СЛУЖБЕН ВЕСНИК

на Република Северна Македонија

Број 98 **21 мај 2019, вторник** **година LXXV**

www.slvesnik.com.mk **contact@slvesnik.com.mk**

С О Д Р Ж И Н А

		Стр.
1236.	**Закон** за изменување и дополнување на Законот за јавен долг.....	**2**
1237.	**Закон** за изменување и дополнување на Законот за електронските комуникации.....	**5**
1238.	**Закон** за практикантство.....	**6**
1239.	**Закон** за услуги (*).....	**16**
1240.	**Закон** за изменување на Законот за Владата на Република Македонија..	**37**
1241.	**Закон** за изменување на Законот за безбедност на сообраќајот на патиштата.....	**37**
1242.	**Закон** за изменување на Законот за спортот.....	**38**
1243.	**Закон** за изменување и дополнување на Законот за финансиска поддршка на инвестиции.....	**43**
1244.	**Закон** за изменување и дополнување на Законот за слободен пристап до информации од јавен карактер.....	**50**
1245.	**Закон** за изменување и дополнување на Законот за регистрирање на готовински плаќања	**51**
1246.	**Закон** за Централен регистар на население.....	**54**
1247.	**Закон** за дополнување на Законот за продажба и давање под закуп на деловните згради и деловните простории на Република Македонија.....	**68**
1248.	**Закон** за изменување и дополнување на Законот за едношалтерскиот систем и за водење на Трговскиот регистар и Регистар на други правни лица.....	**71**
1249.	**Закон** за изменување и дополнување на Законот за данокот на додадена вредност.....	**72**
1250.	**Закон** за изменување и дополнување на Изборниот законик.....	**73**
1251.	**Закон** за електронско управување и електронски услуги.....	**74**
1252.	**Закон** за изменување на Законот за Оперативно-техничка агенција.....	**90**
1253.	**Закон** за изменување и дополнување на Законот за државните награди.....	**91**
1254.	**Закон** за тутун, производи од тутун и сродни производи (*).....	**92**
	Меѓународни договори	
2.	**Закон** за Ратификација на Договорот меѓу Република Македонија и Црна Гора за уредување на меѓусебните имотно-правни односи.....	**2**
	Огласен дел.....	**1-12**

СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

1236.

Врз основа на членот 75 ставови 1, 2 и 3 од Уставот на Република Северна Македонија, претседателот на Република Северна Македонија и претседателот на Собранието на Република Северна Македонија издаваат

У К А З
ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ЈАВЕН ДОЛГ

Се прогласува Законот за изменување и дополнување на Законот за јавен долг,

што Собранието на Република Северна Македонија го донесе на седницата одржана на 24 април 2019 година.

Бр. 08-2587/2
17 мај 2019 година
Скопје

Претседател
на Република Северна Македонија,
Стево Пендаровски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Северна Македонија,
м-р **Talat Xhaferi,** с.р.

З А К О Н
ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ЈАВЕН ДОЛГ

Член 1

Во Законот за јавен долг („Службен весник на Република Македонија" број 62/2005, 88/2008, 35/11 и 139/14), во членот 2 точка 2 зборовите: „за кои државата има издадено државна гаранција" се бришат.

По точката 6 се додаваат две нови точки 7 и 8, кои гласат:

„7. **Нето задолжување** е разлика помеѓу ново акумулираниот долг и долгот кој доспева, во текот на една календарска година.

8. **Препозајмување** е постапка кога Владата на Република Македонија средствата обезбедени со задолжување кај домашен или странски заемодавач ги позајмува на носители на јавен долг.".

Точките 7, 8, 9, 10, 11 и 12 стануваат точки 9, 10, 11, 12, 13 и 14.

Член 2

Во насловот на глава II зборовите: „ПОЛИТИКА НА" се заменуваат со зборовите: „СТРАТЕГИЈА ЗА".

Член 3

Во членот 7 ставот (3) се менува и гласи:

„Министерството за финансии изготвува Стратегија за управување со јавен долг за среднорочен период од три години.".

Во ставот (4) зборот „Политиката" се заменува со зборот „Стратегијата".

Во алинејата 2 зборот „ново" се заменува со зборот „нето", зборовите: „фискалната стратегија" се заменуваат со зборот „стратегијата", а сврзникот „и" на крајот од реченицата се заменува со точка и запирка.

Во алинејата 3 зборовите: „фискалната стратегија" се заменуваат со зборот „стратегијата", а точката на крајот од реченицата се заменува со сврзникот „и".

По алинејата 3 се додава нова алинеја 4, која гласи:

„- структурата на државниот долг.".

По ставот (4) се додава нов став (5), кој гласи:

„(5) Владата на Република Македонија, на предлог на министерот за финансии ја донесува стратегијата за управување со јавен долг најдоцна до 31 мај во тековната година за наредниот тригодишен период.".

Член 4

Во членот 11 став (1) алинејата 9 се менува и гласи:

„- ги евидентира издадените државни хартии од вредност и создава услови за развој на секундарниот пазар;".

Во алинејата 14 зборовите: „пласирањето на" се бришат.

Во алинејата 17 по зборот „долг" се додаваат зборовите: „освен во случај кога долгот не е гарантиран од државата".

Во став (2) алинејата 3 се брише.

Член 5

Членот 12 се менува и гласи:

„(1) За извршување на Буџетот на Република Македонија, Министерството за финансии во име на Република Македонија може да се задолжи до максимален износ потребен за финансирање на буџетскиот дефицит и рефинансирање на обврските од државниот долг за тековната и наредните две фискални години, утврден во Буџетот на Република Македонија и фискалната стратегија.

(2) Државниот долг се создава и користи за:

- финансирање на проекти и инвестиции,
- поддршка на платниот биланс на земјата,
- поддршка на девизните резерви на Република Македонија,
- поттикнување на развојот на финансиските пазари во Република Македонија,
- финансирање на буџетскиот дефицит,
- привремено финансирање на ликвидноста поврзана со готовински текови,
- рефинансирање на обврските кои произлегуваат од државниот долг, вклучително и предвремена отплата на долг пред датумот на доспевање, и/или предвремен откуп на должнички хартии од вредност издадени од државата,
- препозајмување (он-лендинг) на носителите на јавен долг,
- финансирање на преземени обврски од страна на општините, општините во градот Скопје и градот Скопје,
- плаќање по основа на издадени државни гаранции и
- заштита или отстранување на ефектите предизвикани од природни непогоди и од еколошки катастрофи.

(3) Проектите предложени за финансирање од ставот (2) алинеја 1 на овој член, треба да ги исполнат следниве критериуми:

- усогласеност со стратешките документи на Владата на Република Македонија и
- носителите на јавниот долг да обезбедат средства за кофинансирање заради непречена реализација на проектот.".

Член 6

Во членот 16 по ставот (4) се додава нов став (5), кој гласи:

„(5) Согласноста за задолжување од ставот (3) на овој член има важност за календарската година во која е издадена.“.

Во ставот (5) кој станува став (6) зборовите: „ставови (2) и (3)“ се заменуваат со зборовите: „став (2)“.

Ставовите (6), (7), (8) и (9) стануваат ставови (7), (8), (9) и (10).

Член 7

Во членот 17 став (1) зборот „позајми“ се заменува со зборот „препозајми“.

По ставот (2) се додава нов став (3), кој гласи:

„(3) Финансиските услови за препозајмување на средствата ги утврдува Владата на Република Македонија“.

Во ставот (3) кој станува став (4) по зборовите: „Министерот за финансии" се додаваат зборовите: „во име на Владата на Република Македонија“, а зборот „заем“ се заменува со зборот „препозајмување“.

Во ставот (4) кој станува став (5) бројот (3) се заменува со бројот (4).

Во ставот (5) кој станува став (6) бројот (4) се заменува со бројот (5).

Во ставот (6) кој станува став (7) бројот (4) се заменува со бројот (5), а бројот (3) се заменува со бројот (4).

Член 8

Во членот 18 став (4) зборот „ново“ се заменува со зборот „нето“.

Член 9

Во членот 20 став (2) се менува и гласи:

„Министерот за финансии донесува одлука за вршење на предвремениот откуп од ставот (1) на овој член.“.

По ставот (5) се додава нов став (6), кој гласи:

„(6) Министерот за правда издава правно мислење за правната важност на предвремениот откуп на државни хартии од вредност на меѓународниот финансиски пазар.“.

Член 10

Во членот 20-а став (3) се менува и гласи:

„Согласноста за задолжување од ставот (1) на овој член има важност за календарската година во која е издадена“.

Член 11

Во членот 21 по ставот (2) се додаваат три нови става (3), (4) и (5), кои гласат:

„(3) Министерството за финансии ја проценува кредитната способност на носителот на јавен долг кој бара издавање на државна гаранција врз основа на анализа на финансиската состојба и нејзините изгледи во текот на гарантираниот период, која вклучува анализа на показатели за ликвидност, солвентност и профитабилност на јавните претпријатија и трговските друштва и показатели за буџетското и финансиското работење на општините и јавните установи основани од Република Македонија.

(4) Министерот за финансии поблиску го пропишува начинот на вршење на анализата на податоците доставени од страна на носителот на јавен долг, примената и вреднувањето на финансиските показатели од ставот (3) на овој член.

(5) По исклучок на ставот (3) од овој член, кога носителот на јавен долг нема да го исполни критериумот за кредитоспособност, Владата на Република Македонија може да издаде државна гаранција на носители на јавен долг за проекти кои ќе бидат утврдени како стратешки, по барање на носителот на јавен долг.“.

Член 12

Во членот 25 по ставот (4) се додава нов став (5), кој гласи:

„(5) Согласноста за задолжување од ставот (2) на овој член има важност за календарската година во која е издадена.“

Ставовите (5), (6) и (7) стануваат ставови (6), (7) и (8).

Член 13

Во членот 25-а по ставот (4) се додава нов став (5), кој гласи:

„(5) Согласноста за задолжување од ставот (2) на овој член има важност за календарската година во која е издадена.“.

Ставот (5) станува став (6).

Член 14

Во членот 25-б по ставот (3) се додава нов став (4), кој гласи:

„(4) Согласноста за задолжување од став (1) на овој член има важност за календарската година во која е издадена.“.

Ставот (4) станува став (5).

Член 15

Во членот 27 став (1) точката на крајот на реченицата се брише и се додаваат зборовите: „најдоцна до 30 јуни наредната година.“.

Во ставот (2) по зборовите: „Министерството за финансии“ се додава зборот „квартално“, а зборовите: „и во Билтенот на Министерството за финансии" се бришат.

Член 16

Одредбата од членот 11 од овој закон со кој во членот 21 се додаваат три нови става (3), (4) и (5) ќе започне да се применува по шест месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 17

Подзаконските прописи предвидени со овој закон ќе се донесат во рок од пет месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 18

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

L I GJ
PËR NDRYSHIMIN DHE PLOTËSIMIN E LIGJIT PËR BORXH PUBLIK

Neni 1

Në Ligjin për borxh publik ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 62/2005, 88/2008, 35/11 dhe 139/14), në nenin 2 pika 2 fjalët: "për të cilat shteti ka lëshuar garanci shtetërore" shlyhen.

Pas pikës 6 shtohen dy pika të reja 7 dhe 8, si vijojnë:

"7. **Neto ngarkim** me borxh është dallimi ndërmjet borxhit të ri të akumuluar dhe borxhit që maturon, gjatë një viti kalendarik.

8. **Rihuazim** është procedura kur Qeveria e Republikës së Maqedonisë mjetet e siguruara me ngarkim me borxh te huadhënës të vendit ose të huaj ua huazon bartësve të borxhit publik.".

Pikat 7, 8, 9, 10, 11 dhe 12 bëhen pikat 9, 10, 11, 12, 13 dhe 14.

Neni 2

Në titullin e kapitullit II fjalët "POLITIKË E" zëvendësohen me fjalët "STRATEGJI PËR".

Neni 3

Në nenin 7 paragrafi (3) ndryshohet si vijon:

"Ministria e Financave përpilon Strategji për menaxhim me borxh publik për periudhë afatmesme prej tre vitesh.".

Në paragrafin (4) fjala "Politika" zëvendësohet me fjalën "Strategjia".

Në alinenë 2 fjala "të ri" zëvendësohet me fjalën "neto", fjalët: "strategjia fiskale" zëvendësohen me fjalën "strategjia", kurse lidhëza "dhe" në fund të fjalisë zëvendësohet me pikëpresje.

Në alinenë 3 fjalët: "strategjia fiskale" zëvendësohen me fjalën "strategjia", kurse pika në fund të fjalisë zëvendësohet me lidhëzën "dhe".

Pas alinesë 3 shtohet aline e re 4, si vijon:

"- struktura e borxhit shtetëror.".

Pas paragrafit (4) shtohet paragraf i ri (5), si vijon:

"(5) Qeveria e Republikës së Maqedonisë, me propozim të ministrit të Financave e miraton strategjinë për menaxhim me borxh publik më së voni deri më 31 maj të vitit rrjedhës për periudhën e ardhshme trivjeçare.".

Neni 4

Në nenin 11 paragrafi (1) alineja 9 ndryshohet si vijon:

" – i evidenton letrat e emetuara shtetërore me vlerë dhe krijon kushte për zhvillim të tregut sekondar;".

Në alinenë 14 fjalët: "plasimi i" shlyhen.

Në alinenë 17 pas fjalës "borxh" shtohen fjalët: "përveç në rast kur borxhi nuk është i garantuar nga shteti".

Në paragrafin (2) alineja 3 shlyhet.

Neni 5

Neni 12 ndryshohet si vijon:

"(1) Për realizimin e Buxhetit të Republikës së Maqedonisë, Ministria e Financave në emër të Republikës së Maqedonisë mund ngarkohet me borxh deri në shumën maksimale të nevojshme për financim të deficitit buxhetor dhe refinancim të obligimeve nga borxhi shtetëror për vitin rrjedhës dhe dy vitet e ardhshme fiskale, të përcaktuar në Buxhetin e Republikës së Maqedonisë dhe strategjinë fiskale.

(2) Borxhi shtetëror krijohet dhe shfrytëzohet për:

- financim të projekteve dhe investimeve,
- mbështetje të bilancit pagesor të vendit,
- mbështetjen e rezervave devizore të Republikës së Maqedonisë,
- stimulim të zhvillimit të tregjeve financiare në Republikën e Maqedonisë,
- financim të deficitit buxhetor,
- financim të përkohshëm të likuiditetit në lidhje me rrjedhat me para në dorë,
-rifinancim të obligimeve që rezultojnë nga borxhi shtetëror, duke përfshirë edhe pagesën e parakohshme të borxhit para datës së maturimit, dhe/ose pagesë të parakohshme të letrave debitore me vlerë të lëshuara prej shtetit,
- rihuazim (on-lending) për bartësit e borxhit publik,
- financim të obligimeve të ndërmarra nga komunat, komunat në Qytetin e Shkupit dhe Qyteti i Shkupit,
- pagesë në bazë të garancive të lëshuara shtetërore dhe
- mbrojtje ose mënjanimin e efekteve të shkaktuara prej fatkeqësive natyrore dhe katastrofave natyrore.

(3) Projektet e propozuara për financim nga paragrafi (2) alineja 1 e këtij neni, duhet t'i plotësojnë këto kritere:

- harmonizim me dokumentet strategjike të Qeverisë së Republikës së Maqedonisë dhe
-bartësit e borxhit publik të sigurojnë mjete për kofinancim për shkak të realizimit të papenguar të projektit.".

Neni 6

Në nenin 16 pas paragrafit (4) shtohet paragraf i ri (5), si vijon:

"(5) Pajtimi për ngarkim me borxh nga paragrafi (3) i këtij neni ka vlefshmëri për vitin kalendarik në të cilin është lëshuar.".

Në paragrafin (5) i cili bëhet paragrafi (6) fjalët: "paragrafët (2) dhe (3)" zëvendësohen me fjalët: "paragrafi (2)".

Paragrafët (6), (7), (8) dhe (9) bëhen paragrafët (7), (8), (9) dhe (10).

Neni 7

Në nenin 17 paragrafi (1) fjala "huazon" zëvendësohet me fjalën "rihuazon".

Pas paragrafit (2) shtohet paragraf i ri (3), si vijon:

"(3) Kushtet financiare për rihuazim të mjeteve i përcakton Qeveria e Republikës së Maqedonisë".

Në paragrafin (3) që bëhet paragrafi (4) pas fjalëve: "Ministri i Financave" shtohen fjalët: "në emër të Qeverisë së Republikës së Maqedonisë", kurse fjala "hua" zëvendësohet me fjalën "rihuazim".

Në paragrafin (4) që bëhet paragrafi (5) numri (3) zëvendësohet me numrin (4).

Në paragrafin (5) që bëhet paragrafi (6) numri (4) zëvendësohet me numrin (5).

Në paragrafin (6) që bëhet paragrafi (7) numri (4) zëvendësohet me numrin (5), kurse numri (3) zëvendësohet me numrin (4).

Neni 8

Në nenin 18 paragrafi (4) fjala "të ri" zëvendësohet me fjalën "neto".

Neni 9

Në nenin 20 paragrafi (2) ndryshohet si vijon:

“Ministri i Financave miraton vendim për kryerje të pagesës së parakohshme nga paragrafi (1) i këtij neni.”.

Pas paragrafit (5) shtohet paragraf i ri (6), si vijon:

“(6) Ministri i Drejtësisë jep mendim juridik për vlefshmërinë juridike të pagesës së parakohshme të letrave shtetërore me vlerë në tregun ndërkombëtar financiar.”.

Neni 10

Në nenin 20-a paragrafi (3) ndryshohet si vijon:

“ Pajtimi për ngarkim me borxh nga paragrafi (1) i këtij neni ka vlefshmëri për vitin kalendarik në të cilin është lëshuar”.

Neni 11

Në nenin 21 pas paragrafit (2) shtohen tre paragrafë të rinj (3), (4) dhe (5) si vijojnë:

“(3) Ministria e Financave e vlerëson aftësinë kreditore të bartësit të borxhit publik që lëshon garanci shtetërore në bazë të analizës së gjendjes financiare dhe pamjet e saj gjatë periudhës së garantuar, që përfshin analizë të indikatorëve për likuiditet, solvencë dhe profitabilitet të ndërmarrjeve publike dhe shoqërive tregtare dhe indikatorë për punën buxhetore dhe financiare të komunave dhe institucioneve publike të themeluara nga Republika e Maqedonisë.

(4) Ministri i Financave prej së afërmi e përcakton mënyrën e kryerjes së analizës së të dhënave të parashtruara nga bartësi i borxhit publik, aplikimi dhe vlerësimi i indikatorëve financiarë nga paragrafi (3) i këtij neni.

(5) Me përjashtim të paragrafit (3) të këtij neni, kur bartësi i borxhit publik nuk do ta plotësojë kriterin për aftësi kreditore, Qeveria e Republikës së Maqedonisë mund të lëshojë garanci shtetërore të bartësve të borxhit publik për projekte që do të jenë të përcaktuara si strategjike me kërkesë të bartësit të borxhit publik.”.

Neni 12

Në nenin 25 pas paragrafit (4) shtohet paragraf i ri (5), si vijon:

“(5) Pajtimi për ngarkim me borxh nga paragrafi (2) i këtij neni ka vlefshmëri për vitin kalendarik në të cilin është lëshuar.”

Paragrafët (5), (6) dhe (7) bëhen paragrafët (6), (7) dhe (8).

Neni 13

Në nenin 25-a pas paragrafit (4) shtohet paragraf i ri (5), si vijon:

“(5) Pajtimi për ngarkim me borxh nga paragrafi (2) i këtij neni ka vlefshmëri për vitin kalendarik në të cilin është lëshuar.”.

Paragrafi (5) bëhet paragrafi (6).

Neni 14

Në nenin 25-b pas paragrafit (3) shtohet paragraf i ri (4), si vijon:

“(4) Pajtimi për ngarkim me borxh nga paragrafi (1) i këtij neni ka vlefshmëri për vitin kalendarik në të cilin është lëshuar.”.

Paragrafi (4) bëhet paragrafi (5).

Neni 15

Në nenin 27 paragrafi (1) pika në fund të fjalisë shlyhet dhe shtohen fjalët: “më së voni deri më 30 qershor të vitit të ardhshëm.”.

Në paragrafin (2) pas fjalëve: “Ministria e Financave” shtohet fjala “në nivel

tremujor”, kurse fjalët: “edhe në Buletinin e Ministrisë së Financave” shlyhen.

Neni 16

Dispozita e nenit 11 të këtij ligji me të cilin në nenin 21 shtohen tre paragrafë të rinj (3), (4) dhe (5) do të fillojë të zbatohet pas gjashtë muajsh nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

Neni 17

Dispozitat nënligjore të parapara me këtë ligj do të miratohen në afat prej pesë muajsh nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

Neni 18

Ky ligj hyn në fuqi në ditën e tetë nga dita e botimit në “Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë”.

1237.

Врз основа на членот 75, ставови 1, 2 и 3 од Уставот на Република Северна Македонија, претседателот на Република Северна Македонија и претседателот на Собранието на Република Северна Македонија издаваат

У К А З
ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ЕЛЕКТРОНСКИТЕ КОМУНИКАЦИИ

Се прогласува Законот за изменување и дополнување на Законот за електронските комуникации,

што Собранието на Република Северна Македонија го донесе на седницата одржана на 27 март 2019 година.

Бр. 08-2165/2
17 мај 2019 година
Скопје

Претседател на Република Северна Македонија,
Стево Пендаровски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Северна Македонија,
м-р **Talat Xhaferi,** с.р.

З А К О Н
ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ЕЛЕКТРОНСКИТЕ КОМУНИКАЦИИ

Член 1

Во Законот за електронските комуникации („Службен весник на Република Македонија“ број 39/14, 188/14, 44/15, 193/15, 11/18 и 21/18), во член 29 по ставот (8) се додава нов став (9), кој гласи:

„(9) Средствата на Агенцијата остварени од приходите од надоместоците утврдени во членот 30 од овој закон во висина од 50%, како и дел од средствата остварени согласно со членот 31 од овој закон во висина до 10%, Агенцијата ќе ги пренесе како средства наменети за финансирање на дејноста на Оперативно-тех-

ничката агенција, заради обезбедување и одржување опрема и медијациски уреди со цел создавање услови за спроведување на мерките за следење на комуникациите, утврдени со Законот за оперативно-техничка агенција и Законот за следење на комуникациите.“.

Член 2

Во членот 75-а став (1) по зборовите: „склучено спогодба“ се става запирка и се додаваат зборовите: „меморандум, договор или протокол“.

Ставот (3) се менува и гласи:

„На операторите кои обезбедуваат јавни електронски комуникациски услуги Агенцијата има право да им утврди максимални цени на големопродажните услуги за завршување на меѓународни повици од земјите со кои Република Македонија има склучена спогодба, меморандум, договор или протокол за истото, на реципрочна основа.“.

Член 3

Овој закон влегува во сила со денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“, а ќе започне да се применува од 1 март 2019 година.

L I GJ
PËR NDRYSHIMIN DHE PLOTËSIMIN E LIGJIT PËR KOMUNIKIME ELEKTRONIKE

Neni 1

Në Ligjin për komunikime elektronike (“Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë, numër 39/14, 188/14, 44/15, 193/15, 11/18 dhe 21/18), në nenin 29 pas paragrafit (8) shtohet paragraf i ri (9), si vijon:

“(9) Mjetet e Agjencisë të realizuara nga të hyrat e kompensimeve të përcaktuara në nenin 30 të këtij ligji në lartësi prej 50%, si dhe pjesën e mjeteve të realizuara në pajtim me nenin 31 të këtij ligji në lartësi deri 10%, Agjencia do t’i bartë si mjete të dedikuara për financim të veprimtarisë së Agjencisë Teknike Operative, për sigurimin dhe mirëmbajtjen e pajisjes dhe aparateve të mediacionit me qëllim krijimin e kushteve për zbatimin e masave për ndjekje të komunikimeve, të përcaktuara me Ligjin për Agjenci Teknike Operative dhe Ligjin për ndjekje të komunikimeve.”.

Neni 2

Në nenin 75-a paragrafi (1) pas fjalëve: “kontratë të lidhur” vihet presje dhe shtohen fjalët: “memorandum, marrëveshje ose protokoll”.

Paragrafi (3) ndryshohet si vijon:

“Operatorëve që sigurojnë shërbime publike elektronike komunikuese Agjencia ka të drejtë që t’u përcaktojë çmime maksimale të shërbimeve për shitje me shumicë për përfundimin e thirrjeve ndërkombëtare nga vendet me të cilat Republika e Maqedonisë ka lidhur kontratë, memorandum, marrëveshje ose protokoll për të njëjtën, në bazë reciprociteti.”.

Neni 3

Ky ligj hyn në fuqi në ditën e botimit në “Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë”, e do të fillojë të zbatohet nga 1 marsi 2019.

1238.

Врз основа на членот 75, ставови 1, 2 и 3 од Уставот на Република Северна Македонија, претседателот на Република Северна Македонија и претседателот на Собранието на Република Северна Македонија издаваат

У К А З
ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ПРАКТИКАНСТВО

Се прогласува Законот за практиканство,

што Собранието на Република Северна Македонија го донесе на седницата одржана на 24 април 2019 година.

Бр. 08-2597/2
17 мај 2019 година
Скопје

Претседател на Република Северна Македонија,
Стево Пендаровски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Северна Македонија,
м-р **Talat Xhaferi,** с.р.

З А К О Н
ЗА ПРАКТИКАНТСТВО

I. Општи одредби

Предмет на законот

Член 1

Со овој закон се уредува постапката и условите за остварување на практиканство, правата и обврските на практикантот и на работодавачот кај кој се реализира практикантската работа, договорот за практикантска работа и евиденцијата на практикантска работа.

Дефиниции

Член 2

(1) Одделни изрази употребени во овој закон го имаат следното значење:

1. „Практиканство” е работна активност којашто вклучува компонента на работа преку учење и здобивање на практични работни вештини, која се реализира во ограничен временски период, со цел стекнување на практично и професионално искуство, за да се подобри вработливоста и да се помогне преминот кон редовно вработување.

Под практикантството не се подразбира вршење на приправнички стаж, волонтерски стаж и пробна работа согласно со Законот за работните односи, како и обука, преквалификација и доквалификација согласно со Законот за вработувањето и осигурување во случај на невработеност.

2. „Практикантска работа” е ограничен период поминат на пракса на практикант кај работодавач.

3. „Практикант” е физичко лице кое врши практикантска работа кај работодавач со цел да се стекне со практични знаења и вештини што ќе му помогнат да ја подобри вработливоста на пазарот на трудот. Практикант согласно со овој закон може да биде секое физичко лице државјанин на Република Македонија кое ги исполнува условите утврдени со овој закон.

4. „Работодавач" е правно и физичко лице, како и друг субјект (орган на државна власт, орган на единица на локалната самоуправа, подружница на странско друштво, дипломатско и конзуларно претставништво), кој вработува работници врз основа на договор за вработување.

5. „Ментор" е лице вработено кај работодавачот кое е задолжено за организирање на практикантската работа и следење на напредокот на практикантот и кое го осигура остварувањето на целите за учење за време на практикантската работа.

(2) Употребените изрази „практикант", „ментор" и „работодавач" во машки род имаат неутрално значење и се однесуваат и за жени и за мажи.

II. Услови за вршење на практикантска работа

Услови за вршење на практикантска работа

Член 3

Практикантот согласно со овој закон треба да ги исполнува следниве услови:

- да не е во работен однос,
- да не е постар од 34 години и
- да има завршено најмалку основно образование.

Член 4

(1) Потребата од практикант работодавачот ја обезбедува по пат на јавен оглас објавен на својата интернет страница и/или на интернет страницата на Агенцијата за вработување на Република Македонија или друг јавен медиум, којшто содржи информации за условите за практикантската работа.

(2) Во органите на државната власт и органите на единиците на локалната самоуправа при ангажирање на практиканти, се применува начелото на соодветна и правична застапеност на припадниците на заедниците и родово балансирано учество.

Член 5

(1) Со примената на овој закон се забранува секоја дискриминација врз основа на раса, боја на кожа, потекло, национална или етничка припадност, пол, род, сексуална ориентација, родов идентитет, припадност на маргинализирана група, јазик, државјанство, социјално потекло, образование, религија или верско уверување, политичко уверување, друго уверување, попреченост, возраст, семејна или брачна состојба, имотен статус, здравствена состојба, лично својство и општествен статус или која било друга основа.

(2) Заштитата од дискриминација се обезбедува согласно со Законот за спречување и заштита од дискриминација.

Времетраење на практикантската работа

Член 6

(1) Периодот на траење на практикантска работа кај еден работодавач може да изнесува до шест месеци.

(2) Кај ист работодавач практикантска работа може да се врши само еднаш од исто лице.

Број на практиканти

Член 7

(1) Максималниот број на практиканти кои можат да реализираат практикантска работа кај еден работодавач во исто време, се определува според бројот на вработени на неопределено време на денот на пријавување на практикантот кај работодавачот и тоа:

- од еден до пет вработени - еден практикант,
- од шест до 10 вработени - до два практиканта,
- од 11 до 50 вработени - до четири практиканти,
- од 51 до 150 вработени -до осум практиканти,
- од 151 до 250 вработени - до 15 практиканти,
- од 251 до 500 вработени - до 30 практиканти и
- над 500 вработени - до 50 практиканти.

(2) Бројот на ангажирани практиканти од страна на еден работодавач во кој било момент не смее да го надмине максималниот број кој е определен врз основа на бројот на вработени на неопределено време кај работодавачот согласно со ставот (1) на овој член.

(3) Агенцијата за вработување на Република Македонија еднаш месечно доставува податоци до Државниот инспекторат за труд за работодавачите кои имаат пријавено практиканти.

Надоместок за практикантска работа

Член 8

(1) Практикантот за време на практикантската работа кај работодавачот има право на месечен надоместок кој се исплаќа од страна на работодавачот.

(2) Висината на месечниот надоместок од ставот (1) на овој член се утврдува во нето износ за полно работно време во зависност од времетраењето на периодот на практикантската работа и тоа:

- од 42% до 74% од минималната нето плата, утврдена согласно со закон, за практикантска работа до три месеци и
- во висина на минималната нето плата утврдена согласно со закон, за практикантската работа над три месеци, сметано од четвртиот месец.

(3) Доколку практикантската работа, согласно со договорот за практикантската работа, се реализира во период пократок од полното работно време, надоместокот за практикантската работа ќе се пресметува пропорционално на времето поминато на практикантската работа.

(4) Во случај на отсуство од работа по кој било основ, освен одмор за време на работа и празници утврдени со закон, надоместокот се исплаќа пропорционално на времето поминато на практикантската работа.

(5) Надоместокот за практикантската работа на практикантот, работодавачот е должен да го исплати најдоцна до 15 во тековниот месец за претходниот месец.

III. Права и обврски на практикантот и работодавачот

Права на практикантот

Член 9

Практикантот, пред започнување на практикантската работа треба да се информира за правата за време на вршењето на практикантската работа и тоа:

- во писмена форма да го добие описот на целите, задачите и процесот на практикантството, пред да го склучи договорот за практикантска работа,

- да биде запознаен со условите за работа и опасностите поврзани со работата за време на практикантството, пред започнување на истото,

- да биде запознаен со општите акти на работодавачот,

- на дневен и неделен одмор исто како вработените кај работодавачот согласно со општите прописи за работните односи,

- на платен одмор во траење од два работни дена месечно, доколку работи со полно работно време или еден работен ден месечно доколку работи со неполно работно време,

- на надоместок за практикантска работа од членот 8 од овој закон и

-надоместок на трошоци за службени патувања и други надоместоци кои настанале за потребите на вршење на практикантската работа.

Обврски на практикантот

Член 10

(1) Практикантот за време на практикантската работа е должен да:

- потпише договор за практикантска работа со работодавачот, пред започнувањето со практикантската работа,

- работи согласно со закон, договорот за практикантска работа и општите акти на работодавачот со кои претходно е запознаен,

- учествува во обуката и посветено да работи на доверените задачи,

- користи средства за заштита при работа, согласно со прописите за безбедност и здравје при работа,

- го извести работодавачот за болест или други причини за привремена или трајна спреченост за вршење на практикантската работа,

- ги чува доверливите податоци, односно класифицираните информации на работодавачот, со кои е запознаен во текот на практикантската работа и

- го извести работодавачот за штетни последици за кои е запознаен дека можат да настанат за него, за трети лица или за работодавачот.

(2) Практикантот кој за време на вршењето на практикантската работа намерно или поради крајно невнимание, го оштети имотот на работодавачот е должен да му ја надомести штетата на работодавачот согласно со одредбите на Законот за облигационите односи.

(3) Доколку практикантот претходно го известил работодавачот за штетни последици од ставот (1) алинеја 7 на овој член, истиот нема да има одговорност за направената штета.

Обврски на работодавачот

Член 11

(1) Работодавачот е должен:

- да го објави јавениот оглас за практикантска работа на својата интернет страница и/или на интернет страницата на Агенцијата за вработување на Република Македонија или друг јавен медиум,

- да ги утврди очекуваните цели за ангажирање на практикантот, задачите и процесот на практикантската работа, кои треба да бидат јавно достапни на заинтересираните кандидати во огласот за практикантска работа,

- да потпише договор за практикантска работа со избраниот кандидат,

- да изврши пријава на практикантот, најмалку еден ден, пред започнување на вршење на практикантската работа и одјава во рок од осум дена по завршување на практикантската работа, односно по престанокот на договорот за практикантска работа, во Агенцијата за вработување на Република Македонија,

- да обезбеди одговорно лице - ментор за континуиран надзор на практикантот, кој ќе ја организира практикантската работа, ќе го следи напредокот на практикантот и ќе осигура остварување на целите за учење и практикантство,

- да обезбеди надзор над работата на практикантот од страна на менторот и да не дозволи самостојно работење на практикантот,

- да обезбеди оптимални услови за работа и материјали и средства за извршување на практикантската работа,

- да му издаде на практикантот потврда за стекнатите знаења, вештини и компетенции, како и опис на практикантската работа и нејзиното времетраење, во рок од осум работни дена од завршување на практикантската работа,

- редовно да му го исплаќа надоместокот утврден во договорот за практикантска работа,

- да плати данок на личен доход на исплатениот износ на надоместокот,

- да обезбеди средства за заштита при работа, доколку за работното место на кое се врши практикантската работа е пропишано да се користат,

- да обезбеди тајност на личните податоци и заштита на приватноста на практикантот и

- да плати придонес врз основа на инвалидност и телесно оштетување причинето со повреда на работа или професионална болест и дополнителен придонес за задолжително здравствено осигурување во случај на повреда на работа и професионално заболување.

(2) Работодавачот не може на практикантот да му наплаќа трошоци за обука, трошоци за превоз, работни материјали и други трошоци поврзани со вршењето на практикантската работа.

(3) Работодавачот не може да му наложи на практикантот да работи задачи кои не се опишани во договорот за практикантска работа.

IV. Договор за практикантска работа

Член 12

(1) Односите, правата и обврските помеѓу практикантот и работодавачот се регулираат со договор за практикантска работа.

(2) Работодавачот е должен да го склучи договорот за практикантска работа со практикантот во писмена форма, кој треба да биде потпишан од двете страни, пред започнувањето на практикантската работа.

(3) Договорот за практикантска работа за лице помладо од 18 години го потпишуваат практикантот, неговиот родител/старател и работодавачот.

(4) Договорот за практикантска работа може да биде потпишан на полно работно време или неполно работно време, согласно со потребите и волјата на договорните страни.

(5) Договор за практикантска работа не може да се склучи за вршење на работи и задачи за конкретно постојно работно место, за кое може да се склучи договор за вработување, односно практикантот не може да обавува редовни работни обврски.

(6) Договор за практиканска работа не може да се склучи со лице кое претходно било вработено кај ист работодавач или друг работодавач за работно место со исти или слични работни задачи како практиканска работа и работниот однос да траел не помалку од три месеци.

(7) Со склучување на договорот за практикантска работа, практикантот не ги губи правата по основ на невработеност, согласно со прописите од областа на вработувањето и осигурување во случај на невработеност и правата пропишани по основ на социјална заштита, утврдени согласно со прописите од областа на социјалната заштита.

Содржина на договорот за практикантска работа

Член 13

(1) Договорот за практикантска работа ги содржи следните елементи:

1. Договорни страни:

- практикант (име и презиме, единствен матичен број на граѓанинот, датум на раѓање, адреса на живеалиште, односно на престојувалиште, телефон, електронска адреса, вид и степен на образование) и

- работодавач (полн и скратен назив, ЕМБС, година на основање, име и презиме на овластено лице, адреса на правното лице, основна дејност, број на вработени);

2. Датум и место на склучување на договорот;

3. Почетен и краен датум на практикантската работа;

4. Опис на целите и процесот на здобивање на практични знаења и вештини на практикантот;

5. Предмет на практикантството - опис на работните задачи на кои ќе работи практикантот;

6. Опис на местото на работа, условите за работа и можните опасности за практикантот;

7. Висина на месечниот надоместок за практикантската работа согласно членот 8 став (2) од овој закон, кој ќе му биде исплаќан на практикантот во нето износ согласно договорот;

8. Распоред на дневно и неделно работно време и број на работни часови;

9. Обврска за чување на деловна тајна од страна на практикантот и

10. Обврска на работодавачот за издавање на потврда за стекнати знаења, вештини и компетенции на практикантот, како и опис на практикантската работа и нејзиното времетраење.

(2) Формата и содржината на потврдата од ставот (1) точка 10 на овој член ја пропишува министерот надлежен за работите од областа на трудот.

Престанок на договорот за практикантска работа

Член 14

(1) Договорот за практикантска работа престанува:

- со истекот на рокот за кој е склучен договорот,

- со спогодбено раскинување,

- при намалување на бројот на вработени лица на неопределено време кај работодавачот за време на ангажирани практиканти, доколку не го надополни бројот на вработени во рок од 15 дена од денот на намалување на бројот на вработени, освен во случаите на смрт или пензионирање на вработено лице или

- со вработување на практикантот.

(2) Практикантот може да го раскине договорот пред да истече времето за кое е склучен, со писмена изјава без обврска за наведување на причината за раскинување на договорот, освен во случај кога раскинувањето може да предизвика штетни последици во работењето на работодавачот или на трети лица.

(3) Работодавачот може да го раскине договорот за практикантска работа:

- со престанување на потребните услови за практикантска работа,

- кога ќе констатира дека практикантот не ги исполнува договорените обврски или

- со вработување на практикантот.

(4) Договорот за практикантска работа може да се раскине во рок од најмалку пет дена од доставување на писмената изјава за раскинување од едната договорна страна до другата договорна страна.

V. Евиденција на практикантската работа

Член 15

Работодавачот е должен да води евиденција на работните часови на практикантот, согласно со евиденцијата за работното време за вработените.

Член 16

Формата и содржината на системот за евиденција, како и следењето и известувањето за практикантската работа ги пропишува министерот надлежен за работите од областа на трудот.

VI. Примена на други прописи

Член 17

За прашањата кои ќе произлезат од практикантската работа, а кои не се уредени со овој закон, се применуваат одредбите од Законот за облигационите односи, Законот за работните односи и Законот за безбедност и здравје при работа.

VII. Надзор

Член 18

(1) Надзор над спроведување на одредбите од овој закон врши Министерството за труд и социјална политика.

(2) Инспекциски надзор врши Државниот инспекторат за труд, преку инспекторите за труд.

VIII. Едукација, прекршочни одредби и порамнување

Едукација

Член 19

(1) Доколку при вршењето на инспекциски надзор инспекторот на трудот утврди дека е сторена неправилност од членот 9 став 1 алинеи 1, 2 и 3, членот 11 став (1) алинеи 1, 2 и 3, членот 13, членот 15 и членот 17 од овој закон, е должен да состави записник, во кој ќе ја утврди сторената неправилност, со укажување за отстранување на утврдената неправилност во рок од осум дена и со истовремено врачување на покана за спроведување на едукација на лицето или работодавачот каде е утврдена неправилноста при вршењето на инспекцискиот надзор.

(2) Формата и содржината на поканата за едукација, како и начинот на спроведување на едукацијата ги пропишува министерот надлежен за работите од областа на трудот.

(3) Едукацијата ја организира и спроведува Државниот инспекторат за труд, во рок не подолг од осум дена од денот на спроведувањето на инспекцискиот надзор.

(4) Едукацијата може да се спроведе за повеќе утврдени исти или истородни неправилности, за еден или за повеќе работодавачи.

(5) Доколку во закажаниот термин лицето или работодавачот над кој се спроведува едукацијата, не се јави на едукацијата, ќе се смета дека едукацијата е спроведена.

(6) Доколку лицето или работодавачот над кој се спроведува едукација се јави на закажаната едукација и истата ја заврши, ќе се смета дека е едуциран по однос на утврдената неправилност.

(7) Доколку инспекторот на трудот при спроведување на контролниот надзор утврди дека се отстранети утврдените неправилности од ставот (1) на овој член, донесува заклучок со кој ја запира постапката на инспекциски надзор.

(8) Доколку инспекторот на трудот при спроведување на контролниот надзор утврди дека не се отстранети утврдените неправилности од ставот (1) на овој член, поднесува барање за поведување на прекршочна постапка пред прекршочната комисија.

(9) Државниот инспекторат за труд води евиденција за спроведената едукација, на начин пропишан од министерот надлежен за работите од областа на трудот.

Прекршочни одредби

Член 20

(1) Глоба во износ од 1.500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правното лице, ако:

- склучи договор за практикантска работа со практикант кој не ги исполнува условите утврдени со одредбите од овој закон (член 3),
- обезбеди практикант за своите потреби без јавен оглас со предвидената содржина со одредбите од овој закон или органите на државната власт или единиците на локалната самоуправа не ја почитуваат соодветната и правична застапеност на припадниците на заедниците и родово балансирано учество (член 4),
- склучи договор за практикантска работа за времетраење на практикантската работа спротивно на одредбите од овој закон или дозволи практикантска работа повеќе пати со исто лице (член 6),
- ангажира поголем број на прантиканти од бројот утврден со одредбите на овој закон (член 7 ставови (1) и (2)),
- не му обезбеди на практикантот право на месечен надоместок и не исплати месечен надоместок на практикантот во нето износ за полно работно време за извршена практикантска работа или пократко од полното работно време согласно со одредбите од овој закон (член 8 ставови (1), (2) и (3)),
- не му исплати пропорционален дел како надоместок за вршење на практикантска работа во случај на отсуство од работа по било кој основ освен одмор или не го исплати надоместокот до 15 во тековниот месец за претходниот месец (член 8 ставови (4) и (5)),
- пред склучување на договорот за практикантска работа писмено не направи и даде на практикантот опис на целите, задачите и процесот на практикантството, не го запознае со условите за работа и опасностите поврзани со работата или општите акти на работодавачот (член 9 став (1) алинеи 1, 2 и 3),
- не му обезбеди на практикантот дневен и неделен и платен одмор, не му обезбеди и исплати надоместок или не му исплати надоместок на трошоци согласно со овој закон (член 9 став (1) алинеи 4, 5, 6 и 7),
- не објави јавен оглас за потребата од практикантство на својата интернет страница или на интернет страницата на Агенцијата за вработување на Република Македонија или друг јавен медиум, не ги утврди целите за ангажирање, задачите и процесот на практикантска работа (член 11 став (1) алинеи 1 и 2),
- не потпише договор за практикантска работа со избраниот кандидат, не изврши пријава на практикантот и одјава во дадениот рок, не обезбеди одговорно лице-ментор за континуиран надзор на практикантот или дозволи самостојно работење на практикантот спротивно на одредбите од овој закон (член 11 став (1) алинеи 3, 4, 5 и 6),
- не му обезбеди на практикантот услови и средства за работа, не му даде потврда за стекнатите знаења, вештини и компетенции во утврдениот рок, редовно не му исплаќа надоместок согласно со договорот, не исплати данок на личен доход согласно со закон, не обезбеди сретства за заштита при работа, тајност на личните податоци и заштита на приватноста, не плати придонес врз основа на инвалидност и телесно оштетување причинето со повреда на работа или професионална болест и дополнителен придонес за задолжително здравствено осигурување во случај на повреда на работа и професионално заболување (член 11 став (1) алинеи 7, 8, 9, 10, 11, 12 и 13),
- му наплати на практикантот трошоци за обука, трошоци за превоз, за работни материјали и други трошоци поврзани со вршење на практикантската работа (член 11 став (2));
- овозможи практикантска работа без договор за практикантска работа во писмена форма, овозможи практикантство на лице помладо од 18 години со договор за практикантска работа непотпишан од практикантот и родител или старател, овозможи со договор за практикантска работа да се замени постојно работно место (член 12 став (1), (2), (3) и (5)),

- потпише договор за практикантска работа со содржина спротивна на одредбите од овој закон (член 13),

- не ја прими писмената изјава за раскинување на договорот за практикантска работа, не го раскине договорот за практикантска работа во дадениот рок, го раскине договорот за практикантска работа спротивно на овој закон (член 14 ставови (2) и (3)) и

- неправилно води или не води евиденција на работните часови на практикантот (член 15).

(2) Глоба во износ од 30% од одмерената глоба за правното лице ќе му се изрече за прекршокот од ставот (1) на овој член и на одговорното лице во правното лице.

(3) Глоба во износ од 150 до 250 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршокот од ставот (1) на овој член на работодавач-физичко лице.

Глоба за овластено службено лице

Член 21

Глоба во износ од 50 до 100 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на овластеното службено лице од органот кој ја води постапката и надлежниот јавен орган од кој се побарани доказите и податоците, ако:

- не води евиденција за работните часови на практикантот согласно со овој закон (член 15).

Порамнување

Член 22

(1) Доколку при вршење на инспекциски надзор над примената на овој закон се утврди повреда која е пропишана како прекршок со овој закон, од страна на овластеното службено лице задолжително ќе му се понуди постапка за порамнување на сторителот на прекршокот согласно со Законот за прекршоците.

(2) Формата и содржината на прекршочниот платен налог и мандатен платен налог ги пропишува министерот надлежен за работите од областа на трудот.

Одмерување на глоба

Член 23

Одмерување на висината на глобата за правното лице се врши согласно со Законот за прекршоците.

Водење прекршочна постапка

Член 24

(1) За прекршоците од членот 20 од овој закон, прекршочна постапка води и прекршочна санкција изрекува прекршочниот орган - Прекршочна комисија, во рамките на министерството надлежно за работите од областа на трудот.

(2) За прекршоците од членот 21 од овој закон, надлежниот орган ќе издаде мандатен платен налог согласно со Законот за прекршоците.

IX. Преодни и завршни одредби

Член 25

Подзаконските прописи предвидени со овој закон ќе се донесат во рок од три месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 26

Подзаконските акти од членот 19 став (2) и членот 22 став (2) од овој закон ќе се донесат во рок од 15 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 27

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија".

L I GJ
PËR PRAKTIKË

I. Dispozita të përgjithshme

Lënda e ligjit

Neni 1

Me këtë ligj rregullohet procedura dhe kushtet për realizimin e praktikës, të drejtat dhe obligimet e praktikantit dhe të punëdhënësit tek i cili realizohet puna e praktikantit, marrëveshja për punë të praktikantit dhe evidenca e punës së praktikantit.

Përkufizime

Neni 2

(1) Shprehje të ndryshme të përdorura në këtë ligj e kanë domethënien si vijon:

1. "Praktikë" është aktivitet pune i cili përfshin komponentin e punës nëpërmjet mësimit dhe fitimit të shkathtësive praktike të punës, e cila realizohet në periudhë kohore të kufizuar, me qëllim fitimin e përvojës praktike dhe profesionale me qëllim të përmirësohet punësimi dhe të ndihmohet kalimi në punësim të rregullt. Me praktikë nuk nënkuptohet kryerja e stazhit të praktikantit, stazhi vullnetar dhe puna provuese në pajtim me Ligjin për marrëdhëniet e punës, si dhe trajnimi, rikualifikimi dhe kualifikimi plotësues në pajtim me Ligjin për punësim dhe sigurim në rast të papunësisë.

2. "Puna e praktikantit" është periudhë e kufizuar e kaluar në praktikë e praktikantit tek punëdhënësi.

3. "Praktikant" është person fizik i cili kryen punë praktikanti te punëdhënësi me qëllim të fitojë njohuri praktike dhe shkathtësi të cilat do t'i ndihmojnë të përmirësojë punësimin në tregun e punës.

Praktikant në pajtim me këtë ligj mund të jetë çdo person fizik, shtetas i Republikës së Maqedonisë i cili i plotëson kushtet e përcaktuara me këtë ligj.

4. "Punëdhënës" është person juridik ose fizik, si dhe subjekt tjetër (organ i pushtetit shtetëror, organ i njësisë së vetëqeverisjes lokale, filial i shoqatës së huaj, përfaqësi diplomatike konsullore), i cili punëson punëtorë në bazë të marrëveshjes për punësim.

5. "Mentor" është person i punësuar te punëdhënësi i cili është i angazhuar për organizimin e punës së praktikantit dhe ndjekjen e progresit të praktikantit dhe i cili siguron realizimin e qëllimeve për mësim gjatë punës së praktikantit.

(2) Shprehjet e përdorura "praktikant", "mentor" dhe "punëdhënës" në gjininë mashkullore kanë domethënie neutrale dhe vlejnë edhe për femra edhe për meshkuj.

II. Kushte për kryerjen e punës së praktikantit

Kushte për kryerjen e punës së praktikantit

Neni 3

Praktikanti në pajtim me këtë ligj duhet t'i plotësojë kushtet si vijon:

- të mos jetë në marrëdhënie pune,
- të mos jetë më i moshuar se 34 vjeç dhe
- të ketë kryer së paku arsimin fillor.

Neni 4

(1) Nevojën për praktikant punëdhënësi e siguron me anë të konkursit publik të publikuar në internet faqen e tij dhe/ose në internet faqen e Agjencisë për Punësim të Republikës së Maqedonisë ose në media tjetër publike, që përmban informata për kushtet për punën e praktikantit.

(2) Në organet e pushtetit shtetëror dhe organet e njësisë së vetëqeverisjes lokale gjatë angazhimit të praktikantëve, zbatohet parimi i përfaqësimit të drejtë dhe adekuat i pjesëtarëve të bashkësive dhe pjesëmarrja e balancuar gjinore.

Neni 5

(1) Me zbatimin e këtij ligji ndalohet çdo diskriminim mbi bazë të rasës, ngjyrës së lëkurës, përkatësisë nacionale ose etnike, seksit, gjinisë, orientimit seksual, identitetit gjinor, përkatësisë në grup të margjinalizuar, gjuhës, shtetësisë, origjinës sociale, arsimit, religjionit ose bindjes fetare, bindjes politike, bindjes tjetër, pengesës, moshës, gjendjes familjare ose martesore, statusit pronësor, gjendjes shëndetësore, vetisë personale dhe statusit shoqëror ose cilës do bazë tjetër.

(2) Mbrojtja nga diskriminimi sigurohet në pajtim me Ligjin për parandalim dhe mbrojtje nga diskriminimi.

Kohëzgjatja e punës së praktikantit

Neni 6

(1) Periudha e kohëzgjatjes së punës së praktikantit te një punëdhënës mund të zgjatë deri në gjashtë muaj.

(2) Te punëdhënës i njëjtë puna e praktikantit mund të kryhet vetëm një herë nga personi i njëjtë.

Numri i praktikantëve

Neni 7

(1) Numri maksimal i praktikantëve të cilët mund të realizojnë punë të praktikantit te një punëdhënës në të njëjtën kohë, përcaktohet sipas numrit të të punësuarve në kohë të papërcaktuar në ditën e paraqitjes së praktikantit te punëdhënësi, si vijon:

-nga një deri në pesë të punësuar - një praktikant,

-nga gjashtë deri në 10 të punësuar - deri në dy praktikantë,

-nga 11 deri në 50 të punësuar - deri në katër praktikantë,

-prej 51 deri në 150 të punësuar - deri në tetë praktikantë,

-nga 151 deri në 250 të punësuar - deri në 15 praktikantë,

-prej 251 deri në 500 të punësuar - deri në 30 praktikantë dhe

-mbi 500 të punësuar - deri në 50 praktikantë.

(2) Numri i praktikantëve të angazhuar nga punëdhënësi në cilin do moment nuk guxon të kalojë numrin maksimal i cili është përcaktuar në bazë të numrit të të punësuarve në kohë të papërcaktuar te punëdhënësi në pajtim me paragrafin (1) të këtij neni.

(3) Agjencia për Punësim e Republikës së Maqedonisë një herë në muaj dorëzon të dhëna te Inspektorati Shtetëror i Punës për punëdhënësit të cilët kanë paraqitur praktikantë.

Kompensim për punën e praktikantit

Neni 8

(1) Praktikanti gjatë kohës së punës së praktikantit te punëdhënësi ka të drejtë për kompensim mujor i cili paguhet nga punëdhënësi.

(2) Lartësia e kompensimit mujor nga paragrafi (1) në këtë nen përcaktohet në neto shumë për orar të plotë të punës në varësi të kohëzgjatjes së periudhës së punës së praktikantit, si vijon:

- prej 42% deri në 74% të neto pagës minimale, e përcaktuar në pajtim me ligjin, për punën e praktikantit deri në tre muaj dhe
- në lartësi të neto pagës minimale të përcaktuar në pajtim me ligjin, për punë të praktikantit mbi tre muaj, llogaritur nga muaji i katërt.

(3) Nëse puna e praktikantit, në pajtim me marrëveshjen për punë të praktikantit, realizohet në periudhë më të shkurtë se orari i plotë i punës, kompensimi për punën e praktikantit do të përllogaritet në mënyrë proporcionale për kohën e kaluar në punë të praktikantit.

(4) Në rast të mungesës nga puna për çfarë do lloj baze, përpos pushim gjatë punës dhe festave të përcaktuar me ligj, mungesa paguhet në mënyrë proporcionale me kohën e kaluar në punë të praktikantit.

(5) Kompensimin për punë të praktikantit, praktikantit, punëdhënësi është i obliguar t'ia paguajë më së voni deri më 15 të muajit rrjedhës për muajin e kaluar.

III. Të drejta dhe obligime të praktikantit dhe punëdhënësit

Të drejtat e praktikantit

Neni 9

Praktikanti, para fillimit të punës së praktikantit duhet të informohet për të drejtat gjatë kryerjes së punës së praktikantit, si vijon:

- në formë të shkruar të marrë përshkrimin e qëllimeve, detyrave dhe procesin e praktikës, para se të lidhë marrëveshjen për punë të praktikantit,
- të njoftohet me kushtet për punë dhe rreziqet në lidhje me punën gjatë praktikës, para fillimit të saj,
- të njoftohet me aktet e përgjithshme të punëdhënësit,
- për pushimin ditor dhe javor njëlloj si të punësuarit te punëdhënësi në pajtim me dispozitat e përgjithshme për marrëdhënie pune,
- për pushimin e paguar në kohëzgjatje prej dy ditë pune në muaj, nëse punon me orar të plotë të punës ose një ditë në muaj nëse punon me orar jo të plotë të punës,
- për kompensimin për punë të praktikantit nga neni 8 i këtij ligji dhe
- kompensimin për shpenzimet për udhëtime zyrtare dhe kompensime të tjera të cilat janë shkaktuar për nevojat e kryerjes së punës së praktikantit.

Obligimet e praktikantit

Neni 10

(1) Praktikanti gjatë punës së praktikantit është i obliguar që:

- të nënshkruajë marrëveshje për punë të praktikantit me punëdhënësin, para fillimit të punës së praktikantit,
- të punojë në pajtim me ligjin, marrëveshjen për punë të praktikantit dhe aktet e përgjithshme të punëdhënësit me të cilat paraprakisht është njoftuar,
- të marrë pjesë në trajnim dhe me përkushtim të punojë në detyrat që i janë besuar:
- të përdorë mjete për mbrojtje gjatë punës, në pajtim me dispozitat për siguri dhe shëndet gjatë punës,
- ta njoftojë punëdhënësin për sëmundje ose shkaqe të tjera për pengimin e përkohshëm ose të përhershëm për kryerjen e punës së praktikantit,
- t'i ruajë të dhënat e besueshme, respektivisht informatat e klasifikuara të punëdhënësit, me të cilat është njoftuar gjatë punës së praktikantit dhe
- ta njoftojë punëdhënësin për pasojat e dëmshme për të cilat është i njoftuar se mund të shkaktohen për të, për persona të tretë ose për punëdhënësin.

(2) Praktikanti i cili gjatë kohës së kryerjes së punës së praktikantit me qëllim ose për shkak të moskujdesit të skajshëm, ka dëmtuar pronën e punëdhënësit, është i obliguar t'ia kompensojë dëmin punëdhënësit në pajtim me Ligjin për marrëdhënie obliguese.

(3) Nëse praktikanti paraprakisht e ka njoftuar punëdhënësin për pasojat e dëmshme nga paragrafi (1) alineja 7 të këtij neni, i njëjti nuk do të ketë përgjegjësi për dëmin e shkaktuar.

Obligimet e punëdhënësit

Neni 11

(1) Punëdhënësi është i obliguar që:

- të shpallë konkurs publik për punë të praktikantit në internet faqen e tij dhe/ose të internet faqen e Agjencisë për Punësim të Republikës së Maqedonisë ose në media tjetër publike,
- t'i përcaktojë qëllimet e pritshme për angazhimin e praktikantit, detyrat dhe procesin e punës së praktikantit, të cilat duhet të jenë publikisht të qasshme për kandidatët e interesuar në konkursin për punë të praktikantit,
- të nënshkruajë marrëveshje për punë të praktikantit me kandidatin e zgjedhur,
- të kryejë paraqitjen e praktikantit, të paktën një ditë, para fillimit të kryerjes së punës së praktikantit dhe ta çlajmërojë në afat prej tetë ditë pas përfundimit të punës së praktikantit, respektivisht pas pushimit të marrëveshjes për punë të praktikantit, në Agjencinë për Punësim të Republikës së Maqedonisë,
- të sigurojë person përgjegjës - mentor për mbikëqyrje të vazhdueshme të praktikantit, i cili do të organizojë punën e praktikantit, të ndjekë progresin e praktikantit dhe të sigurojë realizimin e qëllimeve për mësim dhe praktikë,
- të sigurojë mbikëqyrje mbi punën e praktikantit nga mentori dhe të mos lejojë punën e pavarur të praktikantit,
- të sigurojë kushte optimale për punë dhe materiale dhe mjete për kryerjen e punës së praktikantit,
- t'i lëshojë praktikantit vërtetim për njohuritë e fituara, shkathtësitë dhe kompetencat, si dhe përshkrim të punës së praktikantit dhe kohëzgjatjen e saj, në afat prej tetë ditë nga përfundimi i punës së praktikantit,
- rregullisht të paguajë kompensimin e përcaktuar në marrëveshjen për punë të praktikantit,
- të paguajë tatim mbi të ardhura personale për shumën e paguar të kompensimit,
- të sigurojë mjete për mbrojtje gjatë punës, nëse për vendin e punës në të cilin kryen punën e praktikantit është përshkruar të shfrytëzohen,
- të sigurojë fshehtësinë e të dhënave personale dhe mbrojtjen e privatësisë së praktikantit dhe
- të paguajë kontribut në bazë të invaliditetit dhe dëmtimit trupor të shkaktuar me lëndim në punë ose sëmundje profesionale dhe kontribut plotësues për sigurim të detyrueshëm shëndetësor në rast të lëndimit në punë dhe sëmundjes profesionale.

(2) Punëdhënësi praktikantit nuk mund t'i arkëtojë shpenzime për trajnim, shpenzime për transport, për materiale pune dhe shpenzime të tjera në lidhje me kryerjen e punës së praktikantit.

(3) Punëdhënësi nuk mund t'i imponojë praktikantit të punojë detyra të cilat nuk janë përshkruar me marrëveshjen për punë të praktikantit.

IV. Marrëveshja për punë të praktikantit

Neni 12

(1) Marrëdhëniet, të drejtat dhe obligimet ndërmjet praktikantit dhe punëdhënësit rregullohen me marrëveshje për punë të praktikantit.

(2) Punëdhënësi është i obliguar të lidhë marrëveshje për punë të praktikantit me praktikantin në formë të shkruar, që duhet të nënshkruhet nga të dy palët, para fillimit të punës së praktikantit.

(3) Marrëveshjen për punë të praktikantit për person më të ri se 18 vjeç e nënshkruajnë praktikanti, prindi / kujdestari i tij dhe punëdhënësi.

(4) Marrëveshja për punë të praktikantit mund të nënshkruhet për orar pune të plotë ose orar pune jo të plotë, në pajtim me nevojat dhe vullnetin e palëve kontraktuese.

(5) Marrëveshja për punë të praktikantit nuk mund të lidhet për kryerjen e punëve dhe detyrave për vend pune të përhershëm konkret, për të cilin mund të lidhet marrëveshje për punësim, respektivisht praktikanti nuk mund të kryejë obligimet e punës të rregullta.

(6) Marrëveshja për punë të praktikantit nuk mund të lidhet me personin që paraprakisht ka qenë i punësuar te punëdhënësi i njëjtë apo punëdhënësi tjetër për vend pune me detyra të punës të njëjta apo të ngjashme si puna e praktikantit dhe marrëdhënia e punës të ketë zgjatur jo me pak se tre muaj.

(7) Me lidhjen e marrëveshjes për punë të praktikantit, praktikanti nuk i humb të drejtat në bazë të papunësisë, në pajtim me dispozitat e fushës së punësimit dhe sigurimit në rast të papunësisë dhe të drejta të përcaktuara në bazë të mbrojtjes sociale, të përcaktuara në pajtim me dispozitat e fushës së mbrojtjes sociale.

Përmbajtja e marrëveshjes për punë të praktikantit

Neni 13

(1) Marrëveshja për punë të praktikantit i përmban elementet si në vijim:

1. Palët kontraktuese:

- praktikanti (emri dhe mbiemri, numri unik i amzës i qytetarit, data e lindjes, adresa e banimit, respektivisht vendqëndrimit, telefon, adresa elektronike, lloji dh shkalla e arsimimit) dhe

- punëdhënësi (emërtimi i plotë dhe i shkurtë, NUAS, viti i themelimit, emri dhe mbiemri i personit të autorizuar, adresa e subjektit juridik, veprimtaria kryesore, numri i të punësuarve),

2. Data dhe vendi i lidhjes së marrëveshjes,

3. Data fillestare dhe përfundimtare e punës së praktikantit,

4. Përshkrim i qëllimeve dhe procesi i fitimit të njohurive praktike dhe shkathtësive të praktikantit,

5. Lëndë e praktikës - përshkrim i detyrave të punës për të cilat do të punojë praktikanti,

6. Përshkrim i vendit të punës, kushtet për punë dhe rreziqet e mundshme për praktikantin,

7. Lartësia e kompensimit mujor për punën e praktikantit në pajtime nenin 8 paragrafi (2) të këtij ligji, që do t'i paguhet praktikantit në neto shumë në pajtim me marrëveshjen,

8. Orari ditor dhe javor i punës dhe numri i orëve të punës,

9. Obligimi për ruajtjen e sekretit afarist nga praktikanti dhe

10. Obligim i punëdhënësit për lëshimin e vërtetimit për fitimin e njohurive, shkathtësive dhe kompetencave të praktikantit, si dhe përshkrim i punës së praktikantit dhe kohëzgjatja e saj.

(2) Formën dhe përmbajtjen e vërtetimit nga paragrafi (1) pika 10 e këtij neni i përcakton ministri kompetent për punët nga fusha e punës.

Pushimi i marrëveshjes për punë të praktikantit

Neni 14

(1) Marrëveshja për punë të praktikantit pushon:

- me skadimin e afatit për të cilin është lidhur marrëveshja,

- ndërprerjen me marrëveshje,

- gjatë zvogëlimit të numrit të personave të punësuar me orar pune të pacaktuar te punëdhënësi gjatë angazhimit të praktikantit, nëse nuk e plotëson numrin e të punësuarve në afat prej 15 ditë nga dita e zvogëlimit të numrit të të punësuarve, përveç në rast të vdekjes ose pensionimit të personit të punësuar ose

- me punësimin e praktikantit.

(2) Praktikanti mund ta prishë marrëveshjen para skadimit të afatit për të cilin është lidhur, me deklaratë me shkrim pa obligim për shënimin e shkakut për prishjen e marrëveshjes, përveç në rast kur prishja mund të shkaktojë pasoja të dëmshme në punën e punëdhënësit ose mbi persona të tretë.

(3) Punëdhënësi mund ta prishë marrëveshjen për punë të praktikantit:

-me pushimin e kushteve të nevojshme për punë të praktikantit,

-kur do të konstatojë se praktikanti nuk i plotëson obligimet e kontraktuara ose

-me punësimin e praktikantit.

(4) Marrëveshja për punë të praktikantit mund të prishet në afat prej të paktën pesë ditë nga dorëzimi i deklaratës me shkrim për prishje nga njëra palë kontraktuese te pala tjetër kontraktuese.

V. Evidenca për punën e praktikantit

Neni 15

Punëdhënësi është i obliguar të mbajë evidencë për orët e punës së praktikantit, në pajtim me evidencën për orarin e punës të të punësuarve.

Neni 16

Formën dhe përmbajtjen e sistemit për evidencë, si dhe ndjekjen dhe raportimin për punën e praktikantit i përshkruan ministri kompetent për punët nga fusha e punës.

VI. Zbatimi i rregullave të tjera

Neni 17

Për çështjet që dalin nga puna e praktikantit, dhe nuk janë rregulluar me këtë ligj, zbatohen dispozitat e Ligjit për marrëdhëniet obligative, Ligjit për marrëdhënie pune dhe Ligjit për siguri dhe shëndet gjatë punës.

VII. Mbikëqyrja

Neni 18

(1) Mbikëqyrje mbi zbatimin e dispozitave të këtij ligji kryen Ministria e Punës dhe Politikës Sociale.

(2) Mbikëqyrje inspektuese kryhen Inspektorati Shtetëror i Punës, nëpërmjet inspektorëve të punës.

VIII. Edukimi, dispozita kundërvajtëse dhe barazimi

Edukimi

Neni 19

(1) Nëse gjatë kryerjes së mbikëqyrjes inspektuese inspektori i punës konstaton se është kryer parregullsi nga neni 9 paragrafi 1 alinetë 1, 2 dhe 3, neni 11 paragrafi (1), alinetë 1, 2 dhe 3, neni 13, neni 15 dhe neni 17 të këtij Ligji, është i detyruar të përpilojë procesverbal, në të cilin do të përcaktojë parregullsinë e kryer, me sugjerim për heqjen e parregullsisë së përcaktuar në afat prej tetë ditëve dhe njëkohësisht me dorëzimin e ftesës për kryerjen e edukimit të personit ose punëdhënësit ku është përcaktuar parregullsi gjatë kryerjes së mbikëqyrjes inspektuese.

(2) Formën dhe përmbajtjen e ftesës për edukim, si dhe mënyrën e zbatimit të edukimit i përcakton ministri kompetent për çështjet nga sfera e punës.

(3) Edukimin e organizon dhe r kryhen Inspektorati Shtetëror i Punës, në afat jo më të gjatë se tetë ditë nga dita e zbatimit të mbikëqyrjes inspektuese.

(4) Edukimi mund të zbatohet për më shumë parregullsi të njëjta ose identike të përcaktuara, për një ose më shumë punëdhënës.

(5) Nëse në terminin e caktuar personi ose punëdhënësi mbi të cilin zbatohet edukimi, nuk paraqitet në edukim , do të konsiderohet se edukimi është kryer.

(6) Nëse personi ose punëdhënësi mbi të cilin zbatohet edukimi paraqitet në edukimin e caktuar dhe e përfundon atë, do të konsiderohet se është edukuar në lidhje me parregullsinë e përcaktuar.

(7) Nëse inspektori i punës gjatë zbatimit të mbikëqyrjes kontrolluese përcakton që parregullsitë e identifikuara nga paragrafi (1) i këtij neni janë hequr, miraton konkluzion me të cilin e ndërpret procedurën për mbikëqyrje inspektuese.

(8) Nëse inspektori i punës gjatë zbatimit të mbikëqyrjes kontrolluese përcakton se parregullsitë nga paragrafi (1) i këtij neni nuk janë hequr, parashtron kërkesë për ngritjen e procedurës kundërvajtëse para komisionit për kundërvajtje.

(9) Inspektorati Shtetëror i Punës mban evidencë për edukimin e kryer, në mënyrën e përcaktuar nga ministri kompetent për çështjet nga sfera e punës.

Dispozita kundërvajtëse

Neni 20

(1) Gjobë në shumë prej 1.500 euro në kundërvlerë në denarë do t'i shqiptohet për kundërvajtje personit juridik, nëse:

- lidh marrëveshje për punë të praktikantit me praktikant që nuk i plotëson kushtet e përcaktuara me dispozitat e këtij ligji (neni 3),
- siguron praktikant për nevojat e veta pa njoftim publik me përmbajtjen e parashikuar me dispozitat e këtij ligji ose organet e pushtetit shtetëror ose njësitë e vetëqeverisjes lokale nuk respektojnë përfaqësimin adekuat dhe të barabartë të pjesëtarëve të bashkësive dhe pjesëmarrjes së balancuar gjinore (neni 4),
- lidh marrëveshje për punë të praktikantit për kohëzgjatjen e punës së praktikantit në kundërshtim me dispozitat e këtij ligji ose lejon punë të praktikantit disa herë me të njëjtin person (neni 6),
- angazhon një numër më të madh të praktikantëve nga numri i përcaktuar me dispozitat e këtij ligji (neni 7 paragrafët (1) dhe (2)),
- nuk i siguron praktikantit të drejtën për kompensim mujor dhe nuk i paguan kompensim mujor praktikantit në shumë neto për orar të plotë pune për punën e kryer praktike ose më të shkurtër se orari i plotë i punës në përputhje me dispozitat e këtij ligji (neni 8 paragrafët (1), (2) dhe (3)),
- nuk i paguan pjesë proporcionale si kompensim për kryerjen e punës së praktikantit në rast të mungesës nga puna për çfarë do arsye përveç pushimeve ose nuk e paguan kompensimin deri në 15-in të muajit aktual për muajin paraprak (neni 8 paragrafët 4 dhe 5)),
- para lidhjes së marrëveshjes për punë të praktikantit me shkrim nuk bën dhe nuk i jep praktikantit përshkrim të qëllimeve, detyrave dhe procesit të praktikës, nuk e njofton me kushtet për punën dhe rreziqet që lidhen me punën ose aktet e përgjithshme të punëdhënësit (neni 9 paragrafi (1) alinetë 1, 2 dhe 3),
- nuk i siguron praktikantit pushim ditor, javor dhe të paguar, nuk i siguron dhe nuk i paguan kompensim ose nuk i paguan kompensim të shpenzimeve në pajtim me këtë ligj (neni 9 paragrafi (1) alinetë 4, 5, 6 dhe 7),
- nuk publikon konkurs publik për nevojën e praktikës në faqen e vet të internetit ose në faqen e internetit të Agjencisë për Punësim të Republikës së Maqedonisë ose media tjetër publike, nuk përcakton qëllimet e angazhimit, detyrave dhe procesit të punës së praktikantit (neni 11 paragrafi (1), alineja 1 dhe 2),
- nuk nënshkruan marrëveshje për punë të praktikantit me kandidatin e zgjedhur, nuk bën paraqitje për praktikantin dhe çlajmërim në afatin e caktuar, nuk siguron person përgjegjës - mentor për mbikëqyrje të vazhdueshme të praktikantit ose lejon punë të pavarur të praktikantit në kundërshtim me dispozitat e këtij ligji (neni 11 paragrafi (1) alinetë 3, 4, 5 dhe 6),
- nuk i siguron praktikantit kushte dhe mjete për punë, nuk i jep vërtetim për njohuritë e fituara, aftësive dhe kompetencave në afatin e caktuar, nuk i paguan kompensim rregullisht në pajtim me marrëveshjen, nuk paguan tatim personal mbi të ardhurat në pajtim me ligjin, nuk siguron mjete për mbrojtje gjatë punës, sekret i të dhënave personale dhe mbrojtje e privatësisë, nuk paguan kontribute në bazë të invaliditetit dhe dëmtimit trupor të shkaktuar nga lëndimi në punë ose sëmundje profesionale dhe kontributin shtesë për sigurimin e detyrueshëm shëndetësor në raste të lëndimit në punë dhe sëmundje profesionale (neni 11 paragrafi (1), alinetë 7, 8, 9, 10, 11, 12 dhe 13),
- i arkëton praktikantit shpenzime për trajnim, shpenzime për transport, për materialet e punës dhe shpenzime tjera lidhur me kryerjen e punës së praktikantit (neni 11 paragrafi (2)),
- mundëson punë të praktikantit pa marrëveshjen për punë të praktikantit me shkrim, mundëson praktikë për person më të ri se 18 vjeç me marrëveshje për punë të praktikantit të panënshkruar nga praktikanti dhe prindi ose kujdestari, mundëson me marrëveshje për punë të praktikantit të zëvendësohet vendi ekzistues i punës (neni 12 paragrafët (1), (2), (3) dhe (5)),
- nënshkruan marrëveshje për punë të praktikantit me përmbajtje në kundërshtim me dispozitat e këtij ligji (neni 13),
- nuk e pranon deklaratën me shkrim për prishjen e marrëveshjes për punë të praktikantit, nuk e prish marrëveshjen për punë të praktikantit në afatin e dhënë, e prish marrëveshjen për punë të praktikantit në kundërshtim me këtë ligj (neni 14 paragrafët (2) dhe (3)) dhe
- mban në mënyrë të parregullt ose nuk mban evidencë të orëve të punës së praktikantit (neni 15).

(2) Gjobë në shumë prej 30% të gjobës së përcaktuar për personin juridik do t'i shqiptohet si shkelje nga paragrafi (1) i këtij neni edhe personit përgjegjës në person juridik.

(3) Gjobë në shumë prej 150 deri 250 euro në kundërvlerë në denarë do t'i shqiptohet për kundërvajtje nga paragrafi (1) i këtij neni punëdhënësit - person fizik.

Gjobë për person të autorizuar zyrtar

Neni 21

Gjobë në shumë prej 50 deri 100 euro në kundërvlerë në denarë do t'i shqiptohet për kundërvajtje personit të autorizuar zyrtar nga organi që e mban procedurën dhe organi publik kompetent nga i cili janë kërkuar dëshmitë dhe të dhënat, nëse:

- nuk mban evidencë për orët e punës së praktikantit në përputhje me këtë ligj (neni 15).

Barazimi

Neni 22

(1) Nëse gjatë kryerjes së mbikëqyrjes inspektuese për zbatimin e këtij ligji konstatohet shkelje që është përcaktuar si kundërvajtje me këtë ligj, nga personi i autorizuar zyrtar detyrimisht do ti ofrohet procedurë për barazimin e kryerësit të kundërvajtjes në pajtim me Ligjit për kundërvajtjet.

(2) Formën dhe përmbajtjen e urdhërpagesës për kundërvajtje dhe urdhërpagesës mandatore, i përcakton ministri kompetent për çështjet nga sfera e punës.

Përcaktimi i gjobës

Neni 23

Përcaktimi i lartësisë së gjobës për personin juridik kryhet në pajtim me Ligjin për kundërvajtje.

Mbajtja e procedurës për kundërvajtje

Neni 24

(1) Për kundërvajtjet nga neni 20 i këtij ligji, procedurë për kundërvajtje mban dhe sanksion për kundërvajtje shqipton organi kundërvajtës - Komisioni për Kundërvajtje, në suaza të ministrisë kompetente për çështjet nga sfera e punës.

(2) Për kundërvajtjet nga neni 21 i këtij ligji, organi kompetent do të lëshojë urdhërpagesë mandatore në pajtim me Ligjin për kundërvajtje.

IX. Dispozita kalimtare dhe përfundimtare

Neni 25

Rregullat nënligjore të parapara me këtë ligj do të miratohen në afat prej tre muajsh nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

Neni 26

Aktet nënligjore nga neni 19 paragrafi (2) dhe neni 22 paragrafi (2) të këtij ligji do të miratohen në afat prej 15 ditësh nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

Neni 27

Ky ligj hyn në fuqi në ditën e tetë nga dita e botimit në "Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë".

1239.

Врз основа на членот 75, ставови 1, 2 и 3 од Уставот на Република Северна Македонија, претседателот на Република Северна Македонија и претседателот на Собранието на Република Северна Македонија издаваат

У К А З
ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА УСЛУГИ (*)

Се прогласува Законот за услуги (*),

што Собранието на Република Северна Македонија го донесе на седницата одржана на 24 април 2019 година.

Бр. 08-2585/2
17 мај 2019 година
Скопје

Претседател на Република Северна Македонија,
Стево Пендаровски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Северна Македонија,
м-р **Talat Xhaferi,** с.р.

ЗАКОН
ЗА УСЛУГИ (*)

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Предмет на уредување

Член 1

Со овој закон се уредуваат општите одредби за правото на основање и слободата на давање на услуги во Република Македонија, организирањето на Единствената точка за контакт на пазарот на услуги, поврзувањето со Информативниот систем за внатрешен пазар на Европската Унија, координацијата и заедничката соработка со државите договорни страни на Договорот за основање на Европскиот економски простор.

Делокруг на примена

Член 2

(1) Одредбите од овој закон не се однесуваат на:

1) мерките за либерализација на услуги од јавен интерес за јавни или приватни субјекти;

2) приватизацијата на јавни субјекти или други правни лица кои вршат услуги од јавен интерес;

3) укинувањето на монополски здружувања во вршењето на услуги и на помошта опфатена со прописите за заштита на конкуренцијата;

4) видот на услуги кои се од општ интерес и начинот на нивно вршење и финансирање во согласност со прописите за државна помош;

5) прописите за заштита и промоција на јазичната разновидност, недвижното културно наследство согласно со закон и медиумскиот плурализам;

6) прописите од областа на кривичното право;

7) условите за вработување, за безбедност и здравје на/при работа, на работниот однос меѓу работодавач и работник и на прашања поврзани со социјално осигурување уредени со посебни закони;

8) примената на колективните договори склучени помеѓу социјални партнери.

(2) Одредбите од овој закон се применуваат на услугите кои ги даваат даватели на услуги основани во Република Македонија и во држави од ЕЕП со исклучок на:

1) не-економски услуги од јавен интерес;

2) финансиски услуги, како што се банкарството, кредитирањето, осигурувањето и реосигурувањето, финансиски лизинг, професионалните или лични пензии, хартиите од вредност, инвестициски фондови, советодавни услуги за инвестирање, вклучувајќи ги и финансиските активности пропишани со членот 2 точка 34 од Законот за банките;

3) услуги од областа на електронските комуникации и мрежи, придружните средства како и други услуги кои се уредени со Законот за електронски комуникации и подзаконските акти кои произлегуваат од овој закон во однос на пристапот и интерконекцијата на електронските комуникации и мрежи и придружните средства, дозволи за електронски комуникации и мрежи и услуги, универзална услуга и права на корисници во

---

* Со овој закон се врши усогласување со Директивата 2006/123/ЕЗ на Европската Унија за услугите на внатрешниот пазар, CELEX број 32006L0123

врска со електронските комуникации и мрежи и услуги и користење на лични податоци и заштита на приватност во секторот на електронските комуникации;

4) услугите во областа на транспортот, вклучувајќи ги и градскиот превоз, такси службите, превоз со возила на брза помош и пристаништата;

5) услуги на агенции за привремени вработувања;

6) здравствени услуги, без оглед на тоа дали нив ги обезбедуваат јавните здравствените установи, приватни здравствени организации или установи или трговски друштва кои вршат дејност на здравствена заштита како и здравствената заштита и лекарските услуги кои ги даваат здравствените работници;

7) аудио и визуелните услуги, вклучувајќи ги и кинематографските услуги, без оглед на нивниот начин на производство, дистрибуција и пренос како и радиодифузната дејност;

8) активности од областа на игрите на среќа, согласно со Законот за игрите на среќа и забавните игри;

9) услуги кои се поврзани со остварување на службени овластувања;

10) социјалните услуги од областа на социјално згрижување, детска грижа и семејна помош и помош на поединци кои имаат потреба од постојана или привремена помош а која ја дава државата, даватели или добротворни организации признати со закон;

11) услуги на приватно обезбедување;

12) услуги кои ги даваат нотари и извршители;

13) активности кои произлегуваат од областа на одаочувањето и

14) правна помош и вршење на јавните овластувања кои ги пружа адвокатурата како самостојна и независна јавна служба.

Примена на законот и посебните закони

Член 3

(1) Доколку одредбите од овој закон се во спротивност со одредбите од посебен закон со кој се уредуваат определени услуги уредени со Законот за вработување и работа на странци во однос на одредбите за преместени работници со цел давање на услуги, Законот за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги во однос на одредбите за вршење на телевизиско емитување, Законот за признавање на професионални квалификации во однос на документите и постапките за признавање на професионални квалификации и прописите од областа на координација на системите на социјално осигурување на вработени лица, самовработени лица и членови на нивни семејства, тогаш важат одредбите на тој посебен закон.

(2) Доколку со одредбите од овој закон не е поинаку пропишано на сите постапки кои се однесуваат на регулираните професии и признавање на професионални квалификации за цели на давање на услуги, соодветно се применуваат одредбите од посебните закони за регулирани професии и признавање на професионални квалификации.

(3) Доколку со одредбите од овој закон не е поинаку пропишано, на сите постапки кои се однесуваат на управните работи за цели на давање на услуги, соодветно се применуваат одредбите од Законот за општа управна постапка.

Дефиниции во Законот

Член 4

За целите на примена на овој закон одредени поими го имаат следното значење:

1) „услуга“ е самостојна економска активност која се врши за надоместок и не е уредена со закони и прописи со кои се уредува проток на стоки, капитал и лица;

2) „давател на услуга“ е физичко лице државјанин на Република Македонија или на држава од Европски економски простор (во понатамошен текст: „држава од ЕЕП“) или правно лице со основано седиште во Република Македонија или во држава од ЕЕП кое нуди или дава услуги;

3) „примател на услугата“ е физичко лице државјанин на Република Македонија или на држава од ЕЕП или правно лице со основано седиште во Република Македонија или во држава од ЕЕП кое користи или сака да ја користи услугата за свои професионални или непрофесионални цели;

4) „држава на основање“ е Република Македонија или држава од ЕЕП каде давателот на услуги е основан;

5) „седиште“ е место од каде што се управува со фактичкото извршување на економски активности од страна на давател на услуги во Република Македонија на неопределено време и преку постојана инфраструктура;

6) „прекугранично давање на услуги“ е давање на услуги на времена основа во една земја од давател на услуга со основано седиште во друга земја;

7) „постапка на одобрување" е постапка утврдена со закон или друг пропис во која давателот на услуга или примател на услуга треба да исполни посебни барања со цел од надлежен орган да добие формална или имплицитна одлука согласно која се стекнува со право на пристап на пазарот на услуги (во понатамошниот текст: согласност);

8) „барање“ е секоја обврска, пропишана забрана, услов или ограничување во закон или пропис или е правна последица која настанува како резултат на примена на судска одлука или одлука на друг надлежен орган, или на правила на професионални здруженија и организации, усвоени при извршувањето на нивниот делокруг на надлежност, освен одредбите содржани во колективните договори склучени помеѓу социјалните партнери;

9) „исклучително важни причини од јавен интерес“ се причини што се пропишани со закон или како такви се признати во праксата на Европскиот Суд на правдата, а ги вклучуваат: јавната политика, јавната заштита, јавната безбедност, јавното здравство, финансиската рамнотежа на системот на социјална заштита, заштита на потрошувачите, на примателите на услугите и на работниците, фер трговски трансакции, борба против измама, заштита на животната средина, заштита на здравјето на животните, заштита на правата од интелектуална сопственост, зачувување на националните историски вредности и културно и уметничкото наследство, мерките на социјалната политика, мерките на културна политика за зачувувањето на националната култура и национален идентитет;

10) „надлежен орган на Република Македонија“ е субјект кој во извршувањето на својата надлежност на надзор и/или регулатор донесува одлука по барање за пристап на пазарот на услуги, вклучувајќи ги особено: органите на управа, професионалните тела и професионални здруженија или други професионални организации кои даваат согласност;

11) „регулирана професија“ е професија за чие што извршување постојат законски пропишани услови од аспект на видот, степенот на образованието како и стручни и професионални квалификации;

12) „комерцијална комуникација“ е форма на комуникација наменета за пазарот на стоки и услуги со која се остварува директна или индиректна промоција на стоките и услугите или на портфолиото на еден конкретен деловен потфат трговско друштво или физичко и правно лице кое врши трговска или занаетчиска дејност или определена дејност како свое занимање/професија. Комерцијална комуникација не претставува сама по себе информацијата за адресата на електронската пошта или за електронската адреса на субјектот или во случај да се работи за комуникација остварена во врска со стоки, услуги или портфолио на субјектот кое се темели на независно прибрани податоци, особено кога тоа нема за цел стекнување финансиска корист;

13) „Информативен систем на внатрешниот пазар“ (во натамошниот текст: „ИМИ систем“) е информатички систем на внатрешниот пазар со кој се обезбедува размена на информации меѓу надлежни органи и тела на државите од ЕЕП;

14) „држави договорни страни на Договорот за основање на Европскиот економски простор“ се држави членки на Европската Унија, Исланд, Лихтенштајн и Норвешка.

15) „услуга од јавен интерес“ е услуга која со закон е пропишана дека е дејност од јавен интерес;

16) „причина на општа и посебна опасност“ е состојба на опасност која произлегува непосредно од вршењето определена услуга;

17) „причини во врска со здравје и безбедност“ се состојби кога може да настане смрт или сериозна повреда на примателот на услугата или на трето лице;

18) „причини на финансиска сигурност“ е состојби во кои може да дојде до значителна загуба во пари или пад на вредноста на имотот на примателот на услугата;

19) „осигурување од професионална одговорност“ е осигурување кое давателот на услугата го склучува заради случај на идно настапување состојба на одговорност спрема примателите на услуги и по потреба спрема трети лица кои произлегуваат од давањето на услуги;

20) „мултидисциплинарна дејност“ е дејност која давателот на услуги може слободно да избере дали ќе ја извршува заедно со други дејности сам или во партнерство со други лица.

II. ПОСТАПКИ ЗА ОДОБРУВАЊЕ И ЕДИНСТВЕНА ТОЧКА ЗА КОНТАКТ

Поедноставување на постапките за одобрување

Член 5

(1) Во постапката за одобрување пристап на пазарот на услуги надлежниот орган на Република Македонија нема да бара повторно исполнување на посебните барања кои се исти или суштински слични со барањата кои давателот на услугата веќе ги исполнил во Република Македонија или во друга држава од ЕЕП. Надлежниот орган на Република Македонија нема да бара доставување на документот во прилог кон барањето во форма на нотарски заверен препис, да биде поднесен во оригинал, преведен од овластен преведувач, освен кога тоа барање е дел од постапката поради исклучително важни причини за заштита на јавниот интерес, јавниот ред и безбедност. Надлежниот орган на Република Македонија може да бара документот кој се дава како прилог со барањето да биде преведен на македонски јазик.

(2) Одредбите од ставот (1) на овој член не се применуваат за документите кои се бараат со прописите за јавни набавки, прописите за признавање на професионални квалификации, упис на податоци за странски трговски друштва и нивни подружници во трговскиот регистар согласно со Законот за трговски друштва.

Единствена точка на контакт

Член 6

(1) Функцијата на Единствена точка за контакт во Република Македонија ја врши Националниот портал за услуги кој го развива, администрира и одржува Министерството за информатичко општество и администрација согласно прописите за електронско управување и електронски услуги.

(2) Единствената точка за контакт на заинтересираните лица им обезбедува:

1) информации за постапките и условите за пристап и давање на услуги;

2) пополнување и поднесување на соодветни обрасци и пријави потребни за добивање согласност од надлежни органи на Република Македонија за пристап и давање на услуги, вклучувајќи и пријави за упис во регистар, во каталог, база на податоци, или за регистрирање во професионално здружение;

3) одговор од надлежни органи на Република Македонија за поднесено барање за согласност за пристап и давање на услуги.

(3) Информациите за постапките и условите за пристап и давање на услуги од ставот (2) на овој член треба да бидат јасни, недвосмислени, лесно достапни од далечина како и по електронски пат и редовно да се ажурираат.

(4) Одредбите од ставот (2) на овој член не се применуваат на постапките во кои е вклучено дејствие на проверка на простории во кои се обезбедува услугата заради инспекција на конкретна опрема која се користи од страна на давателот на услугата, или непосредно (физичко) испитување на стекнати вештини или на личниот интегритет на давателот на услугата или неговите одговорни лица.

Право на информации

Член 7

(1) Надлежните органи на Република Македонија се должни преку Единствената точка за контакт на давателите и корисниците на услуги да обезбедат информации за:

1) законските постапки за добивање на одредена согласност за пристап и вршење на услуги, со опис на законските постапки и барањата кои треба да се исполнат;

2) надлежен орган за спроведување на секоја постапка на одобрување која постои во Република Македонија со адреса и останати контакт информации за истиот;

3) начинот и условите за пристап на заинтересирани лица до податоци запишани во јавни регистри за давателите на услуги и за услугите како такви;

4) приговори, претставки, жалби, управен спор кои им стојат на располагање на странките незадоволни од одлуката на надлежниот орган во постапките на одобрување по барање за пристап и вршење на услуги и споровите кои можат да се појават меѓу даватели на услуги или меѓу давател и примател на услугата;

5) контакт за здруженија или организации кои не се надлежни органи, а од кои давателите или корисниците на услуги би можеле да добијат практична помош и

6) редоследот на чекори по кои најчесто барањето се разгледува и обработува на лесен и разбирлив начин по можност и на службен јазик на држава од ЕЕП, но не како правен совет, туку во форма на генерална информација за чекорите во постапката и начинот како тие најчесто се спроведуваат.

(2) Надлежните органи на Република Македонија и Единствената точка за контакт се должни на секое барање за информација од ставот (1) на овој член да одговорат во што е можно пократок рок, а во случаи кога барањето е непотполно или неосновано без одложување да го известат барателот за истото.

III. СЛОБОДА НА ОСНОВАЊЕ НА ДАВАТЕЛИТЕ НА УСЛУГИ

Слобода на основање

Член 8

(1) Пристапот на пазарот на услуги и давањето на услуги во Република Македонија не се ограничува, освен доколку со овој закон и со посебните закони не е поинаку утврдено.

(2) Со посебните закони од ставот (1) од овој член се утврдуваат постапки за одобрување пристап на пазарот на услуги доколку разгледувањето и одлучувањето во истите се врши согласно принципот на забрана на дискриминација, еднаков третман, оправданост на постапката од причина на јавен интерес и ако целта поради која постои постапката не може да биде исполнета со помалку рестриктивни мерки.

Начела за спроведување на постапки за одобрување пристап на пазарот на услуги

Член 9

(1) Надлежните органи на Република Македонија се должни да одобрат давање на услуги врз основа на исполнети барања во соодветните постапки за одобрување пристап на пазарот на услуги утврдени со закон.

(2) Постапките за одобрување пристап на пазарот на услуги се спроведуваат во согласност со следните начела:

1) забрана на дискриминација;
2) заштита на јавен интерес;
3) пропорционалност;
4) јасност;
5) униформност на постапката;
6) објективност;
7) претходно објавување;
8) транспарентност и
9) достапност.

(3) Согласноста од страна на надлежниот орган на Република Македонија треба да овозможи на давателот на услуга да ја врши услугата низ целата територија на Република Македонија, вклучително преку подружници, филијали или канцеларии освен во случај кога ограничувањето во поглед на основањето или на територијата е оправдано од исклучително важни причини од јавен интерес.

(4) Согласноста ќе биде дадена по разгледување на барањето со евентуалните приложени докази и по утврдувањето дека се исполнети сите услови за позитивно решавање по барањето од страна на надлежниот орган на Република Македонија.

(5) Секоја одлука на надлежните органи на Република Македонија, вклучувајќи и одбивање или одземање на согласноста кога не се исполнети или повеќе не се исполнуваат посебните барања, мора да содржат образложение со правна поука за правото на приговор, жалба односно покренувањето на управен спор или друго правно средство за заштита на неговите права во повисок степен.

Временски рок на согласноста

Член 10

(1) Согласноста издадена од страна на надлежен орган на Република Македонија не треба да биде временски ограничена освен во случаи кога:

1) согласноста се обновува по сила на закон или зависи од непрекинато исполнување на сите посебни барања во постапката;

2) бројот на согласности е ограничен заради причини на јавен интерес или

3) ограниченият временски период за кој важи согласноста е поради исклучително важни причини од јавен интерес.

(2) Одредбите од ставот (1) на овој член не се однесуваат на максималниот временски период во кој давателот мора да започне да ја врши услугата откако ќе ја добие согласноста.

(3) Давателот на услуга ќе го информира надлежниот орган на Република Македонија во случај кога:

1) регистрира подружници чии активности се вклучени во рамките на услугата која давателот ја врши преку нив за што му е дадено согласност;

2) врши промена на неговиот правен статус со што веќе истиот не ги исполнува условите за согласноста која претходно му е издадена.

Избор на барател на кој ќе му се издаде согласност во случај на ограничен број на согласности

Член 11

(1) Кога согласно посебен пропис бројот на согласности достапни за давање определена услуга е ограничен поради причини поврзани со ограниченост на при-

родните ресурси или ограничен технички капацитет, надлежните органи на Република Македонија применуваат чекори во постапката за одобрување која гарантира непристрасност и транспарентност и задолжително претходно јавно објавување за започнување, спроведување и завршување на таквата постапка.

(2) Во случаите определени со ставот (1) на овој член, согласноста ќе биде дадена за определен временски период и не може да биде предмет на продолжување по сила на закон или да вклучува давање други предности на давателот на услугата чијашто согласност истекла или на друго лице кое има поврзаност со него.

(3) Во утврдување на правилата за избор во постапките на одобрување согласно со одредбите на овој член и членот 8 од овој закон се земаат предвид целите на јавното здравство, на социјалната политика, здравјето и безбедноста на вработени или само-вработени лица, заштита на животната средина, заштита и зачувување на културното наследство и други исклучително важни причини од јавен интерес.

Постапки за одобрувања пристап на пазарот на услуги

Член 12

(1) Постапката за одобрување пристап на пазарот на услуги треба да е јасна, претходно јавно објавена и истата целосно треба да дава сигурност дека барањата ќе се процесираат објективно и непристрасно.

(2) Постапката за одобрување пристап на пазарот на услуги заедно со сите прилози кон барањето и другите формалности не треба да е сложена и не треба да го одолжува започнувањето на вршењето на услугата за која е пропишана. Надоместокот кој треба да се плати од барателот треба да биде разумен и пропорционален на административниот трошок на надлежниот орган на Република Македонија за водење на постапката.

(3) Постапката за одобрување пристап на пазарот на услуги заедно со сите прилози треба да е пропишана на начин што барањата на странките се процесираат најбрзо што може, во разумен период кој е непроменлив и претходно јавно објавен. Периодот ќе тече од моментот кога е доставена целокупната документација.

(4) Кога е тоа оправдано поради сложеност на предметот во секој конкретен случај, пропишаното време може да се продолжи еднаш, од страна на надлежниот орган на Република Македонија и само за одреден период. За продолжувањето странката ќе биде известена пред да истече периодот за кој се врши продолжувањето.

(5) Во случај надлежните органи на Република Македонија да не ги спроведат постапките на начин утврден во ставовите (3) и (4) на овој член ќе се смета дека согласноста е дадена, освен кога со посебните закони се пропишани други услови заради заштита на јавен интерес или оправдан интерес на трети лица.

(6) Сите барања за одобрување пристап на пазарот на услуги се примаат на увид најбрзо што може, а тоа вклучува:

1) потврда за прием на барањето и рок пропишан за одговор од надлежните органи на Република Македонија;

2) начин на контакт достапен на барателот и

3) каде што е применливо, изјава дека ќе се применат одредбите од посебните закони и други прописи кои се однесуваат на случај кога не е даден одговор во определен рок по поднесено барање.

(7) Во случај на некомплетно барање, странката ќе биде известена најбрзо што може за да ја дополни или исправи документацијата.

(8) Кога барањето е одбиено затоа што не е во согласност со посебните барања или заради други процесни дејствија, странката ќе биде известена за одбивањето најбрзо што е можно.

Посебни барања кои не смеат да ги содржат постапките за одобрување

Член 13

Постапките за одобрување пристап и давање на услуги не смеат да содржат услови со кои надлежните органи на Република Македонија бараат од давателот на услуги од држави на ЕЕП:

1) државјанство на Република Македонија или престој на територијата на Република Македонија на давателот на услуга, неговите вработени, лицата кои имаат удел во основната главнина на друштвото или членовите на органите на управување и надзор, а во случај кога давателот на услуга е правно лице, седиште, главна канцеларија или конкретен регистар на упис на субјектот во Република Македонија;

2) ограничување на правото на основање на подружница, претставништво, филијала или друга организациска единица во повеќе од една држава на ЕЕП или на упис во конкретен надлежен регистар за професионални квалификации во повеќе од една држава на ЕЕП;

3) ограничување на правото да избере каде ќе се регистрира како правен субјект или каде ќе отвори своја организациска единица, како и на избор на формата на организационата единица како подружница, претставништво или филијала;

4) реципроцитет со земјата во која давателот на услугата веќе е регистриран освен во случај на реципроцитет пропишан за областа енергетика;

5) претходно да докаже дека има економска потреба или има побарувачка на пазарот за услугите кои би ги вршел, или оценка на идните или актуелните економски ефекти на услугата која има намера да ја врши, или оценка на соодветноста на дејноста во однос на планирани економски цели од страна на надлежни органи со исклучок на такви кои се темелат на јавен интерес и се пропорционални;

6) директно или индиректно нема да вклучи економски оператори кои на пазарот на услуги ќе бидат конкуренти на давателот на услуга кој поднел барање за пристап до пазарот со давање мислења во постапка на одобрување или при донесување одлука од надлежните органи и тела, со исклучок на професионални тела и здруженија или други организации кои дејствуваат како носители на јавни овластувања;

7) да даде или да учествува во давање финансиска гаранција или друго обезбедување кое мора да биде издадено од правно лице основано во Република Македонија, со исклучок на заеднички компензациски фондови, професионални тела или организации;

8) обврска за претходен упис во надлежен регистар на Република Македонија на некој определен временски период или за претходно вршење на услугата во Република Македонија на некој определен временски период.

IV. СЛОБОДА НА ДАВАЊЕ УСЛУГИ И ОГРАНИЧУВАЊА

Слобода на пристап и давање услуги

Член 14

(1) Давателите на услуги основани во Република Македонија и во држави на ЕЕП имаат слободен пристап на пазарот на услуги на територијата на Република Македонија согласно барањата утврдени во посебните закони и прописи со кои се уредуваат услугите.

(2) При утврдување на барањата од ставот (1) на овој член мора да се почитуваат следните принципи:

1) забрана на дискриминација: барањата не смеат директно или индиректно да дискриминираат во однос на државјанството или во случај на правни лица во однос на земјата во која се основани;

2) неопходност: барањата мора да бидат оправдани од причини поврзани со јавна политика, јавна безбедност, јавно здравство или заштита на животна средина и

3) пропорционалност: барањата мора да бидат соодветни за постигнување на целта за која се утврдени, како и прописите за работни односи и одредбите од колективните договори.

(3) Пристапот на пазарот на услуги во постапките на одобрување за даватели на услуги основани во држави на ЕЕП не може да биде ограничен со:

1) обврска за основање во Република Македонија;

2) обврска да добијат согласност од надлежен орган во Република Македонија, како што е упис во домашен регистар освен ако со посебен закон не е поинаку пропишано;

3) забрана за давателот на услуги да поставува одреден вид или тип на инфраструктура во Република Македонија за да може да ги дава услугите;

4) примена на пропишана содржина на договори со примателите на услугите со кои се спречува или ограничува давањето на услуги од страна на само-вработеното лице;

5) обврска да поседува документи за идентификација издадени од надлежни органи во Република Македонија за да дава услуги;

6) барањата, освен оние кои се неопходни за здравјето и безбедноста на работното место, кои влијаат на употребата на опремата и материјали кои се составен дел на услугата и

7) ограничувања пропишани со членот 17 од овој закон.

Ограничувања на слободата на вршење услуги

Член 15

Одредбите на членот 14 не се применуваат на:

1) услугите од јавен интерес од областите на поштенскиот, енергетскиот и гасоводниот сектор;

2) водоснабдување, третман на урбани отпадни води, и постапување со отпад;

3) одредби за работа на преместени работници поврзани со слободното движење на работници заради вршење работа и остварување на права од работен однос во друга држава на Европската Унија и ЕЕП;

4) одредби за заштита на лични податоци;

5) судско намирување на долг;

6) случаи каде со посебен закон една услуга е определено да се врши само врз основа на стекната професионална квалификација;

7) одредби од областа на социјално осигурување поврзани со координација на системите на социјално осигурување на вработени лица, самовработени лица и членови на нивни семејства;

8) административните постапки за слободното движење на лица и нивен постојан или привремен престој;

9) одредби поврзани со давање на визи или дозволи за престој на лица од трети земји;

10) правила поврзани со транспортот на отпад;

11) авторски и сродни права, права од индустриската сопственост и од областите на заштита на топографите на производите- полуспроводници и од областа на заштита на базите на податоци;

12) акти кои согласно со закон бараат заверка на нотар;

13) ревизијата на годишни сметки и финансиски извештаи;

14) регистрација на возила купени на лизинг во друга држава од Европската Унија или ЕЕП и

15) договорни и вондоговорни обврски вклучително и формалните спогодби утврдени врз основа на правилата на Меѓународното приватно право.

Ограничувања во исклучителни случаи

Член 16

По исклучок на одредбите од членот 14 од овој закон надлежните органи на Република Македонија можат да преземат мерки за ограничување на слободата на давање услуги на давател на услуги основан во држава на ЕЕП заради заштита на безбедноста на услугите, доколку постапката на заемна соработка уредена со член 30 од овој закон е соодветно спроведена и се исполнети следните услови:

1) одредбите заради кои се презема мерката не се опфатени со прописите за безбедноста на услугите;

2) мерките даваат повисок степен на заштита на примателот на услугата од колку тоа што би било случај со заштитата во земјата во која вршителот на услугата е регистриран;

3) земјата каде вршителот е основан не презела мерки согласно со членот 30 став (1) од овој закон и

4) мерките се пропорционални на целта поврзана со безбедноста на услугите.

V. ПРАВА НА ПРИМАТЕЛИТЕ НА УСЛУГИ

Забранети ограничувања спрема примателите на услуги

Член 17

Прима тел на услуга во Република Македонија кој користи услуга од страна на давател на услуга од друга држава од ЕЕП нема обврска:

1) да добие согласност или да даде изјава на надлежен орган на Република Македонија во врска со услугата и

2) да подлежи на дискриминациски ограничувања на давање финансиска помош од причина што давателот на услугата има основано седиште во друга држава од ЕЕП или поради местото на кое услугата е дадена.

Забрана на дискриминација

Член 18

(1) Примателот на услуги има право да ги прима услугите слободно и без ограничувања поврзани со неговото државјанство или место на престој.

(2) Одредбата од став (1) на овој член се применува и на општите услови за пристап до услугите кои давателот на услуги јавно ги објавува и истите не треба да содржат ограничувања во однос на државјанство или место на престој освен кога отстапувањата објективно произлегуваат од различни пазарни услови во земјите.

Помош на примателите на услугите

Член 19

(1) Примателот на услуга во Република Македонија од секој надлежен орган на Република Македонија и преку Единствената точка за контакт може да добие:

1) општи информации за пристап до услуги во други држави од ЕЕП;

2) општи информации за начините за надомест на штета кои им се на располагање и

3) контакти од разни здруженија, вклучително и од Европската Унија како Европската мрежа на центри за заштита на потрошувачите, од кои примателите на услуги можат да добијат практична помош.

(2) Сите информации и советодавна помош од надлежен орган вклучително и упатства за секоја фаза во постапката до кои примателите на услуги треба да се придржуваат се даваат на јасен и недвосмислен начин и по електронски пат.

Информации кои треба давателот на услуги да ги направи достапни на примателите на услугите

Член 20

(1) Давателот на услуги во Република Македонија е должен да ги направи достапни на примателите на услуги следните податоци и информации:

1) име и презиме, односно фирма, и правниот статус, живеалиште односно седиште каде е регистриран, и контакт информации вклучително и начин на електронска комуникација (веб апликација и/или електронска пошта);

2) назив на регистар, регистарски број (број на упис/ идентификациски број) кога давателот на услуга е регистриран во трговски или сличен јавен регистар и државата каде што се наоѓа регистарот;

3) информации и за тоа дека од надлежен орган добил согласност за давање услуги во државата во која е основан односно е државјанин;

4) даночниот број во даночниот регистар во земјата во која се води, или друг број на идентификација и назив на органот или телото каде што е призната односно запишана неговата професионална квалификација ако таа е задолжителна;

5) општи информации и клаузули кои ги применува давателот на услугата;

6) договорни клаузули ако има такви во врска со правото кое се применува на неговите договорни аранжмани со примателите на услуги или во случај на спор за правото/правилата на надлежен суд или арбитража;

7) гаранции кои ги дава давателот откако ќе ја изврши услугата спрема примателот;

8) цената на услугите кои ги дава во случаите кога истата е претходно утврдена за соодветен вид на услуги;

9) особеностите на услугата која ја врши освен ако истото не е само по себе воочливо и

10) осигурување или гаранција на кои упатува членот 21 став (2) од овој закон, а особено контакт информации за осигурувачот или гарантот како и територијалната покриеност.

(2) Давателот на услуги е должен податоците од ставот (1) на овој член да ги направи достапни на примателот на услугата, во местото каде што ќе се извршува услугата, по електронски пат и со поединости за описот на услугата која се дава.

(3) По барање на примател на услугата давателите на услуги се должни да ги направат достапни следните дополнителни информации:

1) ако цената на услугата не е претходно утврдена од давателот на услугата за определен вид на услуга тогаш треба да се направи достапна редовната цена на услугата или начинот на кој таа се пресметува за да може истата да му користи на примателот;

2) прописите со кои се уредува предметната професионална квалификација и како таа се добива;

3) информации за мултидисциплинарните активности и партнерства кои се директно поврзани со конкретната услуга и за мерките кои се преземени за да се избегне конфликт на интерес. Овие информации може да бидат содржани во сите материјали или документи во кои се опишува услугата од давателот на услугата;

4) кодекси на однесување на кои се придржува давателот на услугата и веб страна каде истите се достапни по електронски пат со назнака за јазикот на кои се напишани и

5) во случај кога давателот на услуга постапува согласно кодекс, или е член на трговско здружение или комора или професионално тело кое дава услуги за вонсудско решавање спорови, потребно е да се дадат информации и за тоа какви се постапките, случаите и начинот на кој се искористува таквата можност за заштита на правата на примателот.

(4) Сите информации и податоци кои согласно одредбите на овој член давателот треба да ги направи достапни мора да бидат јасни и разбирливи и лесно достапни пред да биде склучен конкретен договор од страна на давателот на услугата односно пред истиот да ја испорача услугата.

(5) Давателите на услуги се должни во најкратко можно време да одговорат на примателите на нивните услуги и да дадат вистинити и употребливи информации на примателите, во врска со сите аспекти поврзани со користењето на нивните услуги.

(6) Во случај кога се бараат финансиски гаранции во постапка утврдена со закон пред надлежни органи на Република Македонија, гаранциите издадени од со-

одветна кредитна или осигурителна институција овластена во земјата или во држава на ЕЕП да дава вакви гаранции, треба да се прифатат како доказ.

(7) Давателите на услуги кои постапуваат при вршењето на дејноста согласно правила утврдени во соодветни упатства или акти или се членови на соодветни економски здруженија или професионални тела кои даваат можност за ангажирање на вонсудски механизам за решавање на спорови се должни да го информираат примателот на услугата за таквата можност и да го наведат тој податок во секој документ во кој се објаснува нивната услуга во детали, назначувајќи како да се добие пристап до тие информации.

Осигурување и гаранции за професионална одговорност на давателот на услуги

Член 21

(1) Кога определени услуги чиешто вршење може да значи опасност по здравјето или безбедноста на примателот на услугата или на трето лице, или ризик по финансиската сигурност на примателот на услугата, давателот на услуги основан во Република Македонија мора да обезбеди осигурување од професионална одговорност или друга гаранција со иста вредност соодветна на нејзината цел која ќе го покрие ризикот од услугата.

(2) Надлежен орган на Република Македонија не бара осигурување, гаранција или друг документ како средство за обезбедување од давателот на услуги кој дејноста ја извршува во Република Македонија, ако во земјата во која има живеалиште, односно седиште веќе тоа го исполнил, ниту да склучи договорни аранжмани за осигурување од професионална одговорност или друг вид гаранција ако приложи потврда за такво сигурување или гаранција која е со иста вредност издадени од овластени финансиски институции или осигурителни друштва со седиште во земјата каде е основан. Кога истоветноста на гаранцијата е само делумна, надлежните органи на Република Македонија можат да бараат дополнителна гаранција за ризиците кои не се покриени.

Комерцијални комуникации кај регулираните професии

Член 22

(1) Комерцијалните комуникации на даватели на услуги кои вршат регулирани професии се вршат во согласност со прописите за конкретната регулирана професија, а врз основа на почитување на независноста, достоинството и угледот на професијата и чувањето професионална тајна имајќи ја предвид природата на секоја конкретна регулирана професија.

(2) Ограничувања на содржината на комерцијалната комуникација од ставот (1) на овој член може да се воведат само врз основа на почитување на принципите на недискриминација, пропорционалност и оправданост од исклучителни причини за заштита на јавен интерес.

Мултидисциплинарни дејности

Член 23

(1) Давателите на услуги можат да извршуваат повеќе од еден вид на услуги (мултидисциплинарни дејности), самостојно или во партнерство, со исклучок кај:

1) регулираните професии, согласно со услови оправдани заради усогласување со прописите кои уредуваат професионална етика и однесување, а се разликуваат со оглед на специфичната природа на секоја професија и ако таквите услови се нужни да се осигури нивната независност или непристрасност и

2) даватели на услуги од областа на сертификација, акредитација, технички надзор, тестирање или експерименти, ако таквите услови се нужни за осигурување на нивната независност и непристрасност.

(2) Кога за вршење на мултидисциплинарни дејности од страна на давателите на услуги наведени во точките 1) и 2) од ставот (1) на овој член се дава согласност, неопходно е да се:

1) спречи судир на интереси и нееднаквости помеѓу одредени мултидисциплинарни дејности;

2) осигури независност и непристрасност во нивното вршење и

3) усогласат прописите кои ја уредуваат професионалната етика и однесување, особено во однос на делот кој се однесува на професионална тајна.

VI. АДМИНИСТРАТИВНА СОРАБОТКА

Заемна административна соработка со држави од ЕЕП и со Европската комисија

Член 24

(1) Надлежните органи од Република Македонија ќе учествуваат во размената на информации со надлежните органи на државите од ЕЕП преку ИМИ системот.

(2) За целите на ИМИ ситемот и за спроведување на овој закон на предлог на Министерството за економија, Владата на Република Македонија именува:

1) Национален ИМИ координатор и

2) Координатор/и за услуги.

(3) Националниот ИМИ координатор од ставот (2) точка 1) на овој член е од редот на раководни административни службеници вработени во Министерството за економија, а координаторите за услуги од ставот (2) точка 2) на овој член се од редот на вработени во министерствата со надлежност за услужните сектори опфатени со овој закон.

(4) Делокругот на работа за целите на ИМИ системот на лицата од ставот (2) точки 1) и 2) на овој член и постапката за размена на информации преку ИМИ системот ги утврдува Владата на Република Македонија.

(5) Министерството за економија објавува Листа на надлежните органи од Република Македонија од ставот (1) на овој член во „Службен весник на Република Македонија“.

(6) Надлежните органи на Република Македонија се должни да преземат мерки за соработка со надлежните органи од држави од ЕЕП за контрола на давателите на услуги и на услугите кои вклучуваат барања за информации или за контроли.

(7) Барањата за информација или за контроли кои се доставуваат од надлежните органи од држави од ЕЕП во рамки на заемната соработка мора да бидат образложени со причина поради кои се поднесени и сите прибрани информации ќе се користат исклучиво за потребата за кои се побарани.

(8) Во случај кога има тешкотии во постапувањето по барање од надлежен орган на држава од ЕЕП, надлежниот орган од Република Македонија ќе стапи во непосреден контакт со надлежниот орган од државата од ЕЕП во насока на наоѓање решение за конкретниот предмет.

(9) Во случај кога е добиено барање за помош од надлежни органи од ЕЕП, надлежен орган од Република Македонија има право да бара од вршителот на услугата во Република Македонија да му ги достави заради проверка сите неопходни податоци во согласност со посебните закони.

(10) За резултатите од постапувањето по барањата, надлежните органи во Република Македонија по електронски пат, во најкраток можен рок ќе ги информираат надлежните органи на држави од ЕЕП кои ги доставиле барањата.

(11) Надлежните органи на Република Македонија се должни да обезбедат непречен влез и користење на податоците за даватели на услуги за надлежни органи од држави од ЕЕП и да даваат техничка помош за користење на податоците од регистри кои се водат кај други органи и институции, а за кои државите од ЕЕП имаат потреба да добијат информации.

(12) Националниот ИМИ координатор е должен да ја извести Европската комисија за секој поединечен случај за кој е доставено образложено барање од надлежен орган во Република Македонија, а за кој надлежен орган од држава од ЕЕП не постапила.

Заемна соработка во случај кога даватели на услуги од Република Македонија вршат услуги во друга држава од Европската Унија и ЕЕП

Член 25

(1) Надлежните органи на Република Македонија се должни во рамките на заемната соработка да постапат по секое барање од друга држава од ЕЕП и да достават информации за давателите на услуги преку ИМИ системот во најкраток можен рок, а особено за тоа дали давателот на услуги е запишан во надлежен регистар и дали работи во согласност со законските прописи на Република Македонија.

(2) Надлежниот орган на Република Македонија врши контроли, инспекциски надзор или истраги согласно своите надлежности и преку ИМИ системот ги информира надлежните органи од држава од ЕЕП за резултатите и преземените мерки. За да се одговори на доставените барања од ставот (1) на овој член за секој конкретен случај ќе се применат соодветните мерки утврдени во посебните закони.

Надзор над давател на услуги со седиште во Република Македонија кој привремено услугите ги врши во друга држава од ЕЕП

Член 26

(1) Надлежните органи на Република Македонија спроведуваат надзор на давателите на услуги основани во Република Македонија за исполнување на законските одредби во врска со вршењето на услугата согласно со законодавството на Република Македонија и преземаат потребни мерки без оглед дали услугата се врши, односно предизвикува последици во Република Македонија или во друга држава од ЕЕП.

(2) Преземањето мерки согласно со одредбите од ставот (1) на овој член не ги обврзува надлежните органи на Република Македонија да вршат фактички контроли, инспекции или истраги во државата од ЕЕП каде е извршена услугата. Овие дејствија ќе се извршуваат од надлежните органи на државата од ЕЕП согласно нејзините национални прописи.

Надзор над давател на услуги од друга држава од ЕЕП кога истиот врши услуги во Република Македонија

Член 27

(1) Надлежниот орган на Република Македонија спроведува надзор над активностите на давател на услуги од друга држава од ЕЕП кој на времена основа ја врши услугата во Република Македонија во согласност со барањата за пристап и вршење на услугата од членовите 14 и 15 од овој закон.

(2) Надлежниот орган на Република Македонија на барање на надлежен орган од друга држава од ЕЕП каде што е основан давателот на услуга кој привремено услугата ја врши во Република Македонија спроведува контроли, инспекции и истраги, во рамки на своите законски овластувања заради постигнување на целта на барањето и со примена на најсоодветни мерки за секој конкретен случај.

(3) Контролите, инспекциите и истрагите спроведени во случаите од ставот (2) на овој член треба да бидат пропорционални и да не бидат дискриминаторски во однос на припадноста на давателот на услуги на друга држава од ЕЕП.

Механизам за предупредување

Член 28

(1) Кога надлежен орган на Република Македонија има сознанија за акти, дејства или состојби поврзани со вршењето на услуга којашто може да предизвика штета по здравјето или безбедноста на лицата или животната средина должен е да ги информира преку ИМИ системот сите држави од ЕЕП и Европската комисија во најкраток можен рок.

(2) Постапката на информирање од ставот (1) на овој член ја пропишува министерот за економија.

Информација за добар углед на давателите на услуги

Член 29

(1) По барање на надлежен орган од држава од ЕЕП, надлежниот орган на Република Македонија во согласност со посебните закони во Република Македонија доставува информација за изречени прекршочни или кривични санкции на давателот на услуги, дали е истиот во стечај или ликвидација, дали му е изречена мерка забрана вршење дејност и дали работи согласно правната рамка за професионални квалификации ако истото е случај, за кое го известува и давателот на услугата. Барањето треба да ги содржи причините поради кои е доставено.

(2) За санкциите или другите изречени мерки од ставот (1) на овој член ќе се информира само ако е донесена конечна одлука. Доколку се во второстепена по-

стапка на разгледување и одлучување, мора да се информира за датумот кога се очекува одлука по поднесениот приговор. Надлежниот орган на Република Македонија ги наведува одредбите од посебните закони во согласност со кои се преземени мерки и санкции за даватлот на услуга.

(3) Сите информации кои се разменуваат во рамките на заемната соработка ќе бидат разменувани во согласност со прописите за заштита на личните податоци и согласно со принципот за презумција на невиност.

Заемна соработка во случај на отстапувања во конкретни случаи

Член 30

(1) Кога во случај определен со членот 16 од овој закон со посебните закони е дадено овластување за преземање мерки заради заштита на безбедноста во давањето услуги, надлежните органи на Република Македонија се должни да упатат барање до надлежните органи на државата од ЕЕП каде давателот на услуги е основан, да преземат определени дејствија од нивна надлежност и да ги достават податоците со кои располагаат за конкретниот случај.

(2) Врз основа на остварената комуникација согласно со ставот (1) на овој член како и последователните дејствија преземени од страна на органите надлежни во државата од ЕЕП во којашто давателот на услуги е основан, надлежниот орган на Република Македонија може да побара Националниот ИМИ координатор да ја извести Европската комисија за причините поради кои оценува дека мерките кои ги презел надлежниот орган на државата од ЕЕП или причините за непреземени мерки се нецелосни, неефективни спрема целите кои треба да се постигнат.

(3) Кога активностите определени со ставовите (1) и (2) на овој член се однесуваат на даватели на услуги од Република Македонија, надлежните органи на Република Македонија во најкраток рок се должни да преземат мерки кои се предложени или да известат за причините зошто не презеле некоја од бараните мерки.

(4) Рокот за преземање мерки од надлежните органи на Република Македонија односно рокот во кој треба да се преземат мерки од страна на надлежните органи и тела од државите од ЕЕП согласно одредбите од овој член изнесува 15 работни дена од денот кога е известена Европската комисија за неадекватноста на преземените активности од страна на орган од Република Македонија или од држава од ЕЕП. Мерките нема да се преземат доколку Европската комисија заклучи дека истите се несоодветни и донесе одлука со која бара од надлежните органи на Република Македонија да се воздржат од мерките или да ја прекинат примената.

(5) Во случај на потреба од преземање на итни мерки заради заштита на безбедност во давањето на услуги надлежните органи на Република Македонија можат да отстапат од постапката наведена во ставовите (1) и (2) на овој член доколку претходно ја известат Европската комисија и државата од ЕЕП во која давателот на услуги е основан, во најраток рок и со наведување на причините за итност.

VII. НАДЗОР

Надзор

Член 31

(1) Надзор над спроведување на овој закон врши Министерството за економија.

(2) Во спроведување на надзор над овој закон Министерството за економија:

1) го следи и координира целиот процес на усогласување и навремено донесување на посебните закони со одредбите од овој закон;

2) го следи спроведувањето на овој закон како и на прописите кои произлегуваат од него и

3) ги информира и им укажува на надлежните органи на Република Македонија за утврдените неправилности при примената на одредбите од овој закон при што дава мислења и препораки и предлага мерки со цел истите да се отстранат.

Инспекциски надзор

Член 32

(1) Инспекциски надзор над спроведување на одредбите од членот 20 од овој закон врши Државниот пазарен инспекторат преку инспектори согласно одредбите од Законот за пазарната инспекција и овој закон.

(2) Во спроведувањето на инспекцискиот надзор, Државниот пазарен инспекторат:

1) следи дали давателот на услуги ги направил достапни на примателот на услуги податоците и информациите наведени во членот 20 став (1) и дополнителните информации наведени во членот 20 став (3) од овој закон;

2) следи дали давателот на услуги ги направил достапни информациите на местото каде што се врши услугата, нивната достапност по електронски пат и дали се наведени сите поединости за описот на услугата која се дава;

3) следи дали информациите се јасни, разбирливи и лесно достапни за примателот на услуги пред склучување на договорот и пред извршување на услугата и

4) следи дали давателот на услуги одговара на барањата на примателот на услуги и им дава соодветна помош и дали во најкус можен рок и со сопствени човечки ресурси одговара на потребите на примателите.

VIII. ПРЕКРШОЧНИ ОДРЕДБИ

Член 33

(1) За прекршоците предвидени со овој закон, прекршочна постапка води и прекршочна санкција изрекува надлежен суд.

(2) За прекршоците утврдени со членот 34 од овој закон, Државниот пазарен инспектор е должен да му предложи на сторителот на прекршокот постапка за поравнување пред да поднесе барање за прекршочна постапка пред надлежниот суд согласно со одредбите од Законот за прекршоци.

Член 34

(1) Глоба во износ од 1.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на правното лице давател на услуга кој:

1) не ги прави на примателот на услугите достапни информациите согласно со одредбите од членот 20 став (1) од овој закон;

2) не одговара на барање од примателот на услугата согласно со одредбите од членот 20 став (3) од овој закон.

(2) Глоба во износ од 300 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на одговорното лице во правното лице за прекршоците од ставот (1) на овој член.

(3) Глоба во износ од 250 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на физичко лице вршител на услуга за прекршоците од ставот (1) на овој член.

IX. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 35

(1) Надлежните органи на Република Македонија се должни во рок од една година од денот на влегувањето во сила на овој закон да го известат Министерството за економија за сите одредби во прописите кои содржат барања за давателите на услуги по однос на пристап и вршење на услугите/услужните дејности за кои ќе се утврди дека се:

1) со квантитативни или со територијални ограничувања особено во форма на фиксни ограничувања врз основа на број на население или минимално географско растојание помеѓу давателите на услуги;

2) со обврска давателот на услуги да користи посебна правна форма;

3) со барања кои се во врска со учеството во капиталот на трговското друштво;

4) со барања со кои се обезбедува пристап до услугата за посебни даватели на услуги врз основа на посебната природа на услугата;

5) со забрана да се отвори повеќе од една организациона единица во Република Македонија;

6) со утврден минимален број на вработени од страна на давателот на услуги;

7) со утврдени минимални или максимални тарифи за наплата на надоместоците од страна на давателот на услуги и

8) со обврска на давателот на услуги да обезбедува други услуги заедно со услугите кои тој ги дава.

(2) Во известувањето од ставот (1) на овој член треба да се наведе образложение за причините за барањата и дали истите се во согласност со принципите на:

1) забрана на дискриминација по основ на државјанство односно припадност на лицата или во случај на правни лица по основ на земја во која се основани;

2) неопходност на поединечните барања оправдани од исклучително важни причини од јавен интерес и

3) пропорционалност на поединечни барања заради нивна соодветност за постигнување на целите односно да не ја надминуваат нужноста за постигнување на целта и како такви не е можно да бидат заменети со други, помалку ограничувачки поединечни барања со кои се постигнува истиот резултат.

(3) Одредбите од ставовите (1) и (2) на овој член се применуваат на прописите со кои се уредуваат услугите од јавен интерес само доколку примената на истите не ја попречува нивната цел согласно со закон.

(4) Секој надлежен орган на Република Македонија е должен писмено да го извести Министерството за економија дали согласно со одредбите на ставовите (1), (2) и (3) на овој член има поединечни барања кои ги оценува како потребни да се задржат во посебните закони со образложение за причините поради кои оценува дека истите се во согласност со ставот (2) на овој член и исто така да го извести за одредбите кои ќе се укинат.

(5) Надлежните органи на Република Македонија нема да воведуваат нови барања од став (1) од овој член доколку истите не ги исполнуваат принципите од ставот (2) на овој член.

(6) Секој надлежен орган на Република Македонија ќе го извести Министерството за економија за воведување ново барање во посебните закони за пристап или вршење на услуга во Република Македонија со образложение за причините.

(7) Министерството за економија ќе ја извести Европската комисија за барањата од ставовите (1) и (6) на овој член. Известувањето не го одложува воведувањето на барањата од ставот (6) на овој член. Доколку Европската комисија оцени дека истите се несоодветни и донесе одлука со која бара од надлежните органи на Република Македонија да се воздржат од воведување на барањата, истите нема да се воведат или ќе се укинат.

Член 36

Посебните закони со кои се уредува постапка на одобрување пристап на пазарот на услуги и вршење на услуги ќе се усогласат со одредбите од овој закон во рок од две години од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 37

Подзаконските акти утврдени со овој закон ќе се донесат најдоцна до 31 декември 2020 година.

Одложена примена

Член 38

(1) Одредбите на членовите 5, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20 став (6), 21 став (2), 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30 и 35 став (7) од овој закон ќе започнат да се применуваат со денот на пристапувањето на Република Македонија во Европската Унија.

(2) Одредбите на членот 6 став (2), (3) и (4) и членот 7 од овој закон ќе започнат да се применуваат од 1 јануари 2022 година.

Влегување во сила

Член 39

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

L I GJ
PËR SHËRBIME (*)

I. DISPOZITA TË PËRGJITHSHME

Lënda e rregullimit

Neni 1

Me këtë ligj rregullohen dispozitat e përgjithshme për të drejtën e themelimit dhe lirisë së dhënies së shërbimeve në Republikën e Maqedonisë, organizimin e Pikës së

(*) Me këtë ligj bëhet harmonizimi me Direktivën 2006/123/BE të Bashkimit Evropian për shërbimet në tregun e brendshëm, CELEX numër 32006L0123

Vetme për kontakt në tregun e shërbimeve, lidhjen me Sistemin Informativ për Tregun e Brendshëm të Bashkimit Evropian, koordinimin dhe bashkëpunimin e përbashkët me palët kontraktuese shtetërore të Marrëveshjes për themelimin e Hapësirës Ekonomike Evropiane.

Fushëveprimi i zbatimit

Neni 2

(1) Dispozitat e këtij ligji nuk kanë të bëjnë me:

1) masat për liberalizimin e shërbimeve me interes publik për subjektet publike ose private;

2) privatizimin e subjekteve publike ose personave tjerë juridikë që kryejnë shërbime me interes publik;

3) ndërprerjen e bashkimeve monopole në kryerjen e shërbimeve dhe të ndihmës të përfshirë me rregullat për mbrojtjen e konkurrencës;

4) llojin e shërbimeve që janë me interes të përgjithshëm dhe mënyrën e kryerjes dhe financimit të tyre në pajtim me rregullat për ndihmën shtetërore;

5) rregullat për mbrojtjen dhe promovimin e llojllojshmërisë gjuhësore, trashëgimisë së patundshme kulturore në pajtim me ligjin dhe pluralizmin mediatik;

6) rregullat nga sfera e së drejtës penale;

7) kushtet për punësim, për siguri dhe shëndet në/gjatë punës, të marrëdhënies së punës ndërmjet punëdhënësit dhe punëtorit dhe çështjeve lidhur me sigurimin social të rregulluara me ligje të veçanta;

8) zbatimin e marrëveshjeve kolektive të lidhura ndërmjet partnerëve socialë.

(2) Dispozitat e këtij ligji zbatohen në shërbimet që i japin dhënësit e shërbimeve të themeluara në Republikën e Maqedonisë dhe në shtetet e HEE-së me përjashtim të:

1) shërbimeve joekonomike me interes publik;

2) shërbimeve financiare, siç janë sistemi bankar, kreditimi, sigurimi dhe risigurimi, lizingu financiar, pensionet profesionale ose personale, letrat me vlerë, fondet investuese, shërbimet këshillëdhënëse për investim, duke i përfshirë edhe aktivitetet financiare të përcaktuara me nenin 2 pika 34 të Ligjit për banka;

3) shërbimeve nga sfera e komunikimeve dhe rrjeteve elektronike, mjeteve shoqëruese si dhe shërbimeve tjera që janë rregulluar me Ligjin për komunikime elektronike dhe aktet nënligjore që dalin nga ky ligj në lidhje me qasjen dhe interkoneksionin e komunikimeve elektronike dhe rrjeteve dhe mjeteve shoqëruese, lejeve për komunikimet elektronike dhe rrjeteve dhe shërbimeve, shërbimin universal dhe të drejtat e shfrytëzuesve në lidhje me komunikimet elektronike dhe rrjetet dhe shërbimet dhe shfrytëzimin e të dhënave personale dhe mbrojtjen e privatësisë në sektorin e komunikimeve elektronike;

4) shërbime në sferën e transportit, duke i përfshirë transportin urban, taksi shërbimet, transportin me mjetet e ndihmës së shpejtë dhe limanet;

5) shërbimeve të agjencive për punësime të përkohshme;

6) shërbimeve shëndetësore, pa marrë parasysh nëse ato i sigurojnë institucionet shëndetësore publike, organizatat ose institucionet shëndetësore private ose shoqëritë tregtare që kryejnë veprimtarinë e mbrojtjes shëndetësore si dhe mbrojtjen shëndetësore dhe shërbimet e mjekëve që i japin punëtorët shëndetësorë;

7) shërbimeve audio dhe vizuele, duke i përfshirë shërbimet kinematografike, pa marrë parasysh mënyrën e tyre të prodhimit, shpërndarjes dhe transmetimit si dhe veprimtarinë radiodifuzive;

8) aktiviteteve nga sfera e lojërave të fatit, në pajtim me Ligjin për lojërat e fatit dhe lojërat argëtuese;

9) shërbimeve që lidhen me realizimin e autorizimeve zyrtare;

10) shërbimeve sociale nga sfera e përkujdesjes sociale, përkujdesjes së fëmijëve dhe ndihmës familjare dhe ndihmës së individëve që kanë nevojë nga ndihma e përhershme ose e përkohshme të cilën e jep shteti, dhënësit ose organizatat bamirëse të pranuara me ligj;

11) shërbimeve të sigurimit privat;

12) shërbimeve që i japin noterët dhe përmbaruesit dhe

13) aktiviteteve që dalin nga sfera e tatimimit dhe

14) ndihmës juridike dhe kryerjes së autorizimeve publike që i ofron avokatia si shërbim publik i mëvetësishëm dhe i pavarur.

Zbatimi i ligjit dhe ligjeve të veçanta

Neni 3

(1) Nëse dispozitat e këtij ligji janë në kundërshtim me dispozitat e ligjit të veçantë me të cilin rregullohen shërbimet e caktuara të rregulluara me Ligjin për punësim dhe punë të të huajve në lidhje me dispozitat për punëtorët e zhvendosur me qëllim të dhënies së shërbimeve, Ligjin për shërbime mediatike audio dhe audiovizuele në lidhje me dispozitat për kryerjen e emetimit televiziv, Ligjin për njohjen e kualifikimeve profesionale në lidhje me dokumentet dhe procedurat për njohjen e kualifikimeve profesionale dhe rregullave nga sfera e koordinimit të sistemeve të sigurimit social të personave të punësuar, personave të vetëpunësuar dhe anëtarëve të familjeve të tyre, atëherë vlejnë dispozitat e atij ligji të veçantë.

(2) Nëse me dispozitat e këtij ligji nuk përcaktohet ndryshe në të gjitha procedurat që kanë të bëjnë me profesionet e rregulluara dhe njohjen e kualifikimeve profesionale për qëllimet e dhënies së shërbimeve, në mënyrë përkatëse zbatohen dispozitat e ligjeve të veçanta për profesionet e rregulluara dhe njohjen e kualifikimeve profesionale.

(3) Nëse me dispozitat e këtij ligji nuk përcaktohet ndryshe, në të gjitha procedurat që kanë të bëjnë me punët administrative për qëllimet e dhënies së shërbimeve, në mënyrë përkatëse zbatohen dispozitat e Ligjit për procedurë të përgjithshme administrative.

Përkufizimet në Ligj

Neni 4

Për qëllimet e zbatimit të këtij ligji nocione të caktuara e kanë kuptimin si vijon:

1) "shërbim" është aktiviteti i pavarur ekonomik i cili kryhet për kompensim dhe nuk është rregulluar me ligje dhe rregulla me të cilat rregullohet qarkullimi i mallrave, kapitalit dhe personave;

2) "dhënës i shërbimit" është personi fizik shtetas i Republikës së Maqedonisë ose i shtetit të Hapësirës Ekonomike Evropiane (në tekstin e mëtejshëm: "shteti i HEE-së") ose personi juridik me selinë e themeluar në Republikën e Maqedonisë ose në shtetin e HEE-së i cili ofron ose jep shërbime;

3) "pranues i shërbimit" është personi fizik shtetas i Republikës së Maqedonisë ose i shtetit të HEE-së ose personi juridik me selinë e themeluar në Republikën e Maqedonisë ose në shtetin e HEE-së i cili shfrytëzon ose dëshiron ta shfrytëzojë shërbimin për qëllimet e veta profesionale ose joprofesionale;

4) "shtet i themelimit" është Republika e Maqedonisë ose shteti i HEE-së ku dhënësi i shërbimeve është themeluar;

5) "seli" është vendi prej ku menaxhohet me kryerjen faktike të aktiviteteve ekonomike nga ana e dhënësit të shërbimeve në Republikën e Maqedonisë në kohë të pacaktuar dhe përmes infrastrukturës ekzistuese;

6) "dhënie tejkufitare e shërbimeve" është dhënia e shërbimeve në bazë të përkohshme në një vend nga dhënësi i shërbimit me seli të themeluar në vendin tjetër;

7) "procedurë e miratimit" është procedura e përcaktuar me ligj ose rregullë tjetër në të cilën dhënësi i shërbimit ose pranuesi i shërbimit duhet të përmbush kërkesa të veçanta me qëllim nga organi kompetent të marrë vendim formal ose implicit në pajtim me të cilën e fiton të drejtën e qasjes në tregun e shërbimeve (në tekstin e mëtejshëm: pëlqim);

8) "kërkesë" është çdo obligim, ndalim i përcaktuar, kusht ose kufizim në ligj ose rregullë ose është pasojë juridike që ndodh si rezultat i zbatimit të vendimit gjyqësor ose vendimit të organit tjetër kompetent, ose rregullave të shoqatave dhe organizatave profesionale, të miratuara gjatë kryerjes së fushëveprimit të tyre të kompetencës, përveç dispozitave të përmbajtura në marrëveshjet kolektive të lidhura ndërmjet partnerëve socialë;

9) "shkaqe jashtëzakonisht të rëndësishme me interes publik" janë shkaqet që janë përcaktuar me ligj ose si të tilla janë pranuar në praktikën e Gjykatës Evropiane të Drejtësisë, ndërsa i përfshijnë: politikën publike, mbrojtjen publike, sigurinë publike, shëndetësinë publike, baraspeshën financiare të sistemit të mbrojtjes sociale, mbrojtjen e konsumatorëve, të pranuesve të shërbimeve dhe të punëtorëve, transaksioneve të drejta tregtare, luftën kundër mashtrimit, mbrojtjen e mjedisit jetësor, mbrojtjen e shëndetit të kafshëve, mbrojtjen e të drejtave të pronësisë intelektuale, ruajtjen e vlerave historike nacionale dhe trashëgimisë artistike dhe kulturore, masat e politikës sociale, masat e politikës kulturore për ruajtjen e kulturës nacionale dhe identitetit nacional;

10) "organ kompetent i Republikës së Maqedonisë" është subjekti i cili në kryerjen e kompetencës së vet të mbikëqyrjes dhe/ose rregullatorit miraton vendim për kërkesë për qasje në tregun e shërbimeve, duke i përfshirë veçanërisht: organet e administratës, trupat profesionalë dhe shoqatat profesionale ose organizatat tjera profesionale që japin pëlqim;

11) "profesion i rregulluar" është profesioni për kryerjen e të cilit ekzistojnë kushte të përcaktuara ligjore nga aspekti i llojit, shkallës së arsimit si dhe kualifikimeve profesionale;

12) "komunikim komercial" është forma e komunikimit të dedikuar për tregun e mallrave dhe shërbimeve me të cilën realizohet promovimi i drejtpërdrejtë dhe i tërthortë i mallrave dhe shërbimeve ose portfolios së një ndërmarrjeje afariste konkrete të shoqërisë tregtare ose personit fizik dhe juridik që kryen veprimtari tregtare ose të zejtarisë ose veprimtari të caktuar si profesion të tij. Komunikimi komercial nuk paraqet vetvetiu informatë për adresën e postës elektronike ose për adresën elektronike të subjektit ose në rast të bëhet fjalë për komunikimin e realizuar në lidhje me mallrat, shërbimet ose portfolion e subjektit që bazohet në të dhënat e grumbulluara në mënyrë të pavarur, veçanërisht kur kjo nuk ka për qëllim fitimin e dobisë financiare;

13) "Sistem informativ i tregut të brendshëm" (në tekstin e mëtejshëm: "IMI sistem") është sistemi informativ i tregut të brendshëm me të cilin sigurohet shkëmbimi i informatave ndërmjet organeve dhe trupave kompetente të shteteve të HEE-së;

14) "palë kontraktuese shtetërore të Marrëveshjes për themelimin e Hapësirës Ekonomike Evropiane" janë shtetet anëtare të BE-së, Islanda, Lihtenshtajni dhe Norvegjia.

15) "shërbim me interes publik" është shërbimi i cili me ligj është përcaktuar se është veprimtari me interes publik;

16) "shkak i rrezikut të përgjithshëm dhe të veçantë" është gjendja e rrezikut që del drejtpërdrejtë nga kryerja e shërbimit të caktuar;

17) "shkaqe në lidhje me shëndetin dhe sigurinë" janë gjendjet kur mund të ndodh vdekja ose lëndimi serioz i pranuesit të shërbimit ose personit të tretë;

18) "shkaqe të sigurisë financiare" janë gjendjet në të cilat mund të vijë në humbjen evidente në para ose rënien e vlerës së pronës së pranuesit të shërbimit;

19) "sigurim nga përgjegjësia profesionale" është sigurimi që dhënësi i shërbimit e lidh për shkak të rastit të ndodhjes së ardhshme të gjendjes së përgjegjësisë kundrejt pranuesve të shërbimeve dhe sipas nevojës kundrejt personave të tretë që dalin nga dhënia e shërbimeve;

20) "veprimtari multidisiplinare" është veprimtaria që dhënësi i shërbimeve mund lirisht të zgjedh nëse do ta kryejë së bashku me veprimtaritë tjera vetë ose në partneritet me personat tjerë.

II. PROCEDURAT PËR MIRATIM EDHE PIKA E VETME PËR KONTAKT

Thjeshtësimi i procedurave për miratim

Neni 5

(1) Në procedurën për miratimin e qasjes në tregun e shërbimeve organi kompetent i Republikës së Maqedonisë nuk do të kërkojë përmbushjen e sërishme të kërkesave të veçanta që janë të njëjta ose të ngjashme esenciale me kërkesat që dhënësi i shërbimit i ka përmbushur në Republikën e Maqedonisë në shtetin tjetër të HEE-së. Organi kompetent i Republikës së Maqedonisë nuk do të kërkojë dorëzimin e dokumentit në shtojcë të kërkesës në formë të kopjes së verifikuar në noter, të parashtrohet në origjinal, i përkthyer nga përkthyesi i autorizuar, përveç kur kjo kërkesë është pjesë e procedurës për shkaqe ekskluzivisht të rëndësishme për mbrojtjen e interesit publik, rendit publik dhe sigurisë. Organi kompetent i Republikës së Maqedonisë mund të kërkojë që dokumenti i cili jepet si shtojcë me kërkesën të përkthehet në gjuhën maqedonase.

(2) Dispozitat nga paragrafi (1) i këtij neni nuk zbatohen për dokumentet që kërkohen me rregullat për furnizime publike, rregullat për njohjen e kualifikimeve profesionale, regjistrimi i të dhënave për shoqëritë e huaja tregtare dhe filialet e tyre në regjistrin tregtar në pajtim me Ligjin për shoqëritë tregtare.

Pika e vetme e kontaktit

Neni 6

(1) Funksionin e pikës së vetme për kontakt në Republikën e Maqedonisë e kryen Portali nacional për shërbime që e zhvillohen, administron dhe mban Ministria e Shoqërisë Informatike dhe Administratës në pajtim me rregullat për menaxhim elektronik dhe shërbimet elektronike.

(2) Pika e vetme për kontakt personave të interesuar u siguron:

1) informata për procedurat dhe kushtet për qasjen dhe dhënien e shërbimeve,

2) plotësimin dhe parashtrimin e formularëve përkatës dhe fletëparaqitjeve të nevojshme për marrjen e pëlqimit nga organet kompetente të Republikës së Maqedonisë për qasjen dhe dhënien e shërbimeve, duke i përfshirë edhe fletëparaqitjet për regjistrim në regjistër, në katalog, bazën e të dhënave, ose për regjistrimin në shoqatën profesionale,

3) përgjigjen nga organet kompetente të Republikës së Maqedonisë për kërkesën e parashtruar për pëlqimin për qasjen dhe dhënien e shërbimeve.

(3) Informatat për procedurat dhe kushtet për qasjen dhe dhënien e shërbimeve nga paragrafi (2) të këtij neni duhet të jenë të qarta, të padykuptimta, lehtë të arritshme nga largësia si dhe në formë elektronike dhe rregullisht të azhurnohen.

(4) Dispozitat nga paragrafi (2) të këtij neni nuk zbatohen në procedurat në të cilat përfshihet veprimi i kontrollit të hapësirave në të cilat sigurohet shërbimi për shkak të inspeksionit të pajisjes konkrete që shfrytëzohet nga ana e dhënësit të shërbimit, ose kontrolli i drejtpërdrejtë (fizik) i shkathtësive të fituara ose integritetit personal të dhënësit të shërbimit ose personave të tij përgjegjës.

E drejta e informatave

Neni 7

(1) Organet kompetente të Republikës së Maqedonisë kanë për detyrë përmes pikës së vetme për kontakt dhënësve dhe shfrytëzuesve të shërbimeve t'u sigurojnë informata për:

1) procedurat ligjore për marrjen e pëlqimit të caktuar për qasjen dhe kryerjen e shërbimeve, me përshkrimin e procedurave ligjore dhe kërkesave që duhet të plotësohen;

2) organin kompetent për zbatimin e secilës procedurë të miratimit që ekziston në Republikën e Maqedonisë me adresën dhe informatat tjera të kontaktit për të;

3) mënyrën dhe kushtet për qasjen e personave të interesuar në të dhënat e regjistruar në regjistrat publikë për dhënësit e shërbimeve dhe për shërbimet si të tilla;

4) kundërshtimet, parashtresat, ankesat, kontesti administrativ që i kanë në dispozicion palët e pakënaqur nga vendimi i organit kompetent në procedurat e miratimit me kërkesën për qasjen dhe kryerjen e shërbimeve dhe kontesteve që mund të paraqiten ndërmjet dhënësve të shërbimeve ose ndërmjet dhënësit dhe pranuesit të shërbimit;

5) kontaktin për shoqatat ose organizatat të cilat nuk janë organe kompetente, ndërsa nga të cilat dhënësit ose shfrytëzuesit e shërbimeve mund të marrin ndihmë praktike dhe

6) radhitjen e hapave sipas së cilave më shpesh kërkesa shqyrtohet dhe përpunohet në mënyrën e lehtë dhe të kuptueshme sipas mundësisë edhe në gjuhën zyrtare të shtetit të HEE-së, por jo si këshillë juridike, por në formë të informatës së përgjithshme për hapat në procedurë dhe mënyrën se si ato më shpesh zbatohen;

(2) Organet kompetente të Republikës së Maqedonisë dhe Pika e vetme për kontakt kanë për detyrë në çdo kërkesë për informatë nga paragrafi (1) të këtij neni të përgjigjen në afatin më të shkurtër të mundshëm, ndërsa në rastet kur kërkesa është e paplotësuar ose e pabazuar pa anulim ta njoftojnë kërkuesin për të.

III. LIRIA E THEMELIMIT TË DHËNËSVE TË SHËRBIMEVE

Liria e themelimit

Neni 8

(1) Qasja në tregun e shërbimeve dhe dhënia e shërbimeve në Republikën e Maqedonisë nuk kufizohet, përveç nëse me këtë ligj dhe me ligjet e veçanta ndryshe nuk përcaktohet.

(2) Me ligjet e veçanta nga paragrafi (1) të këtij neni përcaktohen procedurat për miratimin e qasjes në tregun e shërbimeve nëse shqyrtimi dhe vendimmarrja në to bëhet në pajtim me parimit e ndalimit të diskriminimit, trajtimit të barabartë, arsyeshmërisë së procedurës nga shkaku i interesit publik dhe nëse qëllimi për shkak të cilit ekziston procedura nuk mund të plotësohet me masa më pak restriktive.

Parime për zbatimin e procedurave për miratimin e qasjes në tregun e shërbimeve

Neni 9

(1) Organet kompetente të Republikës së Maqedonisë kanë për detyrë të miratojnë dhënien e shërbimeve në bazë të kërkesave të plotësuara në procedura përkatëse për miratimin e qasjes në tregun e shërbimeve të përcaktuara me ligj.

(2) Procedurat për miratimin e qasjes në tregun e shërbimeve zbatohen në pajtim me parimet si vijojnë:

1) ndalim i diskriminimit;
2) mbrojtje e interesit publik;
3) proporcionaliteti;
4) qartësia;
5) uniformitet i procedurës;
6) objektiviteti;
7) publikimi paraprak;
8) transparenca dhe
9) arritshmëria.

(3) Pëlqimi nga ana e organit kompetent të Republikës së Maqedonisë duhet t'i mundësojë dhënësit të shërbimit ta kryejë shërbimin nëpër gjithë territorin e Republikës së Maqedonisë, duke përfshirë përmes degëve, filialeve ose zyrave përveç në rastin kur kufizimi në aspekt të themelimit ose të territorit është i arsyeshëm nga shkaqe ekskluzivisht të rëndësishme me interes publik.

(4) Pëlqimi do të jepet pas shqyrtimit të kërkesës me provat e bashkëngjitura eventuale dhe pas konstatimit se janë përmbushur të gjitha kushtet për zgjidhjen pozitive për kërkesën nga ana e organit kompetent të Republikës së Maqedonisë.

(5) Çdo vendim i organeve kompetent të Republikës së Maqedonisë, duke përfshirë edhe refuzimin ose heqjen e pëlqimit kur nuk janë përmbushur ose tanimë nuk përmbushen kërkesat e veçanta, doemos duhet të përmbajnë arsyetim me këshillë juridike për të drejtën e kundërshtimit, ankesës përkatësisht ngritjes së kontestit administrativ ose mjetit tjetër juridik për mbrojtjen e të drejtave të tij në shkallë më të lartë.

Afati kohor i pëlqimit

Neni 10

(1) Pëlqimi i lëshuar nga ana e organit kompetent të Republikës së Maqedonisë nuk duhet të kufizohet në kohë përveç në rastet kur:

1) pëlqimi ripërtërihet me fuqinë e ligjit ose varet nga përmbushja e pandërprerë e të gjitha kërkesave të veçanta në procedurë;

2) numri i pëlqimeve është i kufizuar për shkaqe të interesit publik ose

3) periudha e kufizuar kohore për të cilën vlen pëlqimi është për shkaqe ekskluzivisht të rëndësishme me interes publik.

(2) Dispozitat nga paragrafi (1) të këtij neni nuk kanë të bëjnë me periudhën kohore maksimale në të cilën dhënësi doemos duhet të fillojë ta kryejë shërbimin pasi do ta marrë pëlqimin.

(3) Dhënësi i shërbimit do ta informojë organin kompetent të Republikës së Maqedonisë në rast kur:

1) regjistron degë aktivitetet e të cilave janë përfshirë në kornizat e shërbimit që dhënësi e kryen përmes tyre për çfarë i është dhënë pëlqimi;

2) kryen ndryshimin e statusit të tij juridik me çfarë ai nuk i përmbush kushtet për pëlqimin që paraprakisht i është lëshuar.

Zgjedhja e kërkuesit të cilit do t'i lëshohet pëlqimi në rast të numrit të kufizuar të pëlqimeve

Neni 11

(1) Kur në pajtim me rregullin e veçantë numri i pëlqimeve të arritshme për dhënien e shërbimit të caktuar është i kufizuar për shkaqe lidhur me kufizimin e resurseve natyrore ose kapacitetit të kufizuar teknik, organet kompetente të Republikës së Maqedonisë zbatojnë hapa në procedurë për miratim që garanton paanshmëri dhe transparencë dhe shpallje të detyrueshme paraprake publike për fillimin, zbatimin dhe mbarimin e procedurës së tillë.

(2) Në rastet e përcaktuara me paragrafin (1) të këtij neni, pëlqimi do të jepet për periudhë të caktuar kohore dhe nuk mund të jetë lëndë e vazhdimit me fuqinë e ligjit ose të përfshijë dhënien e përparësive tjera dhënësit të shërbimit pëlqimi i të cilit ka skaduar ose personit tjetër që ka lidhshmëri me të.

(3) Në përcaktimin e rregullave për zgjedhje në procedurat e miratimit në pajtim me dispozitat e këtij neni dhe nenit 8 të këtij ligji, merren parasysh qëllimet e shëndetësisë publike, politikës sociale, shëndetit dhe sigurisë së të punësuarve ose personave të vetëpunësuar, mbrojtjes së mjedisit jetësor, mbrojtjes dhe ruajtjes së trashëgimisë kulturore dhe shkaqeve tjera ekskluzivisht të rëndësishme me interes publik.

Procedura për miratimin e qasjes në tregun e shërbimeve

Neni 12

(1) Procedura për miratimin e qasjes në tregun e shërbimeve duhet të jetë e qartë, paraprakisht e shpallur publikisht dhe e njëjta plotësisht duhet të japë siguri se kërkesat do të procesohen në mënyrë objektive dhe të paanshme.

(2) Procedura për miratimin e qasjes në tregun e shërbimeve së bashku me të gjitha shtojcat në kërkesë dhe formalitetet tjera nuk duhet të jetë e ndërlikuar dhe nuk duhet ta prolongojë fillimin e kryerjes së shërbimit për të cilën është përcaktuar. Kompensimi i cili duhet të paguhet nga kërkuesi duhet të jetë i arsyeshëm dhe proporcional me shpenzimin administrativ të organit kompetent të Republikës së Maqedonisë për mbajtjen e procedurës.

(3) Procedura për miratimin e qasjes në tregun e shërbimeve së bashku me të gjitha shtojcat duhet të përcaktohet në mënyrë që kërkesat e palëve procesohen më së shpejti që mundet, në periudhën e arsyeshme që është e pandryshueshme dhe paraprakisht i shpallur publikisht. Procedura do të rrjedhë nga momenti kur është dorëzuar gjithë dokumentacioni.

(4) Kur kjo është e arsyeshme për shkak të ndërlikueshmërisë së lëndës në çdo rast konkret, koha e përcaktuar mund të vazhdohet një herë, nga ana e organit kompetent të Republikës së Maqedonisë dhe vetëm për periudhë të caktuar. Për vazhdimin pala do të njoftohet para se të skadojë periudha për të cilën bëhet vazhdimi.

(5) Në rast organet kompetente të Republikës së Maqedonisë nuk i zbatojnë procedurat në mënyrën e përcaktuar në paragrafët (3) dhe (4) të këtij neni do të konsiderohet se pëlqimi është dhënë, përveç kur me ligjet e veçanta janë përcaktuar kushte tjera për shkak të mbrojtjes së interesit publik ose interesit të arsyeshëm të personave të tretë.

(6) Të gjitha kërkesat për miratimin e qasjes në tregun e shërbimeve pranohen në shikim më së shpejti që mundet, e kjo përfshin:

1) vërtetimin për pranimin e kërkesës dhe afatin e përcaktuar për përgjigje nga organet kompetente të Republikës së Maqedonisë;

2) mënyrën e kontaktit të arritshëm për kërkuesin dhe

3) ku është e zbatueshme, deklarata se do të zbatohen dispozitat e ligjeve të veçanta dhe rregullave tjera që kanë të bëjnë me rastin kur nuk është dhënë përgjigje në afatin e caktuar pas kërkesës së parashtuar.

(7) Në rast të kërkesës së pakompletuar, pala do të njoftohet më së shpejti që mundet që ta plotësojë ose korrigjojë dokumentacionin.

(8) Kur kërkesa refuzohet sepse nuk është në pajtim me kërkesat e veçanta ose për shkak të veprimeve tjera hetimore, pala do të njoftohet për refuzimin më së shpejti që është e mundur.

Kërkesat e veçanta që nuk guxojnë t'i përmbajnë procedurat për miratim

Neni 13

Procedurat për miratimin e qasjes dhe dhënien e shërbimeve nuk guxojnë të përmbajnë kushte me të cilat organet kompetente të Republikës së Maqedonisë kërkojnë nga dhënësi i shërbimeve nga shtetet e HEE-së:

1) shtetësia e Republikës së Maqedonisë ose qëndrimi në territorin e Republikës së Maqedonisë e dhënësit të shërbimit, të punësuarve të tij, personave të cilët kanë pjesë në kryegjënë themelore të shoqërisë ose anëtarëve të organeve të menaxhimit dhe mbikëqyrjes, ndërsa në rast kur dhënësi i shërbimit është persn juridik, selia, zyra kryesore ose regjistri konkret i regjistrimit të subjektit në Republikën e Maqedonisë;

2) kufizimi i së drejtës së themelimit të degës, përfaqësisë, filialit ose njësisë tjetër organizative në më tepër se një shtet të HEE-së ose të regjistrimit në regjistrin kompetent konkret për kualifikimet profesionale në më tepër se një shtet të HEE-së;

3) kufizimi i së drejtës të zgjedhë ku do të regjistrohet si subjekt juridik ose ku do të hapë njësinë e vet organizative, si dhe zgjedhjes së formës së njësisë organizative si degë, përfaqësi ose filial;

4) reciprociteti me vendin në të cilin dhënësi i shërbimeve është regjistruar përveç në rast të reciprocitetit të përcaktuar për sferën e energjetikës;

5) paraprakisht të dëshmojë se ka nevojë ekonomike ose ka kërkesë në tregun për shërbime që do t''i kryejë, ose vlerësim të efekteve të ardhshme ekonomike ose efekteve ekonomike aktuale të shërbimit që ka për qëllim ta kryejë, ose vlerësim të përshtatshmërisë së veprimtarisë në lidhje me qëllimet e planifikuara ekonomike nga ana e organeve kompetente me përjashtim të atyre që bazohen në interesin publik dhe janë proporcionale;

6) drejtpërdrejt ose tërthorazi nuk do të përfshijë operatorë ekonomikë të cilët në tregun e shërbimeve do t'i jenë konkurrentë dhënësit të shërbimit që ka parashtruar kërkesë për qasjen në treg me dhënien e mendimeve në procedurën e miratimit ose gjatë miratimit të vendimit nga organet dhe trupat kompetente, me përjashtim të trupave dhe shoqatave profesionale ose organizatave tjera që veprojnë si bartës të autorizimeve publike;

7) të japë ose të marrë pjesë në dhënien e garancisë financiare ose siguri tjetër që duhet të lëshohet nga personi juridik i themeluar në Republikën e Maqedonisë, me përjashtim të fondeve të përbashkëta të kompensimit, trupave ose organizatave profesionale;

8) obligim për regjistrim paraprak në regjistrin kompetent të Republikës së Maqedonisë në ndonjë periudhë të caktuar kohore ose për kryerjen paraprake të shërbimit në Republikën e Maqedonisë në ndonjë periudhë të caktuar kohore.

IV. LIRIA E DHËNIES SË SHËRBIMEVE DHE KUFIZIME

Liria e qasjes dhe dhënies së shërbimeve

Neni 14

(1) Dhënësit e shërbimeve të themeluar në Republikën e Maqedonisë dhe në shtete të HEE-së kanë qasje të lirë në tregun e shërbimeve në territorin e Republikës së Maqedonisë në pajtim me kërkesat e përcaktuara në ligje dhe rregulla të veçanta me të cilat rregullohen shërbimet.

(2) Gjatë përcaktimit të kërkesave nga paragrafi (1) i këtij neni doemos duhet të respektohen principet vijuese:

1) ndalim i diskriminimit: kërkesat nuk guxojnë të diskriminojnë drejtpërdrejt ose tërthorazi në lidhje me shtetësinë ose në rast të personave juridikë në lidhje me vendin në të cilin janë themeluar;

2) domosdoshmëri: kërkesat doemos duhet të arsyetohen për shkaqe lidhur me politikën publike, sigurinë publike, shëndetin publik ose mbrojtjen e mjedisit jetësor dhe

3) proporcionalitet: kërkesat doemos duhet të jenë adekuate për arritjen e qëllimit për të cilin janë përcaktuar, si dhe rregullat për marrëdhënie pune dhe dispozitat nga marrëveshjet kolektive.

(3) Qasja në tregun e shërbimeve në procedurat e miratimit për dhënës të shërbimeve të themeluara në shtetet e HEE-së nuk mund të jetë e kufizuar me:

1) obligim për themelim në Republikën e Maqedonisë;

2) obligim për të marrë pëlqim nga organi kompetent në Republikën e Maqedonisë, siç është regjistrimi në regjistrin vendor përveç nëse me ligj të veçantë nuk është përcaktuar më ndryshe;

3) ndalim për dhënësit e shërbimeve për të vendosur lloj ose tip të caktuar të infrastrukturës në Republikën e Maqedonisë që të mund t'i japë shërbimet;

4) zbatim i përmbajtjes së përcaktuar të marrëveshjeve me pranuesit e shërbimeve me të cilat pengohet ose kufizohet dhënia e shërbimeve nga ana e personit të vetëpunësuar;

5) obligim për të poseduar dokumente për identifikim të lëshuara nga organe kompetente në Republikën e Maqedonisë që të japë shërbime;

6) kërkesat, përveç atyre që janë të domosdoshme për shëndetin dhe sigurinë e vendit të punës, që ndikojnë në përdorimin e pajisjes dhe materialeve që janë pjesë përbërëse të shërbimit dhe

7) kufizime të përcaktuara me nenin 17 të këtij ligji.

Kufizimet e lirisë së kryerjes së shërbimeve

Neni 15

Dispozitat e nenit 14 nuk zbatohen për:

1) shërbimet me interes publik nga sferat e sektorit postar, energjetik dhe gazsjellës,

2) furnizimin me ujë, trajtimin e ujërave të zeza urbane, dhe veprimin me mbeturina;

3) dispozitat për punë të punëtorëve të zhvendosur lidhur me lëvizjen e lirë të punëtorëve për shkak të kryerjes së punës dhe realizimit të të drejtave nga marrëdhënia e punës në shtete tjera të BE-së dhe HEE-së;

4) dispozitat për mbrojtjen e të dhënave personale;

5) përmbushje gjyqësore të borxhit;

6) raste ku me ligj të veçantë një shërbim është përcaktuar që të kryhet vetëm në bazë të kualifikimit të fituar profesional;

7) dispozitat nga sfera e sigurimit social lidhur me koordinimin e sistemeve të sigurimit social të personave të punësuar, personave të vetëpunësuar dhe anëtarëve të familjeve të tyre;

8) procedurat administrative për lëvizje të lirë të personave dhe qëndrim të tyre të përhershëm ose të përkohshëm;

9) dispozitat lidhur me dhënien e vizave ose lejeve për qëndrim të personave nga vendet e treta;

10) rregullat lidhur me transportin e hedhurinave;

11) të drejtat autoriale dhe të ngjashme, të drejtat nga pronësia industriale dhe nga sferat e mbrojtjes së topografëve të prodhimeve - gjysmëpërçues dhe nga sfera e mbrojtjes së bazave të të dhënave;

12) aktet të cilat në pajtim me ligjin kërkojnë verifikim në noter;

13) revizionin e llogarive vjetore dhe raporteve financiare;

14) regjistrimin e automjeteve të blera me lizing në shtete tjera nga BE-ja ose HEE-së dhe

15) obligimet kontraktuese dhe jashtëkontraktuese përfshirë edhe marrëveshjet formale të përcaktuara në bazë të rregullave të së Drejtës private ndërkombëtare.

Kufizime në raste të jashtëzakonshme

Neni 16

Me përjashtim të dispozitave nga neni 14 i këtij ligji organet kompetente të Republikës së Maqedonisë mund të ndërmarrin masa për kufizim të lirisë së dhënies së shërbimeve të themeluara në shtetin e HEE-së për mbrojtjen e sigurisë së shërbimeve, nëse procedura e bashkëpunimit të ndërsjellë të rregulluar me nenin 30 të këtij ligji është zbatuar në mënyrë përkatëse dhe janë përmbushur kushtet në vijim:

1) dispozitat për shkak të të cilave ndërmerret masa nuk janë përfshirë me rregullat për siguri të shërbimeve;

2) masat japin shkallë më të lartë të mbrojtjes së pranuesit të shërbimit sesa cilido rast i mbrojtjes në vendi në të cilin kryerësi i shërbimit është regjistruar;

3) vendi ku është themeluar kryerësi nuk ka ndërmarrë masa në pajtim me paragrafin (1) neni 30 i këtij ligji dhe

4) masat janë proporcionale me qëllimin lidhur me sigurinë e shërbimeve.

V. TË DREJTAT E PRANUESVE TË SHËRBIMEVE

Kufizime të ndaluara ndaj pranuesve të shërbimeve

Neni 17

Pranuesi i shërbimeve në Republikën e Maqedonisë i cili shfrytëzon shërbim nga ana e dhënësit të shërbimit nga shtet tjetër i HEE-së nuk ka për obligim:

1) të marrë pëlqim ose t'i japë deklaratë organit kompetent të Republikës së Maqedonisë në lidhje me shërbimin dhe

2) t'u nënshtrohet kufizimeve diskriminuese të dhënies së ndihmës financiare për arsye se dhënësi i shërbimit ka themeluar seli në shtet tjetër të HEE-së ose për shkak vendit në të cilin është dhënë shërbimi.

Ndalimi i diskriminimit

Neni 18

(1) Pranuesi i shërbimeve ka të drejtë që t'i pranojë shërbimet lirshëm dhe pa kufizime lidhur me shtetësinë ose vendqëndrimin e tij.

(2) Dispozita nga paragrafi (1) i këtij neni zbatohet edhe për kushtet e përgjithshme për qasje në shërbimet të cilat dhënësi i shërbimeve publikisht i shpall dhe të njëjtat nuk duhet të përmbajnë kufizime në lidhje me shtetësinë ose vendqëndrimin përveç kur lëshimet objektivisht dalin nga kushtet e ndryshme tregtare në vende.

Ndihma e pranuesve të shërbimeve

Neni 19

(1) Pranuesit e shërbimeve në Republikën e Maqedonisë nga çdo organ kompetent i Republikës së Maqedonisë dhe nëpërmjet Pikës së vetme për kontakt mund të marrë:

1) informatat e përgjithshme për qasje në shërbimet në shtetet tjera nga HEE.

2) informatat e përgjithshme për mënyrat për kompensim të dëmit të cilat i kanë në dispozicion dhe

3) kontaktet nga shoqatat e ndryshme, përfshirë edhe nga BE-ja si Rrjeti evropian i qendrave për mbrojtje të konsumatorëve, nga të cilat pranuesit e shërbimeve mund të marrin ndihmë praktike.

(2) Të gjitha informatat dhe ndihma këshillëdhënëse nga organi kompetent përfshirë edhe udhëzimet për çdo fazë në procedurën deri te të cilat pranuesit e shërbimeve duhet t'u përmbahen jepen në mënyrë të qartë edhe në formë elektronike.

Informatat të cilat dhënësi i shërbimeve duhet t'i bëjë të disponueshme për pranuesit e shërbimeve

Neni 20

(1) Dhënësi i shërbimeve në Republikën e Maqedonisë është i detyruar t'i bëjë të disponueshme për pranuesit e shërbimeve të dhënat dhe informatat në vijim:

1) emri dhe mbiemri, përkatësisht firma dhe statusi juridik, vendbanimi përkatësisht selia ku është regjistruar, dhe informatat kontaktuese përfshirë edhe mënyrën e komunikimit elektronik (ueb aplikimi dhe/ose posta elektronike);

2) titulli i regjistrit, numri i regjistrimit (numri i regjistrimit/numri identifikues) kur dhënësi i shërbimit është regjistruar në regjistër tregtar ose të ngjashëm dhe shteti ku gjendet regjistri;

3) informatat edhe për atë se nga organ kompetent ka marrë pëlqim për dhënie të shërbimeve në shtetin në të cilin është themeluar përkatësisht është shtetas;

4) numri tatimor në regjistrin tatimor në vend në të cilin mbahet, ose numër tjetër identifikimi dhe titulli i organit ose trupi ku është pranuar përkatësisht regjistruar kualifikimi i tij profesional nëse ajo është e detyruar;

5) informatat e përgjithshme dhe klauzolat të cilat i zbaton dhënësi i shërbimit;

6) klauzolat kontraktuese nëse ka të tilla në lidhje me të drejtën e cila zbatohet në aranzhmanet e tij kontraktuese me pranuesit e shërbimeve ose në rast të kontestit për të drejtën/rregullat e gjykatës kompetente ose arbitrazhi;

7) garancitë që i jep dhënësi pasi do ta kryejë shërbimin ndaj pranuesit;

8) çmimi i shërbimeve të cilat i jep në rastet kur ai është përcaktuar paraprakisht për lloj përkatës të shërbimeve;

9) veçoritë e shërbimit të cilin e kryen përveç nëse ai nuk është vetvetiu i dukshëm dhe

10) sigurimi ose garancia të cilave u referohet neni 21 paragrafi (2) të këtij ligji, ndërsa veçanërisht informatat kontaktuese për siguruesin ose garantin si dhe mbulimin territorial.

(2) Дхënësi i shërbimeve është i detyruar që të dhënat nga paragrafi (1) i këtij neni t'ia bëjë të disponuesme pranuesit të shërbimit, në vendin ku do të kryhet shërbimi, në formë elektronike dhe me detajet, në vendin ku do të kryhet shërbimi, në formë elektronike dhe me detaje për përshkrimin e shërbimit që e jep.

(3) Me kërkesë të pranuesit të shërbimit dhënësit e shërbimeve janë të detyruar që t'i bëjnë të disponueshme informatat plotësuese vijuese:

1) nëse çmimi i shërbimit nuk është përcaktuar paraprakisht nga dhënësi i shërbimit për llojin e caktuar të shërbimit atëherë duhet të bëhet i disponuehsëm çmimi i rregullt ose mënyra në të cilën ai përllogaritet që të mund i shërbejë pranuesit;

2) rregullat me të cilat rregullohet kualifikimi profesional në fjalë dhe si ai fitohet;

3) informatat për aktivitetet multidisiplinare dhe partneritetet të cilat janë të lidhura drejtpërdrejtë me shërbimin konkret dhe për masat të cilat jan ndërmarrë që të shmanget konflikti i interesit. Këto informata mund të përmbahen në të gjitha materialet ose dokumentet në të cilat përshkruhet nga dhënësi i shërbimit;

4) kodi i sjelljes të cilit i përmbahet dhënësi i shërbimit dhe ueb faqja ku ato janë të disponueshme në formë elektronike me shenjë për gjuhën në të cilën janë shkruar dhe

5) në rast kur dhënësi i shërbimit vepron në pajtim me kodin, ose është anëtar i shoqërisë tregtare ose odës ose trupit profesional i cili jep shërbime për zgjidhje të kontesteve jashtëgjyqësore, nevojitet që të jepen informata edhe për atë se çfarë janë procedurat, rastet dhe mënyra në të cilën shfrytëzohet mundësia e tillë për mbrojtjen e të drejtave të pranuesit.

(4) Të gjitha informatat dhe të dhënat të cilat në pajtim me dispozitat e këtij neni dhënësi duhet t'i bëjë të disponueshme para se të lidhet marrëveshja konkrete nga dhënësi i shërbimeve, përkatësisht para se i njëjti ta japë shërbimin.

(5) Dhënësit e shërbimeve janë të detyruar që në afat më të shkurtër që mund t'u përgjigjen pranuesve të shërbimeve të tyre dhe t'u japin informata të vërteta dhe të përdorshme pranuesve, në lidhje me të gjitha aspektet lidhur me shfrytëzimin e shërbimeve të tyre.

(6) Në rast kur kërkohen garanci financiare në procedurën e përcaktuar me ligj para organeve kompetente të Republikës së Maqedonisë, garancitë e lëshuara nga institucioni përkatës kreditor ose i sigurimit i autorizuar në vend ose në shtetin e HEE të japë garanci të tilla, duhet të pranohen si dëshmi.

(7) Dhënësit e shërbimeve të cilët veprojnë gjatë kryerjes së veprimtarisë në pajtim me rregullat e përcaktuara në udhëzimet ose aktet përkatëse ose janë anëtarë të shoqërive ekonomike përkatëse ose trupa profesionale që japin mundësi për angazhimin e mekanizmit gjyqësor për zgjidhjen e kontesteve janë të detyruar që ta informojnë pranuesin e shërbimit për mundësinë e tillë dhe ta cekin atë të dhënë në çdo dokument në të cilin sqarohet shërbimi i tyre në detaje, duke shënuar si të merret qasje në ato informata.

Sigurimi dhe garancitë për përgjegjësi profesionale të dhënësit të shërbimeve

Neni 21

(1) Kur shërbime të caktuara kryerja e të cilëve mund të shënojë rrezik për shëndetin ose sigurinë e pranuesit të shërbimit ose personit të tretë, ose rrezik për sigurinë financiare të pranuesit të shërbimit, dhënësi i shërbimeve i themeluar në Republikën e Maqedonisë doemos duhet të sigurojë sigurim nga përgjegjësia profesionale ose garanci tjetër me vlerë të njëjtë adekuate me qëllimin e saj e cila do ta mbulojë rrezikun e shërbimit.

(2) Organi kompetent i Republikës së Maqedonisë nuk kërkon sigurim, garanci ose dokument tjetër si mjet për sigurimin e dhënësit të shërbimit i cili veprimtarinë e ushtron në Republikën e Maqedonisë, nëse në vendin në të cilin ka vendbanim përkatësisht seli atë tanimë e ka përmbushur, as të lidhë aranzhmane kontraktuese për sigurim nga përgjegjësia profesionale ose lloj tjetër i garancisë nëse paraqet vërtetim për sigurimin ose garancinë e tillë e cila është me vlerë të njëjtë të lëshuara nga institucione të autorizuara financiare ose shoqëri sigurimi me seli në vendin ku është themeluar. Kur ekuivalenca garancisë është vetëm e pjesshëm, organet kompetente të Republikës së Maqedonisë mund të kërkojnë garanci plotësuese për rreziqet të cilat nuk janë mbuluar.

Komunikime komerciale te profesionete rregulluara

Neni 22

(1) Komunikimet komerciale të dhënësve të shërbimeve që kryejnë profesione të rregulluara kryhen në pajtim me rregullat për profesionin e rregulluar konkret, e në bazë të respektimit të pavarësisë, dinjitetit dhe autoritetit të profesionit dhe ruajtjes së sekretit profesional duke e pasur parasysh natyrën e çdo profesioni konkret të rregulluar.

(2) Kufizime të përmbajtjes së komunikimit komercial nga paragrafi (1) i këtij neni mund të futen vetëm në bazë të respektimit të principeve të mosdiskriminimit, proporcionalizimit dhe arsyetimit për arsye të jashtëzakonshme për mbrojtjen e interesit publik.

Veprimtaritë multidisiplinare

Neni 23

(1) Dhënësit e shërbimeve mund të kryejnë më shumë se një lloj të shërbimeve (veprimtari multidisiplinare), në mënyrë të mëvetësishme ose në partneritet, me përjashtim te:

1) profesionet e rregulluara, në pajtim me kushtet e arsyetuara për shkak të harmonizimit me rregullat që rregullojnë etikë profesionale dhe sjellje, ndërsa dallohen duke pasur parasysh natyrën specifike të çdo profesioni dhe nëse kushtet e tilla janë të nevojshme që të sigurohet pavarësia e tyre ose paanshmëria e tyre dhe

2) dhënësit e shërbimeve nga sfera e certifikimit, akreditimit, mbikëqyrja teknike, testimi ose eksperimentet, nëse kushtet e tilla janë të nevojshme për sigurimin e pavarësisë dhe paanshmërisë së tyre.

(2) Kur për kryerjen e veprimtarisë multidisiplinare nga dhënësit e shërbimit të cekura në pikat 1) dhe 2) nga paragrafi (1) të këtij neni jepet pëlqim, nevojitet që të:

1) pengohet konflikti i interesave dhe pabarazitë ndërmjet veprimtarive të caktuara multidisilinore;

2) sigurohet pavarësi dhe paanshmëri në kryerjen e tyre dhe

3) harmonizohen rregullat të cilat e rregullojnë etikën profesionale dhe sjelljen, veçanërisht në lidhje me pjesën e cila ka të bëjë me sekretin profesional.

VI. BASHKËPUNIMI ADMINISTRATIV

Bashkëpunimi i ndërsjellë administrativ me shtetet e HEE dhe me Komisionin Evropian

Neni 24

(1) Organet kompetente nga Republika e Maqedonisë do të marrin pjesë në këmbimin e informatave me organet kompetente të shteteve nga HEE nëpërmjet sistemit IMI.

(2) Për qëllimet e IMI sistemit dhe për zbatimin e këtij ligji me propozim të Ministrisë së Ekonomisë Qeveria e Republikës së Maqedonisë emëron:

1) Koordinator nacional IMI dhe

2) Koordinator/ë për shërbime

(3) Koordinatori nacional IMI nga paragrafi (2) pika 1) të këtij neni është nga radhët e nëpunësve administrativë udhëheqës të punësuar në Ministrinë e Ekonomisë, ndërsa koordinatorët për shërbime nga paragrafi (2) pika 2) të këtij neni janë nga radhët e të punësuarve në ministritë me kompetencë për sektorët e shërbimit të përfshirë me këtë ligj.

(4) Fushëveprimi i punës për qëllimet e IMI sistemit të personave nga paragrafi (2) pikat 1) dhe 2) të këtij neni dhe procedura për këmbimin e informatave nëpërmjet sistemit IMI i përcakton Qeveria e Republikës së Maqedonisë.

(5) Ministria e Ekonomisë publikon Listë të organeve kompetente nga Republika e Maqedonisë nga paragrafi (1) i këtij neni në "Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë".

(6) Organet kompetente të Republikës së Maqedonisë janë të detyruar që të ndërmarrin masa për bashkëpunim me organe kompetente nga shtete nga HEE për kontroll të dhënësve të shërbimeve dhe shërbimeve që përfshijnë kërkesë për informatat ose për kontrollet.

(7) Kërkesat për informatën ose për kontrollet të cilat dorëzohen nga organet kompetente nga shtetet nga HEE në kuadër të bashkëpunimit të ndërsjellë doemos duhet të arsyetohen me shkaqe për të cilat janë parashtruar dhe të gjitha informatat e grumbulluara do të shfrytëzohen veçanërisht për nevojat për të cilat janë kërkuar.

(8) Në rast kur ka vështirësi në veprimin me kërkesë të organit kompetent të shtetit nga HEE, organi kompetent nga Republika e Maqedonisë do të hyjë në kontakt të drejtpërdrejtë me organin kompetent nga shteti nga HEE në drejtim të gjetjes së zgjidhjes për lëndën konkrete.

(9) Në rast kur është marrë kërkesë për ndihmë nga organet kompetente nga HEE, organi kompetent nga Republika e Maqedonisë ka të drejtë të kërkojë nga kryerësi i shërbimit në Republikën e Maqedonisë t'i dorëzojë për shkak të kontrollit të të gjitha të dhënave të nevojshme në pajtim me ligjet e veçanta.

(10) Për rezultatet nga veprimi për kërkesat, organet kompetente në Republikën e Maqedonisë në formë elektronike, në afatin më të shkurtër të mundshëm do t'i informojnë organet kompetente të shteteve nga HEE të cilat i kanë dorëzuar kërkesat.

(11) Organet kompetente të Republikës së Maqedonisë janë të detyruara që të sigurojnë hyrje të pandërprerë dhe shfrytëzim të të dhënave për dhënësit e shërbimeve për organet kompetente nga shtete nga HEE dhe të japin ndihmë teknike për shfrytëzimin e të dhënave nga regjistrat të cilat mbahen te organet dhe institucionet tjerë, e për të cilat shtetet nga HEE kanë nevojë që të marrin informata.

(12) Koordinatori nacional IMI është i detyruar që ta njoftojë Komisionin Evropian për çdo rast të veçantë për të cilin është dorëzuar kërkesë e arsyetuar nga organi kompetent në Republikën e Maqedonisë, e për të cilin organ kompetent nga shteti i HEE nuk ka vepruar.

Bashkëpunimi i ndërsjellë në rast kur dhënësi i shërbimeve nga Republika e Maqedonisë kryejnë shërbime në shtet tjetër nga BE dhe HEE

Neni 25

(1) Organet kompetente të Republikës së Maqedonisë janë të detyruara që në kuadër të bashkëpunimit të ndërsjellë të veprojnë për çdo kërkesë nga shteti tjetër nga HEE dhe të dorëzojnë informata për dhënësit e shërbimeve nëpërmjet sistemit IMI në afatin më të shkurtër të mundshëm, e veçanrësisht për atë nëse dhënësi i shërbimeve është regjistruar në regjistër kompetent dhe nëse punon në pajtim me rregullat ligjore të Republikës së Maqedonisë.

(2) Organi kompetent i Republikës së Maqedonisë kryen kontrolle, mbikëqyrje inspektuese në pajtim me kompetencat e veta dhe nëpërmjet sistemit IMI i informon organet kompetente nga shteti nga HEE për rezultatet dhe masat e ndërmarra. Për t'iu prëgjigjur kërkesave të dorëzuara nga paragrafi (1) i këtij neni për çdo rast konkret do të zbatohen masa adekuate të përcaktuara në ligjet e veçanta.

Mbikëqyrja mbi dhënësin e shërbimeve me seli në Republikën e Maqedonisë i cili i kryen përkohësisht shërbimet në shtet tjetër të HEE-së

Neni 26

(1) Organet kompetente të Republikës së Maqedonisë realizojnë mbikëqyrje mbi dhënësit e shërbimeve të themeluar në Republikën e Maqedonisë për përmbushjen e dispozitave ligjore në lidhje me kryerjen e shërbimit në pajtim me legjislacionin e Republikës së Maqedonisë dhe ndërmarrin masa të nevojshme pa marrë parasysh nëse shërbimi kryhet përkatësisht shkakton pasoja në Republikën e Maqedonisë ose në shtet tjetër të HEE-së.

(2) Ndërmarrja e masave në pajtim me dispozitat nga paragrafi (1) i këtij neni nuk i obligon organet kompetente të Republikës së Maqedonisë që të kryejnë kontrolle faktike, inspeksione ose hetime në shtetin e HEE-së ku është kryer shërbimi. Këto veprime do të kryhen nga organet kompetente të shtetit nga HEE në pajtim me rregullat e tij nacionale.

Mbikëqyrja e dhënësit të shërbimeve nga shteti tjetër i HEE-së kur i njëjti kryen shërbime në Republikën e Maqedonisë

Neni 27

(1) Organi kompetent i Republikës së Maqedonisë kryen mbikëqyrje mbi aktivitetet e ofruesit të shërbimeve nga një shtet tjetër nga HEE, i cili në baza të përkohshme kryen shërbimin në Republikën e Maqedonisë, në përputhje me kërkesat për qasje dhe kryerjen e shërbimit nga nenet 14 dhe 15 të këtij ligji.

(2) Organi kompetent i Republikës së Maqedonisë, me kërkesë të organit kompetent të një shteti tjetër të HEE-së, ku është themeluar ofruesi i shërbimit që kryen shërbimin e përkohshëm në Republikën e Maqedonisë kryen kontrolle, inspektime dhe hetime, në suaza të autorizimeve të tij ligjore për të arritur qëllimin e kërkesës dhe me zbatimin e masave më të përshtatshme për secilin rast të veçantë.

(3) Kontrollet, inspektimet dhe hetimet e kryera në rastet nga paragrafi (2) i këtij neni duhet të jenë proporcionale dhe jo diskriminuese në lidhje me përkatësinë e ofruesit të shërbimeve me një vend tjetër të HEE-së.

Mekanizmi për paralajmërim

Neni 28

(1) Kur organi kompetent i Republikës së Maqedonisë ka njohuri për aktet, veprimet ose gjendjet lidhur me kryerjen e shërbimit që mund të shkaktojë dëmtim të shëndetit ose sigurisë së personave ose të mjedisit jetësor, është i obliguar t'i njoftojë nëpërmjet sistemit IMI të gjitha vendet e HEE-së dhe Komisionin Evropian në afat sa më të shkurtër.

(2) Procedurën e informimit nga paragrafi (1) i këtij neni e përcakton ministri i Ekonomisë.

Informata për autoritet të mirë të dhënësve të shërbimeve

Neni 29

(1) Me kërkesën e organit kompetent nga shteti i HEE-së, organi kompetent i Republikës së Maqedonisë, në përputhje me ligjet e veçanta në Republikën e Maqedonisë dorëzon informacion për sanksionet e shqiptuara për kundërvajtje ose sanksionet penale të ofruesit të shërbimeve, qoftë në falimentim ose likuidim, nëse i është shqiptuar masë për ndalim për kryerjen e veprimtarisë dhe nëse punon në përputhje me kornizën ligjore për kualifikimet profesionale nëse është kështu, për të cilin e njofton ofruesin e shërbimit. Kërkesa duhet të përmbajë shkaqet për arsye të të cilave është dorëzuar

(2) Për sanksionet ose masat e tjera të shqiptuara nga paragrafi (1) i këtij neni duhet të njoftohen vetëm nëse është marrë vendim përfundimtar. Nëse është në procedurë të shkallës së dytë për shqyrtim dhe vendimmarrje, duhet të informohet për datën kur pritet vendimi për kundërshtimin e paraqitur. Organi kompetent i Republikës së Maqedonisë i përcakton dispozitat e ligjeve të veçanta në pajtim me të cilat janë marrë masat dhe sanksionet për ofruesin e shërbimit.

(3) Të gjitha informacionet e shkëmbyera në kuadër të bashkëpunimit të ndërsjellë shkëmbehen në përputhje me rregullat për mbrojtjen e të dhënave personale dhe në përputhje me parimin e prezumimit të pafajësisë.

Bashkëpunimi i ndërsjellë në raste të mënjanimit në raste konkrete

Neni 30

(1) Kur në rastin e përcaktuar në nenin 16 të këtij ligji me ligjet e veçanta jepet autorizim për marrjen e masave për mbrojtjen e sigurisë në ofrimin e shërbimeve, organet kompetente të Republikës së Maqedonisë janë të detyruara të paraqesin kërkesë tek organet kompetente të shtetit të HEE-së, ku ofruesi i shërbimeve bazohet, të ndërmarrin veprime të caktuara nën juridiksionin e tyre dhe t'i dorëzojnë të dhënat me të cilat disponojnë për rastin konkret.

(2) Në bazë të komunikimit të realizuar në pajtim me paragrafin (1) të këtij neni, si dhe veprimeve të njëpasnjëshme të ndërmarra nga organet kompetente në shtet të HEE-së në të cilin është bazuar ofruesi i shërbimeve, organi kompetent i Republikës së Maqedonisë mund të kërkojë që koordinatori kombëtar IMI ta informojë Komisionin Evropian për arsyet përse vlerëson se masat e marra nga organi kompetent i shtetit tëHEE-së ose arsyet për masat e panndërmarra janë të paplota, joefektive ndaj qëllimeve që duhen arritur.

(3) Kur aktivitetet e përcaktuara në paragrafët (1) dhe (2) të këtij neni i referohen ofruesve të shërbimeve nga Republika e Maqedonisë, organet kompetente të Republikës së Maqedonisë janë të detyruara, sa më shpejt që të jetë e mundur, të ndërmarrin masa që janë propozuar ose të njoftojnë për arsyet pse nuk kanë ndërmarrë ndonjë nga masat e kërkuara.

(4) Afati për marrjen e masave nga organet kompetente të Republikës së Maqedonisë, respektivisht afati për marrjen e masave nga organet kompetente dhe trupat e shteteve të HEE-së, në përputhje me dispozitat e këtij neni, është 15 ditë pune nga dita kur Komisioni Evropian është njoftuar për pamjaftueshmërinë e aktiviteteve të ndërmarra nga organi i Republikës së Maqedonisë ose nga një shtet i HEE-së. Masat nuk do të merren nëse Komisioni Evropian konkludon se ato janë joadekuate dhe merr vendim me çka kërkon nga organet kompetente të Republikës së Maqedonisë të abstenojnë nga masat ose të pezullojnë kërkesën.

(5) Në rast të nevojës për të marrë masa urgjente për të mbrojtur sigurinë e ofrimit të shërbimeve, organet kompetente të Republikës së Maqedonisë mund të përjashtojnë procedurën e theksuar në paragrafët (1) dhe (2) të këtij neni, nëse paraprakisht e njoftojnë Komisionin Evropian dhe shtetin e HEE-së në të cilin është themeluar ofruesi i shërbimeve, në afat sa më të shkurtër dhe me theksimin e arsyeve për të njëjtën

VII.MBIKËQYRJA

Mbikëqyrja

Neni 31

(1) Mbikëqyrje mbi zbatimin e këtij ligji kryen Ministria e Ekonomisë.

(2) Në zbatimin e mbikëqyrjes mbi këtë ligj Ministria e Ekonomisë:

1) e përcjell dhe koordinon të gjithë procesin e harmonizimit dhe miratimin me kohë të ligjeve të veçanta me dispozitat e këtij ligji;

2) e përcjell zbatimin e këtij ligji si dhe rregullat që dalin prej tij dhe

3) informon dhe u sugjeron organeve kompetente të Republikës së Maqedonisë për përcaktimin e parregullsive gjatë zbatimit të dispozitave të këtij ligji me çka jep mendime dhe rekomandime dhe propozon masa me qëllim që ato të eliminohen.

Mbikëqyrja inspektuese

Neni 32

(1) Mbikëqyrje inspektuese për zbatimin e dispozitave të nenit 20 të këtij ligji, kryen Inspektorati Shtetëror i Tregut nëpërmjet inspektorëve në pajtim me dispozitat e Ligjit për Inspektoratin e Tregut dhe këtij Ligji.

(2) Në zbatimin e mbikëqyrjes inspektuese, Inspektorati Shtetëror i Tregut do të:

1) përcjellë nëse ofruesi i shërbimeve ka bërë të qasshme për pranuesin e shërbimeve të dhënat dhe informacionin e theksuara në nenin 20, paragrafi (1) dhe informatat shtesë të theksuara në nenin 20 paragrafin (3) të këtij ligji.

2) përcjell nëse ofruesi i shërbimeve ka vënë në dispozicion informatat në vendin ku kryhet shërbimi, disponueshmërinë e tyre në mënyrë elektronike dhe nëse të gjitha detajet janë dhënë për përshkrimin e shërbimit që ofrohet.

3) përcjell nëse informatat janë të qarta, të kuptueshme dhe të disponueshme për marrësin e shërbimeve para lidhjes së marrëveshjes dhe para përfundimit të shërbimit.

4) përcjell nëse ofruesi i shërbimeve u përgjigjet kërkesave të marrësit të shërbimeve dhe u jep atyre ndihmë adekuate dhe nëse u përgjigjet nevojave të marrësve në kohën më të shkurtër të mundshme dhe me resurse adekuate njerëzore.

VIII. DISPOZITA KUNDËRVAJTËSE

Neni 33

(1) Për kundërvajtjet e parapara me këtë ligj, kryhet procedurë kundërvajtëse dhe shqiptohet dënim me kundërvajtje nga gjykata kompetente.

(2) Për kundërvajtjet e përcaktuara në nenin 34 të këtij ligji, inspektori i tregut shtetëror është i obliguar t'i propozojë kryerësit të kundërvajtjes një procedurë të zgjidhjes para paraqitjes së kërkesës për kundërvajtje para gjykatës kompetente në pajtim me dispozitat e Ligjit për kundërvajtje.

Neni 34

(1) Gjobë në shumë prej 1000 eurosh në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet personit ofrues i shërbimit, i cili:

1) nuk ia bën informacionin në dispozicion marrësit të shërbimeve në përputhje me dispozitat e nenit 20 paragrafit (1) të këtij ligji.

2) nuk i përgjigjet kërkesës së marrësit të shërbimit në përputhje me dispozitat e nenit 20 paragrafit (3) të këtij ligji.

(2) Gjobë në shumë prej 300 eurosh në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet personit përgjegjës në person juridik për kundërvajtjet nga paragrafi (1) i këtij neni.

(3) Gjobë në shumë prej 250 eurosh në kundërvlerë në denarë do t'i shqiptohet personit fizik që kryen shërbimin për kundërvajtjet nga paragrafi (1) i këtij neni.

IX. DISPOZITA KALIMTARE DHE TË FUNDIT

Neni 35

(1) Organet kompetente të Republikës së Maqedonisë janë të obliguara, brenda një viti nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji, të informojnë Ministrinë e Ekonomisë për të gjitha dispozitat në rregullat që përmbajnë kërkesa për ofruesit e shërbimeve në lidhje me e qasjen dhe kryerjen e shërbimeve / veprimtarive të shërbimit për të cilat do të përcaktohet se janë:

1) me përkufizime kualitative ose territoriale, në veçanti në formën e kufizimeve fikse në bazë të numrit të popullsisë ose distancës gjeografike minimale midis ofruesve të shërbimeve;

2) me obligim ofruesi i shërbimeve të përdorë formë të veçantë juridike;

3) me kërkesat lidhur me pjesëmarrjen në kapitalin e shoqërisë tregtare;

4) me kërkesa me të cilat sigurohet qasje në shërbim për ofruesit e veçantë të shërbimeve në bazë të natyrës së veçantë të shërbimit;

5) me ndalim të hapet më shumë se një njësi organizative në Republikën e Maqedonisë;

6) me numër minimal të përcaktuar të punonjësve nga ofruesi i shërbimeve;

7) me tarifa minimale ose maksimale të përcaktuara për pagimin e kompensimeve nga ofruesi i shërbimeve dhe

8) me obligim të ofruesit të shërbimeve të sigurojë shërbime të tjera së bashku me shërbimet që i ofron ai.

(2) Në njoftimin nga paragrafi (1) i këtij neni duhet të theksohet arsyetim për shkaqet e kërkesave dhe nëse ato janë në përputhje me parimet e:

1) diskriminimit në bazë të shtetësisë ose përkatësisë së personave ose në rastin e personave juridikë në bazë të vendit në të cilin janë themeluar;

2) domosdoshmërisë së kërkesave individuale të justifikuara për arsye jashtëzakonisht të rëndësishme me interes publik dhe

3) proporcionalitetit të kërkesave individuale për përshtatshmërinë e tyre për arritjen e qëllimeve, respektivisht të mos e tejkalojnë nevojën për arritjen e qëllimit dhe si i tillë nuk mund të zëvendësohen me kërkesa të tjera individuale, më pak kufizuese që arrijnë të njëjtin rezultat.

(3) Dispozitat nga paragrafët (1) dhe (2) të këtij neni zbatohen për rregullat që rregullojnë shërbimet me interes publik vetëm nëse zbatimi i tyre nuk e pengon qëllimin e tyre në përputhje me ligjin.

(4) Çdo organ kompetent i Republikës së Maqedonisë është i obliguar të njoftojë me shkrim Ministrinë e Ekonomisë nëse në përputhje me dispozitat e paragrafëve (1), (2) dhe (3) të këtij neni ka kërkesë individuale të cilat i konsideron të nevojshme që të mbahen në ligjet e veçanta me arsyetim për shkaqet për të cilat vlerëson se të njëjtit janë në përputhje me paragrafin (2) të këtij neni dhe gjithashtu ta informojnë për dispozitat që do të shfuqizohen.

(5) Organet kompetente të Republikës së Maqedonisë nuk do të vendosin kërkesa të reja nga paragrafi (1) i këtij neni nëse nuk i përmbushin parimet nga paragrafi (2) i këtij neni.

(6) Secili organ kompetent i Republikës së Maqedonisë do ta njoftojë Ministrinë e Ekonomisë për vendosjen e një kërkese të re në ligjet e posaçme për qasje ose kryerjen e shërbimi në Republikën e Maqedonisë me arsyetim për shkaqet.

(7) Ministria e Ekonomisë do ta njoftojë Komisionin Evropian për kërkesat e nga paragrafët (1) dhe (6) të këtij neni. Njoftimi nuk e prolongon vendosjen e kërkesave nga paragrafi (6) i këtij neni. Nëse Komisioni Evropian vlerëson se të njëjtat janë të papërshtatshme dhe merr vendim me të cilin kërkon nga organet kompetente të Republikës së Maqedonisë të përmbahen nga vendosja e kërkesave, të njëjtat nuk do të futen ose do të shfuqizohen.

Neni 36

Ligjet e veçanta me të cilat rregullohet procedura e miratimit të qasjes në tregun e shërbimeve dhe kryerjen e shërbimeve do të harmonizohen me dispozitat e këtij ligji në afat prej dy vitesh nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

Neni 37

Aktet nënligjore të përcaktuara me këtë ligj do të miratohen më së voni deri më 31 dhjetor 2020.

Zbatim i prolonguar

Neni 38

(1) Dispozitat e neneve 5, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20 paragrafi (6), 21 paragrafi (2), 24, 25, 26. 27, 28, 29, 30 dhe 35 paragrafi (7) të këtij ligji do të fillojnë të zbatohen në ditën e aderimit të Republikës së Maqedonisë në Bashkimin Evropian.

(2) Dispozitat e nenit 6 paragrafët (2), (3) dhe (4) dhe nenit 7 të këtij ligji do të fillojnë të zbatohen nga 1 janari 2022.

Hyrja në fuqi

Neni 39

Ky ligj hyn në fuqi në ditën e tetë nga dita e botimit në "Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë".

1240.

Врз основа на членот 75, ставови 1, 2 и 3 од Уставот на Република Северна Македонија, претседателот на Република Северна Македонија и претседателот на Собранието на Република Северна Македонија издаваат

У К А З
ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ВЛАДАТА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Се прогласува Законот за изменување на Законот за Владата на Република Македонија,

што Собранието на Република Северна Македонија го донесе на седницата одржана на 24 април 2019 година.

Бр. 08-2598/2
17 мај 2019 година
Скопје

Претседател на Република Северна Македонија,
Стево Пендаровски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Северна Македонија,
м-р **Talat Xhaferi,** с.р.

З А К О Н
ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ВЛАДАТА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Член 1

Во Законот за Владата на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ број 59/2000, 12/2003, 55/2005, 37/2006, 115/2007, 19/2008, 82/2008, 10/10, 51/11, 15/13, 139/14, 196/15, 142/16 и 140/18), членот 40-в се брише.

Член 2

Во членот 42 зборовите: „„Секретаријатот за спроведување на Рамковниот договор“, се бришат.

Член 3

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Северна Македонија“ а ќе започне да се применува од 1 јуни 2019 година.

L I G J
PËR NDRYSHIMIN E LIGJIT PËR QEVERINË E REPUBLIKËS SË MAQEDONISË

Neni 1

Në Ligjin për Qeverinë e Republikës së Maqedonisë (“Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë” numër 59/2000, 12/2003, 55/2005, 37/2006, 115/2007, 19/2008, 82/2008, 10/10, 51/11, 15/13, 139/14, 196/15, 142/16 dhe 140/18), neni 40-v shlyhet.

Neni 2

Në nenin 42 fjalët: “, Sekretariati për Zbatimin e Marrëveshjes Kornizë”, shlyhen.

Neni 3

Ky ligj hyn në fuqi në ditën e tetë nga dita e botimit në "Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë së Veriut", ndërsa do të fillojë të zbatohet nga 1 qershori 2019.

1241.

Врз основа на членот 75, ставови 1, 2 и 3 од Уставот на Република Северна Македонија, претседателот на Република Северна Македонија и претседателот на Собранието на Република Северна Македонија издаваат

У К А З
ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА БЕЗБЕДНОСТ НА СООБРАЌАЈОТ НА ПАТИШТАТА

Се прогласува Законот за изменување на Законот за безбедност на сообраќајот на патиштата,

што Собранието на Република Северна Македонија го донесе на седницата одржана на 27 март 2019 година.

Бр. 08-2171/2
17 мај 2019 година
Скопје

Претседател на Република Северна Македонија,
Стево Пендаровски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Северна Македонија,
м-р **Talat Xhaferi,** с.р.

З А К О Н
ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА БЕЗБЕДНОСТ НА СООБРАЌАЈОТ НА ПАТИШТАТА

Член 1

Во Законот за изменување и дополнување на Законот за безбедност на сообраќајот на патиштата („Службен весник на Република Македонија“ број 83/18), членот 92 се менува и гласи:

„Одредбата од членот 405 од Законот за безбедност на сообраќајот на патиштата („Службен весник на Република Македонија” број 169/15, 226/15, 55/16 и 11/18), нема да се применува до 1 јануари 2021 година.

На граѓаните кои што се имаат стекнато со потврда за положен возачки испит за категориите „АМ“, „А2“ и „Т“ до 1 јануари 2019 година и на граѓаните кои ќе положат возачки испит за категориите „АМ“, „А2“ и „Т“ до 1 јануари 2021 година, Министерството за внатрешни работи им издава потврда за положен возачки испит со право за управување возило во сообраќајот.

Потврдата од ставот 2 на овој член се издава со важност до 1 јануари 2021 година.

Формата и содржината на образецот на потврдата од ставот 2 на овој член ќе ја пропише министерот за внатрешни работи во рок од 15 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон.“.

Член 2

Овој закон влегува во сила со денот на објавувањето во „Службен весник на Република Северна Македонија“.

L I GJ
PËR NDRYSHIMIN E LIGJIT PËR SIGURI NË KOMUNIKACIONIN RRUGOR

Neni 1

Në Ligjin për ndryshimin dhe plotësimin e Ligjit për siguri në komunikacionin rrugor (“Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë” numër 83/18), neni 92 ndryshon si vijon:

“Dispozita nga neni 405 të Ligjit për siguri në komunikacionin rrugor (“Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë” numër 169/15, 226/15, 55/16 dhe 11/18), nuk do të zbatohet deri më 1 janar 2021.

Qytetarëve që kanë marrë vërtetim për dhënien e provimit për shofer për kategoritë „AM“, „A2“ dhe „T“ deri më 1 janar 2019 dhe qytetarëve që do ta japin provimin e shoferit për kategoritë „AM“, „A2“ dhe „T“ deri me 1 janar 2021 , Ministria e Punëve të Brendshme u lëshon vërtetim për provimin e dhënë për shofer me të drejtë për drejtimin e automjetit në komunikacion.

Vërtetimi nga paragrafi 2 i këtij neni lëshohet me vlefshmëri deri më 1 janar 2021.

Formën dhe përmbajtjen e formularit nga paragrafi 2 i këtij neni do ta përcaktojë ministri i Punëve të Brendshme në afat prej 15 ditësh nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.”.

Neni 2

Ky ligj hyn në fuqi në ditën e botimit në “Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë së Veriut”.

1242.

Врз основа на членот 75, ставови 1, 2 и 3 од Уставот на Република Северна Македонија, претседателот на Република Северна Македонија и претседателот на Собранието на Република Северна Македонија издаваат

У К А З
ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА СПОРТОТ

Се прогласува Законот за изменување на Законот за спортот,

што Собранието на Република Северна Македонија го донесе на седницата одржана на 24 април 2019 година.

Бр. 08-2599/2
17 мај 2019 година
Скопје

Претседател на Република Северна Македонија,
Стево Пендаровски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Северна Македонија,
м-р **Talat Xhaferi,** с.р.

З А К О Н
ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА СПОРТОТ

Член 1

Во Законот за спортот („Службен весник на Република Македонија“ број 29/2002, 66/2004, 81/2008, 18/11, 51/11, 64/12, 148/13, 187/13, 42/14, 138/14, 177/14, 72/15, 153/15, 6/16, 55/16, 61/16, 106/16 и 190/16), членот 14-г се менува и гласи:

„Корисници на средствата од даночното ослободување по Законот за данокот на добивка може да бидат:

- национални спортски федерации,
- спортски клубови,
- активни спортисти кои се натпреваруваат во индивидуални спортови и
- други правни лица кои имаат решение за вршење на дејност спорт.

Средствата од даночното ослободување корисниците од ставот 1 на овој член можат да ги користат по исполнување на критериумите и тоа:

а) за Националните спортски федерации:

- број на активни спортски клубови и спортисти во Националната спортска федерација,
- функционирање на Националната спортска федерација (собрание, органи и тела, просторни услови),
- ранг на Националната спортска федерација на официјалните ранг-листи на меѓународните европски и светски спортски асоцијации во одреден спорт,
- организирање и остварени спортски резултати во националниот систем на натпревари во машка и женска конкуренција, во сите возрасни категории,
- учество и остварени резултати во меѓународниот спортски систем на националните спортски репрезентации во последните две години,
- учество и остварени резултати во меѓународниот спортски систем на спортските клубови од Националната спортска федерација во последните две години,

- организирање на европски, регионални и други меѓународни натпревари во земјата,

- учество и остварени резултати во меѓународниот спортски систем на спортистите во индивидуалните спортови, во натпреварите од сите возрасни категории во последните две години,

- медиумска покриеност на националниот спортски систем,

-човечки ресурси во Националната спортска федерација (стручно административни работници, тренери, судии, лекари, спортски психолози, нутрционисти и друго) и

- материјални услови за функционирање на Националната спортска федерација;

б) за спортските клубови:

- број на активни спортисти во спортскиот клуб,

- функционирање на спортскиот клуб (собрание, органи и тела, просторни услови),

- учество и пласман на спортскиот клуб во националниот систем на натпревари, за сите категории и возрасти во изминатите две години,

- учество и остварени резултати на спортскиот клуб во меѓународниот спортски систем на натпревари во последните две години,

- број на спортисти од спортскиот клуб во националните репрезентации од сите возрасти (сениори-ки, младинци-ки, деца),

- учество и остварени резултати во меѓународниот спортски систем на спортските клубови од Националната спортска федерација во последните две години,

- учество и остварени резултати во меѓународниот спортски систем на спортистите во индивидуалните спортови, во натпреварите од сите возрасни категории во последните две години,

- медиумска покриеност на националниот спортски систем,

- број на спортисти од спортскиот клуб кои имаат остварено спортска категорија,

-човечки ресурси во спортскиот клуб (тренери, лекари, спортски психолози, нутрционисти и друго) и

- материјални услови за функционирање на спортскиот клуб;

в) за активните спортисти кои се натпреваруваат во индивидуални спортови:

- да биде член на спортски клуб и активно тренира и настапува за спортскиот клуб и националната спортска репрезентација,

- да е категоризиран спортист, согласно со закон,

- да има остварени врвни спортски резултати во изминатите две години,

- да има учество и пласман во националниот систем на натпревари, организиран од Националната спортска федерација и

- да има учество и пласман на официјални меѓународни натпревари, организирани од меѓународните спортски асоцијации, во кои членува Националната спортска федерација и пласман на ранг-листи на меѓународните спортски асоцијации.

Другите правни лица кои имаат решение за вршење на дејност спорт треба да ги исполнуваат критериумите утврдени за Националните спортски федерации или спортските клубови и истите се рангираат согласно со нивниот статус утврден во решението за вршење дејност спорт.

Средствата од ставот 1 на овој член се користат врз основа на издаден ваучер од страна на органот на државната управа надлежен за работите од областа на спортот.

Функционерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на спортот ги пропишува формата, содржината и начинот на издавање на ваучерот од ставот 4 на овој член.

Органот на државната управа надлежен за работите од областа на спортот подготвува и утврдува предлог-листа со која се вреднуваат, верифицираат и рангираат Национални спортски федерации кои ги исполнуваат критериумите за користење на средствата од даночното ослободување согласно со ставот 2 точка а) на овој член и Законот за данокот на добивка.

Секоја Национална спортска федерација формира комисија која подготвува предлог-листа со која се вреднуваат, верифицираат и рангираат спортски клубови и активни спортисти кои ги исполнуваат критериумите за користење на средствата од даночното ослободување согласно со ставот 2 точки б) и в) на овој член и Законот за данокот на добивка.

Националната спортска федерација е должна најдоцна до 20 јануари во тековната година до органот на државната управа надлежен за работите од областа на спортот да достави барање за користење средства од даночното ослободување и предлог-листа на спортски клубови и активни спортисти кои ги исполнуваат критериумите за користење на средствата од даночното ослободување согласно со овој закон и Законот за данокот на добивка и да ја објави на својата веб страница.

Органот на државната управа надлежен за работите од областа на спортот формира Централна комисија за евалуација на предлог-листата (во натамошниот текст: Централната комисија), за период од четири години, која се состои од претседател и четири члена и тоа претседателот и двајца членови се избираат од органот на државната управа надлежен за работите од областа на спортот и по еден член од Националните спортски федерации од екипни и од индивидуални спортови.

Централната комисија во рок од 10 дена од приемот на барањето за користење средства од даночното ослободување со прилог предлог-листата на спортски клубови и активни спортисти кои ги исполнуваат критериумите за користење на средствата од даночното ослободување согласно со овој закон и Законот за данокот на добивка, врши евалуација и проверка и ја доставува предлог-листата до Советот за спорт на усвојување.

Советот за спорт во рок од пет дена од приемот на предлог-листата на спортски клубови и активни спортисти кои ги исполнуваат критериумите за користење на средствата од даночното ослободување согласно со овој закон и Законот за данокот на добивка, на седница ја утврдува и усвојува предлог-листата.

Органот на државната управа надлежен за работите од областа на спортот најдоцна до 10 февруари во тековната година на својата веб страница објавува официјални Листи на Национални спортски федерации, на спортски клубови и на активни спортисти кои се натпреваруваат во индивидуални спортови и на други

правни лица кои имаат решение за вршење на дејност спорт кои ги исполнуваат критериумите за користење на средствата од даночното ослободување согласно со овој закон и Законот за данокот на добивка.

Органот на државната управа надлежен за работите од областа на спортот издава ваучери за користење на средствата од даночното ослободување во рок од пет дена од денот на објавувањето на листите од ставот 12 на овој член.

Националните спортски федерации се должни во рок од три дена да ја докомплетираат документацијата по барање на Централната комисија.

Доколку во рокот утврден од ставот 14 на овој член не се комплетира бараната документација, функционерот на органот на државната управа надлежен за работите од областа на спортот донесува решение со кое се одбива како неосновано барањето за користење средства од даночното ослободување.

Членовите на Централната комисија за својата работа примаат надоместок по одржана седница.

Висината на надоместокот од ставот 16 на овој член ја определува функционерот на органот на државната управа надлежен за работите од областа на спортот согласно со расположливиот буџет на органот на државната управа надлежен за работите од областа на спортот утврден за тековната година.

Функционерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на спортот ги пропишува поблиските квантитативни и квалитативни критериуми кои треба да ги исполнуваат корисниците од ставот 1 на овој член за користење на средствата од даночното ослободување, начинот на бодување и рангирање, како и формата и содржината на барањето за користење средствата од даночното ослободување и на листите од ставот 12 на овој член.“.

Член 2

Во членот 14-д став 1 во воведната реченица зборот „поттикнување“ се заменува со зборот „ослободување“.

Ставот 2 се менува и гласи:

„Средствата со кои трговското друштво учествува во финансирање на субјектите од членот 14-г став 1 од овој закон, се уплатуваат на посебна наменска сметка и од нив не смее да се префрлаат парите на редовната или друга сметка на Националната спортска федерација, на спортскиот клуб, активниот спортист или друго правно лице кое има решение за вршење дејност спорт или пак да се исплаќаат обврски по договори од редовната сметка.“.

Ставот 3 се брише.

Член 3

Членот 14-ѓ се менува и гласи:

„Средствата со кои трговското друштво учествува во финансирање на субјектите од членот 14-г став 1 од овој закон, се забранува Националната спортска федерација, спортскиот клуб, активниот спортист или правното лице кое има решение за вршење дејност спорт, по кој било основ да ги вратат во истото трговско друштво или трговско друштво со кое друштвото е капитално или управувачки поврзано или е во сопственост или управувано од лице во роднинска врска во сите линии до втор степен со лице од трговското друштво, вклучувајќи и трошоци за стоки и услуги.

Средствата со кои трговското друштво учествува во финансирање на субјектите од членот 14-г став 1 од овој закон, подлежат на контрола за наменското користење најмалку еднаш годишно од страна на органот на државната управа надлежен за работите од областа на спортот.

За незаконско користење на средствата од членот 14-д од овој закон се одговара согласно со одредбите од Кривичниот законик.“.

Член 4

Членот 14-е се менува и гласи:

„Националните спортски федерации и правните лица кои имаат решение за вршење дејност спорт како корисници на средства од даночното ослободување се должни најдоцна до 15 март во наредната година да достават извештај до органот на државната управа надлежен за работите од областа на спортот, колку средства примиле за претходната година, од кого примиле средства по оваа основа и за кои намени се истите потрошени.

Извештајот од ставот 1 на овој член се објавува на веб страницата на Националната спортска федерација и правните лица кои имаат решение за вршење дејност спорт најмалку во периодот од 15 март до 15 јуни наредната година од кога се добиени средствата.

Националната спортска федерација е должна во периодот од ставот 2 на овој член да ги објави на својата веб страница извештаите на сите спортски клубови и активни спортисти корисници на средства од даночното ослободување, а тие се должни најдоцна до 10 март во наредната година да ги достават извештаите за претходната година до надлежната Национална спортска федерација.

Функционерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на спортот ја пропишува формата и содржината на извештаите од ставовите 1 и 3 на овој член.“.

Член 5

Членот 14-ж се брише.

Член 6

Членот 76-а се менува и гласи:

„Глоба во износ од 3.000 евра во денарска противвредност ќе се изрече на Националната спортска федерација и правните лица кои имаат решение за вршење дејност спорт како корисници на средства од даночното ослободување, доколку не постапат согласно со членот 14-е ставови 1, 2 и 3 од овој закон.

Глоба во износ од 30% од одмерената глоба на Националната спортска федерација и правните лица кои имаат решение за вршење дејност спорт како корисници на средства од даночното ослободување, за прекршокот од ставот 1 на овој член ќе му се изрече и на одговорното лице во Националната спортска федерација и правните лица кои имаат решение за вршење дејност спорт.

Глоба во износ од 2.000 евра во денарска противвредност ќе се изрече на спортскиот клуб корисник на средства од даночното ослободување, доколку не постапи согласно со членот 14-е став 3 од овој закон.

Глоба во износ од 200 до 300 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на активниот спортист корисник на средства од даночното ослободување, доколку не постапи согласно со членот 14-е став 3 од овој закон.“.

Член 7

Подзаконските акти предвидени со овој закон ќе се донесат во рок од 15 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 8

Националните спортски федерации во рок од 30 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон ќе достават предлог-листи на спортски клубови и активни спортисти кои ги исполнуваат критериумите за користење на средствата од даночното ослободување за 2019 година до органот на државната управа надлежен за работите од областа на спортот, а органот на државната управа надлежен за работите од областа на спортот во рок од 15 работни дена од денот на доставување на предлог-листите, ќе ги објави на својата веб страница официјалните Листи на Национални спортски федерации, на спортски клубови и на активни спортисти кои се натпреваруваат во индивидуални спортови и на други правни лица кои имаат решение за вршење на дејност спорт кои ги исполнуваат критериумите за користење на средствата од даночното ослободување согласно со овој закон и Законот за данокот на добивка.

Член 9

Започнатите постапки врз основа на поднесените барања за користење на средствата од даночното поттикнување по Законот за данокот на добивка до денот на влегувањето во сила на овој закон, ќе завршат според одредбите од Законот за спортот („Службен весник на Република Македонија“ број 29/2002, 66/2004, 81/2008, 18/11, 51/11, 64/12, 148/13, 187/13, 42/14, 138/14, 177/14, 72/15, 153/15, 6/16, 55/16, 61/16, 106/16 и 190/16).

Член 10

Овој закон влегува во сила со денот на објавувањето во „Службен весник на Република Северна Македонија“.

L I GJ
PËR NDRYSHIMIN E LIGJIT PËR SPORT

Neni 1

Në Ligjin për sport („Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë“ numër 29/2002, 66/2004, 81/2008, 18/11, 51/11, 64/12, 148/13, 187/13, 42/14, 138/14, 177/14, 72/15, 153/15, 6/16, 55/16, 61/16, 106/16 dhe 190/16), neni 14 –g ndryshohet si vijon:

"Shfrytëzues të mjeteve nga lirimi tatimor sipas Ligjit për tatim mbi fitim mund të jenë:

-federatat kombëtare të sportit,

-klubet sportive,

-sportistët aktivë të cilët garojnë në sporte individuale dhe

-persona të tjerë juridikë të cilët kanë aktvendim për ushtrim të veprimtarisë sport.

Mjetet nga lirimi tatimor shfrytëzuesit nga paragrafi 1 i këtij neni mund t'i shfrytëzojnë pas plotësimit të kritereve, si vijon:

a) për Federatat Kombëtare të Sportit:

-numri i klubeve sportive aktive dhe sportistët në Federatën Kombëtare të Sportit,

- funksionimi i Federatës Kombëtare të Sportit (kuvendi, organet dhe trupat, kushtet hapësinore),

-rangu i Federatës Kombëtare të Sportit në rang listat oficiale të asociacioneve sportive ndërkombëtare evropiane dhe botërore në sport të caktuar,

-organizimi dhe rezultatet sportive të arritura në sistemin kombëtar të garave në konkurrencë të burrave dhe grave, në të gjitha kategoritë e të rriturve,

-pjesëmarrja dhe rezultatet e arritura në sistemin ndërkombëtar të sportit të reprezentacioneve kombëtare të sportit në dy vitet e fundit,

-pjesëmarrja dhe rezultatet e arritura në sistemin ndërkombëtar të sportit të klubeve sportive nga Federata Kombëtare e Sportit në dy vitet e fundit,

-organizimi i garave evropiane, regjionale dhe garave të tjera ndërkombëtare në vend,

-pjesëmarrja dhe rezultatet e arritura në sistemin sportiv ndërkombëtar të sportistëve në sportet individuale, në garat nga të gjitha kategoritë e të rriturve në dy vitet e fundit,

-mbulimi mediatik i sistemeve ndërkombëtare të sportit,

-resurset njerëzore në Federatën Kombëtare të Sportit (punëtorë administrativë profesionistë, trajnues, gjykatës, mjekë, psikologë sportivë, nutircionistë dhe të tjerë) dhe

-kushtet materiale për funksionim të Federatës Kombëtare të Sportit.

b) për klube sportive:

-numri i sportistëve aktivë në klubet sportive,

-funksionimi i klubit sportiv (kuvendi, organet dhe trupat, kushtet hapësinore),

-pjesëmarrje dhe plasman të klubit sportiv në sistemin kombëtar të garave, për të gjitha kategoritë dhe moshat në dy vitet e kaluara,

-pjesëmarrje dhe rezultate të arritura të klubit sportiv në sistemin ndërkombëtar të sportit në gara në dy vitet e fundit,

-numri i sportistëve nga klubi sportiv në reprezentacionet kombëtare nga të gjitha moshat (senior-e, të rinj-eja, fëmijë),

-pjesëmarrje dhe rezultate të arritura në sistemin ndërkombëtar të sportit të klubeve sportive nga Federata Kombëtare e Sportit në dy vitet e fundit,

-pjesëmarrje dhe rezultate të arritura në sistemin ndërkombëtar të sportit të sportisteve në sportet individuale, në garat nga të gjitha kategoritë e të rriturve në dy vitet e fundit,

-mbulim mediatik të sistemeve ndërkombëtare të sportit,

-numri i sportistëve nga klubi sportiv të cilët kanë realizuar kategori sportive,

-resurse njerëzore në klubin sportiv (trajnues, mjekë, psikologë sportivë, nutricionistë dhe të tjerë) dhe

-kushte materiale për funksionim të klubit sportiv.

v) për sportistët aktivë të cilët garojnë në sporte individuale:

-të jetë anëtar i klubit sportiv dhe në mënyrë aktive të trajnojë dhe të marrë pjesë për klubin sportiv dhe reprezentacion kombëtar të sportit;

-të jetë sportist i kategorizuar, në pajtim me ligj;

-të ketë realizuar rezultate të shkëlqyera sportive në dy vitet e kaluara;

-të ketë pjesëmarrje dhe plasman në sistemin kombëtar të garave, të organizuara nga Federata Kombëtare e Sportit dhe

-të ketë pjesëmarrje dhe plasman në gara kombëtare oficiale, të organizuara nga asociacionet ndërkombëtare të sportit, në të cilat merr pjesë Federata Kombëtare e Sportit dhe plasman në rang lista të asociacioneve kombëtare të sportit.

Personat tjerë juridikë të cilët kanë aktvendim për ushtrim të veprimtarisë sport duhet t'i plotësojnë kriteret e përcaktuara për Federata Kombëtare të Sportit dhe të njëjtat rangohen në pajtim me statusin e tyre të përcaktuar në aktvendimin për ushtrim të veprimtarisë sport.

Mjetet nga paragrafi 1 i këtij neni shfrytëzohen në bazë të vauçerit të dhënë nga organi i administratës shtetërore kompetent për punët nga sfera e sportit.

Funksionari i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për punët nga sfera e sportit i përcakton formën, përmbajtjen dhe mënyrën e dhënies së vauçerit nga paragrafi 4 i këtij neni.

Organi i administratës shtetërore kompetent për punët nga sfera e sportit përpilon dhe përcakton Propozim-listë me të cilën vlerësohen, verifikohen dhe rangohen Federatat Kombëtare të Sportit të cilat i plotësojnë kriteret për shfrytëzim të mjeteve nga lirimi tatimor në pajtim me paragrafin 2 pikën a) të këtij ligji dhe Ligjin për tatim mbi fitim.

Çdo Federatë Kombëtare e Sportit formon komision i cili përpilon propozim-listë me të cilën vlerësohen, verifikohen dhe rangohen klubet sportive dhe sportistët aktiv të cilët i plotësojnë kriteret për shfrytëzim të mjeteve nga lirimi tatimor në pajtim me paragrafin 2 pikat b) dhe v) të këtij ligji dhe Ligjin për tatim mbi fitim.

Federata Kombëtare e Sportit është e obliguar më së voni deri më 20 janar të vitit rrjedhës deri te organi i administratës shtetërore kompetent për punët nga sfera e sportit të dorëzojë kërkesë për shfrytëzim të mjeteve nga lirimi tatimor dhe propozim-listë të klubeve sportive dhe sportistëve aktivë të cilët i plotësojnë kriteret për shfrytëzim të mjeteve nga lirimi tatimor në pajtim me këtë ligj dhe Ligjin për tatim mbi fitim dhe ta shpallë në ueb faqen e saj.

Organi i administratës shtetërore kompetent për punët nga sfera e sportit formon Komision Qendror për Evalvim të Propozim-listës (në tekstin e mëtejmë: Komisioni Qendror), për periudhë prej katër vjetësh, i cili përbëhet nga kryetari dhe katër anëtarë, edhe atë kryetari dhe dy anëtarë zgjidhen nga organi i administratës shtetërore kompetent për punët nga sfera e sportit dhe nga një anëtar nga Federata Kombëtare e Sportit nga sporte ekipore dhe individuale.

Komisioni Qendror në afat prej 10 ditësh nga pranimi i kërkesës për shfrytëzim të mjeteve nga lirimi tatimor me shtojcë të propozim-listës së klubeve sportive dhe sportistëve aktivë të cilët i plotësojnë kriteret për shfrytëzim të mjeteve nga lirimi tatimor në pajtim me këtë ligj dhe Ligjin për tatim mbi fitim, kryen evalvim dhe kontroll dhe e dorëzon propozim-listën te Këshilli për Sport në miratim.

Këshilli për Sport në afat prej pesë ditësh nga pranimi i propozim-listës së klubeve sportive dhe sportistëve aktivë të cilët i plotësojnë kriteret për shfrytëzim të mjeteve nga lirimi tatimor në pajtim me këtë ligj dhe Ligjin për tatim mbi fitim, në mbledhje e përcakton dhe miraton propozim-listën.

Organi i administratës shtetërore kompetent për punët nga sfera e sportit më së voni deri më 10 shkurt të vitit rrjedhës në ueb faqen e vet shpall Listë oficiale të Federatave Kombëtare të Sportit, të klubeve sportive dhe të sportistëve aktivë të cilët garojnë në sporte individuale dhe të personave të tjerë juridikë të cilët kanë aktvendim për ushtrim të veprimtarisë sport të cilët i plotësojnë kriteret për shfrytëzim të mjeteve nga lirimi tatimor në pajtim me këtë ligj dhe Ligjin për tatim mbi fitim.

Organi i administratës shtetërore kompetent për punët nga sfera e sportit jep vauçer për shfrytëzim të mjeteve nga lirimi tatimor në afat prej pesë ditësh nga dita e shpalljes së listës nga paragrafi 12 i këtij neni.

Federatat kombëtare të sportit janë të obliguara në afat prej tri ditësh ta kompletojnë në mënyrë plotësuese dokumentacionin me kërkesë të Komisionit Qendror.

Nëse në afatin e përcaktuar nga paragrafi 14 i këtij neni nuk kompletohet dokumentacioni i kërkuar, funksionari i organit të administratës shtetërore kompetent për punët nga sfera e sportit miraton aktvendim me të cilin refuzohet si e pabazë kërkesa për shfrytëzim të mjeteve nga lirimi tatimor.

Anëtarët e Komisionit Qendror për punën e vet pranojnë kompensim për mbledhje të mbajtur.

Lartësinë e kompensimit nga paragrafi 16 i këtij neni e cakton funksionari i organit të administratës shtetërore kompetent për punët nga sfera e sportit në pajtim me buxhetin në dispozicion të organit të administratës shtetërore kompetent për punët nga sfera e sportit të përcaktuar për vitin rrjedhës.

Funksionari i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për punët nga sfera e sportit i përcakton kriteret më të afërta kuantitative dhe kualitative të cilat duhet t'i plotësojnë shfrytëzuesit nga paragrafi 1 i këtij neni për shfrytëzim të mjeteve nga lirimi tatimor, mënyrën e notimit dhe rangimit, si dhe formën dhe përmbajtjen e kërkesës për shfrytëzim të mjeteve nga lirimi tatimor dhe të listave nga paragrafi 12 i këtij neni.".

Neni 2

Në nenin 14-d paragrafi 1 në fjalinë hyrëse fjala "nxitje" zëvendësohet me fjalën "lirim".

Paragrafi 2 ndryshohet si vijon:

"Mjetet me të cilat shoqëria tregtare merr pjesë në financimin e subjekteve nga neni 14-g paragrafi 1 të këtij ligji, paguhen në llogari të veçantë të dedikuar dhe nga to nuk guxon të barten para në llogari të rregullt ose llogari tjetër të Federatës Kombëtare të Sportit, klubit sportiv,

sportistit aktiv ose personit tjetër juridik i cili ka aktvendim për ushtrim të veprimtarisë sport ose të dërgohen obligime për kontratat nga llogaria e rregullt".

Paragrafi 3 shlyhet.

Neni 3

Neni 14-gj ndryshohet si vijon:

"Mjetet me të cilat shoqëria tregtare merr pjesë në financimin e subjekteve nga neni 14-g paragrafi 1 të këtij ligji, ndalohet Federata Kombëtare e Sportit, klubi sportiv, sportisti aktiv ose personi juridik i cili ka aktvendim për ushtrim të veprimtarisë sport, pas cilës do bazë t'i kthejnë në shoqërinë e njëjtë tregtare ose shoqërinë tregtare me të cilën shoqëria është e lidhur në mënyrë kapitale ose menaxhuese ose është në pronë ose e drejtuar nga person në lidhje familjare në të gjitha vijat deri në brez të dytë me person nga shoqëria tregtare, duke përfshirë edhe shpenzime për mallra dhe shërbime.

Mjetet me të cilat shoqëria tregtare merr pjesë në financimin e subjekteve nga neni 14-g paragrafi 1 të këtij ligji, nënshtrohen në kontroll për shfrytëzim të dedikuar së paku një herë në vit nga organi i administratës shtetërore kompetent për punët nga sfera e sportit.

Për shfrytëzimin joligjor të mjeteve nga neni 14-d të këtij ligji jepet llogari në pajtim me dispozitat e Kodit penal.".

Neni 4

Neni 14-e ndryshohet si vijon:

"Federatat kombëtare të sportit dhe personat juridik të cilët kanë aktvendim për ushtrim të veprimtarisë sport si shfrytëzues të mjeteve nga lirimi tatimor janë të obliguar deri më 15 mars të vitit të ardhshëm të dorëzojnë raport te organi i administratës shtetërore kompetent për punët nga sfera e sportit, sa mjete kanë pranuar për vitin paraprak, nga kush kanë pranuar mjete sipas kësaj baze, dhe për cilat dedikime janë shpenzuar ato.

Raporti nga paragrafi 1 i këtij neni shpallet në ueb faqen e Federatës Kombëtare të Sportit dhe të personave juridikë të cilët kanë aktvendim për ushtrim të veprimtarisë sport së paku në periudhë prej 15 mars deri në 15 qershor të vitit të ardhshëm nga kur janë marrë mjetet.

Federata Kombëtare e Sportit është e obliguar në periudhën nga paragrafi 2 ië këtij neni t'i shpallë në ueb faqen e vet raportet nga të gjitha klubet sportive dhe sportistët aktië shfrytëzues të mjeteve nga lirimi tatimor, ndërsa ata janë të obliguar më së voni deri më 10 mars të vitit të ardhshëm t'i dorëzojnë raportet për vitin paraprak te Federata Kombëtare e Sportit kompetente.

Funksionari i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetente për punët nga sfera e sportit e përcakton formën dhe përmbajtjen e raporteve nga paragrafi 1 dhe 3 të këtij neni.".

Neni 5

Neni 14-zh shlyhet.

Neni 6

Neni 76-a ndryshohet si vijon:

"Gjobë në shumë prej 3.000 eurosh në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet Federatës Kombëtare të Sportit dhe personave juridikë të cilët kanë aktvendim për ushtrim të veprimtarisë sport si shfrytëzues të mjeteve nga lirimi tatimor, nëse nuk veprojnë në pajtim me nenin 14-e paragrafët 1, 2 dhe 3 të këtij ligji.

Gjobë në shumë prej 30% të gjobës së matur të Federatës kombëtare të sportit dhe personave juridikë të cilët kanë aktvendim për ushtrim të veprimtarisë sport si shfrytëzues të mjeteve nga lirimi tatimor, për kundërvajtjen nga paragrafi 1 i këtij neni do t'i shqiptohet edhe personit përgjegjës te Federata Kombëtare e Sportit dhe personave juridikë të cilët kanë aktvendim për ushtrim të veprimtarisë sport.

Gjobë në shumë prej 2.000 eurosh në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet klubit sportiv shfrytëzues i mjeteve nga lirimi tatimor, nëse nuk vepron në pajtim me nenin 14-e paragrafin 3 të këtij ligji.

Gjobë në shumë prej 200 deri në 300 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet sportistit aktiv shfrytëzues i mjeteve nga lirimi tatimor, nëse nuk vepron në pajtim me nenin 14-e paragrafin 3 të këtij ligji.".

Neni 7

Aktet nënligjore të parapara me këtë ligj do të miratohen në afat prej 15 ditësh nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

Neni 8

Federatat kombëtare të sportit në afat prej 30 ditësh nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji do të dorëzojnë propozim-listë të klubeve sportive dhe sportistëve aktiv të cilët i plotësojnë kriteret për shfrytëzim të mjeteve nga lirimi tatimor për vitin 2019 te organi i administratës shtetërore kompetent për punët nga sfera e sportit, ndërsa organi i administratës shtetërore kompetent për punët nga sfera e sportit në afat prej 15 ditësh pune nga dita e dorëzimit të propozim-listës, do t'i shpallë në ueb faqen e vet Listat oficiale të Federatave kombëtare të sportit, të klubeve sportive dhe të sportistëve aktiv të cilët garojnë në sporte individuale dhe të personave të tjerë juridikë të cilët kanë aktvendim për ushtrim të veprimtarisë sport të cilët i plotësojnë kriteret për shfrytëzim të mjeteve nga lirimi tatimor në pajtim me këtë ligj dhe Ligjin për tatim mbi fitim.

Neni 9

Procedurat e filluara në bazë kërkesave të parashtruara për shfrytëzim të mjeteve nga nxitja tatimore sipas Ligjit për tatim mbi fitim deri në ditën e hyrjes në fuqi të këtij ligji, do të përfundojnë sipas dispozitave të Ligjit për sport ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 29/2002, 66/2004, 81/2008, 18/11, 51/11, 64/12, 148/13, 187/13, 42/14, 138/14, 177/14, 72/15, 153/15, 6/16, 55/16, 61/16, 106/16 dhe 190/16).

Neni 10

Ky ligj hyn në fuqi në ditën e botimit në "Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë së Veriut."

1243.

Врз основа на членот 75, ставови 1, 2 и 3 од Уставот на Република Северна Македонија, претседателот на Република Северна Македонија и претседателот на Собранието на Република Северна Македонија издаваат

У К А З
ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ФИНАНСИСКА ПОДДРШКА НА ИНВЕСТИЦИИ

Се прогласува Законот за изменување и дополнување на Законот за финансиска поддршка на инвестиции,

што Собранието на Република Северна Македонија го донесе на седницата одржана на 24 април 2019 година.

Бр. 08-2600/2
17 мај 2019 година
Скопје

Претседател на Република Северна Македонија,
Стево Пендаровски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Северна Македонија,
м-р **Talat Xhaferi,** с.р.

З А К О Н
ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ФИНАНСИСКА ПОДДРШКА НА ИНВЕСТИЦИИ

Член 1

Во Законот за финансиска поддршка на инвестиции („Службен весник на Република Македонија“ број 83/18), во член 3 зборовите: „Република Македонија“ се заменуваат со зборовите: „Република Северна Македонија“, зборовите: „македонската економија“ се заменуваат со зборовите: „економијата на Република Северна Македонија“, а зборот „вработувањето“ се заменува со зборовите: „на вработувањата“.

Член 2

Во членот 4 точка 1 зборовите: „Република Македонија“ се заменуваат со зборовите: „Република Северна Македонија.“.

Во точка 2 зборовите: „Република Македонија“ се заменуваат со зборовите: „Република Северна Македонија.“.

Во точката 7 по зборовите: „постројки и“ се додава зборот „нови“.

Во точката 8 зборовите: „Република Македонија“ се заменуваат со зборовите: „Република Северна Македонија.“.

Во точка 12 по алинејата 2 се додава нова алинеја 3, која гласи:

„-воведување на производен процес;“.

Во точката 13 по зборот „набавена“ се додаваат зборовите: „или произведена“, а зборовите: „Република Македонија“ се заменуваат со зборовите: „Република Северна Македонија“.

Во точката 14 точката на крајот на реченицата се заменува со запирка и се додаваат зборовите: „како и инвестиции во нематеријални средства,“.

Точката 16 се менува и гласи:

„Почеток на реализација на инвестициски проект“ е датум утврден во договорот за финансиска поддршка на инвестициите кој ќе содејствува со видот на инвестицискиот проект.“.

Член 3

Во член 9 став (1) алинејата 1 се менува и гласи:

„-кои започнале продуктивна почетна инвестиција и“.

Во алинеја 2 зборовите: „приходи од дејност“ се заменуваат со зборовите: „вкупни приходи од работењето“.

Алинејата 3 се менува и гласи:

„-кај кои просечниот број на вработени во последната година во однос на просекот од претходните три години не бил намален за повеќе од 5% и за пократок период доколку деловниот субјект е регистриран и започнал со дејност во период пократок од четири години сметано од денот на доставување на барање за доделување на финансиска поддршка.“.

Во ставот (2) во воведната реченица зборовите: „вршат производствени дејности“ се заменуваат со зборовите: „почнале продуктивна почетна инвестиција“.

Алинејата 3 се менува и гласи:

„-регулирана дејност чија цена ја одредува независно регулаторно тело;“.

Алинејата 4 се менува и гласи:

„-корисници на право на концесии на добра од општ интерес доколку концесијата се користи за продуктивна почетна инвестиција;“.

По ставот (1) се додаваат два нови става (2) и (3), кои гласат:

„(2) Корисници на финансиска поддршка можат да бидат и новоформирани деловни субјекти кои не ги исполнуваат условите од ставот (1) алинеи 2 и 3 на овој член.

(3) Корисници на финансиска поддршка можат да бидат и деловните субјекти од кожарско-преработувачката и текстилната индустрија, при што за овие деловни субјекти не се применуваат условите од ставот (1) алинеја 3 на овој член.“.

Ставот (2) станува став (4).

Во ставот (3) кој станува став (5) зборовите: „постојано и“ се бришат.

Член 4

Во член 10 алинејата 2 се менува и гласи:

„-кои вршат градежни дејности поврзани со изградба и продажба на станови и станбени и деловни згради и тоа само за делот на градежната дејност изградба и продажба на станови, станбени и деловни згради;“.

Член 5

Членот 12 се менува и гласи:

„(1) Финансиската поддршка која се доделува на деловните субјекти согласно со овој закон ќе се реализира на годишно ниво со директна исплата на сметката на корисникот во постапката утврдена со овој закон и согласно со склучениот договор за финансиска поддршка.

(2) Финансиската поддршка за деловните субјекти од членот 9 став (2) од овој закон, ќе се реализира на годишно ниво со поднесување на барање за исплата на финансиска поддршка за реализирани оправдани инвестициски трошоци, при што за овие деловни субјекти не се применуваат условите од членот 9 став (1) алинеи 2 и 3 од овој закон за првите две календарски години од датумот на почетокот на инвестицискиот проект.

(3) Финансиската поддршка за деловните субјекти од членот 9 став (3) од овој закон, ќе се реализира на годишно ниво со поднесување на барање за исплата на финансиска поддршка за реализирани оправдани инвестициски трошоци, при што за овие деловни субјекти не се применуваат условот од членот 9 став (1) алинеја 3 од овој закон.“.

Член 6

Во членот 14 се додава нов став (2), кој гласи:

„Деловниот субјект може да поднесе барање за склучување на договор за финансиската поддршка за повеќе видови на финансиска поддршка за инвестиции од ставот (1) на овој член.“.

Член 7

Во член 15 став (2) зборот „континуирано“ се брише, зборовите: „Република Македонија“ се заменуваат со зборовите: „Република Северна Македонија“, а точката на крајот на реченицата се заменува со запирка и се додаваат зборовите: „за месеците за кои е исплатена нето плата.“.

Член 8

Во член 16 точката 1 се менува и гласи:

„Да оствари пораст на вкупни приходи од работењето согласно со членот 9 став (1) алинеја (2) од овој закон и“.

Член 9

Во член 17 ставови (1), (2) и (3) зборовите: „Република Македонија“ се заменуваат со зборовите: „Република Северна Македонија“.

Член 10

Во член 18 алинејата 1 се менува и гласи:

„-условите од членот 9 став (1) алинеи 2 и 3 од овој закон и“.

Во алинеја 2 зборовите: „Република Македонија“ се заменуваат со зборовите: „Република Северна Македонија“.

Член 11

Во член 20 став (3) по зборот „оправдани“ се додава зборот „инвестициски“, а зборовите: „Република Македонија“ се заменуваат со зборовите: „Република Северна Македонија“.

Во став (4) алинеја 1 по зборот „инструменти“ се става запирка и се додаваат зборовите: „нови машини“.

Член 12

Во член 21 став (1) алинејата 1 се менува и гласи:

„-условите од членот 9 став (1) алинеи 2 и 3 од овој закон и“.

Алинејата 2 се брише.

Член 13

Во член 22 во воведната реченица зборовите: „Република Македонија“ се заменуваат со зборовите: „Република Северна Македонија“.

Во алинејата 2 износот „20.000.000“ се заменува со износот „15.000.000“.

Член 14

Во член 23 став (1) во воведната реченица, како и во точките а), в) и г), зборовите: „Република Македонија“ се заменуваат со зборовите: „Република Северна Македонија“.

Член 15

Во член 25 став (1) точката на крајот на реченицата се заменува со запирка и се додаваат зборовите: „како и за нематеријални средства.“.

Во став (2) зборовите: „Република Македонија“ се заменуваат со зборовите: „Република Северна Македонија“, а зборовите: „за времетраењето на целиот инвестициски проект“ се бришат.

Член 16

Во член 26 ставот (1) се менува и гласи:

„За остварување на финансиската поддршка од членот 25 од овој закон деловниот субјект треба да ги исполнува условите од членот 9 став (1) од овој закон.“.

Член 17

Во член 27 став (2) зборовите: „Република Македонија“ се заменуваат со зборовите: „Република Северна Македонија“.

Член 18

Во член 29 став (2) по зборот „Максималниот“ се додава зборот „годишен“, зборот „годишно“ се брише, а зборовите: „Република Македонија“ се заменуваат со зборовите: „Република Северна Македонија“.

Член 19

Во член 30 став (1) алинејата 2 се менува и гласи:

„-да го исполни условот од членот 9 став (1) алинеја 3 од овој закон и да оствари пораст на приходите од работењето од најмалку 5% над просекот во претходните три години или за пократок период во зависност од датумот на кој претпријатието е основано или започнало со дејност утврдено согласно со договорот за финансиска поддршка.“.

Член 20

Во член 31 став (2) зборовите: „Република Македонија“ се заменуваат со зборовите: „Република Северна Македонија“.

Член 21

Членот 32 се менува и гласи:

„За остварување на финансиската поддршка од членот 31 од овој закон корисникот треба да ги исполни условите од членот 9 став (1) од овој закон.“.

Член 22

Во член 33 став 1 зборовите: „Република Македонија“ се заменуваат со зборовите: „Република Северна Македонија“.

По ставот (1) се додава нов став (2), кој гласи:

„(2) Државјани на Република Северна Македонија од ставот (1) на овој член, треба да поседуваат најмалку 51% од сопственоста на деловниот субјект, при под-

несување на барањето за исплата, како и за целиот период на важењето на договорот за финансиска поддршка.“.

Член 23

Во членот 34 ставови (1) и (2) во воведната реченица и алинеите 1 и 6, зборовите: „Република Македонија“ се заменуваат со зборовите: „Република Северна Македонија“.

Член 24

Во членот 35 се додава нов став 2, кој гласи:

„Доколку врз основа на проекцијата за видот и максималниот износ на финансиска поддршка се надминат утврдените буџетски средства за таа намена, исплатата се врши сразмерно по корисник на финансиска поддршка во рамките на утврдените буџетски средства за соодветната фискална година. Износот кој ги надминува утврдените буџетски средства за таа намена не претставува обврска на Буџетот на Република Северна Македонија.“.

Член 25

Во член 38 став (4) точката на крајот од реченицата се брише и се додаваат зборовите: „со образложение за причините поради кои што барањето нема да биде предмет на понатамошно разгледување.“.

Во ставот (5) зборовите: „Република Македонија“ се заменуваат со зборовите: „Република Северна Македонија“.

Ставот (6) се менува и гласи:

„Комисијата за евалуација од ставот (5) на овој член ја сочинуваат по еден член од Канцеларијата на претседателот на Владата на Република Северна Македонија, Кабинетот на заменикот на претседателот на Владата на Република Северна Македонија, задолжен за економски прашања и за координација со економските ресори, Министерството за економија и други членови назначени од Владата на Република Северна Македонија.“.

Во ставот (8) зборовите: „Република Македонија“ се заменуваат со зборовите: „Република Северна Македонија“.

Во став (9) во втората реченица по зборовите: „добиени барања“ запирката се заменува со сврзникот „и“, а зборовите: „и висината на финансиските средства потребни за доделување на истата“ се бришат.

Член 26

Во членот 39 зборовите: „Република Македонија“ се заменуваат со зборовите: „Република Северна Македонија“

Член 27

По членот 40 се додава нов член 40-а, кој гласи:

„Член 40-а

Измена на договор за финансиска поддршка

(1) Договор за финансиска поддршка на инвестициите може да се измени доколку за одреден инвестициски проект деловниот субјект поднесе барање за доделување и на друг вид на финансиска поддршка од членот 14 од овој закон.

(2) Барањето од ставот (1) на овој член деловниот субјект може да го поднесе, најдоцна во рок од една година од денот на склучување на договорот за финансиска поддршка на инвестициите.

(3) Периодот за кој се врши измена на договорот, не може да биде подолг од периодот за кој е склучен договорот за финансиска поддршка на инвестициите.

(4) Кон барањето од ставот (1) на овој член се доставува документација утврдена во членот 37 став (2) од овој закон.

(5) Барањето од ставот (1) на овој член се доставува до надлежните органи од членот 36 ставови (2) и (3) од овој закон.

(6) Постапката за одлучување по барањето од ставот (4) на овој член, се врши согласно со членот 38 од овој закон.

(7) Надлежните органи од членот 36 ставови (2) и (3) од овој закон, врз основа на извештајот на Комисијата за евалуација од членот 38 став (9) од овој закон, најдоцна во рок од 30 дена од добивањето на Извештајот до Владата на Република Северна Македонија доставуваат нацрт анекс на договорот за измена на договорот за финансиска поддршка на инвестициите за добивање согласност.

(8) Анексот на договор од ставот (7) на овој член го склучува Владата на Република Северна Македонија, а во име на Владата го потпишува еден од потписниците наведени во членот 34 став (2) од овој закон.“.

Член 28

Во член 42 по зборовите: „го следат“ се додаваат зборовите: „и вршат контрола над“.

Член 29

Во член 43 став (1) зборовите: „30 јуни“ се заменуваат со зборовите: „31 октомври“, а зборовите: „Република Македонија“ се заменуваат со зборовите: „Република Северна Македонија“.

По ставот (3) се додава нов став (4), кој гласи:

„(4) Видовите на оправдани ивестициски трошоци и начинот на спроведување на исплатата на финансиската поддршка ги пропишува министерот за економија.“.

Член 30

По членот 43 се додава нов член 43-а, кој гласи:

„Член 43-а

Деловните субјекти кои ќе склучат договори за финансиска поддршка до 30 септември во тековната година, можат да поднесат барања за исплата на финансиската поддршка за реализираните оправдани инвестициски трошоци, реализирани во претходната година согласно со овој закон најдоцна до 31 октомври во тековната година. Одобрената финансиска поддршка ќе се исплати најдоцна до 25 декември во тековната година.“.

Член 31

По членот 44 се додава нов член 44-а, кој гласи:

„Член 44-а

Контрола на спроведувањето на договорите за финансиска поддршка

(1) Контролата на спроведувањето на договорите за финансиска поддршка на инвестициите ја вршат надлежните органи од членот 36 ставови (2) и (3) од овој закон и претставник од Министерството за економија.

(2) Контрола од ставот (1) на овој член ја вршат овластени лица вработени во надлежните органи од членот 36 ставови (2) и (3) од овој закон и Министерството за економија, со овластувањето за вршење на контрола, издадено од директор на надлежните органи од членот 36 ставови (2) и (3) од овој закон и овластување издадено од министерот за економија за претставникот од Министерството за економија.

(3) Начинот на вршење на контрола ќе го пропише министерот за економија.“.

Член 32

(1) Деловните субјекти кои склучиле договори за финансиска поддршка на инвестициите согласно со Законот за финансиска поддршка на инвестиции („Службен весник на Република Македонија“ број 83/18), може да поднесат барање за измена на договорите заради усогласување со одредбите од овој закон, во рок од 60 дена од денот на влегувањето на сила на овој закон.

(2) Барањето од ставот (1) на овој член се поднесува до надлежните органи од членот 36 ставови (2) и (3) од Законот за финансиска поддршка на инвестиции („Службен весник на Република Македонија“ број 83/18) за склучување на анекс кон договорот за финансиска поддршка на инвестициите.

(3) Постапката за одлучување по барањето од ставот (1) на овој член, се врши согласно со членот 38 од Законот за финансиска поддршка на инвестиции („Службен весник на Република Македонија“ број 83/18).

(4) Анексот на договор од ставот (2) на овој член го склучува Владата на Република Северна Македонија, а во име на Владата го потпишува еден од потписниците наведени во членот 34 став (2) од Законот за финансиска поддршка на инвестиции („Службен весник на Република Македонија“ број 83/18).

(5) Доколку деловните субјекти не постапат во рокот утврден во ставот (1) на овој член, реализацијата на финансиската поддршка ќе се одвива согласно со одредбите од Законот за финансиска поддршка на инвестиции („Службен весник на Република Македонија“ број 83/18).

Член 33

Подзаконските акти утврдени со овој закон ќе се донесат во рок од 30 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 34

Овој закон влегува во сила со денот на објавувањето во „Службен весник на Република Северна Македонија“.

L I GJ
PËR NDRYSHIMIN DHE PLOTËSIMIN E LIGJIT PËR MBËSHTETJE FINANCIARE TË INVESTIMEVE

Neni 1

Në Ligjin për mbështetje financiare të investimeve (“Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë” numër 83/18) në nenin 3 fjalët: “Republika e Maqedonisë” zëvendësohen me fjalët: “Republika e Maqedonisë së Veriut”, fjalët: “ekonomia maqedonase” zëvendësohen me fjalët: “ekonomia e Republikës së Maqedonisë së Veriut”, kurse fjala “punësimi” zëvendësohet me fjalët: “të punësimeve”.

Neni 2

Në nenin 4 në pikën 1 fjalët: “Republika e Maqedonisë” zëvendësohen me fjalët: “Republika e Maqedonisë së Veriut.”“

Në pikën 2 fjalët: “Republika e Maqedonisë” zëvendësohen me fjalët: “Republika e Maqedonisë së Veriut.”“

Në pikën 7 pas fjalëve: “impiante dhe” shtohen fjalët: “të reja”.

Në pikën 8 fjalët: “Republika e Maqedonisë” zëvendësohen me fjalët: “Republika e Maqedonisë së Veriut.”“

Në pikën 12 pas alinesë 2 shtohet aline e re 3, si vijon:

“-vendosje të procesit të prodhimit;”.

Në pikën 13 pas fjalës “furnizuar” shtohen fjalët: “ose prodhuar” dhe fjalët: “Republika e Maqedonisë” zëvendësohen me fjalët: “Republika e Maqedonisë së Veriut.”“

Në pikën 14 pika në fund të fjalisë zëvendësohet me presje dhe shtohen fjalët: “si dhe investime në mjete jomateriale”.“

Pika 16 ndryshohet si vijon:

“Fillimi i realizimit të projektit investues” është data e përcaktuar në marrëveshjen për mbështetje financiare të investimeve që do të bashkëveprojë me llojin e projektit investues.”

Neni 3

Në nenin 9 në paragrafin (1) alineja (1) ndryshohet si vijon:

“- të cilët kanë filluar investim produktiv fillestar dhe”.

Në alinenë (2) fjalët: “të ardhura prej veprimtarisë” zëvendësohen me fjalët: “të ardhura të përgjithshme nga puna”.

Alineja 3 ndryshohet si vijon:

“- te të cilët numri mesatar i të punësuarve në vitin e fundit në raport me mesataren prej tri viteve paraprake nuk është zvogëluar për më tepër se 5% dhe për periudhë më të shkurtër kohore nëse subjekti afarist është i regjistruar dhe ka filluar me veprimtari në periudhë më të shkurtër se katër vite llogaritur prej ditës së parashtrimit të kërkesës për ndarje të ndihmës financiare.“.

Në paragrafin (2) në fjalinë hyrëse fjalët: “kryejnë veprimtari prodhuese” zëvendësohen me fjalët: “kanë filluar me investim produktiv fillestar.”.

Alineja 3 ndryshohet si vijon:

“-veprimtari e rregulluar çmimin e të cilës e përcakton trupi i pavarur rregullator;”.

Alineja 4 ndryshohet si vijon:

"- shfrytëzues të së drejtës për koncesione të së mirave me interes të përgjithshëm nëse koncesioni përdoret për investim produktiv fillestar:".

Pas paragrafit (1) shtohen dy paragrafë të rinj (2) dhe (3), si vijojnë:

"(2) Shfrytëzues të mbështetjes financiare mund të jenë edhe subjekte të sapoformuara afariste të cilat nuk i plotësojnë kushtet nga paragrafi (1) alinetë 2 dhe 3 të këtij neni.".

(3) Shfrytëzues të mbështetjes financiare mund të jenë edhe subjektet afariste të industrisë së përpunimit të lëkurës dhe tekstilit, me ç'rast për këto subjekte afariste nuk aplikohen kushtet nga paragrafi (1) alineja 3 e këtij neni.".

Paragrafi (2) bëhet paragraf (4).

Në paragrafin (3) që bëhet paragraf (5) fjalët: "vazhdimisht dhe" shlyhen.

Neni 4

Në nenin 10 alineja 2 ndryshohet si vijon:

"të cilët kryejnë veprimtari ndërtimore në lidhje me ndërtimin dhe shitjen e banesave dhe ndërtesave banesore dhe afariste edhe atë vetëm për pjesën e veprimtarisë ndërtimore, ndërtim dhe shitje e banesave, ndërtesave banesore dhe afariste;".

Neni 5

Neni 12 ndryshohet si vijon:

"(1) Mbështetja financiare që u ndahet subjekteve afariste në pajtim me këtë ligj do të realizohet në nivel vjetor me pagesë të drejtpërdrejtë në llogarinë e shfrytëzuesit në procedurën e përcaktuar me këtë ligj dhe në pajtim me marrëveshjen e nënshkruar për mbështetje financiare.

(2) Mbështetja financiare për subjektet afariste nga neni 9 paragrafi (2) i këtij ligji, do të realizohet në nivel vjetor me parashtrimin e kërkesës për pagesë të mbështetjes financiare për shpenzime të realizuara të justifikuara investuese, me ç'rast për këto subjekte afariste nuk vlejnë kushtet nga neni 9 paragrafi (1) alinetë 2 dhe 3 të këtij ligji për dy vitet e para kalendarike prej datës së fillimit të projektit investues.

(3) Mbështetja financiare për subjektet afariste nga neni 9 paragrafi (3) i këtij ligji, do të realizohet në nivel vjetor me parashtrimin e kërkesës për pagesë të mbështetjes financiare për shpenzime të realizuara të justifikuara investuese, me ç'rast për këto subjekte afariste nuk vlejnë kushtet nga neni 9 paragrafi (1) alineja 3 e këtij ligji.".

Neni 6

Në nenin 14 shtohet paragraf i ri (2), si vijon:

"Subjekti afarist mund të parashtrojë kërkesë për nënshkrim të marrëveshjes për mbështetjen financiare për më shumë lloje të mbështetjes financiare për investime nga paragrafi (1) i këtij neni.".

Neni 7

Në nenin 15 në paragrafin (2) fjala "vazhdimësi" shlyhet, fjalët: "Republika e Maqedonisë" zëvendësohen me fjalët: "Republika e Maqedonisë së Veriut", kurse pika në fund të fjalisë zëvendësohet me presje dhe shtohen fjalët: "për muajt për të cilët është paguar neto pagë".

Neni 8

Në nenin 16 pika 1 ndryshohet si vijon:

"Të realizojë rritje të të ardhurave të përgjithshme prej punës në pajtim me nenin 9 paragrafi (1) alineja (2) e këtij ligji dhe".

Neni 9

Në nenin 17 paragrafët (1), (2) dhe (3) fjalët: "Republika e Maqedonisë" zëvendësohen me fjalët: "Republika e Maqedonisë së Veriut".

Neni 10

Në nenin 18 alineja 1 ndryshohet si vijon:

"- kushtet nga neni 9 paragrafi (1) alinetë 2 dhe 3 të këtij ligji dhe".

Në alinenë 2 fjalët: "Republika e Maqedonisë" zëvendësohen me fjalët: "Republika e Maqedonisë së Veriut.".

Neni 11

Në nenin 20 paragrafi (3) pas fjalës "justifikuara" shtohet fjala "investuese", kurse fjalët: "Republika e Maqedonisë" zëvendësohen me fjalët: "Republika e Maqedonisë së Veriut".

Në paragrafin (4) në alinenë 1 pas fjalës „instrumente" vihet presje dhe shtohen fjalët „makina të reja".

Neni 12

Në nenin 21 paragrafi (1) alineja 1 ndryshohet si vijon:

"- kushtet nga neni 9 paragrafi (1) alinetë 2 dhe 3 të këtij ligji dhe".

Alineja 2 shlyhet.

Neni 13

Në nenin 22 në fjalinë hyrëse, fjalët: "Republika e Maqedonisë" zëvendësohen me fjalët: "Republika e Maqedonisë së Veriut".

Në alinenë 2 shuma "20.000.000" zëvendësohet me shumën "15.000.000".

Neni 14

Në nenin 23 paragrafi (1) në fjalinë hyrëse, si dhe në pikat a) b) dhe v), fjalët: "Republika e Maqedonisë" zëvendësohen me fjalët: "Republika e Maqedonisë së Veriut".

Neni 15

Në pikën 25 paragrafi (1) pika në fund të fjalisë zëvendësohet me presje dhe shtohen fjalët: "si dhe për mjete jomateriale".

Në paragrafin (2) fjalët: "Republika e Maqedonisë" zëvendësohen me fjalët: "Republika e Maqedonisë së Veriut", ndërsa fjalët: "gjatë kohëzgjatjes së tërë projektit investues" shlyhen.

Neni 16

Në nenin 26 paragrafi (1) ndryshohet si vijon:

"Për realizimin e mbështetjes financiare nga neni 25 të këtij ligji subjekti afarist duhet t'i plotësojë kushtet nga neni 9 paragrafi (1) i këtij ligji.".

Neni 17

Në nenin 27 paragrafi (2) fjalët: “Republika e Maqedonisë” zëvendësohen me fjalët: “Republika e Maqedonisë së Veriut”.

Neni 18

Në nenin 29 paragrafi (2) pas fjalës “Maksimal” shtohet fjala “vjetor”, kurse fjalët: “në vit” shlyhen, e fjalët: “Republika e Maqedonisë” zëvendësohen me fjalët: “Republika e Maqedonisë së Veriut”.

Neni 19

Në nenin 30 paragrafi (1) alineja 2 ndryshohet si vijon:

“- ta plotësojë kushtin nga neni 9 paragrafi (1) alineja 3 e këtij ligji dhe të realizojë rritje të të ardhurave nga puna prej së paku 5% mbi mesataren në tri vitet paraprake, ose për periudhë më të shkurtër varësisht prej datës në të cilën ndërmarrja është themeluar ose ka filluar me veprimtari të përcaktuar në pajtim me marrëveshjen për mbështetje financiare.”.

Neni 20

Në nenin 31 paragrafi (2) fjalët: “Republika e Maqedonisë” zëvendësohen me fjalët: “Republika e Maqedonisë së Veriut”.

Neni 21

Neni 32 ndryshohet si vijon:

“Për realizimin e mbështetjes financiare nga neni 31 të këtij ligji subjekti afarist duhet t’i plotësojë kushtet nga neni 9 paragrafi (1) i këtij ligji.”.

Neni 22

Në nenin 33 paragrafi (1) fjalët: “Republika e Maqedonisë” zëvendësohen me fjalët: “Republika e Maqedonisë së Veriut”.

Shtohet paragraf i ri (2), si vijon:

“(2) Shtetasit e Republikës së Maqedonisë së Veriut nga paragrafi (1) i këtij neni, duhet të posedojnë së paku 51% të pronësisë së subjektit afarist, gjatë parashtrimit të kërkesës për pagesë, si dhe për gjithë periudhën e vlefshmërisë së marrëveshjes për mbështetje financiare.”.

Neni 23

Në nenin 34 paragrafi (1) si dhe në paragrafin (2) në fjalinë hyrëse dhe alinetë 1 dhe 6, fjalët: “Republika e Maqedonisë” zëvendësohen me fjalët: “Republika e Maqedonisë së Veriut”.

Neni 24

Në nenin 35 shtohet paragraf i ri (2), si vijon:

“(2) Nëse në bazë të projektimit për llojin dhe shumën maksimale të mbështetjes financiare tejkalohen mjetet e përcaktuara buxhetore për atë dedikim, pagesa bëhet proporcionalisht për shfrytëzues të mbështetjes financiare në suazat e mjeteve të përcaktuara buxhetore për vitin përkatës fiskal. Shuma që i tejkalon mjetet e përcaktuara buxhetore për atë dedikim nuk paraqet obligim të Buxhetit të Republikës së Maqedonisë së Veriut.”.

Neni 25

Në nenin 38 paragrafi (4) pika në fund të fjalisë shlyhet dhe shtohen fjalët: “me arsyetim për shkaqet për të cilat kërkesa nuk do të jetë lëndë e shqyrtimit të mëtejmë.”.

Në paragrafin (5), fjalët: “Republika e Maqedonisë” zëvendësohen me fjalët: “Republika e Maqedonisë së Veriut”.

Paragrafi (6) ndryshohet si vijon:

“Komisioni për evaluim nga paragrafi (5) i këtij neni përbëhet nga një anëtar prej Zyrës së Kryetarit të Qeverisë së Republikës së Maqedonisë së Veriut, Kabinetit të Zëvendëskryetarit të Qeverisë së Republikës së Maqedonisë së Veriut, i angazhuar për çështje ekonomike dhe për koordinim me resorët ekonomik, Ministria e ekonomisë dhe anëtarë tjerë të caktuar nga Qeveria e Republikës së Maqedonisë së Veriut.”.

Në paragrafin (8) fjalët: “Republika e Maqedonisë” zëvendësohen me fjalët: “Republika e Maqedonisë së Veriut”.

Në paragrafin (9) në fjalinë e dytë pas fjalëve: “kërkesa të pranuara” presja zëvendësohet me lidhëzën “dhe”, kurse fjalët: “dhe lartësia e mjeteve të nevojshme financiare për ndarjen e të njëjtës” shlyhen.

Neni 26

Në nenin 39 fjalët: “Republika e Maqedonisë” zëvendësohen me fjalët: “Republika e Maqedonisë së Veriut”.

Neni 27

Pas nenit 40 shtohet nen i ri 40-a, si vijon:

“Neni 40-a

Ndryshimi i marrëveshjes për mbështetje financiare

(1) Marrëveshja për mbështetje financiare të investimeve mund të ndryshohet nëse për projekt të caktuar investues subjekti afarist parashtron kërkesë për ndarje edhe të llojit tjetër të mbështetjes financiare nga neni 14 i këtij neni.

(2) Kërkesën nga paragrafi (1) i këtij neni subjekti afarist mund ta parashtrojë, më së shumti në afat prej një viti nga dita e nënshkrimit të marrëveshjes për mbështetje financiare të investimeve.

(3) Periudha për të cilën bëhet ndryshim i marrëveshjes, nuk mund të jetë më e gjatë se periudha për të cilën është nënshkruar marrëveshja për mbështetje financiare të investimeve.

(4) Me kërkesën nga paragrafi (1) i këtij neni parashtrohet dokumentacion i përcaktuar në nenin 37 paragrafi (2) i këtij ligji.

(5) Kërkesa nga paragrafi (1) i këtij neni parashtrohet në organet kompetente nga neni 36 paragrafët (2) dhe (3) të këtij ligji.

(6) Procedura për vendosje sipas kërkesës nga paragrafi (4) i këtij neni, bëhet në pajtim me nenin 38 të këtij ligji.

(7) Organet kompetente nga neni 36 paragrafët (2) dhe (3) të këtij ligji, në bazë të raportit të Komisionit për evaluim nga neni 38 paragrafi (9) i këtij ligji, më së voni në afat prej 30 ditëve pas pranimit të Raportit prej Qeverisë së Republikës së Maqedonisë së Veriut parashtrojnë draft aneks të marrëveshjes për ndryshimin e marrëveshjes për mbështetje financiare të investimeve për marrje pëlqimi.

(8) Aneksin e marrëveshjes nga paragrafi (7) i këtij neni e nënshkruan Qeveria e Republikës së Maqedonisë së Veriut, kurse në emër të Qeverisë e nënshkruan njëri prej nënshkruesve të shënuar në nenin 34 paragrafi (2) i këtij ligji.".

Neni 28

Në nenin 42 pas fjalëve: "përcjellin" shtohen fjalët: "dhe kryejnë kontroll mbi".

Neni 29

Në nenin 43 paragrafi (1) fjalët: "30 qershor" zëvendësohen me fjalët: "31 tetor", kurse fjalët: "Republika e Maqedonisë" zëvendësohen me fjalët: "Republika e Maqedonisë së Veriut".

Pas paragrafit (3) shtohet paragraf i ri (4), si vijon:

"(4) Llojet e shpenzimeve të justifikuara investuese dhe mënyrën e zbatimit të pagesës së mbështetjes financiare i përcakton ministri i Ekonomisë.".

Neni 30

Pas nenit 43 shtohet nen i ri 43-a, si vijon:

"Neni 43-a

Subjektet afariste që do të lidhin marrëveshje për mbështetje financiare deri më 30 shtator në vitin rrjedhës, mund të parashtrojnë kërkesa për pagesë të mbështetjes financiare për shpenzimet e realizuara të justifikuara investuese, të realizuara në vitin paraprak në pajtim me këtë ligj më së shumti deri më 31 tetor vitin rrjedhës. Mbështetja e miratuar financiare do të paguhet më së voni deri më 25 dhjetor të vitit rrjedhës.".

Neni 31

Pas nenit 44 shtohet nen i ri 44-a, si vijon:

"Neni 44-a

Kontrolli i zbatimit të marrëveshjeve për mbështetje financiare

(1) Kontrollin mbi zbatimin e marrëveshjeve për mbështetje financiare të investimeve e kryejnë organet kompetente nga neni 36 paragrafët (2) dhe (3) të këtij ligji dhe përfaqësues të Ministrisë së Ekonomisë.

(2) Kontroll nga paragrafi (1) i këtij neni kryejnë persona të autorizuar të punësuar në organe kompetente nga neni 36 paragrafët (2) dhe (3) të këtij ligji dhe Ministria e ekonomisë, me autorizimin për kryerje të kontrollit, të lëshuar nga drejtori i organeve kompetente nga neni 36 paragrafët (2) dhe (3) të këtij ligji dhe autorizim të lëshuar prej ministrit të Ekonomisë për përfaqësues të Ministrisë së Ekonomisë.

(3) Mënyrën e kryerjes së kontrollit do ta përcaktojë ministri i Ekonomisë.".

Neni 32

(1) Subjektet afariste që kanë lidhur marrëveshje për mbështetje financiare të investimeve në pajtim me Ligjin për mbështetje financiare të investimeve ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 83/18), mund të parashtrojnë kërkesë për ndryshimin e marrëveshjeve për shkak të harmonizimit me dispozitat e këtij ligji, në afat prej 60 ditësh nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

(2) Kërkesa nga paragrafi (1) i këtij neni parashtrohet në organet kompetente nga neni 36 paragrafët (2) dhe (3) të Ligjit për mbështetje financiare të investimeve ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 83/18) për nënshkrim të aneksit të marrëveshjes për mbështetje financiare të investimeve.

(3) Procedura për vendosje për kërkesën nga paragrafi (1) i këtij neni, kryhet në pajtim me nenin 38 të Ligjit për mbështetje financiare të investimeve ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 83/18).

(4) Aneksin e marrëveshjes nga paragrafi (2) të këtij neni e nënshkruan Qeveria e Republikës së Maqedonisë së Veriut, kurse në emër të Qeverisë e nënshkruan njëri prej nënshkruesve të shënuar në nenin 34 paragrafi (2) të Ligjit për mbështetje financiare të investimeve ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 83/18).

(5) Nëse subjektet afariste nuk veprojnë në afatin e përcaktuar në paragrafin (1) të këtij neni, realizimi i mbështetjes financiare do të zhvillohet në pajtim me dispozitat e Ligjit për mbështetje financiare të investimeve ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 83/18).

Neni 33

Aktet nënligjore të parapara me këtë ligj do të miratohen në afat prej 30 ditësh nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

Neni 34

Ky ligj hyn në fuqi në ditën e botimit në "Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë së Veriut".

1244.

Врз основа на членот 75, ставови 1, 2 и 3 од Уставот на Република Северна Македонија, претседателот на Република Северна Македонија и претседателот на Собранието на Република Северна Македонија издаваат

У К А З

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА СЛОБОДЕН ПРИСТАП ДО ИНФОРМАЦИИ ОД ЈАВЕН КАРАКТЕР

Се прогласува Законот за изменување и дополнување на Законот за слободен пристап до информации од јавен карактер,

што Собранието на Република Северна Македонија го донесе на седницата одржана на 27 март 2019 година.

Бр. 08-2170/2
17 мај 2019 година
Скопје

Претседател на Република
Северна Македонија,
Стево Пендаровски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Северна Македонија,
м-р **Talat Xhaferi,** с.р.

З А К О Н
ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА СЛОБОДЕН ПРИСТАП ДО ИНФОРМАЦИИ ОД ЈАВЕН КАРАКТЕР

Член 1

Во Законот за слободен пристап до информации од јавен карактер („Службен весник на Република Македонија“ број 13/2006, 86/2008, 6/10, 42/14, 148/15, 55/16 и 64/18), во член 6 по ставот (2) се додаваат три нови ставови (3), (4) и (5), кои гласат:

„(3) По исклучок од ставот (1) на овој член, имателот на информации кој располага со податоци кои се однесуваат на плаќањата преку органот на државната управа кој е надлежен за трезорското работење, е должен да ја информира јавноста за истите преку својата веб страница.

(4) Формата и содржината на податоците кои се објавуваат, како и начинот на нивното објавување ја пропишува министерот за финансии, а особено се однесуваат на: назив и сметка на давач (буџетски корисник), назив и расходно конто, назив и програма, износ, единствен даночен број на примач (само за правни лица) и назив на примач (само име и презиме кај физички лица).

(5) Објавените лични податоци во врска со информациите од ставот (4) на овој член може да бидат достапни не повеќе од две години, од денот на објавата.”.

Ставот (3) станува став (6).

Член 2

Овој закон влегува во сила со денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

L I GJ
PËR NDRYSHIMIN DHE PLOTËSIMIN E LIGJIT PËR QASJE TË LIRË TE INFORMATAT ME KARAKTER PUBLIK

Neni 1

Në Ligjin për qasje të lirë te informatat me karakter publik (Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë numër 13/2006, 86/2008, 6/10, 42/14, 148/15, 55/16 dhe 64/18), në nenin 6 pas paragrafit (2) shtohen tre paragrafë të rinj (3), (4) dhe (5), si vijojnë:

"(3) Me përjashtim të paragrafit (1) të këtij neni, poseduesi i informatave i cili disponon me të dhëna lidhur me pagesat nëpërmjet organit të administratës shtetërore i cili është kompetent për punën e thesarit, është i obliguar ta informojë publikun për të njëjtat nëpërmjet ueb faqes së tij.

(4) Formën dhe përmbajtjen e të dhënave që publikohen, si dhe mënyrën e publikimit të tyre e përcakton ministri i Financave, e në veçanti kanë të bëjnë me: emrin dhe llogarinë e dhënësit (shfrytëzuesi buxhetor), emrin dhe konton e shpenzimeve, emrin dhe programin, shumën, numrin unik tatimor të pranuesit (vetëm për personat juridikë) dhe emrin e pranuesit (vetëm emri dhe mbiemri te personat fizikë).

(5) Të dhënat personale të publikuara në lidhje me informatat nga paragrafi (4) i këtij neni mund të jenë të kapshme jo më shumë se dy vjet, nga dita e publikimit.".

Paragrafi (3) bëhet paragraf (6).

Neni 2

Ky ligj hyn në fuqi në ditën e botimit në "Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë".

1245.

Врз основа на членот 75 ставови 1, 2 и 3 од Уставот на Република Северна Македонија, претседателот на Република Северна Македонија и претседателот на Собранието на Република Северна Македонија издаваат

У К А З
ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА РЕГИСТРИРАЊЕ НА ГОТОВИНСКИ ПЛАЌАЊА

Се прогласува Законот за изменување и дополнување на Законот за регистрирање на готовински плаќања,

што Собранието на Република Северна Македонија го донесе на седницата одржана на 24 април 2019 година.

Бр. 08-2588/2
17 мај 2019 година
Скопје

Претседател
на Република Северна Македонија,
Стево Пендаровски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Северна Македонија,
м-р **Talat Xhaferi,** с.р.

З А К О Н
ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА РЕГИСТРИРАЊЕ НА ГОТОВИНСКИ ПЛАЌАЊА

Член 1

Во Законот за регистрирање на готовински плаќања („Службен весник на Република Македонија“ број 31/2001, 42/2003, 40/2004, 70/2006, 126/2006, 88/2008, 133/2009, 171/10, 185/11, 6/12, 79/13, 188/13, 115/14, 129/15, 154/15, 23/16 и 11/18), во член 4 ставот 4 се менува и гласи:

„По исклучок од ставот 2 на овој член во случај кога трговијата се врши преку посредници или дистрибутери даночниот обврзник фискалната сметка ја издава на дистрибутерот кој е должен да ја врачи на купувачот при плаќање на цената на доброто.“.

Член 2

По членот 5-а се додава нов член 5-б, кој гласи:

„Член 5-б

Даночниот обврзник при издавање на секоја фискална сметка преку фискалниот систем на опрема е должен точно да ги внесе податоците во фискалната сметка за опис и количина на прометот на добро, односно услуга, како и задолжителниот опис на плаќањата или делумните плаќања (во готово или со платежна картичка).“.

Член 3

Во членот 10 став 1 точката на крајот од реченицата се брише и се додаваат зборовите: „кон која треба да се приложи фискалната сметка која се сторнира.“.

Член 4

По членот 10 се додава нов член 10-а, кој гласи:

„Член 10-а

Не е дозволено издавање сметка за сторна трансакција по истекот на 15 минути од издавањето на фискалната сметка во случај на:

- вршење на промет на храна и пијалаци за консумирање во рамки на објектот на давателот на услугата и

- приредување на игри на среќа во обложувалници уредени согласно со закон.“.

Член 5

Членот 20-а се менува и гласи:

„Управата за јавни приходи врши контрола над спроведувањето и примената на одредбите од овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон.

Контролата ја вршат даночни инспектори и даночни контролори.

За вршење на контролата на даночниот обврзник му се доставува налог за контрола непосредно пред започнување на контролата.

По исклучок од ставот 3 на овој член, во случај кога е непознат идентитетот на даночниот обврзник, налогот за контрола се доставува на почетокот на контролата или најдоцна до завршувањето на контролата, во случај кога со непосредно предавање на налогот за контрола би се спречила или попречила контролата.

Доколку при вршењето на контролата, даночниот инспектор или даночниот контролор утврди дека даночниот обврзник нема воведено фискален систем на опрема за регистрирање на готовинските плаќања составува записник во кој ја внесува констатираната незаконитост. Врз основа на констатираната незаконитост Управата за јавни приходи донесува решение со кое на даночниот обврзник ќе му забрани вршење на дејност во деловната просторија во траење од 30 дена.

Доколку при вршењето на контролата даночниот инспектор или даночниот контролор утврди дека даночниот обврзник прометот не го регистрира преку фискален систем на опрема или не издава фискална сметка на купувачите, односно на корисниците на услугата, составува записник во кој ја внесува констатираната незаконитост. Врз основа на констатираната незаконитост Управата за јавни приходи донесува решение со кое на даночниот обврзник ќе му забрани вршење на дејност во деловната просторија до плаќање на глобата, но не подолго од 15 дена.

Доколку при вршењето на контролата кај даночниот обврзник, даночниот инспектор или даночниот контролор по втор пат утврдат ист прекршок од ставот 6 на овој член, во рок од две години од денот на изрекување на последниот прекршок од страна на даночниот инспектор или даночниот контролор, Управата за јавни приходи донесува решение со кое на даночниот обврзник ќе му забрани вршење на дејност во деловната просторија во траење од 15 дена.

Доколку при вршењето на контролата се утврди повторување на ист прекршок од ставот 7 на овој член, во рок од две години од денот на изрекување на последниот прекршок од страна на даночниот инспектор или даночниот контролор, тогаш Управата за јавни приходи донесува решение со кое на даночниот обврзник ќе му забрани вршење на дејност во деловната просторија во траење од 30 дена. Такво решение ќе се донесе за секое повторување на прекршокот во рок од две години од денот на изрекување на последниот прекршок од страна на даночниот инспектор или даночниот контролор.

Доколку даночниот обврзник во рокот определен со решението од ставот 5 на овој член не ги отстрани утврдените незаконитости, Управата за јавни приходи ќе донесе решение со кое на даночниот обврзник ќе му забрани вршење на дејност во деловната просторија во траење од 30 дена.

Против решението од ставовите 5, 6, 7, 8 и 9 на овој член даночниот обврзник може да поведе управен спор пред надлежниот суд. Тужбата не го одлага извршувањето на решението.“.

Член 6

Во членот 21 став 2 се менува и гласи:

„Глоба во износ од 30% од одмерената глоба за правното лице ќе му се изрече на одговорното лице во правното лице за прекршокот од ставот 1 на овој член.”.

Во ставот 3 по зборовите: „физичко лице” се додаваат зборовите: „кое врши самостојна дејност”.

Член 7

Во членот 21-а став 1 по точката 1) се додаваат две нови точки 1-а) и 1-б), кои гласат:

„1-а) во фискалната сметка неточно го внесе податокот за задолжителниот опис на плаќањата или делумните плаќања (во готово или со платежна картичка) (член 5-б);

1-б) кон издадената сметка за сторна трансакција не ја приложи фискалната сметка која се сторнира (член 10 став 1);“.

По точката 2) се додава нова точка 2-а), која гласи:

„2-а) издаде сметка за сторна трансакција при вршење на промет на храна и пијалаци за консумирање во рамки на објектот на давателот на услугата и при приредување на игри на среќа во обложувалници по истекот на 15 минути од издавањето на фискалната сметка (член 10-а);“.

Ставот 2 се менува и гласи:

„Глоба во износ од 30% од одмерената глоба за правното лице ќе му се изрече на одговорното лице во правното лице за прекршокот од ставот 1 на овој член.”.

Во ставот 3 по зборовите: „физичко лице” се додаваат зборовите: „кое врши самостојна дејност”.

Член 8

Во членот 21-б став 2 се менува и гласи:

„Глоба во износ од 30% од одмерената глоба за правното лице ќе му се изрече на одговорното лице во правното лице за прекршокот од ставот 1 на овој член.”.

Во ставот 3 по зборовите: „физичко лице” се додаваат зборовите: „кое врши самостојна дејност”.

Член 9

Во членот 22 став 2 по зборовите: „физичко лице” се додаваат зборовите: „кое врши самостојна дејност”.

Член 10

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија”.

_____

L I GJ
PËR NDRYSHIMIN DHE PLOTËSIMIN E LIGJIT PËR REGJISTRIM TË PAGESAVE ME PARA TË GATSHME

Neni 1

Në Ligjin për regjistrimin e pagesave me para të gatshme ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 31/2001, 42/2003, 40/2004, 70/2006, 126/2006, 88/2008, 133/2009, 171/10, 06/12, 79/13, 188/13, 115/14, 129/15, 154/15, 23/16 dhe 11/18), në nenin 4 paragrafi 4 ndryshohet si vijon:

"Me përjashtim nga paragrafi 2 i këtij neni në rast kur tregtia kryhet përmes ndërmjetësve ose distributorëve, obliguesi tatimor llogarinë fiskale ia lëshon distributorit i cili është i detyruar t'ia dorëzojë blerësit gjatë pagesës së çmimit të së mirës.".

Neni 2

Pas nenit 5-a shtohet nen i ri 5-b, si vijon:

"Neni 5-b"

Obliguesi tatimor gjatë lëshimit të çdo llogarie fiskale përmes sistemit fiskal të pajisjeve është i detyruar saktësisht t’i futë të dhënat në llogarinë fiskale për përshkrim dhe sasinë e qarkullimit të së mirës, respektivisht shërbimit, si dhe përshkrimin e detyrueshëm të pagesave ose pagesave të pjesshme (me para të gatshme ose me kartelë pagesore).”.

Neni 3

Në nenin 10 paragrafi 1 pika në fund të fjalisë shlyhet dhe shtohen fjalët: "me të cilën duhet të dorëzohet llogaria fiskale që anulohet.".

Neni 4

Pas nenit 10 shtohet nen i ri 10-a, si vijon:

"Neni 10-a

Nuk lejohet lëshimi i llogarisë për transaksion të anuluar pas kalimit të 15 minutave nga lëshimi i llogarisë fiskale në rast të:

- kryerjes së qarkullimit të ushqimit dhe pijeve për konsum në suaza të objektit të dhënësit të shërbimit dhe
- organizimit të lojërave të fatit në bastore të rregulluara në pajtim me ligjin.".

Neni 5

Neni 20-a ndryshohet si vijon:

"Drejtoria e të Hyrave Publike kryen kontroll mbi zbatimin dhe implementimin e dispozitave të këtij ligji dhe dispozitave të miratuara në bazë të këtij ligji.

Kontrollin e kryejnë inspektorët tatimorë dhe kontrollorët tatimorë.

Për kryerjen e kontrollit obliguesit tatimor i dorëzohet urdhër për kontroll drejtpërdrejt para fillimit të kontrollit.

Me përjashtim nga paragrafi 3 të këtij neni, në rast kur është i panjohur identiteti i obliguesit tatimor, urdhri për kontroll dorëzohet në fillim e kontrollit ose më së voni pas përfundimit të kontrollit, në rast kur me dorëzimin e drejtpërdrejtë të urdhrit të kontrollit do të pengohej ose do të pamundësohet kontrolli.

Nëse gjatë kryerjes së kontrollit, inspektori tatimor ose kontrollori tatimor konstaton se obliguesi tatimor nuk ka vendosur sistem fiskal të pajisjes për regjistrimin e pagesave me para të gatshme përpilon procesverbal në të cilin e fut paligjshmërinë e konstatuar. Në bazë të paligjshmërisë së konstatuar, Drejtoria e të Hyrave Publike miraton aktvendim me të cilin obliguesit tatimor do t'ia ndalojë kryerjen e veprimtarisë në hapësirën afariste në kohëzgjatje prej 30 ditësh.

Nëse gjatë kryerjes së kontrollit inspektori tatimor ose kontrollori tatimor konstatojnë se obliguesi tatimor nuk e regjistron qarkullimin përmes sistemit fiskal të pajisjes ose nuk lëshon llogari fiskale për blerësit respektivisht shfrytëzuesit e shërbimit, përpilon procesverbal në të cilin futet paligjshmëria e konstatuar. Në bazë të paligjshmërisë së konstatuar, Drejtoria e të Hyrave Publike miraton aktvendim me të cilin obliguesit tatimor do t'ia ndalojë kryerjen e veprimtarisë në hapësirat afariste deri në pagimin e gjobës, por jo më gjatë se 15 ditë.

Nëse gjatë kryerjes së kontrollit tek obliguesi tatimor, inspektori tatimor ose kontrollori tatimor për herë të dytë konstatojnë kundërvajtje të njëjtë nga paragrafi 6 i këtij neni në afat prej dy vjetëve nga dita e shqiptimit të kundërvajtjes së fundit nga ana e inspektorit tatimor ose kontrollorit tatimor, Drejtoria e të Hyrave Publike miraton aktvendim me të cilin obliguesit tatimor do t'ia ndalojë kryerjen e veprimtarisë në hapësirat afariste në kohëzgjatje prej 15 ditësh.

Nëse gjatë kryerjes së kontrollit konstatohet përsëritje e kundërvajtjes së njëjtë nga paragrafi 7 të këtij neni në afat prej dy vjetëve nga dita e shqiptimit të kundërvajtjes së fundit nga ana e inspektorit tatimor ose kontrollorit tatimor, Drejtoria e të Hyrave Publike miraton aktvendim me të cilin obliguesit tatimor do t'ia ndalojë kryerjen e veprimtarisë në hapësirat afariste në kohëzgjatje prej 30 ditësh. Aktvendim i tillë do të miratohet për çdo përsëritje të kundërvajtjes në afat prej dy vjetëve nga dita e shqiptimit të kundërvajtjes së fundit nga ana e inspektorit tatimor ose kontrollorit tatimor.

Nëse obliguesi tatimor në afatin e përcaktuar me aktvendimin nga paragrafi 5 të këtij neni nuk i mënjanon paligjshmëritë e përcaktuara, Drejtoria e të Hyrave Publike do të miratojë aktvendim me të cilin obliguesit tatimor do t'ia ndalojë kryerjen e veprimtarisë në hapësira afariste në kohëzgjatje prej 30 ditësh.

Kundër aktvendimit nga paragrafët 5, 6, 7, 8 dhe 9 të këtij neni, obliguesi tatimor mund të ngritë kontest administrativ para gjykatës kompetente. Padia nuk e prolongon zbatimin e aktvendimit.”.

Neni 6

Në nenin 21 paragrafi 2 ndryshohet si vijon:

"Gjobë në shumë prej 30% të gjobës së përcaktuar për personin juridik do t'i shqiptohet personit përgjegjës në personin juridik për kundërvajtjen nga paragrafi 1 të këtij neni."

Në paragrafin 3 pas fjalëve: "person fizik", shtohen fjalët: "i cili kryen veprimtari të pavarur".

Neni 7

Në nenin 21-a paragrafi 1 pas pikës 1) shtohen dy pika të reja 1-a) dhe 1-b), si vijojnë:

"1-a) në llogarinë fiskale në mënyrë të pasaktë e fut të dhënën për përshkrimin e detyrueshëm të pagesës ose pagesave të pjesshme (me para të gatshme ose me kartelë pagesore) (neni 5-b);

1-b) llogarisë së lëshuar për transaksion të anuluar nuk i bashkëngjitë llogarinë fiskale që anulohet (neni 10 paragrafi 1);".

Pas pikës 2) shtohet pikë e re 2-a), si vijon:

"2-a) lëshon llogari për transaksion të anuluar gjatë kryerjes së qarkullimit me ushqim dhe pije për konsum në kuadër të objektit të ofruesit të shërbimit dhe gjatë organizimit të lojërave të fatit në bastore pas kalimit të 15 minutave nga lëshimi i llogarisë fiskale (neni 10 -a); "

Paragrafi 2 ndryshohet si vijon:

"Gjobë në shumë prej 30% të gjobës së përcaktuar për personin juridik do t'i shqiptohet personit përgjegjës në personin juridik për kundërvajtjen nga paragrafi 1 të këtij neni."

Në paragrafin 3, pas fjalëve: "person fizik", shtohen fjalët: "i cili kryen veprimtari të pavarur".

Neni 8

Në nenin 21-b paragrafi 2 ndryshohet si vijon:

"Gjobë në shumë prej 30% të gjobës së përcaktuar për personin juridik do t'i shqiptohet personit përgjegjës në personin juridik për kundërvajtje nga paragrafi 1 të këtij neni.".

Në paragrafin 3 pas fjalëve: "person fizik" shtohen fjalët: "i cili kryen veprimtari të pavarur".

Neni 9

Në nenin 22 paragrafi 2 pas fjalëve: "person fizik", shtohen fjalët: "i cili kryen veprimtari të pavarur".

Neni 10

Ky ligj hyn në fuqi në ditën e tetë nga dita e botimit në "Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë".

1246.

Врз основа на членот 75 ставови 1, 2 и 3 од Уставот на Република Северна Македонија, претседателот на Република Северна Македонија и претседателот на Собранието на Република Северна Македонија издаваат

У К А З
ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ЦЕНТРАЛЕН РЕГИСТАР НА НАСЕЛЕНИЕ

Се прогласува Законот за Централен регистар на население,

што Собранието на Република Северна Македонија го донесе на седницата одржана на 24 април 2019 година.

Бр. 08-2582/2
17 мај 2019 година
Скопје

Претседател
на Република Северна Македонија,
Стево Пендаровски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Северна Македонија,
м-р **Talat Xhaferi,** с.р.

З А К О Н
ЗА ЦЕНТРАЛЕН РЕГИСТАР НА НАСЕЛЕНИЕ

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

1. ПРЕДМЕТ НА ЗАКОНОТ

Член 1

Со овој закон се уредуваат правата, обврските и одговорностите на органите на државната управа, единиците на локалната самоуправа и другите државни органи основани согласно со Уставот и со закон, судовите, јавните обвинителства, државното правобранителство, правни и други лица на кои со закон им е доверено да вршат јавни овластувања, правни лица кои даваат и обезбедуваат услуги од јавен интерес, односно субјекти од областа на образованието, здравството, социјалната и детската заштита, финансиите, банкарството, осигурувањето, енергетиката, водоснабдувањето, електронските комуникации, поштенските услуги и комуналните услуги, кои се однесуваат на Централниот регистар на население, структурата и содржината на Централниот регистар на население, условите за негово користење, размената на податоци помеѓу надлежните органи и другите субјекти, како и правата и обврските на населението во Република Северна Македонија.

2. ЦЕЛИ НА ЗАКОНОТ

Член 2

(1) Целта на овој закон е обезбедување на пристап до податоците за населението во Република Северна Македонија заради остварување на правата и обврските или користење на услуги обезбедени од страна на надлежни органи или други лица, согласно со закон.

(2) Со воспоставувањето на Централниот регистар на население (во натамошниот текст: Регистарот), кој се води во Министерството за информатичко општество и администрација во електронска форма, се обезбедува унифициран и единствен начин на водење на поединечните бази на податоци за населението, врз основа на утврдени стандарди и процедури, согласно со одредбите од овој закон.

3. ПРИМЕНА НА ЗАКОНОТ

Член 3

(1) Со одредбите од овој закон се уредува извршувањето на надлежностите утврдени со закон за органите на државната управа, единиците на локалната самоуправа и другите државни органи основани согласно со Уставот и со закон, судовите, јавните обвинителства, државното правобранителство, правни и други лица на кои со закон им е доверено да вршат јавни овластувања, правни лица кои даваат и обезбедуваат услуги од јавен интерес, односно субјекти од областа на образованието, здравството, социјалната и детската заштита, финансиите, банкарството, осигурувањето, енергетиката, водоснабдувањето, електронските комуникации, поштенските услуги и комуналните услуги, при обезбедување на услуги за остварување на правата и обврските од интерес и за потребите на населението во Република Северна Македонија, а поврзани со податоците содржани во Регистарот.

(2) Со одредбите од овој закон се уредува водењето на поединечните бази на податоци од страна на надлежните органи, согласно со одредбите од овој закон.

(3) Со одредбите од овој закон се уредува и пристапот и обработката на податоците содржани во Регистарот од страна на другите субјекти, согласно со одредбите од овој закон.

(4) Одредбите на овој закон се однесуваат на личните податоци на граѓаните на Република Северна Македонија, кои живеат во државата или во странство, како и на податоците за странски државјани со регулиран престој во Република Северна Македонија подолго од една година.

(5) Одредбите од овој закон се применуваат за извршување на надлежностите утврдени со закон за органите на државната управа кои имаат за цел заштита на правниот поредок, спречување и откривање на казниви дела како и преземање мерки за гонење на сторителите на тие дела утврдени со закон.

(6) Одредбите од овој закон не се однесуваат на личните податоци на физичките лица кои се упатени на привремен престој во Република Северна Македонија заради извршување на работни задачи за целите на странски дипломатски претставништва, мисии или конзуларни претставништва, членовите на нивните семејства кои престојуваат во Република Северна Македонија, физичките лица кои се исклучени од примената на домашното право врз основа на меѓународни конвенции, лицата со регулиран краткотраен престој во Република Северна Македонија, како и сите други лица опфатени со Виенската конвенција за дипломатски односи од 1961 година, Виенската конвенција за конзуларни односи од 1963 година или Виенската конвенција за претставување на државите во нивните односи со меѓународните организации од универзален карактер од 1975 година.

4. ДЕФИНИЦИИ

Член 4

(1) Одделни изрази употребени во овој закон го имаат следното значење:

1. Централен регистар на население е интегрирана база на лични податоци на населението во Република Северна Македонија, создадена врз основа на автоматско интегрирање на податоците содржани во поединечните бази на податоци што ги водат надлежните органи, во согласност со нивните законски утврдени надлежности, преку употреба на алгоритми и логички поврзани процеси кои ги прочистуваат личните податоци на населението, а која база на податоци го содржи последниот упис или упис на промена на личен податок, евидентирана во поединечната база на податоци во надлежност на конкретен државен орган – изворник на податоци;

2. Контролор и обработувач на податоците од Регистарот е Министерството за информатичко општество и администрација (во натамошниот текст: Министерството);

3. Корисник на податоците од Регистарот се надлежните органи и други субјекти кои имаат соодветно ниво на пристап до личните податоци, во зависност од својата надлежност, заради остварување на своите законски утврдени надлежности;

4. Единствен обработувач и корисник на податоците од Регистарот е органот на државната управа надлежен за извршувањето на работите од областа на државната статистика, согласно со Законот за државната статистика;

5. Население се граѓаните на Република Северна Македонија, кои живеат во државата или во странство, како и странски државјани со регулиран престој во Република Северна Македонија подолго од една година;

6. Надлежен орган се органите на државната управа, единиците на локалната самоуправа и другите државни органи основани согласно со Уставот и со закон, кои обезбедуваат услуги за остварување на правата и обврските од интерес и за потребите на населението во Република Северна Македонија;

7. Други субјекти во смисла на овој закон се:

- судовите, јавните обвинителства, државното правобранителство,
- правни и други лица на кои со закон им е доверено да вршат јавни овластувања,
- правни лица кои даваат и обезбедуваат услуги од јавен интерес, односно субјекти од областа на образованието, здравството, социјалната и детската заштита, финансиите, банкарството, осигурувањето, енергетиката, водоснабдувањето, електронските комуникации, поштенските услуги и комуналните услуги;

8. Крипција на податоци е логички поврзан процес изведен со користење на алгоритми преку кој се обезбедува тајност и доверливост на податоците во комуникација помеѓу надлежните органи и субјектите и претставува мерка за спречување на неовластен пристап до Регистарот и истовремено го потврдува интегритетот и изворот на податоците;

9. Изворник на податоци е надлежен орган кој прв пат врши упис, промена или бришење на личен податок и обезбедува чување на личните податоци врз основа на закон и истиот има својство на контролор и обработувач на податоците од поединечните бази на податоци;

10. Овластено лице е:

- лице вработено во надлежен орган кое согласно описот и видот на работните задачи е овластено да врши прием на барања за уписи или промени на лични податоци поднесени од физички лица при користењето на услугите од тој орган,
- раководно лице на надлежен орган, раководно лице на друг субјект или лице вработено во надлежен орган или друг субјект, кое согласно описот и видот на работните задачи е овластено да издава конкретни акти во име на надлежниот орган или другиот субјект, по претходно овластување од раководното лице кое раководи со надлежниот орган или другиот субјект,
- лице вработено во друг субјект кое согласно описот и видот на работните задачи е овластено да врши прием на барања за уписи или промени на лични податоци поднесени од физички лица или да издава документација во име на правното лице-друг субјект;

11. Статус на податочен сет е статус на конкретен сет на лични податоци што се однесуваат на конкретно физичко лице евидентирано во поединечни бази на податоци и може да биде активен или пасивен податок, во зависност од тоа дали субјектот на личните податоци е жив или починат;

12. Експортирање на податоци е логички поврзан процес преку користење на алгоритми за безбедно вадење на податоци од Регистарот;

13. Податочен сет е комбинација од повеќе поединечни лични податоци што се однесуваат на конкретно физичко лице од кои може да се утврди за кое физичко лице се однесуваат и истите ја претставуваат содржината на секоја поединечна база на податоци што ја води надлежен орган, согласно со закон;

14. Реално време го означува времето во кое се врши упис, промена или бришење во моментот на преземањето на конкретната активност, со отстапување од 5 минути од времето на уредно извршениот упис, промена или бришење.

15. Генерирање во смисла на овој закон е логички поврзан процес чија цел е создавање на барања или други дејствија во правниот промет, со примена на информатичко комуникациски технологии.

(2) Другите изрази употребени во овој закон имаат значење определено со закон.

5. НАЧЕЛА ЗА ВОДЕЊЕ НА РЕГИСТАРОТ

Доверливост

Член 5

Податоците содржани во Регистарот се лични податоци и се обработуваат согласно со закон.

Интегритет на податоци

Член 6

Изворниците на податоци се должни да обезбедат крипција на податоците при комуникацијата помеѓу надлежните органи и субјектите со цел да се обезбеди нивниот интегритет.

Единственост

Член 7

Податоците содржани во Регистарот се евидентираат на единствен начин и во поединечните бази на податоци преку користење на логички поврзани процеси и алгоритми во функција на прочистување на податоците, согласно со стандардите за квалитет на податоци.

Достапност

Член 8

Податоците од Регистарот се достапни на надлежните органи и другите субјекти определени со овој закон и истите се користат согласно со условите утврдени со овој закон и прописите од областа на заштитата на личните податоци.

Унифицирана размена

Член 9

(1) Со цел да се воспостави унифициран начин на размена на податоците од поединечните бази, се утврдуваат стандарди за квалитет на податоци во поединечните бази на податоци на надлежните органи.

(2) Стандардите за квалитет на податоци во поединечните бази на податоци на надлежните органи ги пропишува министерот за информатичко општество и администрација.

II. КОНТРОЛОР, ОБРАБОТУВАЧ, СТРУКТУРА И СОДРЖИНА НА РЕГИСТАРОТ

1. КОНТРОЛОР И ОБРАБОТУВАЧ НА РЕГИСТАРОТ

Член 10

(1) Контролор и обработувач на Регистарот е Министерството за информатичко општество и администрација, кое обезбедува единствена околина за пристап на надлежните органи и другите субјекти, преку која се овозможува процесот на интеграција на поединечните бази на податоци кои ја претставуваат содржината на Регистарот.

(2) Министерството за информатичко општество и администрација, во својство на контролор и обработувач на Регистарот, врши единствено автоматско интегрирање без право на внесување или промена на податоците од Регистарот, согласно со прописите од областа на заштитата на личните податоци.

2. КОНТРОЛОРИ И ОБРАБОТУВАЧИ НА СОДРЖИНАТА НА ПОДАТОЦИТЕ ОД РЕГИСТАРОТ

Член 11

(1) Контролори и обработувачи на содржината на податоците од Регистарот се: Министерството за внатрешни работи, Министерството за правда-Управа за водење на матични книги и надлежниот орган за водење на адресниот регистар на Република Северна Македонија.

(2) Органите од ставот (1) на овој член се изворници на податоците содржани во Регистарот.

3. ИНТЕГРАЦИЈА НА ПОДАТОЦИТЕ СОДРЖАНИ ВО ПОЕДИНЕЧНИТЕ БАЗИ НА ПОДАТОЦИ

Член 12

(1) Интеграцијата на податоците содржани во поединечните бази на податоци, коишто ја претставуваат содржината на Регистарот, се врши со употреба на логички поврзани процеси и алгоритми кои обезбедуваат автоматски генерирано споредување на податоците од поединечните бази на податоци на изворниците на податоци.

(2) Интеграцијата на податоците се врши преку единствената околина, во реално време.

4. СОДРЖИНА НА ПОДАТОЦИТЕ ВО РЕГИСТАРОТ

Член 13

(1) Регистарот ги содржи следниве лични податоци:

1) Име;
2) Презиме;
3) ЕМБГ;
4) Пол;
5) Датум на раѓање;
6) Место на раѓање;
- Држава,
- Општина,
- Населено место,

7) Лични документи;
- Документ,
- Број на документ,
- Вид на документ,
- Датум на издавање на документот,
- Датум на важност на документот,
- Статус на документот,
- Место на издавање на документот,
8) Мајка (ЕМБГ);
9) Татко (ЕМБГ);
10) Адреса на живеалиште;
- Општина,
- Населено место,
- Улица,
- Број (Број, Влез, Стан),
- Додаток на број,
11) Адреса на привремен престој;
- Општина,
- Населено место,
- Улица,
- Број (Број, Влез, Стан),
- Додаток на број,
12) Државјанство;
- Држава,
- Статус,
- Датум на почеток,
- Датум на престанок,
13) Брачен статус;
- Датум на брачен статус,
- Сопруг/а (ЕМБГ),
14) Смрт;
- Датум на смрт,
- Место на смрт,
- Држава,
- Општина,
- Населено место.

(2) Податоците од ставот (1) на овој член надлежните органи и другите субјекти можат да ги употребуваат единствено заради обезбедување услуги на физички лица, согласно со закон.

(3) По исклучок од ставот (2) на овој член, податоците од ставот (1) на овој член ги употребуваат надлежните органи на државната управа при извршување на нивните законски утврдени надлежности кои имаат за цел заштита на правниот поредок, спречување и откривање на казниви дела, како и преземање мерки за гонење на сторителите на тие дела утврдени со закон.

5. НОТИФИКАЦИЈА ЗА НЕСОВПАЃАЊЕ НА ПОДАТОЦИ

Член 14

(1) Во случај кога постои несовпаѓање на личните податоци содржани во поединечните бази на податоци, Регистарот испраќа нотификација за несовпаѓање на податоци до изворникот на податокот кој отстапува во чијашто база на податоци е евидентирано отстапувањето.

(2) Во случаите од ставот (1) на овој член, за точен се смета податокот кој е последно евидентиран за упис или промена на личен податок во соодветната база на податоци на изворникот на податокот, согласно со закон.

6. КОРИСТЕЊЕ НА ПОДАТОЦИТЕ ОД РЕГИСТАРОТ

Член 15

(1) Надлежните органи и другите субјекти се должни да ги користат податоците од Регистарот единствено заради остварување на своите законски утврдени надлежности или заради извршување на дејноста за која се регистрирани, на начин соодветен за остварување на целта поради која ги обезбедуваат услугите на физичките лица, согласно со закон.

(2) Овластените лица на надлежните органи и другите субјекти имаат право на пристап до податоците содржани во Регистарот, под услови и во постапка утврдена со закон, при обезбедување на услуги за остварување на правата и обврските од интерес и за потребите на физичките лица.

(3) Физичките лица, чиишто податоци се содржани во Регистарот имаат право на пристап единствено до своите лични податоци, заради остварување на право или исполнување на обврска пред надлежен орган или друг субјект, согласно со овој закон.

(4) По исклучок од ставовите (1) и (2) на овој член, органите на државната управа кои имаат за цел заштита на правниот поредок, спречување и откривање на казниви дела, како и преземање мерки за гонење на сторителите на тие дела утврдени со закон, имаат право да ги користат податоците од Регистарот единствено заради остварување на своите законски утврдени надлежности.

III. ОПШТИ И ПОЕДИНЕЧНИ ПРАВА И ОБВРСКИ

1. ПРАВА И ОБВРСКИ НА НАДЛЕЖНИТЕ ОРГАНИ И ДРУГИТЕ СУБЈЕКТИ

Општи обврски на надлежните органи и другите субјекти

Член 16

Надлежните органи и другите субјекти се должни при обезбедувањето на услугите по електронски пат преку Националниот портал за електронски услуги да ги применуваат законите со кои е утврдена постапката за обезбедување на услугите, а особено прописите од областа на заштитата на личните податоци.

Посебни обврски на изворниците на податоци

Член 17

(1) Изворниците на податоците содржани во Регистарот, определени во член 11 од овој закон, се должни да ги интегрираат следните податоци:

1. Министерство за правда - Управа за водење на матичните книги:

А. Од матичната книга на родените:
- ЕМБГ,
- Име,
- Презиме,
- Пол,
- Датум на раѓање,
- Место на раѓање,
- Држава,
- Општина,

- Населено место,
- Мајка (ЕМБГ),
- Татко (ЕМБГ),

Б. Од матичната книга на венчаните:
- Брачен статус,
- Датум на брачен статус,
- Сопруг/а (ЕМБГ),

В. Од матичната книга на умрените:
- Смрт,
- Датум на смрт,
- Место на смрт,
- Држава,
- Општина,
- Населено место,

2. Министерството за внатрешни работи, за административните податоци и тоа:

А. Лични документи:
- Документ,
- Број на документ,
- Вид на документ,
- Датум на издавање на документот,
- Датум на важност на документот,
- Статус на документот,
- Место на издавање на документот,

Б. Адреса на живеалиште:
- Општина,
- Населено место,
- Улица,
- Број (Број, Влез, Стан),
- Додаток на број,

В. Адреса на привремен престој:
- Општина,
- Населено место,
- Улица,
- Број (Број, Влез, Стан),
- Додаток на број,

Г. Државјанство:
- Држава,
- Статус,
- Датум на почеток,
- Датум на престанок.

(2) За начинот на експортирање на податоците од ставот (1) на овој член кои ги формираат содржините на податочните сетови, изворниците и Министерството за информатичко општество и администрација склучуваат посебен договор за техничко усогласување за преземање на податоците.

Обврска за изворни податоци

Член 18

(1) Изворниците на податоци се должни да вршат упис, упис на промена, да обезбедат чување и бришење на изворните податоци, под услови и во постапка утврдена со закон.

(2) Изворниците на податоци се должни да обезбедат безбедна интеграција на поединечните бази на податоци во Регистарот преку единствената околина.

(3) Начинот и техничките процедури на вршење уписи, чување и бришење на изворните податоци во регистарот ги пропишува министерот за информатичко општество и администрација.

Обврска за интеграција

Член 19

(1) Секој изворник на податоци е должен извршениот упис, промена или бришење во поединечната база на податоци да го интегрира во Регистарот во реално време.

(2) Секој изворник на податоци е должен веднаш да изврши соодветна промена во статусот на податокот, доколку извршената промена на личниот податок на физичкото лице упатува на потребата и од промена на статусот на податокот и истата да ја интегрира во Регистарот во реално време.

(3) Начинот и техничките процедури за интеграција на податоците во Регистарот ги пропишува министерот за информатичко општество и администрација.

Обврска за чување

Член 20

(1) Надлежните органи и другите субјекти имаат обврска да ги чуваат архивираните и експортираните податоци, под услови и во постапка утврдена со овој закон, прописите од областа на архивското работење и прописите од областа на заштитата на личните податоци.

(2) Архивираните податоци пред нивното експортирање се криптираат на соодветен начин во дигитализирана форма согласно со закон и истите се експортираат од Регистарот по истекот на законски утврдениот рок за нивно чување, по што се предаваат во Државниот архив на Република Северна Македонија.

Обврска за ажурирање

Член 21

(1) Секој изворник на податоци е должен да ги ажурира податочните сетови и промените на статусот на податочните сетови, во постапка утврдена со овој закон.

(2) Надлежните органи од ставот (1) на овој член се должни ажурираните податочни сетови да ги интегрираат во Регистарот.

(3) Контролорот и обработувач на Регистарот е должен преку единствената околина да овозможи интеграција на податочните сетови кои се криптирани, во постапка утврдена со овој закон и Законот за електронско управување и електронски услуги.

Обврска за издавање на потврда за прием на барање за упис или упис на промена

Член 22

(1) Во случаите кога физичко лице иницира постапка за упис на изворни податоци или промена на податоци во Регистарот по пат на користење на електронска услуга од надлежен орган преку Националниот портал за електронски услуги по извршеното генерирање на барањето, надлежниот орган на физичкото лице му издава потврда за прием, согласно со Законот за електронско управување и електронски услуги.

(2) Надлежниот орган ја издава потврдата за прием од став (1) на овој член во форма на автоматски генерирана порака испратена преку Националниот портал за електронски услуги, согласно со Законот за електронско управување и електронски услуги.

(3) Содржината и начинот на поднесување барање за иницирање постапка за вршење уписи на изворните податоци или промена на податоци во Регистарот и содржината и начинот на издавање потврдата за прием ги пропишува министерот за информатичко општество и администрација.

Обврска за одржување

Член 23

(1) Изворниците на податоците се должни да преземат соодветни мерки за одржување на системите на кои се обработуваат поединечните бази на податоци за кои се надлежни согласно со закон, да ги воспостават и да ги одржуваат единствените технолошки стандарди и процеси за интеграција во Регистарот, согласно со закон.

(2) Контролорот и обработувач на Регистарот е должен да го одржува системот за интеграција во Регистарот согласно со закон.

(3) Корисниците на податоците од Регистарот се должни да ги воспостават и да ги одржуваат единствените технолошки стандарди и процеси за пристап до Регистарот, согласно со закон.

(4) Единствениот обработувач и корисник на податоците од Регистарот е должен да ги воспостави и да ги одржува единствените технолошки стандарди и процеси за пристап до Регистарот, соодветни на највисокото ниво на пристап до Регистарот.

(5) Начинот, техничките процедури и мерките за одржување на системите на кои се обработуваат поединечните бази на податоци од ставот (1) на овој член, ги пропишува министерот за информатичко општество и администрација.

Обврска за обезбедување на единствени технолошки стандарди и процеси

Член 24

(1) Надлежните органи и другите субјекти се должни да преземат мерки за обезбедување примена на единствените технолошки стандарди и процеси, пред да им се одобри пристап до Регистарот, согласно со Законот за електронско управување и електронски услуги.

(2) Надлежните органи и другите субјекти се должни да ги одржуваат единствените технолошки стандарди и процеси, согласно со Законот за електронско управување и електронски услуги.

(3) Начинот, техничките процедури и мерките кои треба да се преземат за обезбедување примена на единствените технолошки стандарди и процеси од ставот (1) на овој член ги пропишува министерот за информатичко општество и администрација.

Право на пристап и ниво на пристап

Член 25

(1) Надлежните органи и другите субјекти во својство на корисници на податоците од Регистарот имаат право на пристап до истите, доколку се исполнети условите утврдени со овој закон и со законот со кој е утврдена нивната надлежност, односно вршење дејност.

(2) Целосен пристап до податоците од Регистарот има единствениот корисник и обработувач на податоците од Регистарот, согласно со закон.

(3) Пристапот до податоците од Регистарот се определува врз основа на начинот и под условите под кои надлежните органи и другите субјекти ги обезбедуваат своите услуги преку единствената околина, а обемот на користење на податоците од Регистарот се определува врз основа на уписот во Каталогот на услуги, согласно со одредбите од Законот за електронско управување и електронски услуги.

(4) По исклучок на ставовите (1), (2) и (3) на овој член, доколку надлежните органи или другите субјекти кои имаат право на пристап до податоците од Регистарот заради извршување на својата надлежност или заради вршење на дејноста за која што се регистрирани, не се запишани во Каталогот на услуги согласно со одредбите од Законот за електронско управување и електронски услуги, истите се должни да достават барање за утврдување на пристап до податоци до Министерството за информатичко општество и администрација.

2. ПРАВА И ОБВРСКИ НА ФИЗИЧКИТЕ ЛИЦА

Право на увид

Член 26

(1) Физичките лица имаат право на увид во своите лични податоци содржани во Регистарот по електронски пат, автоматски или преку полномошник.

(2) Контролорот и обработувачот на Регистарот може да издаде потврда во хартиена форма на физичко лице за личните податоци содржани во Регистарот, по претходно поднесено барање.

(3) Начинот за вршење увид од страна на физичките лица во своите лични податоци содржани во Регистарот, го пропишува министерот за информатичко општество и администрација по претходно позитивно мислење од надлежниот орган за заштита на личните податоци.

Право на нотификација поради несовпаѓање на податоци

Член 27

(1) Секое физичко лице чии податоци се содржани во Регистарот, во случај на несовпаѓање на неговите лични податоци, има право на нотификација преку Националниот портал за електронски услуги, согласно со одредбите од Законот за електронско управување и електронски услуги.

(2) По приемот на нотификацијата од ставот (1) на овој член, доколку евидентираниот податок кој во Регистарот е заведен како точен податок, а истиот не е точен, физичкото лице е должно да побара евидентирање на точниот податок кај изворникот на податокот.

(3) Физичкото лице е должно да побара евидентирање на точниот податок кај изворникот на податокот, најдоцна во рок од 30 дена од денот на приемот на нотификацијата поврзана со податокот од став (2) на овој член.

(4) По спроведеното евидентирање на точниот податок, физичкото лице има право на нотификација дека е извршен соодветен упис на промена на личниот податок, преку Националниот портал за електронски услуги, согласно со одредбите од Законот за електронско управување и електронски услуги.

(5) Содржината и начинот за нотификацијата од став (1) на овој член ги пропишува министерот за информатичко општество и администрација.

3. ОДОБРУВАЊЕ НА ИНТЕГРАЦИЈА ВО РЕГИСТАРОТ

Член 28

(1) Надлежните органи и другите субјекти имаат право да се интегрираат и да ги користат податоците од Регистарот, доколку:

- се поврзани на единствената околина, односно на платформата за интероперабилност, согласно со Законот за електронско управување и електронски услуги,
- ги имаат исполнето во целост обврските кои произлегуваат од прописите од областа на заштитата на личните податоци, согласно со закон.

(2) Условите од ставот (1) на овој член ги докажува надлежниот орган или субјектот при поднесување на барањето за интеграција со Регистарот до Министерството за информатичко општество и администрација.

(3) По извршената проверка за исполнетост на условите од ставот (1) на овој член, Министерството за информатичко општество и администрација на надлежниот орган односно друг субјект му издава потврда за интеграција во Регистарот, согласно со Законот за електронско управување и електронски услуги.

4. РЕГИСТАР НА НАДЛЕЖНИ ОРГАНИ И ДРУГИ СУБЈЕКТИ ШТО КОРИСТАТ ПОДАТОЦИ ОД РЕГИСТАРОТ

Член 29

(1) Во Министерството за информатичко општество и администрација се воспоставува и води регистар на надлежни органи и други субјекти што користат податоци од Регистарот.

(2) Содржината, формата и начинот на водење на регистарот од ставот (1) на овој член ги пропишува министерот за информатичко општество и администрација.

IV. НАДЗОР

Член 30

Надзор над примената на овој закон врши Министерството за информатичко општество и администрација.

V. ПРЕКРШОЧНИ ОДРЕДБИ

Член 31

Глоба во износ од 50 до 150 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на физичко лице, ако не побара евидентирање на точниот податок кај изворникот на податокот во рок од 30 дена од денот на примената нотификација за несовпаѓање на податоци, согласно со членот 27 ставови (2) и (3) од овој закон.

Член 32

(1) Глоба во износ од 1.500 до 3.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на друг субјект од членот 4 став (1) точка 7 алинеи 2 и 3 од овој закон, ако:

- ги користат податоците од Регистарот спротивно на своите законски утврдени надлежности или спротивно на дејноста за која се регистрирани(член 15 став (1) од овој закон),
- не изврши упис, упис на промена, не обезбеди чување или бришење на изворните податоци, согласно со членот 18 став (1) од овој закон,
- не обезбеди мерки за безбедна интеграција на поединечните бази на податоци во Регистарот преку единствената околина, согласно со членот 18 став (2) од овој закон,
- не обезбеди мерки за чување и архивирање на податоците, согласно со членот 20 став (1) од овој закон,
- не обезбеди мерки за експортирање на податоците преку криптирање на соодветен начин во дигитализирана форма, согласно со членот 20 став (2) од овој закон,
- не ги ажурира податочните сетови, промените на статусот на податочните сетови, не ги интегрира во Регистарот преку единствената околина ажурираните криптирани податочни сетови, согласно со членот 21 од овој закон,
- не обезбеди соодветни мерки за одржување на системите на кои се обработуваат поединечните бази на податоци за кои е надлежен согласно со закон, не ги воспостави и не ги одржува единствените технолошки стандарди и процеси за пристап до Регистарот, согласно со членот 23 ставови (1) и (3) и членот 24 став (1) од овој закон,
- не обезбеди мерки за одржување на единствените технолошки стандарди и процеси, согласно со членот 24 став (2) од овој закон.

(2) Глоба во износ од 500 до 1.500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на раководното лице на надлежниот орган или друг субјект, ако:

- овозможи користење на податоците од Регистарот спротивно на своите законски утврдени надлежности или спротивно на дејноста за која се регистрирани (член 15 став (1) од овој закон),
- не преземе мерки за чување и архивирање на податоците, согласно со членот 20 став (1) од овој закон,
- не преземе мерки за експортирање на податоците преку криптирање на соодветен начин во дигитализирана форма, согласно со членот 20 став (2) од овој закон,
- не преземе соодветни мерки за одржување на системите на кои се обработуваат поединечните бази на податоци за кои е надлежен согласно со закон, не ги воспостави и не ги одржува единствените технолошки стандарди и процеси за пристап до Регистарот, согласно со членот 23 ставови (1), (3) и (4) и членот 24 став (1) од овој закон,
- не преземе мерки за одржување на системот за интеграција во Регистарот, согласно со членот 23 став (2) од овој закон,

- не преземе мерки за одржување на единствените технолошки стандарди и процеси, согласно со членот 24 став (2) од овој закон.

(3) Глоба во износ од 250 до 750 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на овластеното лице на надлежниот орган или на друг субјект, ако:

- овозможи пристап до податоците од Регистарот спротивно на своите законски утврдени надлежности или спротивно на дејноста за која се регистрирани (член 15 став (2) од овој закон),

- не изврши интеграција на извршениот упис, промена или бришење од поединечната база на податоци во Регистарот во реално време, согласно со членот 19 став (1) од овој закон,

- не изврши соодветна промена во статус на податок или истата не ја интегрира во Регистарот во реално време, согласно со членот 19 став (2) од овој закон.

Член 33

За прекршоците утврдени со овој закон, прекршочна постапка води и прекршочна санкција изрекува надлежен суд.

Член 34

(1) За прекршоците утврдени во членовите 31 и 32 од овој закон, административниот службеник од Министерството за информатичко општество и администрација овластен за вршење надзор, е должен на сторителот на прекршокот да му издаде прекршочен платен налог согласно со закон.

(2) Доколку сторителот го прими прекршочниот платен налог, истиот треба да го потпише. Примањето на прекршочниот платен налог од сторителот на прекршокот се забележува во записник.

(3) Во записникот од ставот (2) на овој член се утврдува начинот на кој ќе се отстранат штетните последици од прекршокот, како и начинот на надминување на последиците од настанатиот прекршок.

(4) Кога како сторител на прекршок се јавува правно лице, записникот и прекршочниот платен налог ги потпишува одговорното лице во правното лице или од него овластено лице.

(5) Административниот службеник од Министерството за информатичко општество и администрација овластен за вршење надзор, е должен да води евиденција за издадените прекршочни платни налози и за исходот од покренатите постапки.

(6) Во евиденцијата од ставот (5) на овој член се собираат, обработуваат и чуваат следните податоци: име и презиме, односно назив на сторителот на прекршокот, живеалиште, односно престојувалиште, седиште, вид на прекршокот, број на прекршочниот платен налог кој му се издава и исходот на постапката.

(7) Личните податоци од ставот (6) на овој член се чуваат пет години од денот на внесување во евиденцијата.

(8) Формата и содржината на записникот и на прекршочниот платен налог ги пропишува министерот за информатичко општество и администрација.

VI. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 35

(1) Подзаконските акти предвидени со овој закон ќе се донесат во рок од три месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

(2) Министерството за информатичко општество и администрација ќе го воспостави Централниот регистар на население, најдоцна во рок од три месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

(3) Договорот од член 17 став (2) од овој закон ќе се склучи најдоцна во рок од 15 дена сметано од денот на влегувањето во сила на овој закон.

(4) До денот на приемот на Република Северна Македонија во Европската унија, изворниците на податоци определени со член 11 став (1) од овој закон ќе ги интегрираат податоците од поединечните бази на податоци во Регистарот, најмалку еднаш на секои 24 часа.

Член 36

Одредбите од овој закон кои се однесуваат на другите субјекти од членот 4 став (1) точка 7 од овој закон, ќе започнат да се применуваат во рок од една година од денот на започнувањето на примената на овој закон.

Член 37

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Северна Македонија“, а ќе започне да се применува во рок од три месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

L I GJ
PËR REGJISTRIN QENDROR TË POPULLSISË

I. DISPOZITA TË PËRGJITHSHME

1. LËNDA E LIGJIT

Neni 1

Me këtë ligj rregullohen të drejtat, obligimet dhe përgjegjësitë e organeve të administratës shtetërore, njësive të vetëqeverisjes lokale dhe organeve tjera shtetërore të themeluara në pajtim me Kushtetutën dhe me ligjin, gjykatave, prokurorive publike, avokatisë shtetërore, personave juridikë dhe personave tjerë të cilëve me ligj u është besuar të kryejnë autorizime publike, personave juridikë që japin dhe sigurojnë shërbime me interes publik, përkatësisht subjekteve nga sfera e arsimit, shëndetësisë, mbrojtjes sociale dhe të fëmijëve, financave, bankarisë, sigurimit, energjetikës, furnizimit me ujë, komunikimeve elektronike, shërbimeve postare dhe shërbimeve komunale, që kanë të bëjnë me Regjistrin Qendror të Popullsisë, strukturën dhe përmbajtjen e Regjistrit Qendror të Popullsisë, kushtet për shfrytëzimin e tij, shkëmbimin e të dhënave ndërmjet organeve kompetente dhe subjekteve tjera, si dhe të drejtat dhe obligimet e popullsisë në Republikën e Maqedonisë së Veriut.

2. QËLLIMI I LIGJIT

Neni 2

(1) Qëllimi i këtij ligji është sigurimi i qasjes në të dhënat për popullsinë në Republikën e Maqedonisë së Veriut për realizimin e të drejtave dhe obligimeve ose shfrytëzimin e shërbimeve të siguruara nga organet kompetente ose personat tjerë, në pajtim me ligjin.

(2) Me vendosjen e Regjistrit Qendror të Populllsisë (në tekstin e mëtejmë: Regjistri), i cili mbahet në Ministrinë e Shoqërisë Informatike dhe Administratës në formë elektronike, sigurohet mënyra e unifikuar dhe e vetme e mbajtjes së bazave të veçanta të të dhënave për populllsinë, në bazë të standardeve dhe procedurave të përcaktuara, në pajtim me dispozitat e këtij ligji.

3. ZBATIMI I LIGJIT

Neni 3

(1) Me dispozitat e këtij ligji rregullohet realizimi i kompetencave të përcaktuara me ligjin për organet e administratës shtetërore, njësitë e vetëqeverisjes lokale dhe organet tjera shtetërore të themeluara në pajtim me Kushtetutën dhe me ligjin, gjykatat, prokuroritë publike, avokatinë shtetërore, personat juridikë dhe fizikë të cilëve me ligj u është besuar të kryejnë autorizimeve publike, personat juridikë të cilët japin dhe sigurojnë shërbime me interes publik, përkatësisht subjektet nga sfera e arsimit, shëndetësisë, mbrojtjes sociale dhe të fëmijëve, financave, bankarisë, sigurimit, energjetikës, furnizimit me ujë, komunikimeve elektronike, shërbimeve postare dhe shërbimeve komunale, gjatë sigurimit të shërbimeve për realizimin e të drejtave dhe obligimeve me interes dhe për nevojat e populllsisë në Republikën e Maqedonisë së Veriut, lidhur me të dhënat e përmbajtura në Regjistër.

(2) Me dispozitat e këtij ligji rregullohet mbajtja e bazave të veçanta të të dhënave nga organet kompetente, në pajtim me dispozitat e këtij ligji.

(3) Me dispozitat e këtij ligji rregullohet edhe qasja dhe përpunimi i të dhënave të përmbajtura në Regjistër nga subjekte tjera, në pajtim me dispozitat e këtij ligji.

(4) Dispozitat e këtij ligji kanë të bëjnë me të dhënat personale të qytetarëve të Republikës së Maqedonisë së Veriut, që jetojnë në shtet ose jashtë vendit, si dhe të dhënat për shtetasit e huaj me qëndrim të rregulluar në Republikën e Maqedonisë së Veriut më gjatë se një vjet.

(5) Dispozitat e këtij ligji zbatohen për realizimin e kompetencave të përcaktuara me ligj për organet e administratës shtetërore që kanë për qëllim mbrojtjen e rendit juridik, parandalimin dhe zbulimin e veprave ndëshkuese si dhe ndërmarrjen e masave për ndjekjen e kryerësve të këtyre veprave të përcaktuara me ligj.

(6) Dispozitat e këtij ligji nuk kanë të bëjnë me të dhënat personale të personave fizikë të cilët janë dërguar për qëndrim të përkohshëm në Republikën e Maqedonisë së Veriut për shkak të kryerjes së detyrave të punës për qëllimet e përfaqësive të huaja diplomatike, misioneve ose përfaqësive konsullore, anëtarëve të familjeve të tyre që qëndrojnë në Republikën e Maqedonisë së Veriut, personave fizikë që janë përjashtuar nga zbatimi i së drejtës vendore në bazë të konventave ndërkombëtare, personave me qëndrim të rregulluar afatshkurtër në Republikën e Maqedonisë së Veriut, si dhe të gjithë personave tjerë të përfshirë me Konventën e Vjenës për marrëdhëniet diplomatike nga viti 1961, Konventën e Vjenës për marrëdhëniet konsullore nga viti 1963 ose Konventën e Vjenës për përfaqësimin e shteteve në marrëdhëniet e tyre me organizatat ndërkombëtare me karakter universal nga viti 1975.

4. PËRKUFIZIME

Neni 4

(1) Shprehje të veçanta të përdora në këtë ligj e kanë kuptimin si vijojnë:

1.Regjisëtr Qendror i Populllsisë është baza e integruar e të dhënave personale të populllsisë në Republikën e Maqedonisë së Veriut, e krijuar në bazë të integrimit automatik të të dhënave të përmbajtura në bazat e veçanta të të dhënave që i mbajnë organet kompetente, në pajtim me kompetencat e tyre të përcaktuara ligjore, nëpërmjet përdorimit të algoritmeve dhe proceseve të lidhura në mënyrë logjike që i pastrojnë të dhënat personale të populllsisë, e cila bazë e të dhënave e përmban regjistrimin e fundit ose regjistrimin e ndryshimit të së dhënës personale, të evidentuar në bazën e veçantë të të dhënave në kompetencë të organit shtetëror konkret – burim i të dhënave;

2. Kontrollues dhe përpunues i të dhënave nga Regjistri është Ministria e Shoqërisë Informatike dhe Administratës (në tekstin e mëtejmë: Ministria);

3. Shfrytëzues i të dhënave nga Regjistri janë organet kompetente dhe subjektet tjera që kanë nivel përkatës të qasjes në të dhënat personale, në varësi nga kompetenca e vet, për realizimin e kompetencave të veta të përcaktuara ligjore;

4. Përpunues i dhe shfrytëzues unik i të dhënave nga Regjistri është organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e statistikës shtetërore, në pajtim me Ligjin për statistikë shtetërore;

5. Populllsia janë qytetarët e Republikës së Maqedonisë së Veriut, që jetojnë në shtet ose jashtë vendit, si dhe shtetasit e huaj me qëndrimin e rregulluar në Republikën e Maqedonisë së Veriut më gjatë se një vjet.

6. Organ kompetent janë organet e administratës shtetërore, njësitë e vetëqeverisjes lokale dhe organet tjera shtetërore të themeluara në pajtim me Kushtetutën dhe me ligjin, që sigurojnë shërbime për realizimin e të drejtave dhe obligimeve me interes dhe për nevojat e populllsisë në Republikën e Maqedonisë së Veriut;

7. Subjekte tjera në kuptim të këtij ligji janë:

- gjykatat, prokuroritë publike, avokatia shtetërore,
- personat juridikë dhe të tjerë të cilëve me ligj u është besuar të kryejnë autorizime publike,
- personat juridikë që japin dhe sigurojnë shërbime me interes publik, përkatësisht subjektet nga sfera e arsimit, shëndetësisë, mbrojtjes sociale dhe të fëmijëve, financave, bankarisë, sigurimit, energjetikës, furnizimit me ujë, komunikimeve elektronike, shërbimeve postare dhe shërbimeve komunale;

8. Kripcion i të dhënave është proces i lidhur logjik i realizuar me shfrytëzimin e alogoritmeve nëpërmjet të cilit sigurohet sekreti dhe fshehtësia e të dhënave në komunikim ndërmjet organeve dhe subjekteve kompetente dhe paraqet masë për parandalimin e qasjes së paautorizuar te Regjistri dhe njëkohësisht e vërteton integritetin dhe burimin e të dhënave;

9. Burim i të dhënave është organi kompetent i cili për herë të parë kryen regjistrimin, ndryshimin ose shlyerjen e së dhënës personale dhe siguron ruajtjen e të dhënave personale në bazë të ligjit dhe ky e ka cilësinë e kontrolluesit dhe përpunuesit të të dhënave nga bazat e veçanta të të dhënave;

10. Person i autorizuar është:

- personi i punësuar në organin kompetent i cili në pajtim me përshkrimin dhe llojin e detyrave të punës është i autorizuar ta bëjë pranimin e kërkesave për regjistrimet ose ndryshimet e të dhënave personave të parashtruara nga personat fizikë gjatë shfrytëzimit të shërbimeve të këtij organi,

- personi udhëheqës i organit kompetent, personi udhëheqës i subjektit tjetër ose personi i punësuar në organin kompetent ose subjekti tjetër, i cili në pajtim me përshkrimin dhe llojin e detyrave të punës është i autorizuar të lëshojë akte konkrete në emër të organit kompetent ose subjektit tjetër, pas autorizimit paraprak të personit udhëheqës i cili udhëheq me organin kompetent ose subjektin tjetër,

- personi i punësuar në subjektin tjetër i cili në pajtim me përshkrimin dhe llojin e detyrave të punës është i autorizuar ta bëjë pranimin e kërkesave për regjistrimet ose ndryshimet e të dhënave personale të parashtruara nga personat fizikë ose të lëshojë dokumentacion në emër të personit juridik – subjektit tjetër;

11. Status i setit të të dhënave është statusi i setit konkret të të dhënave personale që kanë të bëjnë me personin fizik konkret të evidentuar në bazat e veçanta të të dhënave dhe mund të jetë e dhënë aktive ose pasive, varësisht nëse subjekti i të dhënave personale është i gjallë ose i vdekur;

12. Eksportimi i të dhënave është proces i lidhur logjik nëpërmjet shfrytëzimit të algoritmeve për nxjerrjen e sigurtë të të dhënave nga Regjistri;

13. Set i të dhënave është kombinimi i më tepër të dhënave të veçanta personale që kanë të bëjnë me personin fizik konkret nga të cilat mund të përcaktohet për cilin person fizik kanë të bëjnë edhe këto e paraqesin përmbajtjen e çdo baze të veçantë të të dhënave që e mban organi kompetent, në pajtim me ligjin;

14. Koha reale e shënon kohën në të cilën bëhet regjistrimi, ndryshimi ose shlyerja në momentin e ndërmarrjes së aktivitetit konkret, me shmangie prej 5 minutash nga koha e regjistrimit, ndryshimit ose shlyerjes të kryer në mënyrë të rregullt.

15. Gjenerim në kuptim të këtij ligji është procesi i lidhur logjik qëllimi i të cilit është krijimi i kërkesave ose veprimeve tjera në qarkullimin juridik, me zbatimin e teknologjive informatike të komunikimit.

(2) Shprehjet tjera të përdora në këtë ligj kanë kuptim të caktuar me ligj.

5. PARIMI PËR MBAJTJEN E REGJISTRIT

Sekreti

Neni 5

Të dhënat e përmbajtura në Regjistër janë të dhënat personale dhe përpunohen në pajtim me ligjin.

Integriteti i të dhënave

Neni 6

Burimet e të dhënave kanë për detyrë të sigurojnë kripcion të të dhënave gjatë komunikimit ndërmjet organeve kompetente dhe subjekteve me qëllim që të sigurohet integriteti i tyre.

Unifikimi

Neni 7

Të dhënat e përmbajtura në Regjistër evidentohen në mënyrën unike edhe në bazat e veçanta të të dhënave përmes shfrytëzimit të proceseve të lidhura logjike dhe algoritmeve në funksion të pastrimit të të dhënave, në pajtim me standardet për cilësinë e të dhënave.

Arritshmëria

Neni 8

Të dhënat nga Regjistri u janë të arritshme organeve kompetente dhe subjekteve tjera të përcaktuara me këtë ligj dhe këto shfrytëzohen në pajtim me kushtet e përcaktuara me këtë ligj dhe rregullat nga sfera e mbrojtjes së të dhënave personale.

Shkëmbimi i unifikuar

Neni 9

(1) Me qëllim që të vendoset mënyra e unifikuar e shkëmbimit të të dhënave nga bazat e veçanta, përcaktohen standardet për cilësinë e të dhënave në bazat e veçanta të të dhënave të organeve kompetente.

(2) Standardet për cilësinë e të dhënave në bazat e veçanta të të dhënave të organeve kompetente i përcakton ministri i Shoqërisë Informatike dhe Administratës.

II. KONTROLLUESI, PËRPUNUESI, STRUKTURA DHE PËRMBAJTJA E REGJISTRIT

1. KONTROLLUESI DHE PËRPUNUESI I REGJISTRIT

Neni 10

(1) Kontrollues dhe përpunues i Regjistrit është Ministria e Shoqërisë Informatike dhe Administratës, e cila siguron mjedis unik për qasjen e organeve kompetente dhe subjekteve tjera, nëpërmjet të cilit mundësohet procesi i integrimit të bazave të veçanta të të dhënave që e paraqesin përmbajtjen e Regjistrit.

(2) Ministria e Shoqërisë Informatike dhe Administratës, në cilësinë e kontrolluesit dhe përpunuesit të Regjistrit, kryen integrimin unik automatik pa të drejtën e futjes ose ndryshimit të të dhënave nga Regjistri, në pajtim me rregullat nga sfera e mbrojtjes së të dhënave personale.

2. KONTROLLUESIT DHE PËRPUNUESIT E PËRMBAJTJES SË TË DHËNAVE NGA REGJISTRI

Neni 11

(1) Kontrollues dhe përpunues e përmbajtjes së të dhënave nga Regjistri janë: Ministria e Punëve të Brendshme, Ministria e Drejtësisë – Drejtoria për Mbajtjen e Librave të Amzës dhe organi kompetent për mbajtjen e regjistrit të adresës së Republikës së Maqedonisë së Veriut.

(2) Organet nga paragrafi (1) i këtij neni janë burimet e të dhënave të përmbajtura në Regjistër.

3. INTEGRIMI I TË DHËNAVE TË PËRMBAJTURA NË BAZAT E VEÇANTA TË TË DHËNAVE

Neni 12

(1) Integrimi i të dhënave të përmbajtura në bazat e veçanta të të dhënave, që e paraqesin përmbajtjen e Regjistrit, bëhet me përdorimin e proceseve të lidhura logjike dhe algoritmeve që sigurojnë krahasimin e gjeneruar automatik të të dhënave nga bazat e veçanta të të dhënave të burimeve të të dhënave.

(2) Integrimi i të dhënave bëhet nëpërmjet mjedisit unik, në kohë reale.

4. PËRMBAJTJA E TË DHËNAVE NË REGJISTËR

Neni 13

(1) Regjistri i përmban të dhënat personale si vijon:
1) Emrin
2) Mbiemrin
3) NUAQ
4) Gjininë
5) Datëlindjen
6) Vendlindjen
- Shtetin
- Komunën
- Vendbanimin
7) Dokumentet personale
- Dokumentin
- Numrin e dokumentit
- Llojin e dokumentit
- Datën e lëshimit të dokumentit
- Datën e vlefshmërisë së dokumentit
- Statusin e dokumentit
- Vendin e lëshimit të dokumentit
8) (NUAQ) të nënës
9) (NUAQ) të babait
10) Adresën e vendbanimit
-Komunën
- Vendbanimin
- Rrugën
- Numrin (numrin, hyrjen, banesën)
- Shtesën e numrit
11) Adresën e qëndrimit të përkohshëm
- Komunën
- Vendbanimin
- Rrugën
- Numrin (numrin, hyrjen, banesën)
- Shtesën e numrit
12) Shtetësinë
- Shtetin
- Statusin
- Datën e fillimit
- Datën e ndërprerjes
13) Statusin martesor
- Datën e statusit martesor
- Bashkëshort / -e (NUAQ)
14) Vdekjen
- Datën e vdekjes
- Vendin e vdekjes
- Shtetin
- Komunën
- Vendbanimin

(2) Të dhënat nga paragrafi (1) i këtij neni organet kompetente dhe subjektet tjera mund t'i përdorin vetëm për sigurim të shërbimeve të personave fizikë, në pajtim me ligjin.

(3) Me përjashtim nga paragrafi (2) i këtij neni, të dhënat nga paragrafi (1) i këtij neni i përdorin organet kompetente të administratës shtetërore gjatë kryerjes së kompetencave të tyre të përcaktuara ligjore që kanë për qëllim mbrojtjen e rendit juridik, parandalimin dhe zbulimin e veprave ndëshkuese, si dhe ndërmarrjen e masave për ndjekjen e kryerësve të këtyre veprave të përcaktuara me ligj.

5. NOTIFIKIMI PËR MOSPËRPUTHJEN E TË DHËNAVE

Neni 14

(1) Në rast kur ekziston mospërputhja e të dhënave personale të përmbajtura në bazat e veçanta të të dhënave, Regjistri dërgon notifikim për mospërputhjen e të dhënave te burimi i të dhënave i cili shmanget në bazën e të dhënave të të cilit është evidentuar shmangia.

(2) Në rastet nga paragrafi (1) i këtij neni, e saktë konsiderohet e dhëna që është evidentuar e fundit për regjistrim ose ndryshim të së dhënës personale në bazën përkatëse të të dhënave të burimit të së dhënës, në pajtim me ligjin.

6. SHFRYTËZIMI I TË DHËNAVE NGA REGJISTRI

Neni 15

(1) Organet kompetente dhe subjektet tjera kanë për detyrë t'i shfrytëzojnë të dhënat nga Regjistri vetëm për realizim të kompetencave të veta të përcaktuara ligjore ose për shkak të ushtrimit të veprimtarisë për të cilën janë regjistruar, në mënyrë përkatëse për realizimin e qëllimit për të cilin i sigurojnë shërbimet e personave fizikë, në pajtim me ligjin.

(2) Personat e autorizuar të organeve kompetente dhe subjekteve tjera e kanë të drejtën e qasjes në të dhënat e përmbajtura në Regjistër, me kushtet dhe në procedurën e përcaktuar me ligj, gjatë sigurimit të shërbimeve për realizimin e të drejtave dhe obligimeve me interes dhe për nevojat e personave fizikë.

(3) Personat fizikë, të dhënat e të cilëve janë të përmbajtura në Regjistër kanë të drejtën e qasjes vetëm në të dhënat e veta personale, për realizim të së drejtës ose përmbushjes së obligimit para organit kompetent ose subjektit tjetër, në pajtim me këtë ligj.

(4) Me përjashtim nga paragrafët (1) dhe (2) të këtij neni, organet e administratës shtetërore që kanë për qëllim mbrojtjen e rendit juridik, parandalimin dhe zbulimin e veprave ndëshkuese, si dhe ndërmarrjen e masave për ndjekjen e kryerësve të këtyre veprave të përcaktuara me ligj, kanë të drejtë t'i shfrytëzojnë të dhënat nga Regjistri vetëm për realizim të kompetencave të veta të përcaktuara ligjore.

III. TË DREJTAT DHE OBLIGIMET E PËRGJITHSHME DHE TË VEÇANTA

1. TË DREJTAT DHE OBLIGIMET E ORGANEVE KOMPETENTE DHE SUBJETEVE TJERA

Obligimet e përgjithshme të organeve kompetente dhe subjekteve tjera

Neni 16

Organet kompetente dhe subjektet tjera janë të detyruara që gjatë sigurimit të shërbimeve në formë elektronike përmes Portalit nacional për shërbime elektronike t'i zbatojnë ligjet me të cilat është përcaktuar procedura për sigurim të shërbimeve, e veçanërisht rregullat nga sfera e mbrojtjes së të dhënave personale.

Obligimet e veçanta të burimeve të të dhënave

Neni 17

(1) Burimet e të dhënave të përfshira në Regjistër, të përcaktuara në nenin 11 të këtij ligji, janë të detyruar që t'i integrojnë të dhënat vijuese:

1. Ministria e Drejtësisë - Drejtoria për mbajtje të librave të amzës:

A. Nga libri i amzës i të lindurve:
- NUAQ
- Emrin
- Mbiemri
- Gjinia
- Datëlindja
- Vendlindja
-Shteti
-Komuna
-Vendbanimi
- Nëna (NUAQ)
- Babai (NUAQ)

B. Nga libri i amzës i të kurorëzuarve:
- Statusi martesor
-Data e statusit martesor
-Bashkëshorti/ja (NUAQ)

C. Nga libri i amzës i të vdekurve:
- Vdekja
-Data e vdekjes
-Vendi i vdekjes
-Shteti
-Komuna
-Vendbanimi

2. Ministria e Punëve të Brendshme, për të dhënat administrative si vijon:

A. Dokumentet personale
-Dokumenti
-Numri i dokumentit
-Lloji i dokumentit
-Data e lëshimit të dokumentit
-Data e vlefshmërisë së dokumentit
-Statusi i dokumentit
-Data e lëshimit të dokumentit

B. Adresa e vendbanimit
-Komuna
-Vendbanimi
-Rruga
-Numri (Numri, Hyrja, Banesa)
- Shtesa e numrit

C. Adresa e qëndrimit të përkohshëm
-Komuna
-Vendbanimi
-Rruga
-Numri (Numri, Hyrja, Banesa)
- Shtesa e numrit

Ç. Shtetësia
-Shteti
-Statusi
-Data e fillimit
-Data e ndërprerjes

(2) Për mënyrën e eksportimit të të dhënave nga paragrafi (1) i këtij neni që i formojnë përmbajtjet e seteve të të dhënave, burimet e Ministrisë së Shoqërisë Informatike dhe Administratës lidhin marrëveshje të veçantë për harmonizim teknik për marrjen e të dhënave.

Obligimi i të dhënave burimore

Neni 18

(1) Burimet e të dhënave janë të detyruara që të kryejnë regjistrim, regjistrim të ndryshimeve, të sigurojnë ruajtje dhe fshirje të të dhënave burimore, në kushte dhe në procedurë të përcaktuar me ligj.

(2) Burimet e të dhënave janë të detyruar që të sigurojnë integrim të sigurt të bazave të veçanta të të dhënave në Regjistër përmes mjedisit unik.

(3) Mënyra dhe procedurat teknike të kryerjes së regjistrimit, ruajtjes dhe fshirjes së të dhënave burimore në regjistër i përcakton ministri i Shoqërisë Informatike dhe Administratës.

Obligimi për integrim

Neni 19

(1) Çdo burim i të dhënave është i detyruar që regjistrimin e kryer, ndryshimin ose fshirjen në bazën e veçantë ta integrojë në Regjistër në kohë reale.

(2) Çdo burim i të dhënave është i detyruar që të kryejë ndryshim përkatës në statusin e të dhënave, nëse ndryshimi i kryer i të dhënave personale i personit fizik aludon në nevojën dhe për ndryshimin e të dhënave dhe të njëjtën ta integrojë në Regjistër në kohë reale.

(3) Mënyrën dhe procedurat teknike të kryerjes së regjistrimit, ruajtjes dhe fshirjes së të dhënave burimore në regjistrin i përcakton ministri i Shoqërisë Informatike dhe Administratës.

Obligimi për ruajtje

Neni 20

(1) Organet kompetente dhe subjektet tjera kanë për obligim t'i ruajnë të dhënat e arkivuara dhe të eksportuara, në kushte dhe në procedurë të përcaktuar me këtë ligj, rregullat nga sfera e punës së arkivit dhe rregullat nga sfera e mbrojtjes së të dhënave personale.

(2) Të dhënat e arkivuara para eksportimit të tyre kriptohen në mënyrë adekuate në formë të digjitalizuar në pajtim me ligjin dhe të njëjtat eksportohen nga Regjistri pas skadimit të afatit të përcaktuar ligjor për ruajtjen e tyre, me ç'rast dorëzohen në Arkivin Shtetëror të Republikës së Maqedonisë.

Obligimi për azhurnim

Neni 21

(1) Çdo burim i të dhënave është i detyruar që t'i azhurnojë setet e të dhënave dhe ndryshimet e statusit të seteve të të dhënave, në procedurë të përcaktuar me këtë ligj.

(2) Organet kompetente nga paragrafi (1) i këtij neni janë të detyruar që setet e azhurnuara të të dhënave t'i integrojnë në Regjistër.

(3) Kontrolluesi dhe përpunuesi i Regjistrit është i detyruar që përmes mjedisit unik të mundësojë integrim të seteve të të dhënave që kriptohen, në procedure të përcaktuar me këtë ligj dhe Ligjin për menaxhim elektronik dhe shërbime elektronike.

Obligimi për lëshim të vërtetimit për pranim të kërkesës për regjistrim ose regjistrim të ndryshimit

Neni 22

(1) Në rastet kur personi fizik inicion procedurë për regjistrim të të dhënave burimore ose ndryshim të të dhënave në Regjistër përmes shfrytëzimit të shërbimit elektronik nga organi kompetent përmes Portalit nacional për shërbime elektronike pas gjenerimit të kryer të kërkesës, organi kompetent personit fizik i lëshon vërtetim për pranim, në pajtim me Ligjin për menaxhim elektronik dhe shërbime elektronike.

(2) Organi kompetent e lëshon vërtetimin për pranim nga paragrafi (1) i këtij neni në formë të porosisë së gjeneruar automatike të dërguar përmes Portalit nacional për shërbime elektronike, në pajtim me Ligjin për menaxhim elektronik dhe shërbime elektronike.

(3) Përmbajtjen dhe mënyrën e parashtrimit të kërkesës për inicim të procedurës për kryerje të regjistrimeve të të dhënave burimore ose ndryshim të të dhënave në Regjistër dhe përmbajtjen dhe mënyrën e lëshimit të vërtetimit për pranim, i përcakton ministri i Shoqërisë Informatike dhe Administratës.

Obligimi për mirëmbajtje

Neni 23

(1) Burimet e të dhënave janë të detyruara që të ndërmarrin masa përkatëse për mirëmbajtje të sistemeve në të cilat përpunohen bazat e veçanta të të dhënave për të cilat janë kompetentë në pajtim me ligjin, t'i vendosin dhe t'i ruajnë standardet dhe proceset unike teknologjike për integrim në Regjistër, në pajtim me ligjin.

(2) Kontrolluesi dhe përpunuesi i Regjistrit është i detyruar që ta mirëmbajë sistemin e integrimit në Regjistër në pajtim me ligjin.

(3) Shfrytëzuesit e të dhënave nga Regjistri janë të detyruar që t'i vendosin dhe t'i ruajnë standardet dhe proceset unike teknologjike për qasje në Regjistër, në pajtim me ligjin.

(4) Përpunuesi dhe shfrytëzuesi unik i të dhënave nga Regjistri është i detyruar që t'i vendosë dhe t'i ruajë standardet dhe proceset unike teknologjike në Regjistër, adekuate me nivelin më të lartë të qasjes në Regjistër.

(5) Mënyrën, procedurat teknike dhe masat për mirëmbajtje të sistemeve në të cilat përpunohen bazat e veçanta të të dhënave nga paragrafi (1) i këtij neni, i përcakton ministri i Shoqërisë Informatike dhe Administratës.

Obligimi për sigurim të standardeve dhe proceseve unike teknologjike

Neni 24

(1) Organet kompetente dhe subjektet tjera janë të detyruara që t'i ndërmarrin masat për sigurim të zbatimit të standardeve dhe proceseve unike teknologjike, para se t'u miratohet qasje në Regjistër, në pajtim me Ligjin për menaxhim elektronik dhe shërbime elektronike.

(2) Organet kompetente dhe subjektet tjera janë të detyruara që t'i ruajnë standardet dhe proceset unike teknologjike, në pajtim me Ligjin për menaxhim elektronik dhe shërbime elektronike.

(3) Mënyrën, procedurat teknike dhe masat të cilat duhet të ndërmerren për sigurim të zbatimit të standardeve dhe proceseve unike teknologjike nga paragrafi (1) i këtij neni, i përcakton ministri i Shoqërisë Informatike dhe Administratës.

E drejta e qasjes dhe niveli i qasjes

Neni 25

(1) Organet kompetente dhe subjektet tjera në cilësi të shfrytëzuesve të të dhënave nga Regjistri kanë të drejtë të qasjes te të njëjtat, nëse janë përmbushur kushtet e përcaktuara me këtë ligj dhe me ligjin me të cilin është përcaktuar kompetenca e tyre, përkatësisht kryerja e veprimtarisë.

(2) Qasje të plotë në të dhënat nga Regjistri ka shfrytëzuesi dhe përpunuesi unike i të dhënave nga Regjistri, në pajtim me ligjin.

(3) Qasja në të dhënat nga Regjistri caktohet në bazë të mënyrës dhe në kushte në të cilat organet kompetente dhe subjektet tjera i sigurojnë shërbimet e tyre përmes mjedisit unik, ndërsa vëllimi i shfrytëzimit të të dhënave nga Regjistri përcaktohet në bazë të regjistrimit në Katalogun e shërbimeve, në pajtim me dispozitat e Ligjit për menaxhim elektronik dhe shërbime elektronike.

(4) Me përjashtim të paragrafëve (1), (2) dhe (3) të këtij neni, nëse organet kompetente ose subjektet tjera që kanë të drejtë të qasjes në të dhënat nga Regjistri për shkak të ushtrimit të kompetencës së vet ose ushtrimit të veprimtarisë për të cilën janë regjistruar, nuk janë regjistruar në Katalogun e shërbimeve në pajtim me dispozitat e Ligjit për menaxhim elektronik dhe shërbime elektronike, të njëjtat janë të detyruara që të dorëzojnë kërkesë për përcaktimin e qasjes në të dhëna në Ministrinë e Shoqërisë Informatike dhe Administratës.

2. TË DREJTAT DHE OBLIGIMET E PERSONAVE FIZIKË

E drejta e këqyrjes

Neni 26

(1) Personat fizikë kanë të drejtë të këqyrjes në të dhënat e tyre personale të përfshira në Regjistër në formë elektronike, automatikisht ose përmes të autorizuarit.

(2) Kontrolluesi dhe përpunuesi i Regjistrit mund t'i lëshojë vërtetim në letër personit fizik për të dhënat personale të përfshira në Regjistën, pas kërkesës së parashtruar paraprake.

(3) Mënyrën për kryerjen e këqyrjes nga personat fizikë në të dhënat e tyre personale të përfshira në Regjistën, e përcakton ministri i Shoqërisë Informatike dhe Administratës, pas mendimit pozitiv paraprak nga organi kompetent për mbrojtjen e të dhënave personale.

E drejta e notifikimit për shkak të mospajtimit të të dhënave

Neni 27

(1) Çdo person fizik të dhënat e të cilit janë përfshirë në Regjistër, në rast të mospajtimit të të dhënave të tij personale, ka të drejtë të notifikimit përmes Portalit nacional për shërbime elektronike, në pajtim me dispozitat e Ligjit për menaxhim elektronik dhe shërbime elektronike.

(2) Pas pranimit të notifikimit nga paragrafi (1) i këtij neni, nëse të dhënat e evidentuara të cilat në Regjistër janë shënuar si të dhëna të sakta, e të njëjtat nuk janë të sakta, personi fizik është i detyruar që të kërkojë evidentim të të dhënave të sakta te burimi i të dhënave.

(3) Personi fizik është i detyruar që të kërkojë evidentim të të dhënave të sakta te burimi i të dhënave, më së voni në afat prej 30 ditësh nga dita e pranimit të notifikimit lidhur me të dhënat nga paragrafi (2) i këtij neni.

(4) Pas evidentimit të realizuar të të dhënave të sakta, personi fizik ka të drejtë të notifikimit se është kryer regjistrim përkatës i ndryshimit të të dhënave personale, përmes Portalit nacional për shërbime elektronike, në pajtim me dispozitat e Ligjit për menaxhim elektronik dhe shërbime elektronike.

(5) Përmbajtjen dhe mënyrën për notifikimin nga paragrafi (1) i këtij neni, i përcakton ministri i Shoqërisë Informatike dhe Administratës.

3. MIRATIMI I INTEGRIMIT NË REGJISTËR

Neni 28

(1) Organet kompetente dhe subjektet tjera kanë të drejtë të integrohen dhe t'i shfrytëzojnë të dhënat nga Regjistri, nëse:

- janë të lidhura në mjedisin unik, përkatësisht në platformë për interoperabilitet, në pajtim me Ligjin për menaxhim elektronik dhe shërbime elektronike,
- i kanë permbushur në tërësi obligimet që dalin nga rregullat nga sfera e mbrojtjes së të dhënave personale, në pajtim me ligjin.

(2) Kushtet nga paragrafi (1) i këtij neni i dëshmon organi kompetent ose subjekti gjatë parashtrimit të kërkesës për integrim me Regjistër në Ministrinë e Shoqërisë Informatike dhe Administratës.

(3) Pas kontrollit të kryer për përmbushje të kushteve nga paragrafi (1) i këtij neni, Ministria e Shoqërisë Informatike dhe Administratës organit kompetent përkatësisht subjektit tjetër i lëshon vërtetim për integrim në Regjistër, në pajtim me Ligjin për menaxhim elektronik dhe shërbime elektronike.

4. REGJISTRI I ORGANEVE KOMPETENTE DHE SUBJEKTEVE TJERA QË SHFRYTËZOJNË TË DHËNA NGA REGJISTRI

Neni 29

(1) Në Ministrinë e Shoqërisë Informatike dhe Administratës vendoset dhe mbahet regjistër i organeve kompetente dhe subjekteve tjera që shfrytëzojnë të dhëna nga Regjistri.

(2) Përmbajtjen, formën dhe mënyrën e mbajtjes së regjistrit paragrafi (1) i këtij neni, i përcakton ministri i Shoqërisë Informatike dhe Administratës.

IV. MBIKËQYRJA

Neni 30

Mbikëqyrje të zbatimit të këtij ligji kryen Ministria e Shoqërisë Informatike dhe Administratës.

V. DISPOZITA PËR KUNDËRVAJTJE

Neni 31

Gjobë në shumë prej 50 deri në 150 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet për kundërvajtje personit fizik, nëse nuk kërkon evidentim të të dhënës së saktë te burimi i të dhënës në afat prej 30 ditësh nga dita e zbatimit të notifikimit për mospërputhje të të dhënave, në pajtim me nenin 27 paragrafi (2) dhe (3) i këtij ligji.

Neni 32

(1) Gjobë në shumë prej 1.500 deri në 3.000 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet për kundërvajtje subjektit tjetër nga neni 4 paragrafi (1) pika 7 alinetë 2 dhe 3 të këtij ligji, nëse:

- i shfrytëzojnë të dhënat nga Regjistri në kundërshtim me kompetencat e tyre të përcaktuara ligjore ose në kundërshtim me veprimtarinë për të cilën janë regjistruar (neni 15 paragrafi (1) i këtij ligji),
- nuk kryen regjistrim, regjistrim të ndryshimit, nuk siguron ruajtje ose fshirje të të dhënave burimore, në pajtim me nenin 18 paragrafi (1) i këtij ligji,
- nuk siguron masa për integrim të sigurt të bazave të veçanta të të dhënave në Regjistër përmes mjedisit unik, në pajtim me nenin 18 paragrafi (2) i këtij ligji,
- nuk siguron masa për ruajtje dhe arkivim të të dhënave, në pajtim me nenin 20 paragrafi (1) i këtij ligji,
- nuk siguron masa për eksportimin e të dhënave përmes kriptimit në mënyrë përkatëse në formë të digjitalizuar, në pajtim me nenin 20 paragrafi (2) i këtij ligji,
- nuk i azhurnon setet e të dhënave, ndryshimet e statusit të seteve të të dhënave, nuk i integron në Regjistër përmes mjedisit unik setet e kriptuara të azhurnuara të të dhënave, në pajtim me nenin 21 të këtij ligji.
- nuk siguron masa përkatëse për mirëmbajtje të sistemeve në të cilat përpunohen bazat e veçanta të të dhënave për të cilat është kompetent në pajtim me ligjim, nuk i vendos dhe nuk i ruan standardet dhe proceset unike teknologjike për qasje në Regjistër, në pajtim me nenin 23 paragrafët (1) dhe (3) dhe nenit 24 paragrafi (1) i këtij ligji,
- nuk siguron masa për mirëmbajtje të standardeve dhe proceseve unike teknologjike, në pajtim me nenin 24 paragrafi (2) i këtij ligji.

(2) Gjobë në shumë prej 500 deri në 1500 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet për kundërvajtje personit udhëheqës të organit kompetent ose subjektit tjetër, nëse:

- mundëson shfrytëzim të të dhënave nga Regjistri në kundërshtim me kompetencat e tyre të përcaktuara ligjore ose në kundërshtim me veprimtarinë për të cilën janë regjistruar (neni 15 paragrafi (1) i këtij ligji),
- nuk ndërmerr masa për ruajtje dhe arkivim të të dhënave, në pajtim me nenin 20 paragrafi (1) i këtij ligji,

- nuk ndërmerr masa për eksportimin e të dhënave përmes kriptimit në mënyrë përkatëse në formë të digjitalizuar, në pajtim me nenin 20 paragrafi (2) i këtij ligji,

- nuk merr masa përkatëse për mirëmbajtje të sistemeve në të cilat përpunohen bazat e veçanta të të dhënave për të cilat është kompetent në pajtim me ligjin, nuk i vendos dhe nuk i ruan standardet dhe proceset unike teknologjike për qasje në Regjistër, në pajtim me nenin 23 paragrafët (1), (3) dhe (4) dhe nenin 24 paragrafi (1) i këtij ligji,

- nuk merr masa për mirëmbajtje të sistemit për integrim në Regjistër, në pajtim me nenin 23 paragrafi (2) i këtij ligji,

- nuk merr masa për mirëmbajtje të standardeve dhe proceseve unike teknologjike, në pajtim me nenin 24 paragrafi (2) i këtij ligji.

(3) Gjobë në shumë prej 250 deri në 750 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet për kundërvajtje personit udhëheqës të organit kompetent ose subjektit tjetër, nëse:

- mundëson shfrytëzim të të dhënave nga Regjistri në kundërshtim me kompetencat e veta të përcaktuara ligjore ose në kundërshtim me veprimtarinë për të cilën janë regjistruar (neni 15 paragrafi (2) i këtij ligji),

- nuk kryen integrim të regjistrimit të kryer, ndryshim ose fshirje nga baza e veçantë e të dhënave në Regjistër në kohë reale, në pajtim me nenin 19 paragrafi (1) i këtij ligji,

- nuk kryen ndryshim përkatës në statusin e të dhënës ose të njëjtën nuk e integron në Regjistër në kohë reale, në pajtim me nenin 19 paragrafi (2) i këtij ligji.

Neni 33

Për kundërvajtjet e përcaktuara me këtë ligj, procedurë për kundërvajtje udhëheq dhe sanksion për kundërvajtje shqipton gjykata kompetente.

Neni 34

(1) Për kundërvajtjet e përcaktuara në nenet 31 dhe 32 të këtij ligji, nëpunësi administrativ nga Ministria e Shoqërisë Informatike dhe Administratës i autorizuar për kryerje të mbikëqyrjes, është i detyruar që kryerësit të kundërvajtjes t'i lëshojë urdhërpagesë për kundërvajtje në pajtim me ligjin.

(2) Nëse kryerësi e pranon urdhërpagesën për kundërvajtje, i njëjti duhet ta nënshkruajë. Pranimi i urdhërpagesës për kundërvajtje nga kryerësi i kundërvajtjes shënohet në procesverbal.

(3) Në procesverbalin nga paragrafi (2) i këtij neni përcaktohet mënyra në të cilën do të mënjanohen pasojat e dëmshme nga kundërvajtja, si dhe mënyra e tejkalimit të pasojave nga kundërvajtja e kryer.

(4) Kur si kryerës i kundërvajtjes paraqitet personi juridik, procesverbalin dhe urdhërpagesën i nënshkruan personi përgjegjës në personin juridik ose personi i autorizuar nga ai.

(5) Nëpunësi administrative nga Ministria e Shoqërisë Informatike dhe Administratës për kryerje të mbikëqyrjes, është I detyruar që të mbajë evidence për urdhërpagesat e lëshuara për kundërvajtje dhe për rezultatin nga procedurat e ngritura.

(6) Në evidencën nga paragrafi (5) i këtij neni mblidhen, përpunohen dhe ruhen të dhënat vijuese: emri dhe mbiemri, përkatësisht emërtimi i kryerësit të kundërvajtjes, vendbanimi, përkatësisht vendqëndrimi, selia, lloji i kundërvajtjes, numri i urdhërpagesës për kundërvajtje që i lëshohet edhe rezultati i procedurës.

(7) Të dhënat personale nga paragrafi (6) i këtij neni ruhen pesë vite nga dita e futjes në evidencë.

(8) Formën dhe përmbajtjen e procesverbalit dhe të urdhërpagesës për kundërvajtje, i përcakton ministri i Shoqërisë Informatike dhe Administratës.

VI. DISPOZITA KALIMTARE DHE TË FUNDIT

Neni 35

(1) Aktet nënligjore të parapara me këtë ligj do të miratohen në afat prej tre muajsh nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

(2) Ministria e Shoqërisë Informatike dhe Administratës do të vendosë Regjistër Qendror të Popullsisë, më së voni në afat prej tre muajsh nga dita hyrjes në fuqi të këtij ligji.

(3) Marrëveshja nga neni 17 paragrafi (2) të këtij ligji do të lidhet më së voni në afat prej 15 ditësh duke llogaritur nga dita e hyrjes nël fuqi të klëtij ligji.

(4) Deri në ditën e pranimit të Republikës së Maqedonisë së Veriut në Bashkimin Evropian, burimet e të dhënave të përcaktuara në nenin 11 paragrafi (1) të këtij ligji, do t'i integrojnë të dhënat nga bazat e veçanta të të dhënave në Regjistër, së paku një here në çdo 24 orë.

Neni 36

Dispozitat e këtij ligji që kanë të bëjnë me subjektet tjera nga neni 4 pika 7 e këtij ligji, do të fillojnë të zbatohen në afat prej një viti nga dita e fillimit të zbatimit të këtij ligji.

Neni 37

Ky ligj hyn në fuqi ditën e tetë nga dita e botimit në "Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë së Veriut", ndërsa do të fillojë të zbatohet në afat prej tre muajsh nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

1247.

Врз основа на членот 75 ставови 1, 2 и 3 од Уставот на Република Северна Македонија, претседателот на Република Северна Македонија и претседателот на Собранието на Република Северна Македонија издаваат

У К А З
ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ПРОДАЖБА И ДАВАЊЕ ПОД ЗАКУП НА ДЕЛОВНИТЕ ЗГРАДИ И ДЕЛОВНИТЕ ПРОСТОРИИ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Се прогласува Законот за дополнување на Законот за продажба и давање под закуп на деловните згради и деловните простории на Република Македонија,

што Собранието на Република Северна Македонија го донесе на седницата одржана на 27 март 2019 година.

Бр. 08-2169/2
17 мај 2019 година
Скопје

Претседател
на Република Северна Македонија,
Стево Пендаровски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Северна Македонија,
м-р **Talat Xhaferi,** с.р.

З А К О Н
ЗА ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ПРОДАЖБА И ДАВАЊЕ ПОД ЗАКУП НА ДЕЛОВНИТЕ ЗГРАДИ И ДЕЛОВНИТЕ ПРОСТОРИИ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Член 1

Во Законот за продажба и давање под закуп на деловните згради и деловните простории на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ број 13/13, 69/13, 27/14, 42/14, 178/14, 180/14, 51/15, 61/15, 129/15, 6/16, 106/16 и 21/18), по членот 10 се додаваат два нови члена 10-а и 10-б, кои гласат:

„Член 10-а

(1) По исклучок од членот 5 од овој закон, а под услови и начин утврдени со овој член и членот 10-б од овој закон, продажба на деловен простор може да се врши и со непосредна спогодба.

(2) Продажбата со непосредна спогодба се врши за потребите на субјектите од членот 2 од овој закон и за државните органи, а заради вршење на дејноста за која е основан субјектот кој го купува деловниот простор, односно заради извршување на надлежностите за кои се основани државните органи.

(3) Продажбата со непосредна спогодба се врши на деловен простор кој е во сопственост или со кој стопанисуваат или го користат Акционерското друштво за изградба и стопанисување со станбен простор и со деловен простор од значење за Републиката – Скопје и Акционерското друштво за стопанисување со деловен простор во државна сопственост – Скопје.

(4) Субјектите од членот 2 од овој закон и државните органи, кои имаат потреба од купување на деловен простор, доставуваат барање до Акционерското друштво за изградба и стопанисување со станбен простор и со деловен простор од значење за Републиката – Скопје и Акционерското друштво за стопанисување со деловен простор во државна сопственост – Скопје за деловните простории со кои располагаат, а се наменети за продажба.

(5) Акционерското друштво за изградба и стопанисување со станбен простор и со деловен простор од значење за Републиката – Скопје и Акционерското друштво за стопанисување со деловен простор во државна сопственост – Скопје, треба да достават податоци и понуди со вклучена проценка за вредноста на деловниот простор утврдена од овластен проценител согласно со Законот за процена, за деловните простории со кои располагаат во рок од 30 дена од денот на доставувањето на барањето од ставот (4) на овој член.

(6) Државните органи, доколку врз основа на пристигнатата понуда утврдат дека одреден деловен простор ги задоволува потребите за вршење на надлежностите за кои се основани, до Владата на Република Македонија доставуваат предлог за набавка на деловен простор со непосредна спогодба.

(7) Органите на управување на субјектите од членот 2 од овој закон врз основа на пристигнатата понуда донесуваат одлука дека одреден деловен простор ги задоволува потребите за вршење на дејноста за која е основан субјектот.

(8) Предлогот за набавка на деловен простор со непосредна спогодба задолжително содржи податоци за деловниот простор, вредноста на деловниот простор утврдена според проценетата вредност согласно со Законот за процена и понудата доставена од страна на Акционерското друштво за изградба и стопанисување со станбен простор и со деловен простор од значење за Републиката – Скопје и Акционерското друштво за стопанисување со деловен простор во државна сопственост – Скопје.

(9) Предлогот за набавка на деловен простор го доставува одговорното лице на државниот орган.

(10) Врз основа на предлогот од ставот (6) на овој член, Владата на Република Македонија донесува одлука за давање на согласност за набавка на деловен простор со непосредна спогодба.

(11) Субјектите од членот 2 од овој закон и државните органи, по завршување на постапката согласно со ставовите (4), (5), (6), (7) и (8) на овој член, доставуваат барање за купување на деловниот простор до Акционерското друштво за изградба и стопанисување со станбен простор и со деловен простор од значење за Републиката – Скопје и Акционерското друштво за стопанисување со деловен простор во државна сопственост – Скопје, кон кое ги приложуваат одлуките од ставовите (7) и (10) на овој член.

(12) Органите на управување на Акционерското друштво за изградба и стопанисување со станбен простор и со деловен простор од значење за Републиката – Скопје и Акционерското друштво за стопанисување со деловен простор во државна сопственост – Скопје, врз основа на барањето од ставот (11) на овој член донесуваат одлука за продажба на деловниот простор со непосредна спогодба, по претходно добиена согласност од Владата на Република Македонија.

Член 10-б

(1) Со одлуката од членот 10-а став (12) од овој закон, се определуваат продавачот и купувачот, како и вредноста на деловниот простор утврдена од овластен проценител согласно со Законот за процена, што претставува цена за продажба на деловниот простор по пат на непосредна спогодба.

(2) Врз основа на одлуката од ставот (1) на овој член, одговорните лица на продавачот и купувачот склучуваат договор.

(3) На договорот од ставот (2) на овој член по однос на формата, содржината, ништовноста и обврската за солемнизација соодветно се применуваат одредбите на овој закон.

(4) Деловниот простор стекнат согласно со одлуката од членот 10-а став (12) од овој закон, се користи исклучиво за вршење на дејноста за која е основан субјектот кој го купува деловниот простор, односно заради извршување надлежностите за кои се основани државните органи и не може да биде предмет на продажба во период од десет години сметано од денот на склучување на договорот од ставот (2) на овој член.

(5) Договорот од ставот (2) на овој член, задолжително содржи обврска за субјектите од членот 2 од овој закон и државните органи за исполнување на условите од ставот (4) на овој член.

(6) Доколку од страна на купувачот, деловниот простор кој бил предмет на продажба со непосредна спогодба согласно со одредбите од членот 10-а од овој закон, се користи спротивно на условите од ставот (4) на овој член, ќе се смета дека купувачот не ги исполнува условите од договорот и е основ за раскинување на договорот, а деловниот простор се враќа во сопственост, односно стопанисување или користење на акционерските друштва од членот 10-а став (3) од овој закон.“.

Член 2

Овој закон влегува во сила со денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

L I G J
PËR PLOTËSIMIN E LIGJIT PËR SHITJE DHE DHËNIE ME QIRA TË NDËRTESAVE AFARISTE DHE HAPËSIRAVE AFARISTE TË REPUBLIKËS SË MAQEDONISË

Neni 1

Në Ligjin për shitje dhe dhënie me qira të ndërtesave afariste dhe hapësirave afariste të Republikës së Maqedonisë (“Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë” numër 13/13, 69/13, 27/14, 42/14, 178/14, 180/14, 51/15, 61/15, 129/15, 6/16, 106/16 dhe 21/18), pas nenit 10 shtohen dy nene të reja 10-a dhe 10-b, si vijojnë:

“Neni 10-a

(1) Me përjashtim nga neni 5 të këtij ligji e me kushte dhe mënyrë të përcaktuara me këtë nen dhe nenin 10-b të këtij ligji, shitja e hapësirës afariste mund të kryhet edhe me marrëveshje të drejtpërdrejtë.

(2) Shitja me marrëveshje të drejtpërdrejtë kryhet për nevojat e subjekteve nga neni 2 i këtij ligji dhe për organet shtetërore, për kryerjen e veprimtarisë për të cilat është themeluar subjekti që e blen hapësirën afariste, përkatësisht për realizim të kompetencave për të cilat janë themeluar organet shtetërore.

(3) Shitja me marrëveshje të drejtpërdrejtë kryhet për hapësirën afariste që është në pronësi ose me të cilën ekonomizojnë ose e shfrytëzojnë Shoqëria aksionare për ndërtim dhe ekonomizim me hapësirë banesore dhe me hapësirë afariste me rëndësi për Republikën-Shkup dhe Shoqëria aksionare për ekonomizim me hapësirë afariste në pronësi shtetërore –Shkup.

(4) Subjektet nga neni 2 i këtij ligji dhe organet shtetërore, që kanë nevojë për blerje të hapësirës afariste, dorëzojnë kërkesë në Shoqëritnë aksionare për ndërtim dhe ekonomizim me hapësirë banesore dhe me hapësirë afariste me rëndësi për Republikën - Shkup dhe Shoqërinë aksionare për ekonomizim me hapësirë afariste në pronësi shtetërore-Shkup për hapësirat afariste me të cilat disponojnë ndërsa janë të dedikuara për shitje.

(5) Shoqëria aksionare për ndërtim dhe ekonomizim me lokal banesor dhe me hapësirë afariste me rëndësi për Republikën-Shkup dhe Shoqëria aksionare për ekonomizim me hapësirë afariste në pronësi shtetërore-Shkup, duhet të dorëzojnë të dhëna dhe oferta me vlerësim të përfshirë për vlerën e hapësirës afariste të përcaktuar nga vlerësuesi i autorizuar në pajtim me Ligjin për vlerësim, për hapësirat afariste me të cilat disponojnë në afat prej 30 ditësh nga dita e dorëzimit të kërkesës nga paragrafi (4) i këtij neni.

(6) Organet shtetërore, nëse në bazë të ofertës së arritur konstatojnë se hapësira e caktuar afariste i plotëson nevojat për kryerjen e kompetencave për të cilat janë themeluar, në Qeverinë e Republikës së Maqedonisë dorëzojnë kërkesë për blerjen e hapësirës afariste me marrëveshje të drejtpërdrejtë.

(7) Organet udhëheqëse të subjekteve nga neni 2 i këtij ligji në bazë të ofertës së arritur marrin vendim se hapësira e caktuar afariste i plotëson nevojat për kryerjen e veprimtarisë për të cilën është themeluar subjekti.

(8) Propozimi për prokurimin e hapësirës afariste me marrëveshje të drejtpërdrejtë detyrimisht përmban të dhëna për hapësirën afariste, vlerën e hapësirës afariste të përcaktuar sipas vlerës së përcaktuar nga vlerësuesi i autorizuar në pajtim me Ligjin për vlerësim dhe ofertën e dorëzuar nga Shoqëria aksionare për ndërtim dhe ekonomizim me lokal banesor dhe me hapësirë afariste me rëndësi për Republikën–Shkup dhe Shoqëria aksionare për ekonomizim me hapësirë afariste në pronësi shtetërore-Shkup.

(9) Propozimin për blerjen e hapësirës afariste e dorëzon personi përgjegjës i organit shtetëror.

(10) Në bazë të propozimit nga paragrafi (6) i këtij neni, Qeveria e Republikës së Maqedonisë merr vendim për dhënie pëlqimi për blerjen e hapësirës afariste me marrëveshje të drejtpërdrejtë.

(11) Subjektet nga neni 2 i këtij ligji dhe organet shtetërore, pas mbarimit të procedurës sipas paragrafëve (4), (5), (6), (7), dhe (8) të këtij neni, dorëzojnë kërkesë për blerje të hapësirës afariste në Shoqërinë aksionare për ndërtim dhe ekonomizim me hapësirë banesore dhe me hapësirë afariste me rëndësi për Republikën - Shkup dhe Shoqërinë aksionare për ekonomizim me hapësirë afariste në pronësi shtetërore-Shkup, të cilës ia bashkëngjisin vendimet nga paragrafët (7) dhe (10) të këtij neni.

(12) Organet udhëheqëse të Shoqërisë Aksionare për ndërtim dhe ekonomizim me hapësirë banesore dhe me hapësirë afariste me rëndësi për Republikën-Shkup, dhe Shoqërisë aksionare për ekonomizim me hapësirë afariste në pronësi shtetërore-Shkup, në bazë të kërkesës nga paragrafi (11) i këtij neni miratojnë vendim për shitjen e hapësirës afariste me marrëveshje të drejtpërdrejtë, me pëlqim paraprak të marrë nga Qeveria e Republikës së Maqedonisë.

Neni 10-b

(1) Me vendimin nga neni 10-a paragrafi (12) i këtij ligji, përcaktohen shitësi dhe blerësi, si dhe vlera e hapësirës afariste të përcaktuar nga vlerësuesi i autorizuar sipas Ligjit për vlerësim, që paraqet çmim për shitje të lokalit hapësinor me anë të marrëveshjes së drejtpërdrejtë.

(2) Në bazë të vendimit nga paragrafi (1) të këtij neni, personat përgjegjës me shitësin dhe blerësin lidhin marrëveshje.

(3) Në marrëveshjen nga paragrafi (2) i këtij neni në lidhje me formën, përmbajtjen, pavlefshmërinë dhe obligimin për solemnizim në mënyrë përkatëse zbatohen dispozitat e këtij ligji.

(4) Hapësira afariste e marrë sipas vendimit nga neni 10-a paragrafi (12) të këtij ligji, shfrytëzohet ekskluzivisht për kryerjen e veprimtarisë për të cilën është themeluar

subjekti që e blen hapësirën afariste, përkatësisht për kryerje të kompetencave për të cilat janë themeluar organet shtetërore dhe nuk mundet të jetë lëndë e shitjes në periudhën prej dhjetë vitesh duke llogaritur nga dita e lidhjes së marrëveshjes nga paragrafi (2) i këtij neni.

(5) Marrëveshja nga paragrafi (2) i këtij neni, detyrimisht përmban obligim për subjeket nga neni 2 të këtij ligji dhe organet shtetërore për plotësimin e kushteve nga paragrafi (4) i këtij neni.

(6) Nëse nga ana e blerësit, hapësira afariste që ka qenë lëndë e shitjes me marrëveshje të drejtpërdrejtë në pajtim me dispozitat e nenit 10-a të këtij ligji, shfrytëzohet në kundërshtim me kushtet nga paragrafi (4) i këtij neni, do të konsiderohet se blerësi nuk i plotëson kushtet nga marrëveshja dhe është bazë për prishjen e marrëveshjes, ndërsa hapësira afariste kthehet në pronësi përkatësisht ekonomizim ose shfrytëzim të shoqërisë aksionare nga neni 10-a paragrafi (3) i këtij ligji.".

Neni 2

Ky ligj hyn në fuqi në ditën e botimit në "Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë".

1248.

Врз основа на членот 75, ставови 1, 2 и 3 од Уставот на Република Северна Македонија, претседателот на Република Северна Македонија и претседателот на Собранието на Република Северна Македонија издаваат

У К А З
ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ЕДНОШАЛТЕРСКИОТ СИСТЕМ И ЗА ВОДЕЊЕ НА ТРГОВСКИОТ РЕГИСТАР И РЕГИСТАР НА ДРУГИ ПРАВНИ ЛИЦА

Се прогласува Законот за изменување и дополнување на Законот за едношалтерскиот систем и за водење на трговскиот регистар и регистар на други правни лица,

што Собранието на Република Северна Македонија го донесе на седницата одржана на 27 март 2019 година.

Бр. 08-2167/2
17 мај 2019 година
Скопје

Претседател на Република Северна Македонија,
Стево Пендаровски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Северна Македонија,
м-р **Talat Xhaferi,** с.р.

З А К О Н
ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ЕДНОШАЛТЕРСКИОТ СИСТЕМ И ЗА ВОДЕЊЕ НА ТРГОВСКИОТ РЕГИСТАР И РЕГИСТАР НА ДРУГИ ПРАВНИ ЛИЦА

Член 1

Во Законот за едношалтерскиот систем и за водење на трговскиот регистар и регистар на други правни лица („Службен весник на Република Македонија" број 84/2005, 13/2007, 150/2007, 140/2008, 17/11, 53/11, 70/13, 115/14, 97/15, 192/15 и 53/16), во членот 4 став (1) по алинејата 4 се додава нова алинеја 5, која гласи:

„- внесување на број на обврзник за данокот на додадена вредност за субјектот на упис (број на ДДВ обврзник),".

Алинеите 5, 6, 7 и 8 стануваат алинеи 6, 7, 8 и 9.

Член 2

По членот 11 се додава нов наслов и нов член 11-а, кој гласи:

„Член 11-а

Начин на внесување на број на обврзник на данокот на додадена вредност (број на ДДВ обврзник)

(1) Централниот регистар покрај ЕМБС и ЕДБ врши внесување и на број на обврзник ДДВ на субјектите на упис, во случај на пријава на доброволна регистрација.

(2) Внесувањето на податоци за доброволна регистрација за данокот на додадена вредност за субјектот на упис се врши врз основ на барањето во пријавата за упис, на посебен образец согласно со членот 23 од овој закон.

(3) Внесувањето на податоците за доброволна регистрација за данокот на додадена вредност Централниот регистар го врши електронски, преку електронско поврзување на своите регистри со регистрите на базите на податоци коишто се водат во Управата за јавни приходи.

(4) Внесувањето на бројот на ДДВ, се врши со електронска размена меѓу Управата за јавни приходи и Централниот регистар. Управата за јавни приходи доставувањето на бројот на ДДВ го врши во рок од 90 минути од доставувањето на податоците од страна на Централниот регистар.".

Член 3

Членот 35-а се менува и гласи:

„(1) Прилозите (исправите и доказите) поднесени од подносителот на пријавата од членот 34 став (1) од овој закон, кои изворно се составени од субјектот на упис се потпишуваат со електронски потпис на секој учесник во постапката поединечно и имаат значење на оригинал.

(2) Прилозите (исправите и доказите) доставени како прилог кон пријавата за упис, издадени од други надлежни органи се потпишуваат со електронски потпис од овластени лица од надлежните органи и имаат значење на оригинал.

(3) Подносителот од членот 34 став (1) од овој закон прилозите кон пријавата за упис кои се составени во хартиена форма, а кои не се содржани во ставовите (1) и (2) на овој член, мора да ги конвертира, односно пренесе како целина во електронска форма и истите да ги завери со електронски потпис.

(4) Прилозите кои изворно се составени во електронски облик од подносителот од членот 34 став (2) од овој закон и од него потпишани со електронски потпис, имаат значење на оригинал.

(5) Подносителот од членот 34 став (2) од овој закон, прилозите кон пријавата за упис кои се составени во хартиена форма мора да ги конвертира, односно пренесе како целина во електронска форма.

(6) Прилозите од ставот (5) на овој член потпишани со електронски потпис на подносителот од членот 34 став (2) од овој закон имаат значење на заверен препис од оригиналот. “.

Член 4

Во член 44 ставот (3) се менува и гласи:

„Жалбата се поднесува во рок од 15 дена од денот на приемот на решението во писмена форма, односно од денот на неговото објавување на веб страницата на Централниот регистар на Република Македонија кога истото е доставено во електронска форма.“.

Член 5

Прописите со кои поблиску се уредуваат начинот, формата и содржината на обрасците за упис, во врска со внесувањето на број на ДДВ обврзник министерот за економија ќе ги усогласи во рок од 30 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 6

Овој закон влегува во сила со денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

L I GJ

PËR NDRYSHIMIN DHE PLOTËSIMIN E LIGJIT PËR SISTEMIN NJËSPORTEL DHE PËR MBAJTJEN E REGJISTRIT TREGTAR DHE REGJISTRIT TË PERSONAVE TJERË JURIDIKË

Neni 1

Në Ligjin për sistem njësportel dhe për mbajtjen e regjistrit tregtar dhe regjistrit të personave tjerë juridikë (“Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë” numër 84/2005, 13/2007, 150/2007, 140/2008, 17/11, 53/11, 70/13, 115/14, 97/15, 192/15 dhe 53/16), në nenin 4 paragrafi (1) pas alinesë 4 shtohet alineja e re 5, si vijon:

“- futje e numrit të obliguesit për tatim mbi vlerën e shtuar për subjektin e regjistrimit (numri i obliguesit të TVSH-së),”.

Alinetë 5, 6, 7 dhe 8 bëhen aline 6, 7, 8 dhe 9.

Neni 2

Pas nenit 11 shtohet titulli i ri dhe neni i ri 11-a, si vijon:

Neni 11-a

“Mënyra e futjes së numrit të obliguesit të tatimit mbi vlerën e shtuar (numri i obliguesit të TVSH-së)

(1) Regjistri Qendror përveç NUAS dhe NUT kryen futje edhe të numrit të obliguesit të TVSH-së të subjekteve të regjistrimit, në rast të paraqitjes së regjistrimit vullnetar.

(2) Futja e të dhënave për regjistrim vullnetar për tatimin mbi vlerën e shtuar për subjektin e regjistrimit kryhet në bazë të kërkesës në fletëparaqitjen për regjistrim, në formular të posaçëm në pajtim me nenin 23 të këtij ligji.

(3) Futjen e të dhënave për regjistrim vullnetar për tatim mbi vlerën e shtuar Regjistri Qendror e kryen në formë elektronike, përmes lidhjes elektronike të regjistrave të tij me regjistrat e bazave të të dhënave të cilat mbahen në Drejtorinë e të Ardhurave Publike.

(4) Futja e numrit të TVSH-së, kryhet me shkëmbim elektronik ndërmjet Drejtorisë së të Ardhurave Publike dhe Regjistrit Qendror. Drejtoria e të Ardhurave Publike dorëzimin e numrit të TVSH-së e kryen në afat prej 90 minutash nga dorëzimi i të dhënave nga Regjistri Qendror.”.

Neni 3

Neni 35 – a ndryshohet si vijon:

„(1) Shtojcat (dokumentet dhe dëshmitë) të parashtruara nga parashtruesi i fletëparaqitjes nga neni 34 paragrafi (1) të këtij ligji, të cilat burimisht janë përpiluar nga subjekti i regjistrimit nënshkruhen me nënshkrim elektronik të secilit pjesëmarrës në procedurë individualisht dhe e kanë rëndësinë e origjinalit.

(2) Shtojcat (dokumentet dhe dëshmitë) të dorëzuara si shtojca të fletëparaqitjes për regjistrim, të lëshuara nga organe tjera kompetente nënshkruhen me nënshkrim elektronik nga persona të autorizuar nga organet kompetente dhe e kanë rëndësinë e origjinalit.

(3) Parashtruesi nga neni 34 paragrafi (1) i këtij ligji shtojcat e fletëparaqitjes për regjistrim të cilat janë përpiluar në letër, e të cilat nuk janë të përmbajtura në paragrafët (1) dhe (2) të këtij neni, doemos duhet t'i konvertojë, përkatësisht bartë si tërësi në formë elektronike dhe të njëjtat t'i verifikojë me nënshkrim elektronik.

(4) Shtojcat të cilat burimisht janë përpiluar në formë elektronike nga parashtruesi nga neni 34 paragrafi (2) të këtij ligji dhe i të nënshkruara prej tij me nënshkrim elektronik, e kanë rëndësinë e origjinalit.

(5) Parashtruesi nga neni 34 paragrafi (2) të këtij ligji, shtojcat e fletëparaqitjes për regjistrim të cilat janë përpiluar në letër doemos duhet t'i konvertojë, përkatësisht bartë si tërësi në formë elektronike.

(6) Shtojcat nga paragrafi (5) i këtij neni të nënshkruara me nënshkrim elektronik të parashtruesit të nenit 34 paragrafit (2) të këtij ligji e kanë rëndësinë e përshkrimit të verifikuar nga origjinali.“.

Neni 4

Në nenin 44 paragrafi (3) ndryshohet si vijon:

"Ankesa parashtrohet në afat prej 15 ditësh nga dita e pranimit të aktvendimit në formë të shkruar, përkatësisht nga dita e publikimit të tij në ueb faqen e Regjistrit Qendror të Republikës së Maqedonisë, kur i njëjti është dorëzuar në formë elektronike.".

Neni 5

Rregullat me të cilat më afërsisht rregullohen mënyra, forma dhe përmbajtja e formularëve për regjistrim, në lidhje me futjen e numrit të obliguesit të TVSH-së ministri i Ekonomisë do t’i harmonizojë në afat prej 30 ditësh nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

Neni 6

Ky ligj hyn në fuqi në ditën e botimit në “Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë”.

1249.

Врз основа на членот 75, ставови 1, 2 и 3 од Уставот на Република Северна Македонија, претседателот на Република Северна Македонија и претседателот на Собранието на Република Северна Македонија издаваат

У К А З
ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ДАНОКОТ НА ДОДАДЕНА ВРЕДНОСТ

Се прогласува Законот за изменување и дополнување на Законот за данокот на додадена вредност,

што Собранието на Република Северна Македонија го донесе на седницата одржана на 27 март 2019 година.

Бр. 08-2168/2
17 мај 2019 година
Скопје

Претседател на Република
Северна Македонија,
Стево Пендаровски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Северна Македонија,
м-р **Talat Xhaferi,** с.р.

З А К О Н
ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ДАНОКОТ НА ДОДАДЕНА ВРЕДНОСТ

Член 1

Во Законот за данокот на додадена вредност („Службен весник на Република Македонија" број 44/99, 86/99, 8/2001, 21/2003, 19/2004, 33/2006, 101/2006, 114/2007, 103/2008, 114/2009, 133/2009, 95/10, 102/10, 24/11, 135/11, 155/12, 12/14, 112/14, 130/14, 15/15, 129/15, 225/15, 23/16, 189/16 и 198/18), во членот 51 по ставот (5) се додава нов став (6), кој гласи:

„(6) Даночните обврзници од ставот (4) на овој член, пријавата за регистрација за данокот на додадена вредност од ставот (5) на овој член, можат да ја поднесат и преку Централниот регистар на Република Македонија.".

Ставот (6) станува став (7).

Во ставот (7) кој станува став (8) зборовите: „став 6" се заменува со зборовите: „став 7".

Во ставот (8) кој станува став (9) зборовите: „ставот 7" се заменува со зборовите: „ставот 8".

Ставовите (9), (10), (11) и (12) стануваат ставови (10), (11), (12) и (13).

Член 2

Во членот 51-а зборовите: „ставови (6), (7) и (12)" се заменуваат со зборовите: „ставови (7), (8) и (13)".

Член 3

Во членот 59 став (1) зборовите: „(член 51 став (10))" се заменуваат со зборовите: „(член 51 став (11))".

Член 4

Во членот 60 став (1) точка 3) зборовите: „(член 51 став (10))" се заменуваат со зборовите: „(член 51 став (11))".

Член 5

Се овластува Законодавно-правната комисија на Собранието на Република Македонија да изготви пречистен текст на Законот за данокот на додадена вредност.

Член 6

Овој закон влегува во сила со денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија".

L I GJ
PËR NDRYSHIMIN DHE PLOTËSIMIN E LIGJIT PËR TATIM MBI VLERËN E SHTUAR

Neni 1

Në Ligjin për tatim mbi vlerën e shtuar ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 44/99, 86/99, 8/2001, 21/2003, 19/2004, 33/2006, 101/2006, 114/2007, 103/2008, 114/2009, 133/2009, 95/10, 102/10, 24/11, 135/11, 155/12, 12/14, 112/14, 130/14, 15/15, 129/15, 225/15, 23/16, 189/16 dhe 198/18), në nenin 51 pas paragrafit (5) shtohet paragraf i ri (6), si vijon:

"(6) Obliguesit tatimorë nga paragrafi (4) i këtij neni, fletëparaqitjen për regjistrim për tatimin mbi vlerën e shtuar nga paragrafi (5) i këtij neni, mund ta parashtrojnë edhe përmes Regjistrit Qendror të Republikës së Maqedonisë.".

Paragrafi (6) bëhet paragraf (7).

Në paragrafin (7) që bëhet paragraf (8) fjalët: "paragrafi 6" zëvendësohen me fjalët: "paragrafi 7".

Në paragrafin (8) që bëhet paragraf (9) fjalët: "paragrafi 7" zëvendësohen me fjalët: "paragrafi 8".

Paragrafët (9), (10), (11) dhe (12) bëhen paragrafë (10), (11), (12) dhe (13).

Neni 2

Në nenin 51-a fjalët: "paragrafët (6), (7) dhe (12)" zëvendësohen me fjalët: "paragrafët (7), (8) dhe (13)".

Neni 3

Në nenin 59 paragrafi (1) fjalët: "(neni 51 paragrafi (10))" zëvendësohen me fjalët: "(neni 51 paragrafi (11))".

Neni 4

Në nenin 60 paragrafi (1) pika 3) fjalët: "(neni 51 paragrafi (10))" zëvendësohen me fjalët: "(neni 51 paragrafi (11))".

Neni 5

Autorizohet Komisioni Juridik Ligjvënës i Kuvendit të Republikës së Maqedonisë që të përpilojë tekst të spastruar të Ligjit për tatim mbi vlerën e shtuar.

Neni 6

Ky ligj hyn në fuqi në ditën e botimit në "Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë".

1250.

Врз основа на членот 75, ставови 1, 2 и 3 од Уставот на Република Северна Македонија, претседателот на Република Северна Македонија и претседателот на Собранието на Република Северна Македонија издаваат

У К А З
ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ИЗБОРНИОТ ЗАКОНИК

Се прогласува Законот за изменување и дополнување на Изборниот законик,

што Собранието на Република Северна Македонија го донесе на седницата одржана на 24 април 2019 година.

Бр. 08-2601/2
17 мај 2019 година
Скопје

Претседател на Република Северна Македонија,
Стево Пендаровски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Северна Македонија,
м-р **Talat Xhaferi,** с.р.

З А К О Н
ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ИЗБОРНИОТ ЗАКОНИК

Член 1

Во Изборниот законик („Службен весник на Република Македонија“ број 40/2006, 136/2008, 148/2008, 155/2008, 163/2008, 44/11, 51/11, 142/12, 31/13, 34/13, 14/14, 30/14, 196/15, 35/16, 97/16, 99/16, 136/16, 142/16, 67/17, 125/17, 35/18, 99/18, 140/18, 208/18 и 27/19), во член 75 по ставот (2) се додава нов став (3), кој гласи:

„(3) Радиодифузерите, без оглед на јазикот на кој го емитуваат својот програмски сервис, се должни за платеното политичко рекламирање во текот на изборната кампања на учесниците во кампањата да им овозможат подеднакви услови за пристап до сите облици на изборно медиумско претставување, сметано на секои 12 часа емитувана програма, вклучувајќи го и бесплатното политичко претставување на учесниците во изборната кампања.“.

Ставовите (3) и (4) стануваат ставови (4) и (5), редоследно.

Член 2

Во членот 75-ѓ став (1) по зборовите: „политичките партии на власт“ се додаваат зборовите: „или кандидати“, по зборовите: „политичките партии во опозиција“ се додаваат зборовите: „или кандидати“ и по зборовите: „политичките партии кои не се застапени во Собранието на Република Македонија“ се додаваат зборовите: „или кандидати“.

Во ставот (2) по зборовите: „една политичка партија“ се додаваат зборовите: „или кандидат“, а по зборовите: „иста политичка партија“ се додаваат зборовите: „или ист кандидат“.

Член 3

Во членот 76-д став (5) зборовите: „десет дена по“ се заменуваат со зборовите: „не подолго од 90 дена сметано од денот на“.

Член 4

Во членот 78-а став (3) по зборовите: „Политичките партии“ се додаваат зборовите: „или кандидатите“.

Член 5

Во членот 181-а став (1) алинеја 3 зборовите: „член 75 став (3)“ се заменуваат со зборовите: „член 75 став (4)“.

Во алинејата 4 зборовите: „член 75 став 4“ се заменуваат со зборовите: „член 75 став (5)“.

Член 6

Овој закон влегува во сила со денот на објавувањето во „Службен весник на Република Северна Македонија“.

L I GJ
PËR NDRYSHIMIN DHE PLOTËSIMIN E KODIT ZGJEDHOR

Neni 1

Në Kodin zgjedhor (“Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë” numër 40/2006, 136/2008, 148/2008, 155/2008, 163/2008, 44/11, 51/11, 142/12, 31/13, 34/13, 14/14, 30/14, 196/15, 35/16, 97/16, 99/16, 136/16, 142/16, 67/17, 67/17, 125/17, 35/18, 99/18, 140/18, 208/18 dhe 27/19), në nenin 75 pas paragrafit (2) shtohet paragrafi i ri (3) , si vijon:

“(3) Rdiodifuzerët, pa dallim të gjuhës në të cilën e emitojnë servisin e tyre programor, obligohen që për reklamimin e paguar politik gjatë fushatës zgjedhore pjesëmarrësve në fushatë t’u mundësojnë kushte të barabarta për qasje në të gjitha format e prezantimit zgjedhor mediatik, duke llogaritur në çdo 12 orë programi të emituar, duke e përfshirë edhe prezantimin e papaguar politik të pjesëmarrësve në fushatën zgjedhore.”.

Paragrafët (3) dhe (4) bëhen paragrafë (4) dhe (5), sipas rradhës.

Neni 2

Në nenin 75-gj paragrafi (1) pas fjalëve: “partitë politike në pushtet” shtohen fjalët: “ose kandidatët”, pas fjalëve: “partitë politike në opozitë” shtohen fjalët: “ose kandidatët” dhe pas fjalëve: “partitë politike që nuk janë të përfaqësuara në Kuvendin e Republikës së Maqedonisë” shtohen fjalët: “ose kandidatët”.

Në paragrafin (2) pas fjalëve: “një partie politike” shtohen fjalët: “ose kandidati”, e pas fjalëve: “partia e njëjtë politike” shtohen fjalët: “ose kandidati i njëjtë”.

Neni 3

Në nenin 76-d paragrafi (5) fjalët: “dhjetë ditë pas” zëvendësohen me fjalët: “jo më gjatë se 90 ditë duke llogaritu nga dita e”.

Neni 4

Në nenin 78-a paragrafi (3) pas fjalëve: “Partitë politike” shtohen fjalët: “ose kandidatët”.

Neni 5

Në nenin 181-a paragrafi (1) alineja 3 fjalët: “neni 75 paragrafi (3)” zëvendësohen me fjalët: “neni 75 paragrafi (4)”.

Në alinenë 4 fjalët: “neni 75 paragrafi (4)” zëvendësohen me fjalët: “neni 75 paragrafi (5)”.

Neni 6

Ky ligj hyn në fuqi në ditën e botimit në “Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë”.

1251.

Врз основа на членот 75 ставови 1, 2 и 3 од Уставот на Република Северна Македонија, претседателот на Република Северна Македонија и претседателот на Собранието на Република Северна Македонија издаваат

У К А З
ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ЕЛЕКТРОНСКО УПРАВУВАЊЕ И ЕЛЕКТРОНСКИ УСЛУГИ

Се прогласува Законот за електронско управување и електронски услуги,

што Собранието на Република Северна Македонија го донесе на седницата одржана на 24 април 2019 година.

Бр. 08-2583/2
17 мај 2019 година
Скопје

Претседател
на Република Северна Македонија,
Стево Пендаровски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Северна Македонија,
м-р **Talat Xhaferi,** с.р.

З А К О Н
ЗА ЕЛЕКТРОНСКО УПРАВУВАЊЕ И ЕЛЕКТРОНСКИ УСЛУГИ

Глава прва

ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 1

Предмет на Законот

(1) Со овој закон се уредува работата на органите на државната управа и единиците на локалната самоуправа (во натамошниот текст: органи), при размена на податоци и документи во електронска форма, односно остварување на електронски услуги, кога тоа е утврдено со закон.

(2) Со овој закон се уредува и работата на судовите, јавните обвинителства и државното правобранителство, правни лица на кои со закон им е доверено да вршат јавни овластувања, правни лица кои даваат и обезбедуваат услуги од јавен интерес, односно субјекти од областа на образованието, здравството, социјалната заштита, финансиите, банкарството, осигурувањето, енергетиката, водоснабдувањето, електронските комуникации, поштенските услуги и комуналните услуги при размена на податоци и документи во електронска форма, односно остварување на електронски услуги, кога тоа е утврдено со закон (во натамошниот текст: други субјекти).

(3) Со овој закон се уредуваат и прашањата поврзани со воспоставувањето и функционирањето на Националниот портал за електронски услуги, Каталогот на услуги и Една точка за услуги.

Член 2

Примена на Законот

(1) Одредбите на овој закон се применуваат и на работата на физички и правни лица при остварување на административни услуги по електронски пат.

(2) Одредбите на овој закон не се применуваат при работа со документи и податоци во електронска форма кои содржат класифицирани информации, како и на документи кои се однесуваат на заштита на интересите на безбедноста и одбраната на Република Северна Македонија, кога тоа е утврдено со закон.

(3) Одредбите на овој закон не се однесуваат на правилата за работа со документи и податоци во хартиена форма, кога со закон се предвидува посебна постапка или форма за извршување на определени дејствија.

(4) Постапките предвидени со овој закон ќе се водат согласно со одредбите од Законот за општата управна постапка и посебните закони со коишто е уредена работата на субјектите од член 1 став (2) од овој закон, ако со овој закон поинаку не е уредено.

(5) Постапките за обезбедување на административни услуги кои се пропишани со посебни закони се водат во согласност со одредбите на законот што ја уредува услугата, кога истата се обезбедува по електронски пат.

Член 3

Цели на законот

Со овој закон се обезбедува ефикасно и ефективно спроведување на надлежностите на органите од член 1 став (1) од овој закон како и надлежностите, правата и овластувањата на субјектите од член 1 став (2) од овој закон, а врз основа на утврдени стандарди и процедури, во согласност со одредбите од овој закон и посебните закони, во функција на обезбедување на електронски услуги за корисниците на услугите.

Член 4

Значење на поимите употребени во овој закон

(1) Одделни изрази употребени во овој закон го имаат следново значење:

- ИНФОРМАЦИСКИ СИСТЕМ е систем кој се користи за составување, праќање, примање, чување и друга обработка на податоци и документи во електронска форма,
- СЕРТИФИКАТ е потврда за исполнувањето на условите за функционирањето на информациските системи,
- БАЗА НА ПОДАТОЦИ е структурирана колекција на записи или податоци што се чуваат во електронска форма,
- ПОДАТОЦИ ВО ЕЛЕКТРОНСКА ФОРМА се податоци коишто се пратени или примени по електронски пат, вклучувајќи го и електронското разменување на податоци,
- РАЗМЕНА НА ПОДАТОЦИ е способност на информациските системи да обработуваат, меѓусебно да разменуваат и да чуваат документи и податоци по електронски пат, користејќи ги единствените технолошки стандарди и процеси,
- ЕДИНСТВЕНА ОКОЛИНА за размена на документи и податоци по електронски пат која е управувана околина за стандардизирана размена на документи и податоци меѓу органите, односно националната платформа за интероперабилност - Македонска информациска магистрала (во натамошниот текст: МИМ),

- ИНФОРМАЦИСКА БЕЗБЕДНОСТ е систем на мерки за заштита на информациските системи, посебната телекомуникациска мрежа, документите во електронска форма и податоците во електронска форма од неовластен и случаен пристап, користување, промена, спречување на пристапот до документите и податоците или нивно уништување, спречување на давањето на електронски услуги,

- ЕЛЕКТРОНСКИ УСЛУГИ се административни услуги за чиешто обезбедување се одговорни органите во согласност со нивната законска надлежност, а истите ги обезбедуваат и по електронски пат,

- КОРИСНИК НА ЕЛЕКТРОНСКИ УСЛУГИ е физичко или правно лице, кое поднело барање за остварување на административна услуга по електронски пат, согласно со закон (во натамошниот текст: корисник),

- ДАВАТЕЛ НА ЕЛЕКТРОНСКИ УСЛУГИ е надлежен орган и друг субјект, којшто дава административни услуги по електронски пат на физички и правни лица, во рамките на својот делокруг на работа утврден со закон или извршува дејност за која е регистриран (во натамошниот текст: давател),

- ВЕРИФИКАТОР НА ПРОЦЕСИ ЗА ОБЕЗБЕДУВАЊЕ НА ЕЛЕКТРОНСКИ УСЛУГИ е вработено лице во надлежен орган или друг субјект, кој во името на надлежниот орган ги потврдува административните процеси кои се поврзани со услугите што ги обезбедува органот, врз основа на претходно овластување издадено од раководното лице на органот или друг субјект на вработениот за верификација на процеси,

- НАЦИОНАЛЕН ПОРТАЛ ЗА ЕЛЕКТРОНСКИ УСЛУГИ е електронска платформа преку која се овозможува користење на електронските услуги, до која платформа се пристапува со користење на информатичко комуникациски технологии врз основа на логички поврзани процеси,

- КАТАЛОГ НА УСЛУГИ за целите на овој закон е единствен регистар на услуги, во кој се јасно и недвосмислено утврдени: надлежниот орган што ја обезбедува секоја поединечна услуга, законот од којшто произлегува услугата и надлежноста на органот, условите коишто е потребно да бидат исполнети за користење на секоја поединечна услуга, како и доказите коишто се потребни за користење на конкретната услуга, врз основа на закон,

- ЕДНА ТОЧКА ЗА УСЛУГИ е административна канцеларија која овозможува пристап до услуги на повеќе надлежни органи и во која може да се подигнат акти донесени од надлежните органи за кои е наменета административната канцеларија, а за кои услуги претходно е поднесено барање од страна на корисник на конкретна услуга којашто ја обезбедува надлежен орган во согласност со закон. Единствената точка за услуги обезбедува и информативни сервиси за различни видови на услуги кои ги обезбедуваат надлежните органи за населението во Република Македонија,

- ПОСРЕДНИК ЗА АДМИНИСТРАТИВНИ УСЛУГИ ПО ЕЛЕКТРОНСКИ ПАТ е вработено лице во надлежен орган, кој во име и за сметка на корисникот на електронската услуга презема соодветни дејствија.

(2) Изразите што се употребуваат во овој закон чие значење не е дефинирано во ставот (1) на овој член, имаат значење утврдено со друг закон.

Глава втора

СОБИРАЊЕ И ДОСТАВУВАЊЕ НА ПОДАТОЦИ ПО ЕЛЕКТРОНСКИ ПАТ

Член 5

Еднократно собирање на податоци и пристап до нив

(1) Давателите на електронски услуги се должни да ги обезбедат по службена должност податоците од контролорот и обработувач на податоците од Централниот регистар на население.

(2) По исклучок од ставот (1) на овој член, доколку во Централниот регистар на население не се содржани потребните податоци, истите се обезбедуваат од изворникот на податоци коишто веќе се собрани за физичките и правните лица, согласно со закон.

(3) Давателот на електронски услуги е должен да обезбеди пристап на физичките и правните лица до податоците собрани за нив, согласно со закон.

Член 6

Доставување на податоци по службена должност

Контролорот и обработувач на податоците од Централниот регистар на население и изворникот на податоци согласно со одредбите од Законот за централен регистар на население е должен по службена должност да доставува податоци по претходно барање од давателите на електронски услуги, доколку тие се потребни за извршување на нивните работи согласно со закон.

Член 7

Автоматско доставување на податоци

(1) Барање за доставување на податоци од физички и правни лица до органите и известување од страна на органите, се врши по електронски пат.

(2) При недостиг на техничка можност за доставување на податоци по електронски пат и во случаи кога законот предвидува регистрите да се водат рачно, податоците се доставуваат како електронски документи во формат со неструктурирана содржина.

Член 8

Обврска за идентификација

(1) Органите, физичките и правните лица, при размена на документи во електронска форма и при давање или остварување на административни услуги по електронски пат, се должни да се идентификуваат со средство за електронска идентификација, согласно со одредбите од Законот за електронски документи, електронска идентификација и доверливи услуги.

(2) Начинот на проверка на идентитетот на корисникот при поднесување на барањето по електронски пат со користење на единствената околина го пропишува министерот за информатичко општество и администрација.

Член 9

Обврска за користење на МИМ

(1) Органите и другите субјекти се должни при размена на електронски документи и податоци да ја користат МИМ, управувана од Министерството за информатичко општество и администрација.

(2) Стандардите за интероперабилност на МИМ, врз основа на кои е изградена националната платформа за интероперабилност, ги пропишува министерот за информатичко општество и администрација со посебен акт.

(3) По исклучок од ставот (1) на овој член, кога органите и другите субјекти немаат можност за непосредна размена на податоци и документи по електронски пат, за комуникација со други органи и субјекти можат да користат услуга за електронска препорачана достава на документи согласно со одредбите од Законот за електронски документи, електронска идентификација и доверливи услуги.

Член 10

Правила за користење на информациските системи

(1) Начинот на користење на информациските системи за обработка на податоците во електронска форма од страна на органите од член 1 став (1) од овој закон, преку МИМ го пропишува министерот за информатичко општество и администрација.

(2) Начинот на користење на посебните информациски системи кај органите за обработка на податоците во електронска форма го пропишуваат органите со посебни акти.

Глава трета

ЕЛЕКТРОНСКИ УСЛУГИ

I. Пристап и обезбедување на електронски услуги

Член 11

Користење на електронски услуги

Органите се должни да овозможат користење на електронски услуги утврдени со закон, освен ако со закон не е утврдена друга форма за обезбедување на тие услуги.

Член 12

Известување за извршена електронска услуга

(1) Давателот на електронски услуги ги известува корисниците за извршените услуги преку Националниот портал за електронски услуги на електронската адреса наведена од страна на корисникот на услугите.

(2) Во оние случаи во кои постапката согласно со закон завршува со преземање на конкретни дејствија или мерки од страна на надлежниот орган или друг субјект, корисникот на електронската услуга добива известување преку Националниот портал за електронски услуги дека услугата е извршена на тој начин што надлежниот орган овозможил остварување на конкретно право или евидентирал исполнување на конкретна обврска.

(3) Во оние случаи во кои постапката согласно со закон завршува со донесување на управен акт, корисникот на електронската услуга добива известување преку Националниот портал за електронски услуги дека услугата е извршена на тој начин што надлежниот орган го донел конкретниот управен акт со кој завршува постапката.

(4) Актот се смета за врачен по електронски пат во моментот на преземањето на истиот преку Националниот портал за електронски услуги.

(5) Ако корисникот на услугите во барањето навел доставување на актот или известувањето со користење на квалификувана електронска препорачана достава, врачувањето се смета за извршено во моментот означен на потврдата за квалификувана електронска препорачана достава, согласно со одредбите од Законот за електронски документи, електронска идентификација и доверливи услуги.

(6) Доколку корисникот на електронските услуги не го подигне управниот акт преку Националниот портал за електронски услуги или нема потврда за квалификувана електронска препорачана достава во рок од седум дена сметано од денот на испратеното известување, давателот на електронската услуга му го доставува актот во хартиена форма, во согласност со одредбите на законот со кој е уредена услугата.

Член 13

Пристап до електронските услуги

(1) Министерството за информатичко општество и администрација е одговорно за непречено функционирање на Националниот портал за електронски услуги.

(2) Давателот на електронски услуги ги користи барањата за давање на административна услуга по електронски пат утврдени во согласност со закон.

(3) Начинот за електронско плаќање за административните услуги кои се обезбедуваат по електронски пат го пропишува министерот за информатичко општество и администрација со соодветен подзаконски акт.

Член 14

Пристап до податоците и документите во електронска форма

Давателот на електронски услуги е должен да му овозможи на корисникот пристап до сите податоци и документи што се однесуваат на бараната административна услуга по електронски пат согласно со закон, на начин кој дозволува нивно обновување и чување.

Член 15

Собирање, обработка и давање на лични податоци

(1) Давателот на електронски услуги може да собира, да обработува и да дава на користење лични податоци само кога тоа е утврдено со закон.

(2) Личните податоци не можат да се користат за цели, различни од тие што се утврдени со овој закон, освен ако постои согласност на физичкото лице.

(3) Во собирањето, обработката и давањето на користење на лични податоци, давателите на електронски услуги се должни да ги применуваат прописите за заштита на личните податоци.

Член 16

Технички барања, политики и стандарди

(1) Давателот на електронски услуги исполнува минимални технички барања и стандарди за обезбедување на електронски услуги, кои ги пропишува министерот за информатичко општество и администрација.

(2) Минималните технички барања и стандарди од ставот (1) на овој член се објавуваат на веб страницата на Министерството за информатичко општество и администрација.

II.Доставување на документи во електронска форма

Член 17

Поднесување на барање

(1) Корисникот може да поднесува барања во електронска форма, согласно со овој закон и одредбите од Законот за електронски документи, електронска идентификација и доверливи услуги.

(2) Формата и содржината на барањето од ставот (1) на овој член, како и начинот на доставување ги пропишува раководното лице на органот кој обезбедува електронски услуги.

Член 18

Начин на поднесување на барање

(1) Поднесувањето на барањата во електронска форма од физички или правни лица се врши:

1) преку Националниот портал за електронски услуги;

2) преку единствената околина и

3) со користење на други платформи кои ги исполнуваат условите утврдени во овој закон.

(2) Националниот портал за електронски услуги од ставот (1) точка 1) на овој член, обезбедува извршување на електронски услуги согласно со Законот за електронски документи, електронска идентификација и доверливи услуги.

Член 19

Поднесување на барање преку Националниот портал за електронски услуги

Корисникот на електронски услуги пополнува стандардизирани обрасци во електронска форма, обезбедени преку Националниот портал на електронски услуги, пропишани од страна на министерот за информатичко општество и администрација.

Член 20

Електронска форма на документите

(1) Електронската форма на документите е стандардизирана за сите документи коишто се издаваат од страна на надлежните органи преку Националниот портал за електронски услуги при обезбедувањето на административни услуги по електронски пат, согласно со одредбите од Законот за електронски документи, електронска идентификација и доверливи услуги.

(2) Електронските документи кои ги издаваат надлежните органи преку Националниот портал за електронски услуги се издаваат врз основа на пропишаните стандарди од Законот за електронски документи, електронска идентификација и доверливи услуги.

Член 21

Обврска за поседување на електронска адреса

(1) Корисникот е должен да ја пријави својата електронска адреса за користење на електронски услуги до давателот.

(2) Физичкото лице во својство на корисник на електронски услуги преку Националниот портал за електронски услуги ја пријавува својата електронска адреса на Националниот портал за електронски услуги по електронски пат или преку Една точка за услуги, а правното лице во својство на корисник на електронски услуги преку Националниот портал за електронски услуги ја пријавува својата електронска адреса во Централниот регистар на Република Северна Македонија односно до надлежниот регистарски суд доколку се работи за политичка организација.

(3) Доколку корисникот ја променил електронската адреса без да го извести давателот, или дал погрешна електронска адреса, сите соопштенија испратени на дадената адреса се сметаат за уредно доставени.

(4) Доколку корисникот изврши промена на електронската адреса за добивање на електронски услуги, должен е настаната промена, доколку е физичко лице, да ја пријави по електронски пат на Националниот портал за електронски услуги најдоцна во рок од пет работни дена од денот на промената, а доколку се работи за правно лице, истата, а најдоцна во рок од дваесет и четири часа да ја пријави во Централниот регистар на Република Северна Македонија односно до надлежниот регистарски суд доколку се работи за политичка организација.

(5) Електронската адреса за правните лица од Централниот регистар на Република Северна Македонија, односно од регистарскиот суд за политичка организација автоматски се презема во Националниот портал за електронски услуги.

Член 22

Постапување со примени барања и документи во хартиена форма

(1) Кога барањата и документите на корисниците се доставени до органите во хартиена форма, тие се воведуваат во информацискиот систем на органот преку нивно скенирање, односно истите се дигитализираат.

(2) Скенирањето, односно дигитализацијата на барањата и документите примени во хартиена форма го врши вработениот кој го примил поднесокот и истиот ја потврдува идентичноста на хартиеното барање или документ со неговата дигитална форма со употреба на електронски потпис или со електронски печат на органот, во согласност со одредбите од Законот за електронски документи, електронска идентификација и доверливи услуги.

(3) Барањата и документите од ставот (1) на овој член доставени во хартиена форма веднаш се враќаат на корисникот на услугите доколку се доставени на рака или најдоцна во рок од три дена по препорачана пратка сметано од денот на приемот на барањето или документот по пошта.

III. Примање на документи во електронска форма

Член 23

Примање на барања по електронски пат

Барањата поднесени по електронски пат се примаат од лица овластени од давателот на електронски услуги.

Член 24

Прием на барања

(1) Барање по електронски пат се смета за примено со негово евидентирање во Националниот портал за електронски услуги или во единствената околина за размена на документи и податоци во електронска форма.

(2) Ризикот од грешки при доставување на барањето кон давателот на електронски услуги е на товар на корисникот.

Член 25

Проверка за соодветност

Кога барањето што е испратено по електронски пат до давателот е во различна од формата утврдена со закон или корисникот не може да се идентификува во согласност со закон, на корисникот веднаш му се праќа известување по електронски пат дека приемот не е потврден, како и причините за тоа.

Член 26

Потврда за прием

(1) По добивањето на барањето во електронска форма, на корисникот веднаш му се праќа електронска потврда за приемот.

(2) Содржината на потврдата од ставот (1) на овој член ја пропишува министерот за информатичко општество и администрација.

Член 27

Проверка за точност

(1) Давателот на електронската услуга врши проверка за точноста на барањето и за точноста на доставените податоци.

(2) Доколку се утврдат неправилности во барањето на корисникот му се праќа електронско известување со упатство и рок за отстранување на грешките, во согласност со Законот за општата управна постапка.

Член 28

Обработка на барањето во електронска форма

(1) Обработката на барањето во електронска форма се врши на начин и во постапка утврдена со законот со кој е определено правото или обврската за корисникот.

(2) При обработката на барањето преку Националниот портал за електронски услуги, давателот на електронски услуги ги користи податоците за корисникот содржани во Централниот регистар на население, согласно со Законот за централен регистар на население и прописите за заштита на личните податоци.

(3) Давателот на електронската услуга обезбедена преку Националниот портал за електронски услуги задолжително врши проверка на податоците за корисникот содржани во Централниот регистар на население при приемот на барањето и пред завршувањето на постапката.

(4) По исклучок од ставовите (1), (2) и (3) на овој член, кога во Централниот регистар на население не се содржани потребните податоци од ставот (2) на овој член, истите се обезбедуваат од изворникот на податоци коишто веќе се собрани за физичките и правните лица, согласно со одредбите од Законот за централен регистар на население.

IV.Чување на документи во електронска форма

Член 29

Чување на документи во електронска форма

Сите добиени и доставени документи во електронска форма се чуваат во информацискиот систем на давателите на електронски услуги, согласно со закон.

Глава четврта

КОМУНИКАЦИЈА МЕЃУ ОРГАНИТЕ ПО ЕЛЕКТРОНСКИ ПАТ, ФУНКЦИОНАЛНОСТ НА ИНФОРМАЦИСКИТЕ СИСТЕМИ И КОНТРОЛА

I. Начин на комуникација меѓу органите по електронски пат

Член 30

Обврска за комуникација меѓу органите по електронски пат

(1) Органите се должни да разменуваат меѓусебно податоци и документи по електронски пат, заради остварување на надлежностите утврдени со закон.

(2) Доколку тоа не е уредено со закон, начинот на комуникација меѓу органите по електронски пат со цел размена на податоци и документи може да се утврди со склучување на договори за комуникација меѓу органите по електронски пат, согласно со овој закон.

Член 31

Користење на единствени стандарди и правила

(1) Органите се должни да користат унифицирани номенклатури во меѓусебната комуникација по електронски пат.

(2) Стандардите и правилата за унифицирани номенклатури од ставот (1) на овој член ги пропишува министерот за информатичко општество и администрација.

Член 32

Обезбедување на информациска безбедност

(1) Органите се должни да применат мерки за информациска безбедност на информацискиот систем кој го користат за комуникација по електронски пат.

(2) Посебните стандарди и правила за информациска безбедност на системот од ставот (1) на овој член ги пропишува министерот за информатичко општество и администрација.

(3) Стандардите и правилата за безбедност на информациските системи коишто се користат од органите за комуникација по електронски пат ги пропишува министерот за информатичко општество и администрација со посебен акт.

Член 33

Регистар на услуги

(1) Министерството за информатичко општество и администрација води регистар на услуги обезбедени преку Националниот портал за електронски услуги или запишани во Каталогот за услуги како посебна електронска база на податоци за сите органи и други субјекти, која содржи опис на услугата преку определен технички стандард и спецификација.

(2) Формата, содржината и начинот на користењето, запишувањето, пристапот и чувањето на регистарот од ставот (1) на овој член, го пропишува министерот за информатичко општество и администрација.

Член 34

Сертификат за интероперабилност

(1) Министерството за информатичко општество и администрација води листа на правни лица кои вршат дејноста од областа на информациско комуникациските технологии, односно проверка на интероперабилност на информациски системи, а кои ги користат органите и другите субјекти за комуникација преку единствената околина.

(2) Начинот и процедурата за упис во листата од ставот (1) на овој член, како и формата и содржината на сертификатите за интероперабилност ги пропишува министерот за информатичко општество и администрација.

(3) Процедурата за издавање на сертификат за интероперабилност ги пропишува министерот за информатичко општество и администрација.

Член 35

Проверка на интероперабилност информациските системи

Министерството за информатичко општество и администрација врши проверка на безбедноста и интероперабилноста на информациските системи кои ги користат органите и другите субјекти за комуникација преку единствената околина, согласно со процедури пропишани од страна на министерот за информатичко општество и администрација.

Глава петта

НАЦИОНАЛЕН ПОРТАЛ ЗА ЕЛЕКТРОНСКИ УСЛУГИ, КАТАЛОГ НА УСЛУГИ И ЕДНА ТОЧКА ЗА УСЛУГИ

Член 36

Содржина на Националниот портал за електронски услуги

(1) Националниот портал за електронски услуги содржи стандардизирани обрасци кои му се потребни на корисникот на електронската услуга за остварување на неговите права или за исполнување на неговите обврски, согласно со закон.

(2) Националниот портал за електронски услуги со користење на информатички технологии врз основа на логички поврзани процеси за корисникот на електронските услуги овозможува поднесување на барање до давателот на соодветната електронска услуга.

(3) Националниот портал за електронски услуги го воспоставува и се води во Министерството за информатичко општество и администрација.

Член 37

Евидентирање на електронските услуги во Каталогот за услуги

(1) Секој надлежен орган е должен да ги евидентира услугите на јасен, прецизен и едноставен начин во Каталогот за услуги што ги обезбедува согласно со закон.

(2) По уписот во евиденцијата на услуги во Каталогот за услуги, а пред нивното објавување на Националниот портал за електронски услуги, верификаторот на процесите за обезбедување на електронски услуги ја потврдува содржината на стандардизираните електронски обрасци и ги потврдува административните процеси кои се поврзани со услугите што ги обезбедува органот.

(3) Верификаторот на процесите за обезбедување на електронски услуги ја потврдува содржината на стандардизираните електронски обрасци и ги потврдува административните процеси врз основа на претходно овластување издадено од раководното лице на органот.

Член 38

Ажурирање на електронските услуги

(1) Надлежниот орган е должен секоја електронска услуга што ја обезбедува поединечно да ја ажурира во случаи на било какви променети околности кои влијаат на обезбедување на таа услуга.

(2) По спроведеното ажурирање на услугите во Каталогот за услуги, а пред нивното објавување на Националниот портал за електронски услуги, истите се потврдуваат и одобруваат од страна на верификаторот на процесите за обезбедување на услугите.

(3) Надлежниот орган е должен по секоја измена и дополнување на закон или подзаконски акт со кој е веќе утврдена електронска услуга, да го извести Министерството за информатичко општество и администрација и Министерството за внатрешни работи.

Член 39

Функција на Каталогот на услуги

(1) Каталогот на услуги се води во електронска форма од страна на министерството за информатичко општество и администрација.

(2) Основната функција на каталогот на услуги е да обезбеди структуриран начин за чување на неопходни информации за процедурите и потребните документи за остварување на конкретно право или исполнување на конкретна обврска од страна на физичките лица, а за кои е надлежен соодветен орган.

(3) Одговорноста за точноста и ажурноста на информациите за одредена услуга содржана во Каталогот на услуги е на страна на давателот на соодветната услуга.

Член 40

Начин на каталогизација на услугите

(1) Каталогот на услуги ги содржи податоците за административните услуги кои ги обезбедуваат надлежните органи, групирани по сродни административни области.

(2) Органите се должни покрај ажурирање на податоците од членот 38 став (1) на овој закон да ги одржуваат и чуваат базите на административните услуги, а се одговорни и за промените што се однесуваат на статусот на административни услуги.

(3) Пред објавување на информациите содржани во каталогот што се однесуваат на услугите за кои е надлежен секој орган поединечно, истите се потврдуваат и одобруваат од страна на верификаторот на процесите за обезбедување на услугите од надлежниот орган.

Член 41

Една точка за услуги

(1) Една точка за услуги обезбедува пристап до услуги на повеќе надлежни органи, преку административни канцеларии каде може да се поднесат барања и да се добијат услуги од различни надлежни органи.

(2) Една точка за услуги обезбедува и основни информации за различни видови на услуги кои ги обезбедуваат надлежните органи за населението во Република Северна Македонија.

(3) Распределбата и формирањето на надлежните органи во административни канцеларии во една точка за услуги ја определува министерот за информатичко општество и администрација по претходна согласност од Владата на Република Северна Македонија.

Член 42

Посредник за административни услуги по електронски пат

(1) Посредникот за административни услуги по електронски пат е должен да постапува согласно со овој закон и договорот од ставот (2) на овој член, со цел да ги заштити интересите на корисникот на електронската услуга.

(2) Односот помеѓу посредникот и корисникот на електронската услуга се воспоставува врз основа на договор.

(3) Начинот на постапување на посредниците, како и образецот на договорот од ставот (2) на овој член го пропишува министерот за информатичко општество и администрација.

Глава шеста

НАДЗОР

Член 43

Надзор над примената на овој закон врши Министерството за информатичко општество и администрација.

Глава седма

ПРЕКРШОЧНИ ОДРЕДБИ

Член 44

(1) За прекршоците утврдени со овој закон, прекршочната постапка води и прекршочна санкција изрекува надлежен суд.

(2) Формата и содржината на записникот и на прекршочниот налог ги пропишува министерот за информатичко општество и администрација.

Член 45

(1) Глоба во износ од 500 до 1.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на раководното лице на органот ако постапи спротивно на одредбите од членовите 5, 6, 8 и 9 став (1) од овој закон.

(2) Глоба во износ од 500 до 1.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на вработено лице во органот ако ги стори прекршоците утврдени во ставот (1) од овој член.

Член 46

(1) Глоба во износ од 1.000 до 1.500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на раководното лице на органот ако постапи спротивно на одредбите од членовите 11 и 14 на овој закон.

(2) Глоба во износ од 1.000 до 1.500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на вработено лице во органот ако ги стори прекршоците утврдени во ставот (1) од овој член.

Член 47

(1) Глоба во износ од 1.500 до 2.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на раководното лице на органот ако постапи спротивно на одредбите од членовите 30 став (1), 31 став (1), 32 став (1), 37 став (1), 38 став (1) и 40 став (2) на овој закон.

(2) Глоба во износ од 1.500 до 2.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на вработено лице во органот ако ги стори прекршоците утврдени во ставот (1) од овој член.

Глава осма

ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 48

(1) Органите кои до денот на започнувањето на примената на овој закон склучиле договор за поврзување на единствената околина со Министерството за информатичко општество и администрација, се смета дека ги исполнуваат условите за поврзување на единствената околина определени со овој закон.

(2) Сертификатите издадени на правните лица кои вршат дејност- електронска препорачана достава до денот на започнувањето на примената на овој закон важат се до истекот на нивната важност, а нивното обновување се врши согласно со одредбите од Законот за електронски документи, електронска идентификација и доверливи услуги.

(3) Надлежните органи кои согласно со овој закон се определени и како даватели на електронски услуги се должни да определат верификатори на процесите за обезбедување на електронски услуги во рок од три месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

(4) Листата на правни лица кои вршат проверка на интероперабилност на информациски системи преку единствената околина Министерството за информатичко општество и администрација ќе ја воспостави во рок од шест месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 49

(1) Обврските од членот 8 став (1) и членот 9 став (3) од овој закон кои се однесуваат на одредбите од Законот за електронски документи, електронска идентификација и доверливи услуги ќе се извршуваат во согласност со одредбите од Законот за податоците во електронски облик и електронски потпис („Службен весник на Република Македонија“ број 34/2001, 6/2002, 98/2008 и 33/15), се до денот на започнувањето на примената на Законот за електронски документи, електронска идентификација и доверливи услуги.

(2) Членот 12 став (5), членот 17 став (1), членот 18 став (2), членот 22 став (2) од овој закон ќе се применуваат во согласност со одредбите од Законот за податоците во електронски облик и електронски потпис („Службен весник на Република Македонија“ број 34/2001, 6/2002, 98/2008 и 33/15), се до денот на започнувањето на примената на Законот за електронски документи, електронска идентификација и доверливи услуги.

(3) За членот 8 став (1), членот 9 став (3), членот 12 став (5), членот 17 став (1), членот 18 став (2), членот 20 и членот 22 став (2) од овој закон, а кои се однесуваат на електронската идентификација, електронски документи и електронска препорачана достава до денот на започнувањето на примената на овој закон и Законот за електронски документи, електронска идентификација и доверливи услуги ќе важат одредбите од Законот за податоците во електронски облик и електронски потпис („Службен весник на Република Македонија“ број 34/2001, 6/2002, 98/2008 и 33/15).

Член 50

(1) Подзаконските акти утврдени со овој закон ќе се донесат во рок од три месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

(2) Надлежните органи се должни да ги усогласат своите закони со одредбите од овој закон во рок од една година од денот на влегувањето во сила на овој закон.

(3) Другите субјекти од членот 1 став (2) на овој закон се должни да го усогласат своето работење со овој закон во рок од една година од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 51

Со денот на започнувањето на примената на овој закон, престанува да важи Законот за електронско управување („Службен весник на Република Македонија“ број 105/2009, 47/11, 193/15, 52/16 и 99/18).

Член 52

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Северна Македонија“, а ќе започне да се применува во рок од три месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

L I GJ
PËR MENAXHIM ELEKTRONIK DHE SHËRBIME ELEKTRONIKE

Kapitulli i parë

DISPOZITA TË PËRGJITHSHME

Neni 1

Lënda e Ligjit

(1) Me këtë ligj rregullohet puna e organeve të administratës shtetërore dhe njësive të vetëqeverisjes lokale (në tekstin e mëtejmë: organe), gjatë shkëmbimit të të dhënave dhe dokumenteve në formë elektronike, respektivisht realizimi i shërbimeve elektronike, kur kjo është e rregulluar me ligj.

(2) Me këtë ligj rregullohet puna e gjykatave, prokurorive publike dhe avokatisë shtetërore, personave juridikë të cilëve me ligj u është besuar që të kryejnë

autorizime publike, personat juridikë që ofrojnë dhe sigurojnë shërbime me interes publik, apo subjekteve në fushën e arsimit, shëndetësisë, mbrojtjes sociale, financave, sistemit bankar, të sigurimit, energjetikës, furnizimit me ujë, komunikimeve elektronike, shërbimeve postare dhe shërbimeve komunale gjatë këmbimit të të dhënave dhe dokumenteve në formë elektronike, respektivisht realizimin e shërbimeve elektronike kur kjo është rregulluar me ligj (në tekstin e mëtejmë: subjekte të tjera).

(3) Me këtë ligj rregullohen çështjet që kanë të bëjnë me themelimin dhe funksionimin e Portalit Nacional për shërbime elektronike, Katalogut të shërbimeve dhe Një pikë për shërbime.

Neni 2

Zbatimi i Ligjit

(1) Dispozitat e këtij ligji zbatohen edhe për punën e personave fizikë dhe juridikë gjatë realizimit të shërbimeve administrative në mënyrë elektronike.

(2) Dispozitat e këtij ligji nuk zbatohen gjatë punës me dokumente dhe të dhëna në formë elektronike që përmbajnë informata të klasifikuara, si dhe të dokumenteve që kanë të bëjnë me mbrojtjen e interesave të sigurisë dhe mbrojtjes së Republikës së Maqedonisë së Veriut, kur kjo është rregulluar me ligj .

(3) Dispozitat e këtij ligji nuk kanë të bëjnë me rregullat për trajtimin e dokumenteve dhe të dhënave në formë letre, kur me ligj parashihet procedurë ose formë e veçantë për kryerjen e veprimeve të caktuara.

(4) Procedurat e parashikuara me këtë ligj do të mbahen në përputhje me dispozitat e Ligjit për procedurën e përgjithshme administrative dhe ligjet e veçanta me të cilat rregullohet puna e subjekteve nga neni 1 paragrafi 2 i këtij ligji, nëse me këtë ligj nuk rregullohet ndryshe.

(5) Procedurat për sigurimin e shërbimeve administrative të përcaktuara me ligje të veçanta mbahen në përputhje me dispozitat e ligjit që e rregullon shërbimin, kur i njëjti sigurohet në mënyrë elektronike.

Neni 3

Qëllimet e ligjit

Me këtë ligj sigurohet zbatim efikas dhe efektiv i kompetencave të organeve nga neni 1 paragrafi 1 i këtij ligji si dhe kompetencat, të drejtat dhe autorizimet e subjekteve nga neni 1 paragrafi 2 i këtij ligji, në bazë të standardeve dhe procedurave të përcaktuara në pajtim me dispozitat e këtij ligji dhe ligjeve të veçanta, në funksion të sigurimit të shërbimeve elektronike për shfrytëzuesit e shërbimeve.

Neni 4

Kuptimi i nocioneve të përdorura në këtë ligj

(1) Shprehje të përdorura në këtë ligj e kanë këtë kuptim:

- SISTEMI INFORMATIV është sistem që përdoret për hartimin, dërgimin, pranimin, ruajtjen dhe përpunimin tjetër të të dhënave dhe dokumenteve në formë elektronike,
- CERTIFIKATA është vërtetim i përmbushjes së kushteve për funksionimin e sistemeve informative,
- BAZA E TË DHËNAVE është një koleksion i strukturuar i shkresave ose të dhënave që ruhen në formë elektronike,
- TË DHËNA NË FORMË ELEKTRONIKE janë të dhëna që dërgohen ose pranohen në mënyrë elektronike, duke përfshirë shkëmbimin elektronik të të dhënave,
- SHKËMBIMI I TË DHËNAVE është aftësia e sistemeve informative për të përpunuar, të shkëmbejnë reciprokisht dhe të ruajnë dokumente dhe të dhëna në mënyrë elektronike, duke i përdorur standardet unike teknologjike dhe proceset,
- MJEDIS UNIK për shkëmbimin e dokumenteve dhe të dhenave në mënyrë elektronike e cila menaxhohet për shkëmbimin e standardizuar të dokumenteve dhe të dhënave ndërmjet organeve, gjegjësisht platformës nacionale për interoperabilitet - Magjistralja Informative e Maqedonisë (ne tekstin e mëtejmë: MIM),
- SIGURIMI INFORMATIV është sistem i masave për mbrojtjen e sistemeve informative, rrjetit të posaçëm të telekomunikimit, dokumenteve në formë elektronike dhe të dhënave në formë elektronike nga qasja e paautorizuar e rastit, shfrytëzimi, ndryshimi, parandalimi i qasjes në dokumente dhe të dhënat ose asgjësimi i tyre, parandalimi i dhënies së shërbimeve elektronike,
- SHËRBIMET ELEKTRONIKE janë shërbime administrative për sigurimin e të cilave përgjegjëse janë organet në përputhje me kompetencat e tyre ligjore dhe të njëjtat i sigurojnë edhe në mënyrë elektronike,
- SHFRYTËZUES I SHËRBIMEVE ELEKTRONIKE është personi fizik ose juridik i cili ka paraqitur kërkesë për realizimin e shërbimit administrativ në mënyrë elektronike, në përputhje me ligjin (në tekstin e mëtejmë: shfrytëzues),
- DHËNËS I SHËRBIMEVE ELEKTRONIKE është organ kompetent dhe subjekt tjetër i cili ofron shërbime administrative në mënyrë elektronike për persona fizikë dhe juridikë në suaza të fushëveprimit të vet të punës të përcaktuar me ligj ose kryen veprimtari për të cilën është regjistruar (në tekstin e mëtejmë: ofrues),
- VERIFIKUES I PROCEDURAVE PËR SIGURIMIN E SHËRBIMEVE ELEKTRONIKE është person i punësuar në organin kompetent ose subjekt tjetër i cili në emër të organit kompetent konfirmon proceset administrative që lidhen me shërbimet e ofruara nga organi, në bazë të autorizimit paraprak të lëshuar nga personi udhëheqës i organit ose tjetër subjekt i të punësuarit për verifikimin e proceseve,
- PORTALI NACIONAL PËR SHËRBIME ELEKTRONIKE është platformë elektronike përmes së cilës mundësohet shfrytëzimi i shërbimeve elektronike, në të cilën platformë qasen duke përdorur teknologjitë informatike komunikuese bazuar në proceset logjikisht të lidhura,
- KATALOGU I SHËRBIMEVE për qëllimet e këtij ligji është një regjistër unik i shërbimeve, në të cilin janë përcaktuar në mënyrë të qartë dhe pa dyshim: organi kompetent që ofron çdo shërbim individual, ligji nga i cili del shërbimi dhe kompetenca e organit, kushtet që janë të nevojshme për t'u përmbushur për shfrytëzimin e çdo shërbimi individual, si dhe provat e nevojshme për përdorimin e shërbimit konkret, në bazë të ligjit,

- NJË PIKË PËR SHËRBIME është zyrë administrative që mundëson qasje në shërbime për disa organe kompetente dhe në të cilën mund të merren akte të miratuara nga organet kompetente për të cilat është dedikuar zyra administrative dhe për të cilat shërbime paraprakisht është parashtruar kërkesë nga ana e shfrytëzuesit të shërbimit konkret që e siguron organi kompetent në pajtim me ligjin. Pika e vetme për shërbime siguron edhe servise informative për llojet e ndryshme të shërbimeve të ofruara nga organet kompetente për popullatën në Republikën e Maqedonisë,

- NDËRMJETËS PËR SHËRBIME ADMINISTRATIVE NË MËNYRË ELEKTRONIKE është person i punësuar në organin kompetent, i cili në emër dhe në llogari të shfrytëzuesit shërbimeve elektronike ndërmerr veprime adekuate.

(2) Shprehjet që përdoren në këtë ligj kuptimi i të cilave nuk është përcaktuar në paragrafin (1) të këtij neni, e kanë kuptimin e përcaktuar me ligj tjetër.

Kapitulli i dytë

GRUMBULLIMI DHE DORËZIMI I TË DHËNAVE NË FORMË ELEKTRONIKE

Neni 5

Grumbullimi i njëfishtë i të dhënave dhe qasja te ato

(1) Ofruesit e shërbimeve elektronike janë të detyruar të sigurojnë të dhëna me detyrë zyrtare nga kontrolluesi dhe përpiluesi i të dhënave nga Regjistri Qendror i Popullsisë.

(2) Me përjashtim të paragrafit (1) të këtij neni, nëse në Regjistrin Qendror të Popullsisë të dhënat e nevojshme nuk janë të përfshira, të njëjtat sigurohen nga burimi i të dhënave që tashmë janë mbledhur për personat fizikë dhe juridikë, në përputhje me ligjin.

(3) Ofruesi i shërbimeve elektronike është i obliguar t'u sigurojë qasje personave fizikë dhe juridikë në të dhënat e mbledhura për to, në përputhje me ligj.

Neni 6

Dorëzimi i të dhënave me detyrë zyrtare

Kontrollori dhe përpunuesi i të dhënave nga Regjistri Qendror i Popullsisë dhe burimi i të dhënave në pajtim me dispozitat e Ligjit për regjistrin qendror të popullsisë është i detyruar sipas detyrës zyrtare të paraqesë të dhëna me kërkesë të mëparshme nga ofruesit e shërbimeve elektronike, nëse janë të nevojshme për kryerjen e punëve të tyre në pajtim me ligjin.

Neni 7

Dorëzimi automatik i të dhënave

(1) Kërkesa për dorëzimin e të dhënave nga personat fizikë dhe personat juridikë tek organet dhe njoftimi nga organet, kryhet në mënyrë elektronike.

(2) Në mungesë të mundësisë teknike për paraqitjen në mënyrë elektronike të të dhënave dhe në rastet kur ligji parashikon që regjistrat të udhëhiqen me dorë, të dhënat dorëzohen si dokumente elektronike në format me përmbajtje të pastrukturuar.

Neni 8

Obligimi për identifikim

(1) Organet, personat fizikë dhe juridikë, gjatë shkëmbimit të dokumenteve në formë elektronike gjatë ofrimit ose realizimit të shërbime administrative në mënyrë elektronike, janë të obliguar të identifikohen me mjete për identifikim elektronik, në përputhje me dispozitat e Ligjit për dokumente elektronike, identifikim elektronik dhe shërbime konfidenciale.

(2) Mënyrën e kontrollimit të identitetit të shfrytëzuesit shfrytëzuesi gjatë parashtrimit të kërkesës në mënyrë elektronike duke përdorur mjedisin unik mjedisin unik e përcakton ministri i Shoqërisë Informatike dhe Administratës.

Neni 9

Obligimi për shfrytëzimin e MIM

(1) Organet dhe subjektet tjera janë të detyruara që gjatë këmbimit të dokumenteve elektronike dhe të dhënave ta shfrytëzojnë MIM, të menaxhuar nga Ministria e Shoqërisë Informatike dhe Administratës.

(2) Standardet për interoperabilitet të MIM, në bazë të të cilave është ndërtuar platforma nacionale e interoperabilitetit, përcaktohet nga ministri i Shoqërisë Informatike dhe Administratës me akt të veçantë.

(3) Me përjashtim të paragrafit (1) i këtij neni, kur organet dhe subjektet tjera nuk kanë mundësi për shkëmbim të drejtpërdrejtë të të dhënave dhe dokumenteve në mënyrë elektronike, për komunikim me organe dhe subjekte të tjera mund të shfrytëzojnë shërbim për dërgimin elektronik të dokumenteve në përputhje me dispozitat e Ligji për dokumente elektronike, identifikim elektronik dhe shërbime konfidenciale.

Neni 10

Rregullat për shfrytëzimin e sistemeve informative

(1) Mënyrën e përdorimit të sistemeve informative për përpunimin e të dhënave në formë elektronike nga organet në nenin 1 paragrafi (1) të këtij ligji, përmes MIM e përcakton ministri i Shoqërisë Informatike dhe Administratës.

(2) Mënyra e përdorimit të sistemeve të veçanta informative te organet për përpunimin e të dhënave në formë elektronike përcaktohet nga organet me akte të veçanta.

Kapitulli i tretë

SHËRBIME ELEKTRONIKE

I. Qasja dhe sigurimi i shërbimeve elektronike

Neni 11

Shfrytëzimi i shërbimeve elektronike

Organet janë të detyruara të mundësojnë shfrytëzimin e shërbimeve elektronike të përcaktuara me ligj, përveç nëse me ligj nuk është përcaktur tjetër formë për sigurimin e atyre shërbimeve.

Neni 12

Njoftim për shërbim të kryer elektronik

(1) Ofruesi i shërbimeve elektronike i njofton shfrytëzuesit shfrytëzues sipër shërbimet e kryera nëpërmjet Portalit Nacional për shërbime elektronike në adresën elektronike të treguar nga shfrytëzuesi i shërbimeve.

(2) Në ato raste kur procedura në pajtim me ligjin përfundon me ndërmarrjen e veprimeve ose masave konkrete nga organi kompetent ose ndonjë subjekt tjetër, shfrytëzuesi i shërbimit elektronik merr njoftim përmes Portalit Nacional për shërbime elektronike që shërbimi është kryer në mënyrë të tillë që organi kompetent ka mundësuar realizimin e një të drejte konkrete ose ka evidentuar përmbushjen e një obligimi konkret.

(3) Në ato raste në të cilat procedura në pajtim me ligjin përfundon me miratimin e aktit administrativ, shfrytëzuesi i shërbimit elektronik merr njoftim përmes Portalit Nacional për shërbimeve elektronike që shërbimi është kryer në atë mënyrë që organi kompetent e ka miratuar aktin administrativ të veçantë me të cilin përfundon procedura.

(4) Akti do të konsiderohet i dorëzuar në mënyrë elektronike në momentin e marrjes së tij nëpërmjet Portalit Nacional të Shërbimeve Elektronike.

(5) Nëse shfrytëzuesi i shërbimeve në kërkesë ka theksuar dorëzimin e aktit ose njoftimit me shfrytëzim të dorëzimit të rekomanduar të kualifikuar elektronik, dorëzimi konsiderohet të jetë kryer në çastin e shënuar në vërtetimin për dorëzimin e rekomanduar elektronik të kualifikuar, në përputhje me dispozitat e Ligjit për dokumentet elektronike, identifikimin elektronik dhe shërbimet konfidenciale.

(6) Nëse shfrytëzuesi i shërbimeve elektronike nuk e tërheq aktin administrativ përmes Portalit Nacional për shërbime elektronike ose nuk ka vërtetim për dorëzim të rekomanduar të kualifikuar elektronik në afat prej shtatë ditëve llogaritur nga dita e njoftimit të dërguar, ofruesi i shërbimit elektronik ia dorëzon aktin në formë letre, në përputhje me dispozitat e ligjit me të cilin rregullohet shërbimi.

Neni 13

Qasja në shërbime elektronike

(1) Ministria e Shoqërisë Informatike dhe Administratës është përgjegjëse për funksionimin pa pengesa të Portalit Nacional për Shërbime Elektronike.

(2) Ofruesi i shërbimeve elektronike i shfrytëzon kërkesat për ofrimin e shërbimit administrativ në mënyrë elektronike të përcaktuar në përputhje me ligjin.

(3) Mënyrën e pagesës elektronike për shërbimet administrative të cilat sigurohen në mënyrë elektronike e përcakton Ministri i Shoqërisë Informatike dhe Administratës me akt nënligjor adekuat.

Neni 14

Qasja në të dhënat dhe dokumentet në formë elektronike

Ofruesi i shërbimeve elektronike është i obliguar t'i mundësojë shfrytëzuesit qasje në të gjitha të dhënat dhe dokumentet që kanë të bëjnë me shërbimin administrativ të kërkuar në mënyrë elektronike në përputhje me ligjin, në atë mënyrë që lejon rinovimin dhe ruajtjen e tyre.

Neni 15

Grumbullimi, përpunimi dhe dhënia e informative personale

(1) Ofruesi i shërbimeve elektronike mund të mbledhë, përpunojë dhe japë për përdorim të dhëna personale vetëm nëse ajo është e përcaktuar me ligj.

(2) Të dhënat personale nuk mund të përdoren për qëllime të ndryshme nga ato të përcaktuara me këtë ligj, përveç nëse ka pëlqim të personit fizik.

(3) Në mbledhjen, përpunimin dhe dhënien për përdorim të të dhënave personale, ofruesit e shërbimeve elektronike janë të detyruar t'i zbatojnë rregullat për mbrojtjen e të dhënave personale.

Neni 16

Kërkesa teknike, politika dhe standarde

(1) Ofruesi i shërbimeve elektronike i përmbush kërkesat dhe standardet minimale teknike për sigurimin e shërbimeve elektronike, të cilat i përcakton Ministri i Shoqërisë Informatike dhe Administratës.

(2) Kërkesat dhe standardet minimale teknike nga paragrafi (1) të këtij neni publikohen në ueb faqen e Ministrisë së Shoqërisë Informatike dhe Administratës.

II. Dorëzimi i dokumenteve në formë elektronike

Neni 17

Paraqitja e kërkesës

(1) Shfrytëzuesi mund të parashtrojë kërkesa në formë elektronike, në përputhje me këtë ligj dhe me dispozitat e Ligjit për dokumentet elektronike, identifikimin elektronik dhe shërbimet konfidenciale.

(2) Formën dhe përmbajtjen e kërkesës nga paragrafi (1) i këtij neni, si dhe mënyrën e dorëzimit i përcakton personi udhëheqës i organit i cili ofron shërbime elektronike.

Neni 18

Mënyra e paraqitjes së kërkesës

(1) Dorëzimi i kërkesave në formë elektronike nga personat fizikë ose juridikë kryhet:

1) përmes Portalit Nacional për Shërbime Elektronike,

2) përmes mjedisit unik dhe

3) me shfrytëzimin e platformave të tjera të cilat i plotësojnë kushtet e parashtruara në këtë ligj.

(2) Portali Nacional për Shërbime Elektronike nga paragrafi (1) pika 1 e këtij neni siguron kryerjen e shërbimeve elektronike në pajtim me Ligjin për dokumente elektronike, identifikimin elektronik dhe shërbime konfidenciale.

Neni 19

Paraqitja e kërkesës përmes Portalit Nacional për Shërbime Elektronike

Shfrytëzuesi i shërbimeve elektronike plotëson formularë të standardizuar në formë elektronike, të siguruar nëpërmjet Portalit Nacional për Shërbime Elektronike, të përcaktuara nga Ministri i Shoqërisë Informatike dhe Administratës.

Neni 20

Forma elektronike e dokumenteve

(1) Forma elektronike e dokumenteve është e standardizuar për të gjitha dokumentet e lëshuara nga organet kompetente përmes Portalit Nacional për Shërbime Elektronike gjatë sigurimit të shërbimeve administrative në mënyrë elektronike, në përputhje me dispozitat e Ligjit për dokumente elektronike, identifikim elektronik dhe shërbime konfidenciale.

(2) Dokumentet elektronike të lëshuara nga organet kompetente përmes Portalit Nacional për Shërbime Elektronike lëshohen në bazë të standardeve të përcaktuara nga Ligji për dokumente elektronike, identifikim elektronik dhe shërbime konfidenciale.

Neni 21

Detyrimi për posedim të adresës elektronike

(1) Shfrytëzuesi është i obliguar ta paraqesë adresën elektronike për shfrytëzim të shërbimeve elektronike te dhënësi.

(2) Personi fizik në cilësi të shfrytëzuesit të shërbimeve elektronike nëpërmjet Portalit nacional për shërbimeve elektronike e paraqet adresën e vet elektronike në Portalin nacional për shërbime elektronike në mënyrë elektronike ose nëpërmjet Një pike për shërbime, e personi juridik në cilësi të shfrytëzuesit të shërbimeve elektronike nëpërmjet Portalit nacional për shërbimeve elektronike e paraqet adresën e vet elektronike në Regjistrin Qendror të Republikës së maqedonisë përkatësisht në gjykatën kompetente të regjistrit nëse bëhet fjalë për organizatë politike.

(3) Nëse shfrytëzuesi e ka ndryshuar adresën elektronike pa e njoftuar dhënësin, ose ka dhënë adresë të gabuar elektronike, të gjitha njoftimet të dërguara në adresën e dhënë konsiderohen të dorëzuara rregullisht.

(4) Nëse shfrytëzuesi kryen ndryshim të adresës elektronike për marrje të shërbimeve elektronike, është i obliguar ndryshimin e krijuar, nëse është person fizik, ta paraqesë në formë elektronike te Portali nacional për shërbime elektronike më së voni në afat prej pesë ditë pune nga dita e ndryshimit, ndërsa nëse bëhet fjalë për personi juridik, e njëjta, ndërsa më së voni në afat prej njëzet e katër orësh ta paraqesë në Regjistrin Qendror të Republikës së Maqedonisë së Veriut përkatësisht te gjykata kompetente e regjistruar nëse bëhet fjalë për organizatë politike.

(5) Adresa elektronike për personat juridikë nga Regjistri Qendror i Republikës së Maqedonisë së Veriut, përkatësisht nga gjykatat e regjistrimit për organizatë politike automatikisht ndërmerret në Portalin nacional për shërbime elektronike.

Neni 22

Veprim me kërkesa të pranuara dhe dokumente në formë në letër

(1) Kur kërkesat dhe dokumentet e shfrytëzuesve janë dorëzuar te organet në formë me letër, ato futen në sistemin informativ të organit nëpërmjet skanimit të tyre, përkatësisht të njëjtat digjitalizohen.

(2) Skanimin, përkatësisht digjitalizimin e kërkesave dhe dokumenteve të pranuara në formë me letër e kryen i punësuari i cili e ka pranuar parashtresën dhe i njëjti e vërteton gjendjen identike të kërkesës në letër ose dokument me formën e tij digjitale me përdorimin e nënshkrimit elektronik ose me vulë elektronike të organit, në pajtim me dispozitat të Ligjit për dokumente elektronike, identifikim elektronike dhe shërbime konfidenciale.

(3) Kërkesat dhe dokumentet nga paragrafi (1) të këtij neni të dorëzuara në formë me letër menjëherë i kthehen shfrytëzuesit të shërbimeve nëse janë dorëzuar në dorë ose më së voni në afat prej tri ditë pas dërgesës së rekomanduar duke llogaritur nga dita e pranimit të kërkesës ose dokumentit nëpërmjet postës.

III. Pranimi i dokumenteve në formë elektronike

Neni 23

Pranimi i kërkesave në formë elektronike

Kërkesat e parashtruara në formë elektronike pranohen nga personat të autorizuar nga dhënësi i shërbimeve elektronike.

Neni 24

Pranimi i kërkesave

(1) Kërkesa në formë elektronike konsiderohet e pranuar me evidentimin e saj në Portalin nacional për shërbime elektronike ose në mjedisin unik për këmbim të dokumenteve dhe të dhënave në formë elektronike.

(2) Rreziku nga gabime gjatë dorëzimit të kërkesës ndaj dhënësit të shërbimeve elektronike është në ngarkim të shfrytëzuesit.

Neni 25

Kontrolli i përshtatshmërisë

Kur kërkesa që është dërguar në formë elektronike te dhënësi është në formë të ndryshme nga forma e përcaktuar me ligj ose shfrytëzuesi nuk mund të identifikohet në

pajtim me ligj, shfrytëzuesit menjëherë i dërgohet njoftim në formë elektronike se pranimi nuk është vërtetuar, si dhe shkaqet për të.

Neni 26

Vërtetim për pranim

(1) Pas marrjes së kërkesës në formë elektronike, shfrytëzuesit menjëherë i dërgohet vërtetim elektronik për pranim.

(2) Përmbajtjen e vërtetimit nga paragrafi (1) të këtij neni e përcakton ministri i Shoqërisë Informatike dhe Administratës.

Neni 27

Kontrolli i saktësisë

(1) Dhënësi i shërbimit elektronik kryen kontroll për saktësinë e kërkesës dhe për saktësinë e të dhënave të dorëzuara.

(2) Nëse përcaktohen parregullsi në kërkesë shfrytëzuesit i dërgohet njoftim elektronik me udhëzim dhe afat për mënjanimin e gabimeve, në pajtim me Ligjin për procedurë të përgjithshme administrative.

Neni 28

Përpunimi i kërkesës në formë elektronike

(1) Përpunimi i kërkesës në formë elektronike bëhet në mënyrë dhe në procedurë të përcaktuar në ligj me të cilin është përcaktuar e drejta ose detyrimi për shfrytëzuesin.

(2) Gjatë përpunimit të kërkesës nëpërmjet Portalit nacional për shërbime elektronike, dhënësi i shërbimeve elektronike i shfrytëzon të dhënat për shfrytëzuesin të përmbajtura në Regjistrin qendror të popullsisë, në pajtim me Ligjin për regjistër qendror të popullsisë dhe rregullat për mbrojtje të të dhënave personale.

(3) Dhënësi i shërbimit elektronik i siguruar nëpërmjet Portalit nacional për shërbime elektronike në mënyrë të obligueshme kryen kontroll të të dhënave për shfrytëzuesin të përmbajtura në Regjistrin qendror të popullsisë gjatë pranimit të kërkesës dhe para përfundimit të procedurës.

(4) Pas përjashtimi nga paragrafët (1), (2) dhe (3) të këtij neni, kur në Regjistrin qendror të popullsisë nuk janë përmbajtur të dhënat e nevojshme nga paragrafi (2) të këtij neni, e njëjta sigurohet nga burimi i të dhënave të cilat tashmë janë të grumbulluara për personat fizik dhe juridik, në pajtim me dispozitat të Ligjit për regjistrin qendror të popullsisë.

IV. Ruajtja e dokumenteve në formë elektronike

Neni 29

Ruajtja e dokumenteve në formë elektronike

Të gjitha dokumentet të marra dhe dorëzuara në formë elektronike ruhen në sistemin informativ të dhënësit të shërbimeve elektronike, në pajtim me ligj.

Kapitulli i katërt

KOMUNIKIMI NDËRMJET ORGANEVE NË FORMË ELEKTRONIKE, FUNKSIONALITETI I SISTEMEVE INFORMATIVE DHE KONTROLLI

I. Mënyra e komunikimit ndërmjet organeve në formë elektronike

Neni 30

Obligimi për komunikim ndërmjet organeve në formë elektronike

(1) Organet janë të obliguar të këmbejnë ndërmjet veti të dhëna dhe dokumente në formë elektronike, për shkak të realizimit të kompetencave të përcaktuara me ligj.

(2) Nëse kjo nuk është rregulluar me ligj, mënyra e komunikimit ndërmjet organeve në formë elektronike me qëllim të këmbimit të të dhënave dhe dokumenteve mund të përcaktohet me lidhjen e marrëveshjes për komunikim ndërmjet organeve në formë elektronike, në pajtim me këtë ligj.

Neni 31

Shfrytëzimi i standardeve unike dhe rregullave

(1) Organet janë të obliguar të shfrytëzojnë nomenklatura të unifikuara në komunikimin e ndërsjellë në formë elektronike.

(2) Standardet dhe rregullat për nomenklatura të unifikuara nga paragrafi (1) të këtij neni i përcakton ministri i Shoqërisë Informatike dhe Administratës.

Neni 32

Sigurimi i sigurisë informative

(1) Organet janë të obliguara të zbatojnë masa për siguri informative të sistemit informativ të cilin e shfrytëzojnë për komunikim në formë elektronike.

(2) Standardet e veçanta dhe rregullat për siguri informative të sistemit nga paragrafi (1) të këtij neni i përcakton ministri i Shoqërisë Informatike dhe Administratës.

(3) Standardet dhe rregullat për siguri të sistemit informativ të cilat shfrytëzohen nga organet të komunikimit në formë elektronike i përcakton ministri i Shoqërisë Informatike dhe Administratës me akt të veçantë.

Neni 33

Regjistri i shërbimeve

(1) Ministria e Shoqërisë Informatike dhe Administratës mban regjistër të shërbimeve të siguruar nëpërmjet Portalit nacional për shërbime elektronike ose të regjistruar në Katalogun për shërbime si bazë e veçantë

elektronike e të dhënave për të gjitha organet dhe subjekte të tjera, e cila përmban përshkrim të shërbimit nëpërmjet standardeve të caktuara teknike dhe specifikim.

(2) Formën, përmbajtjen dhe mënyrën e shfrytëzimit, regjistrimin, qasjen dhe ruajtjen e regjistrit nga paragrafi (1) të këtij neni, e përcakton ministri i Shoqërisë Informatike dhe Administratës.

Neni 34

Certifikatë për interoperabilitet

(1) Ministria e Shoqërisë Informatike dhe Administratës mban listë të personave juridikë të cilët ushtrojnë veprimtari nga sfera e teknologjive informative komunikuese, përkatësisht kontroll të interoperabilitetit të sistemit informativ, ndërsa të cilat i shfrytëzojnë organet dhe subjektet të tjera për komunikim nëpërmjet mjedisit unik.

(2) Mënyra dhe procedura për regjistrim në listën nga paragrafi (1) të këtij neni, si dhe formën dhe përmbajtjen e certifikatës për interoperabilitet i përcakton ministri i Shoqërisë Informatike dhe Administratës.

(3) Procedura për dhënie të certifikatës për interoperabilitet i përcakton ministri i Shoqërisë Informatike dhe Administratës.

Neni 35

Kontrolli i interoperabilitetit të sistemeve informative

Ministria e Shoqërisë Informatike dhe Administratës bën kontroll të sigurisë dhe interoperabilitetit të sistemeve informative të cilat i shfrytëzojnë organet dhe subjektet të tjerë për komunikim nëpërmjet mjedisit unik, në pajtim me procedura të përcaktuara nga ana e ministrit të shoqërisë informatike dhe administratës.

Kapitulli i pestë

PORTAL NACIONAL PËR SHËRBIME ELEKTRONIKE, KATALOG I SHËRBIMEVE DHE NJË PIKË PËR SHËRBIME

Neni 36

Përmbajtja e Portalit nacional për shërbime elektronike

(1) Portali nacional për shërbime elektronike përmban formularë të standardizuar të cilit i janë të nevojshëm shfrytëzuesit të shërbimit elektronik për realizimin e të drejtave të tija ose për plotësimin e detyrimeve të veta, në pajtim me ligj.

(2) Portali nacional për shërbime elektronike me shfrytëzimin e teknologjive informatike në bazë të proceseve të lidhura logjike për shfrytëzimin e shërbimeve elektronike mundëson parashtrimin e kërkese te dhënësi i shërbimit adekuat elektronik.

(3) Portali nacional për shërbime elektronike i vendos dhe mbahet në Ministrinë e Shoqërisë Informatike dhe Administratës.

Neni 37

Evidentimi i shërbimeve elektronike në Katalogun e shërbimeve

(1) Çdo organ kompetent është i obliguar t'i evidentojë shërbimet në mënyrë të qartë, saktë dhe të thjeshtë në Katalog për shërbime të cilat i siguron në pajtim me ligj.

(2) Pas regjistrimit në evidencën e shërbimeve në Katalogun për shërbime, ndërsa para shpalljes së tyre në Portalin nacional për shërbime elektronike, verifikuesi i proceseve për sigurimin e shërbimeve elektronike e vërteton përmbajtjen e formularëve të standardizuar elektronik dhe i vërteton proceset administrative të cilat janë të lidhura me shërbimet të cilat i siguron organi.

(3) Verifikuesi i proceseve për sigurimin e shërbimeve elektronike e vërteton përmbajtjen e formularëve të standardizuar elektronik dhe i vërteton proceset administrative në bazë të autorizimit paraprak të lëshuar nga personi udhëheqës i organit.

Neni 38

Azhurnimi i shërbimeve elektronike

(1) Organi kompetent është i obliguar çdo shërbim elektronik të cilin e siguron individualisht ta azhurnojë në raste të çfarëdo qoftë ndryshimesh të rrethanave të cilat ndikojnë në sigurimin e atij shërbimi.

(2) Pas azhurnimit të zbatuar të shërbimeve në Katalogun për shërbime, ndërsa para shpalljes së tyre në Portalin nacional për shërbime elektronike, të njëjtat verifikohen dhe lejohen nga ana e verifikuesit të proceseve për sigurim të shërbimeve.

(3) Organi kompetent është i obliguar pas çdo ndryshimi dhe plotësimi të ligjit ose aktit nënligjor me të cilin tashmë është përcaktuar shërbimi elektronik, ta njoftojë Ministrinë e Shoqërisë Informatike dhe Administratës dhe Ministrinë e Punëve të Brendshme.

Neni 39

Funksioni i Katalogu të shërbimeve

(1) Katalogu i shërbimeve mbahet në formë elektronike nga ana e Ministrisë së Shoqërisë Informatike dhe Administratës.

(2) Funksioni kryesor i katalogut të shërbimeve është të sigurojë mënyrë të strukturuar për ruajtje të informatave të domosdoshme për procedurat dhe dokumentet e nevojshme për realizimin e të drejte konkrete ose plotësim të detyrimi konkret nga ana e personave fizikë, ndërsa për të cilët është kompetent organ adekuat.

(3) Përgjegjësia për saktësi dhe azhurnim të informatave për shërbim të caktuar e përmbajtur në Katalogun e shërbimeve është në anën e dhënësit të shërbimit adekuat.

Neni 40

Mënyra e katalogjizimit të shërbimeve

(1) Katalogu i shërbimeve i përmban të dhënat për shërbimet administrative të cilat i sigurojnë organet kompetente, të grupuara sipas sferave të ngjashme administrative.

(2) Organet janë të obliguar krahas azhurnimit të të dhënave nga neni 38 paragrafi 1 të këtij ligji t'i mirëmbajnë dhe ruajnë bazat e shërbimeve administrative, ndërsa janë përgjegjës edhe për ndryshimet të cilat kanë të bëjnë me statusin e shërbimeve administrative.

(3) Para shpalljes së informatave të përmbajtura në katalogun që kanë të bëjnë me shërbimet për të cilat kompetent është çdo organ individualisht, të njëjtat vërtetohen dhe lejohen nga ana e verifikuesit të proceseve për sigurimin e shërbimeve nga organi kompetent.

Neni 41

Një pikë për shërbime

(1) Një pikë për shërbime siguron qasje te shërbime të më shumë organeve kompetente, nëpërmjet zyrave administrative ku mund të parashtrohet kërkesë dhe të merren shërbime nga organe të ndryshme kompetente.

(2) Një pikë për shërbime siguron edhe informata bazë për lloje të ndryshme të shërbimeve të cilat i sigurojnë organet kompetente për popullsinë e Republikës së Maqedonisë së Veriut.

(3) Shpërndarjen dhe formimin e organeve kompetente në zyra administrative në një pikë për shërbime e cakton ministri i Shoqërisë Informatike dhe Administratës pas pajtimit paraprak nga Qeveria e Republikës së Maqedonisë së Veriut.

Neni 42

Ndërmjetësues për shërbime administrative në formë elektronike

(1) Ndërmjetësuesi për shërbime administrative në formë elektronike është i obliguar të veprojë në pajtim me këtë ligj dhe marrëveshjen nga paragrafi (2) i këtij neni, me qëllim t'i mbrojë interesat të shfrytëzuesit të shërbimit elektronik.

(2) Marrëdhënia ndërmjet ndërmjetësuesit dhe shfrytëzuesit të shërbimit elektronik vendoset në bazë të kontrate.

(3) Mënyrën e veprimit të ndërmjetësuesve, si dhe formularin e marrëveshjes nga paragrafi (2) i këtij neni e përcakton ministri i Shoqërisë Informatike dhe Administratës.

Kapitulli i gjashtë

MBIKËQYRJA

Neni 43

Mbikëqyrje në zbatimin e këtij ligji kryen Ministria e Shoqërisë Informatike dhe Administratës.

Kapitulli i shtatë

DISPOZITA KUNDËRVAJTËSE

Neni 44

(1) Për kundërvajtjet e përcaktuara me këtë ligj, procedurë të kundërvajtjes mban dhe sanksion të kundërvajtjes shqipton gjykata kompetente.

(2) Formën dhe përmbajtjen e procesverbalit dhe të urdhërpagesës së kundërvajtjes i përcakton ministri i Shoqërisë Informatike dhe Administratës.

Neni 45

(1) Gjobë në shumë prej 500 deri në 1.000 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet për kundërvajtje personit udhëheqës të organit nëse vepron në kundërshtim me dispozitat të neneve 5, 6, 8, 9 paragrafi (1) të këtij ligji.

(2) Gjobë në shumë prej 500 deri në 1.000 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet për kundërvajtje personit të punësuar në organ nëse i kryen kundërvajtjet e përcaktuara në paragrafin (1) të këtij neni.

Neni 46

(1) Gjobë në shume prej 1.000 deri në 1.500 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet për kundërvajtje personit udhëheqës të organit nëse vepron në kundërshtim me dispozitat të neneve 11 dhe 14 të këtij ligji.

(2) Gjobë në shume prej 1.000 deri në 1.500 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet për kundërvajtje personit të punësuar në organ nëse i kryen kundërvajtjet të përcaktuara në paragrafin (1) të këtij neni.

Neni 47

(1) Gjobë në shume prej 1.500 deri në 2.000 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet për kundërvajtje personit udhëheqës të organit nëse vepron në kundërshtim me dispozitat të neneve 30 paragrafi (1), 31 paragrafi (1), 32 paragrafi (1), 37 paragrafi (1), 38 paragrafi (1) dhe 40 paragrafi (2) të këtij ligji.

(2) Gjobë në shumë prej 1.500 deri në 2.000 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet për kundërvajtje personit të punësuar në organ nëse i ka kryer kundërvajtjet e përcaktuara në paragrafin (1) të këtij neni.

Kapitulli i tetë

DISPOZITA KALIMTARE DHE PËRFUNDIMTARE

Neni 48

(1) Organet të cilat deri në ditën e fillimi të zbatimit të këtij ligji kanë lidhur marrëveshje për lidhje të mjedisit unik me Ministrinë e Shoqërisë Informatike dhe Administratës, konsiderohet se i plotësojnë kushtet për lidhje të mjedisit unik të caktuara me këtë ligj.

(2) Certifikatat e lëshuara personave juridikë të cilët ushtrojnë veprimtari - dorëzim elektronik të rekomanduar deri në ditën e fillimit të zbatimit të këtij ligji vlejnë deri në skadimin e afatit të tyre, ndërsa përtëritja e tyre bëhet në pajtim me dispozitat e Ligjit për dokumente elektronike, identifikim elektronik dhe shërbime konfidenciale.

(3) Organet kompetente të cilët në pajtim me këtë ligj janë caktuar dhe si dhënës të shërbimeve elektronike janë të obliguar të caktojnë verifikues të proceseve për sigurim të shërbimeve elektronike në afat prej tre muaj nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

(4) Listën e personave juridikë të cilët kryejnë kontroll të interoperabilitetit të sistemi informativ nëpërmjet mjedisit unik Ministria e Shoqërisë Informatike dhe Administratës do ta vendosë në afat prej gjashtë muaj nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

Neni 49

(1) Detyrimet nga neni 8 paragrafi (1) dhe neni 9 paragrafi (3) të këtij ligji të cilat kanë të bëjnë me dispozitat e Ligjit për dokumente elektronike, identifikim elektronik dhe shërbime konfidenciale do të kryhen në pajtim me dispozitat e Ligjit për të dhëna në formë elektronike dhe nënshkrim elektronik ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 34/2001, 6/2002, 98/2008 dhe 33/15), deri në ditën e fillimit të zbatimit të Ligjit për dokumente elektronike, identifikim elektronik dhe shërbime konfidenciale.

(2) Neni 12 paragrafi (5), neni 17 paragrafi (1), neni 18 paragrafi (2), nenin 22 paragrafi (2) të këtij ligji do të zbatohen në pajtim me dispozitat të Ligjit për të dhëna në formë elektronike dhe nënshkrim elektronik ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 34/2001, 6/2002, 98/2008 dhe 33/15), deri në ditën e fillimit të zbatimit të Ligjit për dokumente elektronike, identifikim elektronik dhe shërbime konfidenciale.

(3) Për nenin 8 paragrafi (1), nenin 9 paragrafi (3), nenin 12 paragrafi (5), nenin 17 paragrafi (1), nenin 18 paragrafi (2), nenin 20 dhe nenin 22 paragrafi (2) të këtij ligji, ndërsa të cilët kanë të bëjnë me identifikimin elektronik, dokumentet elektronike dhe dorëzimin e rekomanduar elektronik deri në ditën e fillimit të zbatimit të këtij ligji dhe Ligjit për dokumente elektronike, identifikim elektronik dhe shërbime konfidencile do të vlejnë dispozitat e Ligjit për të dhëna në formë elektronike dhe nënshkrim elektronik ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 34/2001, 6/2002, 98/2008 dhe 33/15).

Neni 50

(1) Aktet nënligjore të përcaktuara me këtë ligj do të miratohen në afat prej tre muajsh nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

(2) Organet kompetente janë të obliguara t'i harmonizojnë ligjet e tyre me dispozitat të këtij ligji në afat prej një viti nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

(3) Subjektet të tjera nga neni 1 paragrafi 2 të këtij ligji janë të obliguara ta harmonizojnë punën e tyre me këtë ligj në afat prej një viti nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

Neni 51

Me ditën e fillimit të zbatimit të këtij ligji, shfuqizohet Ligji për menaxhim elektronik ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 105/2009, 47/11, 193/15, 52/16 dhe 99/18).

Neni 52

Ky ligj hyn në fuqi në ditën e tetë nga dita e botimit në "Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë së Veriut", ndërsa do të fillojë të zbatohet në afat prej tre muajsh nga dita e hyrjes në fuqi e këtij ligji.

1252.

Врз основа на членот 75, ставови 1, 2 и 3 од Уставот на Република Северна Македонија, претседателот на Република Северна Македонија и претседателот на Собранието на Република Северна Македонија издаваат

У К А З
ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ОПЕРАТИВНО-ТЕХНИЧКА АГЕНЦИЈА

Се прогласува Законот за изменување на Законот за оперативно-техничка агенција,

што Собранието на Република Северна Македонија го донесе на седницата одржана на 27 март 2019 година.

Бр. 08-2166/2
17 мај 2019 година
Скопје

Претседател на Република Северна Македонија,
Стево Пендаровски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Северна Македонија,
м-р **Talat Xhaferi,** с.р.

З А К О Н
ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ОПЕРАТИВНО-ТЕХНИЧКА АГЕНЦИЈА

Член 1

Во Законот за оперативно-техничка агенција („Службен весник на Република Македонија“ број 71/18), членот 33 се менува и гласи:

„Член 33

Средствата за плата, надоместоци и додатоци на плата, за работа, унапредување, модернизација и опремување на ОТА, како и за стимулирање на работниците во ОТА, предвидени со годишниот финансиски план на ОТА, се обезбедуваат од надоместоците на Агенцијата за електронски комуникации на Република Македонија, согласно со Законот за електронските комуникации, врз основа на претходно одобрен годишен финансиски план на Оперативно-техничката агенција од страна на Комисијата за надзор над спроведувањето на мерките за следење на комуникациите на Собранието на Република Македонија и од Буџетот на Република Македонија.”.

Член 2

Овој закон влегува во сила со денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“, а ќе започне да се применува од 1 март 2019 година.

L I GJ
PËR NDRYSHIMIN E LIGJIT PËR AGJENCI TEKNIKE OPERATIVE

Neni 1

Në Ligjin për Agjenci Teknike Operative (“Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë numër 71/18), neni 33 ndryshohet si vijon:

“Neni 33

Mjetet për rrogë, kompensime dhe shtesa të rrogës, për punë, avancim, modernizim dhe pajisje të ATO-s, si dhe për stimulimin e punonjësve në ATO, të parapara me planin financiar vjetor të ATO-s, sigurohen nga

kompensimet e Agjencisë për Komunikime Elektronike të Republikës së Maqedonisë, sipas Ligjit për komunikime elektronike, në bazë të planit financiar të miratuar paraprakisht të Agjencisë Teknike Operative nga Komisioni për Mbikëqyrje të Zbatimit të Masave për Ndjekje të Komunikimeve i Kuvendit të Republikës së Maqedonisë dhe nga Buxheti i Republikës së Maqedonisë.".

Neni 2

Ky ligj hyn në fuqi në ditën e botimit në "Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë", e do të fillojë të zbatohet nga 1 marsi 2019.

1253.

Врз основа на членот 75, ставови 1, 2 и 3 од Уставот на Република Северна Македонија, претседателот на Република Северна Македонија и претседателот на Собранието на Република Северна Македонија издаваат

У К А З
ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ДРЖАВНИТЕ НАГРАДИ

Се прогласува Законот за изменување и дополнување на Законот за државните награди,

што Собранието на Република Северна Македонија го донесе на седницата одржана на 24 април 2019 година.

Бр. 08-2589/2
17 мај 2019 година
Скопје

Претседател на Република Северна Македонија,
Стево Пендаровски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Северна Македонија,
м-р **Talat Xhaferi,** с.р.

З А К О Н
ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ДРЖАВНИТЕ НАГРАДИ

Член 1

Во Законот за државните награди („Службен весник на Република Македонија" број 52/2006, 54/2007, 74/12 и 99/18), во членот 1 по зборовите: „човековата околина" се додаваат зборовите: „заштита на човековите права".

Член 2

Во членот 3 по зборовите: „Мито Хаџи Василев Јасмин" сврзникот „и" се заменува со запирка, по зборовите: „Мајка Тереза" на крајот од реченицата точката се заменува со сврзникот „и" и во нов ред се додаваат зборовите: „Мето Јовановски".

Член 3

По членот 8 се додава нов член 8-а, кој гласи:

„Член 8-а

Со наградата „Мето Јовановски" се оддава највисоко признание за долгогодишни остварувања во областа на промоцијата, заштитата и унапредувањето на човековите права.

Во една година може да се доделат најмногу две награди.".

Член 4

Во членот 17 став 7 по зборовите: „Мито Хаџи Василев Јасмин" сврзникот „и" се заменува со запирка, а по зборовите: „Мајка Тереза" се додаваат зборовите: „и Мето Јовановски".

Член 5

Во членот 18 во алинејата 7 на крајот од реченицата сврзникот „и" се заменува со точка и запирка.

Во алинејата 8 точката на крајот од реченицата се заменува со сврзникот „и".

По алинејата 8 се додава нова алинеја 9, која гласи:

„-наградата „Мето Јовановски" на 10 декември - Меѓународниот ден на човековите права.".

Член 6

Во членот 19 во алинејата 1 по зборовите: „Мито Хаџи Василев Јасмин" сврзникот „и" се заменува со запирка, а по зборовите: „Мајка Тереза" се додаваат зборовите: „и Мето Јовановски".

Член 7

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Северна Македонија".

L I GJ
PËR NDRYSHIMIN DHE PLOTËSIMIN E LIGJIT PËR ÇMIME SHTETËRORE

Neni 1

Në Ligjin për çmime shtetërore ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 52/2006, 54/2007, 74/12 dhe 99/18), në nenin 1 pas fjalëve: "mjedisit të njeriut" shtohen fjalët: "mbrojtja e të drejtave të njeriut".

Neni 2

Në nenin 3 pas fjalëve: "Mito Haxhi Vasilev Jasmin" lidhëza "dhe" zëvendësohet me presje, pas fjalëve: "Nënë Tereza" në fund të fjalisë pika zëvendësohet me lidhëzën "dhe" dhe në rresht të ri shtohen fjalët: "Meto Jovanovski".

Neni 3

Pas nenit 8 shtohet nen i ri 8-a, si vijon:

"Neni 8-a

Me çmimin "Meto Jovanovski" jepet mirënjohje më e lartë për arritje shumëvjeçare në fushën e promovimit, mbrojtjes dhe avancimit të të drejtave të njeriut.

Në një vit mundet të ndahen më së shumti dy çmime.".

Neni 4

Në nenin 17 paragrafi 7 pas fjalëve: "Mito Haxhi Vasilev Jasmin" lidhëza "dhe" zëvendësohet me presje, ndërsa pas fjalëve: "Nënë Tereza" shtohen fjalët: "dhe Meto Jovanovski".

Neni 5

Në nenin 18 në alinenë 7 në fund të fjalisë lidhëza "dhe" zëvendësohet me pikëpresje:

Në alinenë 8 pika në fund të fjalisë zëvendësohet me lidhëzën "dhe".

Pas alinesë 8 shtohet aline e re 9, si vijon:

"- çmimi "Meto Jovanovski" me 10 dhjetor - Dita Ndërkombëtare e të Drejtave të njeriut.".

Neni 6

Në nenin 19 në alinenë 1 pas fjalëve: "Mito Haxhi Vasilev Jasmin" lidhëza "dhe" zëvendësohet me presje, ndërsa pas fjalëve: "Nënë Tereza" shtohen fjalët: "dhe Meto Jovanovski".

Neni 7

Ky ligj hyn në fuqi në ditën e tetë nga dita e botimit në "Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë së Veriut".

1254.

Врз основа на членот 75, ставови 1, 2 и 3 од Уставот на Република Северна Македонија, претседателот на Република Северна Македонија и претседателот на Собранието на Република Северна Македонија издаваат

У К А З
ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ТУТУН, ПРОИЗВОДИ ОД ТУТУН И СРОДНИ ПРОИЗВОДИ (*)

Се прогласува Законот за тутун, производи од тутун и сродни производи (*),

што Собранието на Република Северна Македонија го донесе на седницата одржана на 24 април 2019 година.

Бр. 08-2586/2
17 мај 2019 година
Скопје

Претседател на Република Северна Македонија,
Стево Пендаровски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Северна Македонија,
м-р **Talat Xhaferi,** с.р.

З А К О Н
ЗА ТУТУН, ПРОИЗВОДИ ОД ТУТУН И СРОДНИ ПРОИЗВОДИ (*)

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 1

Со овој закон се уредуваат производството, откупот, обработката и прометот на необработениот и обработениот тутун, производството и прометот на производите од тутун и сродните производи, како и договарањето на производството и откупот на тутунот, регистарот на откупувачи на тутун, начинот на спроведување на испитот за добивање на лиценца за процена на необработен тутун, регистарот на производители, извозници и увозници на производи од тутун и сродни производи, регистарот на марки на производи од тутун и сродни производи, електронски цигари и растителни (билни) производи за пушење, адитиви во производи од тутун, изглед и пакување на производи од тутун и сродни производи, предупредувања и информативни пораки на производи од тутун и сродни производи, финансирањето, контролата на тутунот, производите од тутун, сродните производи и адитивите.

Член 2

Тутун во смисла на овој закон се сметаат лисја добиени од растенија на видот никотиана табакум (Nicotiana tabacum L) во сите форми и фази на производството и обработката (сушење, манипулација, ферментација, пакување и чување) и кој не служи за крајна потрошувачка.

Член 3

Одделни изрази употребени во овој закон го имаат следното значење:

1. **Производи од тутун** се производите подготвени од тутун за пушење, тутун за џвакање, тутун за шмркање и несогорлив тутун;

2. **Сродни производи** се производи кои се поврзани со производите од тутун, со електронските цигари, контејнерите за многукратно полнење, течностите што содржат никотин и производите слични на производите од тутун, а кои се изработени од растителни (билни) материјали;

3. **Пушење** е поседување или користење на тутунски производ кој согорува, без оглед дали чадот активно се вдишува или издишува;

4. **Тутунски чад** е чад ослободен од тутунски производ кој согорува при негово користење и чад ослободен од белите дробови за време на пушењето;

5. **Пури** се свитоци од тутун наменети за пушење, со една обвивка или со внатрешна и надворешна обвивка, кои се:

- направени исклучиво од природен тутун,
- со надворешна обвивка од природен тутун или
- свитоци на тутун со иситнето мешано полнење и со надворешна обвивка со кафена боја во сите нијанси, изработена од реконституиран тутун. Единечната маса не е помала од 2,3 g и не е поголема од 10 g, а обемот на производот најмалку на една третина од должината не е помал од 34 mm и тежината по парче е просечната тежина на 1000 парчиња;

6. **Цигарилоси** се свитоци од тутун наменети за пушење, со една обвивка, кои се:

- направени исклучиво од природен тутун или
- свитоци на тутун со иситнето мешано полнење и со надворешна обвивка со кафена боја во сите нијанси изработена од реконституиран тутун, која целосно го опфаќа производот, вклучувајќи, каде што е соодветно и филтерот, но не го обвива усникот (чибук) кај цигарилосите со усник (чибук). Единечна маса без филтерот или усникот, не е помала од 1,2 g и не е поголема од 3 g и кај кои обемот на производот е поголем од 5

---

* Со овој закон се врши усогласување со ДИРЕКТИВА 2014/40/ЕУ НА ЕВРОПСКИОТ ПАРЛАМЕНТ И НА СОВЕТОТ од 3-ти април 2014 година за приближување на законите, регулативите и административните одредби на земјите-членки за производството, претставување и продажба на тутунски и сродни производи и за укинување на Директивата 2001/37/ЕС, CELEX број 32014L0040 и ДИРЕКТИВА 2011/64/ЕУ НА СОВЕТОТ од 21 јуни 2011 година за структурата и стапките на акциза кои се применуваат кај преработен тутун, CELEX број 32011L0064.

mm, а е помал од 34 mm и тежината по парче е просечната тежина на 1000 парчиња без филтер и додаток за во уста.

7. **Тутун за луле** е тутун за пушење кој може да се консумира преку постапка на горење и кој е наменет исклучиво за користење во луле;

8. **Тутун за водено луле (наргиле)** е тутунски производ за пушење кој може да се консумира преку водено луле (наргиле). Се состои од тутун со содржина или без содржина на глицерол, ароматични масла и екстракти, меласа или шеќер, ароматизирана или неароматизирана со овошје;

9. **Реконституиран или хомогенизиран тутун** е фолија со дебелина на тутунски лист изработена од тутунска прашина, тутунска ситневина и тутунски ребра поврзани со соодветни скробни лепила;

10. **Тутунски ребра** се главна нерватура (жили) на тутунските лисја кои по соодветна обработка влегуваат во состав на тутунските производи;

11. **Цигара** е ролна од сечен тутун (или тутун и друга материја) што може да се пуши како што е, но што не е пура или цигарилос. Ролната од сечен тутун (или тутун и друга материја) е завиткана во цигарна хартија или вметната во цигарна хартија;

12. **Тутун за пушење**:

- сецкан или на друг начин иситнет, ткаен (развлакнет) или во плочи пресуван тутун кој може да се пуши без натамошна индустриска преработка, кога е наменет за пушење и малопродажба, а не спаѓа во пури и цигарилоси или во цигари,

- фино сецкан тутун за правење цигари кога 25% по маса од парчињата тутун имаат ширина помала од 1,5 мм, како и 25% по маса од парчињата тутун со ширина поголема од 1,5 мм и кој е продаден или наменет да се продаде за правење цигари и

- тутунот за пушење од алинејата 1 на оваа точка ќе се смета како и на друг начин подготвен тутун за пушење, освен фино сецканиот тутун за виткање цигари од алинејата 2 на оваа точка;

13. **Тутун за самостојно виткање цигари** е тутун за пушење кој е изработен со индустриски процес (сечен, сосиран, ароматизиран, пакуван во мали единечни опаковки), наменет да се пушти во легален промет за рачно правење цигари, кои ги изработуваат самите потрошувачи;

14. **Режан тутун** е тутун за пушење кој не е индустриски изработен, служи за рачно правење на цигари и пушење во луле и кој е наменет да се пушти во нелегален промет;

15. **Тутун без чад** е производ кој при консумирање не согорува, вклучувајќи го тутунот за џвакање, тутун за шмркање и тутунот за орална употреба;

16. **Тутун за шмркање** е тутун во форма на прав или во форма на зрнца кој не е соодветен за пушење туку е за шмркање;

17. **Тутун за џвакање** е тутун во форма на стапчиња, коцки, крукчиња или фолии кои се така подготвени да не се соодветни за пушење туку за џвакање;

18. **Тутун за орална употреба** ги опфаќа сите производи од тутун, наменети за шмркање или џвакање, направени целосно или делумно од тутун, во форма на прашок или во форма на парчиња или во каква било комбинација на тие форми, особено оние што се нудат во пакувани ќеси или порозни ќеси или во форма слична на прехранбени производи;

19. **Несогорлив тутун** е вид на производ од тутун кој се користи со помош на уред во кој тутунот се загрева, не согорува, а се инхалираат продуктите кои испаруваат при загревањето;

20. **Електронска цигара** е производ кој може да се користи за консумирање на пареа која содржи никотин преку усник (чибук) или каков било друг составен дел на тој производ, вклучувајќи влошка, резервоар и апарат без влошка и резервоар. Електронските цигари можат да бидат потрошни (за една употреба) или цигари кои повторно се полнат преку резервоарот за повторно полнење или кои можат повторно да се полнат со помош на влошки за еднократна употреба. Електронските цигари се разликуваат од производите од тутун со тоа што не содржат тутун;

21. **Контејнер за повеќекратно полнење** е сад со течност, независно дали содржи или не содржи никотин, кој може да се користи за полнење на електронската цигара;

22. **Растителни (билни) производи за пушење** се производи изработени од исушени делови на растенија или овошја, кои не содржат тутун, а може да се консумираат по пат на постапка на согорување или загревање;

23. **Катран** е дехидриран суров кондензат од чадот, кој не содржи никотин;

24. **Никотин** е никотински алкалоид;

25. **Јаглероден моноксид** е токсичен гас кој е составен дел од чадот што се јавува при пушењето;

26. **Адитив на производот од тутун** е секоја супстанца освен тутунот која се додава на производот од тутун со цел за подготовка, третман, преработка и пакување со намера да се влијае на органолептичките, хемиските, физичките и микробиолошките карактеристики на производот;

27. **Пакување** е единечна кутија или опаковка во која се продава производот од тутун, не земајќи ја предвид прозирната опаковка;

28. **Необработен тутун** е тутун во листови, исушен, индустриски необработен и кој не може да се употреби за производство на тутунски преработки, а според начинот на кој е изведено сушењето се групира на:

- тутун сушен во посебни објекти со контролирана циркулација на воздух, температура и влажност (flue – cured),
- светол тутун сушен под сенка (light air – cured),
- темен тутун сушен под сенка (dark air – cured),
- тутун сушен на сонце (sun – cured) и
- тутун сушен на оган согласно со царинската тарифна ознака 2401 (fire – cured);

29. **Јарма бала** е паковна единица од необработен тутун, спакуван во обвивка од конопено или памучно платно;

30. **Картонска кутија** е паковна единица на необработен тутун и/или обработен тутун;

31. **Дара** е тежина на амбалажниот материјал (обвивка од конопено или памучно платно или картонска кутија) која се одбива од вкупната тежина на паковната единица;

32. **Ферментиран тутун** е полуфабрикат кој се добива под дејство на надворешни (температура, релативна влага, аерација) и внатрешни (тутунски ферменти), фактори од моментот на изумирање на клетката кај тутунскиот лист;

33. **Тонга бала** е паковна единица од индустриски класи на необработен или обработен тутун во лист, спакуван во обвивка од конопено или памучно платно или картонска кутија;

34. **Тутунско семе** е орган за размножување и е наменето за производство на тутун по пат на генеративно размножување;

35. **Пелетирано (пилирано) тутунско семе** е семе специјално обработено и обложено со материја;

36. **Производство на тутун** е производство на тутунски расад, расадување, одгледување на тутунски растенија на нива, откинување на лисјата од растенијата, сушење на тутунските лисја и примарна (домашна) манипулација на исушениот тутун;

37. **Откуп на тутун** е процена и преземање на исушениот тутун (исушен на начин дефиниран во точка 26), во соодветни простории, со опрема и услови предвидени со овој закон;

38. **Проценител на тутун** е лице кое поседува лиценца за процена на тутун и самостојно врши процена на тутунот при откупот;

39. **Највисока асоцијација на тутунопроизводители** е репрезентативен сојуз на здруженија на производителите на тутун кој е овластен од Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство на начин и услови согласно со овој закон;

40. **Обработен тутун претставува**:

а) за ориенталски и полуориенталски тутуни-цели суви листови кои се индустриски манипулирани во трговски класи и/или се ферментирани (сезонски, вонсезонски, ридраинг и софтдраинг постапка) и задолжително мораат да бидат пакувани во тонга бали или картонски кутии;

б) за крупнолисни тутуни-суви листови во делови, кои по сушењето и/или ферментацијата на целите листови, се индустриски оџилени/стрипсирани (оголени), потсечени, кршени или исечкани (вклучувајќи исечкани делови во различна форма, но не и готов тутун за пушење), класирани во индустриски класи и пакувани во тонга бали или картонски кутии;

в) тутунски ребра-добиени по оџилувањето од листовите на крупнолисните типови тутун;

г) тутунско фолио (реконструиран тутун) - добиен со индустриски процес од тутунски отпадоци и служи како суровина за изработка на производи од тутун и сродни производи;

д) експандиран тутун (Expanded tobacco) или пафингиран тутун (Puffed tobacco) е индустриски обработен тутун чијашто структура на листот и големината на честичките е зголемена со специјална обработка која се состои од комбинација на топлина, обработка со висок притисок и средство за експанзија. Се користи во тутунската мешавина заедно со останатите тутуни, при изработката на цигарите, со цел да се намали содржината на катран и никотин во чадот и

ѓ) обработен тутун од точките в), г) и ѓ) може да биде и третиран (сосиран или натопен) со течност со соодветен состав, главно со цел да се спречи мувлосувањето и потсушувањето во текот на складирањето и транспортот и да се зачува миризливоста;

41. **Обработка на тутун** е индустриска манипулација и ферментација (сезонска, вонсезонска, ридраинг и софтдраинг постапка) за добивање на обработен тутун;

42. **Промет на необработен тутун** е купопродажба на домашен пазар и увоз на необработен тутун;

43. **Промет на обработен тутун** е купопродажба на домашен пазар, извоз и увоз на обработен тутун;

44. **Производство на производи од тутун** е индустриска постапка за производство, пакување на производите направени од тутун, кои се наменети за пушење, џвакање и шмркање;

45. **Произведена партија на производи од тутун** е количество на производи од тутун од една иста трговска марка кои се произведени во текот на едно тромесечје од страна на регистриран производител на производи од тутун;

46. **Увезена партија на производи од тутун** е количество на производи од тутун од една иста трговска марка со исто потекло и се увезени во текот на едно тромесечје од страна на еден регистриран увозник на производи од тутун;

47. **Промет на производи од тутун и сродни производи** е извоз, увоз, продажба, како и секоја друга активност за промет на производи од тутун;

48. **Следливост** е постапка со која се следи и проверува тутунот, адитивите или штетните супстанции кои ги има или е очекувано да бидат вградени во производите од тутун преку сите фази на производство, промет и дистрибуција;

49. **Квалитет на тутун** е збир од позитивни физички, хемиски и дегустативни карактеристики. Од физичките карактеристики како поважни се бојата, содржајноста, миризливоста, инсерција, големината на листовите, тип на тутун и класа. Од хемиските како поважни се: содржината на никотин, шеќери, полифеноли, белковини, минерални материи. Од дегустативните својства од особена важност се: аромата, вкусот и јачината кои се чувствуваат при пушењето и согорливоста;

50. **Квалитет на производи од тутун** е збир од позитивни хемиски и дегустативни карактеристики. Од хемиските карактеристики како поважни се: хемискиот состав на полнежот на тутунскиот производ (главно содржината на никотин, шеќери, полифеноли, белковини, минерални материи), хемискиот состав на тутунскиот чад (никотин, катран, јаглероден моноксид), дегустативни карактеристики (аромата, вкусот, иритација, физиолошка сила-јачина кои се чувствуваат при пушењето и согорливоста);

51. **Контрола на тутун, производи од тутун и сродни производи** е утврдување на присуството на штетни материи и други загадувачи/контаминенти (физички, хемиски и биолошки) од аспект на обезбедување на квалитет и безбедност на истите;

52. **Мониторинг** е редовно (планирано) набљудување и бележење на активности кои се одвиваат во производството и обработката на тутунот и производите од тутун, од страна на надлежни државни органи согласно со овој закон;

53. **Контаминент** е секоја супстанца и/или материјал од хемиска, биолошка или физичка природа, што ненаменски е присутна во тутунот и производот од тутун како резултат на производство, сушење, преработка и пакување вклучувајќи го и загадувањето од животната средина;

54. **Хемиски контаминенти во тутунот и производот од тутун** се: пестициди и нивни остатоци (хербициди, инсектициди, фунгициди, родентициди, лимациди);

55. **Физички контаминенти во тутунот и производот од тутун** се: различни остатоци од органско и неорганско потекло (слама, текстил, пердуви, дрво, пластика, стакло, метал, неживи инсекти и делови од нив), како и контаминација со радиоактивни честички кои предизвикуваат различно јонизирачко зрачење;

56. **Биолошки контаминенти во тутунот и производот од тутун** се: живи инсекти, нивните ларви како и присуство на микроорганизми кои предизвикуваат загадување;

57. **Ароматична материја** значи адитив кој се додава во производот и со кој се делува на миризбата и/или вкусот на производот;

58. **Карактеристична арома** значи јасно приметлив мирис и вкус, освен тутунскиот, кој е резултат од адитивите или комбинациите од адитиви, вклучувајќи ги, но не ограничувајќи се на, аромата на овошје, зачини, билки, алкохол, слатки, ментол или ванила, која се приметува пред или за време на консумирањето на производот од тутун;

59. **Нетутунски материи при откупот на тутунот** се различни остатоци од органско и неорганско потекло (слама, текстил, пердуви, дрво, пластика, стакло, камен, метал, неживи инсекти и делови од нив);

60. **Примерок за анализа** е количество од тутун и производ од тутун земен за вршење на анализа;

61. **Мостри тутун** се репрезентативни примероци на тутун по типови и класи согласно со мерилата за квалитативна и квантитативна процена на тутунот.

Член 4

Тутунот, производите од тутун и сродните производи може да се произведуваат, откупуваат, обработуваат, евидентираат и стават во промет согласно со одредбите од овој закон.

За се што не е уредено со овој закон важат одредбите од Законот за трговија, Законот за облигационите односи и Царинскиот закон и други закони со кои се уредуваат односите во прометот.

Член 5

Поимите дефинирани согласно со членот 3 од овој закон ќе бидат употребени за определување на надоместок кој ќе се применува кај различните групи на производи во согласност со Законот за акцизите.

Член 6

Одредбите на овој закон не се однесуваат на зелени делови од тутунското растение, необработен или обработен тутун, производи од тутун и сродни производи наменети за наставно-научни цели (лабораториски истражувања, анализи, тестирања, опити и експерименти), за саемски манифестации и за трговски изложби.

II. ПРОИЗВОДСТВО НА ТУТУН

Член 7

Производители на тутун во смисла на овој закон се носители на земјоделско стопанство кои се евидентирани во Единствениот регистар на земјоделски стопанства (во натамошен текст: ЕРЗС) и имаат договор за производство и откуп на тутун склучен со правен субјект регистриран за откуп и обработка на тутун (откупувач).

За производство на тутун за потребите на наставно-научните институции од областа на биотехничките науки не се склучува договор.

Во случај на промена на претходно пријавените податоци во ЕРЗС, производителот е должен пред склучувањето на договорот за производство на тутун, да ги обнови податоците, согласно со Законот за земјоделство и рурален развој.

Член 8

Откупувачот со склучувањето на договорот од членот 7 став 1 од овој закон, е должен веднаш, во електронска форма да ги внесе потребните податоци од ставот 5 на овој член за договореното производство на тутун во електронскиот систем од членот 10 од овој закон.

Со внесување на податоците од ставот 1 на овој член се пријавува договореното производство на тутун од тековната реколта во електронскиот систем од членот 10 од овој закон.

Откупувачот е должен по завршувањето на крајниот рок од склучувањето на договорите, до подрачната единица на Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство одговорна за подрачјето на производство, во рок од десет работни дена, да достави список на сите склучени договори во електронска форма и по еден примерок од секој склучен договор.

Откупувачот е должен да пријави во електронскиот систем од членот 10 од овој закон какви било промени во договореното нивско производство, односно целосна или делумна промена на пријавените катастарски парцели како и соодветна корекција во договорените количини на тутун до крајот на јули во тековната година.

Видот на податоците од членот 7 став 3 од овој закон и ставот 3 на овој член, начинот на запишување, промената, бришењето, потребната придружна документација за запишување, начинот за ракување, употребата, објавувањето и чувањето на податоците од системот од членот 10 од овој закон ги пропишува министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Член 9

Наставно-научните институции од членот 7 став 2 од овој закон произведеното количество на тутун можат да го дадат на продажба на регистрирани откупувачи на тутун со меѓусебна спогодба, а остварените средства да бидат приход на наставно-научните институции од областа на биотехничките науки.

Наставно-научните институции од областа на биотехничките науки го пријавуваат производството, површините, типовите тутун, очекуваното производство на тутунско семе и необработениот тутун до Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Наставно-научните институции од областа на биотехничките науки пријавувањето на производството, површините, типовите тутун и очекуваното производство на тутунско семе го вршат согласно со Законот за семенски и саден материјал.

Наставно-научните институции од областа на биотехничките науки производството, површините, типовите тутун и очекуваното производство на необработениот тутун го вршат со пријава на производство најдоцна до 30 јуни во тековната година.

Формата и содржината на образецот на пријавата, како и начинот на доставување на пријавата од ставот 4 на овој член ги пропишува министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Член 10

Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство води информативен систем за евиденција на тутун (во натамошниот текст: ИСЕТ) за пријавени, евидентирани, договорени површини и количини и откупени количини тутун по производители, откупувачи, по типови и класи на тутун, по реколти поединечно, како и обработка на податоци и анализи.

Минимално техничките стандарди и услови кои треба да ги исполнуваат опремата, хардверот и функционалноста на софтверот за електронскиот систем од ставот 1 на овој член, начинот на користење, одржување и надградба на електронскиот систем ги пропишува министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Член 11

Производителите на тутун се должни да употребуваат сертифициран семенски материјал од откупувачите на тутун, а обезбеден од регистриран снабдувач на семенски материјал од тутун согласно со Законот за семенски и саден материјал.

Откупувачот на тутун е должен да обезбеди сертифициран семенски материјал од тутун од регистриран снабдувач на семенски материјал од тутун, согласно со Законот за семенски и саден материјал, според договорените површини, во количина најмалку од 90 г./ха за ориентален тутун, од 40 г./ха за полуориентален тутун и од 20 г./ха за крупнолисни сорти на тутун, а за пелетирано семе во количина најмалку 250 г./ха за ориентален тутун, 90 г./ха за полуориентален тутун и 40 г./ха за крупнолисни сорти на тутун.

Откупувачот на тутун може да обезбеди и тутунски расад соодветно на договорените површини со производителите на тутун.

Откупувачот на тутун со семенскиот материјал обезбеден согласно со ставот 2 на овој член може да организира производство на расад самостојно или во соработка со регистрираниот производител на тутунски расад согласно со Законот за семенски и саден материјал.

Откупувачот на тутун за издадениот семенски материјал на производителите на тутун им издава документ со датум и потпис потпишан од договорните страни во кои се наведени количеството, типот и сортата на тутун.

За издадениот семенски материјал и/или расад, откупувачот на тутун составува список по производители.

Откупувачот на тутун е должен репроматеријалот (семенски материјал и производи за заштита на растенија во расадопроизводство), да им ги обезбеди без надоместок на тутунопроизводителите, најдоцна до 31 март во тековната година.

Член 12

Производителот на тутун е должен, целокупниот произведен тутун да го продаде на откупувачот на тутун со кој склучил писмен договор за производство и откуп на тутун, а откупувачот на тутун е должен да го откупи истиот, под условите предвидени со договорот.

По исклучок од ставот 1 на овој член, производителот на тутун може да го продаде тутунот на друг откупувач на тутун ако договорот е раскинат под условите предвидени со овој закон.

III. ДОГОВОР ЗА ПРОИЗВОДСТВО И ОТКУП НА ТУТУН

Член 13

За производство и откуп на тутун, производителот на тутун склучува договор со откупувачот на тутун.

За производство и откуп на тутун за една производна година, за иста површина и производство, производителот на тутун не може да склучи договор со повеќе откупувачи на тутун.

Откупувачот на тутун е должен содржината на договорот јавно да ја објави најдоцна до 28 февруари во тековната година на огласна табла во седиштето на откупувачот на тутун и на локалната веб страница на откупувачот доколку истата постои.

Откупувачот на тутун е должен содржината на договорот да ја достави до највисоката асоцијација на тутунопроизводители кои ја објавуваат на својата огласна табла и на својата веб страница доколку истата постои.

Член 14

Договорот од членот 13 став 1 од овој закон се склучува во писмена форма.

Пред склучувањето на договорот, откупувачот на тутун е должен да побара писмено мислење за содржината на договорот од највисоката асоцијација на тутунопроизводителите, најдоцна до 20 февруари во тековната година.

Највисоката асоцијација на тутунопроизводителите е должна да достави мислење до откупувачот на тутун во рок од пет дена од денот на приемот на содржината од договорот.

Доколку највисоката асоцијација на тутунопроизводители не се произнесе во рокот од ставот 3 на овој член, ќе се смета дека нема забелешки по содржината на договорот.

Откупувачот на тутун не смее да склучува договор за количини на тутун за кои производителот на тутун има склучено договор со друг откупувач на тутун за една производна година, за иста површина и производство, освен во случаите предвидени со членот 12 став 2 од овој закон.

Откупувачот не смее да склучува договор за количини на тутун за кои производителот има склучено договор со друг откупувач за една производна година и едно исто производство.

Откупувачот склучува договор со производителот за еден или повеќе типови тутун.

Договорот од ставот 1 на овој член се склучува најдоцна до 31 март во тековната година.

На договорот од ставот 1 на овој член соодветно се применуваат одредбите од Законот за облигационите односи доколку поинаку не е определено со овој закон.

Доколку над откупувачот на тутун со кој бил склучен договорот за откуп е отворена постапка за стечај, постапка за ликвидација, е избришан од регистарот на откупувачи на тутун или не обезбедил средства за откуп на тутун согласно со овој закон, производителот на тутун може да склучи нов договор со друг откупувач на тутун по истекот на рокот од ставот 7 на овој член.

Член 15

Договорот за производство и откуп на тутун (во натамошниот текст: договор) особено содржи:

- податоци за договорните страни,
- предмет на договорот (податоци за тип и сорта на тутун, површина и количина по катастарски парцели),
- откупна цена на тутунот по класи,
- времетраење на договорот,
- можност за откуп на вишок на производство на договорените површини повеќе од количеството наведено во договорот,
- права и обврски на договорните страни,
- обврска за исплата на надоместокот за организирањето и застапувањето на претставникот од највисоката асоцијација на тутунопроизводители при откупот на највисоката асоцијација на тутунопроизводители,
- начин и рок на исплата на откупениот тутун,
- одредби за едностарно раскинување на договорот,
- одредби за евентуално пренесување на договорот на друг субјект,
- одредби за евентуално обезбедување и исплата на тутунски расад согласно со членот 11 став 4 од овој закон,
- место и време на склучување на договорот,
- висината на авансот, начинот на авансирање и рок на враќање на авансот во случајот од членот 16 од овој закон,
- заштита на тутунскиот расад од болести, штетници и плевели, согласно со членот 11 став 7 од овој закон и во согласност со прописите за добра земјоделска пракса и
- заштита на тутунот на нива од болести, штетници и плевели во согласност со прописите за добра земјоделска пракса.

Член 16

За договореното производство од тековната реколта, на производителот на тутун му се дава аванс од откупувачот на тутун кој може да биде во репроматеријали, земјоделски машини и други средства и опрема и/или финансиски средства.

Висината на авансот за договореното производство од тековната реколта не може да биде пониска од 15% од вредноста на количеството на засадениот од договореното тутун за откуп, сметан според просечната откупна цена за договорениот тип постигната во последните три години на ниво на државата.

Авансот од ставот 1 на овој член се засметува и одбива при исплатата на откупениот тутун.

Доколку дојде до раскинување на договорот согласно со овој закон, производителот кој примил аванс е должен истиот да го врати на откупувачот во соодветна противвредност во рок утврден со договорот.

Член 17

Договорот се склучува за годишната реколта, а може да биде склучен и за повеќе производни години.

Доколку договорот е склучен за повеќе производни години, правата, обврските и другите прашања се уредуваат со анекс на договорот за секоја производна година.

Член 18

На договорот за производство и откуп на тутун може да се вршат измени и дополнувања со склучување на анекс на договор.

Измени и дополнувања на договорот од ставот 1 на овој член може да се вршат особено ако настанат промени на предметот на договорот поради отстранување на нови настанати околности во производството и откуп на тутун, заради отстранување на грешки во податоците од договорот и други непредвидени причини, односно околности.

Анекс на договорот од ставот 1 на овој член се склучува на ист начин и форма како и основниот договор.

Член 19

Во случај на смрт, болест, подолготрајно отсуство, правосилна судска одлука, договор за физичка делба или бришење на производителот од единствениот регистар на земјоделски стопанства, кога производителот на тутун објективно не може да го организира и извршува производството на тутун, договорот за производство и откуп на тутун може да се пренесе.

Во случај кога над откупувачот на тутун е отворена постапка за стечај, постапка за ликвидација, избришан од регистарот на откупувачи на тутун или не обезбедил средства за откуп на тутун согласно со овој закон, производителот на тутун може да го пренесе договорот на друг откупувач на тутун.

Во случаите од ставот 1 на овој член во договорот за производство и откуп на тутун се врши промена на страната на производителот на тутун и правата и обврските од договорот се пренесуваат на друг член на семејството на производителот на тутун.

Во случаите од ставот 2 на овој член во договорот за производство и откуп на тутун се врши промена на страната на откупувачот на тутун и правата и обврските од договорот се пренесуваат на друг откупувач на тутун.

Член 20

Преносот на договорот за производство и откуп на тутун на страната на производителот на тутун и откупувачот на тутун е можна ако е направена во согласност со Законот за облигационите односи.

Член 21

Преносот на договорот за производство и откуп на тутун се евидентира во електронскиот систем од членот 10 од овој закон.

Член 22

Преносот на договорот направен од производителот на тутун и откупувачот на тутун е полноважен, ако со тоа се согласи страната која останува во договорот.

Доколку постојат повеќе правни следбеници, односно наследници преносот на договорот се случува по претходно приложена спогодба од правните следбеници, односно наследници.

Согласноста за преносот на договорот е полноважна, ако е дадена во писмена форма и заверена на нотар од страна на правниот наследник или наследниците.

Член 23

Договорот за производство и откуп на тутун престанува со:

- исполнување на договорот,
- истекот на времето на кое е склучен,
- спогодбено меѓу договорните страни,
- со отворање на стечајна или ликвидациона постапка на откупувачот на тутун,
- со бришење на откупувачот на тутун од регистарот на откупувачи,
- едностране раскинување и
- по сила на законот.

Член 24

Производителот на тутун и откупувачот на тутун може едностране да го раскинат договорот под услови и на начин определени во истиот со отказен рок од седум дена.

Производителот на тутун едностране може да го раскине договорот и доколку откупувачот на тутун нема обезбедено средства за откуп на тутун согласно со овој закон.

Во случајот од ставот 2 на овој член Државниот инспекторат за земјоделство доставува писмено известување до највисоката асоцијација на тутунопроизводители.

Највисоката асоцијација на тутунопроизводители дава јавно соопштение со кое тутунопроизводителите ќе бидат известени за новонастанатата ситуација.

Откупувачот на тутун кој ги презел договорите е должен податоците за раскинувањето на договорот и склучувањето на новиот договор да ги внесе во ИСЕТ.

Член 25

Евентуално настанатата штета во случај на едностране раскинување на договорот се надоместува според општите правила за одговорност на штетата.

IV. РЕГИСТАР НА ОТКУПУВАЧИ, ОТКУП И ОБРАБОТКА НА ТУТУН

Член 26

Откуп и обработка на тутун можат да вршат трговски друштва (во натамошен текст: откупувачи на тутун) чија приоритетна дејност е трговија на големо со суров тутун и/или производство на тутунски производи, кои се запишани во Регистарот на откупувачи на тутун што го води Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Регистарот на откупувачи на тутун се води во електронска форма.

Откупувачите на тутун се должни во Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство без одложување да ја пријават секоја промена на името, адресата, седиштето или дејноста и да достават барање за вршење увид на ново настанатата промена со доказ од Централниот регистар на Република Македонија за настанатата промена.

Овластеното службено лице од Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство кое ја води постапката за упис во регистарот на откупувачи на тутун е должно во рок од три дена од денот на приемот на барањето од ставот 3 на овој член по службена должност да поднесе барање за прибавување на доказот од Централниот регистар на Република Македонија и да достави барање до Државниот инспекторат за земјоделство да изврши увид во новонастанатата промена.

Овластеното службено лице од Централниот регистар на Република Македонија е должно во рок од три дена од денот на приемот на барањето од ставот 4 на овој член да го достави бараниот доказ до Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Инспекторот од Државниот инспекторат за земјоделство е должен во рок од 15 дена од денот на приемот на барањето за вршење на увид од ставот 4 на овој член да изврши увид и да достави записник до Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство во рок од 30 дена од денот на приемот на барањето од ставот 3 на овој член донесува решение за упис на промените во регистарот на откупувачи, односно решение за одбивање на барањето.

Листата на откупувачите од Регистарот на откупувачи на тутун се објавува на веб страницата на Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Против решението на Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство за одбивање на барањето од ставот 7 на овој член, барателот има право на жалба во рок од 15 дена од денот на приемот на решението до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен.

Содржината и начинот на водење на регистарот на откупувачи на тутун ја пропишува министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Член 27

Правното лице кое се запишува во регистарот на откупувачи на тутун треба да располага со:

- просторија за откуп во сопственост или со договор за закуп од најмалку три години,
- простории за сместување на откупениот тутун и простории за индустриска обработка на тутун во сопственост или со договор за закуп од најмалку три години,

- соодветна опрема за индустриска обработка на тутун во сопственост или со договор за закуп од најмалку три години,

- соодветен простор за сместување на обработениот тутун во сопственост или со договор за закуп од најмалку три години,

- вработени лица: најмалку едно лице со високо образование од областа на растителната биотехнологија (полјоделство, производство и преработка на тутун или преработка на земјоделски-растителни производи) и најмалку едно лице со средно образование на неопределено работно време, од областа на растителната биотехнологија како и од областа на производство и обработка на тутун,

- бизнис план во кој ќе се содржат податоци и пресметки за планираните површини и количини на тутун во првата производна година, со образложение за обезбедување на условите пропишани со овој закон, како и условите од алинеите 1, 2, 3 и 4 на овој член и

- финансиски документ за обезбедени средства за најмалку половина од планираната количина на тутун за првата производна реколта во висина на просечната откупна цена по килограм на ниво на државата од минатите три реколти за соодветните типови на тутун.

Член 28

Правното лице за упис во регистарот на откупувачи на тутун согласно со членот 27 од овој закон треба да поднесе барање до Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство со следната документација:

- имотен лист или договор за закуп за просторијата за откуп,

- имотен лист или договор за закуп од најмалку три години, за простории наменети за сместување, чување и индустриска обработка на тутун, како и соодветни простории за сместување на обработениот тутун,

- доказ дека располага со опрема за откуп и индустриска обработка на тутун,

- тековна состојба од Централниот регистар на Република Македонија за вршење приоритетна дејност трговија на големо со суров тутун,

- образец М1/М2 за вработени лица од Агенцијата за вработување како доказ дека има вработено најмалку едно лице со високо образование и најмалку едно лице со средно образование,

- документ дека има вработено најмалку едно лице со високо образование од областа на растителната биотехнологија (полјоделство, производство и преработка на тутун или преработка на земјоделски-растителни производи) и најмалку едно лице со средно образование од областа на растителната биотехнологија како и од областа на производство и обработка на тутун,

- потврда издадена од Централниот регистар на Република Македонија дека не е отворена постапка за ликвидација или стечајна постапка и

- бизнис план согласно со членот 27 став 1 алинеја 6 од овој закон и изјава на одговорното лице во правното лице заверена на нотар дека ќе ги откупи количините на тутун што планира да ги договори.

Овластеното службено лице од Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство кое ја води постапката за упис во Регистарот на откупувачи на тутун е должно во рок од три дена од денот на приемот на барањето од ставот 1 на овој член по службена должност да поднесе барање за прибавување на документите од ставот 1 алинеи 3 и 6 на овој член од надлежниот јавен орган, а кои се потребни за докажување на исполнетоста на условите од членот 27 од овој закон.

Овластеното службено лице од надлежниот јавен орган од кој се побарани документите од ставот 2 на овој член е должно да ги достави бараните документи во рок од три дена од денот на приемот на барањето.

Инспекторот од Државниот инспекторат за земјоделство е должен во рок од 15 дена од денот на приемот на барањето од ставот 2 на овој член да изврши увид и да достави записник до Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство врз основа записникот од ставот 4 на овој член и претходно доставената документација од ставот 1 на овој член донесува решение за упис во Регистарот на откупувачи на тутун, односно решение за одбивање на барање за упис во рок од 30 дена од денот на приемот на барањето.

Против решението на Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство за одбивање на барањето од ставот 4 на овој член барателот има право на жалба во рок од 15 дена од денот на приемот на решението до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен.

Формата и содржината на барањето од ставот 1 на овој член, како и потребната документација од овој член ја пропишува министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Член 29

Откупувачот на тутун запишан во Регистарот на откупувачи на тутун покрај условите предвидени од членот 27 став 1 алинеи 1, 2, 3, 4 и 5 од овој закон за склучување на договор за производство и откуп на тутун за тековната реколта треба да обезбеди и:

- доказ за обезбеден семенски материјал за договорени површини на тутун согласно со членот 11 став 2 од овој закон и согласно со Законот за семенски и саден материјал и

- извештај за исплатени финансиски обврски за откупениот тутун од претходната реколта и намирените обврски согласно со членот 37 од овој закон до Министерство за земјоделство, шумарство и водостопанство најдоцна до 15 март во тековната година.

Министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство поблиску ги пропишува условите од членот 27 став 1 од овој закон и од ставот 1 на овој член.

Член 30

Откупувачот на тутун е должен пред откупот на тутунот од тековната реколта, а најдоцна до 1 ноември да ги пријави до Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство и до Државниот инспекторат за земјоделство и да ги внесе во ИСЕТ локациите на сите простории за откуп во кои ќе се врши откуп на тутун заради вршење увид за исполнување на условите согласно со овој закон.

Откупувачот на тутун по исклучок од ставот 1 на овој член може дополнително да пријави простории за откуп во случаи кога некој од откупувачите на тутун не е во можност да го откупи договореното производство согласно со овој закон.

Откупувачот на тутун е должен да отвори простории за откуп во населени места каде договорил производство над 100 тони тутун.

Член 31

Откупувачот на тутун е должен пред почетокот на откупот на тутун да обезбеди финансиски документ за обезбедени средства за целокупната договорена количина на тутун од тековната реколта во висина на просечната откупна цена по килограм на ниво на државата од минатите три реколти за соодветните типови на тутун.

Со финансискиот документ откупувачот на тутун е должен да обезбеди динамика на прилив на средствата за време на откупот на тутунот, односно тоа може да бидат:

- финансиски средства на посебна наменска жиро сметка и изјава од одговорното лице на откупувачот дадена под материјална и кривична одговорност заверена кај нотар дека целокупната договорена количина на тутун ќе ја исплати на тутунопроизводителите и дека средствата од наменската сметка исклучиво ќе се користат за исплата на договорениот тутун или

- финансиски средства наменети исклучиво за откуп на целокупната договорена количина на тутун по основ на договори за кредит од банка со динамика на прилив согласно динамиката на откуп на тутунот и изјава од одговорното лице на откупувачот дадена под материјална и кривична одговорност дека финансиските средства одобрени со договорот за кредит се веродостојни и исклучиво ќе бидат наменети за исплата на откупениот тутун.

За обезбедените средства и динамиката на прилив согласно со ставот 2 на овој член откупувачот на тутун е должен најдоцна пет работни дена пред почетокот на откупот на тутун писмено да ги извести Државниот инспекторат за земјоделство и Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Доколку откупувачот на тутун презема тутун од производители на тутун кои имале претходно склучени договори со откупувач на тутун кој е избришан од Регистарот на откупувачи на тутун е должен да обезбеди дополнителни финансиски средства согласно со ставовите 1 и 2 на овој член за дополнително планираната количина на тутун пред почетокот на откупот на дополнителните количини на тутун.

За обезбедените средства согласно со ставот 4 на овој член откупувачот на тутун е должен најдоцна три дена пред почетокот на откупот на тутун писмено или по електронски пат да ги извести Државниот инспекторат за земјоделство и Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Државниот инспектор за земјоделство врши проверка на обезбеденоста на вкупниот износ на финансиски средства од ставовите 1 и 2 на овој член и составува записник за извршената проверка.

Податоците од записникот од ставот 6 на овој член државниот инспектор за земјоделство ги внесува во електронскиот систем од членот 10 од овој закон.

Откупувачот на тутун средствата од ставот 1 на овој член ги води на посебна сметка за исплата на откупениот тутун, а износот на исплатените средства и износот за исплатените аванси и надоместокот за организирањето и застапувањето на претставникот од највисоката асоцијација на тутунопроизводители ги внесува во електронскиот систем од членот 10 од овој закон.

За стекнување со овластување, највисоката асоцијација на тутунопроизводители од ставот 8 на овој член доставува барање за добивање на овластување најмалку 60 дена пред почетокот на откупот до Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Највисоката асоцијација на тутунопроизводители од ставот 9 на овој член ја овластува министерот доколку ги исполнува следните услови:

- да е регистрирана согласно со Законот за здруженија и фондации,

- во својот состав да обединува најмалку две здруженија на тутунопроизводители во кои се вклучени најмалку 30% од вкупниот број евидентирани тутунопроизводители во ИСЕТ и доставен список со име и презиме, адреса и ИДБР на производителот на тутун и

- производителот на тутун да е член само на едно здружение.

Министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство врз основа на поднесеното барање од ставот 9 на овој член и доставената документација за исполнетост на условите од ставот 10 на овој член во рок од 30 дена донесува решение за овластување.

Член 32

Државниот инспекторат за земјоделство кај регистрираните откупувачи, врши увид на исполнувањето на условите од членот 29 од овој закон, задолжително пред почетокот на откупот на тутунот од тековната реколта.

Записникот за извршениот увид од членот 31 став 6 од овој закон се доставува до Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Член 33

Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство врз основа на записник од Државниот инспекторат за земјоделство со решение го брише запишаниот откупувач од Регистарот од членот 26 од овој закон во следниве случаи:

- по писмено барање од органот на управување на запишаниот откупувач,

- при отворање на стечајна постапка или постапка за ликвидација,

- доколку се утврди дека откупувачот дал неточни податоци при запишување во регистарот,

- не ги отвора одобрените откупни пунктови,

- врши откуп на тутун спротивно на одредбите од овој закон,

- не обезбедува сертифициран семенски материјал согласно со овој закон,

- не врши процена согласно со Правилникот за мерила и методи за квалитативна и квантитативна процена на суровиот тутун,
- не обезбеди финансиски средства согласно со членот 31 од овој закон и
- кога ќе престане да исполнува најмалку еден од условите од членот 28 од овој закон.

Против решението од ставот 2 на овој член може да се изјави жалба во рок од 15 дена од денот на добивањето до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен.

Жалбата не го одложува извршувањето на решението.

По правосилноста на решението од ставот 2 на овој член откупувачот се брише од Регистарот на откупувачи на тутун.

Член 34

Откупот на тутунот произведен во тековната година започнува во сите откупни пунктови кои се пријавени согласно со членот 30 ставови 1 и 2 од овој закон, најдоцна од 15 декември во тековната производна година и завршува најдоцна до 28 февруари во наредната година.

Откупувачот на тутун утврдува план за динамика на планираните количини за откуп на тутунот од тековната реколта по региони и по производители пред почетокот на откуп и по истиот треба да се придржува.

Планот за откуп од ставот 2 на овој член откупувачот на тутун го доставува до Државниот инспекторат за земјоделство и највисоката асоцијација на тутунопроизводители најдоцна пет дена пред почетокот на откупот.

Откупувачот на тутун е должен, во реален временски период, да ги извести писмено производителите на тутун со кои склучил договор, за деновите на преземањето на тутунот, пред планираниот почеток на откупот во рамките на рокот од ставот 1 на овој член.

Доколку тутунот не може да се преземе во планираниот рок, истиот се презема во наредните десет денови.

Производителот на тутун е должен да го предаде тутунот во денот според известувањето доставено од откупувачот на тутун согласно со ставот 2 на овој член, а доколку е спречен да го достави тутунот во определениот термин, откупувачот на тутун му определува друг термин.

Член 35

Откупот на тутун се врши според мерила и методи за квалитативна и квантитативна процена на тутунот, кои ги пропишува министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Член 36

Откупувачот на тутун е должен пред почетокот на откупот на тутунот во просториите за откуп да истакне заверени мостри на тутунот по типови и класи согласно со мерилата од членот 35 од овој закон.

Министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство со решение формира комисија за верификација на мострите од ставот 1 на овој член составена од пет члена и тоа два претставника од Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство и по еден претставник од откупувачите на тутун, од највисоката асоцијација на тутунопроизводители и Државниот земјоделски инспекторат.

Откупувачите на тутун до комисијата од ставот 2 на овој член доставуваат известување за број на простории за откуп на тутун, број на мостри по типови на тутун како и број на ваги за откуп на тутун.

Комисијата од ставот 2 на овој член врз основа на пријавените податоци од страна на откупувачите на тутун согласно со ставот 3 на овој член, изработува шема за изработка на единечна мостра и доставува известување со преглед за вкупен број на податоци од ставот 3 на овој член до овластената институција од ставот 5 на овој член.

За организација, подготовка и заверка со потпис и печат на мострите од ставовите 1 и 15 на овој член министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство овластува наставно-научна високо образовна институција од областа на тутунското производство по претходно спроведена постапка за овластување.

Наставно-научната високо образовна институција од ставот 5 на овој член ја овластува министерот доколку ги исполнува следниве услови:

- има вработено најмалку две лица со високо образование, со научни звања од областа на земјоделските науки, со најмалку двегодишно работно искуство во областа на тутунското производство и
- располага со соодветни простории (за прием, прегледување и заверка, како и простории за чување на заверените мостри до денот на издавањето) и потребна опрема (материјално-технички средства) за спроведување на верификацијата.

За добивање на овластување, наставно-научната високо образовна институција поднесува барање за овластување до Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство и во прилог доставува докази за исполнување на условите утврдени во ставот 6 на овој член.

По добивањето на барањето од ставот 7 на овој член министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство во рок од 15 дена го издава решението за овластување на наставно-научната високо образовна институција.

Формата и содржината на барањето од ставот 7 на овој член ја пропишува министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Решението за овластување од ставот 8 на овој член се објавува во „Службен весник на Република Македонија“.

Министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство со решение ќе го одземе овластувањето од овластената наставно-научна високо образовна институција од областа на тутунското производство ако утврди дека престанала да ги исполнува условите утврдени во ставот 6 на овој член.

Против решението од ставот 11 на овој член, подносителот на барањето може во рок од 15 дена од денот на приемот на решението да изјави жалба до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен.

Овластената наставно-научна високо образовна институција од областа на тутунското производство врз основа на поднесено известување од страна на ко-

мисијата од ставот 2 на овој член, врши стручна контрола на листовите од тутун по типови и класи од тековната реколта и обезбедува услови согласно со ставот 6 алинеја 2 на овој член и материјално-техничките средства за работа на комисијата.

Комисијата од ставот 2 на овој член по завршената заверка од страна на овластената наставно-научна високо образовна институција од областа на тутунското производство секоја мостра поединечно ја верифицира со потпис на секој од членовите на комисијата.

Мострите од ставот 1 на овој член мора да бидат верифицирани и заверени, најдоцна до 15 ноември од комисијата од ставот 2 на овој член.

По исклучок од ставот 15 на овој член комисијата може дополнително да изврши верификација и заверка на мостри за дополнително пријавените простории за откуп согласно со членот 30 став 2 од овој закон.

Трошоците за организација, подготовка, верификација и заверка на мострите од ставот 1 на овој член се на товар на откупувачот на тутун и ги уплатува на сметката на сопствени приходи на Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство.

За висината на трошоците од ставот 17 на овој член министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство донесува решение, по предлог на овластената институција.

Извештајот за спроведената верификација на мостри од тутун од страна на овластената наставно-научна високо образовна институција од областа на тутунското производство како и пресметка на трошоците во врска со работата од ставот 13 на овој член се доставуваат до министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Врз основа на пресметката на трошоците од ставот 19 на овој член Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство уплатува средства на овластената наставно-научна високо образовна институција од областа на тутунското производство од сметката од ставот 17 на овој член.

Извештајот за спроведената верификација на мостри од тутун од страна на овластената институција го доставува до директорот на Државниот инспекторат за земјоделство.

Верифицираните мостри се подигаат во ист ден од страна на сите откупувачи на тутун по претходно писмено известување од комисијата.

На комисијата од ставот 2 на овој член и следува паричен надоместок во износ од една третина од просечната нето плата во Република Македонија, за што Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство донесува решение.

Член 37

Проценатa на тутунот ја врши проценител кој има лиценца за процена на тутун (лиценца) издадена од Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство согласно со членовите 46 и 47 од овој закон.

Проценителот кој има лиценца за процена на тутун, проценатa ја врши во просторијата наменета за откуп на тутун.

Проценителот, проценатa на тутунот ја врши јавно во присуство на производителот на тутун и претставникот на највисоката асоцијација на тутунопроизводители кој има лиценца согласно со ставот 1 на овој член.

Највисоката асоцијација на тутунопроизводители е должна да обезбеди постојано присуство на претставник на тутунопроизводители при проценатa на тутунот.

Претставникот на највисоката асоцијација на тутунопроизводителите при откупот на тутунот од ставот 3 на овој член има право на надоместок.

Надоместокот од ставот 5 на овој член за организирање и застапување, на претставникот на највисоката асоцијација на тутунопроизводителите при откупот на тутунот е на товар на производителот, го засметува откупувачот при исплатата на откупениот тутун и го уплатува на сметката на највисоката асоцијација на тутунопроизводители.

Висината на надоместокот од ставот 6 на овој член, врз основа на план и програма на највисоката асоцијација на тутунопроизводители, а во зависност од фактичките реални трошоци за организирање и застапување, ја определува највисоката асоцијација на тутунопроизводители пред почетокот на откупот на тутунот, по претходна согласност од Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Највисоката асоцијација на тутунопроизводители пред почетокот на откупот на тутун ги известува откупувачите на тутун за висината на надоместокот од ставот 5 на овој член.

Член 38

Проценителите на тутун од страна на откупувачот и претставникот на највисоката асоцијација на тутунопроизводители својот идентитет и овластувања го докажуваат со идентификациона картичка за процена на тутун, која треба задолжително да ја носат при откупот на тутун.

Откупувачот на тутун ја изработува и доставува идентификационата картичка од ставот 1 на овој член на проценителите на тутун од страна на откупувачот на тутун.

Највисоката асоцијација на тутунопроизводители ја изработува и доставува идентификационата картичка од ставот 1 на овој член на проценителите на тутун кои се нивни претставници во откупот.

Формата и содржината на идентификационата картичка ги пропишува министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Член 39

Проценителот ги одредува типот и класата на тутунот според мерила и методи за квалитативна и квантитативна процена на тутунот и мострите од членот 35 од овој закон, количината, одбитоците и спорниот тутун за секоја паковна единица, тие податоци ги објавува јавно на самото место и ги забележува во книгата за процена што ја води откупувачот на тутун.

Доколку производителот на тутун и/или претставникот на здружението не се согласни со одредениот процент на одбитоци за песок и влага од страна на проценителот од ставот 1 на овој член, откупувачот на тутун врши утврдување на количината на песок, влага и други страни материи на самото место со сита за песок и влагомер.

Производителот на тутун добива од откупувачот на тутун заверена дневна потврда за предадениот тутун во која е наведена бруто и нето тежина, дара и одбитоци

(песок, влага и други страни материи) по класи и килограми и податоци за спорен тутун по класа и килограми.

Формата, содржината и начинот на водење на книгата за процена и формата и содржината на дневната потврда за предадениот тутун ги пропишува министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Член 40

Производителот на тутун или претставникот на највисоката асоцијација на тутунопроизводители може да даде приговор за проценатa во однос на квалитетот и квантитетот на тутунот за откуп во моментот на предавањето на тутунот до откупувачот на тутун.

Откупувачот на тутун е должен тутунот кој е предмет на приговорот од ставот 1 на овој член да го прими, чува и да го евидентира во книгата за приговори и наредниот ден по електронски пат да го пријави до комисијата за повторна процена формирана од подрачната единица на Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство за подрачјето каде што се откупува тутунот.

Во една подрачна единица на Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство може да се формираат една или повеќе комисии за спорни тутуни во зависност од бројот на откупувачи на тутун во реонот. Производителот на тутун е должен спорниот тутун да го остави во откупниот пункт каде што е извршена проценатa.

Комисијата од ставот 2 на овој член е составена од по еден претставник и по еден заменик на Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство, откупувачот на тутун до кого е поднесен приговорот и највисоката асоцијација на тутунопроизводители.

Претставникот од Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство е претседател на комисијата.

Претставникот од Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство има право на паричен надоместок што го определува и исплатува министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Износот на паричниот надоместок од ставот 6 на овој член се определува со решение врз основа на бројот на решени и заведени приговори во книгата за приговори согласно со ставот 12 на овој член.

Годишниот паричен надоместок од ставот 7 на овој член не го надминува нивото на просечна плата исплатена во Република Македонија за претходната година објавена од Државниот завод за статистика.

Членовите на комисијата мора да ги исполнуваат условите за проценител од членот 37 став 1 од овој закон.

Откупувачот на тутун и највисоката асоцијација на тутунопроизводители се должни да обезбедат претставници за работа на комисијата и ги сносат трошоците за нивното работење во комисијата од ставот 5 на овој член.

Комисијата од ставот 2 на овој член во рок од еден ден од денот на приемот на приговорот врши повторна процена на оспорениот тутун и за својата работа води записник.

Комисијата одлучува со мнозинство на гласови, а одлуката за проценатa на комисијата е конечна и се заведува во книгата за приговори.

Откупувачот на тутун и производителот на тутун не смеат да ја попречуваат работата на комисијата за повторна процена на тутун.

Формата, содржината и начинот на водење на книгата за приговори ја пропишува министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Член 41

Откупувачот на тутун е должен да води посебна евиденција за откупените и обработените количини на тутун од тековната реколта и да ги внесе во ИСЕТ од членот 10 од овој закон.

Откупените количини на тутун од тековната реколта, откупувачот на тутун е должен да ги пријави најдоцна до 31 март во наредната година.

Формата и содржината на евиденциите за откупени и обработени количини на тутун, начинот на водењето, како и доставувањето на евиденцијата ги пропишува министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Член 42

Производителот на тутун е должен при транспортот на произведениот суров тутун во лист до просториите за откуп од членот 28 од овој закон, да ги носи договорот и писменото известување од членот 34 став 4 од овој закон.

Откупувачот на тутун е должен при транспортот на откупените количини до местото на складирање, да носи испратница по откупни класи и број на бали и/или картонски кутии, со кој ќе докаже дека тутунот е откупен.

V. ПРОМЕТ НА НЕОБРАБОТЕН И ОБРАБОТЕН ТУТУН

Член 43

Промет на необработен тутун може да вршат правни лица регистрирани за откуп на тутун согласно со членот 26 од овој закон и правни лица регистрирани за производство на производи од тутун и сродни производи согласно со членовите 50 и 51 од овој закон.

Промет на обработен тутун може да вршат правни лица регистрирани за промет и/или извоз во трговскиот регистар и да се запишани во Регистарот на откупувачи на тутун што го води Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство согласно со членот 26 од овој закон.

Правните лица од ставот 1 на овој член покрај исполнетоста на условите од ставот 1 на овој член, потребно е да имаат договор за обработка на необработениот увезен тутун со регистриран откупувач на тутун.

Правните лица од ставот 1 на овој член необработениот увезен тутун пред да го стават во промет се должни да го обработат.

Правните лица од ставот 2 на овој член обработениот тутун го увезуваат со цел да го доработат, стават во промет или да го преработат во производи од тутун и сродни производи.

За промет, извоз и увоз на правните лица од ставовите 1 и 2 на овој член им се издава уверение за квалитет-сертификат согласно овој закон и согласно со Законот за државен инспекторат за земјоделство.

Државниот инспекторат за земјоделство може да издаде уверение за квалитет-сертификат по барање на правното лице од ставовите 1 и 2 на овој член.

Начинот на утврдување на квалитетот, начинот на пакување и начинот на утврдување на присуство на штетни материи и други загадувачи/контаминенти (физички, хемиски и биолошки) на тутунот наменет за извоз и увоз ги пропишува министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Член 44

Се забранува откупување, купување, прекупување, продажба, препродажба, транспорт и складирање на необработен тутун или режан тутун, како и неовластено располагање со машини, алати, уреди и опрема кои се користат за изработка на производи од тутун и сродни производи спротивно на одредбите на овој закон.

Член 45

Се забранува извоз на необработен тутун, неманипулиран во индустриски класи и непакуван во картонски кутии или во тонга бали.

VI. НАЧИН НА СПРОВЕДУВАЊЕ НА ИСПИТОТ ЗА ДОБИВАЊЕ НА ЛИЦЕНЦА ЗА ПРОЦЕНА НА НЕОБРАБОТЕН ТУТУН

Член 46

За полагање на испитот за добивање на лиценца за процена на тутун кандидатот поднесува барање за полагање на испитот до Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство.

За добивање на лиценцата од членот 37 од овој закон се полага испит пред комисија што ја формира министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство со решение.

Комисијата од ставот 2 на овој член е составена од три претставници од Министерство за земјоделство, шумарство и водостопанство и два претставника од овластената високо образовна наставно-научна установа од областа на тутунското производство согласно со членот 48 од овој закон.

Испитот се состои од два дела и тоа:

- прв дел (теоретски дел), со кој се проверува теоретското знаење на кандидатите и способноста за примена на овој закон и подзаконските акти од овој закон и

- втор дел (практичен дел) од испитот со кој се врши директна проверка на кандидатите во познавањето на тутунската суровина за квалитативно и квантитативно проценување при откупот на тутунот, согласно со прописот за мерилата и методите за квалитативна и квантитативна процена на тутунот.

На комисијата од ставот 2 на овој член за секоја одржана испитна сесија им следува паричен надоместок, во износ од една третина од просечната нето плата во Република Македонија, за што Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство донесува решение.

Член 47

Кандидатите за полагање на испит за добивање на лиценца може да бидат:

- со соодветно високо, вишо или средно четиригодишно образование од областа на растителна биотехнологија, технологија за производство и обработка на тутун или преработка на земјоделско-растителни производи со или без работно искуство или

- без соодветно високо образование, а со две години работно искуство, вишо образование со три години работно искуство или средно четиригодишно образование со четири години работно искуство во областа на технологијата за производство и обработка на тутун или

- со несоодветно високо, вишо или средно четиригодишно образование и да е производител на тутун најмалку пет години.

Кандидатите за полагање на испит за добивање на лиценца за процена на тутун претходно се должни да посетуваат обука за вршење на процена на тутун.

Кон барањето од членот 46 став 1 од овој закон кандидатот поднесува документација за докажување на еден од условите од ставот 1 на овој член и потврда за завршена обука од ставот 2 на овој член.

Формата и содржината на барањето од членот 46 став 1 од овој закон, лиценцата за процена на тутун, начинот на пријавувањето и спроведувањето на испитот како и програмата и потребната литература за полагање на испит за добивање на лиценца за процена на тутунот ги пропишува министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Член 48

Трошоците за спроведување на обуката од членот 47 став 2 од овој закон и за полагањето на испитот за добивање на лиценца се на товар на кандидатот од членот 47 од овој закон.

Кандидатот ги уплатува трошоците од ставот 1 на овој член на сметката на сопствени приходи на Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Обуката се изведува во наставно-научна високо образовна институција од областа на тутунското производство најмалку еднаш годишно.

Институцијата од ставот 3 на овој член издава потврда за завршена обука за вршење на процена на тутун.

Институцијата од ставот 3 на овој член ја овластува министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство со решение, по претходно спроведена постапка за овластување.

Институцијата за да биде овластена треба да ги исполнува следниве услови:

-да е наставно-научна високообразовна институција од областа на тутунското производство,

-да има вработено најмалку три доктори на науки за соодветниот вид обуки и најмалку две лица со високо образование од областа на земјоделските науки со најмалку двегодишно работно искуство во областа на тутунското производство,

-да поседува соодветни простории и опрема за изведување на обуките и

-да располагаат со соодветни простории опремени со потребна опрема и тутунска суровина за изведување на практичниот дел од испитот.

За добивање на решението од ставот 5 на овој член наставно-научната високо образовна институција поднесува барање за овластување кое во прилог ги содржи доказите за исполнување на условите утврдени во ставот 6 на овој член.

Формата и содржината на барањето од ставот 7 на овој член ги пропишува министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство со решение ќе го одземе овластувањето од овластената наставно-научна високо образовна институција од областа на тутунското производство ако утврди дека престанала да ги исполнува условите утврдени во ставот 6 на овој член.

VII. РЕГИСТАР НА ПРОИЗВОДИТЕЛИ, ИЗВОЗНИЦИ И УВОЗНИЦИ НА ПРОИЗВОДИ ОД ТУТУН И СРОДНИ ПРОИЗВОДИ

Член 49

Производство на производи од тутун и сродни производи може да врши правно лице регистрирано во трговскиот регистар за вршење на дејност производство на тутунски производи и запишано во Регистарот на производители на производи од тутун и сродни производи што го води Министерството за економија.

Правното лице од ставот 1 на овој член треба:

- да користи или располага со инсталирана опрема која му овозможува да ги изработи сите фази на производството од подготовка и режење на тутунот до изработка и хигиенско пакување на производот или најмалку да поседува опрема за изработка и пакување на производот од тутун и сродниот производ,
- да користи или располага со сопствена лабораторија или има склучен договор со домашна лабораторија за анализа и контрола на квалитетот на производите од тутун и сродните производи,
- да користи или располага со соодветен простор за сместување на тутун, производи од тутун и сродни производи,
- да има вработено најмалку две лица со високо образование (земјоделски инженер-технолог) во производството и надзорот над квалитетот и две лица со средно образование или имаат склучен договор за производство на производи од тутун со друго правно лице кое е регистрирано во Регистарот од ставот 1 на овој член и
- да поседува решение по одобрен елаборат за заштита на животната средина за дејност/активност за производство на тутунски производи согласно со прописите од областа на животната средина.

Листата на производители од Регистарот од ставот 1 на овој член се објавува на веб страницата на Министерството за економија.

Производителот на производи од тутун и сродни производи е должен на пропишан образец да поднесе барање до Министерството за економија за запишување во Регистарот од ставот 1 на овој член.

Овластеното службено лице од Министерството за економија кое ја води постапката за упис во Регистарот од ставот 1 на овој член е должно во рок од три дена од денот на приемот на барањето од ставот 4 на овој член по службена должност да поднесе барање за прибавување на доказите и документите за исполнетост на условите од ставот 2 алинеја 4 на овој член од надлежниот јавен орган и да достави барање до Државниот пазарен инспекторат да изврши увид за исполнетост на овие услови.

Овластеното службено лице од надлежниот јавен орган од кој се побарани доказите и документите за исполнетост на условите од ставот 2 на овој член е должно да ги достави во рок од три дена од денот на приемот на барањето, а инспекторот од Државниот пазарен инспекторат е должен во рок од 15 дена од денот на приемот на барањето од ставот 4 на овој член да изврши увид и записникот за извршениот увид да го достави до Министерство за економија.

Министерството за економија врз основа записникот од ставот 6 на овој член и претходно доставената документација за докажување на условите од ставовите 1 и 2 на овој член донесува решение за упис во Регистарот од ставот 1 на овој член, односно решение за одбивање на барање за упис во рок од 30 дена од денот на приемот на барањето.

Против решението на Министерството за економија за одбивање на барањето за упис од ставот 7 на овој член барателот има право на жалба во рок од 15 дена од денот на приемот на решението до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен.

Формата и содржината на барањето од ставот 4 на овој член, потребните докази и документација, како и поблиските услови од ставот 2 на овој член ги пропишува министерот за економија во согласност со министерот за информатичко општество и администрација.

Член 50

Промет на производи од тутун и сродни производи може да врши правно лице регистрирано во трговскиот регистар за вршење на дејност трговија на големо со производи од тутун и запишано во Регистарот на извозници и увозници на производи од тутун и сродни производи што го води Министерството за економија.

Правното лице од ставот 1 на овој член треба да ги исполнува следниве услови:

- да користи или располага со соодветен магацински простор,
- да користи или располага со соодветна опрема за складирање и
- да има вработено најмалку едно лице со високо образование и најмалку една година работно искуство во трговијата со тутунски и сродни производи.

Поблиските услови од ставот 2 на овој член ги пропишува министерот за економија.

Извозникот и увозникот на производи од тутун и сродни производи се должни на пропишан образец да поднесат барање до Министерството за економија за запишување во Регистарот од ставот 1 на овој член.

Овластеното службено лице од Министерството за економија кое ја води постапката за упис во Регистарот од ставот 1 на овој член е должно во рок од три дена од денот на приемот на барањето од ставот 4 на овој член по службена должност да поднесе барање за вршење на увид за исполнетост на условите од ставот 2 на овој член од Државниот пазарен инспекторат.

Државниот пазарен инспекторат е должен во рок од 15 дена од денот на приемот на барањето од ставот 5 на овој член да го достави записникот за извршениот увид до Министерство за економија.

Министерството за економија врз основа записникот од ставот 6 на овој член и претходно доставената документација за докажување на условите од ставовите 1 и 2 на овој член донесува решение за упис во Регистарот од ставот 1 на овој член, односно решение за одбивање на барање за упис во рок од 30 дена од денот на приемот на барањето.

Против решението на Министерството за економија за одбивање на барањето за упис од ставот 7 на овој член барателот има право на жалба во рок од 15 дена од денот на приемот на решението до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен.

Формата и содржината на барањето од ставот 4 на овој член, како и потребните докази и документација ги пропишува министерот за економија во согласност со министерот за информатичко општество и администрација.

VIII. РЕГИСТАР НА МАРКИ НА ПРОИЗВОДИ ОД ТУТУН И СРОДНИ ПРОИЗВОДИ

Член 51

Министерството за економија води Регистар на марки на производи од тутун и сродни производи.

Во Регистарот од ставот 1 на овој член се запишуваат марките на производите од тутун кои се пуштаат во промет во Република Македонија.

Производителите, извозниците и увозниците кои се запишани во Регистарот на марки на производи од тутун и сродни производи се должни во Министерството за економија без одложување да ја пријават секоја промена на името, адресата, седиштето или дејноста.

Производителот односно увозникот на производи од тутун и сродни производи е должен на пропишан образец да поднесе барање за запишување во Регистарот од ставот 1 на овој член за секој производ од тутун, односно сроден производ што е во промет или кој треба да биде пуштен во промет на пазарот во Република Македонија.

Министерството за економија на почетокот на секоја година доставува до Државниот инспекторат за земјоделство податоци за регистрираните марки на производи од тутун и сродни производи.

Формата, содржината и начинот на водење на Регистарот од ставот 1 на овој член, како и содржината на образецот на барањето од ставот 4 на овој член ги пропишува министерот за економија.

Член 52

Производителите, увозниците и извозниците на производи од тутун и сродните производи се должни да водат евиденција за производството, извозот, увозот и залихите на производите од тутун и сродните производи.

Правните лица од ставот 1 на овој член се должни да доставуваат до Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство и Министерството за економија известување за состојбите од ставот 1 на овој член најдоцна до 31 март во тековната година за податоците од претходната година.

По исклучок на ставот 2 на овој член правните лица се должни да достават известување за состојбите од ставот 1 на овој член по барање од Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство и Министерството за економија.

Формата, содржината и начинот на водење евиденција од ставот 1 на овој член како и формата и содржината на известувањето од ставот 2 на овој член ги пропишуваат министерот за економија по претходна согласност од министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

IX. НЕСОГОРЛИВИ ПРОИЗВОДИ ОД ТУТУН

Член 53

Производителите и увозниците на несогорливи производи од тутун се должни да достават известување до Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство за сите несогорливи производи од тутун коишто имаат намера да ги стават во промет.

Известувањето се поднесува во писмена форма 30 дена пред планираното пуштање во промет.

Известувањето од ставот 1 на овој член содржи:

а) име-назив и податоци за контакт на одговорното правно или физичко лице од производителот или увозникот во Република Македонија;

б) список на состојки содржани во потрошниот дел од несогорливиот производ од тутун и

в) достапни научни истражувања за токсичноста, опасноста од зависност и атрактивноста на несогорливиот производ од тутун, особено во однос на состојките и емисиите.

Доколку известувањето не ги содржи податоците од ставот 3 на овој член, Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство може да побара дополнителни податоци и информации за состојките на несогорливиот производ од тутун заради нивно следење.

Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство со трговските тајни и другите доверливи информации постапува на доверлив начин пропишан согласно со прописите од областа на заштита на класифицирани информации.

Производителите и увозниците кои стават во промет несогорливи производи од тутун се должни да се запишат во Регистарот на производители, Регистарот на извозници и увозници на производи од тутун и сродни производи и Регистарот на марки на производи од тутун и сродни производи согласно со членовите 49, 50 и 51 од овој закон.

Формата на известувањето од ставот 3 на овој член, како и начинот на нивното доставување и следење согласно со ставот 4 на овој член ги пропишува министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Член 54

Производителите и увозниците на електронските уреди за употреба на несогорливите производи од тутун заедно со известувањето од членот 53 од овој закон треба да достават сертификат дека:

а) електронскиот уред заедно со батериите и полначите за батериите се во согласност со стандардите, EN 60335-1:2013, EN 61558-1:2006+A1:2009, EN 62133:2013 и EN 62680-3:2014;

б) примарното пакување на електронскиот уред за користење на несогорливи производи од тутун треба да ги исполнува стандардите за пакувања за сигурност за деца, и тоа: EN 862 и ISO 8317.

Електронските уреди заедно со батериите и полначите за батерии треба да бидат предмет на независна анализа од страна на акредитирано тело од областа на електричната енергија.

Електронскиот уред за користење на несогорливи производи од тутун се продава во заштитено пакување.

Информациите за безбедност наменети за потрошувачите на електронскиот уред за користење на несогорливи производи од тутун треба да бидат ставени во пакувањето на производот или во упатството кое го придружува производот.

Член 55

Производителите и увозниците на електронскиот уред за користење на несогорлив производ од тутун се должни да обезбедат дека пакувањето на единечниот електронски уред содржи:

а) упатство за употреба и чување на производот;

б) препорака дека производот не се препорачува за употреба од непушачи и дека е само за полнолетни;

в) детали за контакт на производителот или увозникот и

г) препорака да се чува производот надвор од дофат на деца.

Упатството од ставот 1 точка а) на овој член не ги вклучува следниве елементи или карактеристики со кои:

- ја поттикнува неговата потрошувачка преку создавање на погрешен впечаток за неговите карактеристики, здравствени ефекти, ризици или емисии,

- етикетите не вклучуваат никакви информации за содржината на катран или јаглерод моноксид во производот и

- недокажано се сугерира дека одреден производ има витализирачки, енергетски, лекувачки, подмладувачки, природни, органски својства со помош на зборови, знаци или симболи.

Електронскиот уред за користење на несогорлив производ од тутун не треба да:

а) има изглед на храна или козметички производ и

б) сугерира дека одреден производ има подобрена биоразградливост или други еколошки предности.

Член 56

Несогорливиот производ од тутун што се пушта во промет (парчиња, стапчиња или капсули) треба да бидат во заштитено пакување.

На единечното пакување на несогорливиот производ од тутун и на секоја надворешна амбалажа, со исклучок на провидните опаковки и транспортните кутии, што се пуштаат во промет треба да бидат втиснати/отпечатени следните информации:

1. име на производот;

2. име-назив на производителот и увозникот што овозможува идентификација и адреса;

3. број на парчиња;

4. сериски број или еквивалент што ќе овозможи да се одреди местото и датумот на производството;

5. предупредување за здравјето и

6. препорака дека производот е само за полнолетни.

Член 57

На единечното пакување и кое било надворешно пакување на потрошниот дел од несогорливиот производ од тутун на предната страна се става следното здравствено предупредување: „Овој производ од тутун е штетен за здравјето и предизвикува зависност“.

Предупредувањето од ставот 1 на овој член е:

а) отпечатено на 30% од површината на предната страна вклучувајќи ја и рамката на единечното пакување;

б) отпечатено со задебелени букви во црна боја со фонт Хелветика на бела позадина во центарот на површината која е резервирана за него, како и на кубоидните пакувања и кои било надворешни пакувања, тие треба да бидат паралелни со страничниот раб на единечното пакување или надворешното пакување;

в) опкружено е со црна рамка со широчина од најмалку 3 мм и не повеќе од 4 мм која е надвор од површината резервирана за предупредувањето и

г) освен на македонски јазик и кирилско писмо можат да бидат напишани и на друг јазик што го зборуваат најмалку 20% од граѓаните и неговото писмо, во зависност од проценката на производителот или увозникот.

Предупредувањето може да биде втиснато и на налепница, под услов налепницата да не може да се отстрани.

X. ЕЛЕКТРОНСКИ ЦИГАРИ

Член 58

Производителите и увозниците кои ставаат во промет електронски цигари и/или контејнерите за еднократно или повеќекратно полнење, поднесуваат барање за пуштање во промет до Министерството за здравство.

Барањето од ставот 1 на овој член се поднесува во писмена форма најмалку три месеци пред планираното пуштање во промет на уредот.

Барањето од ставот 1 на овој член особено содржи:

1) име-назив и адреса на производителот и/или увозникот што овозможува негова идентификација;

2) листа на состојки кои се содржани во производот;

3) листа на состојки на емисиите, како резултат на неговата употреба, за секоја марка и за секој тип, вклучувајќи ги и нивните количини;

4) токсиколошки достапни податоци за состојките и емисиите на производот, вклучувајќи го нивното влијание врз здравјето на потрошувачите при вдишување и евентуалниот ефект на зависност при нивно загревање;

5) информации за дозите на никотин и апсорбирањето кога се консумира во нормални или разумно предвидливи услови, односно според информациите наведени во упатството за употреба и чување на уредот;

6) опис на уредот, опис на механизмот за отворање и за полнење на електронската цигара или на контејнерите за повеќекратно полнење;

7) за производителите на контејнерите за еднократно или повеќекратно полнење опис на производниот процес и изјава дека производствениот процес се обезбедува во согласност со барањата на овој член и

8) изјава дека производителот и увозникот кои стават во промет електронски цигари и/или контејнери за повеќекратно полнење, носат целосна одговорност за квалитетот и безбедноста на производот, кога се нуди на пазарот и се користи при нормални или разумно предвидливи услови, односно според информациите наведени во упатството за употреба и чување на уредот.

Во случај да доставените информации од ставот 3 точки 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 и 8 на овој член се некомплетни, Министерството за здравство може да побара дополнување со релевантни информации.

Министерството за здравство од производителите и увозниците врши наплата на трошоците за прием, складирање, ракување и анализа по примерок од контејнер за еднократно или повеќекратно полнење на информациите од ставот 3 на овој член, чија висина ја утврдува министерот за здравство со решение.

Формата и содржината на барањето и потребната документација од ставот 3 на овој член ги пропишува министерот за здравство.

Министерството за здравство издава одобрение за ставање во промет на контејнерите за еднократно и повеќекратно полнење врз основа на барањето од ставот 1 на овој член.

Производителите и увозниците кои стават во промет електронски цигари и/или контејнерите за еднократно и повеќекратно полнење по добивањето на одобрението од ставот 7 на овој член се должни да се запишат во интегрален регистар што го води надлежната организациона единица при Министерството за здравство.

За секоја суштинска измена на електронската цигара и/или на контејнерот за повеќекратно пополнување производителите и увозниците поднесуваат дополнително барање согласно со содржината од ставот 3 на овој член.

Министерството за здравство во електронска форма води регистар на правните лица и производите согласно со ставот 1 на овој член.

Производителите и увозниците од ставот 1 на овој член може да наведат кои информации од ставот 3 на овој член претставуваат деловна тајна.

Министерството за здравство ги објавува на својата веб страница податоците за правните лица и производите, со исклучок на информациите што претставуваат деловна тајна.

Член 59

Производителите и увозниците пуштаат во промет течности наменети за електронски цигари:

- во специјални контејнери за повеќекратно полнење со волумен не поголем од 10 ml,

- во електронски цигари за еднократна употреба или во патрони за еднократна употреба, а волуменот на патроните или резервоарите да не надминува 2 ml.

Течностите од ставот 1 на овој член не треба да содржат повеќе од 20 мг/мл никотин и:

а) витамини или други адитиви кои доведуваат во заблуда дека производот е корисен за здравјето или претставува намалена опасност по здравјето;

б) кофеин или таурин, или други адитиви и стимулирачки соединенија кои се поврзуваат со енергија и виталност;

в) адитиви кои имаат својство на боење на емисиите;

г) адитиви кои ќе го олеснат дишењето или навлегувањето на никотин и

д) адитиви кои имаат канцерогени, мутагени и репродуктивно токсични материи во незапалива форма.

Во производството на течностите кои содржат никотин, се користат само состојки со висока чистота.

Присуството на супстанции, различни од наведените во ставот 3 точки а), б), в), г) и д) на овој член, дозволено е само во форма на остаток во супстанцијата и во количества кои технички е невозможно да бидат избегнати.

Со исклучок на никотинот, во течностите од полнењето, се користат само состојки кои не претставуваат опасност по здравјето на луѓето во загреана или незагреана форма.

Член 60

Производителите и увозниците кои стават во промет електронски цигари и/или контејнерите за повеќекратно полнење се должни да преземаат итни мерки за доведување на електронскиот уред со барањата за квалитетот и безбедноста на производот согласно со членот 58 став 3 точка 8) од овој закон или за неговото повлекување од пазарот.

Производителите и увозниците кои стават во промет електронски цигари треба навремено да ја известат надлежната организациона единица при Министерството за здравство за преземените дејства во случаите кога сметаат или има причини да сметаат дека предложените од нив електронски цигари или контејнерите за повеќекратно полнење не се безбедни или не се со добар квалитет, или на друг начин не одговараат на барањата од овој закон.

Член 61

Производителите и увозниците треба да пуштаат во промет електронски цигари и контејнери за еднократно и повеќекратно полнење кои се отпорни на оштетување од деца, да не можат да се фалсификуваат, да се заштитени од кршење и протекување и да имаат механизам кој обезбедува полнење без протекување.

Член 62

Производителите и увозниците во корисничкото пакување на електронските цигари и/или контејнерите за повеќекратно полнење стават упатство со следната содржина:

1. упатство за употреба и чување на производот, со напомена дека овој производ не се препорачува за употреба од млади луѓе и непушачи;

2. контраиндикации;

3. предупредувања за одредени ризични групи;

4. можни несакани ефекти;

5. предупредувања за опасноста од зависност и токсичност и

6. адреса за производителот и/или увозникот, што овозможува нивна индентификација.

Секое пакување на контејнерите за еднократно или повеќекратно полнење треба да содржи:

1. листа на сите состојки во производот во опаѓачки редослед според нивната тежина;

2. содржина на никотин во производот и преземено количество никотин во една доза;

3. информации за содржината на подобрувачи на вкусот;

4. сериски број на пакувањето;

5. препорака за чување на контејнерот подалеку од деца и

6. информации за содржината на адитиви-подобрувачи на вкусот.

Корисничкиот пакет и секое надворешно пакување на електронските цигари и на контејнерите за повеќекратно полнење не треба да вклучуваат елементи или карактеристични ознаки кои:

1. ја рекламираат електронската цигара или ја промовираат нејзината употреба, доведуваат во заблуда во врска со нејзините карактеристики, здравствените последици, или емисиите;

2. доведуваат во заблуда дека некој уред е помалку штетен од други или дека доведува до намалување на последиците од некои штетни компоненти на чадот, или дека ја подобрува виталноста и енергичноста, дека има лековити, подмладувачки, природни или органски својства или носи други здравствени придобивки или начин на живот;

3. личат на храна или козметички производ и

4. доведуваат во заблуда дека уредот има еколошки предности.

Член 63

На корисничкото пакување и на секое надворешно пакување на електронските цигари и на контејнерите за повеќекратно полнење се става здравствено предупредување: „Овој производ содржи никотин, кој води до висока зависност. Не се препорачува за откажување од пушењето".

Здравственото предупредување од ставот 1 на овој член е уредено со членот 73 став 10 од овој закон, при што текстот на предупредувањето треба да:

а) се појавува на двете најголеми површини на поединечното пакување и кое било надворешно пакување и

б) покрие 30% од површината на поединечното пакување и кое било надворешно пакување.

Процентот од ставот 2 точка б) на овој член може да се зголеми на 32% доколку информациите од овој член освен на македонски јазик и кирилско писмо може да бидат напишани и на друг јазик што го зборуваат најмалку 20% од граѓаните и неговото писмо, во зависност од проценката на производителот или увозникот.

Текстот на предупредувањето од ставот 2 на овој член до колку не е отпечатен на единечното пакување може да биде наведен на налепница, под услов налепницата да не може да се отстрани.

XI. РАСТИТЕЛНИ (БИЛНИ) ПРОИЗВОДИ ЗА ПУШЕЊЕ

Член 64

На единечното и групното пакување со растителен производ за пушење се става здравствено предупредување: „Пушењето на овој производ штети на вашето здравје".

Текстот на здравственото предупредување од ставот 1 на овој член треба да:

а) се појавува како на предната, така и на задната површина на единицата и на секое групно пакување;

б) опфаќа 30% од површината на секоја од тие површини, пресметана во однос на површината кога пакувањето е затворено;

в) биде во фонт црна хелветика, задебелен тип на бела позадина;

г) големината на фонтот да гарантира дека текстот зазема најголем можен дел од површината резервирана за него и

д) се појавува во центарот на таа површина.

Единечното пакување на растителниот производ за пушење не смее да наведува дека производот вклучува некои од следните елементи или карактеристики:

а) промовира или ја поттикнува неговата потрошувачка преку создавање на погрешен впечаток за неговите карактеристики, здравствени ефекти, ризици или емисии;

б) вклучува информации за содржината на никотин, катран или јаглерод моноксид во растителниот производ за пушење;

в) наликува на храна или козметички производ или

г) сугерира дека одреден растителен производ за пушење е:

- помалку штетен од други растителни производи за пушење,

- има за цел да го намали ефектот на некои штетни компоненти на чадот,

- има витализирачко, поттикнувачко, лековито, подмладувачко, поседува природни или органски својства или

- има придонес кон здравјето, начинот или стилот на живот.

Елементите и карактеристиките наведени во ставот 3 на овој член вклучуваат (но не се ограничени на) текстови, симболи, имиња, трговски марки, фигуративни знаци или други видови знаци.

Доколку информациите од ставот 2 на овој член освен на македонски јазик и кирилско писмо може да бидат напишани и на друг јазик што го зборуваат најмалку 20% од граѓаните и неговото писмо, во зависност од проценката на производителот или увозникот, а здравственото предупредување треба да опфаќа 32% од површината на соодветната површина на поединечното пакување и на секое надворешно пакување.

Предупредувањето може да биде втиснато и на налепница, под услов налепницата да не може да се отстрани.

XII. АДИТИВИ ВО ПРОИЗВОДИ ОД ТУТУН И СРОДНИ ПРОИЗВОДИ

Член 65

Во изработката на производи од тутун и сродни производи може да се користат само дозволени адитиви согласно со ставот 8 на овој член.

Производителите и увозниците на производи од тутун се должни еднаш годишно до Државниот инспекторат за земјоделство најдоцна до 31 март во тековната година да достават на пропишан образец податоци за адитивите кои се користат во изработката на производите од тутун и сродните производи.

Државниот инспекторат за земјоделство врши проверка дали адитивите се во листите за дозволени адитиви.

Производителите на производи од тутун се должни, за адитивите кои планираат да ги користат во изработката на производите од тутун и сродните производи од ставот 1 на овој член, да достават на пропишан образец податоци до Државниот инспекторат за земјоделство три месеци пред планираниот датум за нивна употреба во производството.

Увозниците на производите од тутун и сродните производи од ставот 2 на овој член се должни три месеци пред планираниот датум за нивно пуштање во промет да достават на пропишан образец до Државниот инспекторат за земјоделство податоци за адитивите користени во производите од тутун и сродните производи од ставот 1 на овој член.

Државниот инспекторат за земјоделство во соработка со наставно научни институции од областа врши проверка дали тие адитиви се дозволени согласно со ставот 8 на овој член.

Формата и содржината на обрасците од ставовите 2, 4 и 5 на овој член, начинот на неговото доставување и користењето на податоците за адитивите кои се користат во изработката на производите од тутун и сродните производи, освен несогорливиот тутун ги пропишува министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство во соработка со министерот за здравство.

Дозволените адитиви кои се користат во изработката на производи од тутун и сродни производи и нивната цел, освен за производите од несогорлив тутун, ги пропишува министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство во соработка со министерот за здравство.

XIII. КОНТАМИНЕНТИ ВО ОБРАБОТЕНИОТ ТУТУН И ПРОИЗВОДИ ОД ТУТУН

Член 66

Обработениот тутун и производите од тутун не смеат да содржат штетни материи и други загадувачки материи/контаминенти (физички, хемиски и биолошки).

Хартијата која се употребува за фабричка изработка на цигари и за рачно виткање на цигари, како и филтер стапчето не смеат да имаат непријатен мирис и вкус.

Видот на штетни материи од ставот 1 на овој член, како и начинот и методите на земање примероци за утврдување на штетните материи и други загадувачи/контаминенти (физички, хемиски и биолошки) во обработениот тутун и производи од тутун ги пропишува министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство во соработка со министерот за здравство.

XIV. ИЗГЛЕД И ПАКУВАЊЕ НА ПРОИЗВОДИТЕ ОД ТУТУН НАМЕНЕТИ ЗА ПУШЕЊЕ

Член 67

Единечното пакување на цигарите има форма на квадар со рамни или заоблени ивици и содржи најмалку 20 цигари.

Се забранува пуштање во промет на пакувањата на цигари кои немаат форма на квадар, кои содржат помалку од 20 цигари, со исклучок на пакувањата на цигари коишто се наменети за извоз.

Единечното пакување на цигари се состои од картон или мек материјал и не треба да има отвор кој ќе може повторно да се затвори или повторно да се залепи откако е еднаш отворено, освен капакот со преклоп (флип-топ) и капаците со преклопување.

За пакувањата со флип-топ капак и капак со преклоп, капакот ќе биде поврзан со пакувањето само на задниот дел на пакувањето.

Член 68

На пакувањето на производите од тутун за пушење на секоја надворешна амбалажа, со исклучок на провидните опаковки и транспортните кутии, што се пуштаат во промет треба да бидат втиснати/отпечатени следните информации:

1. назив на производот од тутун;

2. опис на производот од тутун: цигара, пура, цигарилос, тутун за луле, тутун за цигари, тутун за џвакање, тутун за шмркање, тутун за наргиле;

3. име на производителот и увозникот што овозможува идентификација и адреса;

4. број на парчиња на цигари, пури, цигарилоси, или тежина (за тутун за наргиле, за шмркање и тутун за џвакање);

5. во случај на цигари, квантитативните вредности на катран, никотин и јаглерод моноксид во основниот чад и тоа:

- „Катран X мг/цигара“ (каде што X е заокружен цел број);
- „Никотин Y мг/цигара“ (каде што Y е број заокружен на прва децимална точка);
- „Јаглероден моноксид Z мг/цигара“ (каде што Z е заокружен цел број);

6. сериски број или еквивалент што ќе овозможи да се одреди местото и датумот на производството на производот од тутун и

7. предупредување за здравјето (со исклучок на бурмутот и тутунот за џвакање).

Член 69

Се забранува пуштање во промет на цигари што на пакувањето немаат податоци за содржината на катран, никотин и јаглероден моноксид во милиграми по цигара и/или ако се над дозволените количини утврдени во членот 76 од овој закон.

Член 70

Не е дозволено впишување на пакувањето на производи од тутун за пушење на текстови, описи или други знаци кои содржат ознаки, зборови или изрази што упатуваат или сугерираат на тоа дека тој вид на производ е:

а) помалку штетен од другите (пример: Lowtar, light, mild, ultra light, односно малку катран, лесен, благ, ултра лесен и други слични ознаки);

б) укажува на тоа дека одреден производ од тутун има витализирачки, енергетски, исцелителски, подмладувачки, природни и органски својства;

в) личи на храна или козметички производ и

г) укажува на тоа дека одреден производ од тутун има подобрена биоразградливост или други еколошки предности.

Единечните пакувања и било какви надворешни пакувања не треба да укажуваат на економски предности со вметнување печатени ваучери, кои нудат попусти, бесплатна дистрибуција, две-за-еден или други слични понуди.

XV. ПРЕДУПРЕДУВАЊА И ИНФОРМАТИВНИ ПОРАКИ НА ПРОИЗВОДИ ОД ТУТУН НАМЕНЕТИ ЗА ПУШЕЊЕ

Член 71

На единечното пакување на производите од тутун за пушење се ставаат општо и комбинирано здравствено предупредување.

На единечното пакување на производите од тутун за пушење од предната страна се пишува едно од следните општи предупредувања:

- пушењето убива/пушењето може да убие или
- пушењето е штетно за вас и за луѓето околу вас.

За производите од тутун кои имаат форма на зглобно пакување кое се отвора со кинење на страничните површини на два дела, општото предупредување ги опфаќа во целост поголемите делови од овие разделни површини.

Општото предупредување треба да се појавува во внатрешноста на врвот на површината која е видлива кога пакувањето е отворено.

Страничните површини на овој тип на пакување имаат висина која не е помала од 16 мм.

Секое единечно пакување и кое било надворешно пакување на тутунот за самостојно виткање цигари и тутун за луле кој се пушта во промет во торбички или други пакувања, содржи општо предупредување на предната страна и порака за информирање и комбинирано предупредување согласно со членот 72 став 1 од овој закон, на задната страна без слика.

На пакувањето од ставот 6 на овој член се става порака за информирање: „Тутунскиот чад содржи повеќе од 70 супстанции, за кои се знае дека предизвикуваат рак.".

Општото предупредување и пораката за информирање од ставот 6 на овој член се наоѓаат на површината која осигурува целосна видливост на тие здравствени предупредувања.

На тутунот за самостојно виткање цигари и тутунот за луле во цилиндрично пакување, општото предупредување се наоѓа на надворешната површина од поклопецот, а пораката за информирање на внатрешната површина од поклопецот.

Општото предупредување мора да покрива најмалку 30% вклучувајќи ја и рамката на предната страна која не може да биде помала од 3 мм, ниту поголема од 4 мм.

За пакувањата на тутун за самостојно виткање цигари во кубоидни пакувања, општото и комбинираното предупредување се позиционирани на долниот дел на една од страничните површини на поединечното пакување, а пораката за информирање е позиционирана на долниот дел од другата странична површина.

Здравствените предупредувања од ставот 7 на овој член треба да имаат ширина која не е помала од 20 мм.

Општото и комбинираното предупредување како и пораките за информирање секоја засебно покриваат 30% од површините на кои се печатат заедно со рамката во која се сместени.

Општото предупредување и пораката за информирање од овој член се:

а) отпечатени со задебелени букви во црна боја со фонт Хелветика на бела позадина;

б) во центарот на површината која е резервирана за нив, како и на кубоидните пакувања и кои било надворешни пакувања, тие треба да бидат паралелни со страничниот раб на единечното пакување или надворешното пакување и

в) општото предупредување и пораката за информирање освен на македонски јазик и кирилско писмо може да бидат напишани и на друг јазик што го зборуваат најмалку 20% од граѓаните и неговото писмо, во зависност од проценката на производителот или увозникот.

Член 72

Единечното пакување на производите од тутун за пушење содржи комбинирано предупредување позиционирано на задната страна од пакувањето каде е напишана една од следните информативни пораки:

- пушачите умираат помлади,
- пушењето предизвикува болести на срцето и инфаркт,
- пушењето предизвикува рак на белите дробови,
- пушењето за време на бременост му штети на вашето бебе,
- заштитете ги децата, не дозволувајте да вдишуваат чад,
- вашиот лекар може да ви помогне да се откажете од пушењето,
- пушењето е болест на зависност,
- со престанувањето со пушење ќе го смалите ризикот од сериозни болести,
- пушењето може да предизвика бавна и болна смрт,
- побарајте помош за да престанете да пушите,
- пушењето може да го намали протокот на крв и да предизвика импотенција,
- пушењето предизвикува стареење на кожата,
- пушењето може да ја намали плодноста,

- чадот од цигарите содржи бензен, нитросамин, формалдехид и цијановодород и

- фотографија (на задната страна) од која е јасно видливо штетното дејство на пушењето преку која е отпечатена една од пораките на овој став.

Пораката од комбинираното предупредување кое е вклучено во фотографијата е позиционирано на задната страна од пакувањето опфаќаат површина од најмалку 40% на единечното пакување на производот од тутун на кои се втиснати/отпечатени вклучувајќи ја и рамката која не може да биде помала од 3 мм, ниту поголема од 4 мм.

Доколку информациите од ставот 2 на овој член се пишуваат освен на македонски јазик и кирилско писмо може да бидат напишани и на друг јазик што го зборуваат најмалку 20% од граѓаните и неговото писмо, комбинираното предупредување опфаќа најмалку 45% на задната страна на соодветната површина на единечното пакување на производот од тутун на кој е втиснато.

Примената на комбинираното предупредување треба да биде наизменична (ротирачка) на начин што ќе овозможи секое предупредување да се појави подеднакво на произведените количини.

Член 73

Производите од тутун за пушење, освен цигарите, тутунот за самостојно виткање цигари и тутунот за пушење со водени лулиња содржат општо и текстуално предупредување за здравјето кои треба да се позиционирани на највидливата површина на единечното пакување и на кое било надворешно пакување.

Општото предупредување треба да се појави на највидливата површина на единечното пакување и на кое било надворешно пакување.

Текстуалното предупредување за здравјето е утврдено со членот 71 став 7 од овој закон.

Предупредувањата од ставот 3 на овој член се појавуваат на највидливата површина на единечното пакување и кое било надворешно пакување.

За единечни пакувања со преклопен капак највидливата површина е онаа која станува видлива кога пакувањето е отворено.

Општото предупредување од ставот 1 на овој член покрива 30% од релевантната површина на единечното пакување и кое било надворешно пакување.

Текстуалното предупредување за здравјето од ставот 1 на овој член треба да покрие 40% од релевантната површина на единечното пакување и кое било надворешно пакување.

Кога предупредувањата за здравјето од ставот 1 на овој член треба да се појават на површина поголема од 150 cm2, предупредувањето треба да опфаќа површина од 45 см2.

Површината од ставот 8 на овој член се зголемува на 48 см2 ако освен на македонски јазик и кирилско писмо се напишани и на друг јазик што го зборуваат најмалку 20% од граѓаните и неговото писмо.

Општото и текстуалното предупредување за здравјето од ставот 1 на овој член се:

а) отпечатени со задебелени букви во црна боја со фонт Хелветика на бела позадина;

б) во центарот на површината која е резервирана за нив, како и на кубоидните пакувања и кои било надворешни пакувања, тие треба да бидат паралелни со страничниот раб на единечното пакување или надворешното пакување;

в) опкружени со црна рамка со широчина од најмалку 3 мм и не повеќе од 4 мм која е надвор од површината резервирана за здравственото предупредување и

г) освен на македонски јазик и кирилско писмо може да бидат напишани и на друг јазик што го зборуваат најмалку 20% од граѓаните и неговото писмо, во зависност од проценката на производителот или увозникот.

Текстовите на податоците од членовите 71 и 72 од овој закон мора да бидат ставени во рамка, при што ширината на рамката не може да биде помала од 3 мм, ниту поголема од 4 мм.

Предупредувањата од членовите 71 став 2 и 72 став 1 од овој закон не смеат да бидат отпечатени под акцизната марка залепена на пакувањето на производот од тутун.

Предупредувањата од членовите 71 став 2 и 72 став 1 од овој закон доколку не се отпечатени на единечното пакување можат да бидат наведени на налепница, под услов налепницата да не може да се отстрани.

XVI. ПРОМЕТ НА ПРОИЗВОДИ ОД ТУТУН И СРОДНИ ПРОИЗВОДИ

Член 74

Производите од тутун за пушење можат да се пуштат во промет ако ги содржат податоците согласно со членовите 71, 72 и 73 од овој закон и податоците од Регистарот на марки од членот 51 од овој закон.

Член 75

За пуштање во промет на производи од тутун и сродни производи се издава уверение за квалитет-сертификат согласно со членот 80 од овој закон и согласно со Законот за Државен инспекторат за земјоделство.

Член 76

Цигарите што се пуштени во промет не смеат да содржат повеќе од:

-10 мг катран/цигара,

-1 мг никотин/цигара и

-10 мг јаглероден моноксид/цигара.

Податоците од ставот 1 на овој член мора да бидат втиснати/отпечатени на бочната страна на пакувањето и да покриваат најмалку 10% вклучувајќи ја и рамката која не може да биде помала од 3 мм, ниту поголема од 4 мм од страната на која се втиснати.

Податоците од ставот 1 на овој член можат да бидат втиснати/отпечатени на бочната страна на пакувањето и да покриваат најмалку 12%, доколку покрај македонскиот јазик и кирилско писмо се употребува и друг јазик што го зборуваат најмалку 20% од граѓаните и неговото писмо, во зависност од проценката на производителот или увозникот.

Член 77

Се забранува продажба на одделни цигари и/или други производи од тутун надвор од оригиналното пакување на производителот, со исклучок на пурите.

Член 78

Се забранува ставање во промет на тутун за орална употреба.

XVII. ФИНАНСИРАЊЕ

Член 79

За финансирање на активностите во тутунското производство Владата на Република Македонија на предлог на министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство донесува Стратегија за производство на тутун за период од седум години со акционен план.

Врз основа на Стратегијата од ставот 1 на овој член Владата на Република Македонија на предлог на министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство донесува Годишна програма за финансирање на активностите во тутунското производство (во натамошниот текст: програма).

Целите на Стратегијата за производство на тутун за период од седум години се:

- утврдување на мерки и подмерки за поддршка на доходот на земјоделските стопанства и државна помош кои се занимаваат со тутунско производство,
- обезбедување на континуиран и одржлив развој на тутунското производство и
- зголемување на конкурентноста и одржување на традиционалното реноме на пазарот на тутун.

Акциониот план особено содржи краткорочни и среднорочните насоки за развој, рокови и активности за нивна реализација и индикативни финансиски средства за спроведување на Стратегијата.

Активностите и мерките утврдени во програмата од ставот 2 на овој член се финансираат со средства обезбедени од:

- Буџетот на Република Македонија,
- донации и
- други извори согласно со закон.

XVIII. КОНТРОЛА НА ТУТУН, ОБРАБОТЕН ТУТУН, ПРОИЗВОДИ ОД ТУТУН, СРОДНИ ПРОИЗВОДИ И АДИТИВИ

Член 80

Контрола и следење на квалитетот на обработениот тутун при извоз и увоз како и на тутунот при увоз врши Државниот инспекторат за земјоделство по поднесено барање од правното лице.

Анализа на земените примероци од страна на државниот инспектор за земјоделство за контрола на квалитетот врши акредитирана лабораторија од областа на тутунот која поднесува извештај за извршена контрола на квалитетот на примероците до Државниот инспекторат за земјоделство и државниот инспектор за земјоделство кој ги земал примероците за анализа.

Врз основа на извештајот од ставот 2 на овој член, Државниот инспекторат за земјоделство издава уверение за квалитет-сертификат со важност од 60 дена.

Трошоците за издавање на уверение-сертификат за квалитет се на товар на правното лице од ставот 1 на овој член, пропишани согласно со Законот за Државен инспекторат за земјоделство.

Трошоците за извршената лабораториска анализа по единица примерок, на земените примероци од Државниот инспекторат за земјоделство се на товар на правното лице од ставот 1 на овој член, а ги утврдува акредитираната лабораторија од областа на тутунот.

По добивањето на резултатите од анализата може да се поднесе барање од правното лице или Државниот инспекторат за земјоделство, во рок од 24 часа по нивното примање, за вршење на супер анализа до друга акредитирана лабораторија од областа на тутунот.

Трошоците за суперанализата се на товар на барателот.

Резултатите од суперанализата се конечни.

Формата и содржината на барањето од ставот 1 на овој член, начинот на вршење на контрола на квалитетот на тутунот од ставот 2 на овој член, како и начинот и методите на земање примероци, време, место, начин на чување и уништување на примероците, како и методите за анализа на квалитет на тутунот ги пропишува министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Член 81

Контрола на квалитетот на производите од тутун и несогорливиот тутун, врши Државниот инспектор за земјоделство по поднесено барање од правно лице согласно со Законот за Државниот инспекторат за земјоделство.

Контрола на квалитетот на електронските цигари го вршат надлежни инспектори за хемикалии и контролирани супстанци при Министерство за здравство.

Содржината на катран, никотин и јаглероден моноксид во основниот чад на цигарите и растителните цигари треба да биде проверена и потврдена од акредитирана лабораторија.

Содржината на никотин во електронските цигари за еднократна употреба и контејнери за еднократна употреба како и други контејнери со течност за надополнување треба да биде проверена и потврдена од акредитирана лабораторија.

Акредитираната лабораторија врши испитување на содржината на катран, никотин и јаглероден моноксид согласно со членот 76 став 1 од овој закон и поднесува извештај за квалитетот до Државниот инспекторат за земјоделство.

Акредитираната лабораторија врши испитување на содржината на никотин согласно со членот 59 став 2 од овој закон и поднесува извештај до инспекторот за хемикалии и контролирани супстанци при Министерство за здравство.

За производите од тутун кои не се цигари како и за растителни (билни) производи за пушење, за секоја марка еднаш годишно или пред првото пуштање во промет, по претходно барање од правното лице кое врши промет се обезбедува мислење од наставно-научна институција од областа на тутунската наука.

За несогорливите тутунски производи, информациите што се доставуваат до наставно-научната институција заради издавање на мислење пред да бидат ставе-

ни на пазарот, покрај условите утврдени во членот 53 од овој закон, мора да содржат и научни докази кои докажуваат дека уредот со кој се користи не го согорува тутунот и не произведува чад што може да го вдиши корисникот како:

а) проценка на емисии на производи според валидирани научни методи, покажувајќи значително намалување на просечните нивоа на токсични компоненти во аеросолот од несогорливите производи во споредба со чадот од цигарите;

б) резултати од предклинички студии со користење на релевантни анализи кои се меѓународно прифатени за целта и следејќи ги Добрите лабораториски практики (Principles of Good Laboratory Practices - GLP) на Организацијата за економска соработка и развој (OECD) кои покажуваат значително намалување на токсичноста на аеросолниот производ во споредба со тутунскиот чад;

в) резултати од клинички студии спроведени во согласност со Добрите лабараториски практики (GLP), кои покажуваат значително намалување на изложеноста на тоскични честички во споредба со чадот од цигари и потенцијалот на производот за намалување на ризикот од болести поврзани со пушењето во споредба со пушењето на цигари.

Трошоците за издавање на уверение-сертификат за квалитет се на товар на правното лице од ставот 1 на овој член, пропишани согласно со Законот за Државен инспекторат за земјоделство.

Трошоците за извршената лабораториска анализа на земените примероци од Државниот инспекторат за земјоделство и инспекторите за хемикалии и контролирани супстанции при Министерство за здравство се на товар на правното лице од ставовите 1 и 6 на овој член, а ги утврдува акредитираната лабораторија од ставот 4 на овој член.

Член 82

Производителот или увозникот на производи од тутун и сродни производи, освен за несогорливиот тутун, во писмена форма на образец ги доставува податоците за сите состојки и адитиви кои се употребени во производството и нивното количество во опаѓачки редослед според тежината, за секоја состојка вклучена во производот, согласно со членот 65 ставови 4 и 5 од овој закон.

Кон образецот од ставот 1 на овој член се доставува:

а) изјава во која се изложени причините за вклучувањето на овие состојки во соодветните производи од тутун;

б) статусот на состојките, во согласност со Регистарот за хемикалии и супстанции кој се води според Законот за хемикалии;

в) класификација на состојките;

г) за цигарите и тутунот за самостојно виткање, производителот или увозникот доставуваат технички документ за користените адитиви и нивните својства.

Наставно-научна институција од областа на тутунската наука врши проверка на доставената документација, врши определување на типот и квалитетот на производот од тутун и дава мислење врз основа на извршен лабораториски наод до Државниот инспекторат за земјоделство.

Врз основа на мислењето добиено од лабораториските наод од ставот 3 на овој член, Државниот инспекторат за земјоделство издава уверение за квалитет-сертификат со важност од една година.

Трошоците за издавање на уверение-сертификат за квалитет се на товар на правното лице од ставот 1 на овој член, пропишани согласно со Законот за Државен инспекторат за земјоделство.

Трошоците за мислењето од ставот 2 на овој член се на товар на правното лице од ставот 1 на овој член, а ги утврдува наставно-научна институција од областа на тутунската наука.

Утврдувањето на содржината на катран, никотин и јаглерод моноксид кај цигарите се врши врз основа на меѓународно признати стандарди: ISO 4387 за содржината на катран, ISO 3400 или ISO 10315 за содржината на никотин и ISO 8454 за содржината на јаглерод моноксид.

Адекватноста на содржината на катран, никотин и јаглерод моноксид наведени на пакувањето се потврдуваат во согласност со стандардот ISO 8243.

Член 83

Производителите и увозниците на цигари и електронски цигари се должни да извршат мерење на состојките од членовите 59 став 2 и 76 став 1 од овој закон во акредитирана лабораторија на сите регистрирани марки цигари и електронски цигари од секоја произведена, односно увезена партија пред пуштање во промет согласно со членот 81 став 6 од овој закон.

Член 84

Државниот инспекторат за земјоделство врз основа на претходно изготвена Годишна програма за мониторинг на производи од тутун и сродни производи, спроведува мониторинг кај домашниот производител и увозникот на производите од тутун и сродните производи најмалку еднаш во календарската година.

Со мониторингот од ставот 1 на овој член се проверува и точноста на податоците од мерењата извршени согласно со членот 83 од овој закон.

Начинот на вршење на контрола на квалитет и мерењето на состојките од членот 81 став 6 од овој закон, трошоците за земање на примероци и нивна анализа, како и начинот и методите на земање примероци за анализа и суперанализа на квалитет на производите од тутун и сродните производи, како и време, место и начин на чување и уништување на примероците ги пропишува министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

XIX. НАДЗОР

Член 85

Надзор над спроведувањето на одредбите од овој закон и прописите донесени врз основа на истиот врши Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство во деловите кои се однесуваат на производството на тутун, регистарот на откупувачи, откуп и обработка на тутун, прометот на необработен и обрабо-

тен тутун, начинот на спроведување на испитот за добивање на лиценца за процена на необработен тутун, несогорливите производи од тутун, растителните (билни) производи за пушење, адитивите во производите од тутун и сродни производи, контаминентите во обработениот тутун и производи од тутун, изгледот и пакувањето на производите од тутун наменети за пушење, предупредувањата и информативните пораки на производи од тутун наменети за пушење, прометот на производи од тутун и сродни производи, финасирањето, контролата на тутун, обработен тутун, производи од тутун, сродни производи и адитиви.

Надзор над спроведувањето на одредбите од овој закон и прописите донесени врз основа на истиот врши Министерството за економија во деловите кои се однесуваат на регистарот на марки на производи од тутун и сродни производи и регистарот на производители, извозници и увозници на производи од тутун и сродни производи.

Надзор над спроведувањето на одредбите од овој закон и прописите донесени врз основа на истиот врши Министерството за здравство во деловите кои се однесуваат на производството на електронските цигари и адитивите во производи од тутун и сродни производи.

Инспекциски надзор над спроведувањето на одредбите на овој закон и прописите донесени врз основа на истиот врши Државниот инспекторат за земјоделство преку државни инспектори за земјоделство (инспектор) во деловите кои се однесуваат на производството на производство на тутун, регистар на откупувачи, откуп и обработка на тутун, промет на необработен и обработен тутун, начин на спроведување на испитот за добивање на лиценца за процена на необработен тутун, несогорливи производи од тутун, растителни (билни) производи за пушење, адитиви во производи од тутун и сродни производи, контаминенти во обработениот тутун и производи од тутун, изглед и пакување на производите од тутун наменети за пушење, предупредувања и информативни пораки на производи од тутун наменети за пушење, промет на производи од тутун и сродни производи, финансирање, контрола на тутун, обработен тутун, производи од тутун, сродни производи и адитиви.

Инспекциски надзор над спроведувањето на одредбите на овој закон и прописите донесени врз основа на истиот врши Државниот пазарен инспекторат во деловите кои се однесуваат на регистар на марки на производи од тутун и сродни производи и регистарот на производители, извозници и увозници на производи од тутун и сродни производи.

Инспекциски надзор над спроведувањето на одредбите од овој закон и прописите донесени врз основа на истиот врши Министерство за здравство преку инспектори за хемикалии и контролирани супстанци во деловите кои се однесуваат на електронски цигари и адитиви во производи од тутун и сродни производи.

Инспекциски надзор над спроведувањето на одредбите на овој закон и прописите донесени врз основа на истиот врши Управната инспекција во деловите кои се однесуваат на запишување во регистарот на откупувачи на тутун, регистарот на производители, извозници и увозници на производи од тутун и сродни производи, несогорливите производи од тутун и регистарот на марки на производи од тутун и сродни производи.

Член 86

Државниот инспектор за земјоделство ќе донесе решение со кое привремено се одзема тутунот и задолжително го предаде на најблискиот откупувач на тутун, ако:

1) утврди дека производителот на тутун врши производство без да склучи договор за производство и откуп на тутун со откупувачот на тутун (член 7 од овој закон) и

2) производителот на тутун и откупувачот на тутун при транспортот на тутунот ги немаат соодветните документи (член 42 од овој закон).

Откупувачот на тутун од ставот 1 на овој член е должен да го преземе привремено одземениот тутун на начин предвиден за редовен откуп на тутун.

Откупувачот на тутун од ставот 1 на овој член е должен да го смести и негува привремено одземениот тутун на начин предвиден за редовен откуп на тутун до моментот на отстранување на недостатоците.

По правосилноста на решението донесено од страна на државниот инспектор за земјоделство, привремено одземениот тутун може комисиски да се уништи или да се понуди на продажба на откупувачот на тутун каде што е сместен привремено одземениот тутун.

Трошоците за сместување и негување на привремо одземениот тутун производителот на тутун е должен да му ги надомести на откупувачот на тутун врз основа на доставена фактура.

Против решението од ставот 1 на овој член може да се изјави жалба во рок од осум дена од денот на приемот на решението преку Државниот инспекторат за земјоделство до Државната комисија за одлучување во втор степен во областа на инспекцискиот надзор и прекршочната постапка.

Жалбата изјавена против решението од ставот 1 на овој член не го одлага неговото извршување.

Член 87

Државниот инспектор за земјоделство ќе донесе решение со кое ќе забрани промет на необработен, обработен тутун, производи од тутун и сродни производи на правното лице, ако:

1) пушти во промет необработен и обработен тутун без да биде регистриран во трговскиот регистар, без да е запишан во регистарот на откупувачи на тутун што го води Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство и без уверение за квалитет-сертификат (член 43 од овој закон);

2) во промет се пуштени пакувања на цигари кои немаат форма на квадар и содржат помалку од 20 цигари (член 67 став 2 од овој закон);

3) во промет се пуштени цигари што на пакувањето немаат податоци за содржината на катран, никотин и јаглероден моноксид во милиграми по цигара и/или ако се над дозволените количини согласно со членот 76 од овој закон (член 69 од овој закон);

4) пушти во промет производи од тутун за пушење на чие пакување се впишани текстови, описи или други знаци (член 70 став 1 од овој закон);

5) единечните пакувања и било какви надворешни пакувања укажуваат на економски предности со вметнување печатени ваучери, кои нудат попусти, бесплатна дистрибуција, две-за-еден или други слични понуди (член 70 став 2 од овој закон);

6) пушти во промет производи од тутун и сродни производи без уверение за квалитет-сертификат (член 75 од овој закон);

7) во промет е пуштен тутун за орална употреба (член 78 од овој закон);

8) не ги спроведе потребните испитувања за содржината на никотин во електронските цигари за еднократна употреба и контејнери за еднократна употреба како и други контејнери со течност за надополнување во акредитирана лабораторија (член 81 став 4 од овој закон) и

9) не обезбеди мерење на состојките од членот 76 став 1 од овој закон на сите регистрирани марки цигари од секоја произведена односно увезена партија пред пуштање во промет (член 83 од овој закон).

Државниот инспектор за земјоделство ќе донесе решение за привремено одземање на тутунот, производите од тутун и сродните производи од ставот 1 на овој член и задолжително го предаде на најблискиот откупувач на туутн, односно производител на производи од тутун.

Правното лице од ставот 2 на овој член е должен да го преземе, смести и негува привремено одземениот тутун, производите од тутун и сродни производи.

Против решението од ставот 1 на овој член може да се изјави жалба во рок од осум дена од денот на приемот на решението преку Државниот инспекторат за земјоделство до Државната комисија за одлучување во втор степен во областа на инспекцискиот надзор и прекршочната постапка.

Жалбата изјавена против решението од ставот 1 на овој член не го одлага неговото извршување.

Член 88

Државниот инспектор за земјоделство ќе донесе решение за забрана на откуп и/или обработка на тутун, производство и промет на обработен тутун на правното лице, ако:

1) не обезбеди сертифициран семенски материјал од регистриран производител на тутунско семе (член 11 став 2 од овој закон);

2) врши откуп и обработка на тутун без приоритетна дејност-трговија на големо со суров тутун и/или производство на тутунски производи и без да е запишан во регистарот на откупувачи на тутун што го води Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство (член 26 став 1 од овој закон);

3) не ги исполнува условите од членовите 27 и 29 од овој закон и

4) обработениот тутун содржи штетни материи и други загадувачки материи/контаминенти (физички, хемиски и биолошки) (член 66 став 1 од овој закон).

Против решението од ставот 1 на овој член може да се изјави жалба во рок од осум дена од денот на приемот на решението преку Државниот инспекторат за земјоделство до Државната комисија за одлучување во втор степен во областа на инспекцискиот надзор и прекршочната постапка.

Жалбата изјавена против решението од ставот 1 на овој член не го одлага неговото извршување.

Член 89

Државниот инспектор за земјоделство ќе донесе решение со кое ќе наложи на лицето кое врши производство на тутун без склучен договор за производство и откуп на тутун да го уништи насадот.

Тутунскиот насад го уништува лицето кое го посадило истиот или по кој било основ го поседува или користи земјиштето.

Ако тутунскиот насад не биде уништен од лицето од ставот 2 на овој член, истиот ќе биде уништен комисиски од страна на Државниот инспектор за земјоделство заедно со претставници од Министерството за внатрешни работи на сметка на сопственикот или корисникот на земјиштето.

Државниот инспектор за земјоделство со потврда за привремено одземени предмети ќе го одземе тутунот (необработен, обработен и/или режан тутун) кој е предмет на сторен прекршок и ќе го предаде на најблискиот откупувач на тутун.

Доколку одземениот необработен, обработен и/или режан тутун има употребна вредност и може да се употреби за производство на производи од тутун по извршената проценка од вешто лице, ќе биде понуден за продажба на откупувачот на тутун каде што е сместен тутунот.

Доколку одземениот тутун од ставот 4 на овој член е без употребна вредност по извршената проценка од вешто лице, истиот се уништува комисиски со претставниците од став 3 на овој член.

Доколку одземениот тутун се продаде, реално направените трошоци за сместување, чување и одржување, кај откупувачот на тутун каде бил сместен одземениот тутун се на терет на сторителот на прекршокот.

Против решението од ставовите 1 и 2 на овој член може да се изјави жалба во рок од осум дена од денот на приемот на решението преку Државниот инспекторат за земјоделство до Државна комисија за одлучување во втор степен во областа на инспекцискиот надзор и прекршочната постапка.

Жалбата изјавена против решението од ставовите 1 и 2 на овој член не го одлага неговото извршување.

Член 90

Државниот инспектор за земјоделство ќе донесе решение со кое ќе определи рок за отстранување на утврдените недостатоци и ќе го забрани отпочнувањето на откупот, ако откупувачот на тутун:

1) не ја пријави секоја промена на името, адресата, седиштето или дејноста (член 26 став 3 од овој закон);

2) не ги пријави локациите на сите простории за откуп до Државниот инспекторат за земјоделство и не ги внесе во ИСЕТ (член 30 став 1 од овој закон);

3) не отвори простории за откуп во населени места со договорено производство над 100 тони тутун (член 30 став 3 од овој закон);

4) не обезбеди финансиски документ пред почетокот на откупот на тутунот за целокупната договорена количина на тутун од тековната реколта и динамика на прилив на средства за време на откупот на тутунот (член 31 ставови 1 и 2 од овој закон);

5) не обезбеди дополнителни финансиски средства за дополнително планираната количина на тутун пред почетокот на откупот на тутунот и писмено или по електронски пат не ги извести Државниот инспекторат за земјоделство и Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство (член 31 ставови 4 и 5 од овој закон);

6) не утврди динамика на откуп на тутунот од тековната реколта, односно не се придржува кон истата (член 34 став 2 од овој закон);

7) пред почетокот на откуп на тутун, во просториите за откуп не истакне заверени мостри на тутунот по типови и класи (член 36 став 1 од овој закон);

8) проценатa на тутунот ја врши со проценител кој нема лиценца за процена на тутун и идентификациона картичка за процена на тутун (членови 37 став 1 и 38 став 1 од овој закон);

9) проценатa на тутун не ја врши во просторија наменета за откуп на тутун, јавно, во присуство на производителот и претставникот на здружението на тутунопроизводители кој има лиценца (член 37 ставови 2 и 3 од овој закон);

10) не води книга за процена на тутун (член 39 од овој закон);

11) не го прима, чува и не го евидентира оспореният тутун во книгата за приговори (член 40 став 2 од овој закон) и

12) не води посебна евиденција за откупените и обработените количини на тутун од тековната реколта и истите не ги внесува во електронскиот систем на Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство (член 41 од овој закон).

Против решението од ставот 1 на овој член може да се изјави жалба во рок од осум дена од денот на приемот на решението преку Државниот инспекторат за земјоделство до Државната комисија за одлучување во втор степен во областа на инспекцискиот надзор и прекршочната постапка.

Жалбата изјавена против решението од ставот 1 на овој член не го одлага неговото извршување.

Член 91

Државниот инспектор за земјоделство ќе донесе решение со кое ќе забрани:

1) вршење на дејност производство на тутунски производи и привремено да ги одземе производите од тутун и сродни производи доколку утврди дека производителот врши производство без да е запишан во регистарот на производители на тутунски и сродни производи (член 49 став 1 од овој закон);

2) вршење на дејност производство на тутунски производи и привремено да ги одземе производите од тутун и сродни производи доколку утврди дека производителот врши производство без да ги исполнува условите од членот 49 став 2 на овој закон;

3) вршење на дејност извоз или увоз на производи од тутун и сродни производи и привремено да ги одземе доколку утврди дека извозникот или увозникот врши извоз или увоз без да е регистриран во регистарот за производители, регистарот на извозници и увозници на производи од тутун и сродни производи (член 50 став 1 од овој закон);

4) вршење на дејност извоз или увоз на тутунски производи и привремено да ги одземе производите од тутун и сродни производи доколку утврди дека извозникот или увозникот врши извоз или увоз без да ги исполнува условите од членот 50 став 2 од овој закон;

Против решението од ставот 1 на овој член може да се изјави жалба во рок од осум дена од денот на приемот на решението преку Државниот инспекторат за земјоделство до Државната комисија за одлучување во втор степен во областа на инспекцискиот надзор и прекршочната постапка.

Жалбата изјавена против решението од ставот 1 на овој член не го одлага неговото извршување.

За одземените производи од тутун и сродни производи во случаите од ставот 1 на овој член, државниот земјоделски инспектор е должен да издаде потврда за привремено одземени предмети.

Државниот земјоделски инспектор привремено одземените тутунски производи и сродни производи согласно со Законот за Државен инспекторат за земјоделство и Законот за инспекциски надзор ќе ги предаде на Агенција за управување со одземен имот.

Член 92

Државниот пазарен инспектор ќе донесе решение со кое ќе забрани:

1) пуштање во промет на производи од тутун и сродни производи и привремено да ги одземе доколку производителот, односно увозникот не се запишани во регистарот на марки на производи од тутун и сродни производи (член 51 став 3 од овој закон);

2) пуштање во промет на несогорливи тутунски производи и привремено да ги одземе истите, доколку не се запишани во Регистарот на марки на тутунски производи од тутун и сродни производи согласно со членовите 49, 50 и 51 од овој закон (член 53 став 5 од овој закон).

3) пуштање во промет на течности наменети за електронски цигари кои не се во специјални контејнери за повеќекратно полнење и се со волумен поголем од 10 ml и електронски цигари за еднократна употреба со патрони за еднократна употреба, а волуменот на патроните или резервоарите надминува 2 ml и привремено да ги одземе истите (член 59 став 1 од овој закон);

4) пуштање во промет на цигари спротивно на одредбите од членот 76 од овој закон и привремено да ги одземе истите и

5) продажба на одделни цигари и/или други производи од тутун надвор од оригиналното пакување на производителот и привремено да ги одземе истите, со исклучок на пурите (член 77 од овој закон) .

Против решението од ставот 1 на овој член може да се изјави жалба во рок од осум дена од денот на приемот на решението преку Државниот пазарен инспекторат до Државната комисија за одлучување во втор степен во областа на инспекцискиот надзор и прекршочната постапка.

Жалбата изјавена против решението од ставот 1 на овој член не го одлага неговото извршување.

За одземените производи од тутун и сродни производи во случаите од ставот 1 на овој член, државниот пазарен инспектор е должен да издаде потврда за привремено одземени предмети.

Државниот пазарен инспектор привремено одземените производи од тутун и сродни производи задолжително ќе ги предаде на Агенција за управување со одземен имот согласно со Законот за државен пазарен инспекторат.

Член 93

Државниот пазарен инспектор ќе донесе решение со кое ќе определи рок за отстранување на утврдените недостатоци, ако:

1) производителите, извозниците и увозниците на производи од тутун и сродни производи не водат евиденција за производството, извозот, увозот и залихите на производи од тутун и сродни производи (член 52 став 1 од овој закон) и

2) производителите, извозниците и увозниците запишани во Регистарот на марки на тутунски производи од тутун и сродни производи не ја пријавиле промената на името, адресата, седиштето или дејноста до Министерството за економија (член 51 став 3 од овој закон).

Против решението од ставот 1 на овој член може да се изјави жалба во рок од осум дена од денот на приемот на решението преку Државниот пазарен инспекторат до Државната комисија за одлучување во втор степен во областа на инспекцискиот надзор и прекршочната постапка.

Жалбата изјавена против решението од ставот 1 на овој член не го одлага неговото извршување.

Член 94

Државниот инспектор за земјоделство ќе донесе решение за забрана за пуштање во промет на производи од тутун и сродни производи и ќе определи рок за отстранување на утврдените недостатоци, ако:

1) производителите и увозниците на производи од тутун не достават на пропишан образец податоци за адитивите кои се користат во изработката на производите од тутун до Државниот инспекторат за земјоделство (член 65 став 2 од овој закон);

2) на пакувањето на производите од тутун за пушење не се содржани информациите од членот 68 од овој закон;

3) на пакувањето на производите од тутун за пушење се впишуваат текстови, описи или други знаци кои содржат ознаки, зборови или изрази што упатуваат или сугерираат на тоа дека тој вид е помалку штетен од другите (на пример: low tar, light, mild, ultralight, односно малку катран, лесен, благ, ултра лесен и други слични ознаки), (член 70 став 1 од овој закон);

4) на единечните пакувања и било какви надворешни пакувања се содржани податоци кои укажуваат на економски предности со вметнување печатени ваучери, кои нудат попусти, бесплатна дистрибуција, две-за-еден или други слични понуди (член 70 став 2 од овој закон);

5) општото предупредување на пакувањето не е во согласност со членот 71 ставови 2 и 10 од овој закон;

6) комбинираното предупредување не е во согласност со членот 72 став 2 од овој закон;

7) доколку информациите од членот 72 став 1 од овој закон се пишуваат покрај на македонскиот уште на еден јазик комбинираното предупредување мора да покрива најмалку 45% на задната страна на единечното пакување (член 72 став 3 од овој закон);

8) комбинираното предупредување не се применува наизменично (ротирачки) на начин што ќе овозможи секое предупредување да се појави подеднакво на произведените количини (член 72 став 4 од овој закон);

9) пакувањето на производите од тутун за пушење, освен цигарите, тутунот за самостојно виткање цигари и тутунот за пушење со водени лулиња не ги содржи општо и текстуално предупредување и не се во форма и димензии согласно со членот 73 од овој закон;

10) текстовите на предупредувањата од членовите 71 и 72 од овој закон се на акцизната марка која е залепена на пакувањето на тутунскиот производ (член 73 став 12 од овој закон);

11) текстовите на предупредувањата од членовите 71 став 2 и 72 став 1 од овој закон не се отпечатени на единечното пакување или се наведени на налепница која може да се отстрани (член 73 став 13 од овој закон);

12) цигарите содржат повеќе од 10 мг катран/цигара, 1 мг никотин/цигара и 10 мг јаглероден моноксид/цигара (член 76 став 1 од овој закон) и

13) податоците не се втиснати/отпечатени на бочната страна на пакувањето и не покриваат најмалку 10% вклучувајќи ја и рамката која не може да биде помала од 3 мм, ниту поголема од 4 мм од страната на која се втиснати, а ако се употребува покрај македонскиот уште еден јазик најмалку 12% од страната на која се втиснати (член 76 ставови 2 и 3 од овој закон).

Доколку правното лице не постапи по решението и во дадениот рок не ги отстрани утврдените недостатоци Државниот инспектор за земјоделство ќе донесе решение за забрана на вршење на дејноста производство на тутунски производи.

Против решението од ставот 1 на овој член може да се изјави жалба во рок од осум дена од денот на приемот на решението преку Државниот инспекторат за земјоделство до Државната комисија за одлучување во втор степен во областа на инспекцискиот надзор и прекршочната постапка.

Жалбата изјавена против решението од ставот 1 на овој член не го одлага неговото извршување.

Државниот инспектор за земјоделство со потврда за привремено одземени предмети ќе ги одземе производите од тутун и задолжително ќе ги предаде на Агенцијата за управување со одземен имот согласно со Законот за Државен инспекторат за земјоделство и Законот за инспекциски надзор.

Член 95

Државниот инспектор за земјоделство ќе донесе решение со кое ќе забрани пуштање во промет несогорливи производи од тутун и уреди за нивно користење, ако:

1) производителите и увозниците на несогорливи производи од тутун не достават известување до Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство за сите несогорливи производи од тутун коишто имаат намера да ги стават во промет (член 53 став 1 од овој закон);

2) производителите и увозниците кои стават во промет несогорливи тутунски производи, а не се запишани во Регистарот на производители, Регистарот на извозници и увозници на производи од тутун и сродни производи согласно со членовите 49, 50 и 51 од овој закон (член 53 став 6 од овој закон);

3) производителите и увозниците на електронските уреди за употреба на несогорливите производи од тутун заедно со известувањето од членот 53 од овој закон не достават сертификат (член 54 став 1 од овој закон);

4) електронскиот уред за користење на несогорлив тутун не се продава во заштитено пакување (член 54 став 3 од овој закон);

5) електронскиот уред наменет за користење на несогорливиот производ од тутун не содржи информации за безбедност за потрошувачите (член 54 став 4 од овој закон);

6) единечниот електронски уред наменет за користење на несогорливиот производ од тутун не ги содржи информациите во пакувањето (член 55 став 1 од овој закон);

7) електронскиот уред наменет за користење на несогорливиот производ од тутун има изглед на храна или козметички производ и сугерира дека одреден производ има подобрена биоразградливост или други еколошки предности (член 55 став 2 од овој закон);

8) несогорливиот производ од тутун што се пушта во промет (парчиња, стапчиња или капсули) не е во заштитено пакување (член 56 став 1 од овој закон);

9) на единечното пакувањето на несогорливиот производ од тутун и на секоја надворешна амбалажа, со исклучок на провидните опаковки и транспортните кутии, што се пуштаат во промет не се втиснати/отпечатени информациите од точките 1, 2, 3, 4, 5 и 6 (член 56 став 2 од овој закон) и

10) единечното пакување и кое било надворешно пакување на потрошниот дел од несогорливиот тутун на предната страна не го содржи здравственото предупредување (член 57 став 1 од овој закон).

Против решението од ставот 1 на овој член може да се изјави жалба во рок од осум дена од денот на приемот на решението преку Државниот инспекторат за земјоделство до Државната комисија за одлучување во втор степен во областа на инспекцискиот надзор и прекршочната постапка.

Жалбата изјавена против решението од ставот 1 на овој член не го одлага неговото извршување.

Член 96

Доколку при вршењето на инспекцискиот надзор, инспекторот при Државниот инспекторат за земјоделство утврди дека за прв пат е сторена неправилност од членовите 101 и 104 од овој закон е должен да состави записник во кој ќе ја утврди сторената неправилност со укажување за отстранување на утврдената неправилност во рок од 15 дена и со истовремено врачување на покана за спроведување на едукација на лицето или субјектот каде што е утврдена неправилноста при вршењето на инспекцискиот надзор.

Формата и содржината на поканата за едукација, како и начинот на спроведување на едукацијата ја пропишува министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Едукацијата ја организира и спроведува инспекторот при Државниот инспекторат за земјоделство во рок не подолг од осум дена од денот на спроведувањето на инспекцискиот надзор.

Едукацијата може да се спроведе за повеќе утврдени исти или историдни неправилности за еден или за повеќе субјекти.

Доколку во закажаниот термин лицето или субјектот над кој се спроведува едукација не се јави на едукацијата, ќе се смета дека едукацијата е спроведена.

Доколку лицето или субјектот над кој се спроведува едукација се јави на закажаната едукација и истата ја заврши, ќе се смета дека е едуциран по однос на утврдената неправилност.

Доколку инспекторот при Државниот инспекторат за земјоделство при спроведување на контролниот надзор утврди дека се отстранети утврдените неправилности од ставот 1 на овој член, донесува заклучок со кој ја запира постапката на инспекциски надзор.

Доколку инспекторот при Државниот инспекторат за земјоделство при спроведување на контролниот надзор утврди дека не се отстранети утврдените неправилности од ставот 1 на овој член, поднесува барање за поведување на прекршочна постапка пред прекршочна комисија.

Државниот инспекторат за земјоделство води евиденција за спроведената едукација на начин пропишан од министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Член 97

Државниот инспекторат за земјоделство за извршените контроли изготвува квартални извештаи и ги објавува на веб страницата на Државниот инспекторат за земјоделство.

Член 98

Инспекторот за хемикалии и контролирани супстанции при Министерство за здравство ќе донесе решение со кое ќе забрани пуштање во промет, ако производителите и увозниците:

1) пуштаат во промет електронски цигари и/или контејнери за еднократно или повеќекратно полнење без претходно да поднесат барање за ставање во промет до Министерството за здравство (член 58 став 1 од овој закон);

2) пуштаат во промет електронски цигари и/или контејнери за еднократно или повеќекратно полнење без да поднесат барање во писмена форма најмалку три месеци пред планираното ставање во промет на уредот (член 58 став 2 од овој закон);

3) пуштаат во промет електронски цигари и/или контејнери за еднократно и повеќекратно полнење без да се запишани во интегралниот регистар (член 58 став 8 од овој закон);

4) пуштаат во промет течности кои се наменети за електронски цигари, а содржат никотин, во специјални контејнери за повеќекратно полнење со волумен поголем од 10 ml или во електронски цигари за еднократна

употреба или во патрони за еднократна употреба, а волуменот на патроните или резервоарите надминува 2 ml (член 59 став 1 од овој закон);

5) пуштаат во промет електронски цигари и/или контејнери за повеќекратно полнење без да преземат итни мерки за доведување на соодветниот уред со барањата на законот или за неговото повлекување од пазарот (член 60 став 1 од овој закон);

6) пуштаат во промет електронски цигари и контејнери за еднократно и повеќекратно полнење кои не се отпорни на оштетување од деца, можат да се фалсификуваат, не се заштитени од кршење и протекување и немаат механизам кој обезбедува полнење без протекување (член 61 од овој закон);

7) во корисничкото пакување на електронските цигари и/или контејнерите за повеќекратно полнење не стават упатство со содржината од точките 1, 2, 3, 4, 5 и 6 (член 62 став 1 од овој закон);

8) во корисничкиот пакет и на секое надворешно пакување на електронските цигари и на контејнерите за повеќекратно полнење вклучуваат елементи или карактеристични ознаки од точките 1, 2, 3 и 4 (член 62 став 3 од овој закон);

9) на корисничкото пакување и на секое надворешно пакување на електронските цигари и на контејнерите за повеќекратно полнење нема здравствено предупредување (член 63 став 1 од овој закон);

10) на корисничкото пакување и на секое надворешно пакување на електронските цигари и на контејнерите за повеќекратно полнење нема здравствено предупредување согласно со членовите 71 или 72 од овој закон и текстот на предупредувањето не е според точките а) и б) (член 63 став 2 од овој закон);

11) текстот на предупредувањето на корисничкото пакување и на секое надворешно пакување е наведен на налепница која може да се отстрани (член 63 став 4 од овој закон) и

12) не ги спроведе потребните испитувања на содржината на никотин во електронските цигари за еднократна употреба и контејнери за еднократна употреба како и други контејнери со течност за надополнување во акредитирана лабораторија (член 81 став 6 од овој закон).

Против решението од ставот 1 на овој член може да се изјави жалба во рок од осум дена од денот на приемот на решението преку инспекторот за хемикалии и контролирани супстанции до Државната комисија за одлучување во втор степен во областа на инспекцискиот надзор и прекршочната постапка.

Жалбата изјавена против решението од ставот 1 на овој член не го одлага неговото извршување.

XX. ПРЕКРШОЧНИ ОДРЕДБИ

Член 99

Глоба на правно лице во износ од 1.000 до 2.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на мало трговско друштво, а глоба на правно лице во износ од 5.000 до 10.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на средно и големо трговско друштво за прекршок, ако:

1) не употребува семенски материјал од откупувачите на тутун обезбеден од регистриран снабдувач на семенски материјал од тутун (член 11 став 1 од овој закон);

2) не обезбеди семенски материјал од регистриран снабдувач на семенски материјал од тутун во предвидените количини (член 11 став 2 од овој закон);

3) не обезбеди без надоместок репроматеријал на тутунопроизводителите, најдоцна до 31 март во тековната година (член 11 став 7 од овој закон);

4) врши производство на тутун без да склучи договор за производство и откуп со откупувачот на тутун (член 13 став 1 од овој закон);

5) не е запишан во Регистарот на откупувачи (член 26 став 1 од овој закон);

6) не ги исполнува условите од членот 29 од овој закон;

7) не поднесе барање за запишување во регистарот на откупувачи на тутун што го води Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство (член 28 став 1 од овој закон);

8) не обезбеди финансиски документ за обезбедени средства за целокупната договорена количина на тутун од тековната реколта во висина на просечната откупна цена по килограм на ниво на државата од минатите три реколти за соодветните типови на тутун (член 31 ставови 1 и 2 од овој закон);

9) откупот не го врши според мерилата и методите за квалитативна и квантитативна процена (член 35 став 1 од овој закон);

10) проценатa на тутунот ја врши проценителот кој нема лиценца издадена од Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство (член 37 став 1 од овој закон);

11) проценителот, проценатa на тутунот не ја врши јавно и во просторија наменета за откуп на тутун (член 37 ставови 2 и 3 од овој закон);

12) не го прими, не го евидентира тутунот кој е предмет на приговор во книгата за приговори и наредниот ден по електронски пат не го пријави до комисија за повторна процена (член 40 став 2 од овој закон);

13) не обезбедува претставник во комисијата за повторна процена (член 40 став 11 од овој закон);

14) врши промет на необработен тутун без да е регистриран за откуп на тутун согласно со членот 26 од овој закон и без да е регистриран за производство на производи од тутун и сродни производи согласно со членовите 49 и 50 од овој закон (член 43 став 1 од овој закон);

15) врши промет на обработен тутун без да е регистриран за промет и/или извоз во трговскиот регистар и без да е запишан во Регистарот на откупувачи на тутун што го води Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство согласно со членот 26 од овој закон (член 43 став 2 од овој закон);

16) нема договор за обработка на увезениот тутун со регистриран откупувач на тутун (член 43 став 3 од овој закон);

17) пред да го пушти во промет увезениот тутун не го обработи (член 43 став 4 од овој закон);

18) обработениот тутун го увезува без да го дообработи, стави во промет или да го преработи во производи од тутун и сродни производи (член 43 став 5 од овој закон);

19) врши промет, извоз и увоз без уверение за квалитет-сертификат согласно со овој закон и согласно со Законот за Државен инспекторат за земјоделство (член 43 став 6 од овој закон);

20) врши откупување, купување, прекупување, продажба, препродажба, транспорт и складирање на тутун или режан тутун, како и неовластено располагање со машини, алати, уреди и опрема кои се користат за изработка на производи од тутун и сродни производи спротивно на одредбите од овој закон (член 44 од овој закон);

21) врши извоз на необработен тутун неманипулиран во индустриски класи и непакуван во картонски кутии или во тонга бали (член 45 од овој закон);

22) врши производство на производи од тутун и сродни производи без да е регистриран во трговскиот регистар за вршење на дејност производство на тутунски производи и без да е запишан во Регистарот на производители на производи од тутун и сродни производители (член 49 став 1 од овој закон);

23) не ги исполнува условите од членот 49 став 2 од овој закон;

24) не поднесе барање до Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство за запишување во Регистарот (член 49 став 4 од овој закон);

25) врши промет на производи од тутун и сродни производи без да е регистриран во трговскиот регистар за вршење на дејност трговија на големо со производи од тутун и без да е запишан во Регистарот на извозници и увозници на производи од тутун и сродни производи (член 50 став 1 од овој закон);

26) не ги исполнува условите од членот 50 став 2 од овој закон;

27) не поднесе барање до Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство за запишување во Регистарот (член 50 став 4 од овој закон);

28) не поднесе барање до Министерството за економија за запишување во Регистарот (член 51 став 4 од овој закон);

29) не достави известување до Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство за сите несогорливи производи од тутун коишто имаат намера да ги стават во промет во печатена форма 30 дена пред планираното пуштање во промет (член 53 ставови 1 и 2 од овој закон);

30) пушта во промет несогорливи производи од тутун без да е запишан во Регистарот на производители, Регистарот на извозници и увозници на производи од тутун и сродни производи и Регистарот на марки на производи од тутун и сродни производи согласно со ченовите 49, 50 и 51 од овој закон (член 53 став 5 од овој закон);

31) не достави сертификат (член 54 став 1 од овој закон);

32) не достави најдоцна до 31-ви март во тековната година на пропишан образец податоци за адитивите кои се користат во изработката на производите од тутун и сродните производи (член 65 став 2 од овој закон);

33) не достави на пропишан образец податоци за адитивите кои планира да ги користи во изработката на производите од тутун и сродните производи до Државниот инспекторат за земјоделство три месеци пред планираниот датум за нивна употреба во производството (член 65 став 4 од овој закон);

34) не достави на пропишан образец податоци за адитивите користени во производите од тутун и сродните производи до Државниот инспекторат за земјоделство три месеци пред планираниот датум за нивно пуштање во промет (член 65 став 5 од овој закон);

35) пушта во промет пакувања на цигари кои немаат форма на квадар и содржат помалку од 20 цигари, со исклучок на пакувањата на цигари коишто се наменети за извоз (член 67 став 2 од овој закон);

36) пушта во промет производи од тутун за пушење спротивно на членот 68 од овој закон;

37) пушта во промет цигари кои содржат повеќе од 10 мг катран/цигара, 1 мг никотин/цигара и 10 мг јаглероден моноксид/цигара (член 76 став 1 од овој закон);

38) пушта во промет пакувања на цигари на кои податоците не се втиснати/отпечатени на бочната страна на пакувањето и не покриваат најмалку 10% вклучувајќи ја и рамката која не може да биде помала од 3 мм, ниту поголема од 4 мм од страната на која се втиснати, а ако се употребува покрај македонскиот уште еден јазик најмалку 12% од страната на која се втиснати (член 76 став 2 од овој закон);

39) не ги спроведе потребните испитувања на содржината на катран, никотин и јаглероден моноксид во цигарите и растителните цигари во акредитирана лабораторија (член 81 став 2 од овој закон) и

40) не изврши мерење на состојките од членовите 59 став 2 и 76 став 1 од овој закон во акредитирана лабораторија на сите регистрирани марки цигари и електронски цигари од секоја произведена односно увезена партија пред пуштање во промет согласно со членот 81 од овој закон (член 83 од овој закон).

Покрај глобата за прекршоци од ставот 1 на овој член ќе се изрече посебна прекршочна мерка одземање на тутун, производи од тутун, несогорлив тутун, електронски цигари, растителни цигари, предмети, средства и производи што се употребени за извршување на прекршокот.

За прекршокот од ставот 1 на овој член освен глоба, на правното лице ќе му се изрече и прекршочна санкција забрана за вршење дејност во траење од три месеци до две години, од денот на правосилноста на одлуката.

Глоба во износ од 300 до 500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече и на одговорното лице во правното лице за прекршоците од ставот 1 на овој член.

Глоба во износ од 150 до 250 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на физичко лице за прекршоците од ставот (1) на овој член.

Глоба во износ од 50 до 100 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршокот од ставот 1 точки 10, 11 и 12 на овој член и на проценителот во откупниот пункт.

Член 100

Глоба на правно лице во износ од 1.000 до 1.500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на мало трговско друштво, а глоба на правно лице во износ од

3.500 до 7.500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на средно и големо трговско друштво за прекршок, ако:

1) не ги внесе во електронска форма потребните податоци веднаш со склучувањето на договорот за договореното производство на тутун во електронскиот систем од членот 10 од овој закон (член 8 став 1 од овој закон);

2) не ги достави во електронска форма потребните податоци до подрачната единица на Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство најдоцна во рок од 5 работни дена по завршувањето на крајниот рок за склучување на договори (член 8 став 2 од овој закон);

3) не ги пријави во електронскиот систем настанатите промени или корекции (член 8 став 4 од овој закон);

4) не го продаде целокупниот произведен тутун на откупувачот со кој склучил писмен договор за производство и откуп на тутун, односно не го откупи целокупниот договорен тутун, под условите предвидени со договорот (член 12 став 1 од овој закон);

5) склучи договор за количини на тутун за кои производителот на тутун има склучено договор со друг откупувач на тутун за една производна година, за иста површина и производство (член 14 став 5 од овој закон);

6) склучува договор по истекот на рокот за склучување на договор (член 14 став 7 од овој закон);

7) не ги пријави во електронскиот систем локациите на сите откупни пунктови во кои ќе врши откуп на тутун во определениот рок (член 30 став 1 од овој закон);

8) не отвори откупни пунктови во населени места со договорено производство над 100 тони тутун (член 30 став 3 од овој закон);

9) со откуп на тутун не започне во сите пријавени откупни пунктови најдоцна од 15 декември во тековната производна година и не заврши најдоцна до крајот на февруари во наредната година (член 34 став 1 од овој закон);

10) не утврди план за динамика за планираните количини за откуп на тутунот од тековната реколта по региони и по производители пред почетокот на откуп и по истиот не се придржува (член 34 став 2 од овој закон);

11) не го достави планот за откуп до Државниот инспекторат за земјоделство и највисоката асоцијација на тутунопроизводители најдоцна пет дена пред почетокот на откупот и не ги извести писмено производителите за денот на преземање на тутунот (член 34 ставови 3 и 4 од овој закон);

12) пред почетокот на откупот на тутунот во просториите за откуп не истакне заверени мостри на тутунот по типови и класи (член 36 став 1 од овој закон);

13) нема обезбедено книга согласно со овој закон и податоците не ги објавува јавно, не ги забележува во книгата за процена и не издава на производителот заверена дневна потврда за предадениот тутун во која е наведена бруто и нето тежина, дара и одбитоци (песок, влага и други страни материи) по класи и килограми и податоци за спорен тутун по класа и килограми (член 39 од овој закон);

14) ја попречува работата на комисијата за повторна процена на тутун (член 40 став 14 од овој закон);

15) не води евиденција за производство, извоз, увоз и залихи на производи од тутун и сродни производи и не доставува до Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство и Министерството за економија евиденција за состојбите од ставот 1 на овој член најдоцна до 31 март во тековната година за податоците од претходната година (член 52 ставови 1 и 2 од овој закон);

16) не обезбеди дека пакувањето на единечниот електронски уред за користење на несогорлив производ од тутун содржи информации од точките а), б), в), г) и д) (член 55 став 1 од овој закон);

17) пушта во промет несогорлив производ од тутун кој не е во заштитено пакување (член 56 став 1 од овој закон);

18) пушта во промет единечно пакување на несогорлив производ од тутун и на секоја надворешна амбалажа, со исклучок на провидните опаковки и транспортните кутии без втиснати/отпечатени информации од точките 1, 2, 3, 4, 5 и 6 (член 56 став 2 од овој закон);

19) секое единечно пакување и кое било надворешно пакување на потрошниот дел од несогорливиот производ од тутун на предната страна не е ставено здравствено предупредување (член 57 став 1 од овој закон);

20) на единечното и групно пакување на растителниот производ за пушење не става здравствено предупредување и текстот на здравственото предупредување не е според точките а), б), в), г) и д) (член 64 ставови 1 и 2 од овој закон);

21) единечното пакување на растителниот производ за пушење има елементи или карактеристики наведени во точките а), б), в) и г) (член 64 став 3 од овој закон);

22) обработениот тутун и тутунски производи содржат штетни материи и други загадувачки материи/контаминенти (член 66 став 1 од овој закон);

23) хартијата која се употребува за фабричка изработка на цигари и за рачно виткање на цигари, како и филтер стапчето имаат непријатен мирис и вкус (член 66 став 2);

24) на пакувањето на производите од тутун за пушење се впишани текстови, описи или други знаци кои содржат ознаки, зборови или изрази што упатуваат или сугерираат на тоа дека тој вид на производ е спротивно од наведените точки а), б), в), г) и д) (член 70 став 1 од овој закон);

25) единечните пакувања и било какви надворешни пакувања укажуваат на економски предности со вметнување печатени ваучери, кои нудат попусти, бесплатна дистрибуција, две-за-еден или други слични понуди (член 70 став 2 од овој закон);

26) на единечното пакување на производите од тутун за пушење не се ставени општо и комбинирано здравствено предупредување (член 71 став 1 од овој закон);

27) општото предупредување не покрива најмалку 30% вклучувајќи ја и рамката на предната страна која не може да биде помала од 3 мм, ниту поголема од 4мм (член 71 став 10 од овој закон);

28) пораката од комбинираното предупредување не опфаќа најмалку 40% вклучувајќи ја и рамката на задната страна која не може да биде помала од 3 мм, ниту поголема од 4мм (член 72 став 2 од овој закон);

29) доколку информациите од членот 72 став 1 од овој закон се пишуваат покрај на македонскиот уште на еден јазик комбинираното предупредување не опфаќа најмалку 45% на задната страна на соодветната површина на единечното пакување на производот од тутун на кој е втиснато (член 72 став 3 од овој закон);

30) примената на комбинираното предупредување не е наизменична (ротирачка) и не овозможува секое предупредување да се појави подеднакво на произведените количини (член 72 став 4 од овој закон);

31) општото предупредување не опфаќа 30% од релевантната површина на единечното пакување и било кое надворешно пакување и текстуалното предупредување за здравјето не опфаќа 40% од релевантната површина на единечното пакување и кое било надворешно пакување (член 73 ставови 6 и 7 од овој закон);

32) текстовите на податоците од членовите 71 и 72 на овој закон не се ставени во рамка, при што ширината на рамката е помала од 3 мм, поголема од 4 мм (член 73 став 11 од овој закон);

33) предупредувањата од членовите 72 став 2 и 73 став 1 од овој закон се отпечатени под акцизната марка која е залепена на пакувањето на производот од тутун (член 74 став 12 од овој закон);

34) предупредувањата од членовите 71 став 2 и 72 став 1 од овој закон се втиснати на налепница, која може да се отстрани (член 73 став 13 од овој закон);

35) пушта во промет производи од тутун и сродни производи без уверение за квалитет-сертификат согласно со членот 80 од овој закон и согласно со Законот за Државен инспекторат за земјоделство (член 75 од овој закон) и

36) пушта во промет тутун за орална употреба (член 78 од овој закон).

Покрај глобата за прекршоци од ставот 1 на овој член ќе се изрече посебна прекршочна мерка одземање на тутун, производи од тутун, несогорлив тутун, електронски цигари, растителни цигари, предмети, средства и производи и друго што се употребени за извршување на прекршокот.

За прекршокот од ставот 1 на овој член освен глоба, на правното лице ќе му се изрече и прекршочна санкција забрана за вршење дејност во траење од три месеци до две години, од денот на правосилноста на одлуката.

Глоба во износ од 200 до 400 евра во денарска противвредност ќе му се изрече и на одговорното лице во правното лице за прекршоците од ставот 1 на овој член.

Глоба во износ од 100 до 200 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на физичко лице за прекршоците од ставот 1 на овој член.

Член 101

Глоба во износ од 25 до 50 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на овластеното службено лице од Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство, ако:

1) не ги прибави доказите, односно документите по службена должност во рок од три дена од денот на приемот на барањето спротивно на членовите 26 став 4, 29 став 2, 49 став 5 и 50 став 5 од овој закон и

2) не одлучи по барањето во рок од 30 дена од денот на приемот на барањето спротивно на членовите 26 став 7, 28 став 5 49 став 7 и 50 став 7 од овој закон.

Глоба во износ од 25 до 50 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на овластеното службено лице од надлежниот јавен орган од кој се побарани доказите, односно документите ако не ги достави бараните докази и документи во рок од три дена спротивно на членовите 26 став 4, 28 став 2, 49 став 6 и 50 став 5 од овој закон.

Глоба во износ од 25 до 50 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на инспекторот ако не изврши увид и не достави записник во рок од 15 дена од денот на приемот на барањето спротивно на членовите 26 став 6, 28 став 4, 49 став 6 и 50 став 6 од овој закон.

Член 102

Глоба на правно лице во износ од 500 до 800 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на мало трговско друштво, а глоба на правно лице во износ од 1.000 до 1.500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на средно и големо трговско друштво за прекршок, ако:

1) не побара писмено мислење за содржината на договорот од највисоката асоцијација на тутунопроизводителите, најдоцна до 20 февруари во тековната година (член 14 став 2 од овој закон);

2) не ги внесе во ИСЕТ податоците за раскинувањето на договорот и склучувањето на новиот договор (член 24 став 5 од овој закон);

3) не обезбеди постојано присуство на претставник од здружението на тутунопроизводители при процената на тутунот (член 37 став 4 од овој закон);

4) не води посебна евиденција за откупените и обработените количини на тутун од тековната реколта и не ги внесе во електронскиот систем од членот 10 од овој закон (член 41 став 1 од овој закон);

5) откупените количини на тутун од тековната реколта не ги пријави најдоцна до крајот на месец март во наредната година (член 41 став 2 од овој закон) и

6) откупувачот при транспорт на откупените количини тутун до местото на складирање не носи испратница по откупни класи и број на бали и/или картонски кутии, со кој ќе докаже дека тутунот е откупен (член 42 став 2 од овој закон).

За прекршокот од ставот 1 на овој член освен глоба, на правното лице ќе му се изрече и прекршочна санкција забрана за вршење дејност во траење од три месеци до две години, од денот на правосилноста на одлуката.

Глоба во износ од 250 до 450 евра во денарска противвредност ќе му се изрече и на одговорното лице во правното лице за прекршоците од ставот 1 на овој член.

Покрај глобата од ставот 1 на овој член за дејствијата од ставот 1 точка 5) на овој член ќе се изрече и посебна прекршочна мерка одземање на тутунот.

Член 103

Глоба на правно лице во износ од 300 до 500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на мало трговско друштво, а глоба на правно лице во износ од 800 до 1.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на средно и големо трговско друштво за прекршок, ако:

1) содржината на договорот не ја објави јавно најдоцна до 28 февруари во тековната година на огласна табла во седиштето на откупувачот и на локалната веб страница на откупувачот, доколку истата постои (член 13 став 3 од овој закон);

2) содржината на договорот не ја достави до највисоката асоцијација на тутунопроизводители (член 13 став 4 од овој закон);

3) склучи договор кој не ги содржи одредбите од членот 15 од овој закон и

4) преносот на договорот за производство и откуп на тутун не ги евидентира во електронскиот систем од членот 10 од овој закон (член 21 од овој закон).

Глоба во износ од 150 до 300 евра во денарска противвредност ќе му се изрече и на одговорното лице во правното лице за прекршоците од ставот 1 на овој член.

Член 104

Глоба во износ од 150 до 250 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на физичкото лице, ако:

1) пред склучувањето на договорот за производство на тутун не ги обнови податоците за промена на претходно пријавените податоци во ЕРЗС (член 7 став 3 од овој закон);

2) целокупниот произведен тутун не го продаде на откупувачот со кој склучил писмен договор за производство и откуп на тутун под условите предвидени со договорот (член 12 став 1 од овој закон);

3) произведува тутун без склучен договор за производство и откуп на тутун со откупувачот на тутун и склучува договор за една производна година и за исто производство со повеќе откупувачи (член 13 ставови 1 и 2 од овој закон);

4) при транспортот на произведениот суров тутун во лист до просториите од членот 29 од овој закон, не носи договор и писменото известување од членот 34 став 4 од овој закон (член 42 став 1 од овој закон) и

5) врши откупување, купување, прекупување, продажба, препродажба, транспорт и складирање на необработен тутун или режан тутун како и неовластено располагање со машини, алати, уреди и опрема кои се користат за изработка на производи од тутун спротивно на одредбите на овој закон (член 44 од овој закон).

Покрај глобата од ставот 1 на овој член за дејствијата од ставот 1 на овој член ќе се изрече и посебна прекршочна мерка одземање на тутунот.

Член 105

Глоба во износ од 100 до 150 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на физичкото лице, ако:

1) врши процена без лиценца за процена на тутунот (член 37 став 1 од овој закон) и

2) не ја носи идентификационата картичка при вршењето на проценатa на тутунот за целото време на вршење на откупот на тутунот (член 38 став 4 од овој закон).

Член 106

Глоба во износ од 50 до 100 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на физичкото лице, ако:

1) не го предаде тутунот во денот според известувањето доставено од откупувачот (член 34 став 6 од овој закон);

2) не го остави спорниот тутун во откупниот пункт каде што е извршена проценатa (член 40 став 4 од овој закон) и

3) ја попречува работата на комисијата за повторна процена на тутун (член 40 став 14 од овој закон).

Член 107

Глоба на правно лице во износ од 1.000 до 1.500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на мало трговско друштво, а глоба на правно лице во износ од 3.500 до 7.500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на средно и големо трговско друштво за прекршок, ако:

1) не ја пријави секоја промена на името, адресата, седиштето или дејноста (член 51 став 3 од овој закон);

2) не поднесе барање до Министерството за економија за запишување во Регистарот за марки на производи од тутун и сродни производи (член 51 став 4 од овој закон);

3) не води евиденција за производството, извозот, увозот и залихите на производи од тутун и сродни производи (член 52 став 1 од овој закон);

4) текстовите на предупредувањата од членовите 71 став 2 и 72 став 1 на овој закон не се втиснати на начин определен во членот 73 од овој закон;

5) пушта во промет цигари што на пакувањето не содржат податоци за содржината на катран, никотин и јаглероден моноксид во милиграми по цигара (член 76 став 1 од овој закон);

6) врши продажба на одделни цигари и/или други производи од тутун надвор од оригиналното пакување на производителот, со исклучок на пурите (член 77 од овој закон од овој закон).

Покрај глобата за прекршоци од ставот 1 на овој член ќе се изрече посебна прекршочна мерка производи од тутун, несогорлив тутун, електронски цигари, растителни цигари, предмети, средства и производи што се употребени за извршување на прекршокот.

За прекршокот од ставот 1 на овој член освен глоба, на правното лице ќе му се изрече и прекршочна санкција забрана за вршење дејност во траење од три месеци до две години, од денот на правосилноста на одлуката.

Глоба во износ од 200 до 400 евра во денарска противвредност ќе му се изрече и на одговорното лице во правното лице за прекршоците од ставот 1 на овој член.

Глоба во износ од 100 до 200 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на физичко лице за прекршоците од ставот 1 на овој член.

Член 108

Глоба на правно лице во износ од 1.000 до 1.500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на мало трговско друштво, а глоба на правно лице во износ од 3.500 до 7.500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на средно и големо трговско друштво за прекршок, ако:

1) пушти во промет електронски цигари и/или контејнери за еднократно или повеќекратно полнење без претходно да поднесе барање за пуштање во промет до надлежната организациона единица при Министерството за здравство (член 58 став 1 од овој закон);

2) не поднесе барање во писмена форма најмалку три месеци пред планираното пуштање во промет на уредот (член 58 став 2 од овој закон);

3) пушта во промет течности наменети за електронски цигари спротивно на членот 59 ставови 1 и 2 од овој закон;

4) пушта во промет електронски цигари и/или контејнери за еднократно или повеќекратно полнење без да е запишан во интегралниот регистар што го води надлежната организациона единица при Министерството за здравство (член 60 став 8 од овој закон);

5) не презема навремени мерки согласно со членот 60 ставови 1 и 2 од овој закон;

6) пушта во промет електронски цигари и контејнери за еднократно и повеќекратно полнење кои не се отпорни на оштетување од деца, можат да се фалсификуваат, не се заштитени од кршење и протекување и немаат механизам кој обезбедува полнење без протекување (член 61 од овој закон);

7) во корисничкото пакување на електронските цигари и/или контејнерите за повеќекратно полнење става упатство кое не содржи информации согласно со членот 62 став 1 од овој закон;

8) секое пакување на контејнерите за еднократно или повеќекратно полнење не го обезбеди со информации согласно со членот 62 став 2 од овој закон;

9) на корисничкото пакување и на секое надворешно пакување на електронските цигари и на контејнерите за повеќекратно полнење не става здравствено предупредување во согласност со членот 73 став 10 од овој закон (член 63 ставови 1 и 2 од овој закон) и

10) текстот на предупредувањето е втиснат и на налепница која може да се отстрани (член 63 став 4 од овој закон).

Покрај глобата за прекршоци од ставот 1 на овој член ќе се изрече посебна прекршочна мерка производи од тутун, електронски цигари, предмети, средства и производи што се употребени за извршување на прекршокот.

За прекршокот од ставот 1 на овој член освен глоба, на правното лице ќе му се изрече и прекршочна санкција забрана за вршење дејност во траење од три месеци до две години, од денот на правосилноста на одлуката.

Глоба во износ од 200 до 400 евра во денарска противвредност ќе му се изрече и на одговорното лице во правното лице за прекршоците од ставот 1 на овој член.

Глоба во износ од 100 до 200 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на физичко лице за прекршоците од ставот 1 на овој член.

Член 109

За прекршоците утврдени во членовите 99 ставови 1 и 3, 100 ставови 1 и 3, 102, 107 и 108 од овој закон прекршочна постапка води и прекршочна санкција изрекува надлежниот суд.

За прекршоците од членовите 99 ставови 4 и 5, 100 став 4, 103, 104, 105 и 106 од овој закон прекршочна постапка води и прекршочна санкција изрекува прекршочна комисија формирана согласно со Законот за Државниот инспекторат за земјоделство.

За прекршоците од членовите 105 став 1 точка 2 и 106 од овој закон може да се изрече и опомена за сторен прекршок.

Пред поднесување на барање за прекршочна постапка за прекршоци утврдени во ставот 2 на овој член се врши постапка за порамнување согласно со Законот за прекршоците.

За прекршоците утврдени во ставот 2 од овој член, земјоделскиот инспектор на сторителот на прекршокот ќе му издаде прекршочен платен налог согласно со Законот за прекршоци, при што составува записник во кој се забележуваат битните елементи на прекршокот, времето, местото и начинот на сторување на прекршокот, описот на дејствието на прекршокот и лицата затекнати на самото место.

Доколку сторителот го прими прекршочниот платен налог, истиот треба да го потпише, а примањето на прекршочниот платен налог од сторителот на прекршокот се забележува во записникот.

Во записникот се утврдува начинот на кој ќе се отстранат штетните последици од прекршокот, како и начинот на надминување на последиците од стореното прекршок.

Кога како сторител на прекршок се јавува правно лице, записникот и прекршочниот платен налог го потпишува службено, односно одговорното лице кое се нашло на самото место при инспекцискиот надзор или друго службено или одговорно лице кое изјавило дека има право да го потпише записникот и да го прими прекршочниот платен налог.

Изјавата од ставот 6 на овој член се забележува во записникот.

Инспекторот е должен да води евиденција за издадените прекршочни платни налози и за нивниот исход.

Во евиденцијата од ставот 8 на овој член се собираат, обработуваат и чуваат следниве податоци: име и презиме, односно назив на сторителот на прекршокот, живеалиште, односно престојувалиште, седиште, вид на прекршокот, број на прекршочниот платен налог кој му се издава и исходот на постапката.

Личните податоци од ставот 9 на овој член се чуваат пет години од денот на внесување во евиденцијата.

Против одлуката на прекршочната комисија од ставот 1 на овој член може да се поднесе жалба до Државна комисија за одлучување во втор степен во областа на инспекциски надзор и прекршочната постапка.

За прекршоците утврдени во членот 101 од овој закон, прекршочна постапка води и прекршочна санкција изрекува надлежен суд.

Формата и содржината на прекршочниот платен налог ги пропишува министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Член 110

Одмерувањето на висината на глобата за правното лице се врши согласно со Законот за прекршоците.

XXI. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 111

Правните лица (откупувачи на тутун и производители на тутун) и физичките лица (производители на тутун) согласно со овој закон, се должни да го усогласат своето работење согласно со одредбите на овој закон во рок од шест месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон, освен со одредбите од членовите 8 и 10 од овој закон каде своето работење треба да го усогласат во рок од една година од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Проценителите на тутун кои се здобиле со лиценца за процена на тутун до денот на влегувањето во сила на овој закон, се должни да се пријават во овластената институција од членот 48 од овој закон за посета на обука во рок од 18 месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Откупувачите на тутун што се регистрирани во регистарот на откупувачи на тутун во Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство до денот на влегувањето во сила на овој закон нема да подлежат на повторно регистрирање согласно со членот 27 од овој закон.

Производителите, извозниците и увозниците на тутунски производи регистрирани во регистарот на производители, извозници и увозници на тутунски производи во Министерството за економија до денот на влегувањето во сила на овој закон нема да подлежат на повторно регистрирање согласно со членовите 49 и 50 од овој закон.

Производите од тутун што се регистрирани во регистарот на марки на тутунски производи во Министерството за економија до денот на влегувањето во сила на овој закон нема да подлежат на повторно регистрирање согласно со членот 51 од овој закон.

Производите од тутун и сродните производи кои се пуштени во промет во малопродажба и не содржат информации во согласност со членовите 56, 57, 62, 64, 71 и 72 од овој закон, по влегувањето во сила на овој закон ќе останат во промет до исцрпување на количините.

Член 112

Производителите на цигари и тутун за рачно виткање на цигари треба да го усогласат своето работење согласно со членот 67 ставови 2 и 3 од овој закон во рок од 18 месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Увозниците на цигари и тутун за рачно виткање на цигари треба да го усогласат своето работење согласно со членот 67 ставови 2 и 3 од овој закон во рок од 18 месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Единечните пакувања на цигари и тутун за рачно виткање на цигари кои се пуштени во промет во малопродажба до денот на влегувањето во сила на овој закон, ќе останат во промет до исцрпување на количините, а најдоцна во рок од една година по истекот на рокот утврден во ставовите 1 и 2 на овој член.

Член 113

Одредбите од членот 5 од овој закон кои се однесуваат на поимите дефинирани во точките 19 и 20 од членот 3 од овој закон за несогорлив тутун и електронска цигара ќе бидат употребени за определување на надоместок согласно со Законот за акцизите од 1 јули 2019 година.

Член 114

Подзаконските прописи предвидени со овој закон ќе се донесат во рок од 18 месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

До денот на влегувањето во сила на прописите од ставот 1 на овој член ќе се применуваат постојните прописи.

Член 115

Со денот на влегувањето во сила на овој закон престанува да важи Законот за тутун и тутунски производи („Службен весник на Република Македонија" број 24/2006, 88/2008, 31/10, 36/11, 53/11, 93/13, 99/13, 164/13, 151/14, 193/15, 213/15 и 39/16) и одредбите од Законот за контрола на квалитетот на земјоделските и прехранбените производи во надворешно-трговскиот промет („Службен весник на Република Македонија" број 5/1998 и 13/1999) кои се однесуваат на промет на необработен, обработен тутун, тутунски и сродни производи, односно тутун во лист и режан тутун.

Член 116

Одредбите од членот 82 став 2 точка в) од овој закон ќе започнат да се применуваат со денот на пристапувањето на Република Македонија во Европската Унија.

Член 117

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

L I GJ
PËR DUHAN, PRODHIME NGA DUHANI DHE PRODHIME TË NGJASHME (*)

I. DISPOZITA TË PËRGJITHSHME

Neni 1

Me këtë ligj rregullohen prodhimi, grumbullimi, përpunimi dhe qarkullimi i duhanit të papërpunuar dhe të përpunuar, prodhimi dhe qarkullimi i prodhimeve nga duhani dhe prodhimeve të ngjashme, si dhe kontraktimi i prodhimit dhe grumbullimit të duhanit, regjistri i grumbulluesve të duhanit, mënyra e zbatimit të provimit për marrjen e licencës për vlerësimin e duhanit të papërpunuar, regjistri i prodhuesve, eksportuesve dhe

* Me këtë ligj bëhet harmonizimi me DIREKTIVËN 2014/40/BE TË PARLAMENTIT EVROPIAN DHE TË KËSHILLIT nga 3 prill 2014 për afrimin e ligjeve, rregullativave dhe dispozitave administrative të vendeve-anëtare për prodhimin, prezantimin dhe shitjen e prodhimeve të duhanit dhe prodhimeve të ngjashme dhe për ndërprerjen e Direktivës 2001/37/EC, CELEX numër 32014L0040 dhe DIREKTIVËS 2011/64/BE TË KËSHILLIT nga 21 qershor 2011 për strukturën dhe shkallët e akcizës që zbatohen te duhani i përpunuar, CELEX numër 32011L0064.

importuesve të prodhimeve nga duhani dhe prodhimeve të ngjashme, regjistri i masave të prodhimeve nga duhani dhe prodhimeve të ngjashme, cigareve elektronike dhe prodhimeve bimore për pirje, aditivëve në prodhimet e duhanit, pamja dhe paketimi i prodhimeve nga duhani dhe prodhimeve të ngjashme, paralajmërimet dhe porositë informative të prodhimeve nga duhani dhe prodhimeve të ngjashme, financimi, kontrolli i duhanit, prodhimet nga duhani, prodhimet e ngjashme dhe aditivët.

Neni 2

Duhan në kuptim të këtij ligji konsiderohen gjethet e fituara nga bimët e llojit nikotiana tabakum (Nicotiana tabacum L) në të gjitha format dhe fazat e prodhimit dhe përpunimit (tharja, manipulimi, fermentimi, paketimi dhe ruajtja) dhe i cili nuk shërben për konsumin e fundit.

Neni 3

Shprehjet e veçanta të përdorura në këtë ligj e kanë kuptimin si vijon:

1. **Prodhime nga** duhani janë prodhimet e përgatitura nga duhani për pirje, duhani për përtypje, duhani për thithje dhe duhani i padjegshëm.

2. **Prodhime të ngjashme** janë prodhimet që lidhen me prodhimet e duhanit, me cigaret elektronike, kontejnerët për mbushjen e shumëfishtë, lëngjet që përmbajnë nikotinë dhe prodhimet e ngjashme të prodhimeve të duhanit, ndërsa të cilat janë të përpunuara nga materialet bimore.

3. **Pirje** është posedimi ose shfrytëzimi i produktit të duhanit i cili digjet, pa marrë parasysh nëse tymi aktivisht thithet ose nxirret;

4. **Tym i duhanit** është tymi i liruar nga produkti i duhanit i cili digjet gjatë shfrytëzimit të tij dhe tymi i liruar nga mushkëritë gjatë pirjes;

5. **Pure** janë mbështjelljet nga duhani të dedikuara për pirje me një mbështjellës ose me mbështjellës të brendshëm dhe të jashtëm, të cilat janë:

- janë bërë ekskluzivisht nga duhani natyror,
- me mbështjellës të jashtëm nga duhani natyror ose
- mbështjelljet e duhanit me mbushjen e përzier të grimcuar dhe me mbështjellësin e jashtëm me ngjyrë kafeje në të gjitha nuancat, të përpunuara nga duhani i rirregulluar. Masa e veçantë nuk është më e vogël se 2,3 g dhe nuk është më e madhe se 10 g, ndërsa vëllimi i prodhimit së paku në një të tretën e gjatësisë nuk është më i vogël se 34 mm dhe pesha për copë është pesha mesatare e 1000 copave.

6. **Cigarilosë** janë mbështjelljet e duhanit të dedikuara për pirje, me një mbështjellës, të cilat janë:

- bërë ekskluzivisht nga duhani natyror ose
- mbështjelljet e duhanit me mbushjen e përzier të grimcuar dhe me mbështjellësin e jashtëm me ngjyrë kafeje në të gjitha nuancat e përpunuara nga duhani i rirregulluar, që plotësisht e përfshin prodhimin, duke përfshirë ku është përkatëse edhe filteri, por nuk e mbështjellës çibukun te cigarilosët me çibuk.

Masa e veçantë pa filtrën ose çibukun, nuk është më e vogël se 1,2 g dhe nuk është më e madhe se 3 g dhe te të cilët vëllimi i prodhimit është më i madh se 5 mm, ndërsa është më i vogël se 34 mm dhe pesha për copë është pesha mesatare e 1000 copave pa filtër dhe shtesë për në gojë.

7. **Duhani për llullë** dhe duhani për pirje që mund të konsumohet përmes procedurë së djegies dhe i cili dedikohet ekskluzivisht për shfrytëzim në llullë.

8. **Duhani për llullë me ujë (nargjile)** është prodhimi i duhanit për pirje që mund të konsumohet përmes llullës me ujë (nargjile). Përbëhet nga duhani me përmbajtjen ose pa përmbajtjen e glicerolit, vajrave aromatikë dhe ekstrakteve, melasës ose sheqerit, të aromatizuar ose të pa aromatizuar me pemë.

9. **Duhan i rirregulluar ose i homogjenizuar është** foli me trashësi të gjethes së duhanit e përpunuar nga pluhuri i duhanit, thërrimet e duhanit dhe damarët e duhanit të lidhura me ngjitës adekuatë të amidonit.

10. **Damarët e duhanit** janë damarët kryesorë të gjetheve të duhanit që pas përpunimit adekuat përfshihen në përbërjen e prodhimeve të duhanit.

11. **Cigare** është shirit nga duhani i grirë (ose duhani dhe materia tjetër) që mund të pihet siç është, por që nuk është pure ose cigarilos. Shiriti nga duhani i grirë (ose duhani dhe materia tjetër) është i mbështjellë në letrën e cigares ose i futur në letrën e cigares.

12. **Duhan për pirje**:

- duhani i grirë ose në mënyrë tjetër i imtësuar, i tjerrë (fijezuar) ose i shtypur në pllaka që mund të pihet pa përpunim të mëtejmë industrial, kur është i dedikuar për pirje dhe shitje me pakicë, e që nuk bën pjesë në pure dhe cigarilosë ose në cigare,
- duhani i grirë imët për prodhimin e cigareve nëse 25% nga masa e pjesëve të duhanit gjerësi më të vogël se 1,5 mm, si dhe 25% nga masa e pjesëve të duhanit me gjerësi më të madhe se 1,5 mm dhe i cili është shitur ose është i dedikuar të shitet për prodhimin e cigareve dhe
- duhani për pirje nga alineja 1 e kësaj pike do të konsiderohet si dhe në mënyrën tjetër duhan i përgatitur për pirje, përveç duhanit të grirë imët për mbështjelljen e cigareve nga alineja 2 e kësaj pike.

13. **Duhani për mbështjelljen e pavarur të cigareve** është duhani për pirje i cili është i përpunuar me procesin industrial (i grirë, i salcuar, i aromatizuar, i paketuar në ambalazhe të vogla të veçanta), të dedikuar të pihet në qarkullimin legal për bërjen me dorë të cigareve, të cilat i përpunojnë vetë konsumatorët.

14. **Duhani i grirë** është duhani për pirje i cili nuk është përpunuar në mënyrë industriale, shërben për prodhimin me dorë të cigareve dhe pirjen me llullë dhe i cili është i dedikuar të lëshohet në qarkullim joligjor.

15. **Duhani pa tym** është prodhimi i cili gjatë konsumimit nuk digjet, duke e përfshirë duhanin për përtypje, duhanin për thithje dhe duhanin për përdorim oral.

16. **Duhani për thithje** është duhani në formë të pluhurit ose në formë të kokrrës që nuk është përkatës për pirje, por është për thithje.

17. **Duhani për përtypje** është duhani në formë të shkopinjve, katrorëve, rretheve ose folive që janë përgatitur në atë mënyrë që mos të jenë përkatëse për pirje, por për përtypje.

18. **Duhani për përdorim oral** i përfshin të gjitha prodhimet e duhanit, të dedikuara për thithje ose përtypje, të prodhuara tërësisht ose pjesërisht nga duhani, në formë pluhuri ose në formë copash ose në çfarëdo kombinimesh të atyre formave, veçanërisht të atyre që ofrohen në qese të paketuara ose qese me vrima, ose në formë të ngjashme me prodhimet ushqimore.

19. **Duhani i padjegshëm** është lloji i prodhimit të duhanit që shfrytëzohet me ndihmën e pajisjes në të cilën duhani ngrohet, nuk digjet, ndërsa inhalohen produktet që avullojnë gjatë ngrohjes.

20. **Cigare elektronike** është prodhimi që mund të shfrytëzohet për konsumimin e avullit që përmban nikotinë përmes çibukut ose çfarëdo pjesa tjetër përbërëse të atij prodhimi, duke përfshirë mbajtëse, rezervuar dhe aparat pa mbajtëse dhe rezervuar. Cigare elektronike mund jenë shpenzuese (për një përdorim) ose cigare që përsëri mbushen përmes rezervuarit për mbushjen e sërishme ose që mund përsëri të mbushen me ndihmën e mbrojtësve për përdorim të njëhershëm. Cigare elektronike dallohen nga prodhimet e duhanit me atë që nuk përmbajnë duhan.

21. **Kontejneri për mbushjen e shumëfishtë** është ena me lëng, pavarësisht nëse përmban ose nuk përmban nikotinë, që mund të shfrytëzohet për mbushjen e cigares elektronike.

22. **Prodhime bimore për pirje janë prodhimet** e përpunuara nga pjesët e thata të bimëve ose pemëve, që nuk përmbajnë duhan, ndërsa mund të konsumohen në formë të procedurës së djegies ose ngrohjes.

23. **Katrani** është kondensat i dehidruar i papërpunuar i tymit, që nuk përmban nikotinë.

24. **Nikotinë** është alkaloidi i nikotinës.

25. **Monoksidi i karbonit** është gazi toksik si pjesë përbërëse e tymit që paraqitet gjatë pirjes së duhanit.

26. **Aditivi i prodhimit të duhanit** është çdo substancë përveç duhanit që i shtohet prodhimit të duhanit me qëllim të përgatitjes, trajtimit, përpunimit dhe paketimit me qëllim që të ndikohet në karakteristikat organoleptike, kimike, fizike dhe mikrobiologjike të prodhimit.

27. **Paketim** është kutia e veçantë ose ambalazhi në të cilin shitet prodhimi i duhanit, duke mos e llogaritur ambalazhin e tejdukshëm.

28. **Duhani i papërpunuar** është duhani në gjethe, i tharë, i papërpunuar në mënyrë industriale dhe i cili nuk mund të përdoret për prodhimin e përpunimeve të duhanit, ndërsa sipas mënyrës në të cilën është bërë tharja grupohet në:

- duhani i tharë në objekte të veçanta me qarkullimin e kontrolluar të ajrit, temperaturës dhe lagështisë (flue – cured),
- duhani ndriçues i tharë nën hije (light air – cured),
- duhani i errët i tharë nën hije (dark air – cured),
- duhani i tharë në diell (sun – cured) dhe
- duhani i tharë në zjarr në pajtim me shenjën tarifore të doganës 2401 (fire – cured).

29. **Jarma dengu** është njësi paketimi nga duhani i papërpunuar, i paketuar në mbështjellës prej pëlhure të konopit ose pambukut.

30. **Kuti kartoni** është njësia e paketimit të duhanit të papërpunuar dhe/ose duhanit të përpunuar.

31. **Dara** është pesha e materialit të ambalazhit (mbështjellësi nga pëlhura e konopit ose pambukut ose kutisë së kartonit) që hiqet nga pesha e përgjithshme e njësisë së paketimit.

32. **Duhan i fermentuar** është gjysmëfabrikati që fitohet nën ndikimin e faktorëve të jashtëm (temperaturës, lagështisë relative, ajrosjes) dhe të brendshëm (fermentet e duhanit) nga momenti i vdekjes së qelizës në gjethen e duhanit.

33. **Tonga dengu** është njësi paketimi i klasave industriale të duhanit të papërpunuar ose të përpunuar në gjethe, e paketuar në mbështjellës nga pëlhura e konopit ose pambukut ose kutia e kartonit.

34. **Fara e duhanit** është organ për shumim dhe është i dedikuar për prodhimin e duhanit nëpërmjet shumimit gjenerativ.

35. **Farë e peletuar (piluar) e duhanit** është fara e përpunuar në mënyrë speciale dhe e mbështjellë me materie.

36. **Prodhim i duhanit** është prodhimi i rasatit të duhanit, mbëltimi, kultivimi i bimëve të duhanit në ara, këputja e gjetheve nga bima, tharja e gjetheve të duhanit dhe manipulimi primar (shtëpiak) i duhanit të tharë.

37. **Grumbullimi i duhanit** është vlerësimi dhe marrja e duhanit të tharë (i tharë në mënyrën e përkufizuar në pikën 26), në hapësirat përkatëse, me pajisje dhe kushte të parapara me këtë ligj.

38. **Vlerësuesi i duhanit** është personi i cili posedon licencë për vlerësimin e duhanit, dhe në mënyrë të pavarur bën vlerësimin e duhanit gjatë grumbullimit.

39. **Asociacioni më i lartë i prodhuesve të duhanit** është lidhja reprezentative e shoqatës së prodhuesve të duhanit që është i autorizuar nga Ministria e Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave në mënyrën dhe kushtet në pajtim me këtë ligj.

40. **Duhani i përpunuar paraqet**:

a) për duhanet orientale dhe gjysmëorientale - gjethe të plota të thara që janë manipuluar në mënyrë industriale në klasat tregtare dhe/ose janë fermentuar (procedurë sezonale, jashtësezonale, ridraing dhe softdraing) dhe detyrimisht duhet të paketohen në tonga dengu ose kuti kartoni;

b) për duhanet me gjethe të mëdha – gjethe të thara në pjesë, të cilat pas tharjes dhe/ose fermentimit të gjetheve të plota, janë të qëndrueshme në mënyrë industriale/të stripsuara (të zhveshura), të grira, të thyera ose të imtësuara (duke përfshirë pjesë të imtësuara në formë të ndryshme, por jo edhe duhan i gatshëm për pirje), të klasuar në klasat dhe të paketuar në tonga dengu ose kuti të kartonit;

c) damarët e duhanit – të fituara pas heqjes së damarëve nga gjethet e llojeve të gjetheve të mëdha të duhanit;

ç) folio e duhanit (duhani i rirregulluar) – i fituar me procesin industrial nga hedhurinat e duhanit dhe shërben si lëndë e parë për përpunimin e prodhimeve nga duhani dhe prodhimeve të ngjashme dhe

d) Duhani i ekspanduar (Expanded tobacco) ose duhani i pafinguar (Puffed tobacco) është duhani i përpunuar në mënyrë industriale struktura e të cilit e gjethit dhe madhësia e grimcave është rritur me përpunimin special që përbëhet nga kombinimi i nxehtësisë, përpunimi me presion të lartë dhe mjeti për ekspanzion. Shfrytëzohet në përzierjen e duhanit së bashku me duhanet tjera, gjatë përpunimit të cigareve, me qëllim të zvogëlohet përmbajtja e katranit dhe nikotinës në tym.

dh) duhani i përpunuar nga pikat c), ç) dhe d) mund të trajtohet (i salcuar ose i lagur) me lëng me përbërjen përkatëse, kryesisht me qëllim të parandalohet mykja dhe tharja gjatë deponimit dhe transportit dhe të ruhet aroma.

41. **Përpunimi i duhanit** është manipulim dhe fermentim industrial (sezonal, jashtë sezonal, procedura ridraining dhe softdraining) për fitimin e duhanit të përpunuar.

42. **Qarkullimi i duhanit të papërpunuar** është shitja në tregun vendor dhe importi i duhanit të papërpunuar.

43. **Qarkullimi i duhanit të përpunuar** është shitja në tregun vendor, eksporti dhe importi i duhanit të përpunuar.

44. **Prodhim i prodhimeve të duhanit**, është procedura industriale e prodhimit, paketimit të prodhimeve të bëra nga duhani, që janë të dedikuara për pirje, përtypje dhe thithje.

45. **Partia e prodhuar e prodhimeve të duhanit** është sasia e prodhimeve të duhanit nga një markë e njëjtë tregtare që janë prodhuar gjatë një tremujori nga ana e prodhuesit të regjistruar të prodhimeve të duhanit.

46. **Partia e importuar e prodhimeve të duhanit** është sasia e prodhimeve të duhanit nga një markë e njëjtë tregtare me origjinë të njëjtë dhe janë importuar gjatë një tremujori nga ana e një importuesi të regjistruar të prodhimeve të duhanit.

47. **Qarkullim i prodhimeve të duhanit dhe prodhimeve të ngjashme** është eksporti, importi, shitja, si dhe çdo aktivitet tjetër për qarkullimin e prodhimeve të duhanit.

48. **Përcjellshmëria** është procedura me të cilën përcillet dhe kontrollohet duhani, aditivët ose substancat e dëmshme që i ka ose pritet që të futen në prodhimet e duhanit nëpërmjet të gjitha fazave të prodhimit, qarkullimit dhe distribuimit.

49. **Cilësia e duhanit** është përmbledhja e karakteristika pozitive fizike, kimike dhe degustative. Nga karakteristikat fizike si më të rëndësishme janë ngjyra, përmbajtja, aroma, insercioni, madhësia e gjetheve, lloji i duhanit, dhe klasa. Nga karakteristikat kimike si më të rëndësishme janë: përmbajtja e nikotinës, sheqernave, polifenolit, albuminave, materieve minerale. Nga karakteristikat degustative më të rëndësishme janë: aroma, shija dhe fortësia që ndjehen gjatë pirjes dhe djegies.

50. **Cilësia e prodhimeve të duhanit** është përmbledhje e karakteristikave pozitive, kimike dhe degustative. Nga karakteristikat kimike si më të rëndësishme janë: përbërja kimike e mbushjes së prodhimit të duhanit (kryesisht përmbajtja e nikotinës, sheqerit, polifenolit, albuminave, materieve minerale), përbërja kimike e tymit të duhanit (nikotina, katrani, monoksidi i karbonit), karakteristikat degustative (aroma, shija, irritimi, fuqia – forca fiziologjike që ndjehen gjatë pirjes dhe djegies).

51. **Kontrolli i duhanit, prodhimeve të duhanit dhe prodhimeve të ngjashme** është përcaktimi i prezencës së materieve të dëmshme dhe ndotësve / kontaminuesve tjerë (fizikë, kimikë dhe biologjikë) nga aspekti i sigurimit të cilësisë dhe sigurisë së tyre.

52. **Monitoringu** është mbikëqyrja e rregullt (e planifikuar) dhe shënimi i aktiviteteve që zhvillohen në prodhimin dhe përpunimin e duhanit dhe prodhimeve të duhanit, nga ana organeve shtetërore kompetente në pajtim me këtë ligj.

53. **Kontaminues** është çdo substancë dhe/ose material me natyrë kimike, biologjike ose fizike, që me padedikim është prezent në duhan dhe prodhimin e duhanit si rezultat i prodhimit, tharjes, përpunimit dhe paketimit duke e përfshirë edhe ndotjen e mjedisit jetësor.

54. **Kontaminuesit kimikë në duhan dhe prodhimin e duhanit** janë: pesticidet dhe pjesët e tyre të mbetura (herbicidet, insekticidet, fungicidet, rodenticidet, limacidet).

55. **Kontaminuesit fizikë në duhan dhe prodhimin e duhanit** janë: pjesët e ndryshme të mbetura me origjinë organike dhe joorganike (kashta, tekstili, puplat, druri, plastika, qelqi, metali, insektet jo të gjalla dhe pjesët e tyre), si dhe kontaminimi me grimcat radioaktive që shkaktojnë rrezatim të ndryshëm jonizues.

56. **Kontaminuesit biologjikë në duhan dhe prodhimin e duhanit** janë: insektet e gjalla, larvat e tyre si dhe prezenca e mikroorganizmave që shkaktojnë ndotje.

57. **Materia aromatike** do të thotë aditivi i cili shtohet në prodhim dhe me të cilin veprohet në aromën dhe / ose shijen e prodhimit.

58. **Aroma karakteristike** do të thotë aromë dhe shije e lehtë që hetohet, përveç të duhanit, që është rezultat i aditivëve ose kombinimeve të aditivëve, duke i përfshirë, por duke mos u kufizuar në, aromën e pemëve, erëzave, bimëve, alkoolit, ëmbëlsirave, mentolit ose vanilës, e cila vërehet para ose gjatë kohës së konsumimit të prodhimit të duhanit.

59. **Materiet jo të duhanit gjatë grumbullimit të duhanit** janë pjesë të ndryshme të mbetura me origjinë organike dhe joorganike (kashtë, tekstil, pupla, dru, plastikë, qelq, gur, metal, insekte jo të gjalla dhe pjesë të tyre).

60. **Ekzemplari për analizë** është sasia e duhanit dhe prodhimit të duhanit të marrë për kryerjen e analizës.

61. **Mostrat e duhanit** janë ekzemplarë reprezentativë të duhanit sipas llojeve dhe klasave në pajtim me matjet për vlerësimin cilësor dhe sasior të duhanit.

Neni 4

Duhani, prodhimet e duhanit dhe prodhimet e ngjashme mund të prodhohen, grumbullohen, përpunohen, evidentohen dhe vihen në qarkullim në pajtim me dispozitat e këtij ligji.

Për çdo gjë që nuk është rregulluar me këtë ligj vlejnë dispozitat e Ligjit për tregti, Ligjit për marrëdhënie obliguese dhe Ligjit doganor dhe ligjeve tjera me të cilat rregullohen marrëdhëniet në qarkullim.

Neni 5

Nocionet e përkufizuara në pajtim me nenin 3 të këtij ligji do të përdoren për caktimin e kompensimit që do të zbatohet te grupet e ndryshme të prodhimeve në pajtim me Ligjin për akciza.

Neni 6

Dispozitat e këtij ligji nuk kanë të bëjnë me pjesët e gjelbra të bimës së duhanit, duhanit të papërpunuar ose të përpunuar, prodhimet e duhanit dhe prodhimet e ngjashme të dedikuara për qëllimet mësimore shkencore (hulumtimet laboratorike, analizat, testimet, provat dhe eksperimentet), për manifestimet e panairit, dhe për ekspozitat tregtare.

II. PRODHIMI I DUHANIT

Neni 7

Prodhuesit e duhanit në kuptim të këtij ligji janë bartësit e ekonomisë bujqësore që janë të evidentuar në Regjistrin Unik të Ekonomive Bujqësore (në tekstin e

mëtejmë: RUEB) dhe kanë marrëveshje për prodhimin dhe grumbullimin e duhanit të lidhur me subjektin juridik të regjistruar për grumbullimin dhe përpunimin e duhanit (grumbullues).

Për prodhimin e duhanit për nevojat e institucioneve shkencore mësimore nga sfera e shkencave bioteknike nuk lidhet marrëveshje.

Në rast të ndryshimit të të dhënave të paraqitura paraprakisht në RUEB, prodhuesi ka për detyrë para lidhjes së marrëveshjes për prodhimin e duhanit, t'i rinovojë të dhënat, në pajtim me Ligjin për bujqësi dhe zhvillim rural.

Neni 8

Grumbulluesi me lidhjen e marrëveshjes nga neni 7 paragrafi 1 të këtij ligji, ka për detyrë menjëherë, në formë elektronike t'i fus të dhënat e nevojshme nga paragrafi 5 të këtij neni për prodhimin e kontraktuar të duhanit në sistemin elektronik nga neni 10 të këtij ligji.

Me futjen e të dhënave nga paragrafi 1 i këtij neni paraqitet prodhimi i kontraktuar i duhanit nga rekolta rrjedhëse në sistemin elektronik nga neni 10 i këtij ligji.

Grumbulluesi ka për detyrë pas përfundimit të afatit të fundit nga lidhja e marrëveshjeve, te njësia rajonale e Ministrisë së Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave përgjegjëse për fushën e prodhimit, në afat prej 10 ditësh pune, të dorëzojë listë të të gjitha marrëveshjeve të lidhura në formë elektronike dhe nga një ekzemplar të çdo marrëveshjeje të lidhur. Grumbulluesi e ka për detyrë të paraqes në sistemin elektronik nga neni 10 i këtij ligji çfarëdo ndryshimesh në prodhimin e kontraktuar të ulët, përkatësisht ndryshimin e tërësishëm ose të pjesshëm të parcelave të paraqitura të kadastrës si dhe korrigjimin përkatës në sasitë e kontraktuara të duhanit deri në fund të korrikut në vitin rrjedhës.

Llojin e të dhënave nga neni 7 paragrafi 3 të këtij ligji dhe paragrafi 3 të këtij neni, mënyrën e regjistrimit, ndryshimin, shlyerjen, dokumentacionin e nevojshëm shoqërues për regjistrim, mënyrën e menaxhimit, përdorimin, publikimin dhe ruajtjen e të dhënave nga sistemi i nenit 10 të këtij ligji i përcakton ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave.

Neni 9

Institucionet shkencore mësimore nga neni 7 paragrafi 2 të këtij ligji sasinë e prodhuar të duhanit mund t'ua japin për shitje grumbulluesve të regjistruar të duhanit me marrëveshje të ndërsjellë, ndërsa mjetet e realizuara të jenë të ardhura të institucioneve shkencore mësimore nga sfera e shkencave bioteknike.

Institucionet shkencore-mësimore nga sfera e shkencave bioteknike e paraqesin prodhimin, sipërfaqet, llojet e duhanit, prodhimin e pritur të farës së duhanit dhe duhanin e papërpunuar te Ministria e Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave.

Institucionet shkencore mësimore nga sfera e shkencave bioteknike paraqitjen e prodhimit, sipërfaqet, llojet e duhanit dhe prodhimin e pritur të farës së duhanit e kryejnë në pajtim me Ligjin për material faror dhe për mbëltim.

Institucionet shkencore mësimore nga sfera e shkencave bioteknike prodhimin, sipërfaqet, llojet e duhanit dhe prodhimin e pritur të duhanit të papërpunuar e kryejnë me paraqitjen e prodhimit më së voni deri më 30 qershor në vitin rrjedhës.

Formën dhe përmbajtjen e formularit të fletëparaqitjes, si dhe mënyrën e dorëzimit të fletëparaqitjes nga paragrafi 4 i këtij neni i përcakton ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave.

Neni 10

Ministria e Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave mban sistem informativ për evidencën e duhanit (në tekstin e mëtejmë: (SIED) për sipërfaqet dhe sasitë e paraqitura, të evidentuara, të kontraktuata dhe sasitë e grumbulluara të duhanit sipas prodhuesve, grumbulluesve, sipas llojeve dhe klasave të duhanit, sipas rekoltave të veçanta, si dhe përpunimin e të dhënave dhe analizave.

Standardet dhe kushtet teknike minimale që duhet t'i përmbushin pajisjen, harduerin dhe funksionalitetin e softuerit për sistemin elektronik nga paragrafi 1 i këtij neni, mënyrën e shfrytëzimit, mirëmbajtjen dhe plotësimin e sistemit elektornik i përcakton ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave.

Neni 11

Prodhuesit e duhanit kanë për detyrë të përdorin material të certifikuar faror nga grumbulluesit e duhanit, ndërsa të siguruar nga furnizuesi i regjistruar i materialit faror të duhanit në pajtim me Ligjin për material faror dhe për mbëltim.

Grumbulluesi i duhanit ka për detyrë të sigurojë material të certifikuar faror të duhanit nga furnizuesi i regjistruar i materialit faror të duhanit, në pajtim me Ligjin për material faror dhe për mbëltim, sipas sipërfaqeve të kontraktuara, në sasi më pak se 90 g./ha për duhanin oriental, 40 g./ha për duhanin gjysmëoriental dhe 20g./ha për llojet e të duhanit me gjethe të mëdha, ndërsa për farën e peletruar në sasi së paku 250 g./ha për duhanin oriental, 90 g./ha për duhanin gjysmëoriental dhe 40g./ha për llojet e duhanit me gjethe të mëdha.

Grumbulluesi i duhanit mund të sigurojë edhe rasatin e duhanit në mënyrë përkatëse të sipërfaqeve të kontraktuara me prodhuesit e duhanit. Grumbulluesi i duhanit me materialin faror të siguruar në pajtim me paragrafin 2 të këtij neni mund të organizojë prodhim të rasatit në mënyrë të pavarur ose në bashkëpunim me prodhuesin e regjistruar të rasatit të duhanit në pajtim me Ligjin për material faror dhe për mbëltim.

Grumbulluesi i duhanit për materialin e lëshuar faror të prodhuesve të duhanit u lëshon dokument me datën dhe nënshkrimin e nënshkruar nga palët kontraktuese në të cilat theksohen sasia, tipi dhe lloji i duhanit.

Për materialin e lëshuar faror dhe/ose rasatin, grumbulluesi i duhanit përpilon listë të prodhuesve.

Grumbulluesi i duhanit ka për detyrë që repromaterialin (materialin faror dhe prodhimet për mbrojtjen e bimëve në prodhimin e rasatit), t'ua sigurojë pa kompensim prodhuesve të duhanit, më së voni deri më 31 mars në vitin rrjedhës.

Neni 12

Prodhuesi i duhanit ka për detyrë, gjithë duhanin e prodhuar t'ia shes grumbulluesit të duhanit me të cilin ka lidhur marrëveshje me shkrim për prodhimin dhe grumbullimin e duhanit, ndërsa grumbulluesi i duhanit ka për detyrë ta grumbullojë atë, me kushtet e parapara me marrëveshjen.

Me përjashtim nga paragrafi 1 të këtij neni prodhuesi i duhanit mund t'ia shes duhanin grumbulluesit tjetër të duhanit nëse marrëveshja është ndërprerë me kushtet e parapara me këtë ligj.

III. MARRËVESHJA PËR PRODHIMIN DHE GRUMBULLIMIN E DUHANIT

Neni 13

Për prodhimin dhe grumbullimin e duhanit, prodhuesi i duhanit lidh marrëveshje me grumbulluesin e duhanit.

Për prodhimin dhe grumbullimin e duhanit për një vit të prodhimit, për sipërfaqen dhe prodhimin e njëjtë, prodhuesi i duhanit nuk mund të lidh marrëveshje me më tepër grumbullues të duhanit.

Grumbulluesi i duhanit ka për detyrë që përmbajtjen e marrëveshjes publikisht ta publikojë më së voni deri më 28 shkurt në vitin rrjedhës në tabelën e shpalljes në selinë e grumbulluesit të duhanit dhe në faqen lokale të internetit të blerësit nëse kjo ekziston.

Grumbulluesi i duhanit ka për detyrë që përmbajtjen e marrëveshjes ta dorëzojë te asociacioni më i lartë i prodhuesve të duhanit të cilët e publikojnë në tabelën e vet të shpalljes dhe në faqen e vet të internetit nëse ajo ekziston.

Neni 14

Marrëveshja nga neni 13 paragrafi 1 të këtij ligji lidhet në formë me shkrim.

Para lidhjes së marrëveshjes, grumbulluesi i duhanit ka për detyrë të kërkojë mendim me shkrim për përmbajtjen e marrëveshjes nga asociacioni më i lartë i prodhuesve të duhanit, më së voni deri më 20 shkurt në vitin rrjedhës.

Asociacioni më i lartë i prodhuesve të duhanit ka për detyrë të dorëzojë mendim te grumbulluesi i duhanit në afat prej pesë ditësh nga dita e pranimit të përmbajtjes së marrëveshjes.

Nëse asociacioni më i lartë i prodhuesve të duhanit nuk prononcohet në afatin nga paragrafi 3 i këtij neni, do të konsiderohet se nuk ka vërejtje për përmbajtjen e marrëveshjes.

Grumbulluesi i duhanit nuk guxon të lidh marrëveshje për sasitë e duhanit për të cilat prodhuesi i duhanit ka lidhur marrëveshje me grumbulluesin tjetër të duhanit për një vit të prodhimit, për sipërfaqen dhe prodhimin e njëjtë, përveç në rastet e parapara me nenin 12 paragrafi 2 të këtij ligji.

Grumbulluesi nuk guxon të lidh marrëveshje për sasitë e duhanit për të cilat prodhuesi ka lidhur marrëveshje me grumbulluesin tjetër për një vit të prodhimit dhe një prodhim të njëjtë.

Grumbulluesi lidh marrëveshje me prodhuesin për një ose më tepër lloje të duhanit.

Marrëveshja nga paragrafi 1 i këtij neni lidhet më së voni deri më 31 mars në vitin rrjedhës.

Në marrëveshje nga paragrafi 1 i këtij neni në mënyrë përkatëse zbatohen dispozitat e Ligjit për marrëdhënie obliguese nëse nuk përcaktohet ndryshe me këtë ligj.

Nëse për grumbulluesin e duhanit me të cilin është lidhur marrëveshja për grumbullim është hapur procedurë për falimentim, procedurë për likuidim, është shlyer nga regjistri i grumbulluesve të duhanit ose nuk ka siguruar mjete për grumbullimin e duhanit në pajtim me këtë ligj, prodhuesi i duhanit mund të lidh marrëveshje të re me grumbulluesin tjetër të duhanit pas skadimit të afatit nga paragrafi 7 i këtij neni.

Neni 15

Marrëveshja për prodhimin dhe grumbullimin e duhanit (në tekstin e mëtejmë: marrëveshja) veçanërisht përmban:

- të dhënat për palët kontraktuese,
- lëndën e marrëveshjes (të dhënat për tipin dhe llojin e duhanit, sipërfaqen dhe sasinë sipas parceleve të kadastrës),
- çmimin e blerjes së duhanit sipas klasave,
- kohëzgjatjen e marrëveshjes,
- mundësinë për grumbullimin e tepricës së prodhimit të sipërfaqeve kontraktuese më tepër se sasia e theksuar në marrëveshje,
- të drejtat dhe obligimet e palëve kontraktuese,
- obligimi për pagesën e kompensimit për organizimin dhe përfaqësimin e përfaqësuesit të asociacionit më të lartë të prodhuesve të duhanit gjatë grumbullimit të asociacionit më të lartë të prodhuesve të duhanit, - mënyrën dhe afatin e pagesës së duhanit të grumbulluar,
- dispozitat për ndërprerjen e njëanshme të marrëveshjes,
- dispozitat për bartjen eventuale të marrëveshjes subjektit tjetër,
- dispozitat për sigurimin eventual dhe pagesën e rasatit të duhanit në pajtim me nenin 11 paragrafi 4 të këtij ligji,
- vendin dhe kohën e lidhjes së marrëveshjes,
- lartësinë e avancës, mënyrën e dhënies së avancës dhe afatin për kthimin e avancës në rastin nga neni 16 i këtij ligji,
- mbrojtjen e rasatit të duhanit nga sëmundjet, dëmtuesit dhe barojat, në pajtim me nenin 11 paragrafi 7 të këtij ligji dhe në pajtim me rregullat për praktikën e mirë bujqësore dhe
- mbrojtjen e duhanit në livadhe nga sëmundjet, dëmtuesit dhe barojat në pajtim me rregullat për praktikën e mirë bujqësore.

Neni 16

Për prodhimin e kontraktuar nga rekolta rrjedhëse, prodhuesit të duhanit i jepet avancë nga grumbulluesi i duhanit i cili mund të jetë në repromateriale, makina bujqësore dhe mjete tjera dhe pajisje dhe/ose mjete financiare.

Lartësia e avancës për prodhimin e kontraktuar nga rekolta rrjedhëse nuk mund të jetë më e ulët se 15% të vlerës së sasisë së duhanit të mbjellë nga duhani i kontraktuar për grumbullim, të llogaritur sipas çmimit mesatar të blerjes për tipin e kontraktuar të arritur në tri vitet e fundit në nivel të shtetit. Avanca nga paragrafi 1 i këtij neni llogaritet dhe refuzohet gjatë pagesës së duhanit të grumbulluar.

Nëse ndodh ndërprerja e marrëveshjes në pajtim me këtë ligj, prodhuesi i cili ka pranuar avancë e ka për detyrë atë t'ia kthejë grumbulluesit në kundërvlerën përkatëse në afatin e përcaktuar me marrëveshje.

Neni 17

Marrëveshja lidhet për rekoltën vjetore, ndërsa mund të lidhet edhe për më shumë vite të prodhimit.

Nëse marrëveshja është lidhur për më tepër vite të prodhimit, të drejtat, obligimet dhe çështjet tjera rregullohen me avancë të marrëveshjes për çdo vit të prodhimit.

Neni 18

Në marrëveshjen për prodhimin dhe grumbullimin e duhanit mund të bëhen ndryshime dhe plotësime me lidhjen e aneksit të marrëveshjes.

Ndryshimet dhe plotësimet e marrëveshjes nga paragrafi 1 i këtij neni mund të bëhen veçanërisht nëse ndodhin ndryshime në lëndën e marrëveshjes për shkak të mënjanimit të rrethanave të sapondodhura në prodhimin dhe grumbullimin e duhanit, për shkak të mënjanimit të gabimeve në të dhënat e marrëveshjes dhe shkaqet e tjera të paparapara, përkatësisht rrethanat.

Aneksi i marrëveshjes nga paragrafi 1 i këtij neni lidhet në mënyrën dhe formën e njëjtë si edhe marrëveshja themelore.

Neni 19

Në rast të vdekjes, sëmundjes, mungesës afatgjate, vendimit të plotfuqishëm gjyqësor, marrëveshjes për ndarjen fizike ose shlyerjen e prodhuesit nga regjistri i unik i ekonomive bujqësore, kur prodhuesi i duhanit objektivisht nuk mund ta organizojë dhe kryejë prodhimin e duhanit, marrëveshja për prodhimin dhe grumbullimin e duhanit mund të bartet.

Në rast kur mbi grumbulluesin e duhanit është hapur procedurë për falimentim, procedurë për likuidim, është shlyer nga regjistri i grumbulluesve të duhanit ose nuk ka siguruar mjete për grumbullimin e duhanit në pajtim me këtë ligj, prodhuesi i duhanit mund t'ia bart marrëveshjen grumbulluesit tjetër të duhanit.

Në rastet nga paragrafi 1 i këtij neni në marrëveshjen për prodhimin dhe grumbullimin e duhanit bëhet ndryshimi i faqes së prodhuesit të duhanit dhe të drejtat dhe obligimet e marrëveshjes i barten anëtarit tjetër të familjes së prodhuesit të duhanit.

Në rastet nga paragrafi 2 i këtij neni në marrëveshjen për prodhimin dhe grumbullimin e duhanit bëhet ndryshimi i faqes së grumbulluesit të duhanit dhe të drejtat dhe obligimet e marrëveshjes i barten grumbulluesit tjetër të duhanit.

Neni 20

Bartja e marrëveshjes për prodhimin dhe grumbullimin e duhanit palës së prodhuesit të duhanit dhe grumbulluesit të duhanit është e mundur nëse bëhet në pajtim me Ligjin për marrëdhënie obliguese.

Neni 21

Bartja e marrëveshjes për prodhimin dhe grumbullimin e duhanit evidentohet në sistemin elektronik nga neni 10 i këtij ligji.

Neni 22

Bartja e marrëveshjes e bërë nga prodhuesi i duhanit dhe grumbulluesi i duhanit është e vlefshme, nëse me të pajtohet pala që mbetet në marrëveshje.

Nëse ekzistojnë më tepër trashëgimtarë juridikë bartja e marrëveshjes lidhet sipas marrëveshjes së bashkëngjitur paraprakisht nga trashëgimtarët juridikë.

Pëlqimi për bartjen e marrëveshjes është e vlefshme, nëse është dhënë në formë me shkrim dhe është verifikuar në noter nga ana e trashëgimtarit juridik ose trashëgimtarëve.

Neni 23

Marrëveshja për prodhimin dhe grumbullimin e duhanit ndërpritet me:

- përmbushjen e marrëveshjes,
- skadimin e kohës për të cilën është lidhur,
- marrëveshje ndërmjet palëve kontraktuese,
- hapjen e procedurës së falimentimit ose procedurës së likuiditetit të grumbulluesit të duhanit,
- shlyerjen e grumbulluesit të duhanit nga regjistri i grumbulluesve,
- ndërprerjen e njëanshme dhe
- fuqinë e ligjit.

Neni 24

Prodhuesi i duhanit dhe grumbulluesi i duhanit mund në mënyrë të njëanshme ta ndërpresin marrëveshjen me kushtet dhe në mënyrën e përcaktuar në të me afatin e skadimit prej shtatë ditësh.

Prodhuesi i duhanit në mënyrë të njëanshme mund ta ndërpresë marrëveshjen edhe nëse grumbulluesi i duhanit nuk ka siguruar mjete për grumbullimin e duhanit në pajtim me këtë ligj.

Në rastin nga paragrafi 2 i këtij neni Inspektorati Shtetëror i Bujqësisë dorëzon njoftim me shkrim te asociacioni më i lartë i prodhuesve të duhanit.

Asociacioni më i lartë i prodhuesve të duhanit jep njoftim publik me të cilin prodhuesit e duhanit do të njoftohen për situatën e sapokrijuar.

Grumbulluesi i duhanit i cili i ka marrë marrëveshjet ka për detyrë që të dhënat për ndërprerjen e marrëveshjes dhe lidhjen e marrëveshjes së re t'i fut në SIED.

Neni 25

Dëmi i shkaktuar eventual në rast të ndërprerjes së njëanshme të marrëveshjes kompensohet sipas rregullave të përgjithshme për përgjegjësinë e dëmit.

IV. REGJISTRI I GRUMBULLUESVE, GRUMBULLIMI DHE PËRPUNIMI I DUHANIT

Neni 26

Grumbullimin dhe përpunimin e duhanit mund ta kryejnë shoqëritë tregtare (në tekstin e mëtejmë: grumbulluesit e duhanit) veprimtaria e së cilës prioritare është tregtia me shumicë me duhanin e papërpunuar dhe/ose prodhimin e prodhimeve të duhanit, që janë të regjistruar në Regjistrin e grumbulluesve të duhanit që e mban Ministria e Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave.

Regjistri i grumbulluesve të duhanit mbahet në formë elektronike.

Grumbulluesit e duhanit kanë për detyrë në Ministrinë e Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave pa prolongim ta paraqesin çdo ndryshim të emrit, adresës, selisë ose veprimtarisë dhe të dorëzojnë kërkesë për të bërë inspektimin e ndryshimit të sapondodhur me provë nga Regjistri Qendror i Republikës së Maqedonisë për ndryshimin e bërë.

Personi i autorizuar zyrtar nga Ministria e Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave i cili e mban procedurën për regjistrim në regjistrin e grumbulluesve të duhanit ka për detyrë në afat prej tri ditësh nga dita e pranimit të kërkesës nga paragrafi 3 i këtij neni me detyrë zyrtare të parashtrojë kërkesë për sigurimin e provës nga Regjistri Qendror i Republikës së Maqedonisë dhe të dorëzojë kërkesë te Inspektorati Shtetëror i Bujqësisë të bëjë këqyrje në ndryshimin e sapondodhur.

Personi i autorizuar zyrtar nga Regjistri Qendror i Republikës së Maqedonisë ka për detyrë në afat prej tri ditësh nga dita e pranimit të kërkesës nga paragrafi 4 i këtij neni ta dorëzojë provën e kërkuar te Ministria e Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave.

Inspektori i Inspektoratit Shtetëror të Bujqësisë ka për detyrë në afat prej 15 ditësh nga dita e pranimit të kërkesës për kryerjen e inspektimit nga paragrafi 4 i këtij neni të kryejë inspektim dhe të dorëzojë procesverbal te Ministria e Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave.

Ministria e Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave në afat prej 30 ditësh nga dita e pranimit të kërkesës nga paragrafi 3 i këtij neni miraton aktvendim për regjistrimin e ndryshimeve në regjistrin e grumbulluesve, përkatësisht aktvendim për refuzimin e kërkesës.

Lista e grumbulluesve nga Regjistri i grumbulluesve të duhanit publikohet në faqen e internetit të Ministrisë së Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave.

Kundër aktvendimit të Ministrisë së Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave për refuzimin e kërkesës nga paragrafi 7 i këtij neni, kërkuesi ka të drejtë ankese në afat prej 15 ditësh nga dita e pranimit të aktvendimit në Komisionin Shtetëror për Vendimmarrje në Procedurë Administrative dhe Procedurë të Marrëdhënies së Punës në Shkallë të Dytë.

Përmbajtjen dhe mënyrën e mbajtjes së regjistrit të grumbulluesve të duhanit e përcakton ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave.

Neni 27

Personi juridik i cili regjistrohet në regjistrin e grumbulluesve të duhanit duhet të disponojë me:

- hapësirën për grumbullimin në pronësi ose me marrëveshjen për qira prej së paku tri vjet,
- hapësirat për vendosjen e duhanit të grumbulluar dhe hapësirat për përpunimin industrial të duhanit në pronësi ose me marrëveshje për qira nga së paku tri vjet,
- pajisjen përkatëse për përpunimin industrial të duhanit në pronësi ose me marrëveshje për qira nga së paku tri vjet,
- hapësirën përkatëse për vendosjen e duhanit të përpunuar në pronësi ose me marrëveshjen për qira prej së paku tri vjet,
- personat e punësuar: së paku një person me arsim të lartë nga sfera e bioteknologjisë bimore (lavërtari, prodhim dhe përpunim i duhanit ose përpunim i prodhimeve bimore bujqësore) dhe së paku një person me arsim të mesëm në kohë të pacaktuar të punës, nga sfera e bioteknologjisë bimore si dhe nga sfera e prodhimit dhe përpunimit të duhanit,
- plan biznesi në të cilin do të përmbahen të dhënat dhe llogaritjet për sipërfaqet dhe sasitë e planifikuara të duhanit në vitin e parë të prodhimit, me arsyetimin për sigurimin e kushteve të përcaktuara me këtë ligj, si dhe kushtet nga alinetë 1, 2, 3 dhe 4 të këtij neni dhe
- dokumentin financiar për mjetet e siguruara për së paku gjysmën e sasisë së planifikuar të duhanit për rekoltën e parë të prodhimit në lartësinë e çmimit mesatar të blerjes për kilogram në nivel të shtetit nga tri rekoltat e kaluara për llojet përkatëse të duhanit.

Neni 28

Personi juridik për regjistrim në regjistrin e grumbulluesve të duhanit në pajtim me nenin 27 të këtij ligji duhet të parashtrojë kërkesë në Ministrinë e Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave në dokumentacionin në vijim:

- aktzotërim ose marrëveshje për qiramarrje për hapësirën për grumbullim;
- aktzotërim ose marrëveshje për qiramarrje prej së paku tre vitesh, për hapësirat e dedikuara për vendosje, ruajtje dhe përpunim industrial të duhanit, si dhe hapësirat përkatëse për vendosje të duhanit të përpunuar;
- dëshmi se disponon me pajisje për grumbullim dhe përpunim industrial të duhanit;
- gjendja rrjedhëse nga Regjistri qendror të Republikës së Maqedonisë për kryerje të veprimtarisë prioritare tregti me shumicë me duhan të papërpunuar;
- formular M1/M2 për personat e punësuar nga Agjencia e punësimit si dëshmi se ka të punësuar së paku një person me arsim të lartë dhe së paku një person me arsim të mesëm;
- dokument se ka punësuar së paku një person me arsim të lartë nga sfera e bioteknologjisë bimore (lavërtari, prodhim dhe përpunim të duhanit - prodhime bimore) dhe së paku një person me arsim të mesëm nga sfera e bioteknologjisë bimore si dhe nga sfera e prodhimit dhe përpunimit të duhanit; - vërtetim i lëshuar nga Regjistri qendror i Republikës së Maqedonisë se nuk është hapur procedurë për likuidim ose procedurë falimentimi dhe
- plan biznesi në pajtim me nenin 27 paragrafi 1 alineja 6 e këtij ligji dhe deklaratë e personit përgjegjës në personin juridik të verifikuar në noter se do t'i grumbullojë sasitë e duhanit që planifikon t'i kontraktojë.

Personi i autorizuar zyrtar nga Ministria e Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave i cili e udhëheq procedurën për regjistrim në regjistrin e grumbulluesve të duhanit është i detyruar që në afat prej tri ditësh nga dita e pranimit të kërkesës nga paragrafi 1 i këtij neni sipas detyrës zyrtare të parashtrojë kërkesë për mbledhje të dokumenteve nga paragrafi 1 alinetë 3 dhe 6 të këtij neni nga organi publik kompetent, e që janë të nevojshëm për dëshmim të përmbushjes së kushteve nga neni 27 i këtij ligji.

Personi i autorizuar përgjegjës nga organi publik kompetent nga i cili janë kërkuar dokumentet nga paragrafi 2 i këtij neni është i detyruar që t'i dorëzojë dokumentet e kërkuara prej tri ditësh nga dita e pranimit të kërkesës.

Inspektori nga Inspektorati Shtetëror i Bujqësisë është i detyruar që në afat prej 15 ditësh nga dita e pranimit të kërkesës nga paragrafi 2 i këtij neni të kryejë këqyrje dhe të dorëzojë procesverbal në Ministrinë e Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave.

Ministria e Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave në bazë të procesverbalit nga paragrafi 4 i këtij neni dhe dokumentacionit të dorëzuar paraprakisht nga paragrafi 1 i këtij neni miraton aktvendim për regjistrim në regjistrin e grumbulluesve të duhanit, përkatësisht

aktvendim për refuzimin e kërkesës për regjistrim në afat prej 30 ditësh nga dita e pranimit të kërkesës. Kundër aktvendimit të Ministrisë së Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave për refuzim të kërkesës nga paragrafi 4 i këtij neni kërkuesi ka të drejtë të ankesës në afat prej 15 ditësh nga dita e pranimit të aktvendimit në Komisionin Shtetëror për Vendimmarrje në Procedurë Administrative dhe Procedurë nga Marrëdhënia e Punës në Shkallë të Dytë.

Formën dhe përmbajtjen e kërkesës nga paragrafi 1 i këtij neni, si dhe dokumentacionin e nevojshëm të këtij neni e përcakton ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave.

Neni 29

Grumbulluesi i duhanit i regjistruar në Regjistrin e grumbulluesve të duhanit përveç kushteve të parapara nga neni 27 paragrafi 1 alinetë 1, 2, 3, 4 dhe 5 të këtij ligji për lidhje të marrëveshjes për prodhim dhe grumbullim të duhanit për rekoltën rrjedhëse duhet të sigurojë edhe:

- dëshmi për material të siguruar faror për sipërfaqe të kontraktuara të duhanit në pajtim me nenin 11 paragrafi 2 i këtij ligji dhe në pajtim me Ligjin për material faror dhe të mbëltuar dhe

- raport për detyrimet e paguara financiare për duhanin e grumbulluar nga rekolta paraprake dhe detyrimet e shlyera në pajtim me nenin 37 të këtij ligji në Ministrinë e Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave deri më 15 mars në vitin rrjedhës.

Ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave më afërsisht i përcakton kushtet nga neni 27 paragrafi 1 dhe nga paragrafi 1 i këtij neni.

Neni 30

Grumbulluesi i duhanit është i detyruar që para grumbullimit të duhanit nga rekolta rrjedhëse, e më së voni deri më 1 nëntor t'i paraqesë në Ministrinë e Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave dhe në Inspektoratin Shtetëror të Bujqësisë dhe t'i fusë në lokacionet SIED në të gjitha hapësirat për grumbullim në të cilat do të kryhet grumbullimi i duhanit për kryerje të këqyrjes për përmbushje të kushteve në pajtim me këtë ligj.

Grumbulluesi i duhanit me përjashtim nga paragrafi 1 i këtij neni mund në mënyrë plotësuese të paraqesë hapësira për grumbullim në raste kur dikush nga grumbulluesit e duhanit nuk ka mundësi ta grumbullojë prodhimin e kontraktuar në pajtim me këtë ligj.

Grumbulluesi i duhanit është i detyruar që të hapë hapësira për grumbullim në vendbanimet ku ka kontraktuar prodhim mbi 100 tonë duhan.

Neni 31

Grumbulluesi i duhanit është i detyruar që para fillimit të grumbullimit të duhanit të sigurojë dokument financiar për mjete të siguruara për sasinë e plotë të kontraktuar nga rekolta rrjedhëse në lartësi të çmimit grumbullues mesatar për kilogram në nivel të shtetit nga tri rekoltat e kaluara për tipa përkatëse të duhanit.

Me dokumentin financiar grumbulluesi i duhanit është i detyruar që të sigurojë dinamikë të prurjeve të mjeteve gjatë grumbullimit të duhanit, përkatësisht ato mund të jenë:

- mjete financiare në xhirollogari të veçantë dedikuese dhe deklaratë nga personi përgjegjës të grumbulluesit të dhënë nën përgjegjësi materiale dhe penale të verifikuar te noteri se sasinë e plotë kontraktuese të duhanit do t'ua paguajë prodhuesve të duhanit dhe se mjetet nga llogaria me dedikim veçanërisht do të shfrytëzohen për pagesë të duhanit të kontraktuar ose

- mjete financiare të dedikuara ekskluzivisht për grumbullim të sasisë së plotë të kontraktuar të duhanit në bazë të marrëveshjeve për kredi nga banka me dinamikë të prurjeve në pajtim me dinamikën e grumbullimit të duhanit dhe deklaratë nga personi përgjegjës të grumbulluesit të dhënë nën përgjegjësi materiale dhe penale se mjetet financiare të miratuara me marrëveshjen për kredi janë të besueshëm dhe veçanërisht do të dedikohen për pagesë të duhanit të grumbulluar.

Për mjetet e siguruara dhe dinamikën e prurjeve në pajtim me paragrafin 2 të këtij neni grumbulluesi i duhanit është i detyruar që më së voni pesë ditë pune para fillimit të grumbullimit të duhanit me shkrim t'i njoftojë Inspektoratin shtetëror të bujqësisë dhe Ministrinë e Bujqësisë,Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave.

Nëse grumbulluesi i duhanit merr duhan nga prodhuesit e duhanit që kanë lidhur kontratë paraprakisht me grumbullues të duhanit që është fshirë nga regjistri i grumbulluesve të duhanit është i detyruar që të sigurojë mjete financiare plotësuese në pajtim me paragrafët 1 dhe 2 të këtij neni për sasi të planifikuar plotësuese të duhanit para fillimit të grumbullimit të sasive të planifikuara plotësuese të duhanit para fillimit të grumbullimit të sasive plotësuese të duhanit.

Për mjetet e siguruara në pajtim me paragrafin 4 të këtij neni grumbulluesi i duhanit është i detyruar më së voni pesë ditë pune para fillimit të grumbullimit të duhanit me shkrim t'i njoftojë Inspektoratin shtetëror të bujqësisë dhe Ministrinë e Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave.

Inspektori shtetëror i bujqësisë kryen kontroll të sigurisë së shumës së përgjithshme të mjeteve financiare nga paragrafët 1 dhe 2 të këtij neni dhe përpilon procesverbal për kontroll të kryer.

Të dhënat nga procesverbali nga paragrafi 6 i këtij neni inspektori shtetëror i bujqësisë i fut në sistem elektronik nga neni 10 i këtij ligji.

Grumbulluesi i duhanit mjetet nga paragrafi 1 i këtij neni i mban në llogari të veçantë për pagesë të duhanit të grumbulluar, ndërsa shumën e mjeteve të paguara dhe shumën për avancat dhe kompensimet e paguara për organizimin dhe përfaqësimin e përfaqësuesit të asociacionit më të lartë të prodhuesve të duhanit i fut në sistemin elektronik nga neni 10 i këtij ligji.

Për marrje autorizimit, asociacioni më i madh i prodhuesve të duhanit nga paragrafi 8 i këtij neni dorëzon kërkesë për marrje të autorizimit së paku 60 ditë para fillimit të grumbullimit në Ministrinë e Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave.

Asociacionin më të lartë të prodhuesve të duhanit nga paragrafi 9 i këtij neni e autorizon ministri nëse i përmbush kushtet në vijim:

- të jetë i regjistruar në pajtim me Ligjin për shoqëri dhe fondacione;

- në përbërjen e tij të bashkojë së paku dy shoqëri të prodhuesve të duhanit në të cilat janë përfshirë së paku 30% të numrit të përgjithshëm të prodhuesve të evidentuar të duhanit në SIED dhe listë e dorëzuar me emër dhe mbiemër, adresë dhe NRID të prodhuesit të duhanit dhe

- prodhuesi i duhanit të jetë anëtar vetëm i një shoqërie.

Ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave në bazë të kërkesës së parashtruar nga paragrafi 9 i këtij neni dhe dokumentacionit të dorëzuar për përmbushje të kushteve nga paragrafi 10 i këtij neni në afat prej 30 ditësh miraton aktvendim për autorizim.

Neni 32

Inspektorati shtetëror i bujqësisë te grumbulluesit e regjistruar kryen këqyrje të përmbushjes së kushteve nga neni 29 i këtij ligji, detyrimisht para fillimit të grumbullimit të duhanit nga rekolta rrjedhëse.

Procesverbali për këqyrjen e kryer nga neni 31 paragrafi 6 i këtij ligji dorëzohet në Ministrinë e Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave.

Neni 33

Ministria e Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave në bazë të procesverbalit nga Inspektorati Shtetëror i Bujqësisë me aktvendim e fshin grumbulluesin e regjistruar nga Regjistri nga neni 26 i këtij ligji në rastet në vijim:

- me kërkesë me shkrim nga organi drejtues i grumbulluesit të regjistruar;

- gjatë hapjes së procedurës së falimentimit ose procedurës së likuidimit

-nëse konstatohet se grumbulluesi ka dhënë të dhëna të pasakta gjatë regjistrimit në regjistrin;

- nuk i hap pikat e miratuara të grumbullimit;

- kryen grumbullim të duhanit në kundërshtim me dispozitat e këtij ligji;

- nuk siguron material të certifikuar faror në pajtim me këtë ligj;

- nuk kryen vlerësim në pajtim me Rregulloren për matës dhe metoda për vlerësim cilësor dhe sasior të duhanit të papërpunuar;

- nuk siguron mjete financiare në pajtim me nenin 31 të këtij ligji dhe

- kur do të pushojë së përmbushuri së paku një prej kushteve nga neni 28 i këtij ligji.

Kundër aktvendimit nga paragrafi 2 i këtij neni mund të paraqitet ankesë në afat prej 15 ditësh nga dita e marrjes në Komisionin Shtetëror për Vendimmarrje në Procedurë Administrative dhe Procedurë nga Marrëdhënia e Punës në Shkallë të Dytë.

Ankesa nuk e prolongon zbatimin e aktvendimit.

Pas plotfuqishmërisë së aktvendimit nga paragrafi 2 i këtij neni grumbulluesi fshihet nga Regjistri i grumbulluesve të duhanit.

Neni 34

Grumbullimi i duhanit i prodhuar në vitin rrjedhës fillon në të gjitha pikat e grumbullimit që janë paraqitur në pajtim me nenin 30 paragrafi 1 dhe paragrafi 2 i këtij ligji, më së voni nga 15 dhjetor në vitin rrjedhës të prodhimit dhe përfundon më së voni deri më 28 shkurt në vitin e ardhshëm.

Grumbulluesi i duhanit përcakton plan për dinamikë të sasive të planifikuara për grumbullim të duhanit nga rekolta rrjedhëse sipas rajoneve dhe sipas prodhuesve para fillimit të grumbullimit dhe duhet t'i përmbahet të njëjtit.

Planin për grumbullim nga paragrafi 2 i këtij neni grumbulluesi i duhanit e dorëzon në Inspektoratin shtetëror të bujqësisë dhe asociacionin më të lartë të prodhuesve të duhanit më së voni pesë ditë para fillimit të grumbullimit.

Grumbulluesi i duhanit është i detyruar që, në periudhë kohore reale, t'i njoftojë me shkrim prodhuesit e duhanit me të cilat ka lidhur marrëveshje, për ditët e marrjes së duhanit, para fillimit të planifikuar të grumbullimit në kuadër të afatit nga paragrafi 1 i këtij neni.

Nëse duhani nuk mund të merret në afatin e planifikuar, i njëjti merret në 10 ditët e ardhshme.

Prodhuesi i duhanit është i detyruar që ta dorëzojë duhanin në ditën sipas njoftimit të dorëzuar nga grumbulluesi i duhanit në pajtim me paragrafin 2 të këtij neni, e nëse është penguar ta dorëzojë duhanin në terminin e caktuar, grumbulluesi i duhanit i cakton termin tjetër.

Neni 35

Grumbullimi i duhanit bëhet sipas matësve dhe metodave për vlerësim cilësor dhe sasior të duhanit, të cilat i përcakton ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave.

Neni 36

Grumbulluesi i duhanit është i detyruar që para fillimit të grumbullimit të duhanit në hapësirat për grumbullim të vendosë mostra të verifikuara të duhanit sipas tipave dhe klasave në pajtim me matësit nga neni 35 i këtij ligji.

Ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave me aktvendim formon komision për verifikim të mostrave nga paragrafi 1 i këtij neni të përbërë prej pesë anëtarësh dhe atë dy përfaqësues të Ministrisë së Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave dhe nga një përfaqësues të grumbulluesve të duhanit, nga asociacioni më i lartë i prodhuesve të duhanit dhe Inspektorati shtetëror i bujqësisë.

Grumbulluesit e duhanit në komisionin nga paragrafi 2 i këtij neni dorëzojnë njoftim për numrin e hapësirave për grumbullim të duhanit, numrin e mostrave sipas tipave të duhanit si dhe numrin e peshoreve për grumbullim të duhanit.

Komisioni nga paragrafi 2 i këtij neni në bazë të të dhënave të paraqitura nga ana e grumbulluesve të duhanit në pajtim me paragrafin 3 të këtij neni, përpunon skemë për përpunimin e mostrës së veçantë dhe dorëzon njoftim me pasqyrë për numrin e përgjithshëm të të dhënave nga paragrafi 3 i këtij neni në institucionin e autorizuar nga paragrafi 5 i këtij neni.

Për organizim, përgatitje dhe verifikim me nënshkrim dhe vulë të mostrave nga paragrafi 1 dhe paragrafi 15 të këtij neni ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave autorizon institucion mësimor-shkencor të arsimit të lartë nga sfera e prodhimit të duhanit pas procedurës së zbatuar paraprake për autorizim.

Institucionin mësimor-shkencor të arsimit të lartë nga paragrafi 5 i këtij neni e autorizon ministri nëse i përmbush kushtet në vijim:

- ka të punësuar së paku dy persona me arsim të lartë, me titull shkencorë nga sfera e shkencave bujqësore, me së paku dy vjet përvojë pune në sferën e prodhimit të duhanit dhe

- disponon me hapësirat përkatëse (për pranim, kontroll dhe verifikim, si dhe hapësira për ruajtje të mostrave të verifikuara deri në ditën e lëshimit) dhe pajisje të nevojshme (mjete teknike materiale) për realizimin e verifikimit. Për marrje të autorizimit, institucioni mësimor-shkencor i arsimit të lartë parashtron kërkesë për autorizim në Ministrinë e Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave dhe në shtojcë dorëzon dëshmi për plotësimin e kushteve të përcaktuara në paragrafin 6 të këtij neni.

Pas marrjes së kërkesës nga paragrafi 7 i këtij neni ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave në afat prej 15 ditësh e lëshon aktvendimin për autorizim të institucionit mësimor-shkencor të arsimit të lartë.

Formën dhe përmbajtjen e kërkesës nga paragrafi 7 i këtij neni, si dhe i përcakton ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave.

Aktvendimi për autorizim nga paragrafi 8 i këtij neni publikohet në "Gazetën zyrtare të Republikës së Maqedonisë".

Ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave me aktvendim do t'ia heqë autorizimin institucionit të autorizuar mësimor-shkencor të arsimit të lartë nga sfera e prodhimit të duhanit nëse konstaton se ka pushuar së përmbushuri kushtet e përcaktuara në paragrafin 6 të këtij neni.

Kundër aktvendimit nga paragrafi 11 i këtij neni, parashtruesi i kërkesës mund në afat prej 15 ditësh nga dita e pranimit të aktvendimit të parashtrojë ankesë në Komisionin Shtetëror për Vendimmarrje në Procedurë Administrative dhe Procedurë nga Marrëdhënia e Punës në Shkallë të Dytë. Institucioni i autorizuar mësimor-shkencor i arsimit të lartë nga sfera e prodhimit të duhanit në bazë të njoftimit të parashtruar nga ana e komisionit nga paragrafi 2 i këtij neni, kryen kontroll profesional të gjetheve të duhanit sipas llojeve dhe klasave nga rekolta rrjedhëse dhe siguron kushte në pajtim me paragrafin 6 alinetë 2 të këtij neni dhe mjetet teknike materiale për punën e komisionit.

Komisioni nga paragrafi 2 i këtij neni pas kontrollit të kryer nga ana e institucionit të autorizuar mësimor-shkencor të arsimit të lartë nga sfera e prodhimit të duhanit çdo mostër veçmas e verifikon me nënshkrim të secilit anëtar të komisionit

Mostrat nga paragrafi 1 i këtij neni doemos duhet të verifikohen dhe të vërtetohen, më së voni deri më 15 nëntor të Komisionit nga paragrafi 2 i këtij neni.

Me përjashtim të paragrafit 15 të këtij neni komisioni mund në mënyrë plotësuese të bëjë verifikim dhe vërtetim të mostrave për hapësirat e paraqitura plotësuese për grumbullim në pajtim me nenin 30 paragrafi 2 i këtij ligji.

Shpenzimet për organizim, përgatitje, verifikim dhe vërtetim të mostrave nga paragrafi 1 i këtij neni janë në barrë të grumbulluesit të duhanit dhe i paguan në llogarinë e të ardhurave personale të Ministrisë së Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave.

Për lartësinë e shpenzimeve nga paragrafi 17 i këtij neni ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave miraton aktvendim, me propozim të institucionit të autorizuar.

Raporti për verifikim të realizuar të mostrave të duhanit nga institucioni i autorizuar mësimor-shkencor nga sfera e prodhimit të duhanit si dhe përllogaritje të shpenzimeve në lidhje me punën nga paragrafi 13 i këtij neni i dorëzohet ministrit të Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave.

Në bazë të përllogaritjes së shpenzimeve nga paragrafi 19 i këtij neni Ministria e Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave arkëton mjete të institucionit të autorizuar mësimor-shkencor të arsimit të lartë nga sfera e prodhimit të duhanit nga llogaria nga paragrafi 17 i këtij neni.

Raportin për verifikimin e realizuar të mostrave nga duhani nga ana e institucionit të autorizuar ia dorëzon drejtorit të Inspektoratit shtetëror të bujqësisë.

Mostrat e verifikimit tërhiqen në ditën e njëjtë nga ana e të gjithë grumbulluesve të duhanit pas njoftimit paraprak me shkrim nga komisioni. Komisionit nga paragrafi 2 i këtij neni i takon kompensim në para në shumë nga një e treta e neto rrogës mesatare në Republikën e Maqedonisë, për të cilën Ministria e Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave miraton aktvendim.

Neni 37

Vlerësimin e duhanit e bën vlerësuesi i cili ka licencë për vlerësim të duhanit (licencë) të lëshuar nga Ministria e Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave në pajtim me nenet 46 dhe 47 të këtij ligji.

Vlerësuesi i cili ka licencë për vlerësim të duhanit, vlerësimin e bën në hapësirën e dedikuar për grumbullim të duhanit.

Vlerësuesi, vlerësimin e duhanit e bën publikisht në prezencë të prodhuesit të duhanit dhe përfaqësuesit të asociacionit më të lartë të prodhuesve të duhanit që ka licencë në pajtim me paragrafin 1 të këtij neni.

Asociacioni më i lartë i prodhuesve të duhanit është i detyruar që të sigurojë prezencë të vazhdueshme të përfaqësuesit të prodhuesve të duhanit gjatë vlerësimit të duhanit.

Përfaqësuesi i asociacionit më të lartë të prodhuesve të duhanit gjatë grumbullimit të duhanit nga paragrafi 3 i këtij neni ka të drejtë të kompensimit.

Kompensimi nga paragrafi 5 i këtij neni për organizimin dhe përfaqësimin e asociacionit më të lartë të prodhuesve të duhanit gjatë grumbullimit të duhanit është në barrë të prodhuesit, e përllogarit grumbulluesi gjatë pagesës së duhanit të grumbulluar dhe e arkëton në llogari të asociacionit më të lartë të prodhuesve të duhanit.

Lartësia e kompensimit nga paragrafi i kompensimit nga paragrafi 6 i këtij neni, në bazë të planit dhe programit të asociacionit më të lartë të prodhuesve të duhanit, e varësisht nga shpenzimet reale faktike për organizim dhe përfaqësim, e cakton asociacioni më i lartë i prodhuesve të duhanit para fillimit të grumbullimit të duhanit, pas pëlqimit paraprak nga Ministria e Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave.

Asociacioni më i lartë i prodhuesve të duhanit para fillimit të grumbullimit të duhanit i njofton grumbulluesit e duhanit për lartësinë e kompensimit nga paragrafi 5 i këtij neni.

Neni 38

Vlerësuesit e duhanit nga ana e grumbulluesit dhe përfaqësuesi i asociacionit më të lartë të prodhuesve të duhanit identitetin e tyre dhe autorizimet i dëshmojnë me kartelë identifikimi për vlerësim të duhanit, që duhet detyrimisht ta mbajnë gjatë grumbullimit të duhanit.

Grumbulluesi i duhanit e përpunon dhe ua dorëzon kartelën e identifikimit nga paragrafi 1 i këtij neni prodhuesve të duhanit nga ana e grumbulluesit të duhanit.

Asociacioni më i lartë i prodhuesve të duhanit e përpunon dhe ua dorëzon kartelën e identifikimit nga paragrafi 1 i këtij neni vlerësuesve të duhanit të cilët janë përfaqësues të tyre në grumbullimin.

Formën dhe përmbajtjen e kartelës së identifikimit i përcakton ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave.

Neni 39

Vlerësuesi i cakton tipin dhe klasën e duhanit sipas matësve dhe metodave për vlerësim cilësor dhe sasior të duhanit dhe mostrave nga neni 35 i këtij ligji, sasia, zbritjet dhe duhanit të kontestuar për çdo njësi paketimi, ato të dhëna i publikon publikisht aty për aty dhe i shënon në librin për vlerësim të cilin e mban grumbulluesi i duhanit.

Nëse prodhuesi i duhanit dhe/ose përfaqësuesi i shoqërisë nuk janë dakord me përqindjen e caktuar të zbritjeve për rërë dhe lagështi nga vlerësuesi nga paragrafi 1 i këtij neni, grumbulluesi si duhanit bën përcaktimin e rërës, lagështisë dhe materieve tjera aty për aty me sitë për rërë dhe lagështimatës.

Prodhuesi i duhanit merr nga grumbulluesi i duhanit vërtetim të verifikuar ditor për duhanin e dorëzuar në të cilin është cekur pesha bruto dhe neto, dara dhe heqjet (rërë, lagështi dhe materie tjera anësore) sipas klasave dhe kilogramëve dhe të dhënave për duhan të kontestuar sipas klasës dhe kilogramëve.

Formën, përmbajtjen dhe mënyrën e mbajtjes së librit për vlerësim dhe formën dhe përmbajtjen e vërtetimit ditor për duhan të dorëzuar i përcakton ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave.

Neni 40

Prodhuesi i duhanit ose përfaqësuesi i asociacionit më të lartë të prodhuesve të duhanit mund të japë kundërshtim për vlerësimin në lidhje me cilësinë dhe sasinë e duhanit për grumbullim në momentin e dorëzimit të duhanit deri në grumbullimin e duhanit.

Grumbulluesi i duhanit është i detyruar që duhanin i cili është lëndë e kundërshtimit nga paragrafi 1 i këtij neni ta pranojë, ruajë dhe ta evidentojë në librin për kundërshtime dhe ditën e ardhshme në formë elektronike ta paraqesë në komision për rivlerësim të formuar nga njësia rajonale e Ministrisë së Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave për rajonin ku grumbullohet duhani.

Në një njësi rajonale të Ministrisë së Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave mund të formohen një ose më shumë komisione për duhan të kontestuar varësisht nga numri i grumbulluesve të duhanit në rajon.

Prodhuesi i duhanit është i detyruar që duhanin e kontestuar ta vë në pikën e grumbullimit ku është kryer vlerësimi.

Komisioni nga paragrafi 2 i këtij neni përbëhet nga një përfaqësues dhe nga një zëvendës i Ministrisë së Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave, grumbulluesi i duhanit te i cili është parashtruar kundërshtimi dhe asociacioni më i lartë i prodhuesve të duhanit.

Përfaqësuesi i Ministrisë së Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave është kryetar i Komisionit.

Përfaqësuesi i Ministrisë së Bujqësisë, Pylltarisë dhe ekonomisë së Ujërave ka të drejtë të kompensimit në para që e cakton dhe e paguan ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave.

Shuma e kompensimit në para nga paragrafi 6 i këtij neni caktohet me aktvendim në bazë të numrit të aktvendimeve dhe kundërshtimeve të shënuara në librin për kundërshtime në pajtim me paragrafin 12 të këtij neni.

Kompensimi monetar vjetor nga paragrafi 7 i këtij neni nuk e tejkalon nivelin e rrogës mesatare të paguar në Republikën e Maqedonisë për vitin paraprak të publikuar nga Enti Shtetëror për Statistikë.

Anëtarët e Komisionit doemos duhet t'i përmbushin kushtet për vlerësim nga neni 37 paragrafi 1 i këtij ligji.

Grumbulluesi i duhanit dhe asociacioni më i lartë i prodhuesve të duhanit janë të detyruar që të sigurojnë përfaqësues për punë të Komisionit dhe i bartin shpenzimet për punën e tyre në komision nga paragrafi 5 i këtij neni.

Komisioni nga paragrafi 2 i këtij neni në afat prej një dite nga dita e pranimit të kundërshtimit kryen rivlerësim të duhanit të kontestuar dhe për punën e vet mban procesverbal.

Komisioni vendos me shumicë votash, ndërsa vendimi për vlerësim të Komisionit është final dhe shënohet në librin për kundërshtime.

Grumbulluesi i duhanit dhe prodhuesit e duhanit nuk guxojnë ta pengojnë punën e Komisionit për rivlerësim të duhanit.

Formën, përmbajtjen dhe mënyrën e mbajtjes së librit për kundërshtime e përcakton ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave.

Neni 41

Grumbulluesi i duhanit është i detyruar që të mbajë evidencë të veçantë për sasitë e grumbulluara dhe të përpunuara të duhanit nga rekolta aktuale dhe t'i fusë në SIED nga neni 10 i këtij ligji.

Sasitë e grumbulluara të duhanit nga rekolta aktuale, grumbulluesi i duhanit është i detyruar që t'i paraqesë më së voni deri më 31 mars në vitin e ardhshëm.

Formën dhe përmbajtjen e evidencave për sasi të grumbulluara dhe të përpunuara të duhanit, mënyrën e mbajtjes, si dhe dorëzimin e evidencës i përcakton ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave.

Neni 42

Prodhuesi i duhanit është i detyruar që gjatë transportit të duhanit të prodhuar të papërpunuar në gjeth në hapësirat për grumbullim nga neni 28 i këtij ligji, ta mbajë marrëveshjen dhe njoftimin me shkrim nga neni 34 paragrafi 4 i këtij ligji.

Grumbulluesi i duhanit është i detyruar që gjatë transportit të sasive të grumbulluara në vendin e deponimit, të mbajë fletëshoqërim për klasat grumbulluese dhe numrin e dengjeve dhe/ose kutive të kartonit, me të cilin do të dëshmojë se duhani është grumbulluar.

V. QARKULLIMI I DUHANIT TË PAPËRPUNUAR DHE TË PËRPUNUAR

Neni 43

Qarkullim të duhanit të papërpunuar mund të kryejnë personat juridikë të regjistruar për grumbullim të duhanit në pajtim me nenin 26 të këtij ligji dhe personat juridikë të regjistruar për prodhim të duhanit dhe prodhimeve të ngjashme në pajtim me nenin 50 dhe nenin 51 të këtij ligji.

Qarkullim të duhanit të përpunuar mund të bëjnë personat juridikë të regjistruar për qarkullim dhe/ose eksport në regjistrin tregtar dhe janë regjistruar në Regjistrin e grumbulluesve të duhanit që e mban Ministria e Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave në pajtim me nenin 26 të këtij ligji.

Personat juridikë nga paragrafi 1 i këtij neni përveç përmbushjes së kushteve nga paragrafi 1 i këtij neni, nevojitet që të kenë marëveshje për përpunim të duhanit të papërpunuar të importuar me grumbullues të regjistruar të duhanit.

Personat juridikë nga paragrafi 1 i këtij neni duhanin e importuar të papërpunuar para se ta vendosin në qarkullim janë të detyruar që ta përpunojnë.

Personat juridikë nga paragrafi 2 i këtij neni duhanin e papërpunuar e importojnë me qëllim të përpunimit plotësues, vënies në qarkullim ose ripërpunimit në prodhimet e duhanit dhe prodhimet e ngjashme.

Për qarkullim, eksport dhe import të personave juridikë nga paragrafët 1 dhe 2 të këtij neni u lëshohet dëshmi për cilësi-certifikatë në pajtim me këtë ligj dhe në pajtim me Ligjin për inspektoratin shtetëror të bujqësisë.

Inspektorati shtetëror i bujqësisë mund të lëshojë dëshmi për cilësi-certifikatë me kërkesë të personit juridik nga paragrafët 1 dhe 2 i këtij neni. Mënyrën e përcaktimit të cilësisë, mënyrën e paketimit dhe mënyrën e përcaktimit të prezencës së materieve të dëmshme dhe ndotësve/kontaminuesve tjerë (fizikë, kimikë dhe biologjikë) të duhanit dedikuar për eksport dhe import i përcakton ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave.

Neni 44

Ndalohet grumbullimi, blerja, riblerja, shitja, rishitja, transporti dhe deponimi i duhanit të papërpunuar ose duhanit të prerë, si dhe disponimi i paautorizuar me makina, vegla, aparate dhe pajisje që shfrytëzohen për përpunimin e prodhimeve të duhanit dhe prodhimeve të ngjashme në kundërshtim me dispozitat e këtij ligji.

Neni 45

Ndalohet eksporti i duhanit të papërpunuar, i pamanipuluar në klasa industriale dhe i papaketuar në kuti kartoni ose në tonga dengje.

VI. MËNYRA E REALIZIMIT TË PROVIMIT PËR MARRJE TË LICENCËS PËR VLERËSIM TË DUHANIT TË PAPËRPUNUAR

Neni 46

Për dhënie të provimit për marrje të licencës për vlerësim të duhanit kandidati paraqet kërkesë për dhënie të provimit në Ministrinë e Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave.

Për marrje të licencës nga neni 37 i këtij ligji jepet provim para komisionit që e formon ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave me aktvendim.

Komisioni nga paragrafi 2 i këtij neni përbëhet prej tre përfaqësuesve nga Ministria e Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave dhe dy përfaqësuesve nga institucioni mësimor—shkencor i arsimit të lartë nga sfera e prodhimit të duhanit në pajtim me nenin 48 të këtij ligji.

Provimi përbëhet prej dy pjesëve si vijojnë:

- pjesa e parë (pjesa teorike), me të cilën kontrollohet njohuria teorike e kandidatëve dhe aftësia për zbatim të këtij ligji dhe aktet nënligjore të këtij ligji dhe
- pjesa e dytë (pjesa praktike) e provimit me të cilën bëhet kontrolli i drejtpërdrejtë i kandiatëve në njohjen e lëndëve të papërpunuara të duhanit për vlerësim cilësor dhe sasior gjatë grumbullimit të duhanit, në pajtim me rregullat për matësit dhe metodat për vlerësim sasior dhe cilësor të duhanit.

Komisionit nga paragrafi 2 i këtij neni për çdo sesion të mbajtur të provimit u takon kompensim në para, në shumë prej një të tretën e neto-rrogës mesatare në Republikën e Maqedonisë, për çka Ministria e Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave miraton aktvendim.

Neni 47

Kandidatët për dhënie të provimit për marrje të licencës mund të jenë:

- me arsim adekuat sipëror, të lartë ose të mesëm katërvjeçar nga sfera e bioteknologjisë bimore, teknologjisë për prodhim dhe përpunim të duhanit ose përpunimit të prodhimeve bujqësore-bimore me ose pa përvojë pune ose
- pa arsim adekuat të lartë, e me dy vjet përvojë pune, arsim i lartë me tre vjet përvojë pune ose arsim të mesëm katërvjeçar me katër vjet përvojë pune në sferën e teknologjisë për prodhim dhe përpunim të duhanit ose
- me arsim joadekuat sipëror, të lartë ose të mesëm katërvjeçar dhe të jetë prodhues i duhanit së paku pesë vjet.

Kandidatët për dhënie të provimit për marrje të licencës për vlerësim të duhanit paraprakisht janë të detyruar që të ndjekin trajnim për kryerje të vlerësimit të duhanit.

Me kërkesën nga neni 46 paragrafi 1 i këtij ligji kandidati parashtron dokumentacion për dëshmim të njërit prej kushteve nga paragrafi 1 i këtij neni dhe vërtetim për trajnim të kryer nga paragrafi 2 i këtij neni.

Formën dhe përmbajtjen e kërkesës nga neni 46 paragrafi 1 i këtij ligji, licencën për vlerësim të duhanit, mënyrën e paraqitjes dhe realizimit të provimit si dhe programin dhe literaturën e nevojshme për dhënie të provimit për marrje të licencës për vlerësim të duhanit i përcakton ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave.

Neni 48

Shpenzimet për realizimin e trajnimeve nga neni 47 paragrafi 2 i këtij ligji dhe për dhënien e provimit për marrje të licencës janë në barrë të kandidatit nga neni 47 të këtij ligji.

Kandidati i paguan shpenzimet nga paragrafi 1 i këtij neni në llogarinë e të ardhurave personale të Ministrisë së Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave.

Trajnimi realizohet në institucionte lartë mësimor-shkencor nga sfera e prodhimit të duhanit së paku njëherë në vit.

Institucioni nga paragrafi 3 i këtij neni lëshon vëretim për trajnim të kryer për kryerjen e vlerësimit të duhanit.

Institucionin nga paragrafi 3 i këtij neni e autorizon ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave me aktvendim, pas procedures së zbatuar paraprake për autorizim.

Institucioni që të autorizohet duhet t'i përmbushë kushtet në vijim:

- të jetë institucion mësimor-shkencor i arsimit të lartë nga sfera e prodhimit të duhanit,

- të ketë të punësuar së paku tre doktorë shkence për llojin adekuat të trajnimeve dhe së paku dy persona me arsim të lartë nga sfera e shkencave bujqësore me së paku dy vjet përvojë pune në sferën e prodhimit të duhanit;

- të posedojë hapësira përkatëse dhe pajisje për realizim të trajnimeve dhe

- të disponojnë me hapësira përkatëse të pajisura me pajisjen e nevojshme dhe lëndën e papërpunuar të duhanit për realizimin e pjesës praktike të provimit.

Për marrje të aktvendimit nga paragrafi 5 i këtij neni institucioni mësimor-shkencor i arsimit të lartë parashtron kërkesë për autorizim e cila në shtojcë përmban dëshmi për përmbushjen e kushteve të përcaktuara në paragrafin 6 të këtij neni.

Formën dhe përmbajtjen e kërkesës nga paragrafi 7 i këtij neni e përcakton ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave.

Ministria e Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave me aktvendim do t'ia heqë autorizimin institucionit të autorizuar mësimor-shkencor të arsimit të lartë nga sfera e prodhimit të duhanit nëse konstaton se ka pushuar së përmbushuri kushtet e përcaktuara në paragrafin 6 të këtij neni.

VII. REGJISTRI I PRODHUESVE, EKSPORTUESVE DHE IMPORTUESVE TË PRODHIMEVE NGA DUHANI DHE PRODHIMEVE TË NGJASHME

Neni 49

Prodhim të prodhimeve të duhanit dhe prodhimeve të ngjashme mund të bëjë personi juridik i regjistruar në regjistrin tregtar për kryerje të veprimtarisë prodhim të prodhimeve të duhanit dhe i regjistruar në Regjistrin e prodhuesve të prodhimeve nga duhani dhe prodhimeve të ngjashme që e udhëheq Ministria e Ekonomisë.

Personi juridik nga paragrafi 1 i këtij neni duhet:

- të shfrytëzojë ose disponojë pajisje të instaluar e cila i mundëson t'i përpunojë të gjitha fazat e prodhimit të përgatitjes dhe prerjes së duhanit deri në përpunim dhe paketim higjienik të prodhimit ose së paku të posedojë pajisje për përpunim dhe paketim të prodhimit nga duhani dhe prodhimi i ngjashëm;

- të shfrytëzojë ose disponojë me laboratorinë personale ose ka marrëveshje të lidhur me laboratorinë vendore për analizë dhe kontroll të cilësisë së prodhimeve nga duhani dhe prodhimeve të ngjashme;

- të shfrytëzojë ose disponojë me hapësirë përkatëse për vendosje të duhanit, prodhimeve nga duhani dhe prodhimeve të ngjashme;

- të ketë të punësuar së paku dy persona me arsim të lartë (inxhinier bujqësor- teknolog) në prodhimtarinë dhe mbikëqyrjen e cilësisë dhe dy persona me arsim të mesëm ose kanë marrëveshje të lidhur për prodhim të prodhimeve të duhanit me peson tjetër juridik i cili është regjistruar në Regjistrin nga paragrafi 1 i këtij neni dhe

- të posedojë aktvendim për elaboratin e aprovuar për mbrojtje të mjedisit jetësor për veprimtari/aktivitet për prodhim të prodhimeve të duhanit në pajtim me rregullat nga sfera e mjedisit jetësor.

Lista e prodhuesve nga Regjistri nga paragrafi 1 i këtij neni publikohet në ueb faqen e Ministrisë së Ekonomisë.

Prodhuesi i prodhimeve të duhanit dhe prodhimeve të ngjashme është i detyruar që në formular të përcaktuar të parashtrojë kërkesë në Ministrinë e Ekonomisë për regjistrim në Regjistrin nga paragrafi i 1 i këtij neni.

Personi i autorizuar zyrtar nga Ministria e Ekonomisë i cili e udhëheq procedurën për regjistrim në Regjistrin nga paragrafi 1 i këtij neni është i detyruar që në afat prej tri ditësh nga dita e pranimit të kërkesës nga paragrafi 4 i këtij neni sipas detyrës zyrtare të parashtrojë kërkesë për mbledhje të dëshmive dhe dokumenteve për plotësim të kushteve nga paragrafi 2 alineja 4 e këtij neni nga organi publik kompetent dhe të dorëzojë kërkesë në

Inspektoratin shtetëror të tregut që të kryejë këqyrje për plotësim të këtyre kushteve.

Personi i autorizuar zyrtar nga organi kompetent publik nga i cili janë kërkuar dëshmitë dhe dokumentet për plotësimin e kushteve nga paragrafi 2 i këtij neni është i detyruar që t'i dorëzojë në afat prej tri ditësh nga dita e pranimit të kërkesës, ndërsa inspektori i Inspektoratit shtetëror të tregut është i detyruar që në afat prej 15 ditësh nga dita e pranimit të kërkesës nga paragrafi 4 i këtij neni të kryejë këqyrje dhe procesverbalin për këqyrjen e kryer ta dorëzojë në Ministrinë e Ekonomisë.

Ministria e Ekonomisë në bazë të procesverbalit nga paragrafi 6 i këtij neni dhe dokumentacionit të dorëzuar për dëshmim të kushteve nga paragrafët 1 dhe 2 të këtij neni miraton aktvendim për regjistrim në Regjistrin nga paragrafi 1 i këtij neni, përkatësisht aktvendim për refuzim të kërkesës për regjistrim në afat prej 30 ditësh nga dita e pranimit të kërkesës.

Kundër aktvendimit të Ministrisë së Ekonomisë për refuzim të kërkesës për regjistrim nga paragrafi 7 i këtij neni kërkuesi ka të drejtë të ankesës në afat prej 15 ditësh nga dita e pranimit të aktvendimit në Komisionin shtetëror për vendimmarrje në procedurë administrative dhe procedurë të marrëdhënies së punës në shkallë të dytë.

Formën dhe përmbajtjen e kërkesës nga paragrafi 4 i këtij neni, dëshmitë dhe dokumentacionin e nevojshëm, si dhe kushtet e përafërta nga paragrafi 2 i këtij neni i përcakton ministri i Ekonomisë në pajtim me ministrin e Shoqërisë Informatike dhe Administratës.

Neni 50

Qarkullim të prodhimit të duhanit dhe prodhimeve të ngjashme mund të bëjë personi juridik i regjistruar në regjistrin tregtar për kryerje të veprimtarisë prodhim të prodhimeve të duhanit dhe i regjistruar në Regjistrin e prodhuesve të prodhimeve nga duhani dhe prodhime të ngjashme që e udhëheq Ministria e Ekonomisë.

Personi juridik nga paragrafi 1 i këtij neni duhet t'i përmbushë kushtet vijuese:

- t'i shfrytëzojë ose disponojë me hapësirë përkatëse të magazinës;

- të shfrytëzojë ose disponojë me pajisje përkatëse për deponim dhe

- të ketë të punësuar së paku një person me arsim të lartë dhe së paku një vit përvojë pune në tregtimin me prodhime të duhanit dhe prodhime të ngjashme.

Kushtet më të përafërta nga paragrafi 2 i këtij neni i përcakton ministri i Ekonomisë.

Eksportuesi dhe importuesi i prodhimeve të duhanit dhe prodhimeve të ngjashme janë të detyruar që në formular të përcaktuar të parashtrojnë kërkesë në Ministrinë e Ekonomisë për regjistrim në Regjistrin nga paragrafi i 1 i këtij neni.

Personi i autorizuar zyrtar nga Ministria e Ekonomisë i cili e udhëheq procedurën për regjistrim në Regjistrin nga Paragrafi 1 i këtij neni është i detyruar që në afat prej tri ditësh nga dita e pranimit të kërkesës nga paragrafi 4 i këtij neni sipas detyrës zyrtare të parashtrojë kërkesë për kryerje të këqyrjes për përmbushjen e kushteve nga paragrafi 2 i këtij neni nga Inspektorati shtetëror i tregut.

Inspektorati shtetëror i tregut është i detyruar që në afat prej 15 ditësh nga dita e pranimit të kërkesës nga paragrafi 5 i këtij neni ta dorëzojë procesverbalin për këqyrjen e kryer në Ministrinë e Ekonomisë.

Ministria e Ekonomisë në bazë të procesverbalit nga paragrafi 6 i këtij neni dhe dokumentacionit të dorëzuar për dëshmim të kushteve nga paragrafët 1 dhe 2 të këtij neni miraton aktvendim për regjistrim në Regjistrin nga paragrafi 1 i këtij neni, përkatësisht aktvendim për refuzim të kërkesës për regjistrim në afat prej 30 ditësh nga dita e pranimit të kërkesës.

Kundër aktvendimit të Ministrisë së Ekonomisë për refuzim të kërkesës për regjistrim nga paragrafi 7 i këtij neni kërkesuesi ka të drejtë të ankesës në afat prej 15 ditësh nga dita e pranimit të aktvendimit në Komisionin shtetëror për vendimmarrje në procedurë administrative dhe procedurë të marrëdhënies së punës në shkallë të dytë.

Formën dhe përmbajtjen e kërkesës nga paragrafi 4 i këtij neni, dëshmitë dhe dokumentacionin e nevojshëm i përcakton ministri i Ekonomisë në pajtim me ministrin e Shoqërisë Informatike dhe Administratës.

VIII. REGJISTRI I MARKAVE TË PRODHIMEVE TË DUHANIT DHE PRODHIMEVE TË NGJASHME

Neni 51

Ministria e Ekonomisë e udhëheq Regjistrin për marka të prodhimeve të duhanit dhe prodhimeve të ngjashme.

Në regjistrin nga paragrafi 1 i këtij neni regjistrohen market e prodhimeve të duhanit që lëshohen në qarkullim në Republikën e Maqedonisë.

Prodhuesit, eksportuesit dhe importuesit që janë regjistruar në Regjistrin për marka të prodhimeve nga duhani dhe prodhimeve të ngjashme janë të detyruar që në Ministrinë e Ekonomisë pa prolongim ta paraqesin çdo ndryshim të emrit, adresës, selisë ose veprimtarisë.

Prodhuesi përkatësisht importuesi i prodhimit të duhanit dhe prodhimeve të ngjashme është i detyruar që në formular të përcaktuar të parashtrojë kërkesë për regjistrim në Regjistrin nga Paragrafi 1 i këtij ligji për çdo prodhim të duhanit, përkatësisht prodhim të ngjashëm që është në qarkullim ose i cili duhet të lëshohet në qarkullim në tregun e Republikës së Maqedonisë.

Ministria e Ekonomisë në fillim të çdo viti dorëzon në Inspektoratin shtetëror të bujqësisë të dhëna për markat e regjistruara të prodhimeve të duhanit dhe prodhimeve të ngjashme.

Formën, përmbajtjen dhe mënyrën e mbajtjes së Regjistrit nga paragrafi 1 I këtij neni, si dhe përmbajtjen e formularit të kërkesës nga paragrafi 4 I këtij neni i përcakton ministri i Ekonomisë.

Neni 52

Prodhuesit, importuesit dhe eksportuesit e prodhimeve të duhanit dhe prodhimeve të ngjashme janë të detyruar që të mbajnë evidencë për prodhim, eksport, import dhe rezerva të prodhimeve të duhanit dhe prodhimeve të ngjashme.

Personat juridikë nga paragrafi 1 i këtij neni janë të detyruar që të dorlëzojnë në Ministrinë e Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave dhe në Ministrinë e Ekonomisë njoftim për gjendjet nga paragrafi 1 i këtij neni më së voni deri 31 mars në vitin rrjedhës për të dhënat nga viti paraprak.

Me përjashtim të paragrafit 2 të këtij neni personat juridikë janë të detyruar që të dorëzojnë njoftim për gjendjet nga paragrafi 1 i këtij neni me kërkesë të Ministrisë së Bujqësis, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave dhe Ministrisë së Ekonomisë.

Formën, përmbajtjen dhe mënyrën e mbajtjes së evidences nga paragrafi 1 i këtij neni si dhe formën dhe pëmbajtjen e njoftimit nga paragrafi 2 i këtij neni i përcakton ministri i Ekonomisë pas pëlqimit paraprak të ministrit të Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave.

IX. PRODHIME TË PADJEGSHME TË DUHANIT

Neni 53

Prodhuesit dhe importuesit e prodhimeve të padjegshme të duhanit janë të detyruar që të dorëzojnë njoftim në Ministrinë e Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave për të gjitha prodhimet e padjegshme të duhanit të cilët kanë për qëlim t'i vendosin në qarkullim.

Njoftimi parashtrohet në formë me shkrim 30 ditë para lëshimit të planifikuar në qarkullim.

Njoftimi nga paragrafi 1 i këtij neni përmban:

a) emrin-emërtimin dhe të dhënat për kontakt të personit përgjegjës ose fizik të prodhuesit ose importuesit në Republikën e Maqedonisë;

b) listën e përbërjeve të përfshirë në pjesën harxhuese nga prodhim i padjegshëm të duhanit dhe

v) hulumtime të disponueshme shkencore për helmueshmërinë, rrezikun nga varësia dhe atraktivitetin e prodhimit të padjegshëm të duhanit, veçanërisht në lidhje me përbërjet dhe emisionet.

Nëse njoftimi nuk i përmban të dhënat nga paragrafi 3 I këtij neni, Ministria e Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave mund të kërkojë të dhëna dhe informata plotësuese për përbërjet e prodhimit të padjegshëm të duhanit për ndjekjen e tyre.

Ministria e Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave me sekrete tregtare dhe informata tjera konfidenciale vepron në mënyrë konfidenciale të përcaktuar në pajtim me rregullat nga sfera e mbrojtjes së informative të klasifikuara.

Prodhuesit dhe importuesit që vënë në qarkullim prodhime të padjegshme të duhanit janë të detyruar që të regjistrohen në Regjistrin e prodhuesve, Regjistrin e eksportuesve dhe importuesve të prodhimit të duhanit dhe prodhimeve të ngjashme dhe Regjistrin e markave të prodhimeve të duhanit dhe prodhimeve të ngjashme në pajtim me nenet 49, 50 dhe 51 të këtij ligji.

Formën e njoftimit nga paragrafi 3 i këtij neni, si dhe mënyrën e dorëzimit dhe ndjekjes së tyre në pajtim me paragrafin 4 të këtij neni i përcakton ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave.

Neni 54

Prodhuesit dhe importuesit e aparateve elektronike për përdorim të prodhimeve të padjegshme të duhanit bashkë me njoftimin nga neni 53 të këtij ligji duhet të dorëzojnë certifikatë se:

a) aparati elektronik bashkë me bateritë dhe mbushësit për bateri janë në pajtim me standardet, EN 60335-1:2013, EN 61558-1:2006+A1:2009, EN 62133:2013 и EN 62680-3:2014.

b) paketimi primar i aparatit elektronik për përdorim të prodhimeve të padjegshme të duhanit duhet t'i përmbushë standardet prë paketim për siguri për fëmijët dhe atë: EN 862 dhe ISO 8317.

Aparati elektronik bashkë me bateritë dhe mbushësit e baterive duhet të jenë lëndë e analizës së pavarur nga trup i akreditуar nga sfera e energjisë elektrike.

Aparati elektronik për përdorimin e prodhimeve të padjegshme të duhanit shitet në paketim të mbrojtur.

Informatat për siguri të dedikuara për konsumatorët e aparatit elektronik për përdorim të prodhimeve të padjegshme të duhanit duhet të vendosen në pakon e prodhimit ose në udhëzimin që e shoqëron prodhimin.

Neni 55

Prodhuesit dhe importuesit e pajisjes elektronike për shfrytëzimin e prodhimit të duhanit të padjegshëm, janë të detyruar të sigurojnë që paketimi i pajisjes së vetme elektronike përmban:

a) udhëzim për përdorimin dhe ruajtjen e prodhimit;

b) rekomandim se produkti nuk rekomandohet për përdorim nga joduhanpirësit dhe se është vetëm për të moshës madhore;

c) detaje për kontakt të prodhuesit ose importuesit dhe

ç) rekomandim që të ruhet prodhimi larg fëmijëve.

Udhëzimi nga paragrafi 1 pika a) të këtij neni nuk përfshin elementet ose karakteristikat vijuese me të cilat:

- e inkurajon konsumin e tij duke krijuar përshtypje të gabuar të karakteristikave të tij, efekteve shëndetësore, rreziqeve ose emisioneve;

- etiketat nuk përfshijnë kurrfarë informatash në lidhje me përmbajtjen e katranit ose monoksidit të karbonit në prodhim dhe

- sugjerohet në mënyrë të padëshmuarse një produkt i caktuar ka cilësi vitalizuese, energjetike, shëruese, rigjeneruese, natyrore, organike duke përdorur fjalë, shenja ose simbole.

Pajisja elektronike për shfrytëzimin e produktit të duhanit të padjegshëm nuk duhet:

a) të ketë pamjen e ushqimit ose të prodhimit kozmetik dhe

b) sugjeron se një produkt i caktuar ka biozbërthim të përmirësuar ose përparësi të tjera ekologjike.

Neni 56

Produkti i padjegshëm i duhanit që lëshohet në qarkullim (pjesë, shkopinj ose kapsolla) duhet të jenë në paketim të mbrojtur.

Në paketimin e vetëm të prodhimit të duhanit të padjegshëm dhe në çdo ambalazh të jashtëm, me përjashtim të paketimeve të tejdukshme dhe kutive të transportit, që lëshohen në qarkullim duhet të shtypen/vulosen nformatat në vijim:

1. emri i prodhimit;

2. emrin-emërtimi i prodhuesit dhe importuesit që siguron identifikimin dhe adresën;

3. numrin e pjesëve;

4. numrin serik ose ekuivalentin i cili do të mundësojë përcaktimin e vendit dhe datës së prodhimit;

5. paralajmërim për shëndetin dhe

6. rekomandim se prodhimi është vetëm për persona të moshës madhore.

Neni 57

Në paketimin e vetëm dhe në çdo paketim të jashtëm të pjesës së konsumueshme të prodhimit të duhanit të padjegshëm në anën e përparme vendoset paralajmërimi shëndetësor i mëposhtëm:

"Ky produkt i duhanit është i dëmshëm për shëndetin dhe shkakton varësi".

Paralajmërimi nga paragrafi 1 i këtij neni është:

a) shtypur në 30% të sipërfaqes së anës së përparme përfshirë edhe kornizën e paketës së vetme;

b) të shtypura me shkronja të zeza të trasha me fond Helvetika në sfond të bardhë në qendër të sipërfaqes së rezervuar për të, si dhe në pakot kubike dhe në çdo paketime të jashtme, ato duhet të jenë paralele me buzën anësore të paketimit të vetëm ose paketimit të jashtëm;

c) i rrethuar nga kornizë e zezë me gjerësi prej të paktën 3 mm dhe jo më shumë se 4 mm që është jashtë sipërfaqes së rezervuar për paralajmërim dhe

ç) përveç gjuhës maqedonase dhe alfabetit cirilik, mund të shkruhen edhe në një gjuhë tjetër të cilën e flasin së paku 20% e qytetarëve dhe alfabetin e saj, varësisht nga vlerësimi i prodhuesit ose importuesit.

Paralajmërimi gjithashtu mund të shtypet edhe në etiketë, me kusht që etiketa të mos mund të hiqet.

X. CIGARE ELEKTRONIKE

Neni 58

Prodhuesit dhe importuesit që vendosin në qarkullim cigare elektronike dhe/ose kontenierë për mbushje të njëhershme ose të shumëfishtë, parashtrojnë kërkesë për lëshim në qarkullim në Ministrinë e Shëndetësisë.

Kërkesa nga paragrafi 1 i këtij neni parashtrohet me shkrim së paku tre muaj përpara lëshimit të planifikuar të pajisjes.

Kërkesa nga paragrafi 1 i këtij neni në veçanti përmban:

1) emrin-emërtimin dhe adresën e prodhuesit dhe/ose importuesit që mundëson identifikimin e tij;

2) listën e përbërësve të cilët janë përshirë në prodhim;

3) listën e përbërësve të emisioneve si rezultat i përdorimit të tij, për çdo markë dhe për çdo tip dhe , duke përfshirë sasitë e tyre;

4) të dhënat në dispozicion toksikologjike mbi përbërësit dhe emisionet e produktit, duke përfshirë ndikimin e tyre mbi shëndetin e konsumatorëve gjatë frymëmarrjes dhe efektin e mundshëm të varësisë gjatë ngrohjes së tyre;

5) informacion mbi dozat e nikotinës dhe absorbimin kur konsumohet në kushte normale ose të parashikueshme, domethënë sipas informatave të theksuara në udhëzim për përdorimin dhe ruajtjen e pajisjes;

6) përshkrim të pajisjes, përshkrim të mekanizmit për hapjen dhe mbushjen e cigares elektronike ose kontejnerëve për mbushje të shumfishtë;

7) për prodhuesit e kontejnerëve për mbushje të vetëm ose të shumëfishtë të procesit të prodhimit dhe një deklaratë që procesi i prodhimit është siguruar në përputhje me kërkesat e këtij neni dhe

8) deklaratë që prodhuesi dhe importuesi të cilët i vënë në qarkullim cigaret elektronike dhe / ose kontenierët me shumë rimbushje mbajnë përgjegjësi të plotë për cilësinë dhe sigurinë e produktit, kur ofrohen në treg dhe përdoren në kushte normale ose të arsyeshme të parashikueshme, përkatësisht sipas informatave të theksuara në udhëzimet për përdorimin dhe ruajtjen e pajisjes.

Në rast se informacionet e dhëna në pikat 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 dhe 8 të paragrafit 3 të këtij neni nuk janë të plota, Ministria e Shëndetësisë mund të kërkojë plotësim me informata relevante.

Ministria e Shëndetësisë nga prodhuesit dhe importuesit kryen pagesën e shpenzimeve për marrjen, magazinimin, përdorimin dhe analizën sipas mostër së kontejnerit për mbushje të njëhershme ose të shumëfishtë për informatat nga paragrafi 3 të këtij neni, shumën e të cilave e përcakton ministri i Shëndetësisë me aktvendim.

Formën dhe përmbajtjen e kërkesës dhe dokumentacionin e nevojshëm nga paragrafi 3 i këtij neni e përcakton ministri i Shëndetësisë.

Ministria e Shëndetësisë lëshon leje për vendosjen në qarkullim të kontejnerëve për mbushje të njëhershme dhe të shumëfishtë në bazë të kërkesës nga paragrafi 1 i këtij neni.

Prodhuesit dhe importuesit që vendosin në qarkullim cigare elektronike dhe/ose kontejnerë për mbushje të njëhershme dhe të shumëfishta pas marrjes së lejes nga paragrafi 7 i këtij neni janë të detyruar të regjistrohen në regjistër integral të mbajtur nga njësia kompetente organizative e Ministrisë së Shëndetësisë.

Për çdo ndryshim thelbësor në cigare elektronike dhe / ose kontenjerit për mbushje të shumëfishtë prodhuesit dhe importuesit duhet të paraqesin kërkesë shtesë në përputhje me përmbajtjen e paragrafit 3 të këtij neni.

Ministria e Shëndetësisë në formë elektronike mban regjistër të personave juridikë dhe produkteve në përputhje me paragrafin 1 të këtij neni.

Prodhuesit dhe importuesit nga paragrafi 1 i këtij neni mund të tregojnë se cilat informata nga paragrafi 3 i këtij neni paraqesin sekret afarist.

Ministria e Shëndetësisë publikon në ueb faqen e saj të dhënat për personat juridikë dhe produktet, me përjashtim të informatave që paraqesin sekret afarist.

Neni 59

Prodhuesit dhe importuesit vënë në qarkullim lëngje të dedikuara për cigare elektronike:

- në konteinerë të veçantë për mbushje të shumëfishtë me volumen jo më të madh se 10 ml,

- në cigare elektronike për përdorim të njëhershëm ose në patronë për përdorim të njëhershëm, dhe volumeni i patronëve ose rezervuarëve të mos tejkalojë 2 ml.

Lëngjet nga paragrafi 1 i këtij neni nuk duhet të përmbajnë më shumë se 20 mg / ml të nikotinës dhe:

a) vitamina ose aditivë të tjerë që çojnë në huti se produkti është i dobishëm për shëndetin ose paraqet rrezik të zvogëluar për shëndetin;

b) kafeinë ose taurinë, ose aditivë të tjerë dhe përzierje stimuluese që lidhen me energjinë dhe vitalitetin;

c) aditivët që kanë vetitë ngjyrosëse të emisioneve;

ç) aditivët që do të lehtësojnë frymëmarrjen ose depërtimin e nikotinës dhe

d) aditivët që kanë materie toksike kancerogjene, mutagjene dhe toksike riprodhuese në formë të pandezshme.

Në prodhimin e lëngjeve që përmbajnë nikotinë, përdoren vetëm përbërës me pastërti të lartë.

Prania e substancave të ndryshme nga ato të përmendura në paragrafin 3 pikat a), b), c), ç) dhe d) të këtij neni lejohet vetëm në formën e substancës së mbetur dhe në sasi teknikisht të pamundur për t'u shmangur.

Me përjashtim të nikotinës, në lëngjet e mbushjes shfrytëzohen vetëm përbërësit që nuk përbëjnë rrezik për shëndetin e njerëzve në formë të nxehur ose të panxehur.

Neni 60

Prodhuesit dhe importuesit që vendosin në qarkullim cigare elektronike dhe/ose kontenierë për mbushje të shumëfishtë janë të detyruar të ndërmarrin masa urgjente për sjelljen e pajisjes elektronike me kërkesat për cilësinë dhe sigurinë e produktit në përputhje me nenin 58 paragrafi 3 pika 8) të këtij ligji ose për tërheqjen e tij nga tregu.

Prodhuesit dhe importuesit të cilët vendosin cigare elektronike në qarkullim duhet në kohë të njoftojnë njësinë kompetente organizative në Ministrinë e Shëndetësisë për veprimet e ndërmarra në rastet kur konsiderojnë ose kanë arsye të konsiderojnë se cigonat elektronike të propozuara nga ata ose kontejnerët me mbushje të shumëfishta nuk janë të sigurta ose jo me cilësi të mirë, ose përndryshe nuk përputhen me kërkesat e këtij ligji.

Neni 61

Prodhuesit dhe importuesit duhet të vendosin në qarkullim cigare elektronike dhe kontejnerë për mbushje të njëhershme dhe të shumëfishtë që janë rezistente ndaj dëmtimit nga fëmijët, të mos mund të falsifikohen, të mbrohen nga thyerja dhe rrjedhja dhe të kenë një mekanizëm që siguron mbushje pa rrjedhje.

Neni 62

Prodhuesit dhe importuesit në paketën e përdoruesve të cigareve elektronike dhe/ose kontejnerëve me shumë mbushje vendosin udhëzim me përmbajtjen e mëposhtme:

1. udhëzim për përdorimin dhe ruajtjen e produktit, duke theksuar se ky produkt nuk rekomandohet për përdorim nga të rinjtë dhe joduhanpirësit;

2. kundërindikacione;

3. paralajmërime për grupe të caktuara të rrezikut;

4. efekte të mundshme të padëshiruara;

5. paralajmërime për rrezikun nga varshmëria dhe helmimi dhe

6. adresa për prodhuesin dhe / ose importuesin, që mundëson identifikimin e tyre.

Çdo paketim i kontejnerëve për rimbushje të vetme ose të shumëfishta duhet të përmbajë:

1. listën e të gjithë përbërësve të prodhimit në rend zbritës sipas peshës së tyre;

2. përmbajtjen e nikotinës në produkt dhe sasinë e nikotinës të marrë në një dozë;

3. informacione mbi përmbajtjen e përmirësuesve të shijes;

4. numrin serik të paketimit;

5. rekomandimin për ruajtjen e kontejnerit larg fëmijëve dhe

6. informacione mbi përmbajtjen e aditivëve-përmirësuesve të shijes.

Paketa e përdoruesit dhe çdo paketim i jashtëm i cigareve elektronike dhe kontejnerëve për mbushje të shumëfishtë nuk duhet të përfshijnë elementë ose shenja karakteristike të cilat:

1. e reklamojë cigaren elektronike ose e promovojë përdorimin e saj, të shpien në huti në lidhje me karakteristikat e saj, pasojat shëndetësore ose emetimet;

2. shpijnë në huti që një pajisje është më pak e dëmshme se të tjerat ose që çon në reduktim të pasojave të disa komponentëve të dëmshëm të tymit, ose se e përmirëson vitalitetin dhe energjinë, se ka vetitë shëruese, ripërtëritëse, natyrore ose organike ose bart përfitime të tjera shëndetësore ose mënyrë jetese;

3. ngjajnë në ushqim ose prodhime kozmetike dhe

4. shpijnë në huti se pajisja ka përparësi ekologjike

Neni 63

Në paketimin e përdoruesit dhe çdo paketim të jashtëm të cigareve elektronike dhe kontejnerëve me shumë mbushje vendoset paralajmërim për shëndetin: "Ky produkt përmban nikotinë, e cila çon në varësi të lartë. Nuk rekomandohet për heqjen dorë nga duhani".

Paralajmërimi shëndetësor nga paragrafi 1 i këtij neni rregullohet me nenin 73, paragrafin 10 të këtij ligji, ku teksti i paralajmërimit duhet të:

a) shfaqet në dy sipërfaqet më të mëdha të paketimit individual dhe çdo paketim të jashtëm dhe

b) të mbulojë 30% të sipërfaqes së paketimit individual dhe çdo paketim të jashtëm.

Përqindja nga paragrafi 2 pika b) të këtij neni mund të rritet në 32% nëse informatat e këtij neni përveç gjuhës maqedonase dhe alfabetit cirilik mund të shkruhen edhe në një gjuhë tjetër të folur nga të paktën 20% e qytetarëve dhe alfabetin e saj, në varësi të vlerësimit të prodhuesit ose importuesit.

Teksti i paralajmërimit nga paragrafi 2 i këtij neni nëse nuk është shtypur në paketën e vetme mund të theksohet në afishe, me kusht që afishja të mos mund të hiqet.

XI. PRODHIME BIMORE PËR PIRJE TË DUHANIT

Neni 64

Në paketimin e vetëm dhe me grupe me prodhim bimor për pirjen e duhanit vendoset paralajmërim për shëndetin: "Pirja e këtij përdorimi dëmton shëndetin tuaj."

Teksti i paralajmërimit shëndetësor nga paragrafi 1 i këtij neni duhet të:

a) shfaqet si në sipërfaqen e përparme, ashtu edhe në atë të prapme të njësisë dhe të çdo paketimi grupor;

b) përfshin 30% të sipërfaqes së secilës prej këtyre sipërfaqeve, llogaritur në lidhje me sipërfaqen kur paketimi është i mbyllur;

c) të jetë në fond helvetica të zi, lloji i trashë me sipërfaqe të bardhë;

ç) madhësia e fondit të garantojë që teksti merr pjesën më të madhe të mundshme të sipërfaqes së rezervuar për të dhe

d) të paraqitet në qendër të asaj sipërfaqeje.

Paketimi i vetëm i produktit bimor për pirjen e duhanit nuk duhet të deklarojë se prodhimi përfshin disa nga elementet ose tiparet në vijim:

a) promovon ose inkurajon konsumin e tij duke krijuar një përshtypje të gabuar të karakteristikave të tij, efekteve shëndetësore, rreziqeve ose emetimeve;

b) përfshin informata për përmbajtjen e nikotinës, katranit ose monoksidit të karbonit në prodhimin bimor për pirjen e duhanit;

c) i ngjan ushqimit ose prodhimit kozmetik dhe

ç sugjeron se një prodhim i caktuar bimor për pirje është:

- më pak i dëmshëm se prodhimet tjera bimore për pirje;

- ka për qëllim ta zvogëlojë efektin e disa komponentëve të dëmshëm të tymit;

- ka cilësi vitalizuese, stimuluese, shëruese, ripërtëritëse, posedon cilësi natyrore ose organike ose

- ka kontribut për shëndetin, mënyrën ose stilin e jetës.

Elementet dhe karakteristikat e përmendura në paragrafin 3 të këtij neni përfshijnë (por nuk kufizohen) tekste, simbole, emra, marka tregtare, shenja figurative ose lloje të tjera shenjash.

Nëse informacionet nga paragrafi 2 i këtij neni përveç se në gjuhën maqedonase dhe alfabetit cirilik, mund të shkruhen edhe në gjuhë tjetër, të cilën e flasin të paktën 20% e qytetarëve dhe alfabetin e saj, varësisht nga vlerësimi i prodhuesit ose importuesit dhe paralajmërimi shëndetësor duhet të përfshijë 32% të sipërfaqes përkatëse të paketimit të vetëm dhe në çdo paketim të jashtëm.

Paralajmërimi gjithashtu mund të shtypet edhe në afishe, me kusht që afishja të mos mund të hiqet.

XII. ADITIVË NË PRODHIMET E DUHANIT DHE NË PRODHIMET E PËRAFËRTA

Neni 65

Në përpunimin e prodhimeve të duhanit dhe prodhimeve të ngjashme mund të përdoren vetëm aditivët e lejuar në përputhje me paragrafin 8 të këtij neni.

Prodhuesit dhe importuesit e prodhimeve të duhanit janë të obliguar një herë në vit në Inspektoratin Shtetëror të Bujqësisë deri më 31 mars të vitit rrjedhës të dorëzojnë me formular të përcaktuar të dhëna për aditivët të cilët përdoren në përpunimin e prodhimeve të duhanit dhe prodhimeve të përafërta.

Inspektorati Shtetëror i Bujqësisë kryen kontroll nëse aditivët janë në listat për aditivë të lejuar.

Prodhuesit e prodhimeve të duhanit janë të detyruar për aditivët të cilët synojnë t'i përdorin në përpunimin e prodhimeve të duhanit dhe prodhimet e përafërta nga paragrafi 1 i këtij neni, të dorëzojnë me formular të përcaktuar të dhëna në Inspektoratin Shtetëror të Bujqësisë tre muaj para datës së planifikuar për përdorimin e tyre në prodhimtari.

Importuesit e prodhimeve të duhanit dhe prodhimeve të përafërta nga paragrafi 2 të këtij neni janë të obliguar tre muaj para datës së planifikuar për lëshimin e tyre në qarkullim të dorëzojnë formular të përshkruar në

Inspektoratin Shtetëror të Bujqësisë të dhëna për aditivët të përdorur në prodhimet e duhanit dhe prodhimet e përafërta nga paragrafi 1 i këtij neni.

Inspektorati Shtetëror i Bujqësisë, në bashkëpunim me institucionet mësimore shkencore të zonës, do të kontrollojë nëse ato aditivë janë të lejuar në përputhje me paragrafin 8 të këtij neni.

Formën dhe përmbajtjen e formularëve nga paragrafët 2, 4 dhe 5 të këtij neni, mënyrën e dorëzimit dhe përdorimit të të dhënave për aditivët e përdorur në prodhimin e produkteve të duhanit dhe produkteve të ngjashme, përveç për duhanin jo të djegshëm përcaktohen nga Ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave në bashkëpunim me ministrin e Shëndetësisë.

Aditivët e lejuar të përdorur në prodhimin e produkteve të duhanit dhe produkteve të tyre përkatëse dhe qëllimit të tyre, përveç produkteve të duhanit të padjegshëm, do të përcaktohen nga Ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave në bashkëpunim me Ministrin e Shëndetësisë.

XIII. KONTAMINUES NË DUHANIN E PËRPUNUAR DHE NË PRODHIMET E DUHANIT

Neni 66

Duhani i përpunuar dhe produktet e duhanit nuk duhet të përmbajnë materie të dëmshme dhe materie të tjera ndotëse / kontaminues (fizikë, kimikë dhe biologjikë).

Letra që përdoret për përpunim në fabrikë të cigareve dhe për palosje manuale të cigareve, si dhe shkopi i filtrit nuk duhet të ketë erë dhe shije të pakëndshme.

Lloji i substancave të dëmshme nga paragrafi 1 i këtij neni, si dhe mënyra dhe metodat e marrjes së mostrave për përcaktimin e materieve të dëmshme dhe ndotësve të tjerë (fizikë, kimikë dhe biologjikë) në duhanin e përpunuar dhe produktet e duhanit përcaktohen nga Ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave në bashkëpunim me Ministrin e Shëndetësisë.

XIV. PAMJA DHE PAKETIMI I PRODHIMEVE TË DUHANIT TË DEDIKUARA PËR PIRJE

Neni 67

Paketimi i veçantë i cigareve ka formë katrore me skaje të sheshtë ose të rrumbullakosur dhe përmban të paktën 20 cigare.

Ndalohet lëshimi në qarkullim i cigareve të cilat nuk kanë formë katrore, që përmbajnë më pak se 20 cigare, me përjashtim të paketimeve të cigareve të dedikuara për eksport.

Paketimi i vetëm i cigareve përbëhet prej kartonit ose materialit të butë dhe nuk duhet të ketë hapje që mund të ri-mbyllet ose të ngjitet pasi të jetë hapur njëherë, përveç kapakut me palosje (flip-top) dhe kapakëve me palosje.

Për paketimin me kapak flip-top me palosje, kapaku do të jetë i lidhur me paketimin vetëm në pjesën e pasme të paketës.

Neni 68

Në paketimin e prodhimeve të duhanit për pirjen e duhanit në çdo paketim të jashtëm, me përjashtim të paketimeve të tejdukshme dhe kutive të transportit, që lëshohen në qarkullim duhet të shtypen informatat në vijim:

1. emri i prodhimit të duhanit;
2. përshkrimi i prodhimit të duhanit; cigare puro, cigarishte, duhan për llullë, duhan për cigare, duhan për përtypje, duhan për nuhatje, duhan për nargjile;
3. emri i prodhuesit dhe importuesit që mundëson identifikimin dhe adresën;
4. numri i copave të cigareve, purove, cigarishte, ose pesha (për duhanin për nargjile, për nuhatje dhe duhanin për përtypje);
5. në rastin e cigareve, vlerat kualitative të katranit, nikotinës dhe monoksidit të karbonit në tymin primar edhe atë:

- "Katran X mg / cigare" (ku X është numër i plotë i rrumbullakuar);
- "Nikotinë Y mg / cigare" (ku Y është numri i rrumbullakosur në pikën e parë decimale);
- "Monoksidi i karbonit Z mg / cigare" (ku Z është numër i plotë i rrumbullakuar);

6. numrin serik ose ekuivalentin i cili do të mundësojë percaktimin e vendit dhe datës së prodhimit të duhanit dhe;
7. paralajmërim për shëndetin (me përjashtim të shiringës dhe duhanit për përtypje).

Neni 69

Ndalohet lëshimi në qarkullim i cigareve që nuk kanë të dhëna për përmbajtjen e katranit, nikotinës dhe monoksidit të karbonit në miligram për cigare dhe / ose nëse ato janë mbi sasitë e lejueshme të përcaktuara në nenin 76 të këtij ligji.

Neni 70

Nuk lejohet shënimi i teksteve, shkresave ose shenja të tjera në paketimin e prodhimeve të duhanit që përmbajnë etiketa, fjalë ose shprehje që tregojnë ose sugjerojnë se ky lloj produkti është:

a) më pak i dëmshëm se të tjerat (për shembull:
Lowtar, light, mild, ultra light, respektivisht më pak katran, i lehtë, i butë, ultra i lehtë dhe shenja të tjera të ngjashme);

b) sugjeron se një produkt i caktuar i duhanit ka cilësi vitalizuese, energjike, shëruese, rinovuese, natyrore dhe organike;

c) ngjan në ushqim ose prodhime kozmetike dhe

ç) sugjeron që një produkt i veçantë i duhanit ka biozbërthyeshmëri të përmirësuar ose përparësi tjera ekologjike.

Paketat e veçanta dhe çdo paketim i jashtëm nuk duhet të sugjerojnë përparësi ekonomike duke futur vaučerë të shtypur, që ofrojnë zbritje, shpërndarje falas, dy për një ose oferta tjera të ngjashme.

XV. PARALAJMËRIME DHE POROSI INFORMATIVE TË PRODHIMEVE TË DUHANIT TË DEDIKUARA PËR PIRJEN E DUHANIT

Neni 71

Në paketimin e veçantë të prodhimeve të duhanit për pirje vendosen paralajmërime shëndetësore të përgjithshme dhe të kombinuara.

Në paketimin e vetëm të produkteve të duhanit për pirjen e duhanit në anën e përparme shkruhet një nga paralajmërimet e përgjithshme të mëposhtme:

- pirja e duhanit vret / pirja e duhanit mund të vrasë ose

- pirja e duhanit është e dëmshme për ju dhe për njerëzit rreth jush.

Për prodhimet e duhanit që kanë formën e paketimit nyje që hapet duke i shqyer sipërfaqet anësore në dy pjesë, paralajmërimi i përgjithshëm përfshin plotësisht pjesët më të mëdha të këtyre sipërfaqeve të ndara.

Paralajmërimi i përgjithshëm duhet të shfaqet në brendi në majën e sipërfaqes që është e dukshme kur paketa është e hapur.

Sipërfaqet anësore të këtij lloji të paketimit kanë një lartësi jo më të vogël se 16 mm.

Çdo paketim i veçantë dhe çdo paketë e jashtme e duhanit për cigaret e vetë-palosshme për llullë që vihet në qarkullim në qese ose paketa të tjera përmban paralajmërim të përgjithshëm në anën e përparme dhe një porosi për informim dhe paralajmërim të kombinuar në përputhje me nenin 72 paragrafin 1 të këtij ligji, në anën e pasme pa fotografi.

Në paketimin nga paragrafin 6 i këtij neni vendoset porosi për informim: "Tymi i duhanit përmban më shumë se 70 substanca, për të cilat dihet se shkaktojnë kancer."

Paralajmërimi i përgjithshëm dhe porosia për informim nga paragrafi 6 i këtij neni gjenden në sipërfaqe që siguron shikueshmëri të plotë të këtyre paralajmërimeve shëndetësore.

Në duhanin për vet mbështjellje të cigareve dhe duhanin për llullë në paketimin cilindrik, paralajmërimi i përgjithshëm gjendet në sipërfaqen e jashtme të kapakut ndërsa porosia për informim në sipërfaqen e brendshme të kapakut.

Paralajmërimi i përgjithshëm duhet të mbulojë të paktën 30% duke përfshirë edhe kornizën e anës së përparme e cila nuk mund të jetë më e vogël se 3 mm dhe as më e madhe se 4 mm.

Për paketimin e duhanit për vet mbështjellje të cigareve në pako kubike, paralajmërimi i përgjithshëm dhe i kombinuar janë të vendosura në pjesën e poshtme të njërës prej sipërfaqeve anësore të paketimit të veçantë dhe porosia për informim është pozicionuar në pjesën e poshtme të sipërfaqes së anës tjetër.

Paralajmërimet shëndetësore nga paragrafi 7 i këtij neni duhet të kenë gjerësi jo më të vogël se 20 mm.

Paralajmërimi i përgjithshëm dhe i kombinuar si dhe porositë për informim secila në veçanti mbulojnë 30% të sipërfaqeve në të cilat janë shtypur së bashku me kornizën në të cilën janë vendosur.

Paralajmërimi i përgjithshëm dhe porosia për informim të këtij neni janë:

a) të shtypura me shkronja të trasha me ngjyrë të zezë me fond Helvetica në sipërfaqe të bardhë;

b) në qendër të sipërfaqes së rezervuar për to, si dhe në paketimet kubike dhe në çdo paketim të jashtëm, ato duhet të jenë paralele me buzën anësore të paketës së veçantë ose paketimit të jashtëm dhe

c) paralajmërimi i përgjithshëm dhe porosia për informim përveç gjuhës maqedonase dhe alfabetit cirilik mund të shkruhen edhe në gjuhë tjetër të cilën e flasin të paktën 20% e qytetarëve dhe alfabetin e saj, varësisht nga vlerësimi i prodhuesit ose importuesit.

Neni 72

Paketimi i vetëm i prodhimeve të duhanit për pirjen e duhanit përmban paralajmërim të kombinuar të vendosur në anën e pasme të paketimit ku është shkruar një nga porositë informative në vijim:

- pirësit e duhanit vdesin më të rinj;
- pirja e duhanit shkakton sëmundje të zemrës dhe infarkt;
- pirja e duhanit shkakton kancer në mushkëri;
- pirja e duhanit gjatë shtatzënisë e dëmton foshnjën tuaj;
- mbroni fëmijët, mos lejoni të thithin tym;
- mjeku juaj mund tu ndihmojë që të hiqni dorë nga duhani;
- pirja e duhanit është sëmundje varshmërie;
- duke ndaluar pirjen e duhanit do ta zvogëloni rrezikun nga sëmundjet serioze;
- pirja e duhanit mund të shkaktojë vdekje të ngadalshme dhe të dhimbshme;
- kërkoni ndihmë që të hiqni dorë nga pirja e duhanit;
- pirja e duhanit mund ta zvogëlojë qarkullimin e gjakut dhe të shkaktojë impotencë;
- pirja e duhanit shkakton mplakje të lëkurës;
- pirja e duhanit mund ta zvogëlojë fertilitetin;
- tymi i cigareve përmban benzen, nitrosamin, formaldehid dhe cianid të hidrogjenit dhe
- fotografi (në anën e pasme) që shihet qartë efekti i dëmshëm i pirjes së duhanit nëpërmjet të cilit shtypet një nga porositë e këtij paragrafi.

Porosia nga paralajmërimi i kombinuar i përfshirë në fotografi është i vendosur në pjesën e prapme të paketimit që mbulon një sipërfaqe prej së paku 40% të paketimit të vetëm të prodhimit të duhanit në të cilin janë shtypur, duke përfshirë edhe kornizën që nuk mund të jetë më e vogël se 3 mm as më e madhe se 4 mm.

Nëse informatat nga paragrafi 2 të këtij neni shkruhen përveç gjuhës maqedonase dhe alfabetit cirilik mund të shkruhen edhe në gjuhë tjetër të folur nga të paktën 20% e qytetarëve dhe në alfabetin e saj, paralajmërimi i kombinuar mbulon të paktën 45% në anën e pasme të zonës përkatëse të paketimit të veçantë të prodhimit të duhanit në të cilin është shtypur.

Zbatimi i paralajmërimit të kombinuar duhet të jetë i pandryshuar (rradhës) në mënyrë që do të mundësojë që çdo paralajmërim të shfaqet në mënyrë të barabartë në sasitë e prodhuara.

Neni 73

Prodhimet e duhanit për pirje, përveç cigareve, duhanit për vet mbështjellje të cigareve dhe duhani për pirje në llulla uji përmbajnë paralajmërim të përgjithshëm dhe tekstual për shëndetin që duhet të vendoset në sipërfaqen më të dukshme të paketës së veçantë dhe në çdo paketim të jashtëm.

Paralajmërimi i përgjithshëm duhet të paraqitet në sipërfaqen më të dukshme të paketimit të vetëm dhe në çdo paketim të jashtëm.

Paralajmërimi i tekstual për shëndetin përcaktohet me nenin 71 paragrafin 7 të këtij ligji.

Paralajmërimet nga paragrafi 3 i këtij neni shfaqen në sipërfaqen më të dukshme të paketimit të veçantë dhe të çdo paketimi të jashtëm.

Për pako të veçanta me kapakë të palosshëm sipërfaqja më e dukshme është ajo që bëhet e dukshme kur paketimi është i hapur.

Paralajmërimi i përgjithshëm nga paragrafi 1 i këtij neni mbulon 30% të sipërfaqes relevante të paketës së veçantë dhe çdo paketimi të jashtëm.

Paralajmërimi tekstual për shëndetin nga paragrafi 1 i këtij neni duhet të mbulojë 40% të sipërfaqes përkatëse të paketës së veçantë dhe çdo paketimi të jashtëm.

Kur paralajmërimet për shëndetin nga paragrafi 1 i këtij neni duhet të paraqiten në një sipërfaqe më të madhe se 150 cm2, paralajmërimi duhet të mbulojë një sipërfaqe prej 45 cm2.

Sipërfaqja nga paragrafi 8 i këtij neni rritet në 48 cm2 nëse përveç gjuhës maqedonase dhe alfabetit cirilik janë shkruar edhe në një gjuhë tjetër të folur nga të paktën 20% e qytetarëve dhe në alfabetin e saj.

Paralajmërimi i përgjithshëm dhe tekstual për shëndetin nga paragrafi 1 i këtij neni janë:

a) të shtypura me shkronja të trasha me ngjyrë të zezë me fond Helvetica në sipërfaqe të bardhë;

b) në qendër të sipërfaqes së rezervuar për to, si dhe në pako kubike dhe në çdo pako të jashtme, ato duhet të jenë paralele me buzën anësore të paketës së vetme ose paketimit të jashtëm;

c) të rrethuara me kornizë të zezë me gjerësi prej të paktën 3 mm dhe jo më shumë se 4 mm. e cila është përtej sipërfaqes së rezervuar për paralajmërimin shëndetësor dhe

ç) përveç gjuhës maqedonase dhe alfabetit cirilik mund të shkruhen edhe në gjuhë tjetër, të cilën e flasin së paku 20% e qytetarëve dhe në alfabetin e saj, varësisht nga vlerësimi i prodhuesit ose importuesit.

Tekstet e të dhënave nga neni 71 dhe nga neni 72 të këtij Ligji duhet të vendosen në kornizë, me çka gjerësia e kornizës nuk mund të jetë më e vogël se 3 mm, as më e madhe se 4 mm.

Paralajmërimet nga neni 71 paragrafi 2 dhe 72 paragrafi 1 të këtij ligji nuk mund të shtypen nën markën e akcizës të ngjitur në paketimin e produktit të duhanit.

Paralajmërimet nga nenet 71 paragrafi 2 dhe 72 paragrafi 1 të këtij ligji nëse ato nuk janë të shtypura në paketimin e vetëm, mund të tregohen në afishe, me kusht që afishja të mos mund të hiqet.

XVI. QARKULLIM I PRODHIMEVE TË DUHANIT DHE PRODHIMEVE TË NGJASHME

Neni 74

Prodhimet e duhanit për pirje mund të lëshohen në qarkullim nëse i përmbajnë të dhënat në pajtim me nenet 71, 72 dhe 73 të këtij ligji dhe të dhënat nga Regjistri i markave nga neni 51 i këtij ligji.

Neni 75

Për lëshimin në qarkullim të prodhimeve të duhanit dhe prodhimeve të ngjashme, lëshohet vërtetim për kualitet - certifikatë në pajtim me nenin 80 të këtij ligji dhe në pajtim me Ligjin për Inspektoratin Shtetëror të Bujqësisë.

Neni 76

Cigaret e lëshuara në qarkullim nuk duhet të përmbajnë më shumë se:

- 10 mg kartan/cigare;
- 1 mg nikotin / cigare dhe
- 10 mg - monoksid karboni / cigare.

Të dhënat nga paragrafi 1 i këtij neni duhet të shtypen në anën e paketimit dhe të mbulojnë të paktën 10% duke përfshirë kornizën e cila nuk mund të jetë më e vogël se 3 mm as më e madhe se 4 mm nga ana në të cilën janë shtypur.

Të dhënat nga paragrafi 1 i këtij neni mund të shtypen në anën e paketimit dhe të mbulojnë të paktën 12% nëse, përveç gjuhës maqedonase dhe alfabetit cirilik përdoret edhe një gjuhë tjetër që e flasin të paktën 20% e qytetarëve dhe alfabetin e saj, në varësi të vlerësimit të prodhuesit ose importuesit.

Neni 77

Ndalohet shitja e cigareve të veçanta dhe / ose prodhimeve tjera të duhanit jashtë paketimit origjinal të prodhuesit, me përjashtim të purove.

Neni 78

Ndalohet lëshimi në qarkullim i duhanit për përdorim oral.

XVII. FINANCIMI

Neni 79

Për financimin e aktiviteteve në prodhimin e duhanit, Qeveria e Republikës së Maqedonisë, me propozim të Ministrit të Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave miraton Strategjinë për prodhimin e duhanit për një periudhë prej shtatë vjetësh me plan aksionar.

Në bazë të strategjisë nga paragrafi 1 i këtij neni Qeveria e Republikës së Maqedonisë me propozim të ministrit të Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave miraton program vjetor për financimin e aktiviteteve në prodhimin e duhanit (në tekstin e mëtejmë: programi).

Qëllimet e strategjisë për prodhimin e duhanit për një periudhë shtatëvjeçare janë:

- përcaktimin e masave dhe nën masave për të mbështetur të ardhurat e ekonomive bujqësore dhe ndihmën shtetërore që merren me prodhimin e duhanit;
- sigurimin e zhvillimit të vazhdueshëm dhe të qëndrueshëm të prodhimit të duhanit dhe
- rritjen e konkurrencës dhe ruajtjen e renomesë tradicionale në tregun e duhanit.

Plani Aksionar në veçanti përmban udhëzime afatshkurtra dhe afatmesme për zhvillimin, afatet dhe aktivitetet për realizimin e tyre dhe mjetet indikative financiare për zbatimin e Strategjisë.

Aktivitetet dhe masat e përcaktuara në programin nga paragrafi 2 i këtij neni financohen me mjete të siguruara nga:

- Buxheti i Republikës së Maqedonisë,
- donacione dhe
- burime të tjera në pajtim me ligjin.

XVIII. KONTROLLI I DUHANIT, DUHANIT TË PËRPUNUAR, PRODHIMEVE TË DUHANIT, PRODHIMEVE TË NGJASHME DHE ADITIVËVE

Neni 80

Kontrolli dhe përcjellja e cilësisë së duhanit të përpunuar gjatë eksportit dhe import, si dhe duhani gjatë importimit, kryhet nga Inspektorati Shtetëror i Bujqësisë me kërkesën e paraqitur nga personi juridik.

Analiza e mostrave të marra nga inspektori shtetëror për bujqësi për kontrollin e cilësisë kryen laboratori i akredituar në fushën e duhanit, i cili dorëzon raport mbi kontrollin e kryer të cilësisë së mostrave në Inspektoratin Shtetëror të Bujqësisë dhe te Inspektori shtetëror për bujqësi i cili i ka marrë mostrat për analizë.

Në bazë të raportit nga paragrafi 2 i këtij neni, Inspektorati Shtetëror i Bujqësisë lëshon vërtetim për cilësinë - Certifikatë me afat prej 60 ditësh.

Shpenzimet për lëshimin e vërtetimit-certifikatës për cilësi janë barrë të personit juridik nga paragrafi 1 i këtij ligji, të përcaktuara në pajtim me Ligjin për Inspektoratin Shtetëror për Bujqësi.

Shpenzimet për analizën laboratorike të kryer sipas mostrës së njësisë, mostrat e mbledhura nga Inspektorati Shtetëror i Bujqësisë mbulohen nga personi juridik nga paragrafi 1 i këtij ligji dhe i përcakton laboratori i akreditуar në fushën e duhanit.

Pas marrjes së rezultateve të analizës mund të paraqitet kërkesë nga personi juridik ose Inspektorati Shtetëror i Bujqësisë, në afat prej 24 orëve pas marrjes së tyre për kryerjen e superanalizës në një laborator tjetër të akreditуar në fushën e duhanit.

Shpenzimet për superanalizën janë në barrë të kërkuesit.

Rezultatet e superanalizës janë përfundimtare.

Formën dhe përmbajtjen e kërkesës nga paragrafi 1 i këtij neni, mënyrën e kryerjes së kontrollit të cilësisë së duhanit nga paragrafi 2 i këtij neni, si dhe mënyrën dhe metodat e marrjes së mostrave, kohën, vendin, mënyrën e mbajtjes dhe asgjësimit të mostrave, si dhe metodat për analizën e cilësisë së duhanit i përcakton ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave.

Neni 81

Kontroll të cilësisë së prodhimeve të duhanit dhe duhanit të padjegshëm, kryen Inspektori Shtetëror i Bujqësisë me kërkesën e paraqitur nga personi juridik në pajtim me Ligjin për Inspektoratin Shtetëror të Bujqësisë.

Kontrollin e cilësisë së cigareve elektronike e kryejnë inspektorët kompetentë për kimikate dhe substanca të kontrolluara në Ministrinë e Shëndetësisë.

Përmbajtja e katranit, nikotinës dhe monoksidit të karbonit në tymin primar të cigareve dhe cigareve bimore duhet të kontrollohet dhe të vërtetohet nga laboratori i akreditуar.

Përmbajtja e nikotinës në cigaret elektronike për përdorim të njëfishtë dhe kontejnerët për përdorim të njëfishtë, si dhe kontejnerët tjerë me lëng për rimbushje duhet të kontrollohen dhe të vërtetohen nga laborator i akreditуar.

Laboratori i akreditуar kryen hulumtime të përmbajtjes së katranit, nikotinës dhe monoksidit të karbonit në pajtim me nenin 76 paragrafin 1 të këtij ligji dhe dorëzon raportin e cilësisë në Inspektoratin Shtetëror të Bujqësisë.

Laboratori i akreditуar kryen analiza të përmbajtjes së nikotinës në pajtim me nenin 59 paragrafin 2 të këtij ligji dhe i paraqet raport inspektorit për kimikate dhe substanca të kontrolluara në Ministrinë e Shëndetësisë.

Për prodhimet e duhanit të ndryshme nga cigaret si dhe për produktet bimore për pirjen e duhanit, për secilën markë një herë në vit ose para lëshimit të parë në qarkullim, me kërkesë paraprake të personit juridik që kryen qarkullim sigurohet mendim nga institucioni arsimor-shkencor në sferën e shkencës së duhanit.

Për prodhimet e duhanit të padjegshëm, informatat që i paraqiten institucionit shkencor-mësimor për dhënien e mendimit para se të vendoset në treg, përveç kushteve të përcaktuara në nenin 53 të këtij ligji, duhet gjithashtu të përmbajë prova shkencore që dëshmojnë se pajisja me të cilën përdoret nuk e djeg duhanin dhe nuk prodhon tym që mund të thith përdoruesi si:

a) vlerësimi i emetimeve të produktit sipas metodave të vlefshme shkencore, duke treguar një zvogëlim të ndjeshëm të niveleve mesatare të përbërësve toksikë në aerosol nga produktet epadjegshme në krahasim me tymin e cigareve;

b) rezultatet e studimeve paraklinike duke përdorur analizat përkatëse të pranuara ndërkombëtarisht për qëllime dhe duke ndjekur Praktikat e mira laboratorike (Principles of Good Laboratory Practices - GLP) të Organizatës për Bashkëpunim dhe Zhvillim Ekonomik (OECD) që tregojnë një reduktim të ndjeshëm të toksicitetit të prodhimit aerosol në krahasim me tymin e duhanit;

c) rezultatet e studimeve klinike të kryera në përputhje me praktikat e mira laboratorike (GLP), të cilat tregojnë një reduktim të ndjeshëm të ekspozimit të grimcave toksike në krahasim me tymin e cigareve dhe potencialin e produktit për të zvogëluar rrezikun e sëmundjeve lidhur me pirjen e duhanit krahasuar me pirjen e cigareve;

Shpenzimet për lëshimin e vërtetimit - certifikatës për cilësi janë në barrë të personit juridik nga paragrafi 1 i këtij neni, përcaktuar në pajtim me Ligjin për Inspektoratin Shtetëror për Bujqësi.

Shpenzimet për analizat laboratorike të kryera nga Inspektorati Shtetëror i Bujqësisë dhe inspektorët për kimikate dhe substanca të kontrolluara në Ministrinë e Shëndetësisë janë në kurriz të personit juridik nga paragrafi 1 dhe paragrafi 6 i këtij neni dhe përcaktohen nga laboratori i akreditуar nga paragrafi 4 i këtij neni.

Neni 82

Prodhuesi ose importuesi i prodhimeve të duhanit dhe provimeve të ngjashme, përveç për duhanin e padjegshëm, në formë me shkrim në formular i dorëzon të dhënat për të gjithë përbërësit dhe aditivët të cilat janë përdorur në prodhimtarinë dhe sasinë e tyre në renditje që bie sipas peshës, për çdo përbërës të përfshirë në prodhim, në pajtim me nenin 65 paragrafët 4 dhe 5 të këtij ligji.

Ndaj formularit nga paragrafi 1 i këtij neni dorëzohet:

a) deklaratë në të cilën janë ekspozuar shkaqet për përfshirjen e këtyre përbërësve në prodhimet adekuate të duhanit;

b) statusi i përbërësve, në pajtim me Regjistrin për kimikale dhe substanca i cili mbahet sipas Ligjit për kimikale;

c) klasifikimi i përbërësve;

ç) për cigaret dhe duhanin për mbështjellje të pavarur, prodhuesi ose importuesi dorëzon dokumente teknike për aditivët të përdorur dhe cilësitë e tyre.

Institucioni mësimor-shkencor nga sfera e shkencës së duhanit bën kontroll të dokumentacionit të dorëzuar, bën përcaktim të llojit dhe kualitetit të prodhimit nga duhani dhe jep mendim në bazë të konstatimit të kryer laboratorik te Inspektorati Shtetëror i Bujqësisë.

Në bazë të mendimit të marrë nga konstatimi laboratorik nga paragrafi 3 i këtij neni, Inspektorati Shtetëror për Bujqësi jep vërtetim për kualitet-certifikatë me afat prej një viti.

Shpenzimet për dhënie të vërtetimit-certifikatës për kualitet janë në barë të personit juridik nga paragrafi 1 i këtij neni, e përcaktuar në pajtim me Ligjin për Inspektorat Shtetëror për Bujqësi.

Shpenzimet për mendimin nga paragrafi 2 i këtij neni janë në barë të personit juridik nga paragrafi 1 i këtij neni, ndërsa i përcakton institucioni mësimor-shkencor nga sfera e shkencës së duhanit.

Përcaktimi i përmbajtjes së katranit, nikotinës dhe monoksidit të karbonit të karbonit te cigaret bëhet në bazë të standardeve ndërkombëtarisht të pranuara; ISO 4387 për përmbajtje të katranit, ISO 3400 ose ISO 10315 për përmbajtje të nikotinës dhe ISO 8454 për përmbajtjen e monoksidit të karbonit.

Gjendja adekuate e përmbajtjes së katranit, nikotinës dhe monoksidit të karbonit të theksuara në paketim vërtetohen në pajtim me standardin ISO 8243.

Neni 83

Prodhuesit dhe eksportuesit e cigareve dhe cigareve elektronike janë të obliguar të bëjnë matje të përbërësve nga neni 59 paragrafi 2 dhe neni 76 paragrafi 1 të këtij ligji në laborator të akreditуar në të gjitha markat e regjistruara të cigareve dhe cigareve elektronike nga çdo parti të prodhuar përkatësisht importuar para lëshimit në qarkullim në pajtim me nenin 81 paragrafin 6 të këtij ligji.

Neni 84

Inspektorati Shtetëror për Bujqësi në bazë të Programit vjetor paraprakisht të përpiluar për monitorim të prodhimeve të duhanit dhe prodhimeve të ngjashme, zbaton monitorim te prodhuesi i vendit dhe importuesi i prodhimeve të duhanit dhe prodhimeve të ngjashme së paku një herë në vitin kalendarik.

Me monitorimin nga paragrafi 1 i këtij neni kontrollohet edhe saktësia e të dhënave nga matja e kryer në pajtim me nenin 83 të këtij ligji.

Mënyrën e ushtrimit të kontrolli dhe kualitetit të matjes së përbërësve nga neni 81 paragrafi 6 të këtij ligji, shpenzimet për marrje të ekzemplarëve dhe analizë të tyre, si dhe mënyrën dhe metodat e marrjes së ekzemplarëve për analizë dhe super analizë të kualitetit të prodhimeve të duhanit dhe prodhimeve të ngjashme, si dhe kohën, vendin dhe mënyrën e ruajtjes dhe asgjësimit të ekzemplarëve i përcakton ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave.

XIX. MBIKËQYRJA

Neni 85

Mbikëqyrje në zbatimin e dispozitave të këtij ligji dhe rregullave të miratuara në bazë të tij kryen Ministria e Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave në pjesët të cilat kanë të bëjnë me prodhimin e duhanit, regjistrin e grumbulluesve, grumbullimin dhe përpunimin e duhani, qarkullimin e duhanit të papërpunuar dhe përpunuar, mënyra e zbatimit të tij për marrje të licencës për vlerësim të duhanit të papërpunuar, prodhimet e padjegshme të duhanit, prodhimet bimore për pirje, aditivët në prodhimet e duhanit dhe prodhimet e ngjashme, kontaminuesit në duhanin e përpunuar dhe prodhime të duhani, pamja dhe paketimi i prodhimet e duhanit i dedikuar për pirje, paralajmërimet dhe porositë informuese në prodhime të duhanit të dedikuar për pirje, qarkullimin e prodhimeve të duhanit dhe prodhimeve të ngjashme, financimin, kontrollin e duhanit, përpunimin e duhanit, prodhimeve të duhanit, prodhimeve të ngjashme dhe aditivëve.

Mbikëqyrje në zbatimin e dispozitave të këtij ligji dhe rregullat e miratuara në bazë të tij ushtron Ministria e Ekonomisë në pjesët të cilat kanë të bëjnë me regjistrin e masave të prodhimeve të duhanit dhe prodhimeve të ngjashme dhe regjistrin e prodhuesve, eksportuesve dhe importuesve të prodhimeve të duhanit dhe prodhimeve të ngjashme.

Mbikëqyrje në zbatimin e dispozitave të këtij ligji dhe rregullat e miratuara në bazë të tij ushtron Ministria e Shëndetësisë në pjesët të cilat kanë të bëjnë me prodhimin e cigareve elektronike dhe aditivët në prodhime të duhanit dhe prodhime të ngjashme.

Mbikëqyrje inspektuese në zbatimin e dispozitave të këtij ligji dhe rregullave të miratuara në bazë tij ushtron Inspektorati Shtetëror për Bujqësi nëpërmjet inspektorëve Shtetërorë për Bujqësi (inspektor) në pjesët të cilat kanë të bëjnë me prodhimin e prodhimeve të duhanit, regjistrin e grumbulluesve, grumbullimin dhe përpunimin e duhanit, qarkullimin e duhanit të papërpunuar dhe të përpunuar, mënyrën e zbatimit të tij për marrje të licencës për vlerësim të duhanit të papërpunuar, prodhimeve të padjegshme të duhanit, prodhimeve bimore për pirje, aditivët në prodhimet e duhanit dhe prodhimet e ngjashme, kontaminuesit në duhanin e përpunuar dhe prodhimet e duhanit, pamjen dhe paketimin e prodhimeve të duhanit të dedikuar për pirje, paralajmërimet dhe porositë informuese në prodhime të duhanit të dedikuar për pirje, qarkullimin në prodhime të duhanit dhe prodhime të ngjashme, financimin, kontrollin e duhanit, përpunimin e duhanit, prodhimin e duhanit, prodhime të ngjashme dhe aditivë.

Mbikëqyrje në zbatimin e dispozitave të këtij ligji dhe rregullat të miratuara në bazë të të njëjtit ushtron Inspektorati shtetëror i tregut në pjesët të cilat kanë të bëjnë me regjistrin e masave të prodhimeve të duhanit dhe prodhime të ngjashme dhe regjistrin e prodhuesve, eksportuesve dhe importuesve të prodhimeve të duhanit dhe prodhimeve të ngjashme.

Mbikëqyrje inspektuese në zbatimin e dispozitave të këtij ligji dhe rregullat e miratuara në bazë të tij ushtron Ministria e Shëndetësisë nëpërmjet inspektorëve për kimikale dhe substanca të kontrolluara në pjesët të cilat kanë të bëjnë me cigaret elektronike dhe aditivët në prodhime të duhanit dhe prodhime të ngjashme.

Mbikëqyrje inspektuese në zbatimin e dispozitave të këtij ligji dhe rregullat e miratuara në bazë të tij kryen Inspekcioni Administrativ në pjesët të cilat kanë të bëjnë me regjistrimin në regjistrin e grumbulluesve të duhanit, regjistrin e prodhuesve, eksportuesve dhe importuesve të prodhimeve të duhani dhe prodhimeve të ngjashme, prodhimeve të padjegshme të duhanit dhe regjistrin e markave të prodhimeve të duhanit dhe prodhimeve të ngjashme.

Neni 86

Inspektori Shtetëror për Bujqësi do të miratojë aktvendim me të cilin përkohësisht konfiskohet duhani dhe në mënyrë të obligueshme e dorëzon d te grumbulluesi më i afërt i duhanit, nëse:

1) përcakton se prodhuesi i duhani kryen prodhimtari pa lidhur marrëveshje për prodhimtari dhe grumbullim të duhanit me grumbulluesin e duhanit (neni 7) dhe

2) prodhuesi i duhani dhe grumbulluesi gjatë transportit të duhanit nuk i kanë dokumentet adekuate (neni 42).

Grumbulluesi i duhanit nga paragrafi 1 i këtij neni është i obliguar ta marrë përkohësisht duhanin e konfiskuar në mënyrë të paraparë për grumbullim të rregullt të duhanit.

Grumbulluesi i duhanit nga paragrafi 1 i këtij neni është i obliguar ta vendosë dhe ta ruajë duhanin e konfiskuar në mënyrë të paraparë për grumbullim të rregullt të duhanit deri në momentin e mënjanimit të mangësive.

Pas plotfuqishmërisë së aktvendimit të miratuar nga ana e inspektorit Shtetëror për Bujqësi, duhani i konfiskuar përkohësisht mundet sipas komisionit të asgjësohet ose t'i ofrohet për shitje grumbulluesit të duhani ku është vendosur përkohësisht duhani i konfiskuar.

Shpenzimet për vendosje dhe ruajtje të duhanit përkohësisht të konfiskuar prodhuesi i duhanit është i obliguar t'ia kompensojë grumbulluesit të duhanit në bazë të faturës së dorëzuar.

Kundër aktvendimit nga paragrafi 1 i këtij neni mund të deklarohet ankesë në afat prej tetë ditësh nga dita e pranimit të aktvendimit nëpërmjet Inspektoratit Shtetëror për Bujqësi te Komisioni Shtetëror për Vendosje në Shkallë të Dytë në Sferën e mbikëqyrjes inspektuese dhe procedurë të kundërvajtjes.

Ankesa e deklaruar kundër aktvendimit nga paragrafi 1 i këtij neni nuk e prolongon zbatimin e saj.

Neni 87

Inspektori Shtetëror për Bujqësi do të miratojë aktvendim me të cilin do të ndalojë qarkullim të duhanit të papërpunuar, duhanit të përpunuar, prodhimeve të duhanit dhe prodhimeve të ngjashme të personit juridik, nëse:

1) lëshon në qarkullim duhan të papërpunuar dhe të përpunuar pa qenë i regjistruar në regjistrin tregtar, pa qenë i regjistruar në regjistrin e grumbulluesve të duhanit të cilin e mban Ministria e Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave dhe pa vërtetim për kualitet - certifikatë (neni 43);

2) në qarkullim janë lëshuar paketime të cigareve të cilat nuk kanë formë të katrorit dhe përmbajnë më pak se 20 cigare (neni 67 paragrafi 2);

3) në qarkullim janë lëshuar cigare të cilat në paketim nuk kanë të dhëna për përmbajtjen e katranit, nikotinës dhe monoksidit të karbonit në miligram për cigare dhe/ose nëse janë mbi sasitë e lejuara në pajtim me nenin 76 të këtij ligji (neni 69);

4) lëshon në qarkullim prodhime të duhanit për pirje në paketimin e të cilit janë shtypur tekste, përshkrime ose shenja të tjera (neni 70 paragrafi 1);

5) paketimet e vetme dhe çfarëdo qoftë paketime të jashtme sugjerojnë në përparësi ekonomike me futje të vauçerëve të shtypur, të cilat ofrojnë lirime, shpërndarje falas, dy-për-një ose oferta tjera të ngjashme (neni 70 paragrafi 2);

6) lëshon në qarkullim prodhime të duhanit dhe prodhime të ngjashme pa vërtetim për kualitet - certifikatë (neni 75);

7) në qarkullim është lëshuar për përdorim oral (neni 78);

8) nuk i zbaton kontrollet e nevojshme për përmbajtjen e nikotinës në cigaret elektronike për përdorim të njëhershëm dhe kontejnerë për përdorim të njëhershëm si dhe kontejnerë të tjerë me lëng për mbushje në laborator të akreditуar (neni 81 paragrafi 4) dhe

9) nuk siguron matje të përbërësve nga neni 76 paragrafi 1 të këtij ligji të të gjitha markave të regjistruara të cigareve nga çdo parti e prodhuar përkatësisht e importuar para lëshimit në qarkullim (nenin 83).

Inspektori Shtetëror për Bujqësi do të miratojë aktvendim për konfiskim të përkohshëm të duhanit, prodhimeve të duhanit dhe prodhimeve të ngjashme nga paragrafi 1 i këtij neni dhe në mënyrë të obligueshme t'ia dorëzojë grumbulluesit më të afërt të duhanit, përkatësisht prodhuesit të prodhimeve të duhanit.

Personi juridik nga paragrafi 2 i këtij neni është i obliguar ta ndërmarrë, vendosë dhe ruajë duhanin përkohësisht të konfiskuar, prodhimet e duhanit dhe prodhimet e ngjashme.

Kundër aktvendimit nga paragrafi 1 i këtij neni mund të deklarohet ankesë në afat prej tetë ditësh nga dita e pranimit të aktvendimit nëpërmjet Inspektoratit Shtetëror për Bujqësi te Komisioni Shtetëror për Vendosje në Shkallë të Dytë në sferën e mbikëqyrjes inspektuese dhe procedurë të kundërvajtjes.

Ankesa e deklaruar kundër aktvendimit nga paragrafi 1 i këtij neni nuk e prolongon zbatimin e saj.

Neni 88

Inspektori Shtetëror për Bujqësi do të miratojë aktvendim për ndalim të grumbullimit dhe/ose përpunimit të duhanit, prodhimit dhe qarkullimit të duhanit të përpunuar personit juridik, nëse:

1) nuk siguron material të certifikuar faror nga prodhues i regjistruar i farës së duhanit (neni 11 paragrafi 2);

2) kryen grumbullim dhe përpunim të duhanit pa veprimtari-tregti prioritare me shumicë me duhan të papërpunuar dhe/ose prodhimtari të prodhimeve të duhani dhe pa qenë i regjistruar në regjistrin e grumbulluesve të duhanit të cilin e mban Ministria e Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave (nenin 26 paragrafi 1);

3) nuk i plotëson kushtet nga neni 27 dhe neni 29 të këtij ligji dhe

4) duhani i përpunuar përmban materie të rrezikshme dhe materie tjera ndotëse/kontaminentë (fizikë, kimikë dhe biologjikë) (neni 66 paragrafi 1).

Kundër aktvendimit nga paragrafi 1 i këtij neni mund të deklarohet ankesë në afat prej tetë ditësh nga dita e pranimit të aktvendimit nëpërmjet Inspektoratit Shtetëror për Bujqësi te Komisioni Shtetëror për Vendosje në Shkallë të Dytë në sferën e mbikëqyrjes inspektuese dhe procedurë të kundërvajtjes.

Ankesa e deklaruar kundër aktvendimit nga paragrafi 1 i këtij neni nuk e prolongon zbatimin e saj.

Neni 89

Inspektori Shtetëror për Bujqësi do të miratojë aktvendim me të cilin do t'i imponojë personit i cili kryen prodhimtari të duhanit pa përjashtim të marrëveshjes për prodhimtari dhe grumbullim të duhanit ta asgjësojë mbëltimin.

Mbëltimin e duhanit e asgjëson personi i cili e ka mbjellë atë ose në cilën do bazë e posedon ose shfrytëzon tokën.

Nëse mbëltimi me duhan nuk asgjësohet nga personi nga paragrafi 2 i këtij neni, ai do të asgjësohet me komision nga inspektori Shtetëror për Bujqësi së bashku me përfaqësues të Ministrisë së Punëve të Brendshme në llogari të pronarit ose shfrytëzuesit e tokës.

Inspektori Shtetëror për Bujqësi me vërtetim për sende përkohësisht të konfiskuara do ta konfiskojë duhanin (e papërpunuar, të përpunuar dhe/ose duhan i prerë) i cili është lëndë e kundërvajtjes së kryer dhe do ta dorëzojë te grumbulluesi më i afërt i duhanit.

Nëse duhani i konfiskuar i papërpunuar, i përpunuar dhe/ose i prerë ka vlerë përdoruese dhe mund të përdoret për prodhimtari të prodhimeve të duhanit pas vlerësimit të bërë nga eksperti, do të ofrohet për shitje grumbulluesit të duhani ku është vendosur duhani.

Nëse duhani i konfiskuar nga paragrafi 4 i këtij neni është pa vlerë përdoruese pas vlerësimit të kryer nga eksperti, ai asgjësohet me komision me përfaqësues nga paragrafi 3 i këtij neni.

Nëse duhani i konfiskuar shitet, shpenzimet e bëra reale për vendosje, ruajtje dhe mirëmbajtje, te grumbulluesi i duhanit ku ka qenë i vendosur duhani i konfiskuar janë në barë të kryerësit të kundërvajtjes.

Kundër aktvendimit nga paragrafi 1 dhe paragrafi 2 të këtij neni mund të deklarohet ankesë në afat prej tetë ditësh nga dita e pranimit të aktvendimit nëpërmjet Inspektoratit Shtetëror për Bujqësi te Komisioni Shtetëror për Vendosje në Shkallë të Dytë në Sferën e Mbikëqyrjes Inspektuese dhe Procedurë të Kundërvajtjes.

Ankesa e deklaruar kundër aktvendimit nga paragrafi 1 dhe paragrafi 2 të këtij neni nuk e prolongon zbatimin e tij.

Neni 90

Inspektori Shtetëror për Bujqësi do të miratojë aktvendim me të cilin do të caktojë afat për mënjanim të mangësive të përcaktuara dhe do ta ndalojë fillimin e grumbullimit, nëse grumbulluesi i duhanit:

1) nuk e paraqet çdo ndryshim të emrit, adresës, selisë ose veprimtarisë (neni 26 paragrafi 3);

2) nuk i paraqet lokacionet të të gjitha hapësirave për grumbullim nga Inspektorati Shtetëror për Bujqësi dhe nuk i fut në ISET (neni 30 paragrafi 1);

3) nuk hap hapësira për grumbullim në vendbanime me prodhimtari të kontraktuar mbi 100 tonë duhan (neni 30 paragrafi 3);

4) nuk siguron dokument financiar para fillimit të grumbullimit të duhanit për sasi të plotë të kontraktuar të duhanit nga revolti rrjedhës dhe shpejtësia e hyrjes së mjeteve për kohën e grumbullimit të duhanit (neni 31, paragrafët 1 dhe 2);

5) nuk siguron mjete plotësuese financiere për sasinë plotësueset të planifikuar të duhanit para fillimit të grumbullimit të duhanit dhe me shkrim ose në formë elektronike nuk e njofton Inspektoratin Shtetëror për Bujqësi dhe Ministrin e Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave (neni 31, paragrafët 4 dhe 5);

6) nuk përcakton shpejtësi të grumbullimit të duhanit nga rekolta rrjedhëse, përkatësisht nuk përmbahet ndaj të njëjtës (neni 34 paragrafi 2);

7) para fillimit të grumbullimit të duhanit, në hapësirat për grumbullim nuk thekson ekzemplarë të verifikuar të duhanit sipas llojeve dhe klasave (neni 36 paragrafi 1);

8) vlerësimin e duhanit e kryen me vlerësues i cili nuk ka licencë për vlerësim të duhanit dhe kartelë identifikuese për vlerësim të duhanit (neni 37 paragrafi 1 dhe neni 38 paragrafi 1);

9) vlerësimin e duhanit nuk e bën në hapësirën e dedikuar për grumbullim të duhanit, publikisht, në prani të prodhuesit dhe përfaqësuesit të shoqërisë së prodhuesve të duhanit i cili ka licencë (nenin 37 paragrafët 2 dhe 3);

10) nuk mban libër për vlerësim të duhanit (neni 39);

11) nuk e pranon, ruan dhe nuk e evidenton duhanin e kontestuar në librin për kundërshtime (neni 40 paragrafi 2) dhe

12) nuk mban evidencë të posaçme për sasitë e grumbulluara dhe të përpunuara të duhanit nga rekolta rrjedhëse dhe nuk i fut ato në sistemin elektronik të Ministrisë së Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave (neni 41).

Kundër aktvendimit nga paragrafi 1 i këtij neni mund të deklarohet ankesë në afat prej tetë ditësh nga dita e pranimit të aktvendimit nëpërmjet Inspektoratit Shtetëror për Bujqësi te Komisioni Shtetëror për Vendosje në Shkallë të Dytë në Sferën e Mbikëqyrjes Inspektuese dhe Procedurë të Kundërvajtjes.

Ankesa e deklaruar kundër aktvendimit nga paragrafi 1 i këtij neni nuk e prolongon zbatimin e tij.

Neni 91

Inspektori Shtetëror për Bujqësi do të miratojë aktvendim me të cilin do të ndalojë:

1) ushtrim të veprimtarisë prodhim i prodhimeve të duhanit dhe përkohësisht t'i konfiskojë prodhimet e duhanit dhe prodhimet e ngjashme nëse përcakton se prodhuesi ushtron prodhimtari pa qenë i regjistruar në regjistrin e prodhuesve të duhanit dhe prodhimeve të ngjashme (neni 49 paragrafi 1);

2) ushtrim të veprimtarisë prodhim të prodhimeve të duhanit dhe përkohësisht t'i konfiskojë prodhimet e duhanit dhe prodhimet e ngjashme nëse përcakton se prodhuesi ushtron prodhimtari pa i plotësuar kushtet nga neni 49 paragrafi 2 të këtij ligji;

3) ushtrim të veprimtarisë eksport ose import të prodhimeve të duhanit dhe prodhimeve të ngjashme dhe përkohësisht t'i konfiskojë nëse përcakton se eksportuesi ose importuesi kryen eksport ose import pa qenë i regjistruar në regjistrin për prodhues, regjistrin e eksportuesve dhe importuesve të prodhimeve të duhanit dhe prodhimeve të ngjashme (neni 50 paragrafi 1);

4) ushtrim të veprimtarisë prodhim të eksportit dhe importit të prodhimeve të duhanit dhe përkohësisht t'i konfiskojë prodhimet e duhanit dhe prodhimet e ngjashme nëse përcakton së eksportuesi ose importuesi ushtron prodhimtari pa i plotësuar kushtet nga neni 50 paragrafi 2 të këtij ligji;

Kundër aktvendimit nga paragrafi 1 i këtij neni mund të deklarohet ankesë në afat prej tetë ditësh nga dita e pranimit të aktvendimit nëpërmjet Inspektoratit Shtetëror për Bujqësi te Komisioni Shtetëror për Vendosje në Shkallë të Dytë në Sferën e Mbikëqyrjes Inspektuese dhe Procedurë të Kundërvajtjes.

Ankesa e deklaruar kundër aktvendimit nga paragrafi 1 i këtij neni nuk e prolongon zbatimin e tij.

Për prodhimet e konfiskuara të duhanit dhe prodhime të ngjashme në rastet nga paragrafi 1 i këtij neni, inspektori Shtetëror i Bujqësisë është i obliguar të lëshojë vërtetim për sende përkohësisht të konfiskuara.

Inspektori Shtetëror i Bujqësisë prodhimet e duhanit dhe prodhimet të ngjashme të konfiskuara përkohësisht në pajtim me Ligjin për Inspektoratin Shtetëror për Bujqësi dhe Ligjin për mbikëqyrje inspektuese do t'ia dorëzojë Agjencisë për Menaxhim me Pronë të Konfiskuar.

Neni 92

Inspektori Shtetëror i Tregut do të miratojë aktvendim me të cilin do të ndalojë:

1) lëshim në qarkullim të prodhimeve të duhanit dhe prodhimeve të ngjashme dhe përkohësisht t'i konfiskojë nëse prodhuesi, përkatësisht importuesi nuk është i regjistruar në regjistrin e markave të prodhimeve të duhanit dhe prodhimeve të ngjashme (neni 51 paragrafi 3);

2) lëshim në qarkullim të prodhimeve të padjegshme të duhanit dhe përkohësisht t'i konfiskojë ato, nëse nuk janë regjistruar në Regjistrin e markave të prodhimeve të duhanit dhe prodhime të ngjashme në pajtim me nenet 49, 50 dhe 51 të këtij ligji (neni 53 paragrafi 5).

3) lëshim në qarkullim të lëngjeve të dedikuara për cigare elektronike të cilat nuk janë në kontejnerë specialë për mbushje të shumëfishtë dhe janë me volum më të madh se 10 ml dhe cigare elektronike për përdorim të njëhershëm me patronë për përdorim të njëhershëm, ndërsa volumi i patronëve ose rezervuarët tejkalojnë 2 ml dhe përkohësisht t'i konfiskojë ato (neni 59 paragrafi 1);

4) lëshim në qarkullim të cigareve në kundërshtim me dispozitat e nenit 76 të këtij ligji dhe përkohësisht t'i konfiskojë ato dhe

5) shitje të cigareve të veçanta dhe/ose prodhimeve të ngjashme të duhanit jashtë nga paketimi origjinal i prodhuesit dhe përkohësisht t'i konfiskojë ato, me përjashtim të purove (neni 77).

Kundër aktvendimit nga paragrafi 1 i këtij neni mund të deklarohet ankesë në afat prej tetë ditësh nga dita e pranimit të aktvendimit nëpërmjet Inspektoratit Shtetëror i Tregtisë te Komisioni Shtetëror për Vendosje në Shkallë të Dytë në Sferën e Mbikëqyrjes Inspektuese dhe Procedurë të Kundërvajtjes.

Ankesa e deklaruar kundër aktvendimit nga paragrafi 1 i këtij neni nuk e prolongon zbatimin e tij.

Për prodhimet e duhanit dhe prodhime të ngjashme të konfiskuara në rastet nga paragrafi 1 të këtij neni, inspektori Shtetëror i Tregut është i obliguar të lëshojë vërtetim për sende përkohësisht të konfiskuara.

Inspektori Shtetëror i Tregut prodhimet e duhanit dhe prodhimet e ngjashme të konfiskuara përkohësisht në mënyrë të obligueshme do t'ia dorëzojë Agjencisë për Menaxhim me Pronë të Konfiskuar në pajtim me Ligjin për Inspektorat Shtetëror të Tregut.

Neni 93

Inspektori Shtetëror i Tregut do të miratojë aktvendim me të cilin do të përcaktojë afat për mënjanim të mangësive të përcaktuara, nëse:

1) prodhuesit, eksportuesit dhe importuesit e prodhimeve të duhanit dhe prodhimeve të ngjashme nuk mbajnë evidencë për prodhimtarinë, eksportin, importin dhe tepricat e prodhimeve të duhanit dhe prodhimeve të ngjashme (neni 52 paragrafi 1) dhe

2) prodhuesit, eksportuesit dhe importuesit e regjistruar në Regjistrin e markave të prodhimeve të duhanit dhe prodhimeve të ngjashme nuk e kanë paraqitur ndryshimin e emrit, adresës, selisë ose veprimtarisë te Ministria e Ekonomisë (neni 51 paragrafi 3) dhe

Kundër aktvendimit nga paragrafi 1 i këtij neni mund të deklarohet ankesë në afat prej tetë ditësh nga dita e pranimit të aktvendimit nëpërmjet Inspektoratit shtetëror të tregtisë te Komisioni Shtetëror për Vendosje në Shkallë të Dytë në Sferën e Mbikëqyrjes Inspektuese dhe Procedurë të Kundërvajtjes.

Ankesa e deklaruar kundër aktvendimit nga paragrafi 1 i këtij neni nuk e prolongon zbatimin e tij.

Neni 94

Inspektori Shtetëror për Bujqësi do të miratojë aktvendim për ndalim për lëshim në qarkullim të prodhimeve të duhanit dhe prodhimeve të ngjashme dhe do të caktojë afat për mënjanim të mangësive të përcaktuara, nëse:

1) prodhuesit dhe importuesit të prodhimeve të duhanit nuk dorëzojnë në formular të përcaktuar të dhëna për aditivët të cilat shfrytëzohen në përpunimin e prodhimeve të duhanit te Inspektorati Shtetëror i Bujqësisë (neni 65 paragrafi 2);

2) në paketimin e prodhimeve të duhanit për pirje nuk janë të përmbajtura informatat nga neni 68 të këtij ligji;

3) në paketimin e prodhimeve të duhanit për pirje shtypen tekste, përshkrime ose shenja të tjera të cilat përmbajnë shenja, fjalë ose shprehje të cilat drejtojnë ose sugjerojnë në atë se ai lloj është më pak i dëmshëm nga të tjerët (për shembull: low tar, light, mild, ultralight, përkatësisht pak katran, i lehtë, i butë, ultra i lehtë dhe shenja të ngjashme) (nenin 70 paragrafi 1).

4) në paketimet e vetme dhe cfaredo qoftë paketime të jashtme janë të përmbajtura të dhëna të cilat sugjerojnë në përparësi ekonomike me futje të vauçerëve të shtypur, të cilat ofrojnë lirime, shperndarje falas, dy-për-një ose oferta tjera të ngjashme (neni 70 paragrafi 2);

5) paralajmërimi i përgjithshëm në paketimin nuk është në pajtim me nenin 71 paragrafin 2 dhe paragrafin 10;

6) paralajmërimi i kombinuar nuk është në pajtim me nenin 72 paragrafin 2;

7) nëse informatat nga nenin 72 paragrafi 1 shkruhen përveç në gjuhën maqedonase edhe në një gjuhë tjetër paralajmërimi i kombinuar doemos duhet të mbulojë së paku 45% të anës së pasme të paketimit të vetëm (neni 72 paragrafi 3);

8) paralajmërimi i kombinuar nuk zbatohet në mënyrë reciproke (me rotim) në mënyrë e cila do të mundësojë çdo paralajmërim të paraqitet në mënyrë të barabartë në sasitë e prodhuara (nenin 72 paragrafi 4);

9) paketimi i prodhimeve të duhanit për pirje, përveç cigareve, duhanit për mbështjellje të pavarur të cigareve dhe duhanit për pirje me llulla me ujë nuk e përmban paralajmërimin e përgjithshëm dhe tekstual dhe nuk janë në formë dhe dimension në pajtim me nenin 73 të këtij ligji;

10) tekstet e paralajmërimeve nga neni 71 dhe 72 të këtij ligji janë në markën akcizë e cila është e ngjitur në paketimin e prodhimit të duhanit (neni 73 paragrafi 12);

11) tekstet e paralajmërimit nga nenet 71 paragrafi 2 dhe 72 paragrafi 1 të këtij ligji nuk janë shrypur në paketimin e vetëm ose janë theksuar në ngjitësen e cila mund të mënjanohet (nenin 73 paragrafi 13);

12) cigaret përmbajnë më shumë se 10 mg katran/cigare, 1 mg nikotinë/cigare dhe 10 mg monoksidkarbon /cigare (nenin 76 paragrafi 1) dhe

13) të dhënat nuk janë të shtypura/botuara në anën anësore të paketimit dhe nuk mbulojnë së paku 10% duke e përfshirë edhe kornizën e cila nuk mund të jetë më e vogël se 3 mm, as më e madhe se 4 mm nga ana në të cilën janë shtypur, ndërsa nëse përdoren krahas gjuhës maqedonase edhe një gjuhë së paku 12% nga ana në të cilën janë shtypur (nenin 76 paragrafi 2 dhe 3).

Nëse personi juridik nuk vepron pas aktvendimit dhe në afatin e dhënë nuk i mënjanon mangësitë e përcaktuara inspektori Shtetëror për Bujqësi do të miratojë aktvendim për ndalim të ushtrimit të veprimtarisë prodhimtari e prodhimeve të duhanit.

Kundër aktvendimit nga paragrafi 1 i këtij neni mund të deklarohet ankesë në afat prej tetë ditësh nga dita e pranimit të aktvendimit nëpërmjet Inspektoratit Shtetëror të Tregtisë te Komisioni Shtetëror për Vendosje në Shkallë të Dytë në Sferën e Mbikëqyrjes Inspektuese dhe Procedurë të Kundërvajtjes.

Ankesa e deklaruar kundër aktvendimit nga paragrafi 1 i këtij neni nuk e prolongon zbatimin e tij.

Inspektori Shtetëror i Bujqësisë me vërtetim për sende përkohësisht të konfiskuara do t'i konfiskojë prodhimet e duhanit dhe do t'ia dorëzojë Agjencisë për Menaxhim me Pronë të Konfiskuar në pajtim me Ligjin për Inspektoratin Shtetëror për Bujqësi dhe Ligjin për mbikëqyrje inspektuese.

Neni 95

Inspektori Shtetëror për Bujqësi do të miratojë aktvendim me të cilin do të ndalojë lëshim në qarkullim të prodhimeve të padjegshme të duhanit dhe pajisje për shfrytëzimin e tyre, nëse:

1) prodhuesit dhe importuesit e prodhimeve të padjegshme nga duhani nuk dorëzojnë njoftime te Ministria e Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave për të gjitha prodhimet të padjegshme nga duhani të cilat kanë qëllim ta lëshojnë në qarkullim (neni 53 paragrafi 1);

2) prodhuesit dhe importuesit të cilët lëshojnë në qarkullim prodhime të padjegshme të duhanit, ndërsa nuk janë regjistruar në Regjistrin e prodhuesve, regjistrin e eksportuesve dhe importuesve të prodhimeve të duhanit dhe prodhimeve të ngjashme në pajtim me nenet 49, 50 dhe 51 të këtij ligji (neni 53 paragrafi 6);

3) prodhuesit dhe importuesit e pajisjeve elektronike për përdorim të prodhimeve të padjegshme të duhanit së bashku me njoftimin nga neni 53 i këtij ligji nuk dorëzojnë certifikatë (neni 54 paragrafi 1);

4) pajisja elektronike për shfrytëzim të duhanit të padjegshëm nuk shitet në paketim të mbrojtur (neni 54 paragrafi 3);

5) pajisja elektronike e dedikuar për shfrytëzim të prodhimit të padjegshëm të duhanit nuk mban informata për siguri për konsumatorët (neni 54 paragrafi 4);

6) pajisja elektronike e vetme për shfrytëzim të prodhimit të padjegshëm ntë duhanit nuk i mban informatat në paketim (neni 55 paragrafi 1);

7) pajisja elektronike e dedikuar për shfrytëzim të prodhimit të padjegshëm të duhanit ka pamje të ushqimit ose prodhimit kozmetik dhe sugjeron se prodhimi i caktuar ka biozbërthim të përmirësuar ose përparësi tjera ekologjike (neni 55 paragrafi 2);

8) prodhimi i padjegshëm i duhanit nuk lëshohet në qarkullim (copa, shkopinj ose kapsula) nuk është në paketim të mbrojtur (nenin 56 paragrafi 1);

9) në paketimin e vetëm të prodhimit të padjegshëm të duhanit dhe në çdo ambalazh të jashtëm, me përjashtim të paketimeve të tejdukshme dhe pako transparente, të cilat lëshohen në qarkullim dhe janë shtypur/botuar informatat nga pikat 1, 2, 3, 4, 5 dhe 6 (nenin 56 paragrafi) dhe

10) paketimi i vetëm dhe cili do paketim i jashtëm në pjesën e harxhuar të duhanit të padjegshëm në anën e parme nuk e përmban paralajmërimin shëndetësor (neni 57 paragrafi 1);

Kundër aktvendimit nga paragrafi 1 i këtij neni mund të deklarohet ankesë në afat prej tetë ditësh nga dita e pranimit të aktvendimit nëpërmjet Inspektoratit Shtetëror të Tregut te Komisioni Shtetëror për Vendosje në Shkallë të Dytë në Sferën e Mbikëqyrjes Inspektuese dhe Procedurë të Kundërvajtjes.

Ankesa e deklaruar kundër aktvendimit nga paragrafi 1 i këtij neni nuk e prolongon zbatimin e tij.

Neni 96

Nëse gjatë ushtrimit të mbikëqyrjes inspektuese inspektoi i Inspektoratit Shtetëror për Bujqësi përcakton se për herë të parë është bërë parregullsi nga neni 101 dhe neni 104 të këtij ligji është i obliguar të përpilojë procesverbal në të cilin do ta përcaktojë parregullsinë e bërë me sugjerim për mënjanim të parregullsisë së përcaktuar në afat prej 15 ditës dhe me dorëzim njëkohësisht të ftesës për zbatimin e edukimit të personit ose subjektit ku është përcaktuar parregullsia gjatë ushtrimit të mbikëqyrjes inspektuese.

Formën dhe përmbajtjen e ftesës për edukim, si dhe mënyrën e zbatimit të edukimit e përcakton ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave.

Edukimin e organizon dhe zbaton inspektori në Inspektoratin shtetëror për bujqësi në afat jo më të gjatë nga tetë ditë nga dita e zbatimit të mbikëqyrjes inspektuese.

Edukimi mund të zbatohet për më shumë parregullsi të përcaktuara të njëjta ose të ngjashme për një ose për më shumë subjekte.

Nëse në terminin e caktuar personi ose subjekti mbi të cilin zbatohet edukimi nuk paraqitet në edukim, do të konsiderohet se edukimi është zbatuar.

Nëse personi ose subjekti mbi të cilin zbatohet edukimi paraqitet në edukimin e caktuar dhe e përfundon atë, do të konsiderohet se është i edukuar në lidhje me parregullsinë e përcaktuar.

Nëse inspektori i Inspektoratit Shtetëror për Bujqësi gjatë zbatimit të mbikëqyrjes kontrolluese përcakton se janë mënjanuar parregullsi të përcaktuara nga paragrafi 1 i këtij neni, miraton konkluzion me të cilin e ndërpret procedurën e mbikëqyrjes inspektuese.

Nëse inspektori i Inspektoratit Shtetëror për Bujqësi gjatë zbatimit të mbikëqyrjes kontrolluese përcakton se nuk janë mënjanuar parregullsitë e përcaktuara nga paragrafi 1 i këtij neni, parashtron kërkesë për ngritje të procedurës së kundërvajtjes para komisionit të kundërvajtjes.

Inspektorati Shtetëror për Bujqësi mban evidencë për edukimin e zbatuar në mënyrë të përcaktuar nga ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave.

Neni 97

Inspektorati Shtetëror për Bujqësi për kontrollet e kryera përpilon raporte tremujore dhe i shpall në ueb faqen e Inspektoratit Shtetëror për Bujqësi.

Neni 98

Inspektori për kimikale dhe substanca të kontrolluara në Ministrinë e Shëndetësisë do të miratojë aktvendim me të cilin do të ndalojë lëshim në qarkullim, nëse prodhuesit dhe importuesit:

1) lëshojnë në qarkullim cigare elektronike dhe/ose kontejnerë për mbushje të njëhershme ose shumëfishtë pa parashtruar paraprakisht kërkesë për vënie në qarkullim te Ministria e Shëndetësisë (nenin 58 paragrafi 1);

2) lëshojnë në qarkullim cigare elektronike dhe/ose kontejnerë për mbushje të njëhershme ose të shumëfishtë pa parashtrojë kërkesë me shkrim së paku tre muaj para vënies së planifikuar në qarkullim të pajisjes (neni 58 paragrafi 2);

3) lëshojnë në qarkullim cigare elektronike dhe/ose kontejnerë për mbushje të njëhershme ose të shumëfishtë pa qenë të regjistruar në regjistrin integral (neni 58 paragrafi 8);

4) lëshojnë në qarkullim lëngje të dedikuara për cigare elektronike, ndërsa përmbajnë nikotinë, në kontejnerë specialë për mbushje të shumëfishtë me volum më të madh se 10 ml ose në cigare elektronike për përdorim të njëhershëm ose në patronë për përdorim të njëhershëm, ndërsa volumi i patronëve ose rezervuarëve tejkalon 2 ml (neni 59 paragrafi 1);

5) lëshojnë në qarkullim cigare elektronike dhe/ose kontejnerë për mbushje të shumëfishtë pa t ndërmarrë masa urgjente për sjellje të pajisjes adekuate me kërkesat e ligjit ose për tërheqjen e tij nga tregu (neni 60 paragrafi 1);

6) lëshojnë në qarkullim cigare elektronike dhe kontejnerë për mbushje të njëhershme ose të shumëfishtë të cilat nuk janë rezistente në dëmtim nga fëmijët, mund të falsifikohen, nuk janë të mbrojtura nga thyerja dhe derdhja dhe nuk kanë mekanizma të cilat sigurojnë mbushje pa derdhje (neni 61);

7) në paketimin shfrytëzues të cigareve elektronike dhe/ose kontejnerë për mbushje të shumëfishtë nuk vënë udhëzim me përmbajtjen nga pikat 1, 2, 3, 4, 5 dhe 6 (neni 62 paragrafi 1);

8) në pakon shfrytëzuese dhe në çdo paketim të jashtëm të cigareve elektronike dhe të kontejnerëve për mbushje të shumëfishtë përfshijnë elemente ose shenja karakteristike nga pikat 1, 2, 3 dhe 4 (neni 62 paragrafi 3);

9) në paketimin e shfrytëzimit dhe në çdo paketim të jashtëm të cigareve elektronike dhe në kontejnerët për mbushje të shumëfishtë nuk ka paralajmërim shëndetësor (neni 63 paragrafi 1);

10) në paketimin e shfrytëzimit dhe në çdo paketim të jashtëm të cigareve elektronike dhe në kontejnerët për mbushje të shumëfishët nuk ka paralajmërim shëndetësor në pajtim me nenin 71 ose 72 të këtij ligji dhe teksti i paralajmërimit nuk është sipas pikave a) dhe b) (neni 63 paragrafi 2);

11) teksti i paralajmërimit të paketimit të shfrytëzimit dhe të çdo paketimi të jashtëm është theksuar në ngjitësen e cila mund të mënjanohet (nenin 63 paragrafi 4) dhe

12) nuk i zbaton kontrollet e nevojshme për përmbajtjen e nikotinës në cigaret elektronike për përdorim të njëhershëm dhe kontejnerë për përdorim të njëfishtë si dhe kontejnerë të tjerë me lëng për mbushje në laborator të akreditуar (neni 81 paragrafi 6).

Kundër aktvendimit nga paragrafi 1 i këtij neni mund të deklarohet ankese në afat prej tetë ditësh nga dita e pranimit të aktvendimit nëpërmjet Inspektoratit për Kimikale dhe Substanca të kontrolluara nga Komisioni Shtetëror për Vendosje në Shkallë të Dytë në Sferën e Mbikëqyrjes Inspektuese dhe Procedurë Të Kundërvajtjes.

Ankesa e deklaruar kundër aktvendimit nga paragrafi 1 i këtij neni nuk e prolongon zbatimin e tij.

XX. DISPOZITA TË KUNDËRVAJTJES

Neni 99

Gjobë e personit juridik në shumë prej 1.000 deri në 2.000 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet shoqërisë së vogël tregtare, ndërsa gjobë personit juridik në shumë prej 5.000 deri në 10.000 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet shoqërisë së mesme dhe të madhe për kundërvajtje, nëse:

1) nuk përdor material faror nga grumbulluesit e duhanit të siguruar nga furnizues i regjistruar i materialit faror nga duhanit (neni 11 paragrafi 1);

2) nuk përdor material faror nga grumbullues i regjistruar i materialit faror të duhanit në sasitë e parapara (neni 11 paragrafi 2);

3) nuk siguron pa kompensim repromatriale të prodhuesve të duhanit, më së voni deri më 31 mars të vitit rrjedhës (neni 11 paragrafi 7);

4) kryen prodhim të duhanit pa lidhur marrëveshje për prodhimtari dhe grumbullim me grumbulluesin e duhanit (neni 13 paragrafi 1);

5) nuk është regjistruar në Regjistrin e grumbulluesve (neni 26 paragrafi 1);

6) nuk i plotëson kushtet nga neni 29 të këtij ligji;

7) nuk parashtron kërkesë për regjistrim në regjistrin e grumbulluesve të duhanit të cilin e mban Ministria e Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave (neni 28 paragrafi 1);

8) nuk siguron dokumente financiare për mjete të siguruara për sasinë e plotë të kontraktuar të revoltës të duhanit në lartësi të çmimit mesatar të grumbullimit për kilogram në nivel të shtetit nga tri rekoltat e kaluara për llojet adekuate të duhanit (neni 31 paragrafi 1 dhe 2);

9) grumbullimin nuk e kryen sipas matësit dhe metodave për vlerësim kualitativ dhe kuantitativ (neni 35 paragrafi 1);

10) vlerësimin e duhanit e kryen vlerësues i cili nuk ka licencë të lëshuar nga Ministria e Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave (neni 37 paragrafi 1);

11) vlerësuesi, vlerësimin e duhanit nuk e kryen publikisht dhe në hapësirën të dedikuar për grumbullim të duhanit (neni 37 paragrafi 2 dhe paragrafi 3):

12) nuk e pranon, nuk e evidenton duhanin i cili është lëndë e ankesave në librin për ankesa dhe ditën e ardhshme në formë elektronike nuk e paraqet te komisioni për rivlerësim (neni 40 paragrafi 2);

13) nuk siguron përfaqësues në komisionin për rivlerësim (neni 40 paragrafi 11);

14) kryen qarkullim të duhanit të papërpunuar pa qenë i regjistruar për grumbullim të duhanit në pajtim me nenin 26 të këtij ligji dhe pa qenë i regjistruar për prodhimtari të prodhimeve të duhanit dhe prodhimeve të ngjashme në pajtim me nenin 49 dhe nenin 50 të këtij ligji (neni 43 paragrafi 1);

15) kryen qarkullim të duhanit të përpunuar pa qenë i regjistruar për qarkullim dhe/ose eksport në regjistrin tregtar dhe pa qenë i regjistruar në Regjistrin e grumbulluesve të duhanit të cilin e mban Ministria e Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave në pajtim me nenin 26 të këtij ligji (neni 43 paragrafi 2);

16) nuk ka marrëveshje për përpunim të duhanit të importuar me grumbullues të regjistruar të duhanit (neni 43 paragrafi 3);

17) para se ta lëshojë në qarkullim duhanin e importuar nuk e përpunon (neni 43 paragrafi 4);

18) duhanin e përpunuar e importon pa e përpunuar në mënyrë plotësuese, pa e vënë në qarkullim ose pa e përpunuar në prodhime të duhanit dhe prodhime të ngjashme (neni 43 paragrafi 5);

19) kryen qarkullim, eksport dhe import pa vërtetim për kualitet-certifikatë në pajtim me këtë ligj dhe në pajtim me Ligjin për Inspektorat Shtetëror për Bujqësi (neni 43 paragrafi 6);

20) kryen grumbullim, blerje, riblerje, shitje, rishitje, transport dhe magazinim të duhanit ose duhani të grirë, si dhe dispozicion të paautorizuar me makina, vegla, aparate dhe pajisje të cilat shfrytëzohen për përpunimin e prodhimeve të duhanit dhe prodhimeve të ngjashme në kundërshtim me dispozitat e këtij ligji (neni 44);

21) kryen eksport të duhanit të papërpunuar të pamanipuluar në klasa industriale dhe të papaketuar në pako kartoni ose në dengje tonga (neni 45);

22) kryen prodhim të prodhimeve të duhanit dhe prodhimeve të ngjashme pa qenë i regjistruar në regjistrin tregtar për ushtrim të veprimtarisë prodhimtari e prodhimeve të duhanit pa qenë i regjistruar në Regjistrin e prodhuesve të duhanit dhe prodhimeve të ngjashme (neni 49 paragrafi 1);

23) nuk i plotëson kushtet nga nenin 49 paragrafi 2 të këtij ligji;

24) nuk parashtron kërkesë te Ministria e Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujerave për regjistrim në Regjistër (neni 49 paragrafi 4);

25) kryen qarkullim të prodhimeve të duhanit dhe prodhimeve të ngjashme pa qenë i regjistruar në regjistrin tregtar për ushtrim të veprimtarisë tregti me shumicë dhe pakicë të duhanit dhe pa qenë i regjistruar në Regjistrin e eksportuesve dhe importuesve të prodhimeve të duhanit dhe prodhimeve të ngjashme (neni 50 paragrafi 1);

26) nuk i plotëson kushtet nga neni 50 paragrafi 2 të këtij ligji;

27) nuk parashtron kërkesë te Ministria e Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujerave për regjistrim në Regjistër (neni 50 paragrafi 4);

28) nuk parashtron kërkesë te Ministria e Ekonomisë për regjistrim në Regjistër (neni 51 paragrafi 4);

29) nuk dorëzon njoftim te Ministria e Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujerave për të gjitha prodhimet e padjegshme të duhanit të cilat kanë për qëllim t'i lëshojnë në qarkullim në formë të shkruar 30 ditë para lëshimit të planifikuar në qarkullim (neni 53 paragrafi 1 dhe 2);

30) lëshon në qarkullim prodhime të padjegshme të duhanit pa qenë i regjistruar në Regjistrin e prodhuesve, Regjistrin e eksportuesve dhe importuesve të prodhimeve të duhanit dhe prodhimeve të ngjashme dhe Regjistrin e markave të prodhimeve të duhanit dhe prodhimeve të ngjashme në pajtim me nenet 49, 50 dhe 51 të këtij ligji (neni 53 paragrafi 5);

31) nuk dorëzon certifikatë (neni 54 paragrafi 1);

32) nuk dorëzon më së voni deri në 31-mars të vitit rrjedhës në formular të përcaktuar të dhëna për aditivët të cilat shfrytëzohen në përpunimin e prodhimeve të duhanit dhe prodhimeve të ngjashme (neni 65 paragrafi 2);

33) nuk dorëzon në formular të përcaktuar të dhëna për aditivët të cilët planifikon t'i shfrytëzojë në përpunimin e prodhimeve të duhanit dhe prodhimeve të ngjashme te Inspektorati Shtetëror për Bujqësi tre muaj para datës së planifikuar për përdorimin e tyre në prodhimtari (neni 65 paragrafi 4);

34) nuk dorëzon në formular të përcaktuar të dhëna për aditivët të shfrytëzuara në përpunimin e prodhimeve të duhanit dhe prodhimeve të ngjashme te Inspektorati Shtetëror për Bujqësi tre muaj para datës së planifikuar për lëshimin e tyre në qarkullim (neni 65 paragrafi 5);

35) lëshon në qarkullim paketim të cigareve të cilat nuk kanë formë të katrorit dhe përmbajnë më pak se 20 cigare, me përjashtim të paketimeve të cigareve të cilat janë të dedikuara për eksport (neni 67 paragrafi 2);

36) lëshon në qarkullim prodhime të duhanit për pirje në kundërshtim me nenin 68 të këtij ligji.

37) lëshon në qarkullim cigaret të cilat përmbajnë më shumë se 10 mg katran/cigare, 1 mg nikotinë/cigare dhe 10 mg karbon monoksid/cigare (nenin 76 paragrafi 1);

38) lëshon në qarkullim paketime të cigareve në të cilat të dhënat nuk janë të futura/shtypura në anën anësore të paketimit dhe nuk mbulojnë së paku 10% duke e përfshirë edhe kornizën e cila nuk mund të jetë më e vogël se 3 mm, as më e madhe se 4 mm nga ana në të cilën janë shtypur, ndërsa nëse përdoren krahas gjuhës maqedonase edhe një gjuhë me së paku 12% nga ana në të cilën janë shtypur (nenin 76 paragrafi 2).

39) nuk i zbaton kontrollet e nevojshme të përmbajtjes së katranit, nikotinës dhe monoksidit të karbonit në cigaret dhe cigaret bimore në laborator të akreditуar (neni 81 paragrafi 2) dhe

40) nuk kryen matje të përbërësve nga neni 59 paragrafi 2 dhe neni 76 paragrafi 1 i këtij ligji në laborator të akreditуar në të gjitha markat e regjistruara të cigareve dhe cigareve elektronike nga çdo parti e prodhuar përkatësisht importuar para lëshimit në qarkullim në pajtim me nenin 81 (neni 83).

Krahas gjobës për kundërvajtje nga paragrafi 1 i këtij neni do të shqiptohet masë e veçantë e kundërvajtjes konfiskim i duhanit, prodhimeve të duhanit, duhanit të padjegshëm, cigareve elektronike, cigareve bimore, sendeve, mjeteve dhe prodhimeve të cilat janë përdorur për kryerje të kundërvajtjes.

Për kundërvajtjen nga paragrafi 1 i këtij neni përveç gjobës, personit juridik do t'i shqiptohet edhe sanksion kundërvajtës ndalim për ushtrim të veprimtarisë në kohëzgjatje prej tre muajsh deri në dy vjet, nga dita e plotfuqishmërisë së vendimit.

Gjobë në shume pre 300 deri në 500 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet edhe personit përgjegjës te personi juridik për kundërvajtjet nga paragrafi 1 i këtij neni.

Gjobë në shumë pre 150 deri ne 250 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet personit fizik për kundërvajtjet nga paragrafi (1) i këtij neni.

Gjobë në shumë prej 50 deri në 100 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet për kundërvajtje nga paragrafi 1 pikat 10, 11 dhe 12 të këtij neni edhe vlerësuesit në punktin e grumbullimit.

Neni 100

Gjobë e personit juridik në shumë prej 1.000 deri në 1.500 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet shoqërisë së vogël tregtare, ndërsa gjobë e personit juridik në shume prej 3.500 deri në 7.500 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet shoqërisë së mesme dhe të madhe për kundërvajtje, nëse:

1) nuk i fut në formë elektronike të dhënat e nevojshme menjëherë me lidhjen e marrëveshjes për prodhimtarinë e kontraktuar të duhanit në sistemin elektronik nga neni 10 i këtij ligji (neni 8 paragrafi 1);

2) nuk i dorëzon në formë elektronike të dhënat e nevojshme te njësia rajonale e Ministrisë së Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave më së voni në afat prej 5 ditë pune pas përfundimit të afatit përfundimtar për lidhje të marrëveshjeve (neni 8 paragrafi 2);

3) nuk i paraqet në sistemin elektronik ndryshimet e krijuara ose korrigjimet (neni 8 paragrafi 4);

4) nuk ia shet tërë duhanin e prodhuar grumbulluesit me të cilin ka lidhur marrëveshje me shkrim për prodhimtari dhe grumbullim të duhanit, përkatësisht nuk e grumbullon duhanin e përgjithshëm të kontraktuar, me kushtet e parapara në marrëveshje (neni 12 paragrafi 1);

5) lidh marrëveshje për sasi të duhanit për të cilat prodhuesi i duhanit ka lidhur marrëveshje me grumbullues tjetër të duhanit për një vit prodhues, për sasinë dhe prodhimtarinë e njëjtë (neni 14 paragrafi 5);

6) lidh marrëveshje pas përfundimit të afatit për lidhje të marrëveshjes (neni 14 paragrafi 7);

7) nuk i paraqet në sistemin elektronik lokacionet e të gjitha punkteve të grumbullimit në të cilat do të kryejë grumbullim të duhanit në afatin e caktuar (neni 30 paragrafi 1);

8) nuk hap pika për grumbullim në vendbanime me prodhimtari të kontraktuar mbi 100 tonë duhan (neni 30 paragrafi 3);

9) me grumbullim të duhanit nuk fillon në të gjitha punktet e paraqitura të grumbullimit më së voni deri në 15 dhjetor të vitit rrjedhës prodhues dhe nuk përfundon më së voni deri në fund të shkurtit të vitit të ardhshëm (neni 43 paragrafi 1);

10) nuk përcakton plan për shpejtësinë për sasitë e planifikuara për grumbullim të duhanit nga rekolta rrjedhëse sipas regjionit dhe sipas prodhuesve para fillimit të grumbullimit dhe nuk i përmbahet atij (neni 34 paragrafi 2);

11) nuk e dorëzon planin për grumbullim te Inspektorati Shtetëror për Bujqësi dhe asociacioni më i lartë i prodhuesve të duhanit më së voni pesë ditë para fillimit të grumbullimit dhe nuk i njofton me shkrim prodhuesit për ditën e ndërmarrjes së duhanit (neni 34 paragrafët 3 dhe 4);

12) para fillimit të grumbullimit të duhanit, në hapësirat për grumbullim nuk thekson ekzemplare të verifikuar të duhanit sipas llojit dhe klasave (neni 36 paragrafi 1);

13) nuk ka siguruar libër në pajtim me këtë ligj dhe të dhënat nuk i shpall publikisht, nuk i shënon në librin e vlerësimit dhe nuk i jep prodhuesit vërtetim të verifikuar ditor për duhanin e dorëzuar në të cilin është theksuar pesha bruto dhe neto, dara dhe refuzimi (rërë, lagështi dhe materie tjera anësore) sipas klasave dhe kilogramëve dhe të dhënave për duhan të kontestueshëm sipas klasave dhe kilogramëve (neni 39);

14) e pengon punën e komisionit për rivlerësim të duhanit (neni 40 paragrafi 14);

15) nuk mban evidencë për prodhimtari, eksport dhe teprica të prodhimeve të duhanit dhe prodhime të ngjashme dhe nuk dorëzon te Ministria e Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave dhe Ministria e Ekonomisë evidencë për gjendjet nga paragrafi 1 i këtij neni më së voni deri më 31 mars të vitit rrjedhës për të dhënat nga viti paraprak (neni 52 paragrafi 1 dhe paragrafi 2);

16) nuk siguron se paketimi i pajisjes së vetme elektronike për shfrytëzim të prodhimit të padjegshëm të duhanit përmban informata nga pikat a), b), c), ç) dhe d) (neni 55 paragrafi 1);

17) lëshon në qarkullim prodhim të padjegshëm të duhanit i cili nuk është në paketim të mbrojtur (nenin 56 paragrafi 1);

18) lëshon në qarkullim paketim të vetëm të prodhimit të padjegshëmtëa duhanit dhe në çdo ambalazh të jashtëm, me përjashtim të paketimeve të tejdukshme dhe pakove transparente pa informata të shtypur/botuara nga pikat 1, 2, 3, 4, 5 dhe 6 (nenin 56 paragrafi 2);

19) çdo paketim i vetëm dhe cili do paketim i jashtëm ti pjesës të harxhuar të prodhimit të padjegshëm të duhanit në anën e parme nuk e përmban paralajmërimin shëndetësor (neni 57 paragrafi 1);

20) në paketimin e vetëm dhe grupor të prodhimit bimor për pirje nuk vë paralajmërim shëndetësor dhe teksti i paralajmërimit shëndetësor nuk është sipas pikave a), b), v), g), dhe d) (neni 64 paragrafi 1 dhe paragrafi 2);

21) paketimi i vetëm i prodhimit bimor për pirje ka elemente ose karakteristika të theksuara në pikat a), b), v) dhe g) (neni 64 paragrafi 3);

22) duhani i përpunuar dhe prodhimet e duhanit përmbajnë materie të dëmshme dhe materie/kontaminente të tjera ndotëse (nenin 66 paragrafi 1);

23) letra e cila përdoret për përpunim në fabrikë të cigareve dhe për mbështjellje me dorë të cigareve, si dhe filtër shkopi kanë erë dhe shije të pakëndshme (neni 66 paragrafi 2);

24) në paketimin e prodhimeve të duhanit për pirje janë shkruar tekste, përshkrime ose shenja të tjera të cilat përmbajnë shenja, fjalë ose shprehje të cilat drejtojnë ose sugjerojnë në atë se ai lloj i prodhimit është në kundërshtim nga pikat e theksuara a), b), v), g) dhe d) (neni 70 paragrafi 1);

25) paketimet e vetme dhe çfarëdo qoftë paketime të jashtme sugjerojnë në përparësi ekonomike me futje të vauçerëve të shtypur, të cilat ofrojnë lirime, shpërndarje falas, dy-për-një ose oferta tjera të ngjashme (neni 70 paragrafi 2);

26) në paketimin e vetëm të prodhimeve të duhanit për pirje nuk janë vënë paralajmërim i përgjithshëm dhe i kombinuar shëndetësor (neni 71 paragrafi 1);

27) paralajmërimi i përgjithshëm nuk mbulon së paku 30% duke e përfshirë edhe kornizën e anës së parme e cila nuk mund të jetë më e vogël se 3 mm, as më e madhe se 4 mm (neni 71 paragrafi 10);

28) porosia nga paralajmërimi i kombinuar nuk përfshin së paku 40% duke e përfshirë edhe kornizën e anës së pasme e cila nuk mund të jetë më e vogël se 3 mm, as më e madhe se 4 mm (neni 72 paragrafi 2);

29) nëse informatat nga nenin 72 paragrafi 1 shkruhen përveç në gjuhën maqedonase edhe në një gjuhë tjetër paralajmërimi i kombinuar nuk përfshin së paku 45% të anës së pasme të sipërfaqes adekuate të paketimit të vetëm të prodhimit të duhanit në të cilin është shtypur (neni 72 paragrafi 3);

30) zbatimi i paralajmërimit të kombinuar nuk është në mënyrë reciproke (rrotulluese) dhe nuk mundëson çdo paralajmërim të paraqitet në mënyrë të barabartë në sasitë e prodhuara (nenin 72 paragrafi 4);

31) paralajmërimi i përgjithshëm nuk përfshin 30% nga sasia relevante e paketimit të vetëm dhe cili do paketim i jashtëm dhe paralajmërimi tekstual për shëndetin nuk përfshin 40% nga sasia relevante e paketimit të vetëm dhe cili do paketim i jashtëm (neni 73 paragrafët 6 dhe 7);

32) tekstet e të dhënave nga nenet 71 dhe 72 të këtij ligji nuk janë vënë në kornizë, me ç'rast gjerësia e kornizës është më e vogël se 3 mm, më e madhe se 4 mm (neni 73 paragrafi 11);

33) paralajmërimet nga neni 72 paragrafi 2 dhe 73 paragrafi 3 të këtij ligji janë të shtypura nën markën akcizë e cila është e ngjitur në paketimin e prodhimit të duhanit (neni 74 paragrafi 12);

34) paralajmërimet nga nenet 71 paragrafi 2 dhe 72 paragrafi 1 të këtij ligji janë shtypur në ngjitëse, e cila nuk mund të mënjanohet (nenin 73 paragrafi 13);

35) lëshon në qarkullim prodhime të duhanit dhe prodhime të ngjashme pa vërtetim për kualitet-certifikatë në pajtim me nenin 80 të këtij ligji dhe në pajtim me Ligjin për Inspektorat Shtetëror për Bujqësi (neni 75) dhe

36) lëshon në qarkullim duhan për përdorim oral (neni 78);

Krahas gjobës për kundërvajtje nga paragrafi 1 i këtij neni do të shqiptohet masë e veçantë e kundërvajtjes konfiskim i duhanit, prodhimeve të duhanit, duhanit të padjegshëm, cigareve elektronike, cigareve bimore, sendeve, mjeteve dhe prodhimeve dhe të tjera të cilat janë përdorur për kryerje të kundërvajtjes.

Për kundërvajtjen nga paragrafi 1 i këtij neni përveç gjobës, personit juridik do t'i shqiptohet edhe sanksion kundërvajtës ndalim për ushtrim të veprimtarisë në kohëzgjatje prej tre muaj deri në dy vjet, nga dita e plotfuqishmërisë së vendimit.

Gjobë në shumë prej 200 deri në 400 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet edhe personit përgjegjës te personi juridik për kundërvajtjet nga paragrafi 1 i këtij neni.

Gjobë në shumë prej 100 deri në 200 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet personit fizik për kundërvajtjet nga paragrafi 1 i këtij neni.

Neni 101

Gjobë në shumë prej 25 deri në 50 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet për kundërvajtje personit të autorizuar zyrtar nga Ministria e Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave, nëse:

1) nuk i siguron dëshmitë, përkatësisht dokumentet me detyrë zyrtare në afat prej tri ditësh nga dita e pranimit të kërkesës në kundërshtim me nenin 26 paragrafin 4, nenin 29 paragrafin 2, nenin 49 paragrafin 5 dhe nenin 50 paragrafin 5 të këtij ligji dhe

2) nuk vendos për kërkesën në afat prej 30 ditësh nga dita e pranimit të kërkesës në kundërshtim me nenin 26 paragrafin 7, nenin 28 paragrafin 5 nenin 49 paragrafin 7 dhe nenin 50 paragrafin 7 të këtij ligji.

Gjobë në shumë prej 25 deri në 50 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet për kundërvajtje personit të autorizuar zyrtar nga organi publik kompetent nga i cili janë kërkuar dëshmitë, përkatësisht dokumentet nëse nuk i dorëzon dëshmitë e kërkuara dhe dokumentet në afat prej tri ditësh në kundërshtim me nenin 26 paragrafin 4, nenin 28 paragrafin 2, nenin 49 paragrafin 6 dhe nenin 50 paragrafin 5 të këtij ligji.

Gjobë në shumë prej 25 deri në 50 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet për kundërvajtje inspektorit nëse nuk kryen kontrolle dhe nuk dorëzon procesverbal në afat prej 15 ditësh nga dita e pranimit të kërkesës në kundërshtim me nenin 26 paragrafin 6, nenin 28 paragrafin 4, nenih 49 paragrafin 6 dhe nenin 50 paragrafin 5 të këtij ligji.

Neni 102

Gjobë e personit juridik në shumë prej 500 deri në 800 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet shoqërisë së vogël tregtare, ndërsa gjobë e personit juridik në shumë prej 1.000 deri në 1.500 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet shoqërisë së mesme dhe të madhe për kundërvajtje, nëse:

1) nuk kërkon mendim me shkrim për përmbajtjen e marrëveshjes nga asociacioni më i lartë i prodhuesve të duhanit, më së voni deri më 20 shkurt në vitin rrjedhës (neni 14 paragrafi 2);

2) nuk i fut në ISET të dhënat për prishjen e marrëveshjes dhe lidhjen e marrëveshjes së re (neni 24 paragrafi 5);

3) nuk siguron prani të përhershme të përfaqësuesit nga shoqata e prodhuesve të duhanit gjatë vlerësimit të duhanit (neni 37 paragrafi 4);

4) nuk mban evidencë të veçantë për sasitë të grumbulluara dhe të përpunuara të duhanit nga rekolta rrjedhëse dhe nuk i fut në sistemin elektronik nga neni 10 i këtij ligji (neni 41 paragrafi 1);

5) sasitë të grumbulluara të duhani nga rekolta rrjedhëse nuk i paraqet më së voni deri në fund të muajit mars në vitin e ardhshëm (neni 41 paragrafi 2) dhe

6) grumbulluesi gjatë transportit të sasive të grumbulluara të duhanit nga vendi i magazinimit nuk mban fletëdërgesë për klasa të grumbulluara dhe numër të baleve dhe/ose pako të kartonit, me të cilën do të dëshmojë se duhani është grumbulluar (neni 42 paragrafi 2).

Për kundërvajtjen nga paragrafi 1 të këtij neni përveç gjobe, personit juridik do t'i shqiptohet edhe sanksion kundërvajtës ndalim për ushtrim të veprimtarisë në kohëzgjatje prej tre muaj deri në dy vjet, nga dita e plotfuqishmërisë së vendimit.

Gjobë në shumë prej 250 deri në 450 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet edhe personit përgjegjës te personi juridik për kundërvajtjet nga paragrafi 1 i këtij neni.

Krahas gjobës nga paragrafi 1 i këtij neni për veprimet nga paragrafi 1 pika 5) të këtij neni do të shqiptohet edhe masë e veçantë e kundërvajtjes konfiskim i duhanit.

Neni 103

Gjobë e personit juridik në shumë prej 300 deri në 500 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet shoqërisë së vogël tregtare, ndërsa gjobë e personit juridik në shumë prej 800 deri në 1.000 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet shoqërisë së mesme dhe të madhe për kundërvajtje, nëse:

1) përmbajtjen e marrëveshjes nuk e shpall publikisht më së voni deri më 28 shkurt të vitit rrjedhës në tabelë të shpalljeve në selinë e grumbulluesit dhe në ueb faqen lokale të grumbulluesit, nëse e njëjta ekziston (neni 13 paragrafi 3);

2) përmbajtjen e marrëveshjes nuk e dorëzon te asociacioni më i lartë i prodhuesve të duhanit (neni 13 paragrafi 4);

3) lidh marrëveshje e cila nuk i përmban dispozitat e nenit 15 të këtij ligji dhe

4) bartjen të marrëveshje për prodhimtari dhe grumbullim të duhani nuk i evidenton në sistemin elektronik nga neni 10 i këtij ligji (neni 21).

Gjobë në shume prej 150 deri në 300 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet edhe personit përgjegjës te personi juridik për kundërvajtjet nga paragrafi 1 i këtij neni.

Neni 104

Gjobë në shumë prej 150 deri në 250 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet për kundërvajtje personit fizik, nëse:

1) para lidhjes së marrëveshjes për prodhimtari të duhanit nuk i ripërtërin të dhënat për ndryshim të të dhënave paraprakisht të paraqitura në RUEB (neni 7 paragrafi 3);

2) duhanin e përgjithshëm të prodhuar nuk ia dorëzon grumbulluesit me të cilin ka lidhur marrëveshjeme shkrim për prodhimtari dhe grumbullim të duhanit me kushtet e parapara në marrëveshje (neni 12 paragrafi 1);

3) prodhon duhan pa marrëveshje të lidhur për prodhimtari dhe grumbullim të duhani me grumbulluesin e duhanit dhe lidh marrëveshje për një vit prodhues edhe për të njëjtën prodhimtari me më shumë grumbullues (neni 13 paragrafi 1 dhe 2);

4) gjatë transportit të duhanit të papërpunuar në fletë deri te hapësirat nga neni 29 të këtij neni, nuk mban marrëveshje dhe njoftim me shkrim nga neni 34 paragrafi 4 të këtij ligji (neni 42 paragrafi 1) dhe

5) kryen grumbullim, blerje, riblerje, shitje, rishitje, transport dhe magazinim të duhanit ose duhanit të grirë, si dhe dispozicion të paautorizuar me makina, vegla, pajisje dhe sende të cilat shfrytëzohen për përpunimin e prodhimeve të duhanit dhe prodhimeve të ngjashme në kundërshtim me dispozitat e këtij ligji (neni 44).

Krahas gjobës nga paragrafi 1 i këtij neni për veprimet nga paragrafi 1 i këtij neni do të shqiptohet edhe masë e veçantë e kundërvajtjes konfiskim i duhanit.

Neni 105

Gjobë në shumë prej 100 deri në 150 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet për kundërvajtje personit fizik, nëse:

1) kryen vlerësim pa licencë për vlerësim të duhanit (neni 37 paragrafi 1) dhe

2) nuk e mban kartelën e identifikimit gjatë ushtrimit të vlerësimit të duhanit gjatë gjithë kohës së kryerjes së grumbullimit të duhanit (neni 38 paragrafi 4).

Neni 106

Gjobë në shumë prej 50 deri në 100 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet për kundërvajtje personit fizik, nëse:

1) nuk e dorëzon duhanin në ditën sipas njoftimit të dorëzuar nga grumbulluesi (neni 34 paragrafi 6);

2) nuk e lë duhanin e kontestuar në pikën e grumbullimit ku është bërë vlerësimi (neni 40 paragrafi 4) dhe

3) e pengon punën e komisionit për rivlerësim të duhanit (neni 40 paragrafi 14).

Neni 107

Gjobë e personit juridik në shumë prej 1.000 deri në 1.500 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet shoqërisë së vogël tregtare, ndërsa gjobë e personit juridik në shumë prej 3.500 deri në 7.500 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet shoqërisë së mesme dhe të madhe për kundërvajtje, nëse:

1) nuk e paraqet çdo ndryshim të emrit, adresës, selisë ose veprimtarisë (neni 51 paragrafi 3);

2) nuk parashtron kërkesë te Ministria e Ekonomisë për regjistrim në Regjistër për marka të prodhimeve të duhanit dhe prodhimeve të ngjashme (neni 51 paragrafi 4);

3) nuk mban evidencë për prodhimtarinë, eksportin, importin dhe tepricat e prodhimeve të duhanit dhe prodhimeve të ngjashme (nenin 52 paragrafi 1);

4) tekstet e paralajmërimeve nga neni 71 paragrafi 2 dhe nga neni 72 paragrafi 1 të këtij ligji nuk janë shtypur në mënyrë të caktuar në nenin 73 të këtij ligji;

5) lëshon në qarkullim cigare të cilat në paketim nuk kanë të dhëna për përmbajtjen e katranit, nikotinës dhe monoksidit të karbonit në miligram për cigare (neni 76 paragrafi 1);

6) bën shitje të cigareve të veçanta dhe/ose prodhime të ngjashme të duhanit jashtë nga paketimi origjinal i prodhuesit, me përjashtim të purove (neni 77).

Krahas gjobës për kundërvajtje nga paragrafi 1 i këtij neni do të shqiptohet masë e veçante e kundërvajtjes prodhime të duhani, duhan i padjegshëm, cigare elektronike, cigare bimore, sende, mjete dhe prodhime të cilat përdoren për kryerje të kundërvajtjes.

Për kundërvajtjen nga paragrafi 1 i këtij neni përveç gjobës, personit juridik do t'i shqiptohet edhe sanksion kundërvajtës ndalim për ushtrim të veprimtarisë në kohëzgjatje prej tre muajsh deri në dy vjet, nga dita e plotfuqishmërisë së vendimit.

Gjobë në shumë prej 200 deri në 400 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet edhe personit përgjegjës te personi juridik për kundërvajtjet nga paragrafi 1 i këtij neni.

Gjobë në shumë prej 100 deri ne 200 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet personit fizik për kundërvajtjet nga paragrafi 1 i këtij neni.

Neni 108

Gjobë e personit juridik në shume prej 1.000 deri në 1.500 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet shoqërisë së vogël tregtare, ndërsa gjobë e personit juridik në shume prej 3.500 deri në 7.500 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet shoqërisë së mesme dhe të madhe për kundërvajtje, nëse:

1) lëshon në qarkullim cigare elektronike dhe/ose kontejnerë për mbushje të njëhershme ose shumëhershme pa parashtruar paraprakisht kërkesë për vënie në qarkullim te njësia organizative kompetente në Ministrinë e Shëndetësisë (nenin 58 paragrafi 1);

2) nuk parashtron kërkesë në formë të shkruar së paku tre muaj para lëshimit të planifikuar në qarkullim të pajisjes (neni 58 paragrafi 2);

3) lëshon në qarkullim lëngje të dedikuara për cigare elektronike në kundërshtim me nenin 59 paragrafin 1 dhe paragrafin 2 të këtij ligji;

4) lëshon në qarkullim cigare elektronike dhe/ose kontejnerë për mbushje të njëhershme ose shumëfishtë pa qenë i regjistruar në regjistrin integral të cilin e mban njësia kompetente organizative në Ministrinë e Shëndetësisë (nenin 60 paragrafi 8);

5) nuk ndërmerr masa në kohë në pajtim me nenin 60 paragrafin 1 dhe paragrafin 2 të këtij neni të ligjit;

6) lëshon në qarkullim cigare elektronike dhe kontejnerë për mbushje të njëhershme ose të shumëfishtë të cilat nuk janë rezistente ndaj dëmtimit nga fëmijët, mund të falsifikohen, nuk janë të mbrojtura nga thyerja dhe derdhja dhe nuk kane mekanizma të cilat sigurojnë mbushje pa derdhje (neni 61);

7) në paketimin shfrytëzues të cigareve elektronike dhe/ose kontejnerë për mbushje të shumëfishtë vënë udhëzim e cila nuk përmban informata në pajtim me nenin 62 paragrafin 1 të këtij ligji;

8) çdo paketim të kontejnerëve për mbushje të njëhershme ose shumëfishtë nuk e siguron me informata në pajtim me nenin 62 paragrafin 2 të këtij ligji;

9) në paketimin e shfrytëzimit dhe në çdo paketim të jashtëm të cigareve elektronike dhe në kontejnerët për mbushje të shumëfishtë nuk vë paralajmërim shëndetësor në pajtim me nenin 73 paragrafin 10 të këtij ligji (neni 63 paragrafi 1 dhe 2) dhe

10) teksti i paralajmërimit është i ngjitur edhe në ngjitësen e cila mund të mënjanohet (nenin 63 paragrafi 4).

Krahas gjobës për kundërvajtje nga paragrafi 1 i këtij neni do të shqiptohet masë e veçantë e kundërvajtjes prodhime të duhanit, cigare elektronike, sende, mjete dhe prodhime të cilat janë përdorur për kryerje të kundërvajtjes.

Për kundërvajtjen nga paragrafi 1 i këtij neni përveç gjobës, personit juridik do t'i shqiptohet edhe sanksion kundërvajtës ndalim për ushtrim të veprimtarisë në kohëzgjatje prej tre muaj deri në dy vjet, nga dita e plotfuqishmërisë së vendimit.

Gjobë në shumë prej 200 deri në 400 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet edhe personit përgjegjës te personi juridik për kundërvajtjet nga paragrafi 1 i këtij neni.

Gjobë në shumë prej 100 deri në 200 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet personit fizik për kundërvajtjet nga paragrafi 1 i këtij neni.

Neni 109

Për kundërvajtjet e përcaktuara në nenin 99 paragrafin 1 dhe 3, nenin 100 paragrafin 1 dhe 3, nenin 102, nenin 107 dhe nenin 108 të këtij ligji procedurë të kundërvajtjes mban dhe sanksion të kundërvajtjes shqipton gjykata kompetente.

Për kundërvajtjet nga neni 99 paragrafët 4 dhe 5, neni 100 paragrafi 4, neni 103, neni 104, neni 105 dhe neni 106 të këtij ligji procedurë të kundërvajtjes mban dhe sanksion të kundërvajtjes shqipton komisioni i kundërvajtjes i formuar në pajtim me Ligjin për Inspektoratin Shtetëror për Bujqësi.

Për kundërvajtjet nga neni 105 paragrafi 1 pika 2 dhe neni 106 të këtij ligji mund të shqiptohet edhe vërejtje për kundërvajtje të kryer.

Para parashtrimit të kërkesës për procedurë të kundërvajtjes për kundërvajtje të përcaktuara në paragrafin 2 të këtij neni kryhet procedurë për barazim në pajtim me Ligjin për kundërvajtje.

Për kundërvajtjet e përcaktuara në paragrafin 2 të këtij neni, inspektori bujqësor kryerësit të kundërvajtjes do t'i japë urdhërpagesë të kundërvajtjes në pajtim me Ligjin për kundërvajtje, me ç'rast përpilon procesverbal në të cilin shënohen elementet e rëndësishme të kundërvajtjes, koha, vendi dhe mënyra e realizimit të kundërvajtjes, përshkrimi i veprimit të kundërvajtjes dhe personat e hasur në vendin e ngjarjes.

Nëse kryerësi e pranon urdhërpagesën e kundërvajtjes, të njëjtin duhet ta nënshkruajë, ndërsa pranimi i urdhërpagesës së kundërvajtjes nga kryerësi i kundërvajtjes shënohet në procesverbal.

Në procesverbal përcaktohet mënyra në të cilin do të mënjanohen pasojat e dëmshme nga kundërvajtja, si dhe mënyra e tejkalimit të pasojave nga kundërvajtja e kryer.

Kur si kryerës i kundërvajtjes paraqitet person juridik, procesverbalin dhe urdhërpagesën e kundërvajtjes e nënshkruan personi zyrtar, përkatësisht përgjegjës i cili është hasur në vendin e ngjarjes gjatë mbikëqyrjes inspektuese ose person tjetër zyrtar ose person përgjegjës i cili ka deklaruar se ka të drejtë ta nënshkruajë procesverbalin dhe ta pranojë urdhërpagesën e kundërvajtjes.

Deklarata nga paragrafi 6 i këtij neni shënohet në procesverbal.

Inspektori është i obliguar të mbajë evidencë për urdhërpagesat e kundërvajtjes të lëshuara dhe për rezultatin e tyre.

Në evidencën nga paragrafi 8 i të këtij neni grumbullohen, përpunohen dhe ruhen këto të dhëna: emri dhe mbiemri, përkatësisht titulli i kryerësit të kundërvajtjes, vendbanimi, përkatësisht vendqëndrimi, selia, lloji i kundërvajtjes, numri i urdhërpagesës së kundërvajtjes e cila i jepet dhe rezultati i procedurës.

Të dhënat nga paragrafi 9 i këtij neni ruhen pesë vjet nga dita e futjes në evidencë.

Kundër aktvendimit nga paragrafi 1 i këtij neni mund të deklarohet ankesë te Komisioni Shtetëror për Vendosje në Shkallë të Dytë në Sferën e Mbikëqyrjes Inspektuese dhe Procedurë të Kundërvajtjes.

Për kundërvajtjet e përcaktuara në nenin 101 të këtij ligj, procedurë të kundërvajtjes mban dhe sanksion të kundërvajtjes shqipton gjykata kompetente.

Formën dhe përmbajtjen e urdhërpagesës së kundërvajtjes i përcakton ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave.

Neni 110

Matja e lartësisë së gjobës për personin privat bëhet në pajtim me Ligjin për kundërvajtje.

XXI. DISPOZITA KALIMTARE DHE TË FUNDIT

Neni 111

Personat juridikë (grumbullues të duhanit dhe prodhues të duhanit) dhe personat fizikë (prodhues të duhanit) në pajtim me këtë ligj, janë të obliguar ta harmonizojnë punën e tyre në pajtim me dispozitat e këtij ligji në afat prej gjashtë muajsh nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji, përveç për dispozitat nga neni 8 dhe neni 10 të këtij ligji ku punën e tyre duhet ta harmonizojnë në afat prej një viti nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

Vlerësuesit e duhani të cilët kanë marrë licencë për vlerësim të duhanit deri në ditën e hyrjes në fuqi të këtij ligji, janë të obliguar të paraqiten në institucionin e autorizuar nga neni 48 i këtij ligji për ndjekje të trajnimit në afat prej 18 muajsh nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

Grumbulluesit e duhanit janë regjistruar në regjistrin e grumbulluesve të duhanit në Ministrinë e Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave deri në ditën e hyrjes në fuqi të këtij ligji nuk do t'i nënshtrohen riregjistrimit në pajtim me nenin 27 të këtij ligji.

Prodhuesit, eksportuesit dhe importuesit e prodhimeve të duhanit të regjistruar në regjistrin e prodhuesve, eksportuesve dhe importuesve të prodhimeve të duhanit në Ministrinë e Ekonomisë deri në ditën e hyrjes në fuqi të këtij ligji nuk do t'i nënshtrohen regjistrimit në pajtim me nenin 49 dhe nenin 50 të këtij ligji.

Prodhimet e duhanit të cilat janë të regjistruara në regjistrin e markave të prodhimeve të duhani në Ministrinë e Ekonomisë deri në ditën e hyrjes në fuqi të këtij ligji nuk do t'i nënshtrohen riregjistrimit në pajtim me nenin 51 të këtij ligji.

Prodhimet e duhanit dhe prodhimet e ngjashme të cilat janë lëshuar në qarkullim në shitje me pakicë dhe nuk përmbajnë informata në pajtim me nenet 56, 57, 62, 64, 64, 71 dhe 72 të këtij ligji, pas hyrjes në fuqi të këtij ligji do të mbeten në qarkullim deri në shterje të sasive.

Neni 112

Prodhuesit e cigareve dhe duhanit për mbështjellje me dorë të cigareve duhet të harmonizohen me punën e tyre në pajtim me nenin 67 paragrafin 2 dhe paragrafin 3 në afat prej 18 muajsh nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

Importuesit e cigareve dhe duhanit për mbështjellje me dorë të cigareve duhet të harmonizohen me punën e tyre në pajtim me nenin 67 paragrafin 2 dhe paragrafin 3 në afat prej 18 muajsh nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

Paketimi i vetëm i cigareve dhe duhanit për mbështjellje me dorë të cigareve të cilat janë të lëshuara në qarkullim me pakicë deri në ditën e hyrjes në fuqi të këtij ligji, do të mbeten në qarkullim deri në shterje të sasive, ndërsa më së voni në afat prej një viti pas përfundimit të afatit të përcaktuar në paragrafin 1 dhe paragrafin 2 të këtij neni.

Neni 113

Dispozitat e nenit 5 të këtij ligji të cilat kanë të bëjnë me nocionet e përcaktuara në pikat 19 dhe 20 të nenit 3 të këtij ligji për duhan të padjegshëm dhe cigare elektronike do të përdoren për përcaktimin e kompensimit në pajtim me Ligjin për akciza prej 1 korriku 2019.

Neni 114

Rregullat nënligjore të parapara me këtë ligj do të miratohen në afat prej 18 muajsh nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

Deri në ditën e hyrjes në fuqi të rregullave nga paragrafi 1 i këtij neni do të zbatohen rregullat ekzistuese.

Neni 115

Me ditën e hyrjes në fuqi të këtij ligji shfuqizohet Ligji për duhan dhe prodhime të duhanit ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 24/2006, 88/2008, 31/10, 36/11, 53/11, 93/13, 99/13, 164/13, 151/14, 193/15, 213/15 dhe 39/16) dhe dispozitat e Ligjit për kontroll të kualitetit të prodhimeve bujqësore dhe të ushqimit në qarkullim të jashtëm tregtar ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 5/1998 dhe 13/1999) të cilat kanë të bëjnë me qarkullimin e duhanit të papërpunuar, duhanit të përpunuar, prodhimeve të duhanit dhe të ngjashme, përkatësisht duhanit në gjethe dhe duhanit të grirë.

Neni 116

Dispozitat e nenin 82 paragrafi 2 alineja c) të këtij ligji do të zbatohen në ditën e aderimit të Republikës së Maqedonisë në Bashkimin Evropian.

Neni 117

Ky ligj hyn në fuqi në ditën e tetë nga dita e botimit në "Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë".

СЛУЖБЕН ВЕСНИК
на Република Северна Македонија

www.slvesnik.com.mk contact@slvesnik.com.mk
Издавач: ЈП СЛУЖБЕН ВЕСНИК НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА, ц.о. – Скопје
бул. „Партизански одреди" бр. 29. Поштенски фах 51.
Директор и одговорен уредник – Мартин Костовски
телефон: +389-2-55 12 400
телефакс: +389-2-55 12 401

Претплатата за 2019 година изнесува 10.100 денари.
„Службен весник на Република Северна Македонија" излегува по потреба.
Рок за рекламации: 15 дена.
Жиро-сметка: 300000000188798.
Депонент на Комерцијална банка, АД – Скопје.
Печат: Печатница ЕВРОПА 92 ДООЕЛ, Кочани.

ISSN 0354-1622
2019098

СЛУЖБЕН ВЕСНИК
на Република Северна Македонија

Број 98 **21 мај 2019, вторник** **година LXXV**

www.slvesnik.com.mk **contact@slvesnik.com.mk**

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

Стр.

2. **Закон** за ратификација на Договорот меѓу Република Македонија и Црна Гора за уредување на меѓусебните имотно-правни односи ……..... **2**

СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

2.

Врз основа на членот 75, ставови 1,2 и 3 од Уставот на Република Северна Македонија, претседателот на Република Северна Македонија и претседателот на Собранието на Република Северна Македонија издаваат

У К А З
ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА РАТИФИКАЦИЈА НА ДОГОВОРОТ МЕЃУ РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА И ЦРНА ГОРА ЗА УРЕДУВАЊЕ НА МЕЃУСЕБНИТЕ ИМОТНО-ПРАВНИ ОДНОСИ

Се прогласува Законот за ратификација на Договорот меѓу Република Македонија и Црна Гора за уредување на меѓусебните имотно-правни односи,

што Собранието на Република Северна Македонија го донесе на седницата одржана на 24 април 2019 година.

Бр. 08-2579/2
17 мај 2019 година
Скопје

Претседател на Република
Северна Македонија,
Стево Пендаровски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Северна Македонија,
м-р **Талат Џафери,** с.р.

З А К О Н
ЗА РАТИФИКАЦИЈА НА ДОГОВОРОТ МЕЃУ РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА И ЦРНА ГОРА ЗА УРЕДУВАЊЕ НА МЕЃУСЕБНИТЕ ИМОТНО-ПРАВНИ ОДНОСИ

Член 1

Се Ратификува Договорот меѓу Република Македонија и Црна Гора за уредување на меѓусебните имотно-правни односи, потпишан на 21 ноември 2018 година во Скопје.

Член 2

Договорот од членот 1 од овој закон во оригинал на македонски јазик и на црногорски јазик, гласи:

ДОГОВОР
меѓу
Република Македонија и Црна Гора
за уредување на меѓусебните имотно-правни односи

Република Македонија и Црна Гора (во понатамошниот текст: „договорни страни"),

Со желба да ги уредат меѓународните односи на взаемна корист,

Поаѓајќи од начелата кои ги одредува Повелбата за економски права и должности на државите, која ја донело Генералното Собрание на Обединетите нации на 12-ти декември 1974 година,

Утврдувајќи дека на територијата на секоја од договорните страни постои имот кој и припаѓа на другата договорна страна, физичките лица, државјаните на другата договорна страна и на правните лица чие седиште се наоѓа на територијата на другата договорна страна,

Поаѓајќи од начелата на сувереност и еднаквост на државите, како и од начелата за взаемна корист и унапредување на меѓусебните односи,

Се договорија за следното:

Член 1

Одредбите на овој договор се однесуваат на уредување и регулирање на меѓусебните имотно-правни односи на договорните страни, кои настанале пред и по добивање, односно обновување на независноста на договорните страни.

Датуми од став 1 од овој член се: за Република Македонија 8-ми септември 1991 година, а за Црна Гора 3-ти јуни 2006 година.

Член 2

Право на сопственост и други стварни права како и другите имотни и неимотни права кои физичките и правни лица на една од договорните страни ги стекнале на подвижни и недвижни ствари на територијата на другата договорна страна, имаат на територијата на таа договорна страна, иста правна заштита пред судовите и другите државни тела, која е загарантирана на домашните физички и правни лица.

Под право на сопственост и други стварни права, во смисла на овој договор, се сметаат и правото на користење, управување и располагање, стекнати на средствата во општествена односно државна сопственост и стекнати со правна работа со надоместок определен согласно внатрешното законодавство на секоја од договорните страни.

Ако средствата во општествена односно државна сопственост од став 2 на овој член се стекнати со заедничко вложување на правните, односно физичките лица на договорните страни, се применуваат прописите за сосопственост кои важат на територијата на онаа договорна страна каде се наоѓаат средствата во општествена односно државна сопственост. Сопственичкиот дел се одредува во однос на учеството во заедничкото вложување.

Член 3

Договорните страни се обврзуваат дека во постапката за обезбедување правна заштита на физичките и правни лица на едната договорна страна, надлежните тела на другата договорна страна ќе ги почитуваат начелата за законска, брза и ефикасна заштита.

Член 4

Договорните страни на својата територија ќе обезбедат стекнување на право на сопственост и други стварни права на физичките и правни лица од другата договорна страна, доколку важечката правна основа за стекнување настанала до датумот определен во член 1 став 2 на овој договор, без разлика на

местотото на склучување на правната работа од која настанал тој правен основ.

Секоја од договорните страни на својата територија ќе овозможи стекнување на правото на сопственост и други стварни права на физичките и правни лица на другата договорна страна и по датумот од член 1 став 2 на овој договор, согласно со внатрешното законодавство на секоја од договорните страни.

Член 5

Договорните страни ќе се воздржуваат од превземање било какви дејствија со кои би се одземало или ограничувало правото од член 2 и 4 од овој договор, освен ако тоа е потребно за заштита на јавниот интерес, со право на надоместок по пазарна цена определен согласно со внатрешното законодавство на секоја од договорните страни.

Член 6

Договорните страни, согласно внатрешното законодавство кое е на сила во секоја од договорните страни, како и во согласност со одредбите од овој договор, ја уредуваат имотно-правната положба на правните лица со општествен, односно државен капитал, со седиште во едната од договорните страни, кои ги основале правните лица со седиште на територијата на другата договорна страна.

Член 7

Договорните страни се согласни дека при уредување на имотно правната положба на правните лица од член 6 на овој договор, треба да се тргне од затечената фактичка состојба и правната состојба, а особено во однос на општествениот, односно државниот капитал вложен при основањето.

Член 8

Согласно член 7 од овој Договор, кај правните лица кои имале статус на самостојно правно лице во една од договорните страни и кои по основа на прописите на таа договорна страна се споиле со правните лица на другата договорна страна и со тоа на правните лица без надоместок го пренеле својот имот (нпр. некогашните работни организации и основни организации на здружен труд), договорните страни се согласни дека се работи за капитал стекнат и создаден на територија на договорната страна пред спојувањето, освен општествениот, односно државниот капитал од став 2 од овој член.

Вложувањето на општествениот, односно државниот капитал на правното лице од другата договорна страна пред спојувањето или по него, во претпријатието кое се споило, се смета за капитал на тоа правно лице и по таа основа се одредува уделот на државниот капитал, согласно со член 10 на овој договор.

Член 9

За правни лица регистрирани на територијата на една од договорните страни, кои се создадени од работните единици или другите организациски облици, без својство на правни лица (представништва и слично, единици на правните лица со седиште на територијата на другата договорна страна) договорните страни се согласни дека без разлика на местото на регистрација, станува збор за капитал во сопственост на основачот на правното лице на другата страна, освен капиталот од став 2 на овој член.

Вложувањето во општествениот, односно државниот капитал на другата договорна страна кај правните лица од став 1 на овој член се смета за капитал на таа договорна страна и на основа на тоа се одредува уделот на општествениот, односно државниот капитал, согласно член 10 од овој договор

Член 10

Договорните страни се согласни дека односот на

општествениот, односно државниот капитал кај правните лица во членовите 8 и 9 од овој договор, го утврдува организација овластена за контрола на сметководствените искази во Република Македонија (Управата за јавни приходи на Република Македонија) во соработка со правните следбеници на Агенцијата на Република Македонија за трансформација на претпријатијата со општествен, односно државен капитал и Управата за имот на Црна Гора, кои по потреба може да основаат заедничка експертска група.

Како удел во општествениот односно државниот капитал кај правните лица се пресметува основачкиот капитал односно сите материјални и нематеријални вложувања кои заедно претставуваат основа за одредување на сопственички удел.

Споровите во врска со вложениот општествен, односно државен капитал, ќе се решаваат пред арбитражниот совет, кој спогодбено ќе го одредуваат Владата на Република Македонија и Владата на Црна Гора, во рок од 30 дена од денот на поднесување на барање на било која од заинтересираните страни.

Барањето се поднесува на предлог на заинтересирано лице. Арбитражниот совет од став 3 на овој член се состои од три члена. По еден член во арбитражниот совет именуваат Владата на Република Македонија и Владата на Црна Гора, а претседателот на арбитражниот совет го избираат спогодбено тие два члена.

Доколку договорните страни во предвидениот рок од 30 дена не се договорат за претседателот на арбитражниот совет, на барање на било која од договорните страни него го одредува Секретаријатот на Постојаниот арбитражен суд во Хаг.

Доколку едната договорна страна не именува свој претставник во арбитражниот совет во рок од 90 дена од денот на поднесувањето на барањето од став (3) на овој член, другата договорна страна има право да бара од Секретаријатот на Постојаниот арбитражен суд во Хаг да ги одреди истовремено другиот член во арбитражниот совет и претседателот на арбитражниот совет.

Одлуката на арбитражниот совет е конечна и извршна.

Откако конечно ќе се одреди уделот на општествениот, односно државниот капитал, правните лица од член 8 и 9 на овој договор ја продолжуваат работата како претпријатија со мешовита сопственост на договорните страни, во статусен облик кој е во согласност со внатрешното законодавство на секоја од

договорните страни.

Правните лица од став 8 на овој член се должни, во рок од 30 дена од конечното одредување на обемот на општествениот, односно државниот капитал, да се регистрираат како правни лица со мешовита сопственост кај надлежниот суд односно надлежната институција, согласно внатрешното законодавство на договорните страни.

Член 11

За правните лица кои по добивањето, односно обновувањето на независноста на договорните страни, со сопствени средства основале правно лице на територијата на една од договорните страни како странско правно лице со седиште на територијата на другата договорна страна, во согласност со прописите на таа договорна страна за странски вложувања, ќе се применуваат прописите на секоја од договорните страни кои го уредуваат основањето, работењето и трансформацијата на правните лица.

Член 12

Вработените во правните лица од член 8 и 9 од овој договор, во постапката на трансформација и приватизација имаат во тие правни лица исти права како и државјаните на договорната страна согласно нивните прописи.

Член 13

Врз основа на овој договор во катастарот на недвижности ќе се брише запишаната забрана за располагање со недвижниот имот запишан на претпријатието, односно на други правни лица на секоја од договорните страни, кои на територијата на другата договорна страна имаат недвижен имот со кој не вршат дејност, а е дадена под закуп или ја користат на друг начин. Бришењето на запишаната забрана за располагање со предметниот недвижен имот ќе се врши на барање на наведените претпријатија, односно други правни лица запишани како носители на правото на сопственост на недвижниот имот во катастарот на недвижности,

или на барање на правните следбеници на Агенцијата на Република Македонија за трансформација на претпријатијата со општествен, односно државен капитал.

Член 14

Овој договор на никаков начин не влијае на решавањето на меѓусебните права и односи врз основа на сукцесија на поранешната Социјалистичка Федеративна Република Југославија, согласно билатералните и мултилатерални договори кое ги склучиле двете договорни страни.

Член 15

Сите спорови кои ќе произлезат во врска со толкувањето и примената на овој договор, договорните страни ќе ги решаваат спогодбено.

Доколку договорните страни во рок од една (1) година од барањето на било која договорна страна за спогодбено решавање на спорот, не постигнат договор, спорот на барање на било која договорна страна ќе се решава пред Постојаниот арбитражен суд во Хаг.

Член 16

Овој договор влегува во сила на денот на приемот на последното писмено известување со кое договорните страни меѓусебно известуваат дека се завршени внатрешните правните постапки неопходни за влегување во сила на договорот.

Овој договор се склучува на неодредено време. Секоја договорна страна може да го раскине овој договор во било кое време, упатувајќи писмено известување за својата намера да го раскине овој договор на другата договорна страна, по дипломатски пат. Во тој случај договорот престанува да важи по истекувањето на шест (6) месеци од денот на приемот на таквото известување.

Составен во Скопје на 21 ноември 2018 година, во два оригинални примероци на македонски и на црногорски јазик, при што и двата текста се веродостојни.

ЗА ВЛАДАТА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА	ЗА ВЛАДАТА НА ЦРНА ГОРА
Никола Димитров	Проф. Д-р Срѓан Дарманoвиќ
Министер за надворешни работи на Република Македонија	Министер за надворешни работи на Црна Гора

UGOVOR
između
Republike Makedonije i Crne Gore
o uređivanju međusobnih imovinsko-pravnih odnosa

Republika Makedonija i Crna Gora (u daljem tekstu: "ugovorne strane"),

U želji da međusobne odnose urede na obostranu korist,

Polazeći od načela koja određuje Povelja o ekonomskim pravima i dužnostima država, koju je Generalna Skupština Ujedinjenih nacija donijela 12. decembra 1974. godine,

Utvrđujući da na teritoriji svake od ugovornih strana postoji imovina koja pripada drugoj ugovornoj strani, fizičkim licima, državljanima druge ugovorne strane i pravnim licima čije se sjedište nalazi na teritoriji druge ugovorne strane,

Polazeći od načela suverenosti i jednakosti država, te načela uzajamne koristi i unapređenja međusobnih odnosa,

Dogovorile su se o sljedećem:

Član 1

Odredbe ovog ugovora se odnose na uređivanje i regulisanje međusobnih imovinsko-pravnih odnosa ugovornih strana, koji su nastali prije i nakon dobijanja, odnosno obnove nezavisnosti ugovornih strana.

Datumi iz stava 1 ovog člana su: za Republiku Makedoniju 8. septembar 1991. godine, a za Crnu Goru 3. jun 2006. godine.

Član 2

Pravo svojine i druga stvarna prava, kao i druga imovinska i neimovinska prava, koja su fizička i pravna lica jedne od ugovornih strana stekla na pokretnim i nepokretnim stvarima na teritoriji druge ugovorne strane, imaju na teritoriji te ugovorne strane, istu pravnu zaštitu pred sudovima i drugim državnim tijelima, koja je garantovana domaćim fizičkim i pravnim licima.

Pod pravom svojine i drugim stvarnim pravima, u smislu ovog ugovora, smatraju se i prava korišćenja, upravljanja i raspolaganja, stećena na sredstvima u društvenoj, odnosno državnoj svojini i stečena pravnim poslom uz naknadu koja je utvrđena u skladu sa unutrašnjim zakonodavstvom svake od ugovornih strana.

Ako su sredstva u društvenoj, odnosno državnoj svojini iz stava 2 ovog člana stečena zajedničkim ulaganjem pravnih, odnosno fizičkih lica ugovornih strana, primjenjuju se propisi o susvojini koji važe na teritoriji one ugovorne strane gdje se nalazi imovina u društvenoj, odnosno državnoj svojini. Vlasnički udio se određuje u odnosu na učešće u zajedničkom ulaganju.

Član 3

Ugovorne strane se obavezuju da će u postupku obezbjeđivanja pravne zaštite fizičkih i pravnih lica jedne ugovorne strane, nadležna tijela druge ugovorne strane poštovati načela zakonske, brze i djelotvorne zaštite.

Član 4

Ugovorne strane će na svojoj teritoriji omogućiti sticanje prava svojine i drugih stvarnih prava fizičkim i pravnim licima druge ugovorne strane, ako je važeći pravni osnov za sticanje nastao do datuma iz člana 1 stav 2 ovog ugovora, bez obzira na mjesto zaključenja pravnog posla iz kojeg je nastao taj pravni osnov.

Svaka od ugovornih strana će na svojoj teritoriji omogućiti sticanje prava svojine i drugih stvarnih prava fizičkim i pravnim licima druge

ugovorne strane i nakon datuma iz člana 1 stav 2 ovog ugovora, u skladu sa unutrašnjim zakonodavstvom svake od ugovornih strana.

Član 5

Ugovorne strane će se uzdržati od preduzimanja bilo kakvih radnji kojim bi se oduzimala ili ograničavala prava iz čl. 2 i 4 ovog ugovora, osim ako je to potrebno za zaštitu javnog interesa, uz pravo na naknadu po tržišnoj cijeni koja je utvrđena u skladu sa unutrašnjim zakonodavstvom svake od ugovornih strana.

Član 6

Ugovorne strane, u skladu sa unutrašnjim zakonodavstvom koje je na snazi u svakoj od ugovornih strana, kao i u skladu sa odredbama ovog ugovora, uređuju imovinsko-pravni položaj pravnih lica sa društvenim, odnosno državnim kapitalom, sa sjedištem u jednoj od ugovornih strana, koja su osnovala pravna lica sa sjedištem na teritoriji druge ugovorne strane.

Član 7

Ugovorne strane su saglasne da pri uređivanju imovinsko-pravnog položaja pravnih lica iz člana 6 ovog ugovora, treba poći od zatečenog činjeničnog stanja i pravnog stanja, a posebno u odnosu na društveni, odnosno državni kapital uložen pri osnivanju.

Član 8

Shodno članu 7 ovog ugovora, kod pravnih lica koja su imala status samostalnog pravnog lica u jednoj od ugovornih strana i koja su se na osnovu propisa te ugovorne strane pripojila pravnim licima druge ugovorne strane i tim pravnim licima bez naknade prenijeli svoju imovinu (npr. nekadašnje radne organizacije i osnovne organizacije udruženog rada), ugovorne strane su saglasne da se radi o kapitalu

stečenom i stvorenom na teritoriji ugovorne strane prije pripajanja, osim društvenog, odnosno državnog kapitala iz stava 2 ovog člana.

Ulaganja društvenog, odnosno državnog kapitala pravnog lica iz druge ugovorne strane prije pripajanja ili nakon njega, u preduzeću koje se pripojilo, smatraju se kapitalom tog pravnog lica i na toj osnovi se određuje udio državnog kapitala, u skladu sa članom 10 ovog ugovora.

Član 9

Za pravna lica registrovana na teritoriji jedne od ugovornih strana, koja su nastala iz poslovnih jedinica ili drugih organizacionih oblika, bez svojstva pravnog lica (predstavništva i slično, jedinice pravnih lica sa sjedištem na teritoriji druge ugovorne strane) ugovorne strane su saglasne da je bez obzira na mjesto registracije, riječ o kapitalu u svojini osnivača pravnog lica druge strane, osim kapitala iz stava 2 ovog člana.

Ulaganje društvenog, odnosno državnog kapitala druge ugovorne strane u pravna lica iz stava 1 ovog člana smatra se kapitalom te ugovorne strane i na osnovu toga se određuje udio društvenog, odnosno državnog kapitala, u skladu sa članom 10 ovog ugovora.

Član 10

Ugovorne strane su saglasne da odnos društvenog, odnosno državnog kapitala u pravnim licima u čl. 8 i 9 ovog ugovora, utvrđuju organizacija ovlašćena za kontrolu računovodstvenih iskaza u Republici Makedoniji (Uprava za javne prihode Republike Makedonije) u saradnji sa pravnim sljedbenicima Agencije Republike Makedonije za transformaciju preduzeća sa društvenim, odnosno državnim kapitalom i Uprava za imovinu Crne Gore, koji po potrebi mogu osnovati zajedničku ekspertsku grupu.

Kao udio u društvenom, odnosno državnom kapitalu u pravnom licu obračunava se osnivački kapital te sva materijalna i nematerijalna ulaganja koja zajedno predstavljaju osnov određivanja svojinskog uloga.

Sporovi u vezi uloženog društvenog, odnosno državnog kapitala, rješavaće se pred arbitražnim vijećem, koje sporazumno određuju Vlada

Republike Makedonije i Vlada Crne Gore, u roku od 30 dana od dana podnošenja zahtjeva bilo koje zainteresovane strane.

Zahtjev se podnosi na predlog zainteresovanog lica. Arbitražno vijeće iz stava 3 ovog člana se sastoji od tri člana. Po jednog člana arbitražnog vijeća imenuju Vlada Republike Makedonije i Vlada Crne Gore, a predsjednika arbitražnog vijeća sporazumno određuju ta dva člana.

Ako se ugovorne strane u predviđenom roku od 30 dana ne dogovore o predsjedniku arbitražnog vijeća, na zahtjev bilo koje ugovorne strane njega određuje Sekretarijat Stalnog arbitražnog suda u Hagu.

Ako jedna ugovorna strana ne imenuje svog predstavnika u arbitražnom vijeću u roku od 90 dana od dana podnošenja zahtjeva iz stave 1 ovog člana, druga ugovorna strana ima pravo da od Sekretarijata Stalnog arbitražnog suda u Hagu, traži da drugog člana arbitražnog vijeća i predsjednika arbitražnog vijeća odredi istovremeno.

Odluka arbitražnog vijeća je konačna i izvršna.

Nakon što se konačno odredi ulog društvenog, odnosno državnog kapitala, pravna lica iz čl. 8 i 9 ovog ugovora nastavljaju rad kao preduzeća mješovitog vlasništva ugovornih strana, u statusnom obliku koji je u skladu sa unutrašnjim zakonodavstvom svake od ugovornih strana.

Pravna lica iz stava 8 ovog člana su dužna da se u roku od 30 dana od konačnog određivanja obima društvenog, odnosno državnog kapitala registruju kao pravna lica mješovitog vlasništva kod nadležnog suda, odnosno nadležne institucije, u skladu sa unutrašnjim zakonodavstvom ugovornih strana.

Član 11

Za pravna lica koja su nakon dobijanja, odnosno obnove nezavisnosti ugovornih strana, vlastitim sredstvima osnovala pravno lice na teritoriji jedne od ugovornih strana kao strano pravno lice sa sjedištem na teritoriji druge ugovorne strane, u skladu sa propisima te ugovorne strane o stranim ulaganjima, primjenjivaće se propisi svake od ugovornih strana koji uređuju osnivanje, poslovanje i transformaciju pravnih lica.

Član 12

Zaposleni u pravnim licima iz čl. 8 i 9 ovog ugovora, u postupku transformacije i privatizacije imaju u tim pravnim licima ista prava kao i državljani ugovorne strane u skladu sa njihovim propisima.

Član 13

Na osnovu ovog ugovora u katastru nepokretnosti brisaće se upisana zabrana raspolaganja nepokretnom imovinom upisanom na preduzeća, odnosno na druga pravna lica svake od ugovornih strana, koji na teritoriji druge ugovorne strane imaju nepokretnu imovinu sa kojom ne obavljaju djelatnost, a dali su je pod zakup ili je na drugi način koriste. Brisanje upisane zabrane raspolaganja predmetnom nepokretnom imovinom obavljaće se na zahtjev navedenih preduzeća, odnosno drugih pravnih lica upisanih kao nosioca prava svojine na nepokretnoj imovini u katastru nepokretnosti ili na zahtjev pravnih sljedbenika Agencije Republike Makedonije za transformaciju preduzeća sa društvenim, odnosno državnim kapitalom.

Član 14

Ovaj ugovor ni na koji način ne utiče na rješavanje međusobnih prava i odnosa na osnovu sukcesije bivše Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, shodno bilateralnim i multilateralnim ugovorima koje su zaključile obje ugovorne strane.

Član 15

Sve sporove koji nastanu u vezi tumačenja i primjene ovog ugovora, ugovorne strane će rješavati sporazumno.

Ako ugovorne strane u roku od jedne (1) godine od zahtjeva bilo koje ugovorne strane za sporazumno rješavanje spora, ne postignu dogovor, spor će se na zahtjev bilo koje ugovorne strane rješavati pred Stalnim arbitražnim sudom u Hagu.

Član 16

Ovaj ugovor stupa na snagu danom prijema posljednjeg pisanog obavještenja kojim se ugovorne strane međusobno obavještavaju da su ispunjene unutrašnje pravne procedure neophodne za stupanje na snagu ugovora.

Ovaj ugovor se zaključuje na neodređeno vrijeme. Svaka ugovorna strana može da raskine ovaj ugovor u bilo koje vrijeme, upućivanjem pisanog obavještenja o svojoj namjeri da raskine ovaj ugovor drugoj ugovornoj strani, diplomatskim putem. U tom slučaju ugovor prestaje da važi nakon isteka šest (6) mjeseci od dana prijema takvog obavještenja.

Sačinjeno u Skoplju, dana 21. novembra 2018. godine, u dva originalna primjerka, na makedonskom i crnogorskom jeziku, pri čemu su oba teksta jednako vjerodostojna.

ZA VLADU REPUBLIKE MAKEDONIJE

Nikola Dimitrov
Ministar vanjskih poslova

ZA VLADU CRNE GORE

Prof. dr Srđan Darmanović
Ministar vanjskih poslova

Член 3

Министерството за финансии се определува како надлежен орган на државната управа што ќе се грижи за извршување на Договорот од членот 1 од овој закон.

Член 4

Овој закон влегува во сила со денот на објавувањето во „Службен весник на Република Северна Македонија“.

L I GJ
PËR RATIFIKIMIN E MARRËVESHJES NDËRMJET REPUBLIKËS SË MAQEDONISË DHE MALIT TË ZI PËR RREGULLIMIN E MARRËDHËNIEVE TË NDËRSJELLA PRONËSORE JURIDIKE

Neni 1

Ratifikohet Marrëveshja ndërmjet Republikës së Maqedonisë dhe Malit të Zi për rregullimin e marrëdhënieve të ndërsjella pronësore juridike, e nënshkruar më 21 nëntor 2018 në Shkup.

Neni 2

Marrëveshja nga neni 1 i këtij ligji në origjinal në gjuhën maqedonase dhe malazeze, është si vijon:

Neni 3

Ministria e Financave caktohet si organ kompetent i administratës shtetërore që do të kujdeset për zbatimin e Marrëveshjes nga neni 1 i këtij ligji.

Neni 4

Ky ligj hyn në fuqi në ditën e tetë nga dita e botimit në “Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë së Veriut”.

СЛУЖБЕН ВЕСНИК
на Република Северна Македонија

www.slvesnik.com.mk contact@slvesnik.com.mk
Издавач: ЈП СЛУЖБЕН ВЕСНИК НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА, ц.о. – Скопје
бул. „Партизански одреди” бр. 29. Поштенски фах 51.
Директор и одговорен уредник – Мартин Костовски
телефон: +389-2-55 12 400
телефакс: +389-2-55 12 401
Претплатата за 2019 година изнесува 10.100 денари.
„Службен весник на Република Северна Македонија“ излегува по потреба.
Рок за рекламации: 15 дена.
Жиро-сметка: 300000000188798.
Депонент на Комерцијална банка, АД – Скопје.
Печат: Печатница ЕВРОПА 92 ДООЕЛ, Кочани.
ISSN 0354-1622
2019098